Digitaliseret af | Digitised by



Forfatter(e) | Author(s):	Pontoppidan, Henrik.; Henrik Pontoppidan.
Titel | Title:	Sandinge Menighed og andre Noveller og Skitser
Udgavebetegnelse | Edition Statement:	3. Udg.
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kbh. : Gyldendal, 1922
Fysiske størrelse | Physical extent:	601 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

57, - 237
8°



612

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130020755106

SANDINGE MENIGHED

OG ANDRE NOVELLER OG SKITSER

HENRIK PONTOPPIDAN

SANDINGE MENIGHED

OG ANDRE NOVELLER OG SKITSER

SANDINGE MENIGHED
UNG ELSKOV
FRA HYTTERNE
ISBJØRNEN
KRØNIKER
VILDT
SKYER

GYLDENDALSKE BOGHANDEL - NORDISK FORLAG - KØBENHAVN - MCMXXII

Under Titel:

DEN KONGELIGE GÆST
OG ANDRE NOVELLER OG SKITSER

foreligger i Handelen yderligere et Bind Noveller med følgende Indhold: Det store Spøgelse, Minder, Nattevagt, Den gamle Adam, Thora van Deken, Borgmester Hoeck og Hustru, Den kongelige Gæst.

Efteraaret 1930 vil endvidere udkomme:

HØJSANG
OG ANDRE NOVELLER OG SKITSER

med følgende Indhold: Højsang, Det ideale Hjem, Hans Kvast og Melusine, Rabbinerens Datter, En Vinterrejse, Mands Himmerig, En Kærlighedshistorie, Rejsen gennem Livet.

Tilsammen danner disse tre Bind det af Forfatteren selv foretagne Udvalg af hans Noveller og Skitser.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS
1987 G

SANDINGE MENIGHED

1. UDGAVE · 1883
2. — 1903

TREDIE UDGAVE

HERMED TRYKT IALT I 14.250 EKSEMPLARER

I

Ude fra Havstokken skar en bred Eng sig ind i Landet mellem tørre, nøgne Bakker. Flad som et Vandspejl laa den mellem Skraaningerne og skinnede med sit saftige Græs. Naar Vinden om Sommeren strøg ned gennem Dalen, førte den med sig langt ud over Havet en Duft af Hø og nyslaaede Enge.

Et Stykke inde paa Engen laa en Landsby med store, rige Gaarde og glade, trivelige Bønder. Det var Sandinge. Som en rødkammet Hane mellem sine Høns knejsede Kirken midt i Flokken af straatækte Huse og sendte hver Morgen og Aften sit Kykliky ud over Egnen gennem Taarnets Glamhuller.

Opad Bakkerne paa begge Sider strakte Markerne sig i brede Felter, der henimod Modningstiden gav Egnen et spraglet Udseende. Naar Havren endnu var grøn, straalede Rugen allerede i sit gyldne Skrud, og Byggen havde et rødligt Skær, og Brakken var pløjet sort. Hist og her paa stejle Steder dækkedes Skraaningen af et stridt, kravlende Krat, hvor en Hærskare af Sangfugle havde deres Reder. Naar Vinden om Sommeren strøg ned gennem Dalen, førte den foruden Høduften ogsaa et Kor af ømme Fugletoner ud over Havet, hvor Bølgebruset dog hurtig opslugte dem.

Oppe paa selve Højderne begyndte Lyngheden. Mørk og tom og tavs strakte den sig ud mod Himmelranden med mange smaa, sorte Tuer. En stikkende Sol gik just ned langt borte i en Damp af Rødt. Hist og her tussede en Flok magre Faar omkring mellem Højene og kastede kæmpelange Skygger henover Lyngen.

Et Sted ude i Vest, hvorfra det uophørlig pulsede med sv
Skyer af Sand og Støv, der under Solnedgangen fik Farve s
et Brandskær, var man beskæftiget med at arbejde en ny Je
bane gennem Bakkerne ned til Engdalen. Man var netop if
med en dyb Gennemgravning. Hundrede krogryggede Ma
førte pibende og knirkende Børe henad en dobbelt Række Tri
planker, der foreløbig betegnede Banelinjen. Mens den
Halvdel af Mændene skød de tunge Læs foran sig ud mod
Mosehul, der skulde udfyldes, kom den anden Halvdel tr
kende tilbage med de tomme Børe efter sig. Paa Midtve
mødtes de to Arbejderhold med en lovbunden Regelmæssig
som Spandene i en Brønd.

Siden Klokken fem om Morgenen havde disse levende Træ
maskiner stampet der med Solen svidende i Nakken — kun
stet af Brændevinsflasken og Øldunken og de tommetykke R
brødsskiver, som de halvsovende havde fortæret i Hviletider
Paa fjortende Time gik de nu der i Hælene paa hinanden fr
og tilbage ad den samme Linje. Træskoene klaprede paa Pl
kerne, Hjulene hvinede; men ellers hørtes ingen Lyd. In
talte. Ingen havde Raad til nogen unødvendig Kraftudfoldel
Alt var Tavshed og duknakket Underordnelse.

Og ovenover i Luften hang Lærken og sang sin gam
Spottevise: vi spinde ikke, vi høste ikke. —

Nede over Engen begyndte det allerede at mørkne. R
Flammetunger slikkede henad Vesthimlen, da Solen var ga
ned. Langsmed Enggrøfterne tog det saa smaat til at dam
Køerne derude havde rejst sig og længtes efter at blive malke
Alle stod de i samme forventningsfulde Stilling med Blikk
rettet mod Byen og med et Brøl parat i Halsen for det T
fælde, at der skulde vise sig nogen Skikkelse derinde mell
de store, gulkalkede Gaarde.

Men der viste sig stadig ingenting. Byen var som udd
En Kat sneg sig langs et Stengærde og standsede pludselig
at kaste op. Andet var der ikke at se paa Gaden. Og ind
Husene var der ogsaa tomt. Hist og her sad en Moerlille p
Vinterpladsen ved Ovnen og kartede; eller en gammel Ma

gik og puslede ude i Huggehuset. Ellers var der ingen hjemme, uden hvor der var Smaabørn eller Syge at passe.

Da lød der med eet en festlig Sang af mange, stærke Stemmer. I den stille Aftenluft klang den vidt ude over Engene, hvor Kvæget straks begyndte at give Hals af Utaalmodighed.

Sangen kom fra et større, enligt liggende Hus i Byens Udkant, foran hvilket der stod en høj Flagstang, hvorfra der vajede Flag. Det var den saakaldte „folkelige Friskole", hvis Skolestue gjorde Tjeneste som Menighedens Forsamlingssal. Alle Vinduerne mod Vejen var aabnede, og ud af dem hang fyldigt formede Bagdele af Mænd og Karle, der havde taget Plads i Vindueskarmene.

Herinde var det, at Byens Beboere i Øjeblikket var at finde. Gamle og unge Mænd og Kvinder sad sammenstuvede paa Bænkene under det lave Loft og svedte med den beundringsværdige Energi, det danske Folk kan udvise, hvor det gælder om at forholde sig modtagende. I henved tre Timer havde de siddet der med Ørene og Mundene aabne. Men det var ogsaa en ualmindelig betydningsfuld Sag, som dennegang havde samlet dem; og det var virkelig tilgiveligt, at Pastor Momme, der var Ordfører for den, ikke havde kunnet gøre sit Indledningforedrag kortere.

Men nu fandt der ogsaa et lille Opbrud Sted af Folk, der nødvendig skulde bort for at passe Malkningen, eller som havde andre uopsættelige Gøremaal at varetage i Hjemmene. De gik nødig til det; og flere af dem blev staaende i Døren for at være med at synge i det mindste det første Vers af den paabegyndte Sang. Og de havde dog ingensomhelst Grund til at frygte for, at Sammenkomsten skulde være hævet, inden de kom tilbage. Der var ikke mindste Anledning til at tro, at ikke endnu adskillige af Forsamlingen vilde føle Trang til at udtale sig med Grundighed. Man var her slet ikke vant til at drage nogen, endsige en saa alvorlig, Sag frem uden at give den en alsidig Drøftelse. Desuden var det straks ved Mødets Begyndelse bleven forkyndt, at der bagefter, naar Forhandlingerne var tilendebragte for denne Aften, skulde leges og danses af Ungdommen.

Oppe paa Katederet, der tjente som Talerstol, stod endnu gamle Pastor Momme og ledede Sangen. Det var en lille lav Mand uden Skæg men med et stort Nakkehaar, der faldt i Englelokker ud over Skuldrene. Han holdt Hænderne med Sangbogen bag paa Ryggen og vuggede sig paa Hælene, mens han sang. Øjnene var lukkede bag hans Staalbriller, der altid sad temmelig langt ude paa Næsen, og over hvis Kant han plejede at titte saa skælmsk og fornøjet op til Folk, naar han talte med dem, alt mens han klappede dem paa Armen eller Maven. Ved Siden af Katederet sad Friskolelæreren, Hans Povelsen, der, hvad det Ydre angik, var en fuldkommen Modsætning til Præsten. Han var stor og sværlemmet, navnlig det sidste, og havde et Skæg saa langt og bredt som nogen Profet i det gamle Jødeland.

En særlig Opmærksomhed samlede en købstadklædt Dame, der indtog en Hædersplads i en Kurvestol paa den anden Side af Katederet. Det var den bekendte Fru Lene Gylling fra København, en velhavende Enke, der havde gjort sig til de folkelige Vækkelsesbestræbelsers Beskytterinde. Overalt, hvor der skulde bygges en Forsamlingssal eller rejses en fri Skole, tyede man til hendes Hjælp; og det var da netop ogsaa i en saadan Hensigt, man nu havde faaet hende herud til Sandinge, idet man her følte Trang til at faa oprettet en Højskole som Modvægt mod den Jernbane, der var under Arbejde, og mod det fremmede Liv, som rimeligvis ved denne vilde tilføres Egnen ude fra den store, urolige Verden.

Oppe paa Bakkeskraaningen, et Stykke udenfor Byen, laa en enlig lille Fattigmandshytte med lave Mure og sammensunket Straatag. Gammel og ligesom træt laa den *der* i en Mellemting mellem en Mødding og en Kartoffelhave og stirrede ud over Dalen gennem et Par smaa, lyssky Vinduer.

En stor, plump og skidden Kone stod udenfor ved Gavlen og pindede Kvas, mens et Par stille, blege Børn laa omkring hende og rodede mellem gammel Halm og Potteskaar.

Dengang Sangen begyndte derhenne paa Skolen, havde

Konen standset sin Økse et Øjeblik for at lytte. Samtidig var et Hoved kommen tilsyne oppe i en aaben Loftsluge i den anden Gavl. Det var Hovedet af en ganske ung Pige, næsten et Barn, der havde en kridhvid Skilning i et mørkt, spejlblankt Haar. Hun blev liggende deroppe med Haanden under Kinden og saae drømmende op mod Skyerne, mens hun lyttede til Sangen. Lyst og frejdigt klang den langt ud i den stille Aftenluft:

„Vi Fugle vi er fri
og glade, vi, vi, vi!"

Konen havde straks igen taget fat paa sit Arbejde. Med en Ed huggede hun Øksen mod Blokken og ledsagede Ordene med et ondt Smil, der aabnede hendes snavsede Ansigt og blottede et Par store, svulne, tandløse Gummer, som lignede et frygteligt Saar. En Tid stod hun derpaa og ligesom mundhuggedes med sig selv. Saa brølte hun pludselig:

„Hvor bli'er du henne — Tøs!"

Hovedet i Gavllugen forsvandt. Et Par Hosefødder løb over Loftet derinde, og en Stige knagede. Og ud af Døren kom nu Pigebarnet og skyndte sig hen til Pindebunken, hvor hun gav sig til at sanke op i sin Sæk, idet hun stadig sørgede for at vende Ryggen til Moderen, for at denne ikke skulde se, at hun havde grædt.

Moderen mærkede det alligevel; men hun sagde ingenting, før Datteren havde faaet Sækken fyldt. Saa sagde hun rolig og uden at afbryde sit eget Arbejde:

„Læg bare Top paa'en, Boel — des bedre li'er det!"

Og da Pigebarnet havde gjort, som hun sagde, og allerede var paa Vej mod Døren med Sækken paa Ryggen, lagde hun til, mens hun drev til med Øksen, saa Brændestumpen fløj langt bort:

„*Her* maa vi lukke Kæven og spytte i Næven, om vi skal faa Pjalter til Kroppen, forstaar du!"

Datteren svarede ingenting. Hun bare skyndte sig ind, skønt hun var nærved at segne under den tunge Byrde. Hun var ikke

stor af Vækst og knapnok udvokset. Og saa var hun baade hulkindet og bleg af Mangel paa Næring.

Nu kom en gammel, sammensunken Moerlille krybende frem i Døren, hvor hun et Øjeblik blev staaende med den runkne Haand støttet til Dørkarmen og saae ud over Engene. Det store, tykke Hoved sad dybt nede mellem Skuldrene. De farveløse Øjne stirrede sløvt frem i dyrisk Tanketomhed. Hun mumlede noget uforstaaeligt hen for sig og slæbte sig saa tilbage til Stuen igen, mens Sangens jublende Omkvæd klang langt ud i den stille Luft:

„Vi Fugle vi er fri
og glade, vi, vi, vi!"

Imidlertid trængte Aftenen paa. Konen, der nu var færdig med Brændet, kaldte Smaabørnene til sig og gik ind bagefter den Gamle. Hist og her paa Himlen slog en Stjerne Øjet op og saae ligesom i mild Forundring ned paa Engene, hvorfra nu de hvide Dampe piblede frem som fra et utæt Grydelaag.

Henad Vejen histovre kom en Mand. Han havde Skovl paa Nakken og gik med tunge, trætte Træskotrin — ind gennem den tomme By og ud ad den igen paa den anden Side. Han kom fra Jernbanearbejdet ude i Heden. En Hund foer ud fra en af Gaardene og forfulgte ham med en rasende Gøen gennem hele Gaden; men uden at ænse den traskede han afsted med dukket Nakke og slappe Knæ, som sov han indvendig.

Da han naaede op til det faldefærdige lille Hus paa Skrænten, satte han Skovlen fra sig ved Døren og gik ind. Lidt efter tændtes der Lys derinde. Men da var det ogsaa bleven næsten mørkt.

II

Det var et bart og koldt Rum med mørkt Lergulv og fire nøgne Vægge. Et Lys stod paa et Bord mellem to smaa Vinduer. Af dets Flamme, der flakkede i Trækken fra den halvaabne Dør,

kastedes et sygt, gustent Skær over det halve af Stuen. Resten laa i Mørke.

Smaabørnene var bleven bragt tilsengs i en smal Kistebænk, der stod langs den ene Væg, og hvor de laa som i en Ligkiste. Moderen stod derhenne og ordnede deres afkastede Klæder for at lægge tilside, hvad der skulde bødes, mens de sov. Bagved var der en Slags Alkove, en Udhuling i Muren, der engang havde tjent til Bagerovn. Den gamle Bedstemoer var just ifærd med at krybe derop i sin stumpede Skætfaldssærk, der ligesom hendes lille visne Legeme var sort af Snavs.

Lavs — Manden — sad henne bag Lyset med Armene paa Bordet og gumlede langsomt med sine brede Kæber. Da han var færdig med at spise, tog han Jerngaflen fra Stegepanden, der stod foran ham, og gav sig til at stikke i sine Tænder. Under dette Arbejde sank hans Øjelaag dybere og dybere ned. Stuens kvalme Lugt, der var sammenblandet af Menneskeuddunstninger, Høduft og branket Fedt, gjorde ham døsig. I Grunden sov han allerede.

Henne paa en Bænk bag Kakkelovnen sad Boel med Hovedet støttet op mod Væggen. Ogsaa hun havde lukket Øjnene. Hendes Kinder var blege. Thi udenfor lød atter Sangen fra Friskolen. Og bestandig jublede den over Livets Lykke og Troens livsalige Fryd.

Pludselig kom der to Farvepletter paa hendes Kinder. I Drømme følte hun sig baaret bort fra den Elendighed, der omgav hende, . . . løftet op i en Verden, hvor alt var Godhed, Kærlighed, Lys og Lykke. Men kun et halvt Minut forundtes det hende at dvæle i dette Drømme-Paradis. Lyden af Moderens Trin over Gulvet vakte hende. Og hun foer sammen.

Lidt efter rejste hun sig med et kort Godnat og skyndte sig over i et mørkt Kammer paa den anden Side Fremmerset, egentlig et Tørverum, der tjente hende til Sovested.

Faderen, der ogsaa var bleven vaagen, saae efter hende med sine blakkede Øjne. Han lagde sin Gaffel, tog en halvt udtygget Skraa op af Vestelommen og sagde:

„Jeg tykkes, det er skidt fat med Boel. Hva' si'er du, Lone?"

Konen svarede ikke noget. Og saa blev der ikke talt mere om den Ting.

Lavs rejste sig nu, slog Dynen op for en bred Halmseng ved Væggen og begyndte at klæde sig af. Da han sad paa Sengekanten med Bukserne nede om Knæene, sagde han, skønt han næsten ikke kunde tale for Søvnighed:

„Ja, ja, Lone! . . . Der er kanske alligevel no'et om'et. Aandens Løftelse, som Præsten si'er. Tror du ikke . . . Jeg synes nu —".

Han fik ikke udtalt. Han havde lagt sig ned under Dynen og snorkede allerede.

Lone puslede endnu nogen Tid omkring i Stuen og lagde tilrette. Der var meget, hun endnu skulde have gjort, før hun kunde gaa i Seng. Det blev ofte langt over Midnat, inden hun var færdig med at stoppe og lappe om dem, som sov.

Hun gik nu først ud og lyttede ved Boels Dør. Og da alt syntes roligt derinde, vilde hun lukke Yderdøren. Men forinden blev hun et Øjeblik staaende paa Tærskelen og saae ind mod Byen.

Der var nu ikke andet at se end en tæt, hvid Damp, der fyldte hele Dalen — et mægtigt kogende Krater, i hvis Midte der blev spillet og danset som af et underjordisk Nissefolk. Kun Kirken hævede sig utydeligt op derfra som et Taagespøgelse, omgivet af sin hvide Kirkegaardsmur, bag hvilken de gamle Sandinge Bønder laa og vendte sig i deres Grave.

Thi der var en Tid, da her boede et helt andet Folk mellem disse Bakker, et jævnt og sindigt Folk, for hvem Sogneskellet var Verdens Grænse. De havde ikke haft mange Ord endsige Sange. De passede sig selv, dyrkede Gud ved at betale Præsten hans Offer og betragtede det iøvrig som deres Livsopgave at opfede Stude.

Men saa var det for en Snes Aar siden, at den gamle Præst døde, og at Pastor Momme kom til Sognet med den nye Kristentro, af hvilken de gamle Sandingebønder kun forstod saa meget, at den var lavet af en Mand i København, Grundtvig ved Navn. Men de Unge i Egnen begreb efterhaanden mere.

De flokkedes om den nye Præst og hans glade Forkyndelse baade i Kirken og paa de Møder, han lod afholde i Præstegaardens Have og andre Steder. Og snart oprandt hin store Brydningstid, hvorom Pastor Momme nu saa ofte paa sin morsomme Maade fortalte, da han maatte „dyste" med de gamle, seje Sandinger.

Dengang var det ogsaa, at det blev aabenbaret, hvilke rige Evner der slumrede i Friskolelærer Povelsen. Denne apostoliske Personlighed havde oprindelig været simpel Skomager og ernæret sig ved sin Syl — ligesom Paulus. Ældre Folk kunde endnu huske ham som en tynd og forkommen Person, der sad ved Vinduet med sine begede Traade hængende over Øret, og som Dagen igennem fløjtede og sang saa muntert som en Stær. Men Pastor Momme saae snart, at i dette Folkets Barn gemte der sig noget af Aandens ægte danske Muldjordskraft. Ved gode Venners Hjælp fik han ham anbragt paa en Højskole og derefter paa et Seminarium, hvorfra han efter nogen Tids Forløb vendte tilbage som en alvorsfuld Mand, rigtignok uden Eksamen, men med solid Belægning paa Lemmerne og en Guds Velsignelse af rødbrunt Skæg nedover Brystet.

Dertil talte han med en poetisk Salvelse, som Sognefogdens rige Datter Maren ikke længe modstod. De blev forlovede, og Jagildet blev holdt under hele den unge Menigheds Fryd og Begejstring.

Men hvad Ingen vidste, og hvad Ingen nogensinde fik at vide, det var, at da Povelsen hin Aften kom hjem og vilde ind ad sin Dør, stod der paa Stenflisen en stor Pige med stærke Arbejdsskuldre og kridhvid Skilning i mørkt, spejlblankt Haar. Der veksledes intet Ord. Men da hun havde boret sine Øjne ind i hans, spyttede hun ham i Ansigtet og gik saa stille bort.

„Dit Skidt!" sagde hun blot.

Povelsen tørrede sig af med sit Lommetørklæde, og det var aldrig siden til at se paa hans Ansigt, at det havde været Genstand for en saadan Forhaanelse. Det var i de forløbne Aar bleven bestandig rundere og mildere, skinnede af en Hjærtets

Fred og Livsalighed, som det netop gjorde alle Folk saa godt at se paa. — —

Da Lone igen stod i Fremmerset, hørte hun Nogen klage sig et Sted i Huset. Hun troede først, at det var et af Smaabørnene, der var vaagnet; men inde i Stuen var alting roligt, Børnene laa og fløjtede gennem deres forstoppede Næser, og Manden laa med Dynen helt op over Øjnene og trak nogle frygtelige Torsk iland. Saa forstod hun, at det maatte være Boel, hun havde hørt. Det havde ogsaa nærmest været en Lyd som af halvkvalt Graad.

Hun betænkte sig et Øjeblik, men gik saa tilbage og aabnede sagte Døren til Boels Aflukke. I Halvmørket kunde hun akkurat skelne Omridsene af den Halmkasse, hvori Datteren laa.

„Sover du, Boel?"

Der blev ikke svaret.

Lone stod lidt. Saa gik hun besluttet hen og satte sig paa Kanten af Kassen, støttede Hovedet i sin Haand og sagde:

„Boel, jeg vil snakke med dig. Det er Løgn alt det, de synger derovre . . . bare Løgn og Fandens Kommers. Hører du?"

Men nu rejste Boel sig overende og gav Graaden frit Løb. Og da hun først var begyndt, var det hende ikke muligt at holde op igen. Hun sagde, at hun vilde ønske, hun var død. Hun var saa ulykkelig, saa grænseløs ulykkelig.

Moderen saae opskræmt paa hende. Hvad havde de dog gjort ved Barnet? Hun var jo rent fra Snøvsen. — Hun tog hende om Armen. Men da blev det først rigtig galt med Boel. Hun græd helt hysterisk, jamrede sig og skreg.

— — Udenfor i Natten klang det frejdigt lyst og livsglad:

„Vi Fugle vi er fri
og glade vi, vi, vi!"

III

Den næste Morgen, mens alt endnu laa i tryg Slummer inde i Taagerne, tumlede Lavs ud af sin Dør, greb Skovlen og ravede søvndrukken — med tunge, usikre Trin — ind gennem

Byen og ud af den igen paa den anden Side, forbi den folkelige Friskole, gennem hvis aabne Vinduer der endnu stod en sur Stank af Sved og Støv, og videre henad Landevejen.

Først en god Stund efter at hans Skikkelse var forsvunden oppe over Bakkeskraaningen i Retning af Jernbanegennemskæringen, begyndte der at røre sig Liv i Taagen inde over Byen. Et Par dorske Træsko klaprede over Stenbroen i en af Gaardene. Der blev banket paa en Rude og nævnt et Navn. Saa blev en Stalddør lukket op, og et Par Heste smaavrinskede.

Lidt efter lød et andet Træskopar i en anden Gaard, og efterhaanden vaagnede der Liv og Røre i dem allesammen. Hist hentede en nattrøjeklædt Pige Visk og Kvas til Kaffekedlen. Her anbragte en anden sig paa Hug bagved Husgavlen, mens hun ængstelig kiggede sig omkring. Hanerne kom frem paa Møddingen, og Ungkvæget gav Hals derude i Engen.

Men ogsaa i selve Taagen kom der Bevægelse. Den ligesom løftede sig, blev lettere, lysere, tilsidst ganske sølvhvid. Da Solen omsider brød sig Vej igennem den, skinnede den ned over en livlig lille By med glade Røgsøjler op af alle Skorstenene.

Pastor Momme gik ude i sin Have og nød den friske Morgenluft. Han havde Træsko paa Fødderne, og en gammel landlig Kasket hang ham ned over det lille, tittende Ansigt. Han gik nynnende, med Hænderne korslagte paa Ryggen, og tænkte over et lille opbyggende Ord til Brug ved den Morgenandagt, hvormed han plejede at indlede Dagen for sig selv og sin Husstand, og hvortil iøvrig ogsaa andre af Menigheden kunde indfinde sig.

Han opholdt sig just i en lang, tæt Nøddegang, der laa foran ham som et mørkt Rør. Dens ene Ende var lukket med en hvid Laage, som førte ud til Landevejen, og over denne aabnede Udsigten sig til et Hjørne af Gadekæret og bag dette igen til en solbeskinnet Længe af en Bondegaard med en aabenstaaende Port. Herigennem saae man atter ind i et græsbegroet Gaardsrum med en Pumpe og et Vandtrug og til endnu en anden, solbeskinnet Mur med en Dør, der stod aaben ind til et Bryggers,

hvor en Pige stod og skrabede en Gryde, mens Hønsene flokkedes udenfor.

Den hvide Laage derhenne for Enden af Gangen aabnedes nu. En lille, skævhoftet Kone kom jumpende ind ved Hjælp af to Stokke, som hun holdt ud for sig som et Par Krykker. Hun blev først staaende indenfor Laagen en lille Tid og raabte noget over til den grydeskrabende Pige paa den anden Side Gadekæret; men saasnart hun opdagede Præsten henne i den modsatte Ende af Gangen, fik hun Fart paa sig og stalkede frem paa sine fire Ben under mange „Hm" og „Rm" og andre lydlige Tegn paa Sindsophidselse.

Det var Stine Klokkerkone, en af Pastor Mommes Trofaste og Menighedens allestedsnærværende Fisseltud. Præsten satte dog Pris paa hende, fordi hun samtidig besad, hvad han med et Udtryk fra Sangbogen kaldte „en Salmetunge". Sammen med flere andre af Byens Koner gav hun daglig Møde i Præstegaarden for at bivaane Morgenandagten. Hun følte sig, som hun plejede at sige, saa helt naadeforladt, naar hun ikke fik saadan et lille godt og velsignet Guds Ord at bære med hjem til Løftelse for Sjælen under Dagens Slæb og Stræb, og forresten vankede der ogsaa regelmæssig en varm Kop Kaffe og et Stykke friskbagt Hvedekage bagefter.

Allerede i Frastand kunde Pastor Momme se paa Konen, at der maatte være noget usædvanligt paa Færde.

„Men Stine dog! . . . For Himlens Skyld! Hvad er der?"

Konen stod nu foran ham, hendes visne lille Person formelig dirrede af Iver for at komme til at fortælle. Men den hastige Gang havde gjort hende saa stakaandet, at hun ikke kunde faa et Ord frem. Hun maatte først hente sit Vejr igen. Men saa fusede ogsaa Beretningen ud af hende som Skarn fra en Spædekalv.

Det var sorte Lones Datter, den lille Boel, der var rent forsvunden. Det stakkels Skind, der saa gerne havde villet være et Menighedens Barn, om hun blot havde kunnet faa Lov dertil, var i Nat gaaet hjemme fra, og Ingen vidste, hvor hun var. Hun havde vist nok dronet sig. Stine Kagekones Søsters Svoger,

der boede ude i Overdrevet, havde hørt Skrig og Jamren inde fra Lones Hus, da han om Aftenen var gaaet hjem fra Mødet, — det havde været helt hjerteskærende at høre paa. Han var overforvisset om, at Lone havde pint sin Datter værre end nogen Bøddel, saadan havde Barnet klaget sig.

Pastor Momme blev meget ilde tilmode ved denne Meddelelse. Han kendte bedre end de fleste det lille Hus paa Bakken og det store, forhærdede Kvindemenneske deroppe, hvis Tilværelse af alle følte som en Skam for Menigheden. Gang efter Gang havde han søgt at indvirke paa hendes formørkede Sind; men hverken Formaning eller Overtalelse havde formaaet noget overfor hendes Trods. Endogsaa for Velgerninger havde hun været utilgængelig. Af alle Egnens Fattige var hun den eneste, der aldrig havde villet modtage nogen Haandsrækning af Menighedens Barmhjertighedskasse. Med en oprørende Krænkelse af en af Menneskehjertets ædleste Følelser havde hun haanligt tilbagevist enhver Hjælp.

Ogsaa Datteren, den lille Boel, kendte Præsten godt baade fra Skolen og fra Konfirmationsforberedelsen, og han var rigtig kommen til at holde meget af dette forsømte Barn, der havde været saa opvakt, saa lærelystent og spørgeivrigt. Han huskede fra Konfirmationsundervisningen hendes store, fløjlsmørke Øjne, som altid var rettede imod ham med et drømmerigt Blik, . . . disse Øjne, der ligesom hendes blaasorte Haar bestyrkede den gængse Formodning om, at der flød Taterblod i hendes og Moderens Aarer.

Efter Morgensangen meddelte han Begivenheden til Fru Lene Gylling, der havde overnattet i Præstegaarden, men nu skulde rejse i Løbet af Dagen. Han fortalte hende om det stakkels Barn, der var bleven holdt nede i aandeligt Mørke af sin egen Moder, dette skammelige Menneske, der i sin forhærdede Trods hellere vilde se sine Børn gaa tilgrunde end modtage Menighedens Velgerninger.

Den menneskekærlige Frue blev dybt rystet af, hvad han fortalte, og da han sluttede, sagde hun med et af de fyndige

Orakelord, hun saa vel forstod at anvende, og som havde skabt hende Ry for salomonisk Visdom:

„Jo stærkere Solen skinner, des mørkere synes Skyggen, kære Pastor Momme!"

Imidlertid var Budskabet om Boels Forsvinden fløjet over Byen og havde allevegne vakt den største Bestyrtelse og Harme. Folk stod i Klynger foran Husdørene og berettede og lavede Rygter. Man tog det allerede for en fastslaaet Kendsgerning, at Boel havde druknet sig. Der var dem, der endog ikke var utilbøjelig til at mene, at sorte Lone selv havde haft en Haand med i Spillet. Et saadant Menneske, der hverken vilde tro paa Gud eller Fanden, kunde man jo tiltro det værste.

Under alt dette traskede Lavs som en sløv Maskine frem og tilbage paa sin Trilleplanke derude mellem de andre Jernbanearbejdere og anede ingenting. Paa ham var der Ingen, der tænkte. Det sølle Slæbeskrog havde overhovedet aldrig været andet for Folk end et Tilhæng til Lone. Der var endda mange i Byen, som slet ikke kendte ham. Fordi hans Kone var saa ilde anset, havde han altid været nødt til at søge sit Arbejde udensogns; og han maatte da gaa hjemmefra om Morgenen, før Nogen i Byen endnu var opstaaet; og naar han om Aftenen kom hjem, var det allerede halvvejs mørkt.

Hen paa Formiddagen kom der et ridende Bud til Sandinge fra en af Nabobyerne med den Besked, at Boel var funden og ilive. En kørende Bonde havde optaget hende paa Landevejen, hvor hun havde siddet ved Grøften aldeles forkommen af Sult og Udmattelse. Hun havde først intet villet sige; men endelig havde hun da forklaret, hvorfra hun var, og at hun vilde have været ind til Købstaden for at søge sig en Tjeneste. Hun havde dog ikke været at formaa til at vende tilbage til Sandinge. Af Frygt for Moderen skreg hun op, bare der var bleven nævnet noget derom, og Bonden havde derfor foreløbig huset hende.

Der løftede sig ved denne Efterretning et befriende Gudske-Lov over den beklemte lille By, hvor der var saa mange andre end Præsten, der beklagede Boel og holdt af hende.

Koner og Piger samledes igen i Klynger foran Husdørene, og Knevren gik, saa det kunde høres over hele Gaden.

Der var dog ingen, paa hvem Budskabet virkede mere befriende end paa Friskolelærer Povelsen. Han havde rigtignok gaaet meget stille med sin Beklemmelse. Han havde ikke engang røbet den overfor sin Kone; men den havde angrebet ham saa stærkt, at han endog havde maattet søge Sengen og — som det overhovedet ikke sjelden skete — overlade det til Konen at tage sig af Skolen.

Denne Mand, hvis Liv nu var saa evangelisk rent og lydefrit, kunde jo ikke skjule for sig selv, hvad han med saa stort Held og takket være sorte Lones stolte Tavshed havde skjult for alle andre, endogsaa for sin Kone, at Boel var hans Barn, hans syndige Kød og Blod, Frugten af hans Ungdoms Forvildelser. Til daglig trykkede denne Tanke ham dog ikke stærkt. Han havde i sin Tid afgjort Sagen med Vorherre ved at bede ham om Tilgivelse for sit Syndefald og havde ogsaa følt paa sig selv, at han havde faaet den. Men ved en Lejlighed som denne rørte der sig alligevel angerfulde Følelser hos ham, og den Slags Ting slog sig altid straks paa hans Fordøjelse, der i det hele hos ham gjorde Tjeneste som Samvittighed. Saasnart det begyndte at rumle i hans Mave, blev han indadvendt og søgte Lønkammeret, der altid indrettedes i hans Seng under de tætte Fjerdyner. Her udsvedte han sine Anfægtelser med Bistand af Kamillete og Havresuppe, indtil han med Appetitens Genopstaaen følte, at den himmelske Naade atter lyste over ham og hans lille Hjem.

Ogsaa i Præstegaarden vakte Budskabet om den genfundne Boel megen Glæde. Fru Gylling erklærede straks, at hun vilde tage sig af det stakkels Barn. Dersom der var Mulighed for at faa Forældrenes Samtykke, vilde hun optage Boel i sit Hjem paa samme Maade, som hun oftere havde gjort det ved unge Landsbypiger, der var bleven hende anbefalet af Højskolevenner, eller som hun ved Selvsyn havde fundet Behag i. Pastor Momme lovede at indlede en Forhandling derom med Barnets Moder; og da denne endnu intet havde faaet at vide om

dets Skæbne, besluttede han at gaa derud straks og bringe hende den indtrufne lykkelige Meddelelse, idet han haabede da at have et gunstigt Øjeblik til at indvirke paa hendes Sind.

Ikke mange Minutter efter befandt han sig oppe ved Huset. Smaabørnene laa som sædvanlig udenfor og rodede i Snavset. De var hverken bleven vaskede eller redte idag, og Mad havde de heller ikke faaet endnu. Tavse saae de op paa Præsten med store, hungerskinnende Øjne.

Døren til Stuen stod aaben. Ogsaa derinde saae der slemt ud. Sengene var ikke redte, paa Gulvet laa afkastede Klædningspjalter, og Lone lod sig ikke tilsyne. Kun den gamle Bedstemoder var derinde. Hun sad halvpaaklædt ved Vinduet og mimrede fjollet med sin store, savlende, af lange Skæggetrevler omgivne Mund, mens hun med stor Optagethed var paa Jagt efter Smaadyr under sin Uldtrøje og ikke i mindste Maade lod sig forstyrre i denne Idræt af Præstens Komme. Til alt, hvad han spurgte om, mumlede hun blot:

„Jeg er syvoghalvfirs, Gud bedr'et . . . Jeg er syvoghalvfirs."

Men nu lød der Træskotrin ude i Fremmerset, og da han vendte sig om, stod Lone i Døren. Hun havde igen været ude at søge efter sit Barn. Hendes lappede Kjoleskørt var dyngvaadt af de Kær og Mosehuller, hun havde gennemsøgt. Og om hendes Fortvivlelse fortalte det blege, fortrukne Ansigt og Øjnene, der var røde og ophovnede af Graad.

„Jeg kommer med et godt Budskab til dig, Lone. Din Datter lever!"

Og Præsten fortalte hende, hvad han vidste om Boels Flugt og hendes nuværende Opholdssted.

Lone strøg sig med Bagen af sin grove Næve henover Panden, som om det svimlede lidt for hende et Øjeblik. Saa saae hun op, og ned igen, men sagde ingenting.

„Din Datter lever!" gentog Pastor Momme højtideligt og iagttog hende over Brillerne. „Vorherre har holdt hende borte fra Forvildelsens Vej og givet hende i gode Menneskers Varetægt."

Lone ryddeliggjorde en Stol ved Bordet og bød i Tavshed Præsten Sæde.

Pastor Momme satte sig. Han saae ud som en Mand, der har taget en Beslutning og valgt sin Fremgangsmaade. Rolig sad han der med begge Hænder hvilende paa Stokkehaandtaget og kiggede paa sin vante Vis med hele Ansigtet op paa hende.

Og han spurgte hende, om Gud dog ikke dennegang havde talt saaledes til hendes Hjerte, at hun nu vilde give Boel Lov til at søge det Liv og det Lys, som hendes unge Barnesjæl i Længsel stundede mod; og han meddelte hende det Tilbud, som Fru Gylling havde gjort, og bønfaldt hende om at tage imod det med Tak til Gud for Barnets Frelse.

„For Boel skal De ikke frygte," sagde han. „Hun vil komme mellem de kærligste, de ømmeste Hænder hos en af Landets ædleste Kvinder, der vil tage sig af hende og holde af hende med den opofrende Kærlighed, hvormed denne Kvinde alle Dage har omfattet de Smaa og Fortrykte."

Lone havde givet sig til at opsamle de henkastede Klædningsstykker fra Gulvet. Hun sagde stadig intet. Det var næsten, som om hun slet ikke hørte efter, hvad Præsten meddelte. Først da denne ligefrem forlangte et afgørende Svar, sagde hun uden at vende sig fra sit Arbejde:

„Præsten kan gøre ved Tøsen, som han selv synes."

Og med det Svar var Pastor Momme foreløbig tilfreds.

Der steg igen et befriende Gud-ske-Lov op fra den lille By, da man erfoer Resultatet af Præstens Mellemkomst. Om Aftenen, mens Klokken i det gamle Kirketaarn ringede Solen i Grav, samledes Folk paany udenfor Porte og i Husdøre, og Boels Navn var paa alles Læber. De var allesammen kommen til at holde endnu mere af hende efter det, der denne Dag var sket. En Kone sagde, at hun syntes, Boel ligesom var bleven hele Menighedens Barn nu. Dette Ord hørte andre. Og tilsidst gentog alle det.

Oppe i den øverste Ende af Gaden begyndte Nogen at synge. Det var nogle unge Piger, der havde samlet sig i en Gruppe paa en høj Trappesten. Lidt efter lidt sluttede andre sig til

dem, saa der tilsidst dannedes en hel lille Forsamling. Stærkt og lyst klang Tonerne ud over Byen, mens Himlen farvedes rød af Solens Offerbaal:

„Lille Guds Barn! Hvad skader dig?
Tænk paa din Fader i Himmerig.
Han er saa rig, han er saa god.
Ingen kan staa hans Magt imod.
O, Gud ske Lov!"

— — Henad Vejen kom en Mand. Han havde Skovl paa Nakken og gik med tunge, trætte Træskotrin, — ind gennem Byen og ud ad den igen paa den anden Side. Det var Lavs. Nogle saae efter ham; men kun faa kendte ham; og endnu færre tænkte i Øjeblikket paa, at han var Boels Fader.

Med opløftede Hjerter fortsatte man sin Sang:

„Føden og Klæden, Hus og Hjem.
Skulde Guds Børn gaa vild om dem?
Mennesket lever af Guds Ord.
Hjemme har Børn, hvor Fader bor."

„Yndig er Blomsten klædt og holdt,
dejlig at se paa Fjeldet goldt,
Ikke den spinder, ej den syr.
Dronning er dog dens Dragt for dyr!
O, Gud ske Lov!"

IV

Naar Fru Gylling sad i sin Lænestol under Uret i Dagligstuen og modtog Besøgende, havde hun den Vane at læne sig tilbage med Hænderne og sit lille Haandarbejde i Skødet og i denne Stilling at fæste sine endnu smukke blaa Øjne paa en bestemt Person i Stuen — med sine Tanker saa langt borte, at det ofte syntes hende vanskeligt at faa dem hjem igen, naar Nogen henvendte sig til hende med en Forespørgsel.

Egenlig sad hun altid saadan, og i Virkeligheden tog hun af Klogskabshensyn aldrig Del i nogen Samtale; men hun havde en egen orakelmæssig Maade at smile paa, naar man spurgte hende; hun kunde trække saa dybsindigt paa Skuldren og kaste et saa beaandet Blik op i Loftet, at hun havde faaet Ord for at være Landets aandfuldeste Kvinde.

Saaledes sad hun nu en sen Eftermiddagstime i September og betragtede moderligt overbærende en stor, mørk Sommerhat (en formelig Kalesje), inden i hvilken der befandt sig et langagtigt, voksblegt Ansig med to mørke Øjne og to meget røde Læber. Til samme Person hørte et højt, slankt Legeme i en stramsnørt Kjole af graaprikket Silke samt en Kniplingsparasol, der under Samtalen blev vugget nervøst paa Spidsen af en lakeret Taaspids. Tilsammen udgjorde det en ung Kvinde, en Frøken Drehling, Datter af Gehejmeetatsraad Drehling, en af Fru Gyllings Ungdomsbekendte.

Det var den Tid paa Dagen, som de af Fru Gyllings Bekendte, der ikke hørte til hendes Meningsfæller, plejede at besøge hende. Om Formiddagen eller i den almindelige Visittid kunde Stuen være „ligefrem forpestet" — som der blev sagt — af Rigsdagsbønder og Landsbypræster og Højskolemænd, der lugtede af Skæg og Selvros og gammel Tobak, og mod hvis nærgaaende Familiaritet man daarlig kunde værge sig.

Det var just af samme Grund, at den unge Dame havde valgt denne Dagstid til sin Visit. Hun kunde aldrig glemme den Tortur, det havde været for hende, da hun ved et foregaaende Besøg maatte stikke en Seminarist paa Næven og i en halv Time høre paa en skikkelig Præstemands tungsindige Betragtninger over sin Kones daarlige Mave.

Men denne Stue gemte ogsaa andre Minder for hende. Trods sin Afsky for det Liv, der til daglig udfoldede sig her, droges hun bestandig herhen som Møllet til Lyset. Haabet om at træffe en vis Person, der havde tilhuse her, overvandt hendes Seminaristskræk. Og som hun sad der og vuggede sin Parasol paa Foden og at lutter Nervøsitet lod Munden løbe, havde hun i Øje-

blikket ikke Tanke for andet, end om der skulde lyde kendte Mandstrin inde fra de andre Stuer.

Henne ved det ene af Stuens tre Vinduer sad en lille, gammelagtig Dame og strikkede med et Par Træpinde. Hun havde en tarvelig, sort Kjole paa, ud af hvilken der strakte sig en lang, runken og slunken Hals med et lille Abehoved, der ubevægeligt var bøjet over Strikketøjet. Hun tog ikke Del i Samtalen, og der var i det hele noget uvedkommende i den Maade, hvorpaa hun sad der tavs og klaprede med sine travle Pinde.

Ikke desmindre var den lille Dame Søster til Husets Frue. Frue. Hun hed Frøken Rosalie og var lige saa ilde lidt, som Fru Gylling var beundret og elsket.

Endnu en fjerde Person befandt sig i Stuen. Det var Boel. Hun havde sin Plads henne ved det Vindu, der var længst fra Indgangsdøren, og hun havde til Baggrund en Plantegruppe med mange lyserøde Roser, der klædte hendes lidt sydlandske Skikkelse fortræffeligt. Hun var ogsaa selv bleven en Del oppyntet. Hun havde faaet to nye Dragter; og paa Fru Gyllings Anvisning var hendes blaasorte Haar bleven sat op paa en malerisk Maade med hvide Silkebaand. Iøvrigt følte hun sig endnu temmelig ufri i sin Stads. Læderskoene klemte hende om Foden, og den stivede Kjolestrimmel kradsede hendes Hals, hver Gang hun blot drejede Hovedet. Heller ikke var hun endnu ganske klar over sin Stilling der i Huset. Rigtig Pige var hun ikke; kun om Formiddagen maattte hun gøre Stuepigegerning og lukke op. Om Eftermiddagen og om Aftenen skulde hun derimod sidde paaklædt herinde i Stuen for — som Fruen havde sagt — at høre efter, hvad der blev talt, og tage Lære deraf.

Men med al sin Usikkerhed var hun saare lykkelig. Naar hun sad derhenne i sit Rosenskjul, slugte hun med undrende Øjne og Øren, hvad der foregik omkring hende; og Livet syntes hende saa skønt og alle Mennesker saa vidunderligt gode, at hun kunde faa Taarer i Øjnene af at tænke derpaa.

Pludselig lød der muntre Stemmer ude i Forstuen, og to elegante Damer lukkedes ind af Husholdersken.

Den ene var en ung, spids Frue; der hurtigt strøg forbi

den lille Dame ved Vinduet med en overlegen Hilsen men overstrømmende hjerteligt hilste paa Fru Gylling, der rejste sig halvt. Den anden havde faaet sit Slæb klemt fast i Døren men kom straks bagefter.

„Kære Fru Gylling — vi kom just forbi — og saa syntes vi —."

„Frk. Drehling — Fruerne Holm og Krarup," forestillede Fru Gylling.

„Aah! En Fornøjelse! . . . Og saa syntes vi, vi skulde . . ."

„. . . herop og se til Dem," fuldendte den anden, der var lidt federe.

„Det var kønt af Dem. Værs'god, tag nu Plads."

„Tak," sagde de begge to og vilde sætte sig.

Men i det samme fik de Øje paa Boel og standsede med et lille overrasket Udbrud, mens den ene af dem satte en Lorgnet op for Øjnene.

„En lille Veninde fra Landet," forklarede Fru Gylling med sit milde Tonefald og nikkede i det samme venligt over til Boel, der sad dryppende rød paa Kanten af sin Stol og ikke vidste, om hun skulde rejse sig eller blive siddende.

„Hun er sød!" hviskede Damen med Lorgnetten ned til Fru Gylling.

„Ja, rigtig sød!" hviskede ogsaa den anden.

„Tys!" — Fru Gylling løftede advarende sin Hæklenaal. — „Og værsgod, tag nu Plads. Og lad os snakke sammen."

De to Fruer satte sig.

Men Frk. Drehling greb Lejligheden til at sige Farvel. Hun havde siddet der mere end en Time og opgav nu Haabet om at se den, for hvis Skyld hun var kommen. I sin Forstemthed tog hun en noget kort Afsked. Den lille Dame ved Vinduet fik endda kun et Nik i Forbigaaende.

Det var nu ogsaa paa høje Tid, hun kom afsted. Ude i Forstuen mødte hun et nyt Hold Besøgende og dennegang af Fru Gyllings „folkelige" Vennekres. Det var Justitsraadinde Blomberg og hendes to Døtre, Frøken Gudrun og Frøken Bergliot. Hun havde truffet dem her engang tidligere og maatte derfor

standse og veksle et Par Ord, hvorved hun ikke undgik en lille Omfavnelse af Justitsraadinden, der gik omkring og forulempede sine Medmennesker med en overdreven Trang til at vise Kærlighed. Ogsaa den yngste af Døtrene — den tyveaarige Bergliot, der havde krøllet Haar og derfor ansaas for en Skønhed — nærmede sig hende med en paatrængende Elskværdighed, hvorimod den ældste, der var lang og tynd som en Tarm og gik klædt som en Degnekone paa Landet, skred hende højtideligt forbi med et medynksfuldt Blik paa hendes Silkedragt.

Endelig slap hun fri og skyndte sig ned ad Trappen. Aa, Knud! Knud! Hvor kan du dog holde det ud med de afskyelige Mennesker!

Den, hvem hun saa fortvivlet anraabte, var den samme, hun med bankende Hjerte havde siddet og ventet paa hos Fru Gylling, nemlig dennes Søn, cand. jur. Knud Gylling, en ung Mand paa nogle og tyve Aar, der efter meget Vaklen fornylig havde indfriet de Forventninger, hans Moder havde haft til ham, ved at optræde som Taler i folkelig Aand. Ved en større offenlig Bespisning for en af Demokratiets Ledere i Hovedstaden havde han som Ordfører for en Kres af unge Akademikere udbragt en Skaal for Bonden, „vor Tids Adel"; og hans Proklamation af et højtideligt Forbund, et Fostbroderskab, mellem „Haandens og Aandens Arbejdere" havde ikke alene vakt en umaadelig Jubel ved selve Festen, den havde bagefter staaet gengivet i alle Landets Aviser og været betegnet som „et betydningsfuldt Tidens Tegn".

Frk. Drehling havde været fortvivlet den Morgen, da hun læste Festreferatet i Avisen. Hun havde paa hans Vegne skammet sig over de svulstige Ord. Hun kendte ham fra Barndommen og vidste, hvorledes han altid, ja næsten til det sidste, havde spottet over Moderens Omgangskres og gjort Løjer med den hele Bevægelse. Hun havde i den senere Tid anvendt al sin Indflydelse paa ham for at afholde ham fra „at tage sit Parti", — som han plejede at sige med et Skuldertræk — dertil var han endnu slet ikke moden. Men Moderens Magt over ham

havde været for stor. Han var nu engang en blød Natur og kun haard overfor dem, der viste sig svage overfor ham.

Og dog kunde hun ikke lade være at holde af ham. Ja, det var næsten, som om hun elskede ham højere nu, efter at han havde gjort hende denne store, store Sorg.

— — Inde i Fru Gyllings Dagligstue gik Samtalen livligt. Fruerne Holm og Krarup var gaaet; ogsaa Frk. Rosalie var forsvunden fra sin Plads ved Vinduet. Til Gengæld var der kommen et Par nye Besøgende, to unge Studenter — Madsen og Mollerup — Sønner af et Par Landsbypræster af Fruens Bekendtskab.

Den første var en pluskæbet Idealist med en vældig Haarmanke, hvilken han i sin Begejstring hvert Øjeblik gennemfoer med Hænderne, saa den strittede ud til alle fire Verdenshjørner som paa en elektriseret. Han kunde aldrig sidde rolig paa en Stol, men stillede sig altid efter kort Tids Forløb bagved den, med Armene paa dens Ryg, som om den var en Talerstol, og udslyngede herfra sine Bemærkninger som en Jupiter sine Tordenkiler. Han havde en sand Lidenskab for at høre sig selv snakke. Skønt han led af en Talefejl og hakkede og stammede og snublede over Ordene, som om han altid havde hele Alfabetet i Munden paa engang, kunde han ikke dy sig for at tale. Han var, som hans Ven, Student Mollerup, plejede at sige om ham, det personliggjorte „levende Ord".

Vennen var en langbenet ung Mand, der havde det Princip aldrig at sige noget, uden at det var blodig satirisk; hvorfor han i Almindelighed ogsaa indskrænkede sig til at betragte sine Medmennesker med et prøvende Smil — og sig selv med et mindre kritisk i ethvertsomhelst Spejl, han kunde finde i sin Nærhed. Han havde nu været saa heldig at faa en saadan Plads, at han kunde se næsten hele sin velplejede Person i Fru Gyllings store Pillespejl, og det var derfor tilgiveligt, at han undertiden viste sig mindre opmærksom overfor sin Sidedame, den yngste Frøken Blomberg, skønt denne virkelig var saa net og ovenikøbet syntes at være ikke saa lidt optaget af ham.

Samtalen i Stuen havde iøvrigt straks grebet det Emne, der

saa at sige laa i Luften her: den store, demokratiske Fest, ved hvilken Kandidat Knud havde holdt sin Tale for den danske Bonde. Fru Gylling selv havde ved samme Lejlighed præsideret som en Slags Værtinde, og Festen havde i alle Maader været ualmindelig vellykket, „en virkelig Triumf for det københavnske Demokrati", som der var bleven sagt om den. Maden havde efter alles Mening været upaaklagelig, kun havde maaske Laksen ikke været tilstrækkelig gennemkogt. Dekorationen i Salen havde været overordentlig virkningsfuld; Dametoiletterne udsøgte og Musikken god. I disse Omgivelser var ikke alene Bondens, men ogsaa Arbejdernes Skaal bleven drukken med megen Begejstring i Champagne og ledsaget af Hurra og Fanfare.

Der var nu Tale om at forfølge denne Sejr; og der var foreløbig nedsat en forberedende Komite, i hvilken blandt andre Kand. Knud var bleven indvalgt; men dens Planer holdtes endnu strengt hemmelige. Student Madsen, der hørte til de Indviede, blev i den Anledning bestormet af den yngste Frøken Blomberg, der absolut vilde vide, om det skulde være noget højhalset eller noget nedringet. Hun bad tilsidst „paa sine Knæ"; men Madsen holdt tappert Stand med en Mine som en Diplomat i en Vaudeville.

Under alt dette sad Fru Gylling paa sin sædvanlige Vis tilbagelænet i Stolen og saae tankefuldt frem for sig uden i Grunden at tage Del i Samtalen. Det saae ud, som skuede hun anelsesfuldt ud i det danske Folks Fremtid; og hendes Veninde, Justitsraadinde Blomberg, der var lidt skinsyg paa hendes Ry, begyndte at blive urolig og gav sig til paa sin hjertelige Maade at blære sig af sin Svoger, en Præst i Jylland, der havde et Navn som Folketaler.

I Virkeligheden sad Fru Gylling blot og tænkte paa Frk. Drehling og paa hendes Fader Gehejmeetatsraaden, der var en Mand med megen Indflydelse, ogsaa ved Hoffet. Hun tænkte paa sin Søn Knud og afvejede for hundrede Gang Fordelene og Ulemperne for ham ved en Forbindelse med det drehlingske Hjem. Hun kunde aldrig komme til noget endeligt Resultat i

dette vigtige Spørgsmaal. Hun vilde derfor nu lægge Sagen i Vorherres Haand. Han førte dog alting til det bedste!

Det var imidlertid begyndt at skumre i Stuen. Skyggerne laa i Krogene og under Stolene og ligesom ventede paa Mørket, der skulde komme. En Smule rødligt Solskær spillede oppe paa den ene Væg, hvor gamle Grundtvig sad med Hænderne paa Maven i en Ramme af Evighedsblomster. Tæt nedenunder sad Boel i sit Skjul og hørte med straalende Øjne paa alt, hvad der blev talt.

Paa engang foer hun sammen og blev blussende rød. Døren var gaaet op, og med en lidt skødesløs Hilsen traadte en køn, blond, noget fedladen ung Mand ind i Stuen.

Det var Husets Søn, Kandidat Knud.

Nu var Øjeblikket kommet, da den hemmelighedsfulde Student Madsen fandt Lejligheden passende til at aflevere en stor Nyhed, som han havde haft i Baghaanden, og hvis Virkning paa Sindene han havde glædet sig til at iagttage.

Med oprejst Pande traadte han frem paa Gulvet og forkyndte:

„Gylling — din Tale er bleven omtalt paa allerhøjeste Sted."

„Hvad siger De!" udbrød alle Damerne i Kor. Selv Fru Gylling fik Mæle. Og Mollerup rev sig for et Øjeblik løs fra sit fængslende Spejlbillede og spurgte med sit mest dæmoniske Smil, om han — Madsen — maaske havde luret ved de kongelige Nøglehuller.

„Jeg veed det aldeles bestemt. Min Kilde har jeg ikke Lov til at nævne . . . jeg kan kun sige, at det er en *meget* højtstaaende Funktionær ved Hoffet og fuldt paalidelig."

Virkningen af denne Meddelelse var for Damernes Vedkommende overordenlig. Der sænkede sig en ærefrygtsfuld Højtidelighed ned over Stuen. Dette var mere, end selv Fru Gylling havde turdet haabe. At de kongelige Prinser — maaske Kongen selv — havde nævnet Knuds Navn!

Fru Gylling blev tavs; men Justitsraadinden sagde bevæget med en af sin præstelige Svogers Aandrigheder:

„Ja, Tiden er svanger med store Begivenheder!"

Knud selv fremkunstlede Overlegenhed og sagde, idet han med en Mine som en bebyrdet Statsmand lod sig falde ned i en Lænestol:

„Naa ja, — noget skal de Mennesker jo snakke om!"

Imidlertid var den lille, gamle Dame atter gleden ind i Stuen lige saa ubemærket, som hun før var gleden ud af den. Hun sad nu atter paa sin Plads ved Vinduet og passede sit Strikketøj med en febrilsk Iver, som om hun var ganske ligegyldig for, hvad der foregik omkring hende. Dersom nogen havde iagttaget hende, vilde de imidlertid have lagt Mærke til, hvorledes hendes Ansigt og lange, slunkne Hals hyppigt fyldtes med Blod. Dog, det saae ud, som var det kun af Ærgrelse over en tabt Maske eller lignende; og forresten var der ingen af de Tilstedeværende, der fandt det Umagen værd at tage Notits af hende.

Men pludselig — bedst som Fru Blomberg og hendes Døtre sad og talte i Munden paa hinanden om Hoffet og dettes mulige Erobring for den folkelige Livsanskuelse — lød det henne fra Vinduet med en stor, bøs Stemme, som man ikke af sig selv vilde have tillagt den aldrende lille Dame:

„Har du saa husket at forny Brandassurancen, Knud?"

Det kom som en Bombe over dem alle. Man vidste ikke straks, om man skulde le eller være fornærmet. Blandt alle Fru Gyllings Venner var der kun een Mening om hendes Søster, at hun var skrækkelig. Det stakkels Menneske var aldeles blottet for alle aandelige Interesser, gik op i at strikke og lappe og støve af og hjælpe Pigerne. Folk kunde ikke begribe, at Fru Gylling kunde finde sig i at have hende i Huset. Fru Gylling var paa det Punkt virkelig beundringsværdig.

Knud valgte for sit Vedkommende at være overbærende.

„Brandassurancen, Tante? . . . Jeg skal huske den imorgen."

„Ja, imorgen er det ogsaa allersidste Dag, naar ikke Fornyelsesfristen skal udløbe. At du veed det!"

Men nu blev Fru Gylling utaalmodig.

„Lad nu det være godt, Rosalie! Vi talte jo om andre Ting."

Lidt efter brød Gæsterne endelig op. Fru Gylling fulgte dem selv ud i Forstuen, mens Knud, der havde taget en Avis,

blev siddende i sin Lænestol og herfra i Smug iagttog den nu af Solnedgangen bestraalede Boel med et mønstrende Blik, — selv skarpt iagttaget af Tanten, der dog ikke et Øjeblik løftede Næsen fra sit Strikketøj og kun syntes optaget af at tælle sine Masker.

Efter nogle Øjeblikkes Forløb flyttede Knud hen paa en anden Stol, der stod i Nærheden af Boels Vindu. Han lod, som om det var, fordi han der bedre kunde se at læse.

„Naa, hvordan gaar det?" spurgte han. „Befinder De Dem stadig vel i Hovedstaden?"

„Jo — Tak," svarede Boel med Hjertet i Halsen.

„Ja, her er virkelig ogsaa ganske rart, naar man forstaar at indrette sig."

Nu kom Fru Gylling tilbage fra Forstuen.

„Her bliver snart for mørkt, Børn," sagde hun. „Lille Boel, hent Lamperne, mit Barn!"

Idet Boel rejste sig, var hun saa uheldig at tabe sin Saks ned paa Gulvet, — den faldt endog lige foran Knuds Fødder. Inden hun fik Tid til at bøje sig ned efter den, havde han taget den op. Og idet han rakte hende den, mødtes deres Blikke.

„Det er sandt," fortsatte Fru Gylling, efter at Boel var gaaet. „Jeg har glemt at fortælle dig, at Agnete Drehling var været her. Hun var vist ked af ikke at træffe dig."

Knud, der et Øjeblik havde været fraværende, syntes at blive noget urolig i Anledning af denne Meddelelse, men sank dog kort efter atter hen i Tankefuldhed.

Da Boel denne Aften kom ind i sit pæne lille Kammer foran i Køkkengangen, satte hun sig ved Bordet for at skrive hjem til sine Forældre. Længe sad hun og bed i sit Penneskaft og stirrede ind i Lampelyset og kunde ikke samle Tankerne for den Mængde eventyrlige Forestillinger, der tumlede og brændte inde i hendes Hoved. Og hendes mørke Zigøjnerøjne skinnede helt forslagent.

Det havde nemlig ikke været ganske af Vanvare, at hun havde tabt den Saks ned for Kandidat Knuds Fødder. Hun

havde en Dag set, hvordan han saa pænt havde taget et Lommetørklæde op, som en besøgende ung Dame var kommen til at tabe paa Gulvet; og det var nu i Eftermiddag kommet over hende som en Indskydelse, at hun skulde forsøge, om han vilde bære sig ligesaadan ad overfor hende. Og han havde virkelig gjort det!

Hun var endnu ganske svimmel af sin Triumf. Blodet bankede i hendes Aarer og glødede hendes Kinder. Saa *var* det altsaa virkelig sandt, hvad hun havde hørt dem allesammen snakke om her, og hvad de altid havde sunget om derhjemme paa Skolen, at alle Mennesker nu var lige for hinanden, at Fødsel, Stand og Rigdom ikke betød noget længer. Den fattigste Husmandspige og den rigeste Grevinde galdt for lige meget i det store Kærlighedsrige, som nu var oprunden over Jorden.

Endelig begyndte hun at skrive. Og hun skrev da uden Standsning:

„Kære forældre og Syskende

Naar jeg i dag skal skrive til mine kære forældre og syskende saa er det med særlig trang til at aabne mit Hjerte i anledning af at jeg nu har gjort den opdagelse at det er det og intet annet jeg kunde blive lykkelig ved og føler mig saa frigjort ved at jeg ikke er som jeg har før trot den grimme Ælling der slet intet passer til allevegne og jeg kunde aldrig tale om det og falt mig aldrig ind jeg var alti optagen af tanker som gik saa langt derfra og jeg har grædt tit men nu skal jeg ikke græde mere og skal jeg fortælle jer at her er slet ikke forskel paa fattige folk og andre selv i den fattigste Kofte og her er en søn som har holden en tale til bynderne og Vorherre har rigtignok aabnet et skjønt liv for mig og jeg mærker Vorherres kerlighedsgerning strømme til mig og jeg holder saa meget paa den kerlighed for den er et lønligt Kildevæld hvor den faar Lov at strømme ind i hjærterne og jeg er slæt ikke længer vred paa dig moder og du maa lade Karen komme ud ogsaa naar hun bliver kumfermert for alting er saa skjønt som de synger ovre paa skolen og alle mennesker saa gode og jeg

hører tit et godt ord talt her og vi synger ogsaa og vi kan rigtig mærke det at vi springer ud af hans kærlighed liesom en blomst med fuglevinger men Vorherre gjør alting godt mod hvem han har kjær og jeg kan rigtig be til ham nu og fornemme at han er min fader i Himmelen og hermed hilses i fra mig

Boel

Jeg har haft en bøllen finger men nu er det godt.

V

„Skiddenstræde" kaldtes i Folkemunde en snever Smøge, der fra en af Kristianshavns Skibsbrygger smuttede ind mellem et Par moderne Kontorbygninger. Den havde i Virkeligheden et anderledes velklingende Navn, der imidlertid kun benyttedes i officielle Skrivelser og i Borgerrepræsentationen. Sølet og uden Sol, med bare een Rendesten og en ganske middelalderlig Brolægning, gennemskar den en lille, halvforraadnet Rest af en gammel Bydel, for hvis Vederstyggelighed de omtalte Kontorbygninger dannede et pragtfuldt Skærmbrædt.

En tung og klam Aande af varm Brændevin drev bestandig gennem Gyden fra et Brænderi henne i dens bageste Ende; og Rendestenen dampede flere Gange om Dagen af hedt Vand, der blev udspyetr derfra gennem et langt Blikrør. Husene paa begge Sider saae ud, som om de var gennemtrukne af denne Brændevinsfugtighed. Møre og skæve, med store Skjolder paa Murene og snavsede Vinduer mindede de om Drukkenbolte, der skuler ondt til hinanden med taagede Blikke.

Omtrent midt i Gaden laa det ældste og skumleste Hus. Det var højt og smalt og havde en ubestemmelig, grøngullig Farve, omtrent som gammel Ost. Stueetagen laa helt ned mod Gaden, saaledes at Vinduernes Underkant laa i Flugt med Brolægningen. Aabnede man den lave Dør, lød en Klokke med en død Klang.

Det var Madam Jakobsens Beværtning og Logishus: „Det lille Skipperhus".

Her var ellers livligt nok; for Madam Jakobsens Forretning var ikke alene den ældste, men ogsaa den mest søgte i hele Kvarteret.

Gæstestuen var stor og navnlig meget dyb, men saa lav, at en høj Mand daarligt nok kunde staa oprest under Loftet. Tobaksrøgen og Køkkenosen hang som en brunblaa Taage ned over Hovederne paa Gæsterne, der sad ved smaa Borde langs Sidevæggene.

I Baggrundens Mørke stod Skænken med en Opstabling af Flasker og Glas, og bag ved den tronede i en Halmstol Madam Jakobsens monumentale Skikkelse, svagt belyst af en lille Lampe, der bestandig brændte over Pengeskuffen.

Her kom mange Slags Folk. Navnlig de kolde Vinterdage, naar her var Lunkestue for Kvarterets Havnearbejdere, Kuldragere, Vognmandskuske, Bybude, Sælgekællinger og haltende Positivspillere, kunde Bordene være saa tæt besat, at Madam Jakobsen maatte lukke op ind til „Lokalet", — et mindre Værelse ved Siden af, lidt lysere, noblere, med graastrøgne Vægge og et stort Oljetryks Præmieblad over en Voksdugssofa. De, der nød den Ære at blive anbragt her; hvor man ikke maatte spytte paa Gulvet eller kradse Piber ud og heller ikke skrive med Kridt paa Bordet, følte det gerne som en Forpligtelse at tage noget ekstra til Drikken, — et Stykke Grisesylte eller en varm Kalvelever. Og dette fristede gerne andre ude i det ydre Rum, saa det blev i Almindelighed en god Forretning baade for Madam Jakobsen og for Opvartningspigen Oline, — den smukke Oline med den store Haaropsats, den udskaarne Kjole og den tykke Kulstreg under Øjnene. Hun strøg ved en saadan Lejlighed mangen To- og Femøre til sig ved at lade, som om hun ikke mærkede de forskellige ellers ikke lemfældige Undersøgelser, der blev gjort paa hendes Person.

Mellem alle disse Mennesker var der dog et særligt Lav, der hævdede et vist Herredømme over Beværtningen og blandt andet var selvskreven til at indlades i „Lokalet", selv om det forreste

Rum var ganske tomt. Det var Kuldragerne, Kalkkuskene og lignende Matadorer mellem Bryggens Arbejdsfolk tilligemed Bygningshaandværkere, der tilfældigt havde Arbejde der i Nærheden, — Folk, for hvem en Femogtyveøre var Smaamønt, og som derfor kunde glæde sig baade ved Madam Jakobsens og den smukke Olines ganske særlige Bevaagenhed.

Straks om Morgenen tog denne Elite med stort Spektakel Beværtningen i Besiddelse, idet de en efter en kom stampende ind og med rusten Stemme forlangte deres Morgenbitter; og senere paa Dagen kunde man altid være sikker paa at træffe et større eller mindre Hold af disse kulsværtede og kalkstøvede Storhanser, der sad med Cigarer i Munden omkring Ølflasker eller „smaa Sorte" og spillede Kort.

Ved Mørkets Frembrud forsvandt de, og Aftenen var i det hele Beværtningens døde Tid. Da var den Tilholdssted for Nabolagets Smaahaandværkere, der efter endt Arbejdstid søgte herhen for at have Fred for Konen og Ungerne, eller for at have et varmt Sted, hvor de kunde læse deres Avis, eller simpelthen for at drikke. Det var Mænd som den gamle Skomager Semberlin, der hver Aften nogle Minutter efter, at han havde lukket sin lille Kælderbutik i Baadsmandsstræde, smuttede ind ad Døren med en vims Bevægelse, hængte sin Hat op paa et Søm over sin hævdvunde Plads henne ved Kakkelovnen, glattede forsigtig med to stive Hænder ned over sin skinnende sorte Paryk (der var som børstet med Blanksværte), trak op i sine Bukser og anbragte sig endelig med megen Omstændighed paa Stolen, hvor han derefter blev siddende lige til Lukketid med den samme Romtoddy foran sig og vuggede sig frem og tilbage med sine lange, tørre Hænder stukket ned mellem Knæene, mens hans lille, rynkede Fjæs skar de mærkeligste Grimacer, som om han debatterede noget med sig selv. Det var Stakler som Liremand Ole Nielsen fra Dybbølskanserne, der lige saa regelmæssigt humpede herind paa sit Træben med sin berømte „Kasse", som gemte fire nationale Melodier med Tromme og Horn, — den, han vaagede over med en bister og tungsindig Aarvaagenhed, der voksede sammen med hans Drukkenskab. Hans Kri-

gersind blev kun holdt i Ave af Respekten for Madam Jakobsen, der ikke var til at spøge med, naar det galdt hendes Forretnings Ære. Alle og enhver vidste, hvordan hun engang i egen Person havde spændt en stor Kullemper ud af Døren, fordi han ved en ufin Hentydning til Olines mystiske „Ruf" ude under Bagtrappen havde villet minde hende om, at hun ved en vis Lejlighed havde været tiltalt for Rufferi.

Nu og da kunde der jo dumpe nogle tilfældige Gæster ind fra Gaden, eller en halvfuld Sjover, der var ukendt med Stedet, kunde sidde og savle over noget Øl og raabe op eller synge, indtil han til største Overraskelse og Forskrækkelse for sig selv blev smidt ud. Men i Almindelighed forløb Aftenerne saare fredeligt, ja stilfærdigt. Madam Jakobsen sad mest og sov bag Skænken, mens Oline henne i Krogen hang forelsket om Halsen paa sin „Ven", en ung, bleg Fyr med glasagtige Øjne, der modtog hendes Kærtegn med et mæt Smil. Stilheden kunde da være saa dyb, at man ikke hørte andet end de smaa, bestemte Dump fra en utæt Hane i en Tønde et Sted bag Skænken, hvorfra Draaber med lige lange Mellemrum faldt ned i en Spildeskaal paa Gulvet; og det kunde næsten føles som Spektakel, naar en af Gæsterne i Halvsøvne gnubbede sig op ad Væggen med en Lyd af stive Klæder, eller naar Dybbølmanden Ole Nielsen — som det engang imellem hændte — følte Trang til at bevisliggøre sit Mandemod og demonstrativt sendte et Langspyt henad Gulvet.

Kun Fluerne havde travlt. De tumlede sig lystigt frem og tilbage mellem Spyttekagerne paa Gulvet og Ostebrødet paa Skænken og syntes i det hele at befinde sig som i et Himmerig her i Stuens tunge, fede, øllede Luft.

Blandt Aftenens tilfældige Gæster saaes nogen Tid en lille, skrutrygget Mand med en sort Taftes Lap for det ene Øje. Det var en Urmagersvend, Kasper Kapper, der var Lejer hos en gammel Enke oppe paa en sjette Sals Kvist i Prinsessegade, hvor han boede sammen med en Dompap, en Irisk, to Kanariefugle og to hvide Mus med røde Øjne. Den lille Krøbling var kommen for Skade at forelske sig dødeligt i Oline; og nu sad

han der hver Aften og saae med Fortvivlelse i Hjertet, hvordan hun bortødslede sin Ømhed paa den foragtelige „Ven", der tydeligt nok ikke engang brød sig videre om den, mens *han* gerne havde givet sit Liv eller i hvert Fald alt, hvad han ejede (og det var efter hans egen Mening ikke saa ganske lidt) for at komme i Besiddelse af hendes Gunst. Men Oline var ganske ufølsom for hans Tilnærmelser, endda han ledsagede dem med ret anselige Kontanter. Hun puttede udenvidere disse i sin Voksdugs-Lomme under Forklædet, men skænkede ham alligevel ikke saa meget som et Smil, — ja, engang, da han forsøgsvis havde stukket en hel Krone til hende og derfor mente sig berettiget til i det mindste at knibe hende lidt i den Del af hendes Person, der syntes ham mest tiltrækkende, blev hun rasende og smækkede ham over Fingrene og begyndte at skraale op, saa Madam Jakobsen vaagnede og „Vennen" kom op af Stolen, hvorefter han fandt det raadeligst ganske tyst og ilsomt at forsvinde.

En Tid blev han nu helt borte fra „Det lille Skipperhus" og søgte andre Beværtninger med kvindelig Betjening men overalt med det samme Vanheld. I sin brændende Trang til Ømhed kunde han aldrig opgive Haabet om, at hans ydmyge Tilbedelse i Forbindelse med kontante Ydelser blot en eneste Gang skulde føre ham til Sejr. Han vidste vel nok, at hans Holdning ikke var uden Lyde; og om han ikke selv kunde lugte det, saa havde venskabelige Kammerater adskillige Gange fortalt ham, at han stank som bare Fanden af Plaster og gammel Øjensalve. Men naar han betragtede sig selv i Spejlet (hvad han gjorde ofte og meget grundigt), syntes han alligevel, at han var en ganske net Mand med noget vist fornemt over sig. Han *havde* ogsaa engang hørt en Kvinde hviske nogle Ord til sin Veninde om hans smukke Haar, hvilket han nu ogsaa plejede med ganske særlig Omhu og lod vokse ned paa Skuldrene som en Kunstnermanke. Han havde desuden engang læst i en Roman, at Mænd af hans Slags kunde have en stor Tiltrækning for visse Kvinder, endog af de allerfineste, idet

de vakte deres Barmhjertighedsinstinkt, hvilket — som der havde staaet — var Spiren til Kvindernes Elskov.

Det var derfor ikke udelukkende i smudsige Kælderbeværtninger, at den lille Mand forsøgte sin Lykke. Trods Ydmygelser og Skuffelser spejdede hans Haab ogsaa paa mere højtliggende Jagtmarker, ja løftede sig med en romantisk Fantasis Ørnemod helt op til Tinderne.

Han havde en Række Aar arbejdet hos en af de større Fabrikanter inde i Byen, hos hvem han paa Grund af sin Dueligheed og Paapasselighed efterhaanden var bleven en betroet Mand, hvem det blandt andet paahvilede en Gang ugentlig at gaa rundt i Byen og optrække Stueurene hos Forretningens faste Kunder. Han fik i den Anledning Adgang til mange fornemme Huse baade i Bredgade og Amaliegade og havde Lejlighed til at stifte Bekendtskaber, som hidsede hans Forfængelighed, ikke alene blandt Tjenstepigerne, der lukkede ham ind og ud, og med hvem han gerne underholdt sig, men ogsaa blandt selve Herskaberne, der undertiden vekslede et Ord med ham.

Der hændte ham nu i dette Efteraar paa en af disse Ture følgende:

En Formiddag, da han ringede paa hos Fru Gylling, Enken efter den rige Kulgrosserer Gylling, blev han ikke lukket ind af den sædvanlige sure gamle Husholderske, men af en ung, landfrisk Pige med brede Skuldre og hvide Flettebaand i et blaasort Haar. Hun forstod ikke straks, i hvad Ærinde han kom, hvorfor der udspandt sig en lille Samtale imellem dem.

Den unge Pige saae saa venligt og deltagende paa ham. Hun blev staaende hos ham under hans Arbejde og spurgte, om hun ikke skulde hjælpe. Og da han gik, fulgte hun ham helt ud og sagde næsten ærbødigt baade Tak og Farvel, før hun lukkede Døren.

Da han Ugedagen efter kom igen, var det atter hende, der lukkede op, og hun syntes at blive helt glad over Gensynet. De blev ogsaa denne Gang ene i Dagligstuen, hvor Uret stod, og det kom til en længere Passiar. Ganske af sig selv fortalte hun ham, at hun var fra en By, der hed Sandinge, at hendes

Fader var Gaardejer, og at hun var kommen i Huset hos Fru Gylling for at lære Skræddersyning. Hun var forfærdelig glad for at være her, alle Mennesker var saa gode mod hende; men hun havde jo endnu ikke saa mange Bekendte, som hun saadan kunde tale med, — sagde hun.

„Jeg vil i saa Henseende altid være til Tjeneste," sagde den lille Mand belevent og betragtede hendes friske Skikkelse med en forelsket Glød i sit store, brune Øje.

Ved Afskeden tillod han sig at trykke hendes Haand, endog ret varmt. Hun sagde igen Tak og Farvel, da hun lukkede Døren. Hvorpaa han gik bort med Hjertet svulmende af de sødeste og stolteste Forhaabninger.

Men da han tredje Gang kom igen, var hendes Væsen imod ham kendeligt forandret. Hun saae knap paa ham, ja var end ikke fri for at slaa med Nakken. Han lagde ogsaa Mærke til, at hun havde faaet højere Hæle under sine Sko, saa det vuggede blødt i Hofterne, naar hun gik.

Da Fru Gylling kom ind i Stuen, blev hendes Væsen igen et andet. Med næsten ydmyge Lader løb hun hen og hjalp hende af Kaaben, — og Kasper Kapper tænkte sit derved og hostede spydigt bag sin Haand.

Der gik nu nogle Uger, hvori den unge Piges stadig mere aabenlyse Kulde og Overlegenhed virkede som en Trækvind paa Kærlighedsbranden i den lille Mands Bryst. En Dag, da han var kommen noget sent ud paa Rundtur, blev det næsten mørkt, før han naaede til Fru Gylling. Med feberbankende Hjerte ringede han paa, og han kunde straks paa de hurtige Skridt i Gangen høre, at det igen var hende, der lukkede op.

Hendes mørke Øjne straalede, Brystet bølgede, — men da hun saae ham, foer hun tilbage med et Ryk, og der gik en Trækning over hendes Ansigt, som om hun havde traadt paa en Skruptudse.

Saa vendte hun ham Ryggen uden saa meget som et Goddag og gik foran ham ind i Stuen.

Da Kasper Kapper kort efter gik ned ad Trappen, mødte han Fru Gyllings Søn, Kandidat Knud, der kom opover, — og

han forstod, at her havde han Forklaringen paa den unge Piges Adfærd før.

„Der er Ugler i Mosen," tænkte han og blev staaende paa den nederste Trappeafsats for at lytte.

„Tak, Boel!" hørte han den unge Mand sige med Varme i Stemmen, da Døren deroppe var bleven aabnet. „Stadig frisk og fornøjet?"

„Jo Tak, Hr. Kandidat." — Det var den unge Piges Stemme.

Døren deroppe lukkedes igen. Kasper Kapper knyttede Hænderne. Udtrykket i hans lange, skægløse Ansigt med den store, blaalige Hage blev mørkt og skulende. Det var altsaa *ham,* hun havde ventet!

Den lille Kasper Kapper var en hævngerrig Natur. Han gemte i sit følsomme Hjerte enhver Ydmygelse, han havde maattet lide.

Se se, — saadan et Par unge Turtelduer! tænkte han og smilte ondskabsfuldt. — Om man engang kunde se sit Snit til at dreje Halsen om paa dem!

VI

Over Sandinge Enge havde Vinteren draget sine hvide Mærker. Havet var steget op i de dybe Grøfter og laa over Grønsværen som et blankt Spejl, der stivnede i Nattefrosten. Træer og Buske var hver Morgen ligesom overpudrede. Ogsaa Straatagene med de fløjlsgrønne Mosflager blev ofte hvide; og Tuden paa Vandposten begyndte at faa Skæg.

Det havde ellers været et usædvanlig mildt og stille Efteraar. Indtil ind i December havde der Dag for Dag hvilet en tæt Taage over Egnen. Folk var tilsidst nær bleven utaalmodige, fordi de ikke gerne vilde begynde paa Juleslagtningen, før der var kommen Frost i Luften. Inde i Skurene havde Gris og Gaas ligget og gispet af Fedme; men hvor hyppigt Barometret end sprang i Vejret, og skønt Almanaken — der dog var stadfæstet af selve Universitetet — spaaede baade Kulde og Sne, blev Vejret uforanderligt det samme tunge og grødefulde.

Dag og Nat laa Byen indhyllet i en fed, graa Damp, der undertiden opløste sig i et Regnstøv og fik alle Straatagene og alle Husmødrene til at græde.

Endelig skete det, at gamle Folk, der sad og gav Agt paa deres „Værk" og „Jægt", begyndte at føle den „trække". Det gik som et glad Budskab over Byen, da det rygtedes, at Ole Invalid sad hjemme og klagede sig over Smerter i det Ben, der for mange Aar siden var bleven begravet ovre ved Øvre-Stolk. Om Natten faldt der ogsaa et stærkt Isslag. Da man vaagnede om Morgenen, skinnede Solen over en kandiseret By. Der laa en fast Glassur over Huse og Træer, — helt ud omkring de fineste Kviste, der raslede ved det mindste Vindpust.

Og nu begyndte der alle Vegne en Sliben Knive og Skuren Spækkebrædter og Skrubben Saltetønder, saa det var mageløst. Fra alle Bryggersdøre stod en Damp af koghedt Vand, og derinde i Emmen færdedes — ligesom Skygger — Koner og Piger med opkiltrede Skørter, mens gamle Mo'erliller, der skulde hjælpe til ved Fjerplukningen, foer ud og ind med Hovederne indbundne i store Tørklæder.

Fra Morgen til Aften hørtes fortvivlede Svineskrig og Kalvebrøl blandet med Gæssenes spottende Svanesang: Gæk — Gæk — Gæk. Det var et forfærdeligt Myrderi. Hele Byen lugtede af Galde. Strømme af Blod flød ud gennem Portrummene, hvor de døde Kroppe blev hængt op med opsprættede Maver for at faa Livvarmen af sig.

—Saa var det en Dag kort før Jul, hen paa Eftermiddagen. Fra Himlen dalene en stor tæt Sne langsomt ned gennem stille Luft. Der var ingen Folk paa Gaden uden et Par Smaadrenge, der sad og frøs paa en Trappesten. Deres Kinder var blaarøde, og Næserne trængte forfærdeligt til at pudses. Men de sad skæbnehengivne med Hænderne i Lommerne og lod Tyngdens Love virke mellem Næse og Mund. I den ene Ende af Byen sang Friskolebørnene i vilden Sky. Fra en enkelt Lo hørtes sindige Plejlslag.

Pludselig lød et dødt Skud ledsaget af en lille Jordrystelse. Det var Minørerne oppe ved Jernbaneanlæget, der sprængte den

frosne Jord med Krudt. Man var nu naaet saa langt frem med den store Gennemgravning, at undertiden ogsaa Ingeniørens Fløjte kunde høres herned i Byen.

Inde omkring i Køkkenerne havde Kvindfolkene stadig travlt med Forberedelserne til Højtiden. Julegrisen blev slagtet, og i de større Gaarde blev der ogsaa brygget Juleøl, der stilledes udenfor Køkkendøren i Baljer og Spande for at svales. Lillepigen stod svedende inde i Bryggerset og skrubbede Tarme med en Halmvisk, og nede i Saltekælderen baksede Husmandskoner med Flæskesider og alenlange Pølser. Andre Steder var man i Færd med Bagningen eller med at brænde Kaffe og stege Fedtegrever, hvilket gerne skulde udføres samtidig for den stærke Lugts Skyld.

Der var en forfærdelig Mængde Mad. Og dog taltes der stadig om, at det ikke var noget imod, hvad der var bleven fortæret i de gamle Sandingebønders Tid, da man nedsaltede en Tyvelispunds Galt og kaldte den „Julenadveren". Der var dem, som ligefrem gjorde sig til deraf og sagde, at om ogsaa Jul rimede paa Sul, maatte man helst ikke gøre for meget ud af den Slags Ting; for det vidste man jo dog nu, at man kunde fejre en glad Jul uden Fraadsen og Skænken. — Men havde man saaledes de fleste Steder brudt med Overleveringen, hvad Flæsket og det stærke Øl angik, saa spillede til Gengæld Kagebagningen en større Rolle end i de gamle Sandingers Dage. Paa det Søde blev der i det hele ikke sparet i Husholdningen saa lidt som i Samtalen. Der lavedes Tærter og Vaniljekranse og Sprutbakkelser og navnlig nogle lækre Flødekager, kaldet „Trykkys", som Friskolelærer Povelsen havde faaet indført i Menigheden.

Den fromme Mand laa med Haanden under Kinden inde paa Sofaen i sin Stue med sin sædvanlige 2 Alen lange Pibe i Munden og indhyllet i en Sky af Tobak, paa hvilken han syntes at svære ligesom Englene paa gamle Alterbilleder. Han var fordybet i Læsningen af det sidst udkomne Nummer af „Kristeligt Søndagsblad for Oplysning, Nyhed, Ædruelighed og Hønseavl", et meget udbredt folkeligt Organ, ved hvilket han

selv var pædagogisk Medarbejder. Han havde netop en længere Artikel deri om „Børneskolen og dens fremtidige Udvikling", og det var særligt denne, der havde fængslet hans Opmærksomhed, og som stadig paany maatte gennemlæses, idet han hver Gang opdagede nye og mærkværdige Sandheder i den, virkelige Guldkorn, sande profetiske Fremtidssyner, som han under Udarbejdelsen i Grunden ikke havde overvejet nærmere, og som altsaa maatte være gledet ham af Pennen under en Art guddommelig Inspiration. Men saadan gik det ham saa ofte.

Inde i Skolestuen ved Siden af brølte Børnene op, saaledes som de havde gjort det hele den sidste Time. Hvergang en Sang var sluttet, hørte man Fru Marens blide Stemme sige: „Naa — lille Smaa! — nu maa vi skam ha'e fat paa Tavlerne!" — Men da bad de Smaa med een Mund saa mindeligt om at maatte blive ved at synge, hvad de saa ogsaa fik Lov til, skønt de allerede var kommen gennem alle Julesalmerne og et godt Stykke ind i Paaskens.

Povelsen hørte intet. Han havde sænket Bladet i sit Skød og tænkte med bevæget og ydmygt Sind, hvor forunderligt det dog var med disse Aandens Naadegaver, der skænkedes En saa ganske i det skjulte, uden at man vidste det mindste af det. Men nu forstummede igen Sangen derinde ved Siden af, Døren aabnedes varsomt en lille Smule, og hans Kones bebrillede Ansigt stak frem i Klemmen.

„Forstyrrer jeg?" spurgte hun ængstelig. „Jeg vilde blot sige, at nu er vi færdige med Regningen."

Povelsen, der havde set hen paa hende med sit blide, aandsfraværende, tilhimmelsfarende Smil, strøg sig med Haanden hen over Panden som for at besinde sig og vende tilbage til det jordiske.

„Nu skal jeg . . . skal jeg straks komme, kære Maren! Men sig mig — hvordan er det? — har vi læst Juleevangeliet for de Smaa?"

„Jo jeg har."

„Ja, det er sandt, det har vi jo. Ja ja, nu skal jeg straks, lille Ven . . . Forresten, kunde du ikke synge lidt med dem?

Det glæder dem saa meget. Og det gør Hjertet saa velsignet friskt! Syng et Par Sange med dem, min Pige, saa skal jeg straks — — —."

Udenfor dalede Sneen stadig tæt og langsomt ned gennem den stille Luft. De to Smaadrenge, der før sad og frøs paa en Trappesten, havde nu rejst sig og givet sig til at lege ude paa Gaden, henrykte for de store Sneflokke, som de søgte at fange i Faldet paa deres udstrakte Tunger.

Pludselig standsede den ene og stirrede med maabende Betuttelse ud imod Bakkerne, mens en paabegyndt Snebold gled ham ud af Haanden. Ogsaa den anden fik nu store Øjne og trykkede sig ængstelig op mod sin Kammerat.

Derovre paa Bakkeskraaningen, hvor en Sti fulgte et hybenbevokset Markskæl, saaes gennem Snesløret en Flok Mænd, der gik langsomt nedover med noget tungt imellem sig.

Snart kom Folk paa Benene overalt i Byen. Forskrækkede Ansigter viste sig i Døre og Portaabninger. Udraab og Klynken lød allevegnefra. Inde i Bryggerserne kastede de tarmskrabende Piger deres blodige Forklæder og foer ud paa Gaden. Selv Friskolelærer Povelsen løftede sin betyngede Bag fra Sofaen og strakte sig mod Vinduet for at se, hvad der var paa Færde. Hele Byen var kommen i Bevægelse, da den lille Skare Mænd langsomt skred ind igennem Byen.

Det var Arbejdsmænd oppe fra Jernbaneterrænet; og det tunge, de bar imellem sig, var en Baare, hvorpaa en forulykket Kammerat laa henstrakt, dækket af pjaltede Kapper og Arbejdsjakker. Man kunde akkurat se hans voksblege Ansigt med de tillukkede Øjne og et stridt rødt Skæg omkring et Par blaasvulne Læber. Fra Undersiden af Baaren dryppede ved hver lidt stærkere Bevægelse Pøle af mørkerødt Blod ned i Sneen. Et Par Hunde, der var styrtet til inde fra Gaardene, gav sig til at snuse til Blodet og kradsede det saa til med Bagpoterne.

Det var med en særegen Rædsel, Folk i Byen erfarede, at det var Lavs — sorte Lones Mand — der var forulykket. Sammen med nogle andre Arbejdere havde han været beskæftiget med at grave et Lag løst Sand ud under en stor Knold halv-

frossen Jord, da denne pludseligt var skreden over Hovedet paa dem. De andre fik netop Tid til at undslippe; men Lavs, der havde villet redde sin Ølflaske, kom kun halvt ud og fik Jordmassen ned over Ryggen. Man havde hurtig faaet ham gravet ud; men der var gaaet noget itu inden i ham, og det ene Ben var knækket, saa Benpiben stak ud gennem Laarkødet.

Endnu levede han dog, endda han ganske lignede et Lig. Man kunde tydeligt høre ham stønne og bevidstløs klage sig og skære Tænder.

Oppe paa Bakkerne lød paany Ingeniørens Fløjtetrille, og et nyt Skud paafulgte.

Der var imidlertid gjort Anstalter for at faa sendt en Vogn efter Lægen. Mørket var i Frembrud, — Natten stod allerede som tykke, blaasorte Banker ude over Havet. Først efter næsten et Kvarters Forløb kom Vognen afsted; og der var to Mil til Byen, hvor Lægen boede.

Timerne gik. Den sorte Himmel sænkede sig over Jorden, og Sneen dalede ned fra den som en Regn af Stjernelig. Gaden var atter tom, men i Døre og Porte stod Folk og saae gysende op mod Lones lille Hus paa Bakken, hvor Lyset skinnede ud gennem Ruden. Nogle mente at vide, at Lavs var kommen til Bevidstheden, andre fortalte, at han var død. Alle stod de og ventede paa, at Lægen skulde komme; og rundt om taltes der om, at det var galt, man i Skyndingen havde glemt at faa Skovle med i Vognen. For Sneen faldt stadig tættere, og det var begyndt at vinde lidt, saa der kunde nemt have samlet sig Driver i Hulvejene.

Der dukkede et lille Selskab frem henne i Gaden, ledet ved en Lygte. Det var Friskolelærer Povelsen og hans Kone tilligemed et Par andre af Byens Folk, der havde været til Aftenandagt og Sortepølser i Præstegaarden.

„Ja, Guds Haand falder tungt paa de Genstridige," sagde Fru Maren, hun hængte sig ved sin Mands Arm af Frygt for at falde. „Men maaske vil nu dette blive Vejen til Frelse for Lone. Gud give det!"

Povelsen sagde mærkværdigvis ingenting.

Først henimod Midnat vendte Vognen tilbage med Lægen. Da levede Lavs endnu.

VII

Foraaret var kommet til København. Det susede gennem Gaderne i svidende Blæst, det piskede paa Ruderne med Hagl og Regn, tilsmudsede hele Byen med Taage og Snesøle.

Inden lune Døre sad en Aften den gyllingske Familjekres samlet omkring Lampen i Dagligstuen. Kandidat Knud var elskværdig og læste højt for Damerne af en nysudkommen Novelle.

„Sagte dirrende hang Sommermorgenens fine, krystalklare Lys i den stille Luft og gød sig ligesom en Regn af Guld ned over den brede, brolagte Gade, hvis i regelmæssige Rektangler tilhugne og med Nøjagtighed afpassede Graasten endnu laa med en af Nattens Dug glinsende Overflade. Men herfra kastedes det atter tilbage i glimrende, hinanden stedse krydsende Straalebundter, eller det ligesom stænkedes bort i utallige smaa gnistrende Stjerner, der smaahoppede henover Stenene, medens enkelte større Vandpytter i den for en saa stor By ualmindelig slette Brolægning laa med lette, af en sagte Morgenvind frembragte, Krusninger paa deres blanksorte Overflade, mindende om skødesløst henslængte Stykker moireret Silke oversaaet med Guldpailletter . . .“

Fru Gylling sad som sædvanlig tilbagelænet i Stolen og fulgte sine egne Tanker. Hendes Øjne hvilede paa Knud, og samme Sted var ogsaa Tankerne. Det forekom hende, at hans Væsen havde forandret sig i den senere Tid. Han var saa febrilsk og saa aandsfraværende, at man næsten ikke kunde tale med ham. Der var sikkert noget, der trykkede ham. Herpaa tydede ogsaa den Trang, han pludselig havde faaet, til at tilbringe sine Aftener hyggeligt her i Familjens Skød. Det lignede ham slet ikke. Han havde aabenbart en ligefrem Ulyst til at tage hjemmefra.

Fru Gylling tænkte sit derved. Hun havde lagt Mærke til, at Agnete Drehling ganske havde trukket sig tilbage fra dem,

efter at Knud havde holdt sin anden, store, frisindede Tale i den ny Studenterklub. I hvert Fald havde hun siden den Tid ikke en eneste Gang besøgt dem, og Fru Gylling formodede af den Grund, at det var kommen til et Brud mellem de to Barndomsvenner, hvad der sikkert var gaaet Knud meget nær. Den kære Dreng! Han fik nu prøvet, hvorledes det var at lide for sin Overbevisning. Men forresten vilde hans Martyrium vist ikke vare længe. Agnete gav saamænd nok Køb, og den gamle gode Forstaaelse vilde blive genoprettet.

Mellem Fru Gylling og Frøken Rosalie — der heller ikke syntes meget opmærksom og i hvert Fald larmede klapperslangeagtigt med sine Træpinde — sad en anden ældre Dame med et stort, besløjfet Kappetøj og Hornbriller. Det var Konsistorialraadinden.

Hun boede ene i et Par Værelser i Etagen ovenover, men flyttede hver Aften herned til Fru Gylling, hvor hun efterhaanden var bleven betragtet som hørende til Familjen. Trods sin klingende Titel var hun en saare beskeden gammel Dame, der nok holdt af at snakke, men aldrig tog Ordet, før hun havde forvisset sig om, at ingen andre vilde sige noget, og som med al sin Snak ingensinde havde sagt et Menneske imod. Hun sad nu d e r, lidt puklet, og saae saa god og forgemt ud, mens hun puslede med et gammeldags Perlebroderi.

Boel var der ogsaa. Hun var nu helt indgroet i sit nye Hjem og bevægede sig frimodigt, næsten lidt raskt mellem de mange fremmede Mennesker. Fru Gylling havde virkelig Ære af hende. Hendes Skønhed og landlige Friskhed havde gjort hende til alles Kæledægge. Særlig havde den ældste Frøken Blomberg — „Stankelbenet", som hun kaldtes af Knud — kastet sin Kærlighed paa hende. Rundt om i det allerbedste Selskab kaldte hun hende ligefrem for sin Veninde; og naar hun kom i Besøg, sad hun hele Tiden henne hos Boel, med Armen beskyttende om hendes Liv, og taalte næsten ikke, at andre nærmede sig hende.

I den allersidste Tid havde Friskheden hos Boel dog tabt

sig en Del. Hun var ogsaa bleven mere stille, mere indadvendt. Fru Gylling var virkelig ofte lidt bekymret for hende. Det var naturligvis Landluften, hun savnede, — aa, denne velsignede Landluft, og det hele ubundne Liv i Guds fri Natur! Efterretningen om den sørgelige Ulykke, der var overgaaet hendes Fader, havde vel ogsaa gjort sit. Den stakkels Mand var jo bleven Krøbling for Livstid, og Fattigdom var der i Forvejen i hendes Hjem, saa det var jo kun saa naturligt, at Tanken paa dem derhjemme kunde gøre hende bekymret.

Doktor Kayser, Husets Læge, var tilsidst bleven raadspurgt af Fru Gylling. Han var en pæn gammel Mand, der praktiserede paa et godt Hjerte og en Etatsraadstitel. Han saae sine Patienter venligt paa Tungen, klappede dem med et kærligt Sind paa Skulderen og sagde opmuntrende, at med Guds Hjælp vilde det nok blive bedre, — og med denne sin Universalrecept trøstede han nu ogsaa Boel, der iøvrigt i sit Indre smilte lumsk ad den gamle Herre.

Kandidat Knud læste:

„Edith svarede kun ved at bevæge sine pæonrøde Læber i en svag Nynnen, medens hun overgivent lod sine yppigt hvide, med slangeformede Ringe forsynede Fingre famle legende henover Flygelets af Alder gulnede Elfenbenstaster, idet hun kun berørte disse med den yderste fine Spids af de langagtige, mandelformede, svagt rosenfarvede Negle. Medens Underarmens mathvide Runding med de fine blaa Aarer paa Undersiden stak frem af et rummeligt Halværmes karmoisinrøde Atlaskfoer, ombrust af hvide Kniplingers Bølgeskum, stod Læberne halvt aabne, hvorved en Række elfenbenshvide Tænder kom til Syne, og det fint tegnede Hoved var bøjet lidt tilbage, saa den rige Haarfylde som en hastende Strøm af gyldne Bølger skyllede ned over den blændende hvide Alabasternakke. Albert stod som fasttryllet ved Synet af denne dejlige Kvinde. I det samme vendte hun sig pludseligt helt om imod ham og fyldte Luften med en sølvklingende Latterkaskade."

Her endte et Kapitel. Knud lagde Bogen og rejste sig.

„Det var smukt," sagde Konsistorialraadinden og vaagnede med et lille Ryk.

„Ja, Solberg er en fin Stilist," sagde Fru Gylling aandsfraværende, — hendes Øjne havde en Stund hvilet paa Boel, der sad saa flittigt og syede, og hvis mørke Haar hun tankefuldt betragtede. Og efter en lille Pavse tilføjede hun nu: „Hvor det i Grunden er en Skam, at Kvinderne paa Landet mere og mere aflægger deres Hovedtøjer. De er dog saa smukke, — ofte ligefrem pragtfulde."

„Ja ligefrem pragtfulde," erklærede den skikkelige Konsistorialraadinde, tog en sort Perle paa Synaalsspidsen, holdt den op for Lyset og anbragte den midt i Øjet paa en lille hvid Amorin, der red paaskrævs over en Delfin.

„Nationaldragten i det hele . . .!" sagde Fru Gylling sørgmodigt.

„Aa!" — Konsistorialraadinden ledte atter med Synaalen i Perlebeholdningen, som hun havde foran sig i et Stykke Papir. — „De røde Baand . . . de flaskede Trøjer . . . Spændeskoene!"

„Ja — det var smukt!"

Der faldt en kort Tavshed efter dette Ordskifte. Man hørte kun Blæsten, der slog Alarm gennem Gaden, og Frøken Rosalies Strikkepinde. Men da ingen andre vilde sige noget, tog igen Konsistorialraadinden Ordet, dog først efter at have set sig forsigtigt om:

„Ja, De husker vel nok Hammels yndige Billede paa Charlottenborg ifjor, Fru Gylling? Det, som forestillede et Bondebryllup. Motiv fra Usserød."

„Ja, det var smukt!"

„Ja, d e r kunde man da se, hvor Nationaldragten var pyntelig. Det var noget andet end den nymodens Opstadsning. Og saa durabel. — Aa, hende, der vender sig om og spænder Skoene! De husker nok, ikke sandt? Har man nogensinde set noget saa yndigt?"

„Hm — nej, det er justement det, vi ikke har!" brød det til Konsistorialraadindens største Forskrækkelse pludselig ud af

Knud, der ledsagede sin Protest med en høj Latter. „Det er jo det rene Skaberi! J e g synes, det vilde være ganske komisk, dersom f. Eks. Boel vilde trække i en sadan Maskeradedragt."

„Ja, hvorfor egenlig?" spurgte Fru Gylling, lidt overrasket over Sønnens Iver, mens Frøken Rosalie skævede over sine Pinde hen til Boel, der var bleven blussende rød.

„Hvorfor? Fordi, lille Mo'er, at den Slags Landbo-Uniformering er unaturlig i en Tid, der netop sætter sin Ære i at nedbryde al Standsforskel . . . udslette alle Fødselsmærker. I Grunden er jo Nationaldragten kun Bondens gamle Slavedragt."

Fru Gylling kendte igen de sidste Dages Knud, saadan som han d e r gik i en Ring paa Gulvet — utaalmodig, nervøs og stridbar.

„Ja, det synes jeg nu kun er Talemaader," svarede hun. „Men Nutidens Ungdom vil nu gøre sig saa haard og lukke Øjnene for Poesien i Livet, — det er Sagen!"

„Aa, Poesien! Livet! . . . Liv *er* Poesi, kære Mo'er. Anderledes forstaar jeg det ikke. — Og naar vi absolut s k a l tale om Boel, saa forekommer det mig virkelig, at hun er baade smukkere og mere poetisk, netop som hun er."

„Men, Knud — du gør jo Barnet helt flov," sagde Fru Gylling smilende og klappede Boel paa Kinden. „Gør mig forresten den Tjeneste at se paa dit Ur. Klokken er vist snart elleve."

Konsistorialraadinden forstod Vinket og fik straks travlt med at pakke sine Sager sammen. Lidt efter var hun borte. Boel fulgte hende op ad Trappen og sørgede for, at den gamle Dame kom vel ind ad sin Dør.

Da Boel kom ned igen i Forstuen, stod Knud der og var i Færd med at slukke Væglampen. Døren ind til Dagligstuen havde han lukket. I et Nu var der mørkt, og i det samme følte hun sig berørt af hans Haand.

„Vil De vente mig om lidt inde hos Dem?" hviskede han. „Jeg vil saa gerne tale med Dem, Boel."

Der lød Trin inde i Dagligstuen lige ved Døren, som derpaa blev aabnet. Det var Frøken Rosalie.

„Min Gud! Staar I i Mørke," sagde hun med sin Mandfolkestemme.

„Jeg slukkede netop nu, Tante!" svarede Knud ganske roligt.

Boel hørte ingenting. Det sneede for hendes Øjne med gyldne Stjerner, og Blodet sang i hendes Øre som Storm og Bølgebraad. Inde i Stuen fik hun i Hast sine Sysager samlet sammen og gik saa ud med et kort Godnat.

Idet hun tumlede ind gennem den store Spisestue, der kun var svagt oplyst af Skæret fra en udenfor staaende Gaardlygte, løb alting rundt for hende. Hun maatte famle sig frem langs Væggen for ikke at falde. Ude i Køkkenet drak hun hurtigt lidt af Vandøsen og sank saa tilintetgjort ned paa Brændekassen.

Ude jog Blæsten med Hyl paa Hyl ned i det snævre Gaardsrum, hvor ellers alt var stille. Kun lige udenfor Vinduet hørtes en regelmæssigt gentagen Lyd som af Vanddraaber, der faldt ned gennem en Tagrende.

Hun følte sig som nedstyrtet fra en solbestraalet Tinde. Der var gaaet saa mange dristige Forhaabninger igennem hende i den senere Tid. Hun havde drømt om en saa lys og stolt Lykke. Og nu laa hun sønderknust i en Afgrund af Skam og Ydmygelse. Det var altsaa ikke andet, Kandidat Knud havde villet hende! Han vilde blot forføre hende!

Men det kunde jo ikke være sandt. Det var umuligt. Han! Bondens Ridder! Almuens Talsmand! — Nej, hun maatte have misforstaaet ham.

Pludselig sprang hun op. Hun havde hørt hans listende Trin derinde i Spisestuen. Lidt efter aabnedes Døren. Han stod foran hende.

„Staar De her?" udbrød han overrasket.

„Hvad vil De mig?" spurgte hun hurtigt, koldt, og klemte sig med Fingrene fast til Kanten af Køkkenbordet.

Knud stod lidt i Kamp med sig selv. Saa rejste han Hovedet og sagde roligt og halvt bydende:

„Jeg troede, De havde forstaaet mig, Boel!"

Hun følte, hvordan Blodet samlede sig i hendes Hjerte. Hendes Læber var kolde, og Knæene dirrede under hende. Saa

var det altsaa dog sandt! — Hun kunde ikke længer holde sig oprejst. Uden selv at vide af det satte hun sig igen ned paa Brændekassen. Hun følte i dette Øjeblik kun Lyst til eet: at spytte ham i Ansigtet.

Men nu gjorde han noget, som hun ikke havde ventet af ham. Han tog stille og beskedent Plads ved Siden af hende, hvor der i Grunden slet ingen Plads var, og lagde sin Arm om hendes Liv paa en saa pæn og kærlig Maade, at hun umuligt kunde blive vred paa ham derfor. — Aa nej, tænkte hun, det kunde alligevel ikke være sandt; han havde ikke ment det paa den Maade. Hun var dum og mistroisk, det var det hele. Og hør! Nu talte han til hende — saa godt og fornuftigt som til en Søster. Hun skulde ikke være bange for ham, sagde han; han vilde ikke gøre hende Fortræd. Nej, nej, det vilde hun heller aldrig mere tro eller bare tænke. Han var saa god. Hun havde egenlig ikke før i dette Øjeblik rigtig vidst, hvor forfærdelig meget hun holdt af ham. Derfor havde det ogsaa gjort saa ondt før med den Mistanke. Men nu var hun bare desmere lykkelig.

Knud havde lempelig prøvet at løfte hendes Ansigt op imod sig; hun gjorde heller ingen Modstand; kun holdt hun Øjnene nedslaaede. Saa drog han hende varsomt til sig, og hun sank ind i hans Favn.

„Kys mig — Boel," hviskede han. „Du har saa dejlige Læber."

Hun tøvede lidt, halvt af Undseelse, halvt af Beregning.

„Vil du ikke kysse mig?" spurgte han og bøjede sig tættere ned imod hende.

Da slog hun Armene om hans Hals og gav sig helt hen i sin Lykke.

Rundt omkring dem var der saa nattetyst og stille. En Mus havde givet sig til at gnave paa en Papirspose inde i et af Køkkenskabene. Ellers hørtes kun Lyden af Blæsten og de smaa, bestemte Slag paa Vandrenden udenfor Vinduet.

Boel laa tavs ved hans Bryst og lod sig kærtegne. Hun ligesom lyttede til sit eget Indre, mens hun halvt i Drøm følte hans Haand glide varsomt ned over hende. Hendes Hjerte jublede

hende imøde gennem alle de bankende Pulse; og op fra den lille sydende Vise, som Blodet sang, idet det foer forbi hendes Øre, steg der som et Kor af mange glade Stemmer, der i stille Aftenluft klang vidt ud over grønne Enge. Det var Menighedens Sang derhjemme, hun atter hørte, — den lyse, glade Bebudelse, der havde løftet hendes Sjæl op under Himlens beskærmende Vinger. Nu fulgte den hende som en Brudehymne ind i Lykkens forjættede Land.

„Er du glad, Boel?"

Hun smilede tavs.

„Saa holder du lidt af mig?"

Hun trykkede sig tættere ind til ham.

„Men hvorfor var du da saa underlig imod mig før? Du vilde jo ligesom ikke kendes ved mig, da jeg kom."

„Aa — det var ingenting."

„Jo det var. Hvad tænkte du?"

„Det skal vi ikke tale om."

„Jo, nu vil jeg vide det. Sig mig, hvad det var."

„Aa, jeg tænkte stygt om dig straks. Det var det, at jeg troede, du ikke holdt af mig . . . jeg mener saadan rigtigt."

„Saadan rigtigt?"

„Ja — at du bare vilde forføre mig, troede jeg. Og det gjorde mig saa grusomt ulykkelig."

Knuds Arm gled ned fra hendes Liv. Han sad en Tid uden at sige noget.

Musen inde i Skabet, der et Øjeblik havde været stille, begyndte igen at pusle med sin Papirspose. Og det var, som om denne Lyd pludselig gjorde Boel urolig.

„Nu maa du gaa," sagde hun, „det gaar ikke an, at Nogen træffer os her. Sæt Pigerne kom! Eller Frøkenen! For de maa vel ikke faa noget at vide straks. Eller hvordan mener du, det skal være? — Og hvad tror du i Grunden, din Mo'er vil sige? Bare hun ikke bliver vred! Det er det, jeg er mest bange for."

Knud havde rejst sig.

„Ja, det er bedst, jeg gaar, — Godnat," sagde han kort, uden at kysse hende eller give hende Haanden.

Men ved Døren standsede han og vendte sig om imod hende. Og efter nogen Betænkning fortsatte han, lidt stammende:

„Her kan vi ikke mødes. Ingen maa vide noget. Men imorgen Aften ved Tetid kan du træffe mig herhenne paa Hjørnet ved Lygten. Saa skal vi gaa lidt ud sammen."

„Men hvordan skal det lade sig gøre? Jeg plejer jo aldrig at gaa ud om Aftenen. Og det faar jeg heller aldrig Lov til. Jeg kender jo Ingen."

„Du kan jo sige, at nogen af din Familje er kommen til Byen . . . eller saadan noget. Det maa du selv finde paa. Altsaa imorgen Aften Klokken otte. Herhenne paa Hjørnet. Godnat."

Da Knud var kommen ind paa sit Værelse, lagde han sig paa sin Chaiselongue og tændte sig en Cigar. Han var hed i Hovedet og meget misfornøjet med sig selv. Det var altsammen slet ikke gaaet efter hans Ønske og Beregning. Igrunden skammede han sig ikke saa lidt over sig selv. Saa fristende Boel endnu var for ham i al sin landlige Enfold — han kunde i dette Øjeblik næsten ønske, at han ikke havde vundet i sit Spil.

VIII

Ude paa Strandvejen, saa langt ude, at der endnu ingen Villaer var, gik den næste Aften en lille skrutrygget Mand og stavrede sig frem imod Byen gennem Mørket og Taagen og Vejens tunge Pløre. Ofte standsede han for at lytte, eller han bukkede sig ned for at føle, om han ogsaa rigtig befandt sig paa Vejen og ikke havde forvildet sig ud i en Pløjemark eller en Mose.

Skoven paa hans højre Side rejste sig som en sort, truende Mur; men Sundet paa hans venstre var ikke til at se og heller ikke til at høre, — end ikke den svageste Skvulpen lod sig fornemme. Et Par Skibslanterners rødlige Lys skimtedes svagt

som Rustpletter i alt det Sorte. Af og til lød et tungsindigt Taagehorn.

Den lille Mand stavrede sig fremad i et Par lyse Benklæder, som han forsigtigt havde smøget op over Anklerne og sine meget højhælede Snøresko. Paa hans altfor store Hoved sad en net lille Straahat med stiv Skygge og blaat Baand; og frem gennem den opslaaede Frakkekrave stak en spids, skægløs Hage, der tilhørte et langt, blegt og sørgmodigt Ansigt med en sort Klap for det ene Øje.

Det var Kasper Kapper.

Han kom ude fra den endnu bladløse Skov, hvor han efter Sædvane i Ensomhed havde højtideligholdt sin Fødselsdag. Skønt han ofte med megen Bitterhed sagde til sig selv, at det var en ynkværdig Tilværelse, hvortil han for fireogtredive Aar siden var bleven født, saa han saamænd ikke var Vorherre nogen Tak skyldig, kunde han dog aldrig holde sig hjemme paa den Dag. Hvordan Vejret saa var, tog han sig fri fra Urmagerværkstedet, klædte sig i sit Sommertøj og søgte ud i Naturen for at tænke paa sin Moder, hvem han iøvrigt aldrig havde kendt, idet hans Fødsel havde kostet hende Livet.

Aftenen tilbragte han gerne i en Sangerindepavillon derude, hvor han sad ved et Glas Øl og saae paa de fede, nedringede Damer, indtil han maatte rejse sig for at naa hjem med det sidste Aftentog. Men iaar havde Pavillonen været lukket; og da Vejret ved Sekstiden endnu havde været godt, bestemte han sig til at gaa hjem ad Strandvejen. Imidlertid maatte han have beregnet Tiden eller Vejens Længde forkert. Mørket faldt over ham, inden han var naaet halvt hjem, — og han gik nu der og bandede sig selv og sin altid uheldige Skæbne, mens han ravede sig frem ad den plørede Vej og rystede af Kulde i sit tynde Sommertøj.

Han var saa forfærdelig angst. Han turde næppe flytte Foden af Frygt for ved den blotte Lyd af sine Skridt at skræmme et eller andet Ondt op imod sig. Den mindste Puslen oppe i Vejtræernes Kroner fik ham til at fare sammen; og hver Gang han

mente at høre Trin, krøb han ud til Siden og gemte sig i Vejgrøften.

Men i Taagehornet, naar det faldt ind med sin lange, sørgmodige Tone, var der straks ligesom noget menneskeligt, der beroligede ham, — og han hastede atter fremad.

Endelig skinnede Byens første Lygter ham ligesom hilsende imøde gennem Mørket, og saasnart han følte Brosten under sine Fødder, var han igen sig selv. Helt kry bad han straks en Herre om Ild til sin Cigarstump.

— — —

Over hele den store By ligger Taagen tæt og sort.

Skønt det ikke er sent, er der næsten tomt og stille paa Gaderne. Af og til klinger en Sporvogn forbi. Ellers ser man kun tilskoddede Butikker, vaade Flisesten og osende Lygteblus. Hist haster en enlig Person afsted med Kraven op om Ørene. Her staar et Par Politibetjente under en Lygte og glimter med deres vaade Regnslag.

Inde i den indre By er der dog adskilligt livligere. Her færdes Folk paa de smattede Fortove, og Stemmerne høres langt borte i den fortættede Taagedamp. Der gaar unge Herrer med glødende Cigarer. Der lister gamle, ubehjælpsomme Damer fra Selskab med opløftede Kjoler og opslaaede Paraplyer. Kafeer og Beværtningskældere kaster brede Lysskær helt ud over Kørebanen, og fra oplyste Lejligheder ovenover (som ikke kan ses for Taage) lyder Musik og Sang. Af og til ruller en Droske forbi med en klaprende Hest og forsvinder med en genlydende Rumlen mellem Husrækkerne.

Da Kasper Kapper befandt sig under en Lygte paa Kongens Nytorv, strøg netop et saadant Køretøj ham forbi, forspændt med en gammel hvid, helhestagtig Krikke, i hvis store, firkantede Vom det rumlede hult som i en tom Tønde. Idet Lygteskæret under Forbifarten faldt ind i Vognen, fik han Øje paa en ung, blond Mand i Kunstnerkappe, og ved Siden af ham paa en ung Pige, der lænede sig fortroligt til ham.

Der gik et Ryk gennem Kasper Kapper. Han blev staa-

ende der under Lygten og stirrede efter Drosken længe efter, at den var forsvunden ind i Østergade.

Saa fortsatte han i frygtelig Ophidselse sin Vej ned mod Knippelsbro.

IX

Det var Knud og Boel, den lille Mand havde set og genkendt i Drosken. De er nu allerede kommen et godt Stykke ind igennem Byen.

Boel sidder lidt forlegen med nedslaaede Øjne, og fletter Fingrene paa Knuds ene Haand, der hviler i hendes Skød. Hendes Kinder blusser af Lykke; men nu og da lukker hun halvt blegnende sine Øjne i, mens et Smil gaar som i fjerne Tanker henover hendes Læber.

Knud har slaaet sin Kunstnerkappe tilside og kastet Hatten fra sig paa Forsædet. Han er varm og ser nervøs og ophidset ud, — lugter ogsaa en lille Smule af Spiritus. For at døve sin Samvittighed har han drukket et Par Glas Portvin, men føler endnu Trang til noget opstrammende.

De taler ikke meget. I det skiftende Lys fra Lygterne, der snart fra den ene, snart fra den anden Side falder ind gennem Vinduerne, betragter han hende med et usikkert — snart brutalt, snart sky — Blik, ser paa Barmen, der falder og stiger under Kjolen, og Rødmen, der kommer og svinder paa hendes Kind.

Alt imens klaprer den gamle Helhest videre henover den vaade Stenbro — ind gennem halvmørke Gader, omkring Hjørner og over genlydende Torve. Lygter glider forbi. Et Øjeblik sidder de i fuldt Lys, men snart glider de igen ind i et fortroligt Mørke.

Han kan mærke Arbejdsruheden ved hendes Hænder, der leger med hans Fingre, — og i det samme stiger der op for ham Billedet af en stor Eng og en grøn Bakke med et smukt hvidt Hus med Have og Flagstang.

Hun har givet sig til at tale til ham om sit Hjem. Hun for-

tæller om sin Fader, at han er Parcellist og ejer sit eget Sted og sidder rigtig godt i det uden det, at han jo nu er bleven syg.

„Men han er ikke af dem, der bryder sig om at skryde med det, han har. Derfor tror Folk, vi er saa fattige," siger hun og skotter op til ham med et prøvende Blik. „Det har din Moder vel ogsaa sagt?"

„Ja, jeg tror nok."

„Jeg kunde næsten tænke det. Men saa galt er det nu da heller ikke, Gudskelov," siger hun og ler.

Knud vil bort fra Emnet; men det er hende aabenbart meget om at gøre at faa ham til at tro paa, at hun ikke er noget egenligt Fattigmandsbarn. Hun taler derfor om sine smaa Søskende, som gaar i Skole, og om den gamle Bedstemoder, der har været ligefrem meget velhavende engang. Men om sin Moder taler hun ikke.

„Naar jeg nu skriver hjem, hvor godt det er gaaet mig, og at jeg er bleven forlovet, saa vil de jo nok blive glade; men jeg tror nu ligegodt ikke, du skal tage derud til Besøgelse; for det vil bli' saa underligt for dem. Men jeg skal nok hilse dem fra dig."

Knud bider sig i Læben. Han har taget sin Haand til sig og mærker, at Sveden perler ham paa Panden.

Men nu forlader Vognen Stenbroen og kører ind paa blødere Vej. Kort efter standser den. De holder i en lang, vaad Allé udenfor en af de store frederiksbergske Forlystelseshaver, hvor der om Sommeren kan mylre af Mennesker.

De gaar derind.

Der er græsselig tomt. Et Par Lygteblus sover inde i Taagen, og overalt høres et ensformigt, sørgmodigt Dryp-Dryp af Væde, der fra Træerne regner ned over Grusgangene.

Boel ser sig frygtsomt om og trykker sig ind til Knud, der med en pludselig, utaalmodig Bevægelse, som faar hende til at se op, forstærker sine Skridt og trækker hende med sig ind i det store Mørke.

Haven er lang og smal.

Fra den ene, fjerne Ende, hvor Taagen har en lidt rødlig

Tone, høres et forvirret Brus fra en Sangerindeknejpe. Haandklap og Dundren af Støvlehæle, Violiner og et Horn, der nu og da falder ind med tre-fire skrattende Toner.

Iøvrigt høres der ikke en Lyd fra den store, slumrende Have.

Langsmed det lange Plankeværk, der skiller den fra Alleen, ligger en Række smaa Tremmeværks Lysthuse med Slyngplanter henover Taget og et lille, mangefarvet Vindu ud til Alleen. De er alle tomme; men Knud og Boel slaar sig ned i et af dem, efter at den første har været inde i Restaurationen og hentet en Opvarter.

Lidt efter staar der to Glas og en Halvflaske Champagne foran dem paa en Bakke. Og Opvarteren triller bort med et dødt Grin.

Knud strækker sin Arm ud af Kappen og skænker op. Men hans Haand ryster, saa Vinen flyder ud over Glassenes Rande, — hele hans Legeme er i en Bevægelse, han ikke kan beherske.

„Drik, Boel!“ siger han og trykker hende med Voldsomhed ind til sig og sætter hende tilsidst Glasset for Munden, da hun ikke selv vil tage det. „Vær nu ikke saa naragtig. Vi er jo dog gode Venner og holder af hinanden. Drik dog! Du fryser jo, — Vinen vil varme dig. Se her: Der kommer en lillebitte Mus, Mus, Mus, som gerne vil laane Hus, Hus, Hus! . . . Men for Pokker, du er jo da ikke noget Barn. Saa drik dog!“

Men Boel drikker ikke. Hun stirrer paa Knuds glødende Ansigt med et ligesom vaagnende Udtryk i sine opspilede Øjne. Hendes Kind er bleg; Hænderne stemmer hun mod hans Bryst for at holde ham fra sig. Og dog er der endnu mest af en Bøn i hendes Stemme, idet hun hvisker:

„Hvorfor gør du saadan, Knud?“

Men pludselig tumler Knud med et Brag tilbage mod Bænken, og hans Hat ryger ud i Grusgangen.

Han har gjort en uanstændig Tilnærmelse; og med en Kraft, han ikke ventede, har hun slynget ham fra sig og staar nu paa den anden Side af Bordet — rank, lighvid, med bølgende Bryst og flammende Øjne.

Ingen af dem mæler et Ord. Forvirret, harmfuld staar Knud som en vaad Hund og skærer Tænder. En Draabe fra Løvværket ovenover dem falder ned paa Bordpladen med et lille Smæld. Henne i Sangerindepavillonen sætter just Hornet ind i Larmen med sine tre-fire skrattende Toner.

„Boel," fremstammer Knud endelig.

Men ved Lyden af hans Stemme farer hun sammen med et fortvivlet Udraab; og da Knud, ængstet af dette, igen vil nærme sig hende, flygter hun i vild Rædsel over Bænken, splintrer Lysthusets Tremmeværk, bryder gennem Slyngløvet . . .

„Boel! — Boel dog!"

. . . slider sig ud af dets Næt, springer over Bænken inde i Lysthuset ved Siden af . . .

„Boel dog! — Boel!" skriger Knud og iler efter hende.

Men hun er allerede forsvunden i Mørket.

X

Kasper Kapper, der ellers, naar han færdedes paa Gaden om Aftenen, bevægede sig meget langsomt og strøg sig som en Kat op ad Kjolen paa de Damer, han kom forbi, skyndte sig denne Aften hjem til sin Bolig paa Kristianshavn uden at se hverken tilhøjre eller venstre. Herude var det begyndt at lufte lidt. Idet han gik over Knippelsbro, havde et Vindstød nær revet ham den lette Straahat af Hovedet, og i det samme overfaldtes han af en Kuldegysning og følte en pludselig Smerte jage gennem Brystet op i Halsen.

Han knappede sin Frakke tættere omkring sig og skyndte sig afsted. Et enligt Kvindemenneske, der lidt efter strøg ham forbi, maatte han dog forsøge sig med.

Pst! kaldte han, men fik et Ukvemsord til Svar.

Saa benede han videre.

Omtrent midt i den lange Prinsessegade drejede han ind gennem Porten i den Lejekaserne, hvor han boede. Han kom over et mørkt, stinkende, af Skarnkasser og Retirader opfyldt Gaards-

rum og steg op ad en stejl Trappe i Bagbygningen. En forvirret Støj af Barnegraad og Mandfolkeskraal og Harmonikamusik og Sang og skældende Kvindestemmer trængte sig omkring ham fra alle de mange Et- og Toværelsers Lejligheder, han kom forbi; men efterhaanden som han steg tilvejrs, dæmpedes Larmen, og da han naaede den sjette Etage under Taget, hvor Loftet var saa lavt, at endogsaa han knap nok kunde staa oprejst under det med Hat paa, var alting stille omkring ham. Kun en Naadlemaskine gik sin stilfærdige Gang et Sted i hans Nærhed, og Vinden peb med sære Lyde ind gennem Tagaabningerne.

Han tog en Nøgle frem af sin Lomme, følte sig i Mørket frem til en Dør, hvis Hængelaas han forsigtigt aabnede, rev en Tændstik af og mumlede smilende, ligesom til Nogen i Værelset, mens han tændte en lillebitte Lampe paa Bordet:

„Ho ho, gamle Venner! . . . Hvordan gaar det? . . . Er du sulten, Jens? Naa naa, gamle Dreng! Nu skal vi straks faa Kaffe! Og du, Filipine! Du er nok ogsaa paa Tærne, lille Sussetøs! Naa, naa! Vent bare et Øjeblik. Saa er Fatter der med Rørom'en."

Derpaa vendte han sig fra Lampen og saae sig om med det stolte og lykkelige Mønstringsblik, hvormed han hver Aften paany tog sine Herligheder i Besiddelse efter Dagens lange Adskillelse.

Det var nu ogsaa et — trods sin Lidenhed — ganske hyggeligt Rum. Over det skraa Vindu hang en højrød Kappe med hvid Kantning, der var Kaspers eget Værk. Væggene var pænt tapetserede (ligeledes af ham selv), og over Sengen hang et Billede af hans afdøde Moder. En Dompap og en Irisk hang under Loftet i et Bur tilligemed to hvide Mus med røde Øjne, og det var disse Smaadyrs travle Genkendelses-Krablen og Hoppen paa Pindene, han straks havde hørt og efter Sædvane besvaret.

Da han havde puslet lidt om dem og givet dem Æde, tog han Brevpapir og Blækflaske frem og satte sig til at skrive. I det samme kom han til at tænke paa, at han ikke havde faaet

hentet Vand, og at det var høje Tid at faa det gjort, da hans Værtinde Madam Fuss ellers gik i Seng.

Han tog da en lille Blikspand, der stod paa en dertil indrettet og af ham selv forarbejdet Skammel ved Døren, og gik ud for at hente Vand ved Hanen i Køkkenet.

For at naa dette maatte han imidlertid igennem Værtindens Stue, og et saadant Foretræde krævede visse Forberedelser.

Madam Fuss var en Kvinde, der — som hun selv sagde — kun forlangte eet af sine Medmennesker, nemlig Hensyn. Hun skulde — som hun skæbnehengivent tilføjede — gerne lade Folk baade drikke og bande og holde Dompapper og hænge Tøj til Tørring paa Trappegelænderet, naar man blot vilde vise hende det i Følge hendes Rang og Stilling skyldige Hensyn. Hun var en lille bleg og vissen Kone, men kunde, naar Arrigskaben pustede hende op, synes tyk som en Tromme. Dersom Nogen forglemte, at hun var Datter af Hs. Majestæt Kong Frederik den sjettes højsalige Livkusk, grebes hun af en Galskab, mod hvilken hendes afdøde Mand, Bolteslager Fuss af Holmens Stok, kun kendte eet virksomt Middel, nemlig en kraftig Aareladning eller fire Blodkopper, og det fortaltes, at dette var Grunden til, at hun var bleven en saadan Vissenpind.

Selv Kasper Kapper nærmede sig aldrig hendes Dør uden en vis Skælven. Først tørrede han sig omhyggeligt og højlydt af paa Maatten udenfor, bankede derefter beskedent paa og ventede, indtil Madammen langt om længe — ligesom efter anstillet Taalmodighedsprøve — sagde „Kom ind". Saa klemte han sig ind ad den smallest mulige Døraabning, bukkede høfligt og sagde:

„Godaften, Madam Fuss! Tillader De venligst, at jeg tager lidt Vand."

Denne Aften var hans Buk endnu høfligere, hans Stemme endnu mere ydmyg end sædvanlig. Han havde nemlig ingen god Samvittighed, fordi det var bleven saa sent, og han saae ogsaa straks paa hendes knejsende Nakke, at hun følte sig krænket og tilsidesat. Hun sad og strikkede ved et rødmalet Klapbord,

hvorpaa der brændte et Tællelys; og hun ikke saa meget som saae paa ham men klirrede ophidset med sine Strikkepinde.

Da hun heller ikke svarede ham, og da han ikke vovede at udrette sit Ærinde uden hendes udtrykkelige Tilladelse, gentog han sin Anmodning med en Underdanighed, hvori Ærefrygten for den salig hensovende Livkusk var tydeligt tilkendegivet.

Dette formildede hende lidt. Hun skiftede en Pind, slog Krøller paa Næsen og vrissede:

„Naa! ja . . . værsgod!"

Da han kom tilbage gennem Stuen med den fyldte Spand, sad hun og ligesom vejrede noget i Luften. Saa skar hun en frygtelig Grimace og standsede ham henne ved Døren med de Ord:

„Jeg synes, Kapper . . . Jeg synes . . . Rent ud sagt, Kapper, Deres Øje stinker forbandet iaften!"

„Ja," svarede han forlegent undskyldende. „Det er dette fugtige Vejr . . ."

„Aa, Vissevas! Fugtigt Vejr!" vrængede hun efter ham.

Men i det samme saae hun for første Gang paa ham, og helt forskrækket udbrød hun:

„Min Gud, Kapper! Hvordan er det, De ser ud?"

„Jeg — Madam Fuss?"

„De er jo dødsens bleg."

„Er jeg?" sagde han og blev med eet endnu blegere. „Jeg var ogsaa kommen til at fryse. Det er saa raakoldt iaften. Og maaske er jeg heller ikke rigtig rask."

„De skal gaa i Seng, Kapper. De gaar ogsaa ude og føjter i Aftenkulden og holder Dompapper og saadan noget — det skal man nok blive daarlig af — De skal gaa i Seng."

„Jo, Madam Fuss! Maa jeg byde Dem Godnat."

Men endnu inden han var kommen ud af Døren, havde hun rejst sig og med stort Rabalder smækket sit Vindu op.

Kasper Kapper var kommen til at ryste. Det angreb ham altid stærkt, naar nogen sagde til ham, at han saae daarlig ud. Han var saa bange for Døden, at han — som hans Kammerater

sagde om ham — saamænd nok engang gik hen og hængte sig af bare Skræk for den.

Han satte sig dog til at fuldføre det paabegyndte Brev, der var altfor vigtigt til, at dets Afsendelse kunde opsættes. Det maatte være i Postkassen endnu samme Aften, saa Fru Gylling kunde have det ihænde om Morgenen, inden han selv kom derhen (for at trække Uret op), saa han kunde iagttage Virkningen. Han blev meget ivrig, skønt han flere Gange gennemfores af Kuldegysninger. Han fyldte hele tre Sider med store, klodsede Bogstaver, der slet ikke lignede hans sædvanlige Skrift og i Modsætning til denne faldt tilvenstre ligesom Spejlskrift. Underskriften bestod blot af nogle Prikker og et lille s.

Saa listede han igen den lange Vej ned ad Trapperne og ud paa den taagede Gade.

Da han paa Tilbagevejen kom ind gennem Porten, følte han igen en stikkende Svie i Brystet og Halsen. Det var omtrent, som om han kunde have slugt et Brev Knappenaale. Og paany grebes han af Dødsangst, saa Benene skælvede under ham. Han kunde næsten ikke faa slæbt sig op ad Trapperne. Feberen hamrede ham i Blodet, og han syntes i Mørket at føle noget haardt omkring Struben, ligesom et Par famlende Knokkelfingre. Den kolde Sved sprang ham frem paa Panden. Og pludselig sank han sammen under et Angstens Raab, der gav Genlyd i det høje Trapperum.

Det varede alligevel en god Stund, inden der kom Nogen og hjalp ham paa Fode, — man var der i Huset for vant til at høre fulde Folk paa Trapperne. Først aabnedes der en Dør ud til den Afsats, hvor han laa, og en vred Mand brølte noget ud til ham og lukkede saa igen. Men lidt efter kom en Kone med et Lys i Haanden. Kaspers Jamren havde rørt hende. Og nu genkendte hun den lille Urmagersvend oppe fra Kvisten og blev helt forskrækket.

Snart kom der Liv i hele det store Hus. Halvt afklædte Skikkelser stak frem fra Dørene, spurgte og berettede. Tilsidst viste ogsaa Madam Fuss natkappeprydede Hoved sig udenfor hendes Kammerdør, og da hun saae et Par Mænd komme slæ-

bende med hendes Logerende, der saae ud, som om han var død, smækkede hun hurtigt Døren i og drejede Nøglen om.

XI

I sin Betuttelse over Boels Flugt havde Kandidat Knud først ikke vidst, hvad han skulde gøre. Forgæves gennemsøgte han Haven; forgæves raabte han hendes Navn ude i Alleen. Hun var og blev forsvunden.

Saa tog han en Droske og skyndte sig hjem for at passe hende op udenfor Gadedøren. Hun maatte ikke slippe ind, før han havde faaet talt med hende. Han vilde forhindre, at hun i Overilelse røbede ham for Nogen. Især var han bange for Tante Rosalie, der altid gik og luskede saa beskyttende omkring hende og i Tavshed friede til hendes Fortrolighed.

Med Frakkekraven om Ørene og Hatten trykket ned i Panden stod han paa Post i den taagede Gade, hvor flere af Gasblussene allerede var slukket. Men der gik en Time, og der gik to Timer, og endnu viste der sig ingen Boel.

Han forstod det ikke. Han vidste, at hun umuligt kunde være kommen tilbage før ham, da hun dog næppe havde taget nogen Vogn. Men hvor kunde hun da være?

Han begyndte for Alvor at blive urolig. Skulde hun have gjort en Ulykke paa sig selv? — Ved Tanken herom var det, som om Benene blev tykke under ham. Det vilde være det forfærdeligste, der i Øjeblikket kunde hænde ham.

Under de frygteligste Selvbebrejdelser og Sjælekvaler vandrede han Time efter Time frem og tilbage foran Gadedøren. Han forstod ikke nu, at han havde kunnet bære sig saadan ad overfor en ung, uskyldig Pige, som han dog holdt af, ja elskede; og han gjorde sig selv det højtidelige Løfte at gifte sig med hende, dersom hun kom tilbage.

Men han havde næsten opgivet ethvert Haab. Klokken var bleven over to. Han var i Virkeligheden ikke længer i Tvivl

om, at der var sket en Ulykke. Hun havde set saa forfærdeligt paa ham derude, havde jo været helt ude af sig selv. Hun var vist i det hele meget overspændt, meget lidenskabelig.

Endelig saae han en Skikkelse, der kom snigende langs Husrækkerne . . . en Kvinde, der forpustet holdt den ene Haand trykket ind imod Siden som for et Sting.

Det var hende.

„Hvor har De dog været henne?" busede han næsten vredt ud. „Jeg har gaaet her i flere Timer og ventet Dem. Hvad gik der dog af Dem, Boel, derude i Haven."

Det varede lidt, inden hun genkendte ham. Hun var som helt fortumlet og kunde næsten ikke faa Vejret.

„Hvor har De dog været henne?" spurgte han noget mildere. „Jeg har virkelig været saa angst for Dem. Klokken er jo over to."

Hun saae op paa ham med et mørkt og sky Blik og vilde gaa ham forbi.

„Lad mig komme ind," sagde hun blot, segnefærdig af Udmattelse og Skam.

Men han stillede sig i Vejen for hende.

„Hvor har De været henne? Svar mig dog!"

„Jeg er gaaet vild . . . Lad mig komme ind."

Knud tænkte ved sig selv, at det maaske virkelig ikke var værd at gøre et større Nummer ud af Affæren nu, da den jo var lykkeligt klaret, — og han lod hende slipe ind.

„De er vel saa fornuftig," — sagde han blot til hende —, „at De tier stille med denne vor lille Udflugt. De er jo selv interesseret i, at den dumme Historie ikke kommer videre. Godnat!"

Han hørte hende løbe op og lukke sig ind. Selv opholdt han sig endnu en lille Tid paa Gaden, fordi der let kunde risikeres noget, dersom man hørte dem komme hjem paa samme Tid. I en vidunderlig lettet Stemning tændte han sig en Cigar og tænkte ved sig selv, at han ikke oftere skulde indlade sig paa saa farlige Æventyr. Nu vilde han imorgen tale ligefrem til Boel om Sagen og bede hende om Forladelse. Saa havde han dog virke-

lig givet hende al den Oprejsning, hun med Rimelighed kunde forlange, og det gode Forhold i Hjemmet kunde blive genoprettet.

Boel havde imidlertid listet sig ind paa sit Værelse og var krøben iseng. Hun laa og rystede under Tæppet. Knud tænkte hun næsten ikke mere paa. Hendes Tanke var som lammet af Rædsel over alt, hvad hun havde set og oplevet paa sin Flugt gennem Byen. Hun havde set disse Kvinder, der gik om paa Gaden og falbød sig til Mænd, de ikke kendte. Og — hvad der var det værste — hun var selv bleven antastet af flere Herrer, der havde sagt de skrækkeligste Ting til hende og overgramset hende midt paa Gaden. Den første Gang, hun var bleven tiltalt, havde hun i sin Godtroenhed besvaret Hilsenen og været glad ved at møde En, som hun kunde betro sig til, og som kunde vise hende Vejen hjem. Det havde været saadan en pæn, ældre Herre, der ogsaa straks havde lovet at tage sig af hende, hvorefter han havde trukket hende ind i en mørk Port og givet sig til — —.

Boel trykkede Ansigtet ned i Puden og hulkede af Skam ved Tanken om, hvad han havde tilladt sig.

Som et jaget Dyr havde hun derpaa skyndt sig gennem Gaderne og overalt været Genstand for den forsmædeligste Forfølgelse. Endog en Politibetjent, som hun henvendte sig til, havde været uartig imod hende og sagt med en Stemme, der stank af Brændevin, at hun gjorde bedst i at humme sig hjem, for ellers kunde hun risikere at blive taget ved Vingebenet og set nøjere efter i —.

Hun trykkede paany Ansigtet ned i Puden og hulkede ved Tanken om, hvad han havde sagt. —

Den følgende Morgen stod hun alene inde i Spisestuen og vaskede Tekopperne af, da Døren aabnedes og Knud kom ind. Hun rankede sin Ryg og saae stift paa ham, hun havde forud besluttet uden Sky at vise ham sin Foragt. Men da han nu nærmede sig, og hun saae hans angerfulde og ulykkelige Mine, slog hun Øjnene ned. Ja, hun kunde end ikke faa sig til at afværge,

at han lagde sin Arm omkring hende og strøg hende over Haaret.

„Er du meget vred paa mig, Boel?“ spurgte han og løftede hendes Ansigt op imod sig.

Ogsaa paa ham havde Gensynet virket ganske anderledes end beregnet. Han havde slet ikke tænkt sig nogen fornyet Tilnærmelse, — tværtimod. Men hun saae saa allerkæreste ud, som hun stod der i sit hvide Forklæde bag den blanke Messingmaskine, belyst af den klare Morgensol. Der var pludselig kommen en Anger over ham, som drev ham til at give sig sine Følelser i Vold.

„Er du meget vred paa mig?“ gentog han men vidste egenlig ikke selv, hvad han sagde. Der løb saa mange sære Tanker rundt i hans Hoved i dette Øjeblik. Henreven af Boels friske Skønhed, af hendes fløjlsmørke Øjne og Læbernes røde Blod fattede han forvovne Planer om at udæske Verden og gøre hende til sin retmæssige Ejendom for Gud og Mennesker.

Pludselig foer de fra hinanden. Uden at de havde hørt det, var Dagligstuedøren gaaet op for Frøken Rosalie, der nu begyndte at rømme sig.

„Den fordømte gamle Heks!“ mumlede Knud rasende og foer ud.

Lidt efter kom ogsaa Fru Gylling ind fra Dagligstuen for at vande Blomsterne i Vindueskarmen. Frøken Rosalie sagde ingenting; hun tussede rundt i Stuen som ellers og tørrede Støv af. Men da Boel var forsvunden ud i Køkkenet med sin Forvirring og sin Tebakke, vendte hun sig om mod Søsteren og spurgte med sin grove Mandfolkerøst:

„Hvordan er det? Er Boel og Knud bleven forlovede?“

Fru Gylling saae uforstaaende hen paa hende.

„Hvad mener du?“

„Jo, for jeg overraskede dem for lidt siden herinde i en meget øm Situation.“

Fru Gylling satte Vandkanden fra sig i Vindueskarmen, saa det sang i den.

„Hvad siger du!“

Hun saae paa Søsteren som paa et Genfærd. Det kunde ikke være muligt! Det *maatte* ikke være sandt!

„Er du ogsaa sikker . . . Du kan jo have taget fejl, Rosalie."

„Jeg har da Øjne i Ho'det, veed jeg."

Fru Gylling tog sig til Panden. Her var altsaa Gaadens Løsning! — Hun havde allerede for et Par Maaneder siden modtaget et Par anonyme Breve, hvori det paa formummet Maade var bleven meddelt hende, at det ikke stod vel til med Sædeligheden i hendes Hjem, hvorfor hun anmodedes om at have et Øje med sine Omgivelser. Hun havde ment, at det maatte være hendes Tjenestepiger, der hentydedes til, og hun havde hele Vinteren passet godt paa dem uden dog at kunne opdage nogen Uregelmæssighed. Nu til Morgen havde hun saa modtaget et nyt anonymt Brev, skrevet med den samme fordrejede Haand som de andre og med de samme Beskyldninger for „at huse usædelige Elementer i sit Hjem".

Det var altsaa Boel, der var ment!

Da hun var kommen nogenlunde til Fatning efter den forfærdelige Tidende, gik hun ud af Stuen for straks at tale med Knud, der var gaaet over paa sit Værelse. Der maatte handles uden Tøven. Inde i Dagligstuen vandrede hun endnu nogle Gange frem og tilbage over Gulvet for at lægge sin Felttogsplan. Saa gik hun resolut gennem Forstuen og ind til ham.

Han stod henne ved Vinduet med en utændt Cigar i Haanden og saae nervøs og ophidset ud.

„Lad mig tale et Ord med dig, Knud," sagde hun og satte sig i en Gyngestol midt paa Gulvet.

Der kom straks et opskræmt Udtryk i hans Ansigt.

„Hvad er der, Mo'er?"

„Sæt dig ned og lad os tale sammen. Jeg har noget vigtigt at sige dig."

Knud satte sig.

Fru Gylling betragtede ham lidt i Tavshed med et Blik, hvori den sædelige Harme dog hurtigt veg for moderlig Overbærenhed, tilsidst endog for Medlidenheden.

„Knud — min Dreng! Der er noget, der trykker dig. Jeg

har mærket det i nogen Tid, du er ikke, som du plejer. Er der gaaet dig noget imod?"

„Ikke det mindste."

„Du maa ikke skjule noget for mig. Husk paa, jeg er din Moder. Fortæl mig ærligt og oprigtigt, hvad det er, der optager dig."

„Men jeg forsikrer dig —."

„Det er ikke sandt, Knud. Hvorfor vil du gøre mig ondt? Kan du ikke have Fortrolighed til mig længer?"

Knud søgte at slaa Sagen hen i Spøg. Han tændte Cigaren og lo. Men det dirrede i hans Mundvige.

Moderen betragtede ham igen en Stund i Tavshed. Saa bøjede hun sig frem imod ham og sænkede Stemmen lidt.

„Jeg kan forresten tænke mig, hvad det er," sagde hun. „Du er forelsket, Knud."

„Ej, ej!"

„Og jeg kan ogsaa sige dig i hvem."

Knuds Ansigt falmede. Han saae paa Ilden i sin Cigar og sagde intet.

„Det er i Agnete Drehling — ikke sandt?"

Der brast et Baand om Knuds Hjerte. Han kom til at smile.

„Nej — det tror jeg dog ikke," sagde han.

„Jo vist saa! Hvem skulde det ellers være? I har jo kendt hinanden fra Børn, og jeg vil sige dig, Knud, jeg har egenlig altid tænkt mig, at der vilde blive et Par af jer to. Jeg synes, at I trods alle Forskelligheder i Temperament og Synsmaader alligevel passer saa godt sammen. Og det er jo ogsaa, rent praktisk set, et godt Parti for dig, Knud. Gehejmeetatsraaden har megen Indflydelse. Er vist ogsaa velset ved Hoffet, — hvad der kan blive af stor Betydning for din Fremtid."

„Jamen, jeg forsikrer dig, Mo'er, jeg tænker slet ikke paa Agnete Drehling."

„Jo, vist gør du saa, Knud! Hvem skulde du ellers kunne tænke paa? — Gudrun Blomberg? Eller Bergliot?"

Knud haanlo.

„Men hvem da? Saa tal dog!“

„Det nytter ikke, vi taler derom, Mo'er. Du vil dog ikke kunne forstaa det. Og det er maaske heller ikke noget, der betyder noget.“

Nu var det Fru Gyllings Ansigt, der graanede.

„Men det er dog altsaa en Forelskelse?“ spurgte hun.

„Maaske.“

„Knud! Du tænker da ikke for Alvor paa . . . Det er dog vel ikke din Mening —?“

„Hvilket, Mo'er?“

„Jeg mener, . . . det er da ikke . . . ikke Boel, du tænker paa?“

Knud sad et Øjeblik tavs og saae ned paa sin Cigar, som han holdt i Haanden. Saa nikkede han.

Fru Gylling foer op, satte sig igen og greb om Gyngestolens Arme.

„Det kan du ikke mene, Knud! . . . Du spøger, ikke sandt?“

Knud svarede ikke.

„Det er altsaa Alvor. Du vil . . . det er virkelig din Mening, at —.“

„Ja, jeg vil forlove mig med Boel. Jeg skylder hende det.“

Der blev Tavshed et Øjeblik.

„Knud! Dette for-*byder* jeg!“

„Du hører jo, jeg siger, at jeg skylder hende det, Mo'er.“

„Snak! Jeg vil ikke høre Tale derom. Det *maa* ikke ske! Det er jo Vanvid! Hvor har du haft din Fornuft henne, Knud? Vil du saa ganske ødelægge din Karriere? Du med din Fremtid — dine Forbindelser. — Det er jo bare Overilelse. Du har ladet dig besnakke, det er jeg vis paa. Pigen har haft noget for med dig. Men jeg vil ikke høre et Ord mere derom. — Hvor har du kunnet lade dig saa dumt forblinde!“

Nu var det Knud, der stirrede, — han sad som himmelfalden og vidste ikke, hvad han skulde tænke om Moderens Udbrud.

„Jeg undrer mig egenlig lidt over dig,“ sagde han tilsidst. „At du ikke netop vilde blive henrykt, havde jeg jo nok tænkt,

— det er jeg maaske ikke engang selv. Men hvad kan du med dine Anskuelser i Grunden have at udsætte paa Boel. Hun er jo en hæderlig Pige, ganske vist af fattig men dog god Familje —."

„God Familje! — Hendes Forældre lever i de elendigste Forhold, man vel kan tænke sig."

„Nu overdriver du dog vistnok. Faderen er jo Parcellist."

„Hvor har du det fra?"

„Det har Boel selv fortalt mig."

„Saa har hun løjet. Faderen er en sølle Stakkel, som ingenting fortjener, og Moderen er et rigtigt Udskud, af Taterslægt, vistnok baade tyvagtig og fordrukken, i hvert Fald skyet af alle ordenlige Mennesker. Det var jo netop derfor, jeg i sin Tid tog Pigen til mig. — Men det er, som jeg før sagde, du har ladet dig forlokke. Boel er jo i mange Maader en rar og flink Pige; men jeg har sporet det ogsaa i andre Forhold, at der flyder Zigøjnerblod i hendes Aarer."

Knud saae mistvivlende paa Moderen. Han troede hende ikke. Boel kunde vist ikke lyve. Men for nu at faa en Ende paa Samtalen bad han Moderen om at lade ham være alene, at han kunde tænke over, hvad hun havde sagt.

XII

Boel fandt sig igen alene inde i Spisestuen, hvor hun var ifærd med at gøre Lamper istand. Hjertet sad hende i Halsen, og hun var ganske svimmel af Angst og Spænding. Hun havde set Fru Gylling gaa ind til Knud, og efter hvad der denne Morgen var foregaaet, gættede hun, hvad der nu forhandledes om derinde. — Hvad vilde Udfaldet blive? Skulde hun være nødt til at flygte bort herfra med Spot og Skam? Eller — —?

Eller — —?

Stuen løb rundt for hende. Hun blev saa mat i Benene, at hun maatte sætte sig. — Skulde en stor, stor Lykke times hende? Skulde hendes dristigste Drømme alligevel opfyldes?

Hun foer op. Der kom Nogen ude i Gangen. Det var Fruen.

Det blev sort omkring hende, da Døren gik op. Hun saa blot som ved et Lynglimt de lilla Baand paa Fru Gyllings Kappe.

„Naa, her staar du, Boel? — Naar du bliver færdig med Lamperne, vil jeg gerne tale et Ord med dig. Jeg er inde paa mit eget Værelse."

Hun gik ind i Dagligstuen. Døren lukkede sig efter hende.

Trækkene i Boels Ansigt stivnede. Klangen i Fruens Stemme havde sagt hende alt. Hun havde faaet sin Dom. Hun var forkastet.

Hun maatte altsaa bort herfra. Og det endnu idag. Ja! ikke en Dag længer vilde hun være under Tag med den, der havde forraadt hende. — Men hvor skulde hun fly hen? Hun kendte ikke et Menneske i hele Byen.

Det ringede ude paa Forstuedøren. I det samme foer den Tanke gennem hendes Hoved, at det maatte være den lille Urmagersvend. Det var netop den Dag og det Klokkeslet, han plejede at komme. — Til ham vilde hun betro sig. Han havde altid vist sig saa venlig imod hende. Han maatte kunne hjælpe hende til at finde et Sted, hvor hun kunde være, indtil hun havde skaffet sig en anden Plads.

Hun skyndte sig ud for at lukke op. Men i Stedet for Kasper Kapper stod der en ganske fremmed Mand, der med Hatten i Haanden forestillede sig som Urfabrikantens Udsending.

Boel spurgte, om den anden da ikke kom.

Nej, Hr. Kapper havde ikke vist sig paa Værkstedet den Dag. Han var vistnok bleven syg.

„Er han bleven syg," sagde Boel tonløst.

„Ja, eller han har faaet andet Forfald. Det var hans Fødselsdag igaar, og den har maaske trukket noget længe ud," sagde den Fremmede og smilte.

— — Inde fra sit Værelse havde Knud tilfældigt hørt dette Ordskifte. Under andre Omstændigheder vilde han næppe have tænkt videre over det; men nu vakte det hans Mistænksomhed. En Del afsvalet, som han allerede var bleven det efter Sam-

talen med Moderen, spejdede han halvt ubevidst efter en Udvej til at slippe hæderligt ud af den vovelige Affære, han havde indladt sig paa. Hvad kunde det være for et Mandfolk, hun saa interesseret spurgte til? tænkte han. Den lille Urmagersvend med Klappen for Øjet? — Han huskede, at han engang, da han kom hjem, mødte denne Gripomenus paa Trappen; og han syntes nu ogsaa at erindre noget om, at han ved samme Lejlighed havde truffet Boel meget blussende. Skulde det kunne tænkes, at der var — eller maaske havde været — noget Kæresteri mellem de to? Saadanne stakkels Puslinger skulde jo kunne have en besynderlig Magt over Kvinder. Det læste man da om i Romanerne.

Hm! Moderen havde villet gøre Boel til en ligefrem Løgnerske. Dersom hun nu ogsaa var mindre paalidelig i Henseende til det erotiske; dersom i det hele det Skær af landlig frisk Troskyldighed, der havde gjort hende saa indtagende for ham og for alle, var et falskt Skin, saa — —.

Han rejste sig besluttet op og aabnede Døren. Boel stod endnu derude i Forstuen efter at have lukket Urmageren ind i Dagligstuen, og hun hørte ham ikke, før han stod lige bag hende.

Da hun opdagede ham, havde hun nær udstødt et Skrig.

„Boel," sagde han. „Hør et Øjeblik."

Hun havde skyndt sig hen imod Døren til Spisestuen for at slippe bort. Men hans Udbrud standsede hende. Der var trods den bydende Tone noget deri, der paany tændte et Haab i hende. Hun blev staaende, bortvendt, med Haanden paa Laasen, — lydig, magtstjaalen, som en bortsparket Hund, der standser ved sin Herres mindste Vink i Haab om at blive kaldt tilbage.

„Sig mig engang, Boel— der er noget, jeg gerne vil spørge Dem . . . spørge dig om. Det er noget, der i og for sig er af underordnet Betydning, men alligevel —."

Han hakkede og stammede saaledes i Ordene og syntes saa forlegen, at Boels Haab voksede. Hun vendte sig halvt om og saae usikkert paa ham.

„Ja, som sagt, det er ikke noget af Betydning," vedblev han. „Men sig mig nu alligevel, . . . jeg husker, du har fortalt mig om dine Forældre, at de var Parcellister og sad ret ordenlig i det, og at I havde et pænt Hjem og saadan. Hvordan forholder det sig egenlig med det? Mo'er meddeler mig nemlig noget ganske andet. Men du er jo da den, der maa vide bedst Besked."

Boel var bleven rød som det dryppende Blod. Ligesom tynget til Jorden af Skam stod hun lidt og saae ned for sin Fod. Saa gled hun stille bort uden Ord.

Knud gik tilbage til sit Værelse. Han vidste ikke, om han skulde le eller græde. Han slog sig for Panden. Ja, han havde sandelig været blind! En gennemført Hyklerske altsaa! — O, landlige Uskyldighed! Saadan ser du altsaa ud!

XIII

Efterat de Mænd, der bar den stønnende Kasper Kapper op ad Trappen, havde faaet ham i Seng, viste det sig, at der var mere Liv i ham, end man straks troede. Det var mere Angsten end selve hans Sygdom, der havde fremkaldt Besvimelsen; og da han havde faaet noget Vand, og Madam Fuss — der endelig var kommen tilstede — havde givet ham et Par Hofmannsdraaber, befandt han sig saa vel, at han troede sig helt rask. Han havde ikke engang villet have, at der skulde sendes Bud efter nogen Læge, — han vidste nok, sagde han, hvad et Nattebesøg kostede — og man fortrøstede sig da til at lade ham ligge uden Tilsyn Resten af Natten.

Men rask var han nu alligevel ikke. Forfængeligheden havde hævnet sig. Den kolde Aftentur i det tynde Sommertøj havde han ikke kunnet taale.

Da Madam Fuss tidligt om Morgenen saae ind til ham, mødte der hende et Syn, der fik hende til at slaa Hænderne for Ansigtet af Forfærdelse.

I en Seng, hvor Lagner og Tæpper var en sammenrullet

Forvirring — paa en Hovedpude, der var mørk af Sved, laa Kasper og stirrede paa hende som et Lig. Det mørke Haar sad klistret fast til Panden; omkring Munden og helt op over Næsen og over de indfaldne Kinder var Ansigtet blaanet af Dødens Kulde. De magre Hænder med de lange Fingre bevægede sig over Tæppet, som søgte de efter noget at gribe om. Under det rødkantede, opsvulmede Øjelaag laa det store, brune Øje, som overtrukket af en Hinde; det saae paa Madam Fuss med et stivnet Blik, der i Angst ligesom søgte at afværge Medlidenheden.

„Herre Jesus! . . . Hvad er dette her?" udbrød hun næsten med et Skrig.

„De maa undskylde, Madam Fuss," svarede han med en dyb og klangløs Stemme, der næppe var til at høre. „Her ser ikke pænt ud. Jeg har igen været syg . . . jeg har kastet op. Jeg prøvede paa at vække Dem . . . jeg bankede paa Væggen . . . men."

Hans Stemme blev nu helt borte, og hans Øje lukkede sig og sank ind i Hovedet som under en ny Besvimelse.

Saa saare Madam Fuss kunde komme i Tøjet — d. v. s. i en snæver, bagtil besløjfet, iøvrigt af Ælde grøn og flosset Kaabe, en fedtet, vatteret Kyse samt et Par sorte, overstoppede Bomuldshandsker, uden hvilke hun vilde have bluedes ved at vise sig paa Gaden — gik hun ud for at faa fat i en Læge.

Opad Formiddagen kom der da endelig ogsaa en lille graa Mand med graa Cylinderhat, graa Overfrakke og smaa, graa, missende Øjne, med hvilke han interesseret og meget omstændeligt mønstrede Værelset, saasnart han var traadt derind. Saa satte han Hatten fra sig paa Bordet efter først med en Finger at have undersøgt dets Plade, trak et Par Handsker af Hænderne, krængede dem og lagde dem indeni Hatten, fremdrog derefter af Baglommen et Brillefutteral, aabnede det forsigtigt og satte med megen Omhu et Par Briller for Øjnene, tog dem af igen og fik sit Lommetørklæde frem, aandede paa Glassene og begyndte at pudse dem, — altsammen uden at sige et Ord eller uden at have ofret Patienten et Blik. Da han endelig igen havde faaet Brillerne paa Næsen, betragtede han nøjere Fugle-

buret under Loftet, der hele Tiden havde tiltrukket sig hans særlige Opmærksomhed, og spurgte:

„Er det en Irisk?"

„Ja," svarede Kasper hæst.

„Han eller Hun?"

„Det er en Hun."

„Den er ganske net. Virkelig ganske net. — Naa!" afbrød han endelig sig selv og gav sig ilag med Undersøgelsen.

Under denne, der var langvarig og omhyggelig, gav Kasper nøje Agt paa Udtrykket i Lægens Ansigt; og da den graa Mand engang rystede betænkelig paa Hovedet, sortnede det et Sekund for hans Øje.

Da Undersøgelsen var sluttet, tog Doktoren sine Briller af, puttede dem igen med stor Omstændelighed i Futteralet og sagde:

„Det er bedst, De kommer paa Hospitalet."

Kasper, hvis Blik stadig var som hægtet paa Lægens Ansigt, svarede ved at bevæge Læberne.

Doktoren stod atter lidt og betragtede Fugleburet, mens han trak sine Handsker paa.

„Pip! — Pip!" sagde han og stak en Fingerspids ind mellem Tremmerne, — han havde allerede glemt den Syge og smilte muntert.

Men nu opbød Kasper alt sit Mod og spurgte, om Doktoren mente, at der var nogen Fare.

Den graa Mand vendte sig imod ham og saae paa ham med et Blik, der gik ham som en Isnen gennem Marven. Det var, som kunde han have set sit eget Genfærd.

„Fare? Ja, det veed man aldrig. Om Liv og Død veed vi Mennesker ingenting. Heller ikke Lægerne. — Jeg skal nu sørge for, at en af Hospitalets Vogne henter Dem, og lig saa stille saa længe. — Farvel!"

Da Kasper Kapper var bleven alene, laa han længe ubevægelig og lod angstfuldt sit Øje glide rundt i Rummet . . . fra det røde Sirtses Vinduesgardin med den hvide Kantning, der var hans egne Hænders Værk, og hvis vanskelige men heldigt tilendebragte Forarbejdning han pludseligt mindedes med for-

Forvirring — paa en Hovedpude, der var mørk af Sved, laa Kasper og stirrede paa hende som et Lig. Det mørke Haar sad klistret fast til Panden; omkring Munden og helt op over Næsen og over de indfaldne Kinder var Ansigtet blaanet af Dødens Kulde. De magre Hænder med de lange Fingre bevægede sig over Tæppet, som søgte de efter noget at gribe om. Under det rødkantede, opsvulmede Øjelaag laa det store, brune Øje, som overtrukket af en Hinde; det saae paa Madam Fuss med et stivnet Blik, der i Angst ligesom søgte at afværge Medlidenheden.

„Herre Jesus! . . . Hvad er dette her?" udbrød hun næsten med et Skrig.

„De maa undskylde, Madam Fuss," svarede han med en dyb og klangløs Stemme, der næppe var til at høre. „Her ser ikke pænt ud. Jeg har igen været syg . . . jeg har kastet op. Jeg prøvede paa at vække Dem . . . jeg bankede paa Væggen . . . men."

Hans Stemme blev nu helt borte, og hans Øje lukkede sig og sank ind i Hovedet som under en ny Besvimelse.

Saa saare Madam Fuss kunde komme i Tøjet — d. v. s. i en snæver, bagtil besløjfet, iøvrigt af Ælde grøn og flosset Kaabe, en fedtet, vatteret Kyse samt et Par sorte, overstoppede Bomuldshandsker, uden hvilke hun vilde have bluedes ved at vise sig paa Gaden — gik hun ud for at faa fat i en Læge.

Opad Formiddagen kom der da endelig ogsaa en lille graa Mand med graa Cylinderhat, graa Overfrakke og smaa, graa, missende Øjne, med hvilke han interesseret og meget omstændeligt mønstrede Værelset, saasnart han var traadt derind. Saa satte han Hatten fra sig paa Bordet efter først med en Finger at have undersøgt dets Plade, trak et Par Handsker af Hænderne, krængede dem og lagde dem indeni Hatten, fremdrog derefter af Baglommen et Brillefutteral, aabnede det forsigtigt og satte med megen Omhu et Par Briller for Øjnene, tog dem af igen og fik sit Lommetørklæde frem, aandede paa Glassene og begyndte at pudse dem, — altsammen uden at sige et Ord eller uden at have ofret Patienten et Blik. Da han endelig igen havde faaet Brillerne paa Næsen, betragtede han nøjere Fugle-

buret under Loftet, der hele Tiden havde tiltrukket sig hans særlige Opmærksomhed, og spurgte:

„Er det en Irisk?"

„Ja," svarede Kasper hæst.

„Han eller Hun?"

„Det er en Hun."

„Den er ganske net. Virkelig ganske net. — Naa!" afbrød han endelig sig selv og gav sig ilag med Undersøgelsen.

Under denne, der var langvarig og omhyggelig, gav Kasper nøje Agt paa Udtrykket i Lægens Ansigt; og da den graa Mand engang rystede betænkelig paa Hovedet, sortnede det et Sekund for hans Øje.

Da Undersøgelsen var sluttet, tog Doktoren sine Briller af, puttede dem igen med stor Omstændelighed i Futteralet og sagde:

„Det er bedst, De kommer paa Hospitalet."

Kasper, hvis Blik stadig var som hægtet paa Lægens Ansigt, svarede ved at bevæge Læberne.

Doktoren stod atter lidt og betragtede Fugleburet, mens han trak sine Handsker paa.

„Pip! — Pip!" sagde han og stak en Fingerspids ind mellem Tremmerne, — han havde allerede glemt den Syge og smilte muntert.

Men nu opbød Kasper alt sit Mod og spurgte, om Doktoren mente, at der var nogen Fare.

Den graa Mand vendte sig imod ham og saae paa ham med et Blik, der gik ham som en Isnen gennem Marven. Det var, som kunde han have set sit eget Genfærd.

„Fare? Ja, det veed man aldrig. Om Liv og Død veed vi Mennesker ingenting. Heller ikke Lægerne. — Jeg skal nu sørge for, at en af Hospitalets Vogne henter Dem, og lig saa stille saa længe. — Farvel!"

Da Kasper Kapper var bleven alene, laa han længe ubevægelig og lod angstfuldt sit Øje glide rundt i Rummet . . . fra det røde Sirtses Vinduesgardin med den hvide Kantning, der var hans egne Hænders Værk, og hvis vanskelige men heldigt tilendebragte Forarbejdning han pludseligt mindedes med for-

underlig Klarhed . . . hen over Burene under Loftet med Dompappen og Irisken, der hoppede paa deres Pinde, og de hvide Mus, som sad og mimrede over en Brødskorpe og snuste til Vandet i det skaarede Urglas, som han selv engang havde slaaet itu . . . tilbage over Klædeskabet med hans pæne, næsten nye og altid saa velbørstede Søndagstøj . . . og tilsidst op over Sengen, til det lille firkantede Billede af hans vemodig smilende Moder, denne Moder, som han aldrig havde set, men som var den eneste Kvinde, der havde elsket ham.

Og fra alt dette skulde han nu skilles for evig Tid! Var det muligt? — Nej, nej! Han kunde ikke forstaa, at han ikke maatte vente sig mere af Livet. Det vilde dog være altfor urimeligt, om det skulde være for at skænke ham en Tilværelse som den, der hidtil havde været hans Lod, at hans Moder havde maattet bøde med sit Liv. O, havde *hun* blot levet! Aldrig havde han vidst, hvad det var at blive elsket! Aldrig havde han hørt et kærligt Ord i sit Øre, aldrig følt en blød, varm Haand paa sin Kind.

Regnen slog strømmevis paa hans Vindu, og Stormen klaprede med Tagstenene over hans Hoved, . . . og dog vilde han netop nu saa gerne leve. Han foldede sine skælvende Hænder og bad saa mindeligt, saa ydmygt, saa bitterlig fortvivlet til Gud, at han ikke vilde lade ham dø. Han lovede at omvende sig til et bedre Levnet og angre sine Synder med blødende Hjerte — bare han maatte faa Lov til at leve. Han lovede at gaa i Kirke hver Søndag og aldrig mere at se til Pigerne paa Gaden eller blande sig i Trængsel for at faa Lejlighed til at trykke sig op ad Damerne. Smaabørn skulde han heller aldrig mere efterstræbe, og han lovede prompte at tibagebetale sin Principal de fem Kroner, han engang ulovligt havde tilegnet sig af et Regningsbeløb, og han vilde give andre fem Kroner til Ombygningen af Helliggejstkirkens Taarn, — naar han blot maatte faa Lov til at leve.

O, Livet var dog saa skønt! Alt kunde umuligt være forbi for ham! Naar han saae paa alle disse Ting, der var hans, hans egne og ingen andens i Verden, købt for hans Penge, betalt

med hans sure Slid, saa vilde han ikke tro paa, at nogen anden herefter skulde kalde dem sine. Gud kunde ikke nænne det. Skulde *han* aldrig mere kalde Dompappen Jens eller stryge med sin Finger henad Filipines bløde Fjer? Hvem skulde saa give Musene Brød — og — ja, hvem skulde saa til Sommer hænge en frisk Krans om Billedet her over hans Seng? Det havde han dog nu gjort troligt i saa mange Aar, — hvad der dog maatte kunne komme ham lidt til gode, syntes han, saa Gud kunde vise sig lidt barmhjertig.

Men om det nu alligevel ikke kunde blive anderledes? Om han virkelig skulde bort fra al sin Rigdom?

Ja, saa maatte det altsaa ske. Han huskede, det stod skrevet, at med Gud maatte man ikke gaa irette. Og saa havde han jo dog ogsaa een stor Trøst, een stor Glæde ivente, — saa kom han til at se sin Moder. Ak, hvor ofte havde han ikke i sine mange tungsindige Øjeblikke ønsket sig til hende! Hvor havde han ikke til Tider længtes efter at lægge sit Hoved i hendes Skød og græde.

Og nu vilde det maaske ske. — —

Efter et Par Timers Venten kom Sygevognen. Madam Fuss aabnede Døren, og man hørte allerede Hospitalets Folk nede paa Trapperne.

„Madam Fuss," sagde Kasper, han var pludselig bleven mærkværdig rolig og fattet. „Dersom jeg skulde dø . . ."

„Aa Gud, Kasper! De gør mig saa forskrækket," klynkede hun.

„Dersom jeg skulde dø . . . saa vilde jeg gerne, at De lod Jens og Filipine faa deres Frihed. Og Musene . . ."

„Gud i Himlen, hvad skal jeg gøre ved dem, Kapper? . . . Dem drukner jeg!"

Kasper nikkede.

„Og saa er der min Moders Billede. Det . . . det . . . det . . ."

„Naa ja," traadte Madam Fuss hjælpende til og tørrede lidt Fugt af Øjenkrogene med sit Forklæde. „Jeg kan tænke, hvad De mener, Kapper . . . De vil ha'e det med — saadan i Kisten, ikke? Ok ja, det er ogsaa saa smukt!"

Kasper lukkede Øjet tæt i. I Døren stod Hospitalsfolkene med Sygebaaren.

XIV

Den store Fællesstue, hvortil Kasper Kapper blev ført, var saa godt som udelukkende belagt med Patienter, der var i Bedring. De laa ved hans Ankomst og døsede eller sov efter det netop indtagne Middagsmaaltid, og det var knap nok, de aabnede Øjnene, da han blev bragt ind, saa nødigt slap de deres Drømmerier og Hospitals-Fantasier, der alle drejede sig om mere Mad.

Kun henne i et Hjørne laa en ung Mand og kastede sig i Feber.

Da Kapper først var kommen til Hvile i sin Seng, følte han sig helt godt tilpas. Efter Adskillelsen fra de jordiske Ting, hvortil hans hele Liv var knyttet, havde han ligesom faaet mere Ro. Dette store, luftige Rum og den stille Fred, der her omgav ham, gjorde hans Hjerte godt. Det var, som han allerede havde gjort det første Skridt ind i Evigheden.

Med en egen, halvt overjordisk Interesse laa han og lyttede til de mange sovendes Aandedrag. Lige overfor ham ved den modsatte Væg laa der en Mand med et vældigt Haar og Skæg og snorkede forskrækkeligt. Henne ved Vinduet sad den tykke Stuekone med et Strikketøj i Skødet. Ogsaa hun sov. Han kunde høre, hvordan Vejret arbejdede inde i Brystet paa hende, saa stille var der.

Men nu aabnedes Døren til Gangen, og en anden tyk Madamme med bare Arme og hvidt Smækkeforklæde kaldte paa hende.

„Kaffe," sagde hun bare og forsvandt.

Konen ved Vinduet fik travlt med at komme afsted.

Før hun gik, var hun dog henne hos Kasper for at høre, hvordan han befandt sig.

„Tak — Tak, godt," sagde han og smilte, — han var saa glad ved at være hendes moderlige Barm saa nær.

„De husker nok, hvad Doktoren sagde, — bare ligge ganske stille, og slet inte røre Dem."

Kasper nikkede og fulgte hende med Blikket, da hun gik ud.

Saa laa han en Tid og saae op i Luften, og alt imens sank han hen i en besynderlig Salighed. Han mærkede slet ikke sit Legeme. Væggene med de to Rækker Senge syntes at fjerne sig mere og mere. Hele Rummet laa tilsidst som indhyllet i en mystisk Taage.

Men pludselig jog der ham en Smerte gennem Brystet. Det var, som om han gennemboredes af et Spyd. Han kastede sig uvilkaarligt om paa den Side, hvorfra Smerten var kommen; men lidt efter overvældede Pinslerne ham med en saadan Voldsomhed, at han maatte rejse sig overende i Sengen og trykke Hovedet ned i sine Hænder for ikke at skrige. Det var forfærdeligt. Han syntes at føle Ribbenene give sig og Brystmusklerne sprænges . . . og endelig kom Hosten . . . han kunde ikke holde den tilbage, skønt han gjorde alt for ikke at vække de omkringsovende . . . den trængte paa, . . . spændte omkring hans Hals som et Par Jernhænder, der vilde kvæle ham.

„Mon vi længe skal ha'e den Koncert?" hørte han En sige.

„Det bliver forresten morsomt," sagde en anden.

En efter en rejste man sig i Sengene og betragtede med ærgrelseblandet Medlidenhed den spøgelseagtige lille Person, der pludselig var dukket op imellem dem, og hvis Hoste ikke vilde standse.

Nu vaagnede ogsaa Manden med det store viltre Skæg og den frygtelige Snorken.

„Hvem er det, der gøer?" brummede han nede i Puden. Og da Hosten vedblev, væltede han sig om paa Ryggen og satte sig overende, saa Sengen rystede.

„Hvad Satan! . . . Se til det stakkels Menneske! Har han ikke siddet der og hostet sig en Pukkel til! . . . Hvor er Madammen?"

„Ja, hvor er Madammen? . . . Hvor er Madammen?" raabte de nu alle.

Kun den unge Mand henne i Hjørnet laa stadig og kastede sig i sin Feberdøs og talte i Vildelse.

Kasper søgte forgæves at fremlalle en Undskyldning, men Ordene blev borte under Hosten. Kun Øjet — det store, bristende — kunde tale. Det var, som om dets angstfuldt flakkende Blik vilde tage dem alle til Vidne paa, hvor forfærdeligt han led.

„Han har det sgu skidt," sagde en.

„Lad os hjælpe ham," sagde den store Mand med Skægget.

Og uden Formaliteter stod han op og gik i bar Skjorte hen til Kasper.

„Du har det nok li'esom ikke rigtig godt, Kammerat," sagde han og lagde sin Arm omkring ham til Støtte.

„Nej," hviskede Kasper hæst.

„Læn dig tilbage paa min Arm, Kammerat! Du skal ikke være bange, — Armen holder sgu nok. Det er et Væverskaft, forstaar du! — Saadan! Det linder altid lidt, hva'?"

Kasper gjorde, som han sagde, ja, sank endog helt sammen i den store, senestærke Arm. Øjet lukkede sig, han blev saa blaakold omkring Næsen.

Der var imidlertid gaaet Bud efter Stuekonen og den vagthavende Læge. Men inden nogen af dem kom tilstede, havde Kasper Kappers lille Legeme pludselig strakt sig og var derpaa faldet slapt sammen i den fremmede Mands Arme.

Med et Udtryk af den højeste Forbavselse og Bestyrtelse vendte denne sig om imod de andre og sagde:

„Men . . . Hvad Pokker! . . . Han døde jo!"

XV

Fru Gylling havde siddet en Timestid inde paa sit eget Værelse og ventet paa Boel; men hun kom ikke. Saa gik hun ud for at kalde paa hende, og det viste sig nu, at hun var forsvunden, havde forladt Huset for ikke at vende tilbage dertil. Inde over Sengen i hendes Kammer laa alle de Klædningsstykker, hun havde modtaget ved sin Ankomst, omhyggeligt

ordnede. Ikke en Trævl manglede. Hun var gaaet bort i det samme gamle Tøj, hvori hun i sin Tid var kommen dertil, havde kun medtaget den samme lille Bylt med Linned, som hun havde bragt med sig fra Hjemmet.

Da den første Forskrækkelse havde sat sig, var Fru Gylling i Grunden ganske glad ved at være bleven hende kvit paa en saa nem Maade. Hun havde jo ellers været nødt til selv at skaffe hende bort, hvad saa let kunde være bleven misforstaaet af Folk baade her og i Sandinge. Naar Pigebarnet derimod af egen Drift forlod Huset, endogsaa uden Varsel, ja, uden Farvel, saa havde hun sin Samvittighed fri. *Tvinge* Nogen til at blive der imod sin Lyst og Trang, det vilde hun ikke. Frivilligheden var for hende Hovedsagen i alt, et Menneskes Selvbestemmelsesret maatte ikke krænkes.

Forresten røbede jo denne Flugt tilstrækkelig tydeligt, at hun havde en daarlig Samvittighed. De tilrejsende Bekendte, hun den foregaaende Aften havde været ude med, havde rimeligvis ogsaa nogen Skyld. I hvert Fald var det sikkert til dem, hun nu havde søgt. Hun kendte jo ellers Ingen her.

„Vorherre være med hende!“ sagde hun kærligt overbærende, mens derimod baade Husholdersken og Stuepigen slog Hænderne sammen af Forargelse. Frøken Rosalie, der ogsaa var kommen tilstede, trissede bort — som sædvanlig mumlende nogle Ord, Ingen kunde forstaa.

Imidlertid var Boel naaet ud paa Kristianshavn. Det var stadig hendes Hensigt at opsøge den lille Urmagersvend, hvis Navn og Bosted hun nu havde faaet at vide. Hans Værkfælle havde dog kun kunnet oplyse hende om, i hvilken Gade han boede, derimod havde han ikke vidst Husnummeret; og hun maatte derfor nu i den øsende Regn gaa fra Hus til Hus og spørge alle dem, hun mødte i Porte og paa Trapper, om de ikke vidste, hvor Hr. Kapper boede.

Næ, det kendte man ikke noget til. De fleste gav hende uhøflige, nogle ogsaa uhøviske Svar. Et Par Steder, hvor hun dristede sig til at ringe paa, smækkede man Døren i for Næsen af hende med en eller anden Velsignelse. Hun kunde rejse

ad Helvede til med sine Knapper! Eller: det maatte Fanden vide!

Endelig traf hun et skikkeligt Menneske, som vidste Besked. Det var en Kone, der havde set Sygevognen der i Gaden, og som ogsaa havde faaet opspurgt, hvem det var, der blev kørt bort. Hun kunde endog sige Boel Navnet paa det Hospital, hvortil Kasper Kapper var bleven ført; og hun gav hende det Raad, dersom hun vilde tale med den Syge endnu samme Dag, da straks at gaa derhen. Der var netop nu Besøgtid, sagde hun; men Klokken seks blev der lukket.

Boel vidste ikke andet at gøre. Hun kendte intet andet Menneske i den store By, hos hvem hun kunde søge Raad og Bistand. Men Hospitalet laa langt borte i den anden Ende af Byen, og Regnen blev ved at strømme ned. Hendes Sko var allerede ganske gennemblødte, og hun var saa udmattet og fortumlet af alt, hvad hun i det sidste Døgn havde oplevet, at hun næsten ikke kunde holde sig oprejst.

Havde hun endda kunnet faa et Stykke Brød. Men hun havde ingen Penge, ejede ikke en Skilling, og hun undsaae sig ved at gaa ind i en Bagerbod og tigge.

Saa slæbte hun sig da afsted gennem den vaade By med dens Strøm af Mennesker, dens Hav af Paraplyer. Huse og Gader løb rundt for hende. Nogle Herrer grinede til hende. Men det var hende ligegyldigt; hun var bleven saa underlig sløv, følte i dette Øjeblik næsten kun sin Sult, sin Træthed og sine iskolde Fødder.

Klokken blev over fem, inden hun naaede ud til Hospitalet. Portvagten spurgte hende, hvem hun søgte, og efter at være bleven henvist fra et Sted til et andet en halv Snes Gange og fra den ene Funktionær til den anden lige saa ofte lykkedes det hende endelig at finde En, der kunde vise hende den, hun søgte.

„De er altsaa af Familjen?“ spurgte denne — en Karl i Hospitalets Tjenesteuniform.

„Nej — men en Bekendter,“ sagde Boel.

„Naa saadan. Kæreste kanske?“

„Nej."

„Ja, ja. — Vil De følge med herned."

De var kommen over en Gaardsplads med nogle Træer og stod foran en lav Bygning, hvis Indgang laa halvt under Jorden, saa man maatte ned ad fire-fem Trappetrin for at komme derind. Karlen tog et Knippe Nøgler frem, aabnede en Hængelaas og skød Døren op til et halvmørkt, kælderagtigt Rum med hvidtede Mure og Stengulv.

En gennemtrængende Karbolstank slog Boel imøde derindefra og gjorde hende ganske svimmel. Rummets Uhygge skræmmede hende ogsaa. Kunde dette virkelig være en Sygestue?

Hun fik i Halvmørket Øje paa tre-fire Baarer, der stod ud fra den ene Væg, dækkede af Lagener ligesom Senge.

„Vent lidt," sagde Karlen og gik hen til den nærmeste af disse Baarer og løftede lidt paa Lagnet, hvorved et stærkt indbundet Hoved af en marmorbleg, rødskægget Mand kom tilsyne. „Nej, det er ikke ham," mumlede han og skrævede over Baaren til den næste. — „Ja, her er han!"

Men Boel var begyndt at ane Uraad.

„Jeg vil ud!" raabte hun.

Med Hænderne for sit Ansigt styrtede hun bort. Hun var næppe naaet ud i fri Luft, før hun segnede om paa Trappen, og omtrent et Minut var hun bevidstløs.

I dette Minut ombølgedes hun af Høduft. Hun saae som i et Syn den grønne Eng derhjemme, mylrende af Blomster, og hun hørte for sit Øre Sangen af de mange glade Stemmer . . . Sangen om Lys og Lykke og Troens livsalige Fryd.

Og i sin Bevidstløshed hulkede hun et Øjeblik ligesom et Barn, hvem man har forurettet.

Da hun vaagnede, stod Karlen over hende og spurgte, om hun var bleven daarlig.

„De er kanske ikke vant til at se saadan noget?"

Boel rystede paa Hovedet.

„Jeg vidste ikke, han var død," hviskede hun lidt efter.

„Aa — saadan! Ja, det kom vist ogsaa lidt hastig paa ham.

Det var nok en Blodprop. — Men kan De rejse Dem lidt. Der er nogen, der skal herned."

To Mænd kom gaaende over Gaardspladsen med endnu en Baare, dækket af et Lagen.

„Hvem er det?" spurgte Karlen, da de kom forbi.

Der blev nævnet en Sygdom og et Stuenummer.

„Naa, hun er gaaet tilvejrs," sagde han tørt og fulgte dem ned.

Boel skyndte sig bort.

Men da hun naaede udenfor Porten, kom en ny Rædsel over hende. Hvor skulde hun gaa hen? — Hun vidste ikke sit arme Raad. Det begyndte allerede at mørkne. At gaa omkring paa Gaden ligesom den sidste Nat og blive tiltalt og behandlet som en Tøjte — nej, det vilde hun ikke. Saa hellere kaste sig paa Hovedet i Søen.

Da kom hun til at huske paa, at hun i en af de Smaagader, hun var kommen igennem ude paa Kristianshavn, dengang hun søgte efter Prinsessegaden, havde set et Hus med et Skilt, hvorpaa der stod „Logishus". *Der* maatte hun kunne bo, indtil hun havde faaet sig en Plads. Det havde været saadan en stille Gade, og Huset havde set saa fattigt ud, saa der vilde man vist nok modtage hende. Hun vilde saa ikke sige, at hun ingen Penge havde; men den næste Dag vilde hun gaa ud og sælge noget af sit Tøj.

Saa slæbte hun sig da atter den lange Vej ud i den anden Byende og genfandt ogsaa tilsidst den stille, smalle Gade og det fattige Hus med Skiltet over Indgangsdøren. Det var Madam Jakobsens „Det lille Skipperhus".

Det var imidlertid blevet mørk Aften. Derinde i Beværtningen var Lampen tændt under Loftet og lyste ned over firefem Skikkelser, der sad og sløvede ved de smaa Borde langs de røgsværtede Vægge. Der var Dybbølmanden Ole Nielsen med sin Lirekasse, allerede ganske drukken. Hans blodskudte Øjne drog søgende omkring i Lokalet som for at finde en Modstander, hvem han kunde tilintetgøre med sit Krigerblik. Lige overfor ham sad et Par Sildeprangere og savlede over noget Øl,

mens en ældre, stærkt tattoveret og i det hele skippermæssigt udhalet Pramstikker fra Refshalen sad for sig selv i ophøjet Sømandsmajestæt med en Shagpibe i Mundkrogen og bredte sig paa sin Stol som et Billede paa selve Oceanet.

Henne ved Skænken i Baggrunden sad Olines „Ven", endnu blegere og mere hulkindet og fuglehalset end nogensinde og fuldkommen ligegyldig for den Kærlighed, Oline ødslede paa ham. Men med Oline havde det nu ogsaa taget en sørgelig Vending. Hun var brunskjoldet i Ansigtet og havde faaet et Omfang paa Midten, der umuligt kunde undgaa at vække Opmærksomhed og Eftertanke, og som Beværtningens Stamgæster da ogsaa allerede havde givet Navnet „Trillingerne".

Madam Jakobsen sad med sine frikadelleformede Hænder i Skødet og blundede lidt, belyst ligesom en Madonna af den evigtbrændende lille Lampe over Pengeskuffen. Med eet løftede hun de søvnbetyngede Øjelaag ved Lyden af Dørklokken.

Boels forkomne Skikkelse trykkede sig ind ad Døren og blev staaende derhenne, seende sig frygtsomt omkring med et Par raadvilde Øjne.

„Hvad vil den Pige?" spurgte Madam Jakobsen. „Oline, spørg hende, hvad hun vil."

Oline rejste sig og førte Boel hen bag Skænken, hvor der nu førtes en kort Underhandling. Boel var saa medtaget, at hun ikke kunde mere end lige fremstamme de nødvendigste Ord til Forklaring, og Madam Jakobsen mønstrede hende derfor i Begyndelsen med stor Mistænksomhed og plantede Hænderne i Siden for at styrke sin Dømmekraft.

Tilsidst vendte hun en Tommelfinger i Vejret og sagde:

„Oline! Følg Pigen op! Der er ledigt paa Nummer tre."

Da de var gaaet, rykkede Olines Ven nærmere hen til Skænken, drak lidt af sit Glas og sagde:

„Sikken et Pigebarn! — Det var vel Madammens nye Jomfru."

„Hvad snakker han om?"

„Jeg mener," sagde han og lukkede sit ene, glasagtige Øje og skelede med det andet hen paa Asken af sin Cigar. „Oline

„Undskyld," hviskede hun. „Maa jeg spørge Dem . . . venter De en Herre?"

„Jeg? . . . Nej!"

„Ja, for der staar en Herre dernede paa Trappen. Han vilde vist gerne tale lidt med Dem, tror jeg nok."

„Med mig!" sagde Boel troskyldigt.

„Det er saadan en pæn Herre . . . en rigtig pæn Herre. Med lyst Overskæg."

Knud! — foer det igennem Boel som en himmelsk Lysning. Kunde det være muligt! Skulde han have opsporet hende — —!

„Er han her?" udbrød hun.

„Nu skal jeg kalde . . . Pst! Pst!" kaldte Kællingen og trak sig derpaa hensynsfuldt tilbage.

Der hørtes tunge Trin paa Trappen og Gangen, Døren blev slaaet helt tilbage, og ind traadte en blond, øltrind Slagtersvend med Hatten bag i Nakken og en Cigar i Mundvigen.

„Da', lille Pi'e! . . . Nej, sikken en sød lille Kippekalv!"

Boel var tumlet tilbage.

„Føden og Klæden, Hus og Hjem,
skulde Guds Børn gaa vild om dem?
Mennesket lever af Guds Ord.
Hjemme har Børn, hvor Fader bor.
O, Gud ske Lov!"

XVI

Et Par Dage derefter havde Fru Gylling Aftenselskab — en lille, udvalgt Kres, saa forskellig fra de store, folkelige Forsamlinger, som til andre Tider fyldte hendes Stuer, at man kunde tro at befinde sig i et helt andet Hjem. Der var den smukke Fru Bang i et blegrødt Silkeliv, der stod prægtigt til et Par straalende brune Øjne. Der var en ældre, apoplektisk udseende Dame i sort Moaree med et langt Slæb, hvorover hendes Gemal — en ældre, stokstiv Herre med et træet Ansigt — balancerede paa et Par lange graa Passerben. Det var den be-

rømmelige Kandidat Boserup med lange, sorte Klæder og en skyomhyllet Tænkerpande. Og der var en ung, livsglad Dame paa Fyrre med friske Roser i Haaret.

For flere af disse Gæster var det en stor Skuffelse, at Boel, om hvis fremmedartede Skønhed de havde hørt saa meget, ikke længer var der i Huset, idet hun — som Fru Gylling forblommet udtrykte sig — „ikke havde vist sig hendes Tillid værdig". Navnlig den unge Dame med Roserne — der, som hun sagde, sværmede indtil Raseri for alt, hvad der var landligt og naturligt — udgød sig i dyb Beklagelse. Men snart fik man andet at tænke paa. Døren til Forstuen blev slaaet op, og ind traadte Gehejmeetatsraad Drehling med sin Datter under Armen.

Det var en stor Overraskelse for alle andre end netop Husets egne. Gehejmeetatsraaden havde ganske vist før været Gæst i Fru Gyllings Hus men kun ved særlig højtidelige Lejligheder. Ovenikøbet mente man at vide, at der paa det sidste havde været en lille Kurre paa Traaden imellem dem paa Grund af Knuds offenlige Optræden. Der var nu ogsaa noget i selve Gehejmeetatsraadens Indtrædelse, der tydede paa, at han tillagde sin Tilstedeværelse ved denne Lejlighed en mere end almindelig Betydning. Det slog da ned i alle, at der maatte være en Forlovelse paa Trapperne, — og Damernes nyhedslystne Blikke flokkede sig om Knud, der lidt forlegen havde rejst sig for at tage imod.

Gehejmeetatsraad Drehling var en lillebitte, glatbarberet Mand med et pudderhvidt Hoved og med et imponerende bredt og spraglet Baand i Knaphullet. Det var ikke desmindre tydeligt at mærke, at han satte en Ære i aldeles ikke at synes fornem. Han gik rundt og gav Haanden til hver især af Selskabet — saa elskværdig ligefrem og naturlig, som var han endnu en ganske almindelig Etatsraad. Han vandt da ogsaa straks alles Hjerter.

Hans Datter derimod — hun var klædt i en udfordrende Fløjlsdragt af mjødbrun Farve, stram som et Triko og med Husarsnore over Brystet — vakte trods sin uomtvistelige Skønhed ingen Beundring. Hun saae nu heller ikke ud, som om hun ven-

muligvis endog at blive Præst. En virkelig paaskønnelsesværdig Bestræbelse!"

„Naar den blot maa lykkes, Deres Ekscellence!"

„Det gør den saamænd nok."

En virkelig tiltalende — beskeden og beleven — ung Mand, tænkte Gehejmeetatsraaden og nikkede venligt.

„Hvor gammel er De, med Forlov?"

„Otteogtyve Aar, Deres Ekscellence."

„Hm — ja saa."

„Ja, det er jo noget meget for En, der skal til at begynde. Men jeg har manglet Undervisning . . . jeg er jo kun en simpel Bonde, Deres Ekscellence."

„Aa, hvad! Hvad er vel jeg? Og vi allesammen!" sagde Gehejmeetatsraaden opmuntrende og klappede ham lidt paa Skulderen. „Jeg formoder, det er ved Højskolens Hjælp, at Deres Lyst er bleven vakt til en saadan videre Uddannelse af Deres Evner."

„Ja, jeg har i to Aar været Lærer paa Balderød Højskole."

„Lærer? Ja saa! . . . I hvilke Fag underviste De saa der?"

„Aa, saadan jævntvæk i dem alle, — men mest i Jordbeskrivelse og i Aandens Historie."

„Ja, navnlig det sidste er jo et omfattende Fag. De kunde vel ikke komme langt deri i Løbet af et Kursus?"

„Ja se, vi gik det igennem i Sange. Saa gaar det saa prægtigt og nemt."

„Naa saaledes!"

Men nu blev Dørene til Spisestuen slaaet op, og man gik tilbords.

Ved Desserten slog Gehejmeetatsraaden til Lyd paa sit Glas og rejste sig.

Der blev tyst.

Hvad vilde komme? Skulde Forlovelsen kundgøres allerede iaften?

Der blev *meget* tyst. Alle saae paa Frk. Drehling og paa Knud og tilbage paa Gehejmeetatsraaden, der nu tog tilorde:

„Mine Damer og Herrer!

Tillad mig — i ganske faa Ord — at udbringe en Skaal for vor højtærede Vært- og Veninde . . . med Tak, fordi hun idag saa elskværdig har samlet os. Og tillad mig til denne oprigtige Tak at knytte Udtalelsen af et Ønske, — et Ønske, som — det veed jeg sikkert — deles af alle her — et Ønske om Fremgang og Lykke for den idealske Bevægelse — eller Sag, hvilken vor kære Frue paa en ligesaa højhjertet som storslaaet Maade har viet sit Liv og sine Kræfter. Naar vi — maaske — ikke i et og alt mener at kunne følge vor kære Frue paa hendes undertiden noget dristige og — om jeg saa maa sige — uprøvede Veje mod det store Maal, da har vi — muligvis — heri selv den største Skyld. Dog, hvorledes dette nu endnu forholder sig — jeg skal ikke dømme — saa tror jeg at turde forsikre — ikke alene for mit eget Vedkommende — naturligvis — men for alles, der er tilstede her — at vi — ikke mindst i dette Hjem, mellem disse Vægge — føler os — hver paa sin Maade — som Led i denne mægtige, velsignelsesrige Bevægelse, — føler os — om jeg maa bruge de Ord — i Pagt med denne store Menighed, der Landet over har virket og stadig virker — maaske ikke altid lige heldig, men altid med en ærlig, redelig og opofrende Vilje — for Folkets Oprejsning. I denne Menighed er — for at blive i Billedet — vor kære Frue en af de ypperste Præstinder. Og de sidste Tider har jo vist, at hendes Søn — vor fælles, elsværdige Ven, Kandidat Knud — synes at ville træde værdigt i sin Moders Fodspor."

Det var, som om der ved disse Ord forplantede sig et galvanisk Stød gennem Gæsterne omkring Bordet. Nu kommer det! — tænkte de.

Der blev derfor stor Skuffelse, da Gehejmeetatsraaden afsluttede med disse Vendinger:

„Modtag altsaa — kære Fru Gylling! — vore bedste Ønsker for Fremtiden. Vær forvisset om, at vi — hvorledes vi end stiller os til de enkelte Spørgsmaal — altid vil følge Deres idealske Bestræbelser med stor Interesse og — som forhen — vil nære den dybeste Agtelse og Ærbødighed for Deres begej-

strede Tro og store Opofrelser. Fru Gylling! Vorherre bevare Dem og Deres Hus!"

Alle rejste sig. Fru Gylling var bevæget. Hun smilte halvt undselig, idet hun holdt sit Glas frem imod de mange, der over Bordet raktes hende imøde. Thi alle hendes Gæster var bleven slaaet af Sandheden i Gehejmeetatsraadens Ord. En dyb og varm og begejstret Følelse for Folkets Sag svulmede i disse Øjeblikke frem hos det lille udvalgte Selskab. Den fyrretyveaarige Ungmø med Roserne havde formelig faaet store Taarer i Øjnene af Overbevisning og Opofrelsestrang.

Denne smukke Stemning fik nu yderligere Næring, da Jensen-Damgaard kort efter rejste sig ved den nederste Bordende og bad om Tilladelse til „at udtale et lille Ord".

Han begyndte — saa indtagende beskedent — med at sige, at det vistnok var meget dristigt af ham at paakalde Opmærksomheden i en saadan Kres. Han var jo kun en ganske simpel Bonde, og det var helt som en forunderlig Drøm for ham, at han, som kom lige ude fra Tørvemosen, nu stod her mellem saa mange udmærkede og berømte Mænd og Kvinder. Dersom hans gamle Moder, som sad derhjemme i sin fattige Stue ved sin Spinderok, i dette Øjeblik kunde have set sin Søn, vilde hun vist ikke kunne tro, at noget saadant var muligt; og han vilde ogsaa sige, at det var vist ikke ret mange Lande, hvor fine Damer og Herrer ikke undsaae sig ved at sidde tilbords med en ganske almindelig Bonde, som kom lige ude fra Tørvemosen. Og han vilde herved tillade sig den store Ære at udbringe en Skaal for Kandidat Knud, og takke ham for den broderligt udstrakte Haand, som den danske Student ved ham havde rakt Landbo-Demokratiet til fælles Virken for Smaamandens Vel.

Disse faa, saa hjerterørende Ord løsnede fuldstændig den folkelige Begejstring i det lille Selskab. Under en almindelig Forherligelse af Jensen-Damgaards fattige Moder i den lave Stue — Damen med Roserne fandt, hun maatte være ligefrem fortryllende — raktes Glassene fra alle Sider hen imod Taleren, og Gehejmeetatsraaden udtalte aabent og med Varme, at han

— Jensen-Damgaard — havde gengivet ham Troen paa det danske Folks Kærne. —

Endnu under Hjemkørslen var Gehejmeetatsraaden opfyldt af denne unge Bonde og talte derom med sin Datter, der imidlertid ikke delte hans Smag.

„Mig tiltalte han nu slet ikke," sagde hun med sin haarde Stemme. „Han var saa modbydelig krybende."

„Aa, hvad! — Han retter sig nok!"

„Ja, det er netop det, jeg frygter. Om ti Aar er han Rigsdagsmand. Om tyve Aar maaske Minister. — Vent blot, saa stikker Træskofoden nok frem af Listeskoene."

„Naa naa! — Du er nu altid saa skaanselsløs, Agnete!"

Hun trak paa Skuldrene.

„Jeg begriber ikke, at I ikke kan se, hvordan han gør Nar af jeg lige op i jeres aabne Øjne. I tror, han er naiv. Jo pyt! Han er klogere end jer allesammen. Det skal I nok faa at mærke."

„Aa, du snakker!" sagde Faderen. „Du maa dog indrømme mig, at han talte smukt og varmt om Knud."

Hertil svarede hun intet. Lyden af Knuds Navn bragte Taarer i hendes Øjne. Hun havde følt det denne Aften tydeligere end nogensinde, at han var uhjælpelig tabt for det gode Selskab. Moderens Magt over ham var for stærk. — Og alligevel kunde hun ikke give Afkald paa ham. Trods alt vedblev hun at holde af ham. Rimeligvis vilde han nu gaa den lige Vej til Fornedrelse. Han vilde blive Folkefører, Talerstols-Tenor, Popularitetsjæger for tilsidst ligesom Jensen-Damgaard at ende som Rigsdagsmand og maaske Minister. — — Og alligevel vilde hun elske ham!

XVII

I den lille Lerhytte paa Skrænten af Sandinge Bakker var Dagene gaaet hen med kummerfulde Kampe for Livsopholdet. Døden havde man akkurat formaaet at jage fra Døren; men

Sulten, dens Genganger, var bleven Husets daglige Gæst. Der havde været Tider, hvor man manglede det tørre Brød.

Dengang Vinteren smeltede bort, og Foraaret begyndte at vinde Veje, var Lavs lappet sammen, saa godt det lod sig gøre. Men Krøbling vilde han blive alle sine Dage, og sin Forstand fik han ikke mer igen.

Han var bleven lam paa hele Underkroppen, der mere og mere visnede hen. Det ene Øje var ganske tillukket; og over det andet laa det tunge Laag saa langt ned, at der kun var en smal Sprække tilbage, hvorunder den sorte Pupil saaes at bevæge sig frem og tilbage. For det meste laa han i Sengen og lallede som et Barn. Men naar Solen skinnede paa Gavlmuren, tog Lone ham i sine Arme og anbragte ham derude med en Halmvisk under Sædet og saaledes, at Ryggen kunde faa Støtte af Muren. Her kunde han da sidde i timevis og plire gennem sin smalle Øjensprække ligesom en Frø.

Inde i Byen forstod man ikke, hvordan Familjen fristede Livet. Lone havde Gang efter Gang nægtet at tage mod den Hjælp, som Menighedens frie Fattigkasse — for hvilken Friskolelærer Povelsen var Bestyrer — havde tilbudt hende. Heller ikke Sognet havde hun søgt om en Haandsrækning, — man vidste blot, at hun havde faaet Væverarbejde for en Købmand i Nabolaget, og at Folk, der havde deres Gang forbi Huset, ofte midt om Natten havde set Lys derinde og hørt Skafterne ramle.

Nu naaede Meddelelsen herud om Boels Flugt fra det københavnske Hjem, hvor man saa menneskekærligt havde taget sig af hende. Fru Gylling havde selv skrevet til Pastor Momme og anmodet ham om „saa skaansomt som muligt" at meddele Moderen den nedslaaende Tidende. Bedrøvelsen blandt Boels mange gamle Veninder og Velyndere var stor, og de havde oprigtig Medlidenhed med hende. Det var, som de gamle sagde, den forhærdede Moders Synder, der hjemsøgtes paa hendes stakkels Barn.

En Eftermiddag gik saa Pastor Momme ud til det lille Hus paa Bakkerne for at overbringe Lone den sørgelige Meddelelse.

Lone sad ved Væven, og hun standsede ikke sit Arbejde uden for at rydde en Stol og byde ham Sæde. I Sengen, dybt nede i den forpestede Halm, laa Lavs og lallede. Rundt om i Stuen stod de mange blege og sky Børn i deres skrækkelige Pjalter og stirrede paa ham med store, sultne Øjne.

Præstens Meddelelse gjorde tilsyneladende ikke noget Indtryk paa Lone. Det var, som om hun havde ventet den. Hun sagde blot:

„Naa — saa veed jeg ogsaa det."

Pastoren ventede lidt, — men der kom virkelig ikke et Ord mere. Han trykkede Brillerne tættere mod Øjnene og iagttog hende skarpt, — men der gled heller ingen skjulte Taarer ned ad hendes Kinder.

Da grebes han af en angstfuld Forfærdelse . . . af den Rædsel, der opskræmmer Sjælen overfor det gaadefulde. For trods alt troede han i Grunden ikke mere, at Lone var et saadant Umenneske, som man vilde gøre hende til. Den tavse Kamp, hun denne Vinter havde ført for at bevare sin Uafhængighed, havde lidt efter lidt givet ham et noget andet Syn paa hende. Kun begreb han ikke, hvorfra hun hentede den Selvopofrelsens seje Kraft, som havde aftvunget ham hans Beundring. Han, Kærlighedsevangeliets Forkynder, vidste ikke — eller vilde ikke vide — at der ogsaa i Hadet og Trodsen kunde være en livsopholdende Magt, der bar endog de Byrder, hvorunder Kærligheden segnede.

Han saae sig om i det mørke, klamme, forpestede Rum med al dets Elendighed og stumme Jammer. Og han udbrød forpint og næsten fortvivlet:

„Lone! Lone! Hvordan holder De dog det Liv ud! Det er jo forfærdeligt! Hvorfra faar De Kræfterne? . . . *Drikker* De?"

„Nej," svarede hun roligt.

„Det er ikke sandt. Det *maa* De gøre. Hvad holder Dem ellers oppe? . . . Hvor faar De Kraften fra?"

Hun gav ham ikke noget Svar.

Over Sandinge Enge vekslede nu Sommer med Vinter og

Høst med Vaar ligesom alle andre Steder i Verden. Boels Saga tilhørte snart Fortiden, og hun selv blev hurtig glemt. Om hendes Skæbne opstod der af og til et Rygte i Menigheden; men noget paalideligt vidste Ingen. Saaledes blev det engang fortalt, at en Karl der fra Egnen havde truffet hende som Opvartningspige i en meget simpel Beværtning paa Kristianshavn. Andre vilde vide, at hun senere var sunket endnu dybere, ned i det Navnløse, — men, som sagt, bestemt vidste man ikke noget.

Tilsidst blev det dog oplyst, at hun var bleven gift med en Slagter, som hun skulde have lært at kende i den omtalte Beværtning. Det var Stine Klokkerkone, der bragte Nyheden tiltorvs, og hun havde den fra en omrejsende Hønsekræmmer, der selv havde talt med Boel, saa der var ingen Grund til at tvivle om dens Paalidelighed. Efter Kræmmerens Sigende skulde hun og hendes Mand sidde rigtig godt i det; de havde Udsalg fra en af St. Nicolajs Slagterboder, hvor Boel selv stod bag den blodige Disk, ung og køn og trivelig, — æret som en Hallernes Dronning af alle Slagtersvendene. Desuden havde de anlagt en lille Pølsefabrik i en Kælder i Vingaardsstræde — „foruden den, vi har paa anden Sal", som hendes Mand havde sagt med en Hentydning til deres Beboelseslejlighed i den samme Ejendom, hvor et Par trinde Smaaunger allerede trillede om paa Gulvet.

Som alle glade københavnske Slagterfamiljer kørte de om Søndagen i Skoven i deres egen lille Ponyvogn, og det var netop ved en saadan Lejlighed, at den nævnte Hønsekræmmer havde truffet dem paa Dyrehavsbakken og drukket et Par Bajere med dem i et af Teltene.

For — som Stine Klokkerkone sukkende sagde — Boel var bleven et helt forvorpent Menneske af samme Slags som Moderen, der alene tænkte paa denne Verdens Goder.

Da Hønsekræmmeren havde slaaet paa, at hun nu maatte være Forsynet meget taknemlig, fordi det var gaaet hende saa godt, skulde hun endog have svaret, at hun „ikke var Vorherre noget skyldig". Hun havde, sagde hun, eengang haft Ekspresbud efter ham, men da var han ikke hjemme, og „han havde heller ikke siden ladet høre fra sig". Derimod takkede hun sin

Moder — „det gamle Liv derhjemme", som hun kaldte hende — for sine gode Armkræfter; til *dem* havde hun sat sin Lid, da alt andet svigtede, „og de var jo heldigvis altid ved Haanden".

Ved disse Ord havde hendes Mand leende trykket Haanden mod sit Øre og sagt, at det forholdt sig rigtigt nok, det kunde hans Kævetræer bekende. Hvorpaa han under megen Lystighed havde talt forblommet om engang, da Boel smak ham en Øretæve, som han aldrig skulde glemme hende.

„Paa den Maade indledede nu vi to vores Bekendtskab," havde han sagt. „Lige i det allerførste Øjeblik blev jeg jo nok lidt galho'edet. Men saa tænkte jeg: *det* er sgu ligegodt en Næve, der passer i et Pølsetrug, — og med den Fornemmelse blev jeg ligesom til et bedre Menneske. Og det har jeg forresten ikke fortrudt siden."

Alt dette fortalte Hønsekræmmeren, og Boel blev fra alle Sider oprigtig beklaget. Men forresten taltes der ikke videre om det. Man havde faaet saa meget andet at tænke paa. Med Jernbanen var der tilført Egnen nyt Liv; og samtidig havde man faaet bygget den planlagte Højskole, som nu var Menighedens Stolthed. Fuldere og gladere end nogensinde, ja næsten triumferende klinger Sangen herfra ud over de store Enge, hvor Taagerne Sommer og Vinter driver deres koglende Spil og undertiden ligesom udsletter baade By og Mark, saa det lyder som om et syngende Kor af Luftaander svæver henover et tilintetgjort Land.

Kun Kirken rager spøgelseagtig op over Taagehavet — Kirken og den lange hvide Kirkegaardsmur, bag hvilken de gamle Sandinge Bønder ligger og vender sig i deres Grave. —

UNG ELSKOV

1. UDGAVE 1885.
2. — 1906.

TREDIE UDGAVE

HERMED TRYKT IALT I 13.250 EKSEMPLARER

I

En halv Mils Vej østen for den lille Bondeby, hvor jeg henlever min Alderdoms Dage i Fred med mig selv og Verden, ligger en mærkelig Sø, som jeg nu ikke længer kan lade uomtalt i disse Erindringer; thi til den knytter sig de Begivenheder i mit Liv, som blev bestemmende for min Skæbne.

Søen har Navn efter det Sogn, der omslutter dens vestlige Ende, og kaldes Balderød Sø. Afgangne Provst Hjort til Starup og Lihme, der var en Elsker af Naturen og dertil et sandt poetisk Gemyt i god gammeldags Bemærkelse, vrængede altid af dette simple Navn, der ogsaa kun passer daarligt til Søens usigelige Yndighed. I Mindet om nogle gamle Sagn og Fortællinger, som af Overleveringen er henlagt til dens Bredder, kaldte han den „Nymfesøen" eller „Nymfernes Badekammer". Men dertil kommer jeg senere tilbage i denne Beskrivelse.

Søen har en rundagtig, temmelig regelmæssig Form og en ret betydelig Udstrækning. Naar man alligevel ikke kan se den, før man er den ganske nær, kommer det af, at den ligger lavt nede mellem høje Bakker og er omgivet af store Skove, der ligesom skinsygt skjuler den for Omverdenen. Mangen Gang, naar jeg har vandret der i mine egne Tanker, har jeg faaet som et elektrisk Stød gennem Kroppen ved pludselig at se dens udstrakte Flade ligge for mig mellem de mørke Skovmasser. Rolig for alle Vinde hviler den i Skovens Favn i blid og uforstyrrelig Salighed som en dovent smilende Kvinde i sin Elskers Arm. Alt er Stilhed og den dybeste Fred. Her raader den Tavshed, som kun de store Skove ejer. En stum Fugl haster nu og

da over Vandet, strejfer det med sin Vinge og forsvinder i Skovmørket ovre paa den anden Side.

Staar man ved denne Sø en sildig Eftermiddagstime, naar Skyggen begynder at krybe op ad Træstammerne og Lyset flyr, kan det modtagelige Sind føle sig nedtrykt af Stedets Ensomhed og alvorstunge Stilhed. Man bliver saa sært tilmode i denne mægtige Grav, hvor kun Skyerne, der flyver bort over ens Hoved, bærer Bud om den levende Verden udenom. Løvtræernes vemodige Sus, Granernes mørke, vilde Kog faar Hjertet til at banke uroligt. Den sure Lugt af Trøske stemmer for Brystet; Blikket flakker raadvildt hid og did over dette umaadelige Hav af Blade, over disse endeløse Skovbølger, der fra alle Sider ruller ud mod Aftenhimlen og lukker for Synet.

Endnu mens Solen dvæler paa Højderne og forgylder de øverste Løvkupler deroppe, skumrer det nede ved Søen. En blaalig Dunst stiger op fra dens Rand og svæver henover Vandfladen som bølgende Flor. Og nu sønderrives pludselig Stilheden af Uglens hæslige Skrig inde fra Højskoven. Musene er kommen frem af deres Huller og pusler i det tørre Løv, mens deres vingede Navne oppe i Luften tumler lydløst afsted i blind Heksedans med Halen stikkende bagud som et lillebitte Kosteskaft under Flyvehudens udspilede Skørt.

Saa falder Natten paa, og nu begynder et sælsomt Kogleri. Dybt inde fra Skoven, hvor denne er tættest, lyder ynksomme Raab. „*Til Hjælp! Til Hjælp!*“ skriger en Stemme i den yderste Nød. Mange troværdige Folk, der har færdedes om Natten paa Amtschausseen, hvor denne løber gennem Skoven, har fornummet Raabet og altid paa det samme Sted. Andre vil desuden have hørt Hundeglam og Klang af Jægerhorn. Andre igen har ment at opfange svage, klagende Barnestemmer nede fra Søen, — altsammen Spøgelserøster fra de henfarne Tider, da Stimænd og fredløse Folk holdt til i disse Skove og byggede sig Huler under Egene, da stolte Herrer og skønne Damer jog paa hvide Hingste henover Skovsletterne paa Jagt efter den svedende Vildbasse, mens Landsbyernes barfodede Døtre i For-

tvivlelse søgte ned til dette stille Vand for i dets Dyb at skjule de spæde Frugter af Naadigherrens Kærtegn.

Men paa de Tider, hvor Fuldmaanen sejler over Søen og drysser sit Sølv over Skoven, sker her endmere besynderlige Ting, som jeg for Fuldstændigheds Skyld her kort skal antegne.

Naar Nattens Stilhed er dybest og Maaneskyggen peger mod Nord, hænder det, at en Gren, der hænger ud over Vandet, pludselig bøjes til Side og en Skikkelse kommer tilsyne — en Kvinde, ganske nøgen, med et Diadem af Sankt Hansorme lysende i sit dunkle Haar. Frygtsom hælder hun sig frem og ser sig spejdende omkring, idet hun holder Fingren for sin Mund. Naar alt er roligt, og hun ingen ser, vender hun sig og giver et Tegn med Haanden; og et Øjeblik efter dukker en hel Skare af hvide Kvindeskikkelser frem i Maanelyset, alle nøgne som hun og med Sankt Hansorme i Haaret.

Det er Skovnymfernes Badetime. Fra hver Busk mylrer de frem. I dejlige Grupper staar de paa Bredden og binder Haaret op over de svaje Rygge. Varsomt og tøvende glider de derpaa ud i Sølvbadet. En efter en kaster de sig frem paa de slanke Arme, mens Maanen, den gamle Vellystning, smilende kærtegner dem med sine Straaler.

Saaledes lyder de omløbende Fortællinger; men jeg skylder Sandheden at sige, at jeg aldrig selv har set eller hørt noget af det beskrevne, endda jeg kender denne Skov bedre end maaske nogen anden. Dermed vil jeg dog ingenlunde have sagt, at det maa være løs Tale, eller at de Folk, der tror paa deres Aabenbaringer, har været Genstand for et Sansebedrag eller, rent ud sagt, har haft en Tryne paa. Jeg lader enhver svare for sig; siger kun, at *den* er bedst hjulpen her i Verden, der ikke ser for meget.

Og nu nok om de Ting.

Søen har sit Afløb i Øst, hvor en Bæk med stort Besvær og ligesom snøftende baner sig Vej mellem Sten og nedstyrtede Træer i Bunden af en dyb Skovkløft. Amtschausseen, der paa et Stykke har fulgt Søens Bred, bøjer her atter ind i Skoven og følger Bækkens Løb med alle dens Bugtninger. Og pludse-

lig aabner Skoven sig, og Blikket tumler overrasket ud over et stort, lyst og velbefolket Englandskab.

Det er Lihme Sogn, gennemstrømmet af den brede, muntert flydende Lihme Aa, kendt og skattet af alle Geddefiskere der paa Egnen. Aaen slaar just paa dette Sted en stor Bue henimod Skoven, ligesom for at hente Afløbet fra Søen; og her er ogsaa Chausseen ført over den ved en anselig Bro paa fire Pæleaag.

I Skovbrynet udfor denne Bro, inde under en Samling høje, rødlige, halvt udgaaede Fyrretræer, ligger Skovens eneste menneskelige Vaaning. Det er en bruntjæret Længe af et saare sørgmodigt og affældigt Udseende med skæve Vinduesrammer og en sammensunken Mønning. En ældgammel, skallet og forvreden Hyldebusk gror bagfra op over Græstørvstaget, hvor den ligger som en stor, knoklet Troldehaand med krummede Fingre. Det ser ud, som om den søgte at trække Huset ned i Jorden og foreløbig havde faaet Held til at give Taget det Knæk i Ryggen.

Det er en fordums Færgekro.

I gamle Dage, d. v. s. for en tredive Aar siden, var der nemlig ingen Bro over Aaen. Der var lidt nord derfor et Vadested, hvor Kreaturerne kunde gaa over; men vejfarende Folk og Køretøjer maatte færges. For de førstes Vedkommende skete dette i en Ege, for de sidstes paa en Kaag eller Flaade, der rummede baade Hest og Vogn.

I farbart Skovføre kunde der godt samle sig en hel Lejr af Vogne paa begge Sider af Aaen, og det af den forskelligste Slags. Der var disse nu forsvundne hushøje Fragtkøretøjer med Sejldugshvælving over og en Tjærebøtte hængende inde under Faddingen. Der var Slagterkærrer og Bøndervogne og store Herskabskarosser med hævet Buk og et Tjenersæde bagpaa. Inde i Kroens lave, tilrøgede Stuer var der fuldt af Folk. Paa travle Dage maatte man ofte vente baade en og to Timer, før man kunde komme over, og imidlertid blev mange hængende ved en Snak eller et Slag Kort og en Kaffepuns inde hos gamle

Kren Kromand, indtil det maaske blev Nat og maaske Morgen igen.

Dengang havde dette Bedested et godt og kendt Navn over det ganske Jylland. Ikke fandtes der vel paa den Tid mangen vejfarende Svend fra Thy til Hamborg, der ikke havde drukket sig en Rus og fingret ved de brede Kælderpiger i Lihme Færgekro.

Livligt var her især i Dagene efter de store Hestemarkeder i Randers og Hjallerup, eller om Foraaret, naar Studedrifterne passerede forbi nordfra paa Vej til Husum Marked. Kobler paa indtil en Snes Heste — den ene bundet til Halen af den anden med en Halmsime — blev svømmet over Aaen, og Studedrifter paa tilsammen flere Hundrede Dyr kunde om Aftenen lejre sig nedenfor Kroen for at overnatte der. Hændte det nu, at der ved det samme Lav havde været Torv eller Krammarked i en af Købstæderne deromkring, blev der en Tummel og Forvirring uden Lige. Folk og Kvæg og Vogne stuvedes sammen her mellem Aaen og Kroen som paa en Markedsplads. Taskenspillere og Bjørnetrækkere slog deres Telte op inde under Træerne; Lirekasser og Børn skreg omkap; Studene brølte og fulde Folk sang. Inde i Krostuerne var der ikke til at komme frem. Lammeskindsklædte Drivere fra Djursland og Salling, Studeprangere med tunge Maver og fede Nakker, Opkøbere fra Marsken og jødiske Hestehandlere fra Hamborg og Berlin sad omkring Bordene i en Damp af Tobak og handlede eller spillede Kort.

Ofte, naar Hovederne blev hede hos saadanne Folk, hvis Hjerner var øre af mange Dages Drik og Larm, kunde der blive farligt nok at færdes. Det mindste saarende Ord, lidt Uenighed om en Handel eller blot lidt Fjas med en andens Pige kunde i en Haandevending rejse et Stormrøre over hele Pladsen. Hestene stejlede foran Vognene, Knortekæppe og knyttede Næver susede i Luften, mens Fruentimmer og Børn flygtede skrigende ind i Skoven.

Helt forunderligt er det at tænke paa disse Scener, naar man nu kommer der forbi og ser det forladte Hus, der stirrer uhygge-

lig tomt ud for sig, ligesom hensunken i Minderne om sin Stortid. Efter at Broen for en Menneskealder siden blev lagt over Aaen, tabte det jo paa eengang al sin Betydning. Saalænge den gamle Kromand endnu levede, stoppede Bønder og farende Kræmmere dog gerne op for at faa sig en Dram og en Passiar med ham. Men efter hans Tid begyndte dets Forfald.

II

Nu maa et Par Blade af denne min Mindekrans vies Kren Kromands Datter. Hun hed Ellen og var paa den Tid, da jeg kom der til Egnen som ung Hjælpelærer, en Pige paa nitten Aar eller maaske tyve. Hun var stor og haandfast af Skikkelse, havde nøddebrune Øjne og mørkt Haar. Kren Kromand var nemlig af fremmed Slægt, stammede ned fra de af Frederik den femte indførte „Kartoffeltyskere", som de kaldtes, i Lysgaard Herred. Han var ellers ikke meget for at vedkende sig sin Æt; men da jeg stod ved hans Dødsseng og Ligsveden sprak ham af Panden, hørte jeg ham mumle tyske Bønner.

Ellen var en stille Pige, tavs og indadvendt, noget søvnig maaske af Natur og med en temmelig maadelig Forstand. Efter at Broen var blevet bygget og der ikke længer var Brug hverken for Jomfru eller Kælderpiger, besørgede hun Opvartningen alene. Men aldrig talte hun til nogen fremmed Gæst, hvormeget han saa sukrede sine Ord. Altid var hun paa sin Post overfor al Slags Nærgaaenhed. Sagtens havde hun i sin Opvækst her mellem Kroens Piger set mere af den Slags, end godt var for hendes Barnlighed. Hendes egen, tidligt modnede Legemsfylde har, tænker jeg, under disse Forhold ogsaa bragt hende Erfaringer, der fostrede Mistro til det mandlige Køns Tænkemaade. Der kunde komme noget koldt og fjendtligt i hendes Blik. Selv hendes Venner var aldrig helt trygge hos hende.

Jeg havde i Løndom baaret Kærlighed til denne store, skønne Pige næsten fra den første Gang, jeg saae hende. Under det Paaskud, at jeg kom der for hendes Faders Skyld, der allerede dengang var mærket til Døden, besøgte jeg Kroen ofte, skønt mine

Foresatte gentagne Gange advarede mig mod at paadrage mig et Skin af Letfærdighed.

Om Kren Kromand skal jeg endnu blot fortælle, at han var den tykkeste Mand, jeg har set. I sine sidste Aar sad han næsten ubevægelig i en Armstol ved Kakkelovnen og sov for det meste. Han havde gule Skindærmer i sin Vest og en Kabuds af Hundeuld paa Hovedet. Paa Fødderne havde han store Sivsko, og under disse laa to ovnvarmede Mursten, der bestandig maatte skiftes. Alligevel bævrede han altid af Kulde. Det umaadelige Fedtlegeme skalv som i Frost. Ved Siden af hans Stol stod der et Bord med Brændevinskaraffel og Glas. Hvergang han vaagnede, skænkede han sig en Dram Saa kiggede han sig omkring i Stuen, og dersom der i Øjeblikket ikke var nogen, han kunde faa sig en Passiar med, sov han videre.

Han var endnu paa den Tid ganske aandsfrisk og havde egenlig ingen Smerter, led kun nu og da af Aandenød. Saasnart der var Fremmede, blev han munter og snaksom. Saa uformelig han var, ogsaa i sit Ansigt, skød der Liv og lun Lystighed ud af Mundens og de mørke Øjnes Kroge. Det passede godt nok, hvad der tidt blev sagt om ham, at han var lige saa fuld af Historier som af Snapse.

Hvad hans Mangel paa Maadehold angaar, saa har jeg regnet ud, at han endnu i sine sidste Aar, skønt Koldfeberen tog svært ved ham, til daglig drak omtrent halvanden Pot Brændevin, ved særlige Lejligheder adskilligt mere. Alligevel har jeg aldrig set ham blot den mindste Smule beskænket. Heller ikke paa anden Maade satte Drukkenskaben sine Mærker paa ham. Hans Ansigt var glat og smukt hvidt lige til det sidste. Selv hans Tykkelse havde mere sin Grund i Ladhed end i Fylderi. Han havde aldrig bevæget sig synderligt udenfor sin Skænkestue, og om hans Sindsro og Ligevægt blev der fortalt mange pudsige Historier. Da saaledes engang en Mand under et af de vilde Slagsmaal, der i Fortiden var saa almindelige her, havde faaet Hovedet flækket af en Knippel og faldt død om paa Gulvet, skal Kren Kromands første Ord have været det Spørgsmaal til Kælderpigen, om han havde betalt sin Puns.

Af hans Legemsomfang har jeg i min Dagbog fundet følgende Maal: Læggevidde 28¾ Tommer. Laarvidde, maalt et Haandspænd oven over Knæet, 39 Tommer. Omkring Livet, i Linje med Navlen, 66½ Tomme. Overarmen 23 Tommer. Halsen (over Æblet) 32¼ Tomme. — Jeg skylder dog Sandheden at tilstaa, at disse Maal er taget paa et Tidspunkt, da den Vattersot, hvoraf han sluttelig døde, allerede var stærkt fremskreden. Han gjorde endnu dengang selv Spas med sin Tykkelse og var altid villig til paa mindste Opfordring at fremvise sine Former.

Hans Kone var død Aaret før jeg kom her til Egnen, og Ellen var hans eneste Barn. Hun passede ham i hans Ubehjælpsomhed med en utrættet Omhu, som det var kønt at se paa, og som gjorde mig endnu mere indtaget i hendes Person.

Om mit Forhold til denne Pige skal jeg nu meddele, hvad der er nødvendigt til Forstaaelse af min Livsgang.

Som Hjælpelærer i Starup Skole havde jeg førnævnte Provst Hjort i Lihme til øverste Foresat, og en Dag modtog jeg et Brev fra ham med Anmodning om at indfinde mig hos ham den følgende Morgen. Brevets Tone gjorde mig varm om Ørene; jeg anede, at det igen drejede sig om mine Besøg i Skovkroen. Min Medlærer og kirkelige Medtjener i Sognet, Hr. Anton Kristian Frederik Ovesen, hvis Fromheds Art jeg forhen, som jeg haaber, med tilstrækkelig Tydelighed har betegnet, havde om Søndagen, da vi mødtes i Kirken, slaaet Øjnene ned og læspet paa en sødlig Maade, der straks vakte min Mistanke om, at han igen havde ondt i Sinde mod mig.

Jeg husker Dagen saa nøje, som laa den ikke en Maaned tilbage i Tiden. Det var en klar Frostdag i Begyndelsen af Marts. Der laa lidt smudsig Sne i Agerfurerne, men Jorden var ellers bar. Jeg havde hørt, at der den foregaaende Dag var bleven skudt en Sneppe i Holtet bag Bastrup Mose, og for at døve den stærke Sjælsspænding, jeg var kommen i, tog jeg min trofaste Bøsse og gik ud.

Det er fra gammel Tid bekendt, at Aarets tidligste Snepper ofte viser sig i denne Egn. Til Bevis for Paastandens Rigtig-

hed skal jeg anføre følgende. Det er jo en fast Skik overalt i Landet, at den første skudte Sneppe, „Kongesneppen", som den kaldes, indsendes til Majestætens Køkken, som belønner den heldige Jæger med en Sum, der i min Tid udgjorde fem Rigsbankdaler. Denne Præmie er i de sidste halvhundrede Aar ikke mindre end tretten Gange tilfaldet Mænd fra Lihme og nærmest omliggende Sogne, den ene Gang mig selv. Det var i 1859. Det er, kan jeg næsten sige, den eneste Gang, Skæbnen har vist mig sin Gunst.

Den Martsdag, jeg nu taler om, gik jeg mod i Hu langsmed Skovkanterne, indtil det mulmede, uden at jeg fik saa meget som en Fjer i Posen til Trøst. Tilsidst drev jeg modstandsløst hen imod Kroen. Jeg kunde ikke gaa hjem uden at have set Ellen.

Udefra kunde jeg gennem Vinduet se, at hun var alene i Stuen. Hun sad bag Bordet ved et Lys og bødede noget Tøj. Faderens Stol ved Kakkelovnen stod tom. Den Gamle var allerede bragt tilleje i Sengeskabet.

Der var lagt et Par Tørv i Ovnen; de lyste hyggeligt ud paa Gulvet, og jeg mødte en behagelig Lunhed, straks jeg kom indenfor Døren. Ellen varmede en Kaffetaar til mig, og længe sad vi overfor hinanden ved Bordet og smaasnakkede, saadan som vi plejede van. Om Provstens Brev eller min Anelse sagde jeg ingenting. Inde bagfra Skabsvæggen lød den Gamles prustende Aandedrag, stundimellem afbrudt af en sagte Klagen eller Stønnen. Vattersoten havde paa det sidste skudt sig op i Brystet paa ham. Det var ikke længer til at tage fejl af, at den arme Mand havde Døden i sit Hjerte.

Jeg havde aldrig ligefrem ladet mig mærke med mine Følelser for Ellen; men alligevel troede jeg nok, at hun kendte dem, og ogsaa, at hun havde noget tilovers for mig. Den Slags fornemmer man jo paa mere end Ord. Saadan husker jeg f. Eks. engang, vi sad paa samme Maade i Aften-Ensomheden med Lyset imellem os. Da Ellen vilde snyde det, glemte hun at fugte Fingrene og kom til at brænde sig. „Av, for Dævlen!" sagde hun og saae i det samme over paa mig med et eget Smil, fordi

hun skammede sig. En anden Gang fik hun uforvarende et stort Opstød. Saa lo hun og blev meget rød. Jeg veed ikke hvorfor; men i det Øjeblik syntes jeg, hun sagde til mig, at hun holdt af mig. Ogsaa i den Maade, hun skænkede en Skaal Kaffe op for mig, mente jeg at kunne fornemme, at hendes Hjerte var vendt til min Side. Ikke alene skænkede hun altid meget rigeligt; men hun gav sig ogsaa god Tid med Tingen, vistnok forresten uden selv at tænke over det. Men det viste jo da, at hun ikke var ked af at staa mig saa nær.

Naar jeg alligevel aldrig havde turdet give mig hen i mine Følelser, var det for Folks Skyld. Jeg var jo en ung Mand og var endnu øm over det kære Omdømme. Ak, havde jeg blot dengang haft min Alderdoms Forstand paa, hvad Reputationen er værd! Skovkroen med samt dens Beboere havde ikke noget godt Lov paa sig hos Folk i Egnen. Naar man talte om den, var det for at fordømme de Spektakler, der endnu af og til spurgtes derfra, eller for at opfriske Historierne om de Drab og Mord, der i forrige Tider havde fundet Sted der, om Uterligheden dengang mellem Kropigerne og lignende. Kren Kromand selv kunde man nok more sig over; men alle saae dog ned paa ham for hans fremmede Byrds Skyld. Det var ikke langt fra, at man slog ham og hans Datter isammen med Folk af Rakkerslægt.

Den Aften sad mit Hjerte mig i Svælget; jeg havde tidt ondt ved at faa sagt, hvad jeg vilde og turde. Vi snakkede om hendes Faders Sygdom og den Slags Ting, og paa den Maade gik Tiden, uden vi ret mærkede det. Jeg kunde se paa Ellen, at hun ikke havde sine Tanker ved Ordene og heller ikke ved sit Arbejde, saa flittig hun ogsaa var med Stoppenaalen. Der var i det hele kommen som en stor Angst over hende i den sidste Tid. Hver Gang en Rotte rumlede henover Loftet eller bare Kakkelovnen gav sig lidt, foer hun sammen. Hun saae ogsaa daarlig ud, men naar jeg spurgte hende, om hun var syg, svarede hun altid et kort Nej. Jeg havde derfor ikke fæstet mig videre ved det. Det var jo heller ikke urimeligt, om Faderens

Pasning med al den Nattevaagen og Renlighed tilsidst kunde tage Marven fra hende, saa stærk hun ogsaa var.

Vi havde vel siddet sammen en Timestid, da et Par Uldkræmmere kom ind fra Vejen og under stort Bulder af Træsko og Støttekæppe kastede deres Bylter fra sig og krævede Natlogis. Ellen lagde stiltiende sine Stoppesager bort og tændte en Lysepind ved Ilden i Kakkelovnen for at vise de to Mænd over i et af Kamrene i den anden Ende af Huset. Kren Kromand var vaagnet ved Spektaklet. Han skød Sengeskodden til Side, spurgte, hvem der var kommen, og forlangte en Dram.

Jeg stod op for at gaa hjem til min Ensomhed. Idet jeg lettede mig fra Stolen, tænkte jeg ved mig selv, hvornaar jeg vel igen fik Lov til at sidde der og føle mig lykkelig. Jeg saae ned paa Ellen, der sad paa Hug foran Ilden og ragede i Gløderne. Skæret faldt ud over hele hendes Skikkelse; hun sad som i en Guldkjortel. Det var som et Syn, en Aabenbaring. Jeg tænkte paa Eventyret om Askepot og drømte i et Sekunds Salighedsrus, at hun var en forgjort Prinsesse.

Da jeg gik over Gulvet hen til Døren, saae jeg, at de to Kræmmere, der stadig stod og tumlede med deres Varebylter, skævede til mig med det Smil, hvormed Folk betragter en beskænket. I det samme mærkede eg selv, at jeg svinglede. For første Gang i mit Liv følte jeg mig i de store Livsmagters Vold. Jeg maatte sande Ordet om den Ild, der begynder som et flygtigt Fosforskin, men i et Nu er en fortærende Lue.

Mens jeg gik hjemad i den stjernelyse Aften, gjorde jeg op med mig selv. Jeg sagde: det nytter ikke at strides med sin Skæbne. Jeg vidste fuldtvel, at jeg prisgav min Ære, om jeg giftede mig med Kren Kromands Datter. Jeg var klar over, at jeg satte selve min Stilling som Lærer og Kirkebetjent paa Spil; og jeg tænkte, at det sagtens netop var af den Grund, Provst Hjort nu vilde advare mig. Men her hjalp ingen Overtalelser, — det følte jeg paa Forhaand. Elskovens Dæmoner havde besat mig. Min Favn krævede denne store, stærke Kvinde, og jeg var villig til at betale, hvad det kostede at stille Blodets

Tørst. Jeg tror, at om man den Aften havde krævet min Sjæls evige Salighed derfor, jeg havde da gerne ofret den.

Den følgende Dag straks efter Skoletid klædte jeg mig om og begav mig paa Vej til Lihme. Men forinden jeg meddeler, hvad der kom ud af mit Møde med Provst Hjort, maa jeg fortælle lidt om denne Mand, hvem jeg trods hans store menneskelige Skrøbelighed har agtet og elsket som faa andre.

Først et Par Ord om hans Ydre. Han var, om ikke just af Kæmpehøjde, saa dog en anselig Skikkelse, skulderbred, fyldig og saa blodrig, at han maatte kopsættes flere Gange om Aaret. Sikkert havde han engang været meget smuk. Paa sine ældre Dage havde han et stort, noget fedtet og blussende Ansigt med en blaalig farvet Næse og en uhyre Hagesæk. Han var skægløs, og Issen var skallet og saa blank som et Stykke Kobbertøj. Bagtil hang Resterne af et silkeblødt og lokket Haar ham helt ud paa Skuldrene. Hvad man dog mest lagde Mærke til, var hans smaa Øjne, hvoraf det ene skelede en lille Smule indefter, men som begge gnistrede af Liv og Munterhed.

Han var velhavende gift og havde kun et eneste Barn, saa han kunde leve efter Hovedets og Hjertets Tykke. Han var endnu Jæger og i det hele en sand poetisk Natur. Navnlig havde han megen Interesse for alt, hvad der angik Teater og Musik. Selv havde han en smuk Sangstemme, og det blev sagt, at han i sin Ungdom skulde have tænkt paa at gaa til Scenen. Naar der optraadte Skuespillere eller Sangere inde i Købstaden, bød han dem gerne ud til sig i Præstegaarden og beværtede dem da saadan, at de undertiden maatte køres tilbage i Høstvogne fyldte med Halm.

Her rører jeg ved en Svaghed hos ham, som jeg for Sandhedens Skyld ikke tør tilhylle. Han var en stor Elsker af Bordets Glæder. Han havde efter Sigende den bedste Vinkælder i Stiftet og drak hver Dag flere Glas af den reneste Druevin til sin Middagsmad. Men ved Bryllups- og Barselgilderne ude hos Bønderne afslog han derfor ikke de jævne Varer, man *der* kunde byde paa; han drak baade Dram og sød Snaps og Kaffepuns, ikke sjælden desværre endogsaa til Overmaal. Til daglig var

han en saare myndig Mand, der aldrig rakte sine Sognebørn, endsige sine Undergivne, mere end to Fingre, men ved saadanne Lejligheder forlorede han al Værdighed. Han kunde endogsaa blive nærgaaende mod Kvinderne og drak undertiden, til han ikke længer sansede. Mere end een Gang har jeg baaret Lygten, mens fire Mænd bar ham hjem til Præstegaarden i et Dækken og lagde ham ind paa en Seng i et lille Staldkammer straks indenfor Porten, der var indrettet til det samme. Men har jeg nu meddelt dette, saa skal det ogsaa siges, at han Dagen efter kunde staa paa Prækestolen i Kirken som en sand Guds Stridsmand, lutret i Bøn og oprigtig Anger, og tale saa varmt og hjertegribende, at hele Menigheden gik opløftet bort.

Maaske fordi jeg aldrig lod mig mærke med det bagefter, naar jeg havde set ham i hans Nedværdigelse, var han altid venlig stemt imod mig. Vi havde jo desuden baade i Jagten og i Musikken et Omraade, hvor vi kunde mødes i Forstaaelse, og han roste tidt min Sang i Kirken. Min Medlærer, Hr. Ovesen, taalte han derimod næsten ikke at se. Hans Uvilje mod ham kom vel aldrig overfor mig frem i Ord; men den røbede sig i Minen og Tonen og i enkelte Hentydninger, som da han engang med herlig Foragt talte om Mennesker, der „stank af Fromhed".

Da jeg hin Eftermiddag kom ind i Præstegaarden, stod han ude paa Trappen og kastede Ærter ud til sine Duer. „Naa, er De der," sagde han og bad mig følge med ind i Studerekammeret. Jeg mærkede straks, at det var Prælaten, der var oppe i ham. Hans Tone var brysk, og han stoppede sin Pibe og lavede sig en Fidibus uden at byde mig Sæde. Først da han selv havde taget Plads foran sit Skrivebord, sagde han: „Sæt Dem!"

Saa begyndte han at buldre løs. Der var igen indløben Klage over min moralske Vandel, sagde han. Mit Forhold til Familjen i Skovkroen maatte jeg afbryde; det vakte Forargelse i Sognet. Dersom det vedvarede, saae han sig nødsaget til at indstille mig til Afsked.

Jeg havde siddet ganske stille og hørt paa detteher. Da han var færdig, sagde jeg med skyldig Underdanighed, at jeg

vel saa heller ikke kunde vente Naade, dersom jeg *giftede* mig med Kren Kromands Datter.

Han blev ikke nær saa overrasket, som jeg havde tænkt. Han bakkede nogle Gange stærkt paa Piben og sagde saa: „Det er altsaa virkelig Dem, der er Fader til det Barn, hun skal have."

Jeg kan aldrig glemme et eneste af disse Ord. Med alle deres Betoninger lyder de endnu i mit Øre, som om de var sagt i dette Øjeblik. Jeg erindrer ogsaa grant mit allerførste Indtryk af dem. Jeg kom til at smile. Men derpaa blev jeg harmfuld og begyndte at kræve Provsten til Regnskab, fordi han førte løs Tale om den Pige, jeg havde kær. Jeg blev saa ganske ude af mig selv, at jeg slog i Bordet for ham og kaldte ham en Bagvadsker, indtil jeg pludselig mindedes Ellens blege Udseende den foregaaende Aften og hendes hele sære Væsen i den senere Tid, saa uroligt og ligsom angstbespændt. Da blev jeg uvis og tav stille. En kold Sved randt mig ned over Panden; jeg var lige ved at skulle segne.

Provsten havde rejst sig. Han forstod vist, hvad der foregik i mig, for han blev i det samme en hel anden. Han kom hen og lagde Haanden paa min Skulder, og det var ikke længer min strenge Foresatte, ikke nogen nidkær Prælat, men et varmhjertet og medfølende Menneske, der stod foran mig.

„Thyssen," sagde han. „De er et stort Barn! Men nu skal De vise Dem som en Mand."

III

Paa den Tid, hvorom jeg fortæller, levede der her i Landet en aparte lille Mandsperson, der var godt kendt overalt, men vistnok især i Østjylland og paa Fyen. Han kaldtes ved mange Navne. „Bittefanden", „Den røde Djævel", „Bændeljøden" og „Sjakkerjakob" var vistnok de almindeligste. Han var en Omskaaren, en Hedning; han saae til Siden og trak paa Smilebaandet, naar Vorherre Kristus blev nævnet.

Han var løjerlig af Skikkelse, en Spirrevip, tynd og kødløs

som en Faarekylling, havde smaa, lave Ben og korte Arme. Haaret var ræverødt og tæt kruset over hele Hovedet som Toen paa et sommergammelt Lam; Ansigtet var gulfregnet, Munden et stort Gab med friske Tænder. Hans Øjne var blaa; Laagene rødkantede og svulne.

Han havde ikke noget blivende Sted men traskede — eller rettere løb — det ganske Aar fra Landsby til Landsby med en sort Trækasse i en Rem over Ryggen. Benene gik under ham som Hjulkæppe, og uden at standse sin Fart hilste han alle mødende med det samme gemytlige Tilraab:

„Her er Jakob igen! Her er Bændler og Baand til bitte Kjesten! Her er Snus til gamle Moster! Her er Mandelklid, Sæbe og lugtendes Vande! Her er alt, hvad Hjertet begærer: Briller, Brosjer, Naale, Penne, Sakser, Knive . . .“

Inden Remsen var ført til Ende, var han allerede hjappet langt hen ad Vejen paa sine Vadefugleben. Bonden inde paa Marken, der havde standset sin Plov, saae smilende efter ham, men med en Bekymring i Sindet. Hans Øjne fulgte den sorte Trækasse, som daskede paa Puslingens Ryg; han kendte den Fortryllelse, den øvede paa hans Kvinder. Han frygtede for ved Hjemkomsten at finde nogle af sine Sølvknapper eller andet gammelt Arvesølv bortbyttet med nymodens Stads og uærligt Kram, som der ikke var Grans Gave i. Saameget der allerede var franarret ham af Slægtens bedste Eje! . . . Kvinderne selv var aldrig helt dristige overfor den lille Mand. De holdt sig borte fra ham det længst mulige; men ingen modstod i Længden den fast eventyrlige Forlokkelse, der udgik fra hans Skrin.

Naar han kom til en Landsby, valgte han sig uden Forlov en af de største og bekvemmest beliggende Gaarde til Udsalgssted. Han gik ind i Stuen, sagde knap nok Goddag, nynnede, som om han var hjemme ved sig selv, og begyndte at udkramme sine Varer uden at bryde sig om Indvendinger. Saa snart det rygtedes, at „Bændeljakob“ var kommen, foer der som en Feber i alt Kvindfolket. Der var pludselig saa meget, der savnedes rundt om i Husene. Den ene skulde absolut have nogen Haarolje; den anden trængte til et Kakkelovnspulver; den tredje

et Brev Hægter eller Knappenaale. Ingen talte et Ord om, hvad der i Virkeligheden forvoldte deres Uro, nemlig de Brosjer, Ringe, Sjalsnaale og Tønderske Kniplinger, som Jakob ogsaa førte med sig, lutter tyske Varer, der var smuglet ind over Toldgrænsen, og for hvilke alt det andet kun var Skalkeskjul.

„Hvor Soen er, holder Grisene til!" skreg han med sin lystige Ravnestemme, naar Kunderne begyndte at strømme ind, og hans Øjne løb lystent henover de mange bugnende Kvindekroppe, der efterhaanden i en Slags Vildskab trængte sig omkring ham. Saa løftede han med sin fregnede Haand en Naal eller en Ring af Tombak med et Stykke farvet Glas i, lod Glasset spille i Lyset og raabte: „En Dronnings Efterladenskab! Safirer! Rubiner! . . . Se her! . . . Og hvad koster saa det hele? Gæt engang! Halvtredsindstyve fattige Rigsbankdaler! Ikke en lybsk Skilling mere! Jakob er nok Jøde; men han handler som en Kristen. Menneskekærlighed er mit Forretningsprincip. Halvtredsindstyve Rigsbankdaler for en Dronnings Smykke! Det er Prisen! . . . Men hvad sælger jeg det for *her?* Du *der,* Maren, Karen, Sidse," — han rakte med et kælent Udtryk Genstanden hen til et gammelt fedt Fruentimmer eller til et ungt frygtsomt Pigebarn og fortsatte: „For dine store Vallekrukkers Skyld . . . eller: for dine smukke Øjnes Skyld skal du have den for tredive Rigsdaler . . . nej for tyve Rigsdaler . . . nej, nu vil jeg være helt gal! . . . Jeg *forærer* dig den for ti Rigsdaler . . . for fem Rigsdaler. Aa, nu er jeg komplet forrykt! (Her rev han sig som fortvivlet i sit røde Haar). For *tre* Rigsdaler sælger Jakob dette Smykke af Guld og Rubiner! For tre Rigsdaler, siger jeg! . . .Siger jeg tre Rigsdaler? Nej! For *to* Rigsdaler og tre Mark sælger jeg det her for mine store Synders Skyld . . . For to Rigsdaler og fire Degnelus sælger jeg det . . ."

Saadan blev han ved at fortumle Kunderne med Snak og sætte Prisen ned, indtil endelig En indbildte sig at kunne gøre en fordelagtig Handel og hang ved. Ofte var han meget nærgaaende i sin Tale og brugte svinske Hentydninger, som man man skulde undre sig over, at nogen ærbar Kvinde vilde høre

paa. Men i det Stykke er Kvindernes Blu af en egen Art. Der lød altid Grinen og Fnisen omkring ham, og alt saadant hjalp paa Købelysten og forøgede i det hele den Dragning, der udgik fra hans Person. Det var just, hvad Jakob godt vidste.

Der var dog ogsaa dem, som holdt sig hjemme og lukkede deres Dør, saa længe Jøden var i Byen, og strenge Mødre havde et vaagent Øje med deres Døtre, indtil de vidste ham vel igen over Sogneskellet. Saadanne Folk mente nemlig, at han ogsaa havde hemmelige Elskovsmidler skjult i sin Kiste, og at han paa forbryderisk Maade bragte dem i Anvendelse overfor unge Piger og Koner, uden at de selv vidste noget derom.

Dette være nu, som det vil, saa hændte det allenfals mere end een Gang, naar han havde overnattet i en By og allerede i Dagningen atter var paa Vej udover Landet, at der paa et ensomt Kammer sad en ulykkelig Stakkel forvirret og skamfuld paa sin Sengekant, gribende sig i Fortvivlelse omkring Panden og i Barmen uden at kunne fatte det mørke Kogleri, der havde omtumlet hende.

Hvert Aar henimod Jul kom Jakob her til Egnen og tog Nattekvarter hos Kren Kromand. Paa denne Aarsens Tid kunde det dengang ofte hænde, at nogle Dages vedholdende Regn gjorde Skovvejene ufremkommelige. Saasnart det rygtedes, at en Vogn var bleven siddende i Æltet, ophørte al kørende Færdsel forbi Kroen, indtil Frosten kom og lagde Bro over Jorden. Der kunde derfor paa saadanne Dage blive trist og ensomt nok i den ellers saa livlige Færgekro. Et Par drikkende Bønder fra Nabolavet, en eller anden Kræmmer eller Uldhandler fra Inderherredet tilligemed Kroens egen Husstand udgjorde nu hele Selskabet.

Paa den Tid kom saa Jakob, og med ham fulgte Liv og Lystighed. Skønt han aldrig selv smagte paa noget stærkt, løb Munden paa ham den hele Aften, saa meget havde han at fortælle. Jeg har selv engang, hvad jeg nævner med Skamfuldhed, siddet til langt ud paa Natten og haft min Morskab af hans lede Snak, der mangen Gang fik Ellen og de andre Piger til at gemme sig sprudrøde bag deres Spindehjul.

Men nu nok om denne galne Hedning. *Ham* var det altsaa, der havde ført Ellen i Ulykke. Gud tilgive ham de djævelske Kunster, hvormed han fik denne stærke Pige til at gøre hans Vilje. For at det ikke skete med hendes eget Minde; at hun med andre Ord var bleven overlistet og forgjort, derom er jeg endnu den Dag idag fuldt forvisset. Jeg veed ikke, om der virkelig findes skjulte Midler, der omtaager Forstanden og prisgiver Mennesket for Drifternes Voldtægt. Den Omstændighed, at alle Landes og alle Tiders Folkedigtning har haft saa travlt med Elskovsdrikke og sligt, kunde vel nok tyde derpaa. Men forresten synes det mig ingenlunde nødvendigt at forudsætte saadanne for at forklare Menneskehjertets Viljeløshed i Lidenskabernes Favntag. Sandelig! Elskoven er en Besættelse. Ingen veed, hvorfra den kommer; ingen kender dens Veje; ingen kender Raad for dens Ve. Den kommer og svinder efter Love, der er dunkle og gaadefulde og fylder os med Gru. Den er vort Livs Lyst og Forbandelse, vor Salighed og vor evige Pine, vort Himmerig og vort Helvede.

Jeg blev aldeles ude af mig selv, efter at Provst Hjorts Ord om Ellens Tilstand var bleven bekræftet af andre og Sammenhængen dermed rigtig gik op for mig. Jeg havde flere Gange i den følgende Tid Bøssen nede af Væggen for at gøre en Ulykke paa mig selv. Jeg omgikkes ogsaa med Planer om at lade Skole og alt i Stikken for at kunne drage ud og søge efter Forføreren og, naar jeg traf ham, at skyde ham ned som en skabet Hund. Takket være Provstens Magtsprog blev jeg dog efterhaanden roligere.

Ellen vilde jeg alligevel ikke tiere se. I mere end to Uger holdt jeg mig borte fra Skovkroen. Saa kom der en Aften Bud fra hende; jeg maatte endelig komme; Faderen laa paa sit yderste og vilde gerne tale med mig, og hun turde heller ikke være alene med ham Natten over. Jeg gik straks derhen. Ellen mødte mig i Forstuen; hun havde hørt mig komme. „Aa, Thyssen," sagde hun blot.

Da vi kom ind til Lyset, saae jeg straks, hvad andre allerede havde set for længe siden; men jeg tog Øjnene til mig og lod

mig heller ikke siden mærke med noget. „Hvorfor har De ikke været her saa længe?“ spurgte hun; men jeg kunde høre paa Tonen, at hun godt vidste Grunden. Derfor svarede jeg heller ikke.

Kren Kromand laa og klagede sig saa mindeligt. Provsten havde været der om Eftermiddagen og givet ham det hellige Maaltid; men alligevel kunde han ikke rigtig falde til Ro. Han var bleven meget forandret; Doktoren havde tappet ham Dagen forinden, og han var saa gul i sit Ansigt som Hylsklæderne, han laa i. Han prøvede at tale til mig; men han kunde ikke faa Vejr dertil. Brystet gik op og ned som en Orgelbælg. Endelig forstod jeg, at han vilde have noget læst for sig, og jeg tog da Biblen, som jeg netop i det Øjemed havde taget med hjemmefra, og begyndte paa et af Pauli Breve. Men han vinkede af med Haanden og pegte op paa Hylden under Loftet. Her fandt jeg en gammel schwabisk Bønnebog indsvøbt i Papir; og nu begreb jeg, hvorfor han havde sendt Bud netop efter mig. Han vidste nemlig, at jeg var hans Forfædres Sprog nogenlunde mægtig.

For at han kunde høre, hvad jeg læste, maatte jeg sætte mig lige op ad Sengestokken. Ellen stod bag ved mig og holdt Lyset. Vi kom derunder hinanden saa nær, at jeg kunde høre baade hendes eget Hjertes Banken og den anden Lyd inden i hende. Derfor havde jeg ikke selv Tanke tilovers for, hvad jeg læste. Jeg hørte vist ikke engang mine egne Ord. Men paa den stakkels døende Mand havde de en forunderlig Virkning. Han blev med eet ganske rolig, ja der kom tilsidst noget helt forklaret over hans gustne Ansigt med de lukkede Øjne, mens han mumlende gentog de fremmede Ord. Det var, som om Lyden af disse sære Bønner, som han vel i sin Barndom havde lært af sin Moders Mund, aabnede Paradisets Porte for den store Synder og gav hans Hjerte Fred.

Klokken fem om Morgenen blev han udløst. Vi hørte blot et eneste Suk. Jeg lukkede hans Øjne og rettede hans Knæ, og da det var gaaet op for os, at vi to nu var bleven ene i Huset,

turde vi slet ikke se paahinanden. Jeg gik saa ind til Byen og op til Kirken for at ringe Sjælen ind i Himlen.

Senere paa Dagen kom jeg tilbage, og Ellen gik mig tilhaande med at lægge den Døde paa Straa. Men pludselig lagde hun sig ind til min Skulder med en voldsom Hulken. Jeg følte godt, at det var ikke Sorgen over Faderen, den Graad galdt. Det var over sig selv, hun græd, og over vor fælles tabte Lykke.

IV

Med Kren Kromands Død og Begravelse gled det engang saa navnkundige Bedested helt over i Forglemmelsen. Aar for Aar sank det mere sammen. En Skov af Nælder groede op omkring dets gamle Mure og skjulte baade Sylsten og Fodrem; og inde bag den lukkede Dør og de farvebrændte Ruder boede Ellen Resten af sin Livstid som en levende begravet.

Det var nemlig saadan, at da Ulykken først havde fanget denne stolte Pige, slap den hende ikke mere. Nogle Maaneder efter Faderens Død fødte hun en Datter, der blev opnævnt efter hendes Moder og kom til at hedde Martha. Det var en Forløsning af de slemmeste, Jordemoderen vidste af at sige. I et fuldt Døgn svævede hun i Dødens Arme. Livet beholdt hun dog, men et Par Dage efter steg Mælken hende til Hovedet og tog hendes Forstand. Hun havde altid været noget tung i Tanken, og uden det havde hendes Forfører vist aldrig faaet Magten over hende, tænker jeg. Men nu blev hun fuldkommen sløv, huskede ingenting af, hvad der var sket med hende, og ravede om som i en bestandig Rus. Det var en Ynk at se.

Til Trods for Provst Hjorts Advarsler og Formaninger, saae jeg endnu Blod for mine Øjne, hvergang jeg tænkte paa den lede Jøde. Jeg vilde ikke have gyst tilbage for at give ham hans Rest, om jeg havde staaet for ham dengang. Dog, Vorherre skaanede mig for at faa et Drab paa min Samvittighed. Jakob viste sig nemlig aldrig mere paa vor Egn. Han havde rimeligvis hørt om de Trusler, jeg ganske aabenlyst havde udstødt

mod hans Liv. Men Gud tog selv Hævnen i sin Haand. Nogle Aar efter blev Jakob fundet udplyndret og ihjelslagen af Landevejsrøvere ved Vissenbjerg ovre paa Fyen.

Kren Kromand var, da han døde, en Armodsmand; han efterlod sig ikke mere i Skillinger end lige til Begravelsen. Men til Krostedet hørte en Jordlod paa godt og vel fire Tønder Ager og Eng, og Ellen havde akkurat bevaret saa meget af sin Forstand, at hun kunde passe en Ko og et Par Faar; og forresten maatte hun og Barnet leve af, hvad der endnu kunde falde ind til hende fra Landevejen. Det var da paa enhver Side et sørgeligt Liv, der var hende beskaaret. Det skar i Hjertet at maatte se derpaa. Og værst var det, at man ingen Hjælp kunde yde.

Hun havde for Vane først at rejse sig af Sengen, naar det var klar Dag; og sjælden blev hun helt paaklædt men gik og tossede om i sin bare Klokke, med Haaret hængende uredt nedover Ryggen, altid beskæftiget uden at faa noget udrettet. Ude mellem Folk viste hun sig ikke. I Aarevis kom hun ikke udenfor sin egen Stuedør. Paa Grund af denne megen Indesidden blev hendes i Forvejen stærkt udviklede Legeme efterhaanden næsten lige saa uformeligt, som hendes Faders havde været. Hertil bidrog vistnok ogsaa den Omstændighed, som jeg ikke vil fortie her, at hun pimpede lidt.

Dagen gik oftest hen for hende uden nogensomhelst Afbrydelse i denne arme Skyggetilværelse. Men regelmæssig ved Solfaldstid dukkede der nogle forkomne Skikkelser op omkring Kroen og bænkede sig omkring det gamle Skænkebord i Stuen. Det var de sidste Rester af Kren Kromands fordums Drikkebrødre, en fem-seks af Egnens Vrag, der holdt en Slags Klub her i Mørkningstiden og i Fællesskab tømte en Flaske Brændevin. Da jeg undertiden selv indfandt mig der ved samme Tid, men rigtignok i andet Øjemed, nemlig for at have lidt Opsyn med den lille Martha, ser jeg mig i Stand til at nedtegne et og andet om dette sære Drikkelag.

Der var først den gamle Morten Skytte, om hvem jeg blot skal anmærke, at han var saa afhængig af Brændevin som noget Menneske, jeg har kendt; hvilket ogsaa tydeligt tilkendegav sig

i hans vansirede Ansigt og navnlig paa hans store, knoppede Næse, der lignede et uhyre Hindbær. I Virkeligheden var han dog ingen Fyldedunk. Han kunde i den Henseende slet ikke komme op mod en Snapsevom som Kren Kromand. Men det var bleven ham en Livsfornødenhed uafbrudt at have Brændevinssmagen paa Tungen. Naar han tog til Glasset, fugtede han kun akkurat Læberne; men til Gengæld skete det rigtignok med faa Minutters Mellemrum. Saa saare han af Forholdene blev tvungen til blot en halv Times Afholdenhed, blev han syg og faldt i Skudren. Jeg har flere Gange fulgtes med ham paa Kragejagt, og har jeg da lagt Mærke til, hvordan han hvert Øjeblik i Smug tog en lille Flaske frem af sin Taske og førte den til Munden. Ogsaa om Natten skal han have haft Flasken hos sig. Forøvrigt var han et skikkeligt Menneske og meget virksom. Han havde efter sit eget Sigende indtil da kun været syg en eneste Gang og ved den Lejlighed endog narret Døden ved sin egen Beslutsomhed. Doktoren havde været hos ham og sagt, at han ikke kunde leve, og om Natten havde han derfor ligget vaagen af Dødsangst og Klejnmodighed. Han kom da til at huske paa en Flaske Æggevand, som han engang havde købt paa en Avktion, og han tænkte nu, at kunde saadan noget Vand bevare Æg friske en hel Vinter igennem, maatte det vel ogsaa kunne hjælpe lidt paa et Menneske. Saa lod han Flasken hente og drak det halve af den; og ikke længe efter sprang han i en voldsom Sved, der reddede hans Liv.

Af de andre faste Aftengæster i Ellens Stue skal jeg nævne Lars Kyndby eller Lars Eenøje, som han gerne kaldtes, siden han havde faaet sit højre Øje slaaet ind i et Slagsmaal. Han var en Kæmpe at se til, værkbruden og bøjet som han endda var, idet ogsaa hans ene Ben havde en Skavank, der tvang ham til at gaa med Krykke. Men lige lystig var han altid, og endnu som Krøbling var hans Haand farlig, naar det hastige Sind kom over ham. Alligevel var ogsaa han i Bunden et godhjertet Menneske, som man kom til at holde af. Engang, da han havde siddet et Aarstid for et Overfald, spurgte jeg ham, hvad hans

Kone sagde til saadan noget. Saa lo han paa sin gryntende Maade og sagde:

„Det gør ligemeget, Lavs, si'er hun, — naar bare Hjertet er friskt!"

Jeg kan bevidne, at dette ikke var Praleri. Han levede et lykkeligt Familjeliv, elsket af sin Kone og sine Børn, beundret af sine Omgangsvenner, frygtet af alle, der ikke kendte ham.

De andre Gæster omkring Skænkebordet var disse: den døve Anders Kaagmand, den lille Zacharias Væver og den gamle Musikanter Frants Mikkelsen. Endelig den tungsindige Søren Stenhugger, der altid sagde „Aa Gud!" naar han satte sig og „Herre Jesus!" naar han drak, og af hvis Mund man aldrig hørte andet end saadanne dybe Hjertesuk.

I disse Forhold og mellem disse Mennesker voksede den lille Martha op.

Jeg havde elsket dette Barn, endnu før det kom til Verden; ja, jeg kan sige, at sammen med Provst Hjorts myndige Formaning var det denne Følelse, der holdt mig oppe under min store Kærlighedssorg. Det var en Følelse, jeg fra først af ikke selv forstod og ofte skammede mig over. Men den var samtidig dog til stor Glæde for mig i min Ensomhed. Der var noget i mig, der krævede Meddelagtighed i dette lille, levende Væsen, som jeg jo ogsaa kun ved et Ulykkens Tilfælde ikke var bleven rigtig Fader til.

Som man vil forstaa, ønskede jeg mangen Gang, at jeg kunde have taget Barnet bort fra den syge Moder og hendes Omgivelser og skaffet hende et bedre og lysere Hjem; men — destoværre! — min usigelige Fattigdom, som har været mit Livs Forbandelse, gjorde mig hjælpeløs overfor de Farer, der truede. Tilsidst bildte jeg mig selv ind, at der ingen Fare var. Det er vor Selvopholdelsesdrift, der faar os til at lukke Øjnene for de Ulykker, vi dog ikke formaar at afværge. Havde vi Mennesker ikke denne Evne til at gøre os blinde eller dog kortsynede, vilde Tanken paa vore Kære, Angsten for deres Skæbne, uhjælpeligt nedslaa alle dem, der overhovedet er i Stand til at elske.

Martha voksede op i sin Faders Billede. Hun fik rødt Haar,

blev fregnet, spinkel, hastig i alle sine Bevægelser og rastløs som et Egern. Kun Øjnene havde hun arvet fra Moderen. De var store, mørke og dybe. Som de laa der højt oppe under Brynene, omgivet af lange, lyse Øjenvipper, mindede de om Søen derinde i Skoven paa gyldne Høstdage, naar Skovkransen sænkede sine Skygger i dens stille, mørke Vande.

Som Barn levede hun saa at sige overladt til sig selv, sprang omkring i Skoven eller sad nede ved Aaen og fangede Hundestejler med Hænderne. Mangen Gang, naar Moderen havde glemt hende, kunde jeg finde hende langt fra Hjemmet. Alle Dyrene i Skoven og paa Marken var hendes Legekammerater. Hun kravlede op i Træerne for at kigge til Fuglerederne. Hun ragede i det visne Løv efter Mus. Og hun var ingen ømfølende Kammerat. Fandt hun en søndermaset Skruptudse i Landevejens Hjulspor, undersøgte hun den uden Deltagelse og sparkede den tilsidst bort med sin Træskosnude. Naar jeg saa foreholdt hende det urigtige deri, saae hun uforstaaende op paa mig. Formaninger forstod hun i det hele ikke. Saasnart jeg skændte paa hende, slap hun min Haand og blev mut.

Med det syvende Aar blev hun sat i Skole. Skovkroen hørte til Lihme Sogn, hvorved hun kom under min Fjendes, Hr. Ovesens, Vejledning. De velstaaende Bønders Børn holdt sig forsætlig tilbage fra al Omgang med hende; men ogsaa de, der var hende mere ligestillede i Kaar, var sky og forlegne overfor dette fremmedartede Barn, om hvis Herkomst de havde hørt saa meget eventyrligt fortælle, og hvis Vildskab og uberegnelige Indfald derfor dobbelt ængstede dem.

Hr. Ovesen kendte som alle Folk min Kærlighed til dette Barn og gjorde sig derfor en Glæde af yderligere at pine og ydmyge det; og denne Omstændighed, at det uskyldige Væsen led Forfølgelse for min Skyld, knyttede mig endnu inderligere til det. Forresten tror jeg ikke, at Martha selv havde nogen Følelse af Forbigaaelse eller Forurettelse. I hvert Fald mærkedes det aldrig paa hende. Alle den Slags Ting gled saa besynderligt af hende. Der var i det hele saa lidt, der gjorde Indtryk paa hende. Trods sit ustadige og i Grunden heftige

Sind tog hun alt som en Tilskikkelse og var altid munter og tilfreds, naar jeg efter Skoletid kom ud til Skovkroen.

Endnu banker mit gamle Hjerte, naar jeg tænker tilbage paa den Tid, da hun sprang mig imøde som et ungt Kid, saa saare hun hørte mine Skridt over Broen. Hastig snappede hun min Stok eller Bøsse for straks at sætte den hen i Krogen, naar vi var kommen ind i Stuen. Saa kastede hun sig op i mit Skød og gav sig ivrig til at eftersøge alle mine Lommer, hvor der jo gerne et eller andet Sted var gemt en lille Raritet, enten lidt Sukkergodt, et Par Svedsker eller lignende. Jeg mindes saa vemodig de mange lystige Timer, vi har sladret bort i Fortrolighed. Jeg ser det prøvende Smil, hvormed hun nappede mig i Skægget, saa der tilsidst ligefrem gik Totter af det; jeg hører hendes kaade Latter, naar hun fyldte mine Næsebor med Jord eller Papir for at faa mig til at nyse.

Den Sommer, Martha fyldte tretten Aar, var hun allerede en hel lille Jomfru, paa hvis ranke og smidige Skikkelse Mandfolkenes Øjne hvilede med Behag. Med sit røde Seleliv og sine korte Særkeærmer, med sin solbrændte Hud og sit viltre Haar saae hun yndig ud trods Haarets Farve og de store Sommerfregner. Folk, der kørte forbi paa Vejen og saae hende staa i Døren i sin Yndlingsstilling med den ene, nøgne Fod løftet bag om, op i Haanden, vendte sig uvilkaarligt om efter hende; og som hun voksede til, hændte det stadig oftere, at Turister og andre Rejsende standsede her og satte sig ind i Krostuen for at drikke et Glas Mælk eller en Kop Kaffe.

Moderens faste Aftengæster var hendes gode Venner. Maaske var det endogsaa dem, hun var lykkeligst ved. Jeg saae med Sorg og — jeg vedstaar det gerne — med lidt Skinsyge, hvor vel hun altid følte sig i deres Selskab. Deres grove Sprog, deres Eder og Kævlerier, ja, selv deres Fuldskab og uanstændige Historier gottede hende, saa hun lo af fuld Hals med sin noget skingre Latter. Især havde hun kastet sit Venskab paa Lars Eenøje, hvem hun endogsaa tilstod saadanne Friheder som at kysse og kærtegne hende. Jeg havde haabet, at Forholdet skulde forandre sig, naar hun blev voksen; men det blev i hvert

Fald ikke forandret til det bedre. Hun kunde sidde en hel lang Vinteraften og henrykt høre paa disse halvdrukne Fyres Snak. Mageligt tilbageslængt i sin Halmstol, med Hælene oppe paa Stolesædet og Fingrene flettede omkring Knæene, sad hun med missende Øjne, der blev betændte i Dampen af deres Piber, og med et stort, underlig sitrende, næsten grumt Smil om den blodrøde Mund. Allermest morede hun sig, naar ogsaa hendes Moder blev drukken, hvad desværre gik hyppigere og hyppigere paa. „Soen" kaldte hun hende rentud og lo af alt, hvad hun i sin sørgelige Tilstand foretog sig.

Med dyb Bedrøvelse i Hjertet var jeg Vidne til al denne Selvødelæggelse. Jeg anede, til hvilken Elendighed et saadant Liv maatte føre Barnet; men jeg kunde jo stadig ikke hjælpe.

Da Martha var seksten Aar, blev hun allerede lovet hen. Lars Eenøje, Frants Mikkelsen og de andre af Morfaderens gamle Drikkebrødre havde indsat sig selv som en Slags Formynderraad der i Huset og udset en af Anders Kaagmands Slægtninge til at blive Marthas Kæreste. Det var en Skovarbejder, Jesper Andersen, en stor, bred, studenakket Prygl paa et Par og tyve Aar, som ikke havde noget godt Lov paa sig omkring i Egnen, hvor han paa Grund af sin tunge og kluntede Skikkelse gik under Navnet „Dunken". Hans Ansigt med de smaa, mistroiske, allestedsnærværende Øjne havde aldrig huet mig. Han kom nu stadig hyppigere i Kroen sammen med de andre Aftengæster, og jeg kunde se paa ham, at han hadede mig. Sagtens havde han faaet at vide, at jeg efter Evne søgte at modarbejde Giftermaalsplanerne baade hos Martha selv og hos Moderen.

Jeg kunde imidlertid intetsomhelst udrette. Martha selv var ligeglad. Giftes skulde hun jo engang, sagde hun, og hvad betød det saa med Navnet? Jesper, Peter, Kristian — det var saamænd ikke værd at gøre Ophævelser paa Grund af den Forskel, der kunde være. Der var jo nok en lille Møllersvend, der engang havde erklæret hende sin Kærlighed, og som hun maaske nok saa gerne havde villet love sig hen til. Men naar nu de Gamle foretrak Jesper, saa kunde hun jo gerne føje dem.

Jesper var desuden en rask Arbejder, som fortjente baade til Sul og Brød. At han var noget vild og gal af sig, kunde hun netop godt lide.

Alt, hvad jeg foreholdt hende om Kærlighedsfølelsen og dens Hellighed, lo hun af og fandt „grinagtigt". I det hele taget, jo ældre hun blev, des ringere Magt fik jeg over hendes Sind og Tanke, des mere gled hun ud af mine Hænder — og over i de andres. Hun lod sig efterhaanden uden Modstand kærtegne af den unge Mand, og det endog ofte paa en meget nærgaaende Maade. Til andre Tider spillede hun den knibske overfor ham, lod ham hans Øgenavn høre og spyttede paa ham. Kort sagt, de teede sig mere og mere som et Par rigtige Forlovede.

Men saa hændte der ved Foraarstid noget, der med eet slog hendes Øjne op. Jeg kan i Grunden ikke meddele andet derom, end hvad jeg i sin Tid har sluttet mig til af hendes egne temmelig forvirrede og ganske ufrivillige Tilstaaelser. Men jeg tror dog at have fundet den rette Sammenhæng.

Provst Hjort havde Aaret i Forvejen haft den Sorg at miste sin Kone, med hvem han trods alt havde levet saare lykkeligt. Provstens menneskelige Skrøbelighed forstyrrede i det hele taget hverken Freden eller Ordenen i Præstegaardshjemmet. Hans Væsen overfor Provstinden var bestandig hensynsfuldt, ja, ridderligt. Han viste sig aldrig for hende, naar han var beruset; og hun paa sin Side lod sig ikke mærke med det, naar hun havde hørt om hans Udskejelser. Det maa desuden erindres, at Drukkenskab dengang var en meget almindelig Last blandt Præsterne og berøvede dem ikke Befolkningens Agtelse. Jeg kan saaledes anføre, at af de andre gejstlige Mænd i Provstiet var tre ganske forfaldne. Een var desuden vitterlig forrykt, nemlig Pastor Hassing til Hjerup og Eskelunde. Han gjorde sig blandt andet en Fornøjelse af at kyse Folk om Aftenen ved at liste omkring i Hjerup By, indsvøbt i et Lagen og agere Spøgelse.

Provstindens Død gjorde Provsten gammel. Da han selv kunde mærke det, bestemte han sig til at tage en Kapellan. Det blev en ung Kandidat fra Øerne, Berthelsen ved Navn.

Han var en boglærd Mand, men hvad det Ydre angik ikke særlig bemærkelsesværdig. En høj, slank, temmelig kantet Skikkelse, et langt, blegt Ansigt med mørke Dun paa Hagen og Briller. Han kom til Præstegaarden ved Fastelavnstid, og allerede til Paasken blev han forlovet med Provstens 22-aarige Datter, Frøken Rebekka. Hendes Navn har jeg før nævnt i disse Erindringer. Hun var dannet i sin Faders Lignelse, stor, blond, herlig af Skabning. Jeg tror sikkert, hun var en af de mest attraavækkende Kvinder, jysk Muld og Luft og Blod har frembragt; og — hvad der var det bedste af det — hun vidste det ikke selv.

Provsten var ikke videre glad for Partiet. Frøken Rebekka var hans eneste Barn, og da hun jo ikke var uden Midler, havde han sagtens haabet paa et mere standsmæssigt Parti for hende. Kapellan Berthelsen var desuden i religiøs Henseende af en anden Skole end Provsten, hvad der ofte ophidsede denne. At Frøken Rebekka imidlertid selv var tilfreds, skjulte hun ikke. Hun var en stille, indadvendt, hvad man kalder en sværmerisk Natur, og Kærlighedslykken gjorde hende endnu mere alvorlig. Efter Tidens nye Skik færdedes hun frit omkring i Egnen med sin Forlovede, og Folk var meget optaget af Forholdet. I deres Forelskelse glemte det unge Par nemlig ofte, at de ikke var de eneste Mennesker i Verden. Ganske aabenlyst gik de paa Landevejen med hinanden om Livet, fordybede i Samtale. Og naar de mødtes eller skiltes, kyssede de hinanden som Søskende uden at skjule det for nogen. Jeg erindrer ogsaa en Aften i Løvspringstiden, at jeg saae dem i en Baad ude paa Aaen. De sad ved Siden af hinanden i Agterstavnen og holdt hinanden i Haanden. Ganske stille sad de og saae drømmende frem mod Solnedgangens Eventyrland, mens Baaden af sig selv gled nedad Strømmen og Frøken Rebekkas lange Slør bølgede bag hende i den rolige Luft.

Der var mange, som lo af dem, og i Begyndelsen gjorde ogsaa Martha det. Hun havde et Par Gange set dem paa deres Spasereture, og en Gang havde de endogsaa været inde i Skovkroen for at faa et Glas Mælk. Martha fortalte mig bagefter

udførligt derom. Først havde Frøken Rebekka drukket, og da hun rakte Kapellanen Glasset, havde denne sagt: „Tak, kære". Og saa havde de set hinanden ind i Øjnene paa en Maade, saa hun havde maattet gaa ud af Stuen for ikke at springe i Latter.

Jeg havde dog en Fornemmelse af, at den Latter ikke vilde være bleven helt naturlig. Hvorom alting er, dette Ømhedsblik har i hvert Fald bagefter opladt en Lykkeverden for hende, der var af en anden Art end den, hun hidtil havde kendt, og hvorfra hun for evigt var udelukket. Selv talte hun aldrig derom, og rimeligvis er det først lidt efter lidt gaaet op for hende. Men sikkert har Erindringen om de to Elskende givet hende et Stik i Hjertet, hver Gang hendes egen Kæreste herefter forsøgte med sine plumpe Tilnærmelser. Forholdet mellem hende og den store Jesper blev i det mindste et helt andet efter den Tid. Det var tydeligt at se, at hun undgik ham. Der kom noget Sky over hende i hans Nærhed. Hun svarede ham med Spot, og Rivningerne imellem dem blev stadig af en hidsigere Karakter.

En Aften, da jeg kom til Kroen noget silde, sad hun udenfor Døren paa Trædestenen og stirrede frem for sig med Hagen støttet paa Hænderne. Inde i Stuen var der tændt Lys, og jeg kunde i Frastand høre, at Brændevinen var løben dem til Hovedet derinde. Baade Jesper og Lars Eenøje kunde jeg fornemme; den første havde aabenbart en af sine store Dage.

Sandsynligvis paa Grund af Kævlet derindefra havde Martha ikke hørt mig komme. Jeg for min Del blev saa overrasket over at se hende sidde der, men især over hendes Ansigtsudtryk, at jeg uvilkaarligen standsede. Hendes Tanker var aabenbart langt borte. Aftenskæret faldt lige paa hendes blege Ansigt, der var underlig sammentrykket og ligesom forstenet i tungsindig Ro.

Da jeg atter nærmede mig, foer hun sammen og stod hastig op. Jeg raabte hende an; men hun saae uvillig paa mig og gik ind.

V

Elskov! . . . Hvormange hundrede Gange har vi ikke i vor Barndoms Uskyld læst henover dette Ord i Romaner og Fortællinger uden at tænke noget ved det, fordi vi ikke vidste, hvad det betød. Men saa kommer der en Dag, da det omgives af et skælvende Lys, et mystisk Skær, en gudommelig Glorie. Naar vi holder Haanden for Øjnene og gentager Ordet i vore Tanker, sænker der sig en alvorsfuld Højtidelighed i Sindet. Halvt nysgerrig, halvt ængstelig aner vi baade med Sjæl og med Legeme den dystre Lyksalighed, disse seks Bogstaver rummer.

Saa gaar der igen et Par Aar; og naar vi nu kommer over Ordet, straaler det for vore Øjne som trykt med Guldbogstaver eller omranket af Roser eller prentet med det rødeste Hjerteblod. Elskov! Elskov! . . . Der vokser nyt Liv frem i os, bare vi hører Ordet klinge for vore Øren. Det er Sfærernes Musik. Det er Englenes Sang. Himlen aabner sig over vort Hoved. Vi skuer ind i Evigheden.

Og atter gaar der et Aar, et langt og underfuldt Aar. Himlen har lukket sig; men Verden er bleven en anden, er bleven rigere og dybere, og dens Hemmelighedsfuldhed faar os til at gyse sødt. Luften er som fyldt med tusinde sære Klange. Skoven og Vinden hvisker den Elskedes Navn. Hver nok saa ringe Hændelse bringer Taarer i vort Øje. Tankerne har intet Hvilested. Alt faar os til at drømme. Et pludseligt Vindstød bliver til et hemmeligt Bud fra vor Elskede. Et flyvende Blad, der strejfer vor Kind, bliver et Kys og faar os til at skælve. Og sidder vi i Mørkningstimen ved Vinduet, mens et tungt, aftenligt Sus gaar gennem Havens Træer, straks fremtryller vi af Solnedgangens Skyer et helt Elskovens Paradis, en Kærlighedens Have fuld af Rosenduft og Nattergalesang.

Men naar Tanken fra slige salige Vandringer mellem gyldne Skyer atter sænker sig mod Jorden, fyldes Hjertet med Mismod og bespændes af Ængstelser. Alt hernede synes da saa trøstesløst og øde, mest naturligvis for dem, hvem Livet har

bænket paa sin Skyggeside. Den fattige Pige folder hjælpeløst Hænderne i Skødet og ser sig om i sin tomme Stue. Aldrig vil Vidunderriget aabne sine Porte for hende. Aldrig skal hun lære den saligste Lyst at kende. Det er jo kun i Eventyrbogen, at Ridder Robert banker paa den fattige Hyrdindes Dør. I hvert Tilfælde veed hun nu, hvad det gælder. En Leg, der koster Vanære. En stakket Dans, som ender i en Tørvegrav.

Martha blev den Sommer mere og mere underlig. Jeg var ikke den eneste, der mærkede det; ogsaa hendes „Formynnere" begyndte at ryste betænkelig paa Hovedet og spørge om Grunden til hendes forandrede Væsen overfor den Mand, de havde udset til hende. Jesper selv havde øjensynlig fattet Mistanke til mig. Han gik omkring med rødsprængte Øjne og saae ondt til mig, naar jeg kom. Han forlod sit Arbejde midt paa Dagen for at kunne overliste hende, og om Natten stod han paa Lur under hendes Vindu, bevæbnet med en stor Knippel. Dette fik jeg at vide af Mænd fra Lihme, der var kommen kørende der forbi. Men for Martha røbede jeg ingenting derom.

Ogsaa inde i de andre Byer begyndte man at snakke om det, og der blev stiklet til Jesper, hvor han viste sig. En Dag havde en af de andre Skovarbejdere rent ud spurgt ham, om han nogensinde havde kysset sin Kæreste. Den Spøg kostede Fyren en blodig Snude og en brækket Lillefinger; og herved bragtes Sagen endnu mere i Folkemunde.

En Dag kom den ogsaa paa Tale inde i Præstegaarden. Jeg husker, at jeg paa en Maade selv var Anledningen til det, og jeg vil nu fortælle lidt derom.

Det var en varm Dag, vistnok i Juni; jeg gik efter Skoletid min sædvanlige Lørdagsgang til Lihme for at hente Salmenumrene hos Provsten. Paa Vejen mødte jeg en lille, vraltende Mand, som jeg godt kendte. Han havde for nylig købt en Huslod paa Hedemarken ovenfor Lihme og hed Mads Madsen eller „bitte Mads", som han mest blev kaldt, over det han var saa stumpet. Hans runde Ansigt skinnede af Glæde og Tilfredshed, og jeg havde ikke Behov at spørge om Grunden. Han var

nemlig forlovet med en smuk ung Pige fra Lihme og skulde have Bryllup en af Dagene.

Ogsaa hans Kæreste og hendes Forældre kendte jeg lidt til. Det var fattige Indsiddere, Manden et stakkels Krøvl, som mest laa paa sin Seng og hostede, men Konen et Fruentimmer med Haandelav, ferm i sit Arbejde og bestemt. Der var bleven sagt, at det ogsaa var hende, der havde faaet Partiet bragt i Stand, og at Pigen selv havde stridt imod til det sidste.

Vi stod lidt og talte om hans nye Hus, som han havde faaet tækket og kalket til Bryllupet og gjort i Stand ogsaa indvendig. Da vi skiltes, bad han mig om ved Lejlighed at kigge indenfor; jeg skulde da se, sagde han, hvor pænt han havde faaet alting lavet til sin Brud. Jeg gav Tak for Indbydelsen og gik min Kaas.

Da jeg kom til Præstegaarden, tog Provsten netop sin Middagslur. Jeg kunde se ham sidde inde i Studerekammeret, idet jeg gik forbi Vinduet. Han sad i sin store Lænestol med Læsebrillerne hængende helt ude paa Næsetippen. En Avis laa udbredt over hans Knæ. Kapellan Berthelsen var heller ikke at træffe; han var gaaet ud i Sygebesøg. Jeg gik saa ud i Haven, hvor jeg traf Frøken Rebekka i Kaprifolie-Lysthuset, som var hendes Yndlingsopholdssted om Sommeren. Der var foruden dette endnu tre Lysthuse i den store Have; Lindelysthuset, Syrenlysthuset og „Tabernaklet", som det fjerde hed, fordi det var bygget af fire Stolper med et kegleformet Straatag over. Der var navnlig herfra en dejlig Udsigt ud over det aabne Land.

Frøken Rebekka havde et lille lyseblaat Silkesjal over Skuldrene og en Bog med Guldsnit i Skødet. Jeg kunde se, det var Digte; sandsynligvis om Kærlighed. Hun blev i hvert Fald lidt rød, da jeg kom, og lagde straks Bogen bort.

Paa sin stille og venlige Maade bad hun mig at sidde ned, og vi passiarede en lille Tid om allehaande. Blandt andet fortalte jeg ulykkeligvis, hvem jeg havde mødt paa Vejen og hvad vi der havde snakket om. Jeg huskede i Øjeblikket ikke paa, at „bitte Mads" og hans Forlovelse havde vakt megen Uvilje i

Præstegaarden og ikke mindst hos Frøken Rebekka. Jeg mærkede, hun blev forstemt. Uden at sige noget trak hun det lille Sjal tættere om sig, som om der pludselig var gaaet en Sky for Solen.

Bitte Mads's Kæreste, Grethe Andersen hed hun, havde engang haft ligesom sit andet Hjem der i Præstegaarden. Herom fortaltes der i Sognet følgende. Fra den Tid, da Grethe som en syv Aars Tøs drev i Stubmarken med Gæssene, havde Provstinde Hjort lagt Mærke til det smukke Barn med de friske, lyse Øjne og det korngule Haar. Hver Gang Provstinden paa sine Spasereture saae hende staa der med sine bare Fødder midt i Stubben, med sin lille, runde Mave fremskudt og Hænderne med Gaasepisken bag paa Ryggen, maatte hun hen og klappe hende paa Kinden. Dette førte til, at hun en Dag tog hende med hjem, hvor hendes egen Rebekka sad mellem sine Dukker, og fra den Tid havde Grethe daglig haft sin Gang i Præstegaarden. De to Smaapiger blev Legesøstre, og Venskabet holdt ved, indtil Grethe efter Konfirmationen kom ud og tjene. Saa ønskede Prøvstinden det nok ikke længer fortsat; men i Smug skulde de unge Piger alligevel have skrevet til hinanden, og Grethe var heller alrig hjemme nogen Gang paa Besøg, uden hun kom over i Præstegaarden.

Men nu var det altsaa det, jeg skulde fortælle, at da Frøken Rebekka havde tiet lidt, gav hun sig til at tale om Martha. Hun kendte jo som alle andre mit Forhold til Kro-Ellen og hendes Datter, og hun vilde nu vide, om det var sandt, at Martha allerede var givet hen. Jeg svarede hverken Ja eller Nej, og vi snakkede saa om andre Ting. Lidt efter kom Provsten ud med sin Pibe. Der blev dækket til Kaffe i Lysthuset, og Provsten bad mig at blive og tage en Kop med. Et Øjeblik efter viste ogsaa Kapellanen sig.

Frøken Rebekka gav sig nu igen til at tale om Martha, og det med en sær Heftighed. Hun beklagede hende, sagde hun, dersom det var sandt, at hun skulde kastes i Armene paa en Mand, hun ikke elskede. Jeg saae overrasket paa hende. Den ellers saa beherskede og tavse Pige talte sig efterhaanden helt

varm om Sagen; men jeg mærkede hele Tiden, at det ikke var Martha, men sin egen Barndomsveninde, hun havde i Tankerne. Derfor tav jeg ogsaa stille til hendes Anklage og søgte slet ikke at retfærdiggøre mig.

Provsten vilde ikke gerne nærmere ind paa Tingen. Det var aabenbart, at det var et gammelt Stridsemne der i Præstegaarden, og at der efter hans Mening nu var talt nok om det. Han nøjedes med at udtale en almindelig Beklagelse af Almuens ringe Sans for de forædlede Følelsers Værdi og søgte derpaa at give Samtalen en anden Retning. Men Faderens Overbærenhed gjorde Frøken Rebekka endnu mere kampivrig; hun lod sig henrive til saadanne Udtalelser som, at der burde sættes Tugthusstraf for Forældre, som tvang deres Børn til at gifte sig uden at føle Kærlighed. Provsten afbrød hende, lidt skamfuld forekom det mig, og talte hende strengt til; men hun var nu kommen i et Oprør, saa hun ikke mere var i Stand til at beherske sig. Hele hendes Legeme var i Skælven, Læberne var ganske blaa. Og pludselig stod hun op og skyndte sig bort med Lommetørklædet for Øjnene under en krampagtig Hulken.

Straks efter rejste vi andre os i Tavshed. Jeg forstod i det Øjeblik endnu ikke Sammenhængen med dette lidenskabelige Udbrud og undrede mig derfor over Provstens forholdsvise Ro. Kapellan Berthelsen derimod var ligbleg; hans mørke Øjne brændte. Han havde under den hele Ordveksling siddet tavs med sine lange Ben overkors og pillet sig i sine Hagedun, saadan som det var hans Vane. Men jeg havde lagt Mærke til, at han i Hemmelighed sendte sin Forlovede smaa bifaldende Nik og Smil, og at deres Øjne i det hele ofte havde mødtes over Bordet i øm Forstaaelse.

Mens Provsten taalte næsten alt af sin Datter, bed han gerne Kapellanen hvast af, saasnart denne vilde udtale sig. Hr. Berthelsen lod derfor helst Frøken Rebekka føre Ordet, hvor Provsten var tilstede, og paa den Maade blev alvorligere Sammenstød i Almindelighed lykkeligt afværget. Men jeg havde en Fornemmelse af, at Forholdet alligevel paa en betænkelig Maade var ved at glide henimod en Sprængning. Desaarsag brød jeg

mig heller ikke om at trække Besøget længere ud men tog en hastig Afsked.

Nu veed jeg ikke, hvordan det gik til; men da jeg stod udenfor Præstegaarden og vilde gaa hjem, fik jeg pludselig den Tanke at kigge indenfor hos Grethe og hendes Forældre, som jeg kendte saadan, som alle paa Landet kender hinanden, naar man bor indenfor den samme Sognegrænse. Opfyldt som jeg var af Tanken paa Martha, er der sagtens kommen en Trang op i mig til at se, hvordan hendes Lidelsesfælle bar sin Skæbne.

Grethes Moder mødte mig straks i Fremmersdøren. Hun havde set mig komme og bød mig paa en egen hastig og bestemt Maade indenfor. Hun var en lille førladen Kone, rask i sine Bevægelser og paapasselig med sin Person. Manden havde faaet sig kantret op paa Sengestokken, da jeg kom ind. Gammel og forpuslet, som han var, sad han der og stirrede med sine rødkantede Øjne. Grethe sad ved Vinduet og sømmede. Der var noget i hendes overraskede Udtryk, da hun saae mig, som fik mig til at tænke paa en livsdømt Fange, der endnu i det sidste Øjeblik haaber paa Befrielse.

Jeg ser endnu ganske tydeligt den lille Stue for mig. Det var et af de gamle, klinede Huse, som nu omtrent er forsvundne fra denne Egn. Jeg veed nok, at dette regnes for et Fremskridt; men jeg holder for, at man sidder lunere bag en klinet Væg end bag en muret. I det hele taget, jeg finder sjælden nogen Hygge i disse nymodens Huse med deres Bræddegulv og store Vinduer og aabne Sengesteder, hvor man altid ligesom lever for Alverdens Øjne. For mig var der mere Glæde i de gammeldags Stuer og især i de allerældste, saadan som jeg mindes dem fra min Barndom i det nørre, blandt andet fra min Mosters Gaard i Galtum. Jeg har paa rette Sted i disse Erindringer skildret min Opvækst i denne ældgamle Gaard, hvis Stuer var uden Loft og uden Skorsten, hvor Røgen fra det aabne Ildsted drev varmende hen gennem Rummet og op mellem Sparretræerne for tilsidst at slippe ud af Lyren oppe i Tagryggen. Vistnok har jeg levet mit Livs eneste helt lykkelige Øjeblikke her, naar jeg de lange Vinteraftener sad paa Mosters Trende-

kiste foran Arnestedet, hvor en kraftig Lyngild brændte. Mens de ældre gjorde Kaal paa Tiden med Snak eller et Slav Kort eller med lidt Haandgerning ved Skæret af en Tranlampe, sad jeg ganske stille og hørte Stormen buldre oppe under Lyrebrættet og fulgte Ildgnisterne, der foer op i Rummet mellem de sodede Tagspær. Højtideligt var det især, naar Maanen samtidigt skinnede ind gennem Hullet deroppe og kastede lange, sære Skygger ned over Væggen. Da gik Tankerne paa vide Rejser ind i Drømmelandet, og Eventyrenes og Spøgelsehistoriernes Skikkelser fik Liv og Virkelighed for den barnlige Fantasi.

Men jeg vender tilbage til mit Besøg hos Hans Andersen. Den gamle Mand fik langt om længe Fødderne stukket i et Par Kludetøfler, der stod foran Sengen, og kom frem og hilste Goddag. Han skottede til sin Kone og til Grethe og tilbage til mig og vidste nok ikke, hvad han skulde sige. Konen havde imidlertid taget et nystrøget Forklæde frem af Dragkisten og bandt det stiltiende omkring sig med et Par faste Ryk. Der var noget i denne Tavshed, der gjorde mig opmærksom. Jeg kom til at tænke paa, at de rimeligvis begge vidste, hvorfra jeg kom, og nu mistænkte mig for at komme i Provstefamiljens Ærinde. Jeg skyndte mig da at sige, at jeg ikke havde anden Hensigt med mit Besøg end at sige Goddag til Grethe, hvem jeg endnu ikke havde set, siden hun til Majdag var kommen herhjem fra sin Plads i Nabosognet.

Dette mit Ord beroligede aabenbart den gode Kone. Men da vi nu kom til at snakke om det forestaaende Bryllup og Forberedelserne dertil, kunde hun alligevel ikke lade være med at stikle til Familjen i Præstegaarden, ja med forblommet Haan udtalte hun sig om selve dens Velgerninger mod Grethe. Folk skulde helst lade være med at rage deres Næse ind i andres Fjæs, sagde hun i sit djærve Sprog, mens hun lagde en Dug paa Bordet og satte Kaffekopper frem. Det var ogsaa bare Tossestreger at snakke Ungdommen saa meget for om Digt og Pjat. Den Slags passede maaske for de Fornemme, der kunde sidde og holde Enden varm i en Fløjlsstol; men det var sg—

til Ødelæggelse for dem, der var saadan stillet, at de maatte rende efter Brødet, før de fik det i Munden.

Jeg saae hen paa Grethe, der jo var den, for hvem Ordene, skønt talte ud i Luften, nærmest var bestemt. Som Hvermand vidste, elskede hun sin Fætter, en ung og rask Karl fra Inderherredet, men fattig paa alt andet end Legemskræfter ligesom hun selv. Derfor havde Moderen heller ikke villet vide af ham som Svigersøn, og af Harme herover havde han saa giftet sig med sin Madmoder, en gammel rig Gaardmandsenke, og det Bytte skal han nok forresten ikke siden have fortrudt.

Paa egen Maade anskuedes da her en gammel Krønike, jeg engang har hørt fortælle af en Morlille inde paa Starup Hede. Det var paa den Tid, fortalte hun, da Vorherre ukendt vandrede her paa den danske Jord med Skt. Peter som sin Følgesvend, da havde de engang forvildet sig ude paa en Ødemark og kunde ikke finde tilbage til Landevejen. Saa fik de Øje paa et Plovspand, der stod ganske stille midt paa Marken, og da de kom nærmere, saae de ogsaa Plovkarlen; han havde lagt sig ned paa Grønjorden og sov nok saa sødelig med sin Træsko under Hovedet. De fik ham nu vækket og spurgte om Vej. Men Karlen var en doven og ugidelig Krop (hvad Grethes Fætter netop ogsaa skal have været), han bare strakte Foden i Vejret og pegte med sin Storetaa. „Det var dog en grimme Knægt," sagde Skt. Peter, og de hellige Vandringsmænd gik bort i Vrede. Noget efter traf de en ung Pige, der sad og malkede. Ogsaa hende spurgte de om Vej, og hun var let tilfods, rejste sig straks fra sin Malkeskammel og fulgte dem paa sine bare Fødder op paa en Banke, hvorfra de kunde overskue Egnen. For nu at belønne hende for hendes Tjenstvillighed, sagde Skt. Peter til hende med Vorherres Billigelse, at hun skulde udtale det Ønske, hun helst vilde se opfyldt; saa skulde de sørge for, at det skete. Pigen blev rød som det dryppende Blod og vilde længe ikke sige noget. Endelig sagde hun og blev nu met eet sært alvorlig, hun vilde ønske, sagde hun, at den Person, hun tænkte paa, maatte faa *sit* inderste Ønske opfyldt. Det sagde saa Skt. Peter ja til. Men den, hun tænkte paa, var just den dovne Karl, der

laa henne paa Marken og snuede. Og det, som Karlen inderst inde drømte om, skønt Pigen var hans Kæreste, det var hans Husbonds store Gaard og tunge Pengekister og hans Køer og Faar og Heste, og alt dette blev virkelig ogsaa kort efter hans Ejendom. Den gamle Husbond faldt en skøn Dag ned af en Stak og knækkede Halsen, og Konen, som var ung og længe havde haft sine Øjne hos Karlen, tog ham rettelig tilægte. Men den fattige Pige blegnede hen og døde af Sorg. — Kun dette sidste af Fortællingen passede ikke med Virkeligheden her.

Vistnok havde Grethe forandret sig meget; men hos Landsbypiger er det som oftest mere det indre end det ydre Menneske, der mærkes af Skæbnens haarde Slag. Selv under den tungeste Sorg, ja, selv under en Fortvivlelse, der fører til Selvmord, bevarer de gerne deres gode Huld og gaar i Døden med røde Kinder. Grethe dannede i saa Henseende ingen Undtagelse. Som hun sad der paa Palden under Vinduet, med Aftensolen skinnende ind over sit bøjede Hoved og paa den brede Arbejdsnakke, var hun endnu et skønt Billede paa legemlig Sundhed og Styrke. Men hendes Livsmod var brudt. Hun, den før saa livlige og snaksomme Pige, var bleven murtavs. Ganske stille sad hun og saae ikke op fra sin Søm, uden naar hun trædte Naalen. Jeg havde den inderligste Medlidenhed med hende. Og idet jeg tænkte paa Martha, græd jeg i Hjertet over os alle tre.

En halv Snes Dage derefter stod hendes Bryllup. Det var en Dag, der af andre Grunde blev en Mærkedag og et Vendepunkt i Egnens Liv og — desværre — ogsaa i mit eget. Jeg skal derfor omtale den lidt nøjere.

VI

Først maa jeg dog fortælle lidt om et Besøg hos Brudgommen Dagen før Bryllupet. Ved et Tilfælde kom jeg den Dag forbi hans Hus, der laa et Stykke inde paa Marken. Det maa have været lidt før Solfald, for jeg husker, jeg var paa Vej

til Brandmosen med min Bøsse for at tage Vare paa Andetrækket.

„Bitte Mads" stod inde ved Kaalgaarden og satte Gærde. Den Mand var aldrig et Øjeblik ledig, ikke heller Aftenen før sin Bryllupsdag; og saa lille han var, havde han Kræfter som et Utyske. Men glad for Snak var han ligefuldt, og straks han fik Øje paa mig, raabte han mig an. Jeg viste paa min Bøsse; men der hjalp ingen kære Mor; jeg maatte hen og beundre hans nye Hjem.

Naa, Huset var ogsaa pænt nok, nytækket og kalket, med fint blaastrøgne Vinduesrammer og en rød Tulipan malet paa Dørfyldingen. I sin enfoldige Selvglæde gjorde Mads mig opmærksom paa, hvor fuldkomment alting var, og at han ikke havde sparet paa noget for at gøre det godt for Grethe. Ogsaa indendørs var Huset pudset op fra øverst til nederst. Først kom man gennem et Køkken med rigtig Komfur og Skorstenskappe ligesom i Præstegaarden. Derfra gik man ind i Opholdsstuen, der ogsaa var helt nymodens med Brædde gulv, Papir paa Væggene og, hvad der var noget helt nyt og forbavsende dengang, en Lampe hængende over Madbordet. Bagved var et Sengekammer med Klædeskab. Mads førte mig rundt i hele Huset, og han kunde aabenbart ikke tænke sig, at her manglede noget til at skabe et lykkeligt Hjem.

Fint og velholdt var der i hvert Fald. Alt stod festlig parat til at modtage Grethe. Med al sin Skræppen op var Mads i Bunden en brav og godhjertet Mand. Ude i Køkkenet skinnede Kobbertøjet blankt ned fra Væggen. Over Vandspanden hang Øsen ordentligt nok paa sit Søm, og henne ved Komfuret var der meget betænksomt anbragt en Stabel Flækkepinde, saa Grethe ikke straks om Morgenen behøvede at gaa ud i Vedkasten for at faa noget at fyre under med. Alting var, som det skulde være, undtagen det vigtigste.

Med Spillemændene i Spidsen drog Brudeskaren den næste Dag til Kirken i et gudsvelsignet Sommervejr. Det var jo kun et Husmandsbryllup, men der blev dog dundret godt med Muskedonnerne, og hele Byen var paa Benene. Jeg selv var til-

stede som Indbuden. Det var Ovesen, der gjorde Altertjeneste og sang for. Provsten var om Morgenen bleven upasselig, saa det faldt i Kapellan Berthelsens Lod at forrette Vielsen, og jeg tror slet ikke, han var ked af det. Alt det, han hin Eftermiddag havde maattet tie med i Provstens Nærværelse, fik nu Luft i hans Brudetale.

Først talte han om Kærligheden og kaldte den en Naadegave fra Gud og derfor dyrebar og hellig. Derpaa gik han over til nogle Betragtninger over Ægteskabet, hvis Grundvold Kærligheden var „eller burde være", føjede han til og saae i det samme fast paa Brudeparret. Desværre, fortsatte han, var man jo ikke sjælden Vidne til, at Mænd og Kvinder uden at blues lod sig forene ved Ægteskabets Baand uden at raadføre sig med deres Hjerte, endsige med Gud. Men at gifte sig uden sand og gensidig Kærlighed var en sjælelig Raahed, som burde vække ethvert kristent Menneskes Afsky. Det var en Krænkelse af Sjælens Allerhelligste, en Forbrydelse mod det guddommelige i os, ja i Grunden slet ikke bedre end Skørlevned.

Talen blev holdt med megen Kraft og Varme. Kapellan Berthelsen var en overmaade veltalende Mand. Han havde et rentlydende, mørktklingende Organ og dertil et smukt, billedrigt Sprog. Ved et Tilfælde, eller rettere paa Grund af en Forsømmelighed af Ovesen, der havde glemt at trække Gardinet for Korvinduet, faldt der en Solstraale lige ind over ham, saa hans høje, slanke Kristusskikkelse fremtraadte som omstraalet af en Glorie, hvilket ogsaa bidrog til at give Øjeblikket en stor Højtidelighed.

Trods alt dette lykkedes det ham dog lige saa lidt ved denne som ved nogen tidligere Lejlighed at trænge gennem Almuesindets Forhærdning. Kun Grethe fik hans Ord tilsidst bragt i Graad. Hun havde under Slutningen af Talen ikke Lommetørklædet fra Øjnene. Heller ikke hendes Moder manglede vistnok Følelse for Ordenes Braad; men Virkningen hos hende var en ganske anden. Hun sad med sammenkneben Mund og stiv Nakke og dirrede. Alle de andre i Bryllupsskaren hørte paa ham med nøjagtig det samme tillærte Udtryk af Gudhengivenhed, hvor-

med de altid sad og sov i Kirken. Selv „Bitte Mads" faldt det næppe med en Tanke ind, at der her blev sagt andet eller mere, end hvad der var betalt for.

Jeg kunde ikke lade være med at tænke paa, hvor ganske anderledes Provsten i sin store Skrøbelighed formaaede at optø de forhærdede Hjerter. Og Provsten var endda aldeles ikke, hvad man kalder en god Taler. Det varede i Almindelighed længe, inden han kom rigtig i Aande, og undertiden kom han det slet ikke. Men skete det, blev han rigtignok ogsaa som forvandlet, og det paa en helt anden Maade end Kapellanen. Al hans kirkelige Myndighed, hele den præstelige Nimbus, han til daglig holdt af at omgive sig med, sank netop ganske af ham, og han stod der i sin nøgne Menneskelighed, en arm og usselig Synder for Gud og vor Frelser. Taarerne strømmede ned ad hans Kinder, og hans Stemme bævede som et angrende Barns, naar det staar for sin Fader. Og saa var der nu ogsaa det ved ham, at hans Fristelser og Fald jo var de samme, som hans Tilhørere allesammen saa godt kendte fra deres eget Liv. Derfor vaktes i saadanne Øjeblikke Skyldfølelsen i deres eget Bryst, og han blev, hvad en Præst og Sjælehyrde maaske altid helst skulde være, et Eksempel baade til Afskrækkelse og til Efterfølgelse.

Der var nu alligevel eet Sted i Kirken et Par vaagne Øren for Kapellan Berthelsens Ord og et Par vidtaabne Øjne, hvori hans lysomstraalede Skikkelse sikkert nok afspejledes i sin fulde Herlighed. Nede i en af de nederste Stolestader havde Frøken Rebekka gemt sig. Hun var kommen ind midt under den første Salme, og jeg var vistnok den eneste foruden Kapellanen, der vidste, at hun var tilstede.

Jeg kunde næsten ikke faa mine Øjne bort fra hendes Ansigt. Det var blegt og syntes derfor større end ellers, Udtrykket var anspændt, ja fortrukkent men samtidig med noget over sig, som maatte kaldes forklaret. Det var det samme Udtryk, jeg havde set den Dag i Lysthuset, da hun talte sin Fader saa ubehersket til og tilsidst var gaaet bort under et Anfald af lidenskabelig Graad. Jeg havde lagt Mærke til, at der i det hele var

kommen noget fremmedartet i hendes Væsen. Hendes skønne, tunge Ro og Ligevægt var borte. Hun var som rykket bort fra sin Grund, behersket af en Fortryllelse, der var paa Veje til at tage Karakter af en ond og lidelsesfuld Besættelse.

Idet jeg nu igen vendte Blikket mod Kapellanen, der stod der i Lysglansen foran Alteret som en opstanden Kristus, paakom der mig pludselig en Tvivl. Jeg spurgte mig selv, om ikke denne Nidkærhed, hvormed han her talte Hjertets Sag i Kristendommens Navn, i mangt og meget beroede paa et Selvbedrag. Den Ild, der brændte i hans mørke Øjne og fik hans Tunge til at flamme, var den virkelig alene tændt ved den himmelske Sol, eller var den ikke tillige — ham selv ganske uafvidende — Blodets og de kølige Drifters fortærende Helvedesbrand? Den Gud, der talte gennem hans Mund, var det den jomfrufødte Jesus Kristus, der korsfæstede Kødet og helliggjorde Forsagelsen? Var det ikke i hvert Fald lige saa meget den hedenske Kærlighedsgud med den dødbringende Pil? Var han ikke selv en Stakkel under Naturens ubarmhjertige Lov? Et Offer for den dæmoniske Besættelse, vi kalder Elskov? Uden at vide af det, gaar vi Mennesker gennem Livet med tilbundne Øjne. Mens vi indbilder os at styre selvraadigt mod vort lysende Maal, leder dunkle Magter os ad dunkle Veje nedad eller opad efter vor Bestemmelse.

Men herom skal jeg ikke udtale mig nærmere paa dette Sted. Jeg vil senere ofte faa Lejlighed til at vende tilbage til dette underfundige Spil mellem den himmelske og den jordiske Lyst.

Hvad nu det efterfølgende Gilde angaar, saa skal jeg fatte mig i Korthed, da jeg tidligere baade her og i andre af mine Skrifter*) udførligen har skildret et saadant Landsbybryllup og nedtegnet de forskellige gamle Skikke, som paa den Tid endnu taaleligt efterfulgtes. I de to smaa Stuer i Brudens Hjem var der ryddet ud og skaffet Plads, saa godt det lod sig gøre; men der var udgaaet Bydesvende baade til nær og fjern, saa der var tilsidst saa mange Mennesker forsamlede, at der knap var

*) Se min Fortælling „Bonden fra Tams". Trykt i Vejle 1869.

til Aandedraget under det lave Loft. Heldigvis var Vejret jo godt, saa man kunde opholde sig i det Fri den Tid, man ikke sad ved Bordene.

Det var Meningen, at der skulde have været danset inde i Loen hos Nabobonden; men da det var saa lummervarmt, trak de unge ud paa et Græslukke, der laa bagved Brudehuset og hørte til Bondens Gaard. Gamle Frants Violinspiller og hans stakkels Søn „Tosse-Kresten" gav Musikken, og det var jo sølle nok; de sad henne paa Gærdet og gned Strengene, paa samme Gang de sov. Men ligefuldt gik Dansen med Liv og Lystighed i den dejlige, lyse Midsommernat.

Grethe maatte jo ogsaa danse med, saa nødig hun vistnok vilde. Hun havde siddet ved Gildesbordet saa rank som en Trædukke; men jeg kunde godt se paa hende, at hun havde Møje med at faa blot et Par Bidder ned. Bagefter havde hun siddet med Mads i Haanden; men det var slet ikke til at tage fejl af, at hun ikke gjorde det med sin allerbedste Vilje. Det var Mads, der med sit bredeste Smil havde lagt Beslag paa Haanden som sin lovlige Ejendom, og hun har vel tænkt, at hun nu heller ikke længer havde Ret til at forholde ham den.

Ogsaa her ved Dansen kunde Mads daarlig lade hende i Fred, og det skønt han var saa meget mindre end hun og dertil en maadelig Springer. Men ogsaa de unge Karle sloges om hende den hele Nat. Det var jo en Æressag for dem at danse hende svedig ud af Pigelavet. Det gik paa med Skotsk og Fransøs og Kontra næsten uden Stands. Det var, som om netop hendes Uvillighed lokkede og æggede dem. Saasnart den ene Karl havde sluppet hende, tog den anden fat. Og Nej var jo et Ord, hun ikke havde Lov til at sige paa den Dag. Hun saae tilsidst saa udmattet og forpint ud, at jeg blev helt betænkelig ved det og kom til at mindes Historien om den modvillige Adelsfrøken, der blev danset ihjel paa Koldinghus.

Udenfor det ene Hjørne af Græslukket, hvor der stod en gammel Poppelstub, sad en Mand, der var kommen ubuden, men alligevel var bleven taget vel imod. Han var en fremmed paa Egnen og ingen vidste stort andet om ham, end at han var en

ung Student, Søn af en Herredsfoged oppe i Vendsyssel, og at han havde indlogeret sig hos Skomageren i Ramsbæk. Hans Navn skal jeg af visse Grunde fortie. Han havde opholdt sig der et Par Uger uden at tage sig andet til end at stalke rundt paa Markerne og i Skoven med en grønmalet Bliktromle paa Ryggen og samle Blomster og Skovsvampe. Ja, og saa holdt han af at kigge indenfor hos Folk og faa sig en Passiar eller selv fortælle. Jeg har aldrig kendt hans Mage til at fortælle et Eventyr. Men det blev da ogsaa siden hen saa at sige hans Levevej. Han gik ind allevegne, hvor der boede gamle Folk, og skrev op, hvad de fortalte ham; og da han var saa ung og dertil havde et net og beskedent Væsen, tog man gerne godt imod ham. Bag efter gav han saa de Gamles Fortællinger igen paa sin egen Maner, og Folk kunde godt lide at høre paa ham.

Nu sad han der under Poppelstubben i den lyse Sommernat og havde samlet en stor Kreds omkring sig. Mange af hans Historier var ellers noget ligefremme, ja næsten forargelige, men der var det mærkelige ved ham, at han aldrig selv fortrak en Mine, hvormeget saa Folk grinte af, hvad han fortalte.

Jeg husker endnu en af hans Fortællinger; den var om en Herremand og en Præst og lød saadan:

Jørgen Bugge hed en Herremand, der ejede Gudsgaver af Gods og Guld og Folk og Fæ og havde sine Bure og Kældere fulde af alt, hvad godt var. Men han var en forhærdet Krop, der levede ret et Syndens Liv med Drik og Svælgen og allehaande Uterlighed, saa der stod et Ry af hans Borg til alle Guds Børns Forargelse.

En Søndag Morgen drog han til Kirke lige opstanden fra et Drikkelav og med et Følge af Svirebrødre, Hunde, løst Kvindfolk, Spillemænd og andet sammenløbet Pak, der skreg og hujede, saa man næppe kunde høre Kirkeklokken. Nogle af dem mægtede end ikke at støtte paa Benene men maatte bæres ned af Hesteryggen, og fra alle Munde lød Eder og uterlige Ord. Jørgen Bugge selv sad med et fedt Fruentimmer paa Saddelknappen og red lige ind ad Kirkedøren, idet han brølte med en Stemme, der var hæs af Drik og Nattesvir:

„Her kommer hundrede tørstige Sjæle for at smage paa Kirkemosten!"

Men i Vaabenhuset mødtes han af Præsten, Hr. Jens, der raabte:

„Tvi jer, I Spottere! Pak jer bort, I Øgler — og besmit ikke dette hellige Sted med jeres forpestede Aande!"

Ved denne krænkende Tiltale blev Jørgen Bugge ædru, og hans Kinder falmede. Paa Kirkens Grund vovede han dog ikke at tage til Genmæle. Han bed sig tavs i Skægget og drog bort med sit Følge. Men i Stilhed gjorde han en dyr Ed og smilte med det samme. Han skulde ved Lejlighed tage en lystelig Hævn over den gode Hr. Jens.

En Nat, nogen Tid efter, da Jørgen Bugge atter sad ved et af sine store Sviregilder, sendte han et Sprængbud til Præstegaarden med Melding om, at han var bleven syg og laa paa sit yderste, hvorfor han vilde bede Hr. Jens glemme alt ondt og komme op paa Slottet for at give ham det hellige Maaltid. Derefter lod han en stor So hente op fra Stien. Dens Ben blev bundet sammen under Bugen og dens hylende Mund lukket med et Stykke Tvinde, og saadan blev den slæbt ind i Sovegemakket. Her puttedes den ned i den billedskaarne Himmelseng og blev forsvarlig bastet. En Nathue blev trukket ned over Øjnene paa den, og sluttelig tildækkedes den omhyggeligt med en Silkedyne, saa kun Kvasten af Nathuen og den yderste Spids af Trynen stak frem.

De var lige bleven færdige med disse Forberedelser, da Hr. Jens kom til Gaarden. Man hørte allerede Lyden af hans tunge, jernbeslagne Sko ude paa Gangen. Drikkebrødrene stillede sig rundt om Sengen med foldede Hænder og modfaldne Miner, mens Jørgen Bugge selv skjulte sig inde ved Siden af i Gildesalen, hvis Dør han lod staa paaklem, saa han kunde kigge gennem Sprækken.

Hr. Jens var en høj, sværlemmet Skikkelse med et langt, glatkæmmet Haar, der faldt ham ud over Skuldrene, og sort Hagefip. Med stolte Skridt gik han hen til Sengen og foldede sine store Hænder.

„Naa, ligger du nu endelig der paa Smertenslejet, Jørgen Bugge!“ begyndte han med sin dybtklingende Bas. „Har Vorherre nu endelig hjemsøgt dig og drevet dit syndige Kød ud af Djævelens Kløer? Har du omsider indset, hvorhen dit liderlige Levned førte dig, og at Helvedes luende Svovlpøl var dig beredt, om du ikke omvendte dig?“

„Øf!“ lød det nede under Dynen.

„Og har du nu anraabt Himlen om Naade for dine Synder?“ vedblev Præsten. „Græder dit Hjerte Blod af Ruelse? Føler du den onde Samvittigheds nagende Pine? Er der i din Sjæl kun Anger og Bøn?“

„Øf! Øf!“ lød det atter nede under Dynen.

„Nu — da skal og dine svare Synder være dig forladte, og du skal bekomme det evige Liv. Amen!“

Hermed tog Præsten Kirkebrødet. Men idet han nu rakte det ned imod Soen, gav Dyret sig til at pruste og snøfte saa kraftigt, at Dynen gled tilside og hele det røde Svinehoved kom til Syne. Da kunde de glade Tilskuere ikke længer holde paa Latteren. I det samme sloges ogsaa Døren til den kærtestraalende Gildessal op paa vid Gab, og Jørgen Bugge stod paa Tærskelen med skrævende Ben. Hans Hænder laa udspilede paa den tøndetykke Vom, der hoppede under hans hoverende Skogren.

„Naa, min gode Hr. Jens!“ udbrød han. „Der annammede I, for Herren, en fed Sjæl! Død og Sakramente! Aldrig havde jeg dog tænkt, at min store So skulde bekomme den evige Salighed! Ha, ha, ha! . . . Men kan I nu ogsaa staa mig inde for, at hun virkelig kommer i Himmerig?“

Præsten var bleven hvid og grøn som en Kirkevæg. Han skælvede fra Isse til Fod af hellig Harme. Endelig fattede han sig og svarede:

„I Fald du selv, Jørgen Bugge, har tænkt at kunne slippe ind i Himmerig, saa kan *dette* Svin vistnok ogsaa.“

„Hvad! din Hund!“ brølte Herremanden og styrtede frem imod ham med løftet Værge. Men hans Gæster lagde sig imellem. De fandt, at den Præst var ikke ilde skaaren for Tungebaandet, og de lo ikke mere. Ja, det berettes, at Hr. Jens' Ord

tilsidst ogsaa gav Jørgen Bugge noget alvorligt at tænke over, saa han efter den Tid levede som et retskaffent Menneske.

Det var bleven over Midnat, og der var endelig kommen en i Stands i Dansen. Nogle af Parrene bænkede sig støjende inde i Stuen omkring Kaffebordene; andre blev siddende rundt om paa Gærderne, fordi de foretrak at sidde lidt for sig selv. Vejret var helt stille, og det var ikke mere mørkt, end at man let kunde kende hverandre, men dog heller ikke saa lyst, at et Kærestepar ikke kunde lade deres Hænder gaa lidt paa forbudne Veje, uden at det saaes. Inde i Stuerne var der tændt. Alle Vinduerne stod aabne, saa man udefra kunde se helt igennem Huset. Det var som at se ind i en gloende Ovn. I Skæret fra Lysene blev Luften derinde med dens Støv og Tobaksdamp og Stegeos rød som en Ild.

Jeg søgte efter Brudeparret, men fandt det hverken ude eller inde, saa jeg forstod, at de var gaaet til sig selv, mens jeg havde staaet og hørt paa Studenten. Da jeg noget efter gik bag om Husgavlen i et lovligt Ærinde, hørte jeg en dæmpet Hulken oppe fra Loftet, hvor Grethe havde sit Kammer. Jeg kunde ogsaa godt kende hendes Stemme.

„Naar du bare vil være god ved mig, Mads," hørte jeg hende sige, „saa skal A osse nok være det mod dig; det skal A love dig."

„Ih, ja da, Grethe!" — det var Mads' glade Brægen.

„A veed jo nok, A haar it været mod dig, som A skuld'," blev Grethe ved og græd saa jammerlig. „Men det skal nok kom', bare du vil være god ved mig, Mads."

Jeg syntes ikke, jeg havde Ret til at høre længer paa detteher; og der kom nu ogsaa et Par andre Mænd derhen og var højrøstede. Jeg gik derfor min Vej.

Dansen var begyndt igen. Det var en Polsk, og man kunde mærke baade paa dem, der havde været inde ved Drikkebordene, og paa dem, der havde siddet for sig selv ude paa Gærderne, at de havde faaet ny Varme i Blodet. En Karl fra Byen havde hentet sin Harmonika for at hjælpe lidt paa Musikken;

ogsaa det satte Fart i Springerne. Der var rigtignok ingen Loftsbjælker at slaa Næven i under Dansen, og der var heller ikke den Klang i Trinnene, som naar der dansedes paa de gamle Logulve, hvor der var lagt Pandeskaller under Leret for at faa det til at synge under Plejler og Saaler. Men Løjer og Lystighed var der ligefuldt. Hvad Støj, der skulde til, besørgede de med Mundene. Karlene hujede og sang, og Pigerne lo af fuld Hals, mens Skørterne suste om dem som Møllevinger. Ingen Dans satte dengang saadan Liv i Ungdommen som en Polsk. Men desværre maa det siges, at Lystigheden ikke sjælden gik over Sømmelighedens Grænse, idet Karlene under Dansen forgreb sig paa Pigerne paa en Maade, der krænkede Blufærdigheden.

Ude over Engene begyndte Taagerne allerede at dæmre frem. Et Stykke Maanerand saa tynd som en Æggeskal, stod bleg paa Morgenhimlen og forkyndte Gryet.

Jeg havde sat mig hen under Poppelstubben, hvor Studenten før havde siddet. Ogsaa han var nu kommen med i Dansen, saa godt han kunde. Men kejtet var han, og Pigerne lo af ham, og Karlene skubbede ham naadeløse tilside. Men lige ivrig var han for at vinde med.

Da begyndte Kirkeklokken pludselig at ringe. De, som dansede, hørte det ikke straks; men i Løbet af nogle faa Øjeblikke standsede de alle. Vi saae højtideligt paa hinanden. Der var altsaa en, der var død i Nat.

Ogsaa Harmonikaen var bleven tavs. Derimod blev gamle Frants Violinspiller og „Tosse-Kresten“ endnu ved en lille Stund; de havde, som de plejede, siddet og halvsovet og lagde ikke straks Mærke til, at Dansen var holdt op. Saa standsede ogsaa de. En ældre, beskænket Mand kom ravende frem henne fra Husgavlen med Bukseklappen nede over Knæene og sang paa drukne Folks Vis. Ellers var der ganske stille en lille Tid.

Kirkeklokken blev ved at lyde. De, der sad inde i Stuerne, rejste sig og kom ud. „Hvem kan det være?“ spurgte alle; og de, som havde syge hjemme, beredte sig til at gaa. Da kom

Møllerens Søn hastig ind fra Vejen, ganske hvid i sit Ansigt, og raabte:

„Provsten er død!“

Vi stimlede sammen om ham; men Drengen vidste ikke mere, end hvad han havde sagt. Men nu kom der en, som vidste Besked. Det var Ovesen. Han var gaaet hjem fra Gildet ved Midnatslav og var lige kommen i sin Seng, da der blev banket paa Ruden. Det var Bud fra Præstegaarden; han maatte endelig straks komme; Provsten var pludselig bleven saa meget syg. Da han kom derover, var det allerede forbi.

Det var et Lungeslag. Provsten havde haft det ganske godt om Aftenen. Han havde sagt til Pigen, der slukkede Lyset for ham, at han vilde staa op den næste Dag. Men et Par Timer efter ringede han, og da Frøken Rebekka kom styrtende ind, havde han allerede mistet Mælet.

VII

Da jeg den næste Dag ved Middagstid kom ud til Skovkroen, laa Ellen endnu i Sengen. Hun skød Skodden lidt fra, dengang hun hørte, det var mig; jeg kunde se, at hun var helt rød i Øjnene af Søvn. Hun sagde, at hun var syg, og klagede over Smerter i Maven. Martha var ikke hjemme. Jeg fortalte saa, at Provsten var død; men dertil sagde hun ingenting. Jeg spurgte saa, hvor Martha var henne; men det svarede hun mig heller ikke paa. Hun blev bare ved at klage sig og bad om noget til at linde med. Jeg vidste, hvad hun mente med det, og lod derfor straks, som jeg ikke hørte det. Men forresten troede jeg nok, det kunde være sandt, at hun havde Smerter; og da hun blev ved at tigge saa ydmygt og jeg netop havde mit Krudthorn i Lommen, gav jeg hende et godt Skud i en lille halv Pægl Brændevin. Det havde før hjulpet hende for hendes Smerter, og det er et Middel, jeg trygt kan anbefale mod alle Maveonder. Da hun havde drukket det, sagde hun, at hun nu vilde prøve paa at sove lidt. Saa trak hun Skodden for igen, og jeg

i Vejret denne Sommer. Skørtet naaede ikke langt under Knæene, og Benene var nøgne. Hun gik langsomt og saae sig hvert Øjeblik paa en sær optaget Maade tilbage. Engang gik hun endogsaa et Stykke ud til Siden og strakte Hals bag en Træstamme for at se langs indad Landevejen. Da hun opdagede mig, fik hun paa eengang mere Fart paa sig. Ganske forpustet kom hun løbende og slængte med et Kast Dragten op ad Muren. Det var bare en Smule halvraadne Pinde. Martha forlæssede sig aldrig.

„Provsten er død," sagde jeg.

Hun svarede ingenting. Hun hørte det vist knap og saae sig igen tilbage over Skuldren.

„Har du mødt nogen inde i Skoven?" spurgte jeg nu.

„Ja, der kom en Mand."

„Hvad var det for en?"

„A kindt' ham it'."

„Snakkede han noget til dig?"

„Nej!"

Jeg kunde høre paa hende, at hun ikke talte Sandhed, og foreholdt hende dette.

„Hvad talte han til dig om?" spurgte jeg.

„Han spurgte om Vejen ned til Søen."

„Spurgte han ikke om andet?"

„Nej," sagde hun igen og gav sig til at le paa en Maade, saa jeg kunde forstaa, at hun havde opfattet mit Spørgsmaal som tvetydigt. Destoværre! Saadan var hun i al sin Uskyld! Hendes Fantasi var bleven besmittet af den uhumske Tale, hun fra Barnsben havde maattet høre her i Hjemmet. I ethvert Ord troede hun straks at finde en uanstændig Hentydning.

„Du skulde ikke gaa for langt ind i Skoven, Martha," sagde jeg. „Husk paa, du er nu en voksen Pige. Du kunde komme i Fortræd."

Hun stod et Øjeblik og saae ud for sig med sammenknebne Øjne. Det var næsten, som om der var noget pirrende for hende i den Frygt, jeg her udtalte. Derpaa lo hun igen helt overgivent og gik ind.

Saa glad jeg paa en Maade var ved igen at se et Glimt af den gamle Lystighed i hendes Ansigt, der saa længe havde været formørket, blev jeg dog urolig. I den følgende Tid gav jeg med skærpet Opmærksomhed Agt paa hende, og det kom mig for, at jeg kunde spore en Forandring i hendes Væsen. Hun havde sikkert haft en eller anden Oplevelse derinde i Skoven. Tungsindet og dets Døsighed var pludselig lettet. Der kom igen en egernagtig Stundesløshed over hende. Hvert Skridt ude paa Broen fik hende til at lytte; og naar hun sad i sine egne Tanker, kunde der spille et sært Smil om hendes Mund.

Jeg lovede mig selv at være paa Vagt.

Med mine egne Sager gik det, som jeg havde ventet. Provsten var næppe kommen i Jorden, før jeg mærkede, at mine Fjender var paa Færde allevegne og med Held arbejdede paa mit Fald. Ogsaa i Præstegaarden havde de nu fundet aabne Øren for deres skammelige Bagvadskelser. I Kapellanen havde jeg aldrig haft nogen Ven; og nu forandrede ogsaa Frøken Rebækka pludselig sit Væsen overfor mig og viste mig en saarende Kulde. Paa selve Begravelsesdagen krænkede hun mig ved at lægge min Krans mellem Rosset ude paa Gulvet, mens Ovesens fik Lov til at ligge paa Kisten.

Men om Kapellan Berthelsen og Frøken Rebekka skal jeg nu meddele nogle Smaatræk, som stiller deres eget Forhold i et meget ejendommeligt Lys.

Det var nogle Dage efter Begravelsen, at jeg henimod Aften kom til Præstegaarden med en Indmeldelse til Kirkebogen. Kapellanen, der nu havde overtaget alle Embedsforretningerne, var ikke tilstede. Jeg fik at vide inde i Køkkenet, at han og Frøken Rebekka var gaaet ind paa Kirkegaarden med friske Blomster til Graven, og da jeg havde ventet en Tid inde paa Kontoret, gik jeg ud for at se efter dem.

Kirkegaarden laa Side om Side med Præstegaardshaven. En Laage herfra førte derind, og ikke langt fra denne laa Provstens og Provstindens Grave.

Jeg saae de Forlovede staa derhenne med hinanden om Livet. Ganske stille stod de, som hensunkne i Bøn og Betragtning. Frø-

op over Panden, hver Gang Kapellanen henvendte et Ord til hende, og hendes lyseblaa Blik svømmede i Lykke, bare Frøken Rebekka klappede hende paa Kinden.

Den gamle Tante, der skulde afløse hende, viste sig endelig en Dag, og hun gjorde en brat Ende paa denne Kærlighedsidyl i Sorg. Rimeligvis har hun indset, hvilke Farer den rummede for det unge Par; og maaske har disse ogsaa tilsidst selv følt, at Fristelsen til at give sig deres Lidenskab helt i Vold kunde blive dem for stærk. I hvert Fald indvilligede Frøken Rebekka i at rejse bort, indtil Sørgeaaret var omme og Bryllupet kunde staa.

VIII

Jeg vender nu tilbage til min Fortælling om Martha. Gærne havde jeg endnu en Stund dvælet i Mindet om hendes første glade Ungdomstid, inden Tungsindets mørke Bølger slog sammen over hendes Hoved, og søgt med Ord at fæste paa Papiret det fagre Drømmeliv, de koglende Syner, hvis gyldne Genskin jeg saae glide henover hendes Øjne som Maaneskin over en Skovsø. Meget kunde der ogsaa endnu være at antegne om den Sorgens Tid, der fulgte paa, da hun vaagnede og blev seende; om Kvalen, der borede i hendes Hjerte, naar hun fra sine lykke-Drømme om blide Kærtegn og ømme Ord og bløde Haandtryk vaagnede op mellem Jespers raa Næver og næsten bedøvedes af hans Skaatobaksaande. Meget — *meget* var at fortælle om det Øeblik, da den stakkels fattige Pige ret forstod, at Porten til Eventyrets Lykkeland altid skulde være lukket for hende, at Livets højeste Fryd skulde hun aldrig lære at kende.

Men jeg tør nu ikke opholde mig længere herved og maa skride til at berette om den frygtelige Begivenhed, som endnu faar min Haand til at skælve og mit Hjerte til at krympe sig, og hvormed Skæbnen rettede sin dødbringende Pil mod denne vilde Skovens Due, som jeg visselig med megen Frygt men ogsaa med saa meget skjult Haab havde set fjedres.

En Eftermiddag, da jeg kom ud til Kroen, fandt jeg hende

alene. Hun stod foran et lille Spejl, der hang paa Vinduesposten, og redte sit lange, røde Haar. Hun stod i bar Særk, havde blot en lille Klokke paa; men hun følte aldrig Undseelse overfor mig, hvem hun jo halvt om halvt betragtede som sin Fader, og jeg satte mig ned og snakkede med hende, mens hun fuldførte sin Paaklædning. Moderen, der af og til hørtes rumstere i Køkkenet, var i Færd med at malke Koen.

Det var klart Vejr og langt hen paa Dagen. Solen skinnede allerede langt ind over Gulvet, og for ikke at blive set af Fremmede trak Martha sig lidt tilbage fra Vinduet, hver Gang der hørtes Skridt eller Vognrummel fra Broen. Og hun blev ofte forstyrret. Det var nemlig saadan, at der den Dag afholdtes en stor Skyttefest inde i en Lavde mellem Bakkerne i Storskoven, og Vogn paa Vogn af pyntet Folk kom rullende forbi.

Kroens sædvanlige Mørkningsgæster havde denne Dag faaet Forfald. Efter mange Overvejelser var de nemlig bleven enige om at forsøge at slaa Mønt af denne patriotiske Fest, hvortil der knyttede sig en Række folkelige Forlystelser. Gamle Frants Violinspiller og hans Søn havde ladet sig engagere i et Dansetelt. Lars Eenøje og Anders Kaagmand havde i Forening overtaget en Damegynge, Zacharias Væver og Morten Skytte et Øltelt, medens den tungsindige Søren Stenhugger, hvis Evner ikke strakte til for den store Spekulation, havde nøjedes med at anskaffe sig en Kasse Cigarer til Forhandling. Endelig havde de søgt at overtale Ellen til sammen med sin Datter at forestaa et Udsalg af Brystsukker og Kanelstænger; men jeg havde bestemt sat mig imod det. Martha skulde nu til Festen sammen med sin Kæreste, som vilde komme her og hente hende.

Det var dog ikke for Jespers Skyld, hun pyntede sig. Hver Gang, jeg nævnede hans Navn, gik der endogsaa som en mørk Skygge over hendes Ansigt. Der var en anden, en Fremmed, der havde taget hendes Hjerte og givet hende det sære, flakkende Skin i Øjnene. Der var kommen noget forborgent i hendes Væsen, og hun kunde undertiden blive som rasende, naar der gik hende noget imod. Især var hun slem ved Jesper. En

Aften, da han vilde tage hende paa Skødet, havde hun bidt ham et stort Saar i Kinden.

Jeg havde som sædvanlig søgt at udfritte hende for at komme hendes Hemmelighed paa Sporet; men jeg kunde dennegang ikke faa noget ud af hende. Hun stillede sig enfoldig an og svarede med Bag, naar jeg spurgte med Mund. Jeg prøvede da, om hendes Moder maaske skulde vide noget, og det gjorde hun virkelig; hun snakkede i hvert Fald om et ungt Menneske, der havde „hængt der en hel Formiddag ved en Kop Kaffe"; men nogen virkelig Besked, endsige nogen sammenhængende Forklaring kunde jeg ikke faa af hende.

Jeg tænkte med Ængstelse paa, hvad der vilde ske, dersom Jesper en Dag overraskede Martha sammen med en fremmed Mand. Jeg vidste, at han stadig af og til om Natten laa paa Lur i Nærheden af Kroen, forsynet med en Knippel.

Fra Dragkisteskuffen tog Martha rent Linned frem, Strømper, et Lommetørklæde samt et sort Fløjls Halsbaand med et Ravhjerte i og bar det altsammen hen paa en Stol ved Spejlet. Og snart var hun ganske optaget af sin Omklædning. Uden vistnok selv at vide det nynnede hun paa en Vise, mens hun bandt Haaret op, knyttede sine Strømpebaand og snørede Skoene.

En Ungersvend i Skoven gik,
med Smil om Mund, med Skalk i Blik.

Pludselig kom hun til at huske paa, at der henne i Skuffen ogsaa laa et Par gamle Sølvørenringe af Moderens. Hun humpede derhen med Strømpen nede over den ene Fod og prøvede dem straks paa sig, idet hun vendte og drejede sig foran Spejlet. Derpaa nikkede hun tilfreds.

En Pigelil gik ham imod,
saa bly hun stirred for sin Fod.

Der var noget ved disse Visestumper, der gjorde mig opmærksom. Hvor havde hun dem fra? Det var ingen af de sædvanlige Bondeviser. Dog syntes Ordene mig bekendte.

Og Bølgen traadte tyst paa Land
mod Skovens lyse Sommerbo.
Og som den keg bag Busken ind,
den vendte sig og lo.

Saadan sluttede Visen, der handlede om et Par unge Elskende i en Skov; og jeg huskede med eet, hvor jeg før havde hørt den. Det var den fremmede Student, den unge Eventyrfortæller, der havde sunget den den Nat ved Grethes Bryllup. Jeg kunde huske, hvordan jeg dengang havde tænkt, at det var en Vise, han holdt meget af; for der havde været et eget Skælmeri i hans ellers saa ubevægelige og alvorlige Ansigt, mens han sang den.

Det jog igennem mig med en egen sød Skræk, om det kunde være ham, hun her stod og pyntede sig for som en Brud for sin Brudgom? Den unge Herre strejfede jo saa ørkesløst om paa Egnen. Hvad var da rimeligere, end at de havde stødt paa hinanden?

Martha havde endelig faaet Kjolen paa. Hun bar Vandfadet og Kammen ud og ryddede lidt op i Stuen, men hun var stadig paany henne ved Spejlet, drejede sig foran det og saae sig ned ad Ryggen.

Der havde lagt sig en smertende Tynge over mit Bryst. Jeg følte, at jeg maatte gribe ind her. Men hvordan? Ak, jeg forstod jo kun altfor godt hendes Længsler. Jeg havde forud saa ofte i mit Hjerte tilgivet hende hendes Oprør mod den Kærlighedstrang, som hendes saakaldte Venner og Formyndere havde paalagt hende. Og dog! En mørk Anelse fik mig til at grue. Den hviskede til mig, at her stod et Liv paa Spil.

Jeg syntes, det var min Pligt at advare hende. Jeg fortalte da rent ud, at Jesper lurede paa hende, og bad hende vogte sig for hans Mistro, at han ikke skulde gøre en Ulykke paa hende.

Hun hørte tavs paa mig. Og paany gled der som et natligt Mørke over hendes Ansigt, der var bleven meget blegt. Det greb

mig med Uhygge. Jeg veed ikke hvorfor; men jeg følte igen noget dødssvangert i Luften og blev urolig.

Saa rejste jeg mig af min Stol og gik lige hen til hende. Med et fast Greb tog jeg hende om Haandleddet og stirrede hende ind i Øjnene.

„Hvem var det, du mødte i Skoven forleden?“ spurgte jeg.

Hun vilde rive Haanden til sig.

„Det angaar ingen. Slip mig!“

Men jeg holdt fast, skønt med et tungt Hjerte.

„Martha!“ sagde jeg. „Tag dig i Vare! Styrt os ikke i Ulykke! Hvad er det, du har for?“

„Slip mig!“ skreg hun. „Slip mig, siger A! Eller A bider!“

Jeg tumlede tilbage, helt forfærdet over hende. Hun havde krummet sig sammen i Raseri og stampede med Fødderne som et Barn, naar det ikke kan faa Skriget frem. Hendes Blik skød Gnister. Jeg forstod i dette Øjeblik det Øgenavn „den røde Djævelunge“, som Folk havde givet hende efter hendes Fader.

I det samme hørtes der Skridt udenfor, og Jespers store Skikkelse stod nogle Øjeblikke efter i Døren, festklædt, med rødt Halstørklæde og bredkrampet Hat. Han maa straks have kunnet mærke, at der var noget altereret ved os begge to, for han blev paa en uhyggelig Maade staaende ved Døren og lod sine mistænksomme Øjne løbe hastigt frem og tilbage imellem os.

„A kommer vist lidt ubelejligt,“ sagde han saa med sit stygge Smil.

„Hvad er det for Snak,“ svarede jeg ham ganske rolig. „Martha har ventet paa dig. Du kan vel se, hun er pyntet.“

Martha var tydeligvis selv bleven skræmt af hans Udseende. Hun gik rask over Gulvet for at hente sit Tørklæde og sagde:

„Ja, hvadfor kommer du saa sent, Jesper? Lad os nu komme afsted!“

Det havde egenlig ikke været min Hensigt at tage med til Festen. Men jeg forstod nu, at jeg der vilde kunne faa at vide, om min Formodning med Hensyn til Studenten var rigtig, fordi han i saa Fald nok vilde være der, og jeg kunde maaske da

finde en Lejlighed til at advare ogsaa ham. Jeg lod dog de andre gaa i Forvejen, og det blev halvmørkt, før jeg kom ud paa Festpladsen.

Der var bleven samlet en Masse Mennesker. Saadanne Skyttefester var dengang noget nyt; men forresten lignede de ikke saa lidt de gamle Kildemarkeder, som nu er ophørte. Mest aparte var Krigsinvaliderne med deres Lirekasser. Og saa var der gjort Anstalter for at oplyse Festpladsen med kulørte Lamper. Men forresten var der Bjørnetrækkere og Sangerindetelte og Visekællinger og Signetskærere og Pladespil og meget andet af den Slags, som man ser i Byerne paa Markedsdagene.

Jeg fandt Martha og Jesper ved et Bord udenfor Zacharias Vævers Øltelt, og det viste sig, at mine Anelser havde været rigtige nok. Ved et andet Bord ikke langt fra dem sad Studenten for sig selv og stirrede over paa Martha med et Par Øjne, der var fulde af Forelskelse. Der hang allerede tændte Lygter hist og her i Træerne, og ved Skæret fra en saadan saae jeg ganske tydeligt baade hans og hendes Ansigt, endskønt jeg for at være ubemærket havde slaaet mig ned et temmelig godt Stykke fra dem.

Ogsaa Marthas Blik var stort og tankefuldt. Hun saae vel aldrig ligefrem over paa ham, endmindre at hun gengældte de smaa Nik, hvormed han af og til søgte at fange hendes Blik; men der var saa meget i hendes Udtryk, som sagde ham, at hun tænkte paa ham og paa ham alene. Alle hendes skjulte Længsler, hele hendes lønlige Drømmeverden spejlede sig deri. Og ikke som et gøglende Syn, tryllet frem af hendes Kærlighedstrang og hendes Tungsind, men som en levende Virkelighed, der var rykket hende fristende nær.

Jeg sad i en hjerteklemmende Angst for, at Jesper skulde mærke hendes Aandsfraværenhed og opdage Grunden til den. Men heldigvis var hans Syn allerede bleven godt taaget af Kaffepunsen. Han havde faaet et Par Kammerater til at bænkes med sig om en Klukkemand. De var alle svært højrøstede og stødte hvert Øjeblik Kopperne sammen under vidtløftige Venskabsforsikringer.

Hvad nu Studenten angaar, saa vil jeg kun sige dette, at han mest lignede et Barn eller en ung Jomfru i Mandfolkeklæder. Han kan vist heller ikke have været stort mere end sytten-atten Aar, var dertil spinkel af Bygning og havde det bare Skind over Knoklerne. Paa den skarpe Næseryg sad en af de nymodens Klemmere i Stedet for Briller. Med sin lange, tynde Hals og sin knappe Hage og sin store Næse mindede han lidt om en Fugl. Under Hagen traadte Adamsæblet frem som en hel lille Kro.

Smuk var han saaledes ikke. Men det ufravendte Blik, hvormed han bag Glassene saae paa Marttha, saa fuldt af hemmelig Ømhed, saa helt fortabt i Beskuelsen; den dulgte Lidenskab, der ulmede i hans Øje og farvede hans Kinder med denne jomfruelige Rødme, alt dette kastede i det mindste for mig en egen rørende Skønhed over hans Skikkelse. Og saa kunde der pludselig komme et uroligt og ængsteligt Udtryk i hans Ansigt; hans Læber bevægede sig febrilsk, og han trykkede Næseklemmeren bedre fast med et kraftigt Sæt, som om han med Magt, men forgæves, søgte at rive sig ud af sine tunge Drømmerier.

Jeg kunde nu tydelig forestille mig, hvordan det hele var gaaet til. Jeg kunde se ham for mig, saadan som han var kommen gaaende gennem Skoven med sin grønne Bliktromle paa Ryggen den Dag, da han og Martha første Gang mødtes der. Som en fri og frejdig Vandringsmand, maaske med en lystig Sang paa Læben, havde han skridtet henad Stien, da han pludselig midt inde i den store, mørke Skovs tavse Ensomhed stod foran en Skikkelse, halvt et Barn, halvt en ung Kvinde, fattig, nøgenfodet og med bart Haar, men skøn og fristende i al sin Armod. Hvor har Blodet ikke strømmet ham til Kinderne i det Øjeblik! Hvor har Hjertet ikke faaet travlt under sine Ribben! . . . Ak, jeg kendte det jo altsammen fra mit eget Liv! Ogsaa jeg var jo engang kommen vandrende gennem denne dunkle Skov som en frimodig Yngling, for hvem den hele vide Verden laa aaben — uden at ane, at netop her skulde jeg møde Eventyret paa min Vej. I en Kvindes Skikkelse skulde jeg møde det, og

det skulde kaste en Fodangel for mig og sige: hertil og ikke længer!

Jeg var faldet hen i mine egne, vidtfavnende Tanker, og da jeg kom til Samling igen, var baade Studenten og Martha borte. Ogsaa Jesper og hans Kammerater havde rejst sig. De stod lidt derfra med hinanden om Skuldrene og brødes paa den halvt spøgefulde Maade, der mellem beskænkede Venner saa ofte er Indledningen til et virkeligt Slagsmaal.

Martha saae jeg stadig ikke, og med det samme forstod jeg, at hun og Studenten havde benyttet Lejligheden til at blive ene. Jeg husker, at jeg kom til at skælve af Angst. Hvad vilde der ske, i Fald Jesper opdagede det?

Jeg var da ogsaa overbevist om, at de ikke vovede at blive længe borte og altsaa heller ikke kunde være gaaet langt væk, og jeg gav mig til at søge efter dem inde mellem Træerne i Nærheden. Her gik der en Sti, hvor man kunde gaa uden at blive set fra Festpladsen, og trods Larmen herfra hørte jeg ogsaa lidt efter Stemmer, der nærmede sig inde fra Tykningen. Den ene var Studentens; hans Maal var let at genkende her, og det var ogsaa ham, der talte mest. Men ogsaa Marthas kunde jeg høre. Jeg stillede mig bag en Træstamme og opfangede herfra et Brudstykke af deres Samtale, idet de langsomt og under mange Standsninger gik forbi.

„Hvorfor er De saa tavs idag?“ spurgte han. „Hvorfor er De i det hele saa alvorlig?“

„A er it alvorlig,“ svarede hun.

„Men altid tankefuld da. Hvorfor er De det?“

„Saa maa det vel være over det, at der ikke er saa meget at være munter for.“

„Det kan De da ikke mene? Hvem skulde vel kunne nænne at gøre Dem imod? Jeg tænker snarere, at alle Egnens unge Karle sværmer forliebte omkring Dem. Og det vilde ikke være underligt. Det kan jeg saa godt forstaa.“

„Aa, det mener De jo slet it'.“

„Mener jeg det ikke? Ak, alt for meget maaske. Veed De, hvad jeg ofte kommer til at tænke paa?“

„Nej."

„De har jo nok hørt Tale om Alferne . . . de, som fødes i Maaneskinsnætterne under et Skræppeblad? Jeg har ladet mig fortælle, at naar de bliver voksne og forvandles til Elverpiger og faar Lov til at gaa med langt Haar, saa forærer deres Tipoldemor, Mosekonen, dem et Agernbæger med en Heksesalve. Naar de saa hører Skridtene af en Vandringsmand i Skoven, stiller de sig paa Lur og — vips! — er han som fortumlet. Sig mig, havde De ikke den Salvekrukke med Dem den Dag, vi første Gang mødtes?"

De var nu kommen lige ud for mig, og jeg kunde høre Martha le lidt uforstaaende.

„Det kom mig for, jeg følte ligesom en usynlig Finger stryge henover mine Øjelaag." vedblev Studenten. „De er bestemt en lille Heks, Martha? Bor de egentlig ikke ude mellem Lygtemændene? Jeg er sikker paa, at det er Deres Haar, jeg har set lyse derude over Mosen om Aftenen som en dansende Flamme. Hvad vilde De i Grunden have sagt, dersom jeg den Dag havde straffet Dem for Deres Heksekunster ved at bortføre Dem? Det er saa farligt for unge, smukke Elverpiger at gaa ene i Skoven. Var De slet ikke bange for mig? Sæt jeg havde kysset Dem. Hvad saa?"

Martha lo igen, og dennegang fuldt forstaaende.

„Saa havde A sparket," sagde hun.

„Men dersom jeg gjorde det *nu*?"

Jeg gav mig til at rømme mig. Jeg kunde ikke lade være. Der var kommen en saadan Angst over mig. Jeg hørte dem nu standse og derpaa skynde sig tavse bort.

I det samme anklagede jeg mig selv. Hvorfor havde jeg forstyrret dem i deres Lykke? Jeg havde følt en sød Svimmelhed, idet de gik mig forbi; men samtidig en Angst, en dødsens Skræk, der næsten tog mit Vejr. Jeg vidste jo, hvad det tilsidst galdt. Og selv om om ingen andre vilde faa noget at vide, havde jeg dog mit Ansvar for Gud.

Det viste sig nu ogsaa, at det var paa høje Tid, de var bleven advarede. Da jeg kom tilbage til Festpladsen, saae jeg

Jesper staa foran Martha og af al Magt rykke hende i Skuldren. Han havde opdaget hendes Fraværelse og vilde vide, hvor hun havde været henne; og skønt hun forklarede, at hun bare havde været borte i et lovligt Ærinde, satte han i sin Fuldskab den knyttede Haand for Næsen af hende og truede hende med Prygl. Jeg saae, at hendes Ansigt blev hvidt som et Æg. Lidt efter trak han hende, trods hendes Modstand, hen til Danseteltet, og jeg saae dem ikke mere.

IX

Jeg var gaaet tidlig hjem fra Festen; men Uroen i mit Sind, Ængstelsen for Marthas Skæbne holdt mig vaagen, og efter en Times Tids Forløb stod jeg op igen og gik tilbage til Skoven.

Det var begyndt at gry ad Dag. Henover Engene drev en svag Røg, der hist og her blev hængende i en enligtstaaende Busk og indhyllede den som i et Spind. Højt oppe under Himlen hang morgenglade Lærker, og ud fra Skoven kom Kragerne i store Flokke med tung Flugt og raabte paa deres grove Maal: „Gaa væk! Gaa væk!“ idet de spredte sig ud over Landet.

Pludselig forstummede de glade Lærker. Som mørke Punkter sank de lynsnart ned gennem Luften og blev borte i Agrene.

Oppe over Aaen sejlede en Glente.

Hængende, højt oppe, paa de brede Vinger, skød den sig roligt frem gennem Luften med en Dvælen, der ligesom lod ane det hungrige Blik, hvormed den spejdede efter Davre. I store Krese svang den sig hen imod Skoven og tilbage igen. Af og til standsede den og hvilte paa Vingerne, som om den havde faaet Øje paa et eller andet. Men pludselig løftede den sig med et enkelt, kraftigt Vingeslag — ligesom et Skuldertræk — og forsvandt i en mægtig Bue ind over Skovtoppene.

Fra Græsset hørtes et lille Pip; derpaa en Krages hæse „Væk!“ — og snart steg Lærkerne atter med Sang mod den rødskyede Himmel.

Jeg husker denne Morgentime, som havde jeg oplevet den

idag. Men i min Tanke har jeg ogsaa genoplevet den hver Dag i de mange Aar, der nu er gaaet siden. Aldrig vil jeg kunne glemme den, saalænge jeg overhovedet formaar at mindes. Ja, jeg tror, at endnu i min sidste Stund vil Billedet stige op af min Erindring, og Glenten vil sværve for mit bristende Blik som Dødens tavse Forbud.

Jeg var kommen omtrent ned til Broen, da jeg fik Øje paa en Skikkelse ovre paa Engen paa den anden Side af Aaen. En Kvindeskikkelse var det. Langsomt sneg hun sig langsmed Skovhegnet derovre, som om hun gik og grundede paa noget. Trods den ludende Holdning, og skønt de drivende Engdampe gjorde hende halvt usynlig for mig, kendte jeg hende straks paa det røde Haar. Det var Martha.

Jeg stod stille af Forbavselse. Hvor kom hun fra? Og hvorfor kom hun ene? Hun havde ikke set mig. Jeg raabte hende an, og i det samme standsede hun som lynramt. Saa saae hun sig forvildet om. Hun havde aabenbart ikke fornummet, fra hvilken Side Raabet kom. Det varede ogsaa længe, inden hun fik Øje paa mig. Jeg er ikke engang sikker paa, at hun kendte mig. Men nu fik hun paa eengang Fart i sig. Hun løb over Vejen, snublede i Hastværket og tumlede overende som en anskudt Hare, rejste sig med Besvær og gik paa en egen svinglende Maade det sidste Stykke op mod Hjlmmet. Jeg saae hende støtte sig med Haanden til Muren, idet hun listede omkring Gavlen for at komme ind ad Køkkendøren.

Mit Hjerte var gaaet istaa i mit Bryst. Var hun beskænket? Eller var det af Udmattelse, hun havde svinglet saadan? Det havde i Grunden set mest ud til at være det sidste. Men havde hun da været forfulgt? Og i saa Fald af hvem? Af Jesper eller Studenten? Hun havde jo aabenbart været helt fra Samlingen.

En Vogn fuld af larmende Festdeltagere kom rullende ud af Skoven. Mandfolkene svingede med Hattene og raabte Hurra, idet de kørte mig paa Ærmet. Ogsaa et Par Fodgængere saaes inde paa Skovvejen. Da de alle var kommen forbi, gik jeg over Broen og op til Krostedet men fandt Dørene lukkede.

Jeg bankede ogsaa paa Vinduet til Marthas Kammer, men hun lukkede ikke op og svarede ikke heller. I Haab om dog at faa lidt Klarhed over Sagen gik jeg ned paa Engen, hvorfra hun var kommen, for at søge hendes Vej op. Hendes Spor var let at finde paa Grund af Duggen. Det strakte sig som to mørke Striber gennem det sølvagtige Spind. Jeg kunde følge det hele Vejen langsmed Skovhegnet indtil et Sted, hvor der var Tørveskær. Her forsvandt det i det brune Dynd, og jeg maatte opgive min Efterforskning.

Jeg var paa dette Sted Festpladsen saa nær, at jeg tydelig kunde høre Musiken fra Danseteltene. Jeg gik da ogsaa derhen, men jeg saae ikke noget hverken til Jesper eller Studenten. De fleste Folk var taget bort. Solen var ogsaa allerede kommen godt op paa Himlen, og jeg gik da selv igen mod Hjemmet.

Men sove kunde jeg endnu mindre end før. Jeg var saa fortumlet i mit Hovede og havde saadanne Jagninger rundt om i Kroppen, at jeg maatte tage til mit Krudthorn, før jeg fik Søvn i Øjet. Men som jeg laa der og kastede mig i Uro og Tvivl, blev en Beslutning moden hos mig, og jeg bragte den endnu samme Formiddag til Udførelse. Skolen var jo bleven lukket med Rughøstens Begyndelse, saa jeg havde nu hele Dagen til min Raadighed.

Jeg gik over til Ramsbæk, hvor Studenten jo havde logeret sig ind hos Skomageren. Jeg vilde tale lige ud af Hjertet til ham. Jeg vilde advare ham mod Jesper og bede ham om baade for hans egen og for Marthas Skyld at rejse herfra.

Jeg traf ham ogsaa hjemme; han sad paa Grøftekanten udenfor Huset og legede med en Mariehøne, som han lod spadsere op ad et Græsstraa for at bede om godt Vejr hos Vorherre. Han huskede mig godt fra „Bitte Mads'" Bryllup, sagde han; og han vidste ogsaa af min Pens Gerninger at sige, kunde jeg fostaa, for han talte om, at jeg jo havde et kendt Navn i Literaturen. I det hele var han meget venlig og lo saa frit, saa jeg straks skønnede, at han ingen daarlig Samvittighed havde.

Jeg skal nu indskyde den Bemærkning, at jeg endnu ikke dengang havde dristet mig til at følge min Muses Kalden, om

jeg end ofte nok havde følt Fristelsen dertil. Min egentlige digteriske Gerning falder i et senere Tidsafsnit af mit Liv. Men i det Haab, at jeg skulde kunne forbedre mine slette økonomiske Kaar og maaske hjælpe Martha til at gøre et bedre Gifte, havde jeg netop paa den Tid paabegyndt Udgivelsen af en Jægertidende „Diana", som dog desværre efter en kort Tids Forløb maatte ophøre paa Grund af et saare mangelfuldt Antal Abonnenter (kun 34). Siden forsøgte jeg med et humoristisk Maanedsblad "Kardusen", hvormed jeg havde noget mere Held. Men hertil som til min øvrige literære Virksomhed kommer jeg senere tilbage.

Jeg forklarede nu rent ud Studenten mit Forhold til Martha og bad ham om at sige mig, hvordan det i Grunden var fat mellem ham og hende, og hvornaar de sidst havde taltes ved i den forløbne Nat. Hertil svarede han straks og med en Ærlighed, som jeg ikke havde nogen Grund til at mistvivle, at han ikke havde set hende, siden hun var bleven trukket ind i Danseteltet af sin Kæreste. Det Syn havde bedrøvet ham, sagde han, saa han var gaaet hjem.

Jeg troede ham paa hans Ord. Det var altsaa Jesper, der havde gjort Martha ondt; og det var forresten, hvad jeg hele Tiden havde tænkt. Jeg forklarede ham nu, hvad Slags Karakter Marthas Kæreste var, og at han ikke kunde være sikker paa sit Liv, dersom Jesper engang skulde overraske ham sammen med Martha.

Herover blev han frygtelig forskrækket. Han sprang op, helt hvid i Ansigtet, og gav sig til at rende rundt i Stuen, hvor vi sad. Han vilde straks rejse, sagde han af sig selv. Han var kun kommen hertil fo Egnens store Smukheds Skyld, og saa fordi han havde hørt, at der endnu levede saa mange gamle Minder i Folket. Han vilde heller ikke fragaa, at Martha i høj Grad havde tiltrukket ham med sit ejendommelige Ydre og sin hemmelighedsfulde Personlighed. Men han ønskede rigtignok ikke at udsætte sig for nogen Overlast. Han vilde rejse endnu den samme Dag.

Jeg sagde ham Tak herfor, og saadan skiltes vi.

Ved Mørkningstid kom jeg igen ud til Skovkroen. Martha sad paa Bænken under Vinduet i Opholdsstuen med Ryggen til Døren og vendte sig ikke, da jeg kom ind. Hun blev siddende med Albuen oppe i Karmen og saae ud gennem de regnbuefarvede Ruder, hvorigennem et gulrødt Aftenlys strømmede ind over hendes Haar og gjorde det saa rødt, som var det farvet med Blod.

Da jeg bad om min Kaffetaar, gik hun ud i Køkkenet uden at se paa mig og viste sig ikke igen, før Lars Eenøje, Søren Stenhugger og de andre Aftengæster var kommen. Jeg havde taget Plads for mig selv paa Bænkeenden henne ved Dørhjørnet, Stakkelsmandspladsen, som man ellers kaldte den. Her sad jeg altid, naar jeg havde drukket min Kaffe. Jeg vilde ikke, det med Sandhed skulde kunne siges, at jeg, om jeg ogsaa havde mit Tilhold i Kroen ligesom de andre, var med til deres Brændevinsdrikkeri.

Jeg blev helt forfærdet over Marthes Udseende, da hun nu kom ind. Hun var gusten som en Dødning og ravede saa underlig omkring ligesom En, der lige er vaagnet af en dyb Søvn. Og saa havde hun ingen Ro paa sig nogensteds. Hvert Øjeblik gik hun ud i Køkkenet eller ind i sit Kammer men kom straks efter ind igen og satte sig langt borte fra os andre og hvor der var mest Mørke. Det var, som om hun skyede vort Selskab og dog ikke turde være alene.

Hendes Moder laa igen den Dag i Sengen. Man hørte hende af og til vende sig inde bag Skodden. Paa Bordet mellem de Gamle blev der tændt en Lysestump i en Profit, og Skyggen af Lars Eenøje, der sad for Overbordet, strakte sig helt op under Loftsbjælken, naar han svingede med sine lange Arme. De var allesammen meget højrøstede i deres Tale denne Aften. Selv den tavse Søren Stenhugger havde faaet Mæle. Det var deres Udbytte af Skovfesten, de regnede op for hinanden; og da dette slet ikke havde svaret til Forventningerne, anklagede de Festens Ledere og talte om at lægge Proces an imod dem.

De dundrede i Bordet og brugte de forskrækkeligste Eder og Forbandelser; det var en grimme Snak at høre paa.

Martha, som stadig gik ud og ind og ikke kunde finde Ro, satte sig tilsidst hen ved Siden af mig og tog paa en egen frygtsom Maade min Haand. Jeg lod mig ikke mærke med min Overraskelse. Jeg fik i det hele ikke Mod til at udfritte hende om noget; dertil havde jeg for megen Sky for at komme til at kende den mørke Hemmelighed, hun bar paa. Og dog anede jeg endnu ikke Ulykkens hele Frygtelighed.

Hendes Haand var kold som en Lighaand, og jeg kunde mærke paa hendes Aande, at det var længe siden hun havde spist noget. Ogsaa havde hun Gysninger, som om hun frøs i Feber. Jeg spurgte hende, om hun var syg; men hun svarede Nej og lagde i det samme sit Hoved ind til min Skulder som for at sove.

Saadan havde hun siddet saa tidt som Barn og hvilt sig hos mig om Aftenen, naar hun var bleven træt af de Gamles Passiar. Nu var det snart en Del Aar siden; men hendes Hoved fandt dog straks sin gamle, trygge Hvileplads under mit lange Skæg, og hun faldt ogsaa næsten straks hen i et godt Blund. Men Feberen blev ved at rykke i hende; og af og til klynkede eller peb hun ligesom en lille Hund, der staar udenfor en lukket Dør og gerne vil ind.

Jeg sad og ventede paa, at Jesper skulde komme. Jeg baade længtes efter det og frygtede for det, fordi jeg rimeligvis af hans Væsen og Adfærd overfor Martha vilde kunne gætte mig til, hvad der var foregaaet imellem dem. Men han viste sig slet ikke den Aften og det af en fuldgyldig Grund. De Gamle havde et Par Gange udtalt deres Forundring over hans Udeblivelse; og sidenhen gik det op for mig, at Martha var gaaet ud af Stuen, hvergang hendes Kæreste var kommen paa Tale. Ogsaa under Søvnen gav det som et Spjæt i hendes Krop, da hans Navn engang blev nævnet.

Endnu anede jeg dog ikke Uraad. Først da jeg den næste Dag fik at vide, at Jesper var forsvunden, og at ingen havde set ham siden Skovfesten, slog det ned i mig med Rædsel, at

her havde Djævelen hentet sin Løn, her havde Helvede aabnet sig for at modtage sit Offer.

Jeg lukkede mig inde i min Stue og sad der lammet paa Sjæl og Sans i mere end et halvt Døgn. Jeg turde heller ikke siden vise mig for Folk af Frygt for at røbe noget med min Fortvivlelse, ja, hvad der var det værste for mig, ikke engang Martha vovede jeg at komme til i hendes dybe Nød, fordi jeg frygtede en Tilstaaelse, der kunde gøre mig det til en Samvittighedspligt at blive hendes Angiver. Aldrig havde jeg troet, at et Menneske kunde lide, hvad jeg i disse Dage led, uden at miste sin Forstand. Men Gud saae til mig i min Elendighed og opretholdt mig ved sin Aands Kraft.

Imidlertid var Jespers Lig blevet funden inde i Skoven under en Bunke vissent Løv. Distriktslægen blev hentet, og hans Undersøgelse godtgjorde, at Jesper var bleven kvalt. Der sad ganske tydelige Fingermærker paa hans Strube. Jeg var ganske klar over, at Mistanken nu hurtigt vilde blive rettet mod Martha. Der var flere, der ved Skovfesten havde set hende sammen med Studenten, og det var jo desuden altfor godt bekendt, at Forholdet mellem hende og Jesper aldrig havde været det bedste.

Morgenen efter kom Herredsfuldmægtigen kørende til Byen og staldede ind hos Sognefogden.

Jeg kunde nu ikke længer holde mig ved Hjemmet, men gik ud til Skovkroen. Martha var endnu ikke opstaaet, da jeg kom, men jeg var vant til at gaa ind til hende i hendes lille Kammer ved Siden af Stuen og snakke med hende der.

Hun laa i dyb Søvn, da jeg kom ind. Jeg maatte ruske i hende for at faa hende vaagen. Men i det samme, hun blev sig bevidst, foer der et Gys igennem hende. Hun vilde springe op af Sengen men havde ikke Kræfter dertil. Tungt faldt hun tilbage i Dynerne og vendte sig igen mod Væggen med lukkede Øjne.

Jeg havde ikke desmindre faaet Tid til at læse i hendes Blik. Og hun i mit. Der gik ogsaa paany en Skælven gennem

hendes skønne, halvnøgne Krop. Hun havde forstaaet, at jeg vidste alt.

„Martha! Du maa op!“ sagde jeg.

Endnu laa hun nogen Tid ganske ubevægelig, gul i sit Ansigt, med halvaabne, livløse Øjne og halvaaben Mund ligesom en død. Saa rejste hun sig langsomt overende, strakte sig i Sædet og saae paa mig. Der faldt ingen Ord. Men da vore Øjne mødtes, stod Tilstaaelsen at læse i hendes store, stive, af Rædsel forvildede Blik.

Jeg sank ned paa Knæ ved Sengen og kunde ikke længer holde Taarerne tilbage. Martha lagde Hovedet ned i sine Hænder og rokkede frem og tilbage under en ejendommelig tør Graad eller Tvinen, som jeg aldrig hverken før eller siden har hørt hos noget Menneske.

„Hvorfor har du ikke haft lidt Fortrolighed til mig,“ sagde jeg. „Saa var dette gruelige maaske ikke hændt.“

„Veed Soen det?“ spurgte hun.

Hun havde fra Barnsben været saa vant til at bruge dette stygge Ord om sin Moder, at det ogsaa i et Øjeblik som dette faldt hende naturligt i Munden. Hun mente slet ikke noget ondt med det. Det var endogsaa med et eget rørende Tonefald, hun nævnte det. Og det viste jo ogsaa, at Moderen alligevel, naar det kom til Stykket, var den, hun først tænkte paa og nødigst vilde bedrøve.

Jeg sagde hende, at Moderen endnu ingenting vidste, men at Jespers Lig var bleven fundet og at Herredsfuldmægtigen var kommen til Byen.

„Hu! — hu!“ Det lød halvt som en Hornugles Tuden, halvt som et utrøsteligt Barns Graad.

Saa spurgte hun mig om Studenten, og om jeg troede, han vidste noget, og jeg fortalte da, at han var rejst og ikke kom igen. Hun tog et Øjeblik Hænderne fra Ansigtet og saae paa mig, som om hun ikke troede mig. Men saa græd hun igen og sagde, at nu kunde det jo ogsaa være ligemeget.

Hvad jeg ellers fik ud af hende angaaende selve Begivenheden, var i Korthed følgende: Paa Hjemvejen fra Skovfesten

havde Jesper ikke villet lade hende i Fred. Han havde tilsidst kastet hende omkuld for at tage sig Forlov med hende, og det var da kommet til en Kamp. Hun vidste besynderligt nok ikke selv, hvordan hun havde dræbt ham. Hun kunde slet ikke huske noget om den Ting. Ikke engang, da hun saae, han var død, forstod hun straks, at det var hende, der havde taget hans Liv. Derfor havde hun ogsaa først ladet Liget ligge uden at skjule det. Men bagefter var hun gaaet tilbage til Stedet og havde dækket det til med Løv.

Jeg havde netop faaet sagt til hende, at hun, om hun skulde blive fængslet, skulde søge at retfærdiggøre sig for sine Dommere ved strengt at følge Sandheden, da jeg hørte Stemmer inde i Stuen. Jeg genkendte straks Herredsfuldmægtigens stærke Røst; senere ogsaa Sognefogdens.

„Nu maa du op, Martha!" sagde jeg og klappede hende trøstende paa Haaret. „Det er Politiet."

„Hu! — hu!" Hun borede sit Hoved ned i Dynen; det var en Hjertens Ynk at se.

Jeg maatte lede hende ud af Sengen. Hun var som et hjælpeløst Barn.

„De maa it' se mig saadan," sagde hun og bad mig slaa Riglen for Døren, at de Fremmede ikke skulde komme ind, før hun var paaklædt.

Hun rystede som et Æspeløv. Jeg maatte hjælpe hende i Klæderne. For sidste Gang skuede jeg den lille Pige, som jeg havde elsket saa højt.

„Se nu at tage dig lidt sammen," sagde jeg. „Og bliv saa her, mens jeg gaar ind." Og dette var det sidste Ord, jeg fik talt med hende.

Jeg var næppe kommen ind i Stuen, før Herredsfuldmægtigen gaar imod mig med Uniformshuen paa sit Hoved og siger brysk:

„De er Jens Thyssen, Hjælpelærer i Starup?"

„Ja," sagde jeg overrasket.

I det samme lagde han sin Haand paa min Skulder og sagde:

„De er anholdt!“

Derpaa vendte han sig mod Sognefogden og pegede mod Kammersdøren.

„Saa er Tøsen ogsaa nok derinde. Vil De tage hende i Forvaring.“

Jeg skal ikke forsøge at beskrive min Sindsstemning i dette Øjeblik, og det saa meget mindre, som mine Tanker hurtigt blev vendt bort fra mig selv. Sognefogden kom nemlig tilbage fra Kammeret med den Oplysning, at der ingen var derinde. Ved en nærmere Undersøgelse viste det sig, at Vinduet var bleven aabnet. Herigennem havde Martha taget Flugten.

Hvad der senere skete, kan jeg kun meddele ved andres Beretning.

I to Døgn ledte Folk efter Flygtningen baade i Skoven og ude paa Heden, men uden Resultat. Da rygtedes det, at man ved en By et Par Mil derfra havde antruffet en dødbleg og barfodet ung Pige, der havde siddet ved Vejgrøften med et langt, rødt Haar slaaet ud over Ryggen og Hænderne foldede omkring Knæene. Hver Gang et Mandfolk var gaaet forbi, havde hun rejst sig og med en forstyrret Mine kigget ham undersøgende ind i Ansigtet, saa flere var flygtet for hende i Skræk. Hen imod Aften var hun gaaet ind til Byens Smed og med en dyb, undselig Nejen spurgt, hvor langt der endnu var til Himmerige. Paa alle hans Spørgsmaal havde hun givet et og samme Svar: at hun var ude for at møde sin Kæreste. Han var Student, og til Mikkelsdag skulde de have Bryllup.

Smeden og hans Kone, der var godhjertede Folk, ynkedes over det stakkels Barn og havde foreløbig taget sig af hende. Men om Natten var hun sprunget ud gennem Vinduet, og den næste Morgen fandt man hendes Lig i en Mølledam der i Nærheden.

X

Den skammelige Anklage, mine Fjender havde rettet mod mig, og som foranledigede, at jeg mistænktes for at være Jes-

pers Drabsmand, skal jeg ikke her komme nærmere ind paa. Som det vil være bekendt, blandt andet gennem mit Skrift „Mit Fængselsliv", blev jeg ved Dommen frifundet ikke alene for al Delagtighed i Drabet, men ogsaa for den ondsindede Beskyldning, hvorpaa Mistanken var bleven bygget. Jeg havde jo nok i Forvejen nogle Gange formærket, hvilke Tanker Folk gjorde sig om mit Forhold til Martha, og jeg burde maaske af den Grund have vist nogen mere Forsigtighed, ogsaa overfor Pigebørnene i Skolen. Men jeg havde dog aldrig kunnet tænke mig, at min Kærlighed til Ungdommen, min Opofrelse for den opvoksende Slægt, hvorpaa vort elskede Fædrelands Fremtid skal bygges, kunde blive saadan misforstaaet.

Til Trods for min Frifindelse mistede jeg min Plads ved Skolen, og alle Veje til et hæderligt Erhverv var dermed lukket for mig. Thi det er jo det sørgelige, at selv den grundløseste Mistanke pletter en Mands Ære, og idet han forsvarer sig, støtter han sine Anklagere. Jeg maatte forlade den Egn, hvortil mit Hjerte var knyttet med saa uløselige Baand, og hvis Natur jeg elskede højere end nogen anden Plet paa Jorden, endogsaa højere end mit eget Barndomshjem med min stakkels Moders Hytte. Den, som af egen Erfaring kender Kærlighedens daarende Magt, vil ikke fordømme mig.

Provst Hjort, som vidste Besked om min inderlige Glæde ved at vandre i Egnens store Skove, kaldte mig engang i Spøg for skovtagen, og det Ord har jeg ofte siden maattet tænke paa. Jeg befinder mig aldrig vel paa det frie, lysaabne Land, og allermindst ved Havstranden med de urolige Bølger. Jeg elsker Skovensomheden og den dybe Stilhed og det hemmelighedsfulde Sus i Løvet, der lyder som et Aandekor fra de henfarne Tider. Jeg elsker Skovmørket og de lønlige Stier og de tavse Fugle og de stille, sorte Skovvande, hvori den solblaa Himmel spejler sig som Himmerig i Helvede.

Alt dette skulde jeg nu forlade. Marthas lille Grav i Kirkegaardens Urydskrog maatte jeg sige Farvel til. Døren i mit eget Hus blev lukket paa min Hæl, og jeg maatte drage langsad

Landevejene og ernære mig som Himmelens Fugle ved Tilfældets Gaver.

Men forinden jeg begynder Beretningen om mit lange Vandringsliv, skal jeg med et Par Ord tilendeføre Skildringen af de Personers Livsskæbne, som jeg har nævnt i dette Afsnit af mine Erindringer.

Ikke mange Uger efter Marthas sørgelige Død, fulgte hendes Moder hende i Graven. Det var paa høje Tid, da hun rent ud sagt raadnede op i sin Seng. Om Kapellan Berthelsen og Frøken Rebekka veed jeg kun lidet at berette; men hvad jeg har hørt, skal jeg fortælle nøjagtig saadan, som jeg selv har faaet det fortalt.

Det var nogle Aar efter min Bortrejse, at jeg paa en Sommervandring kom tilbage til Starup for at gense de gamle Steder og lægge en Krans paa stakkels Marthas Grav. Jeg boede dengang i Greis; men gik om Sommeren med bundne Varer for at tjene til Vinteropholdet. Det var en Søndag, og jeg havde om Formiddagen været i min gamle Kirke og sidder der uigenkendt af alle, endogsaa af Ovesen, fordi jeg havde faaet mit Skæg afraget. Naa, jeg satte mig nu ogsaa i den bageste Stol og gjorde mig ingen Umage for at blive lagt Mærke til.

Om Eftermiddagen, da jeg gik udover langs Sogneskellet paa Vej til Skoven, kom jeg tilfældigvis forbi „bitte Mads'" Hus. Det saae lige saa pænt og nykalket ud, som da jeg besøgte ham Dagen før hans Bryllup. Døren stod aaben; jeg kunde se lige ind i Køkkenet med Komfuret og Skorstenskappen. Ogsaa Messingtøjet hang paa Væggen derinde lige saa blankt som dengang. Og foran Ilden stod Grethe og tragtede Kaffe.

Hvor hun var bleven stovt! De runde, røde Kinder luede i Flammeskæret, og hun havde faaet en Rejsning og en Bredde over Lænderne, saa jeg næsten ikke kunde kende hende igen.

Ogsaa Døren til Stuen stod aaben, og derinde fra lød Mads' glade Brægen og et lille Barns Latter. Grethe havde ikke set mig, da hun gik ind i Stuen med Kaffen. Jeg fulgte saa efter

hende. Jeg tænkte, at her vilde jeg vist kunne faa de paalideligste Oplysninger om Kapellanen og Frøken Rebekka.

Bitte Mads bredte sig i en Armstol ved Kakkelovnen med en Patteglut paa sit Knæ. Et andet Barn laa nede paa Gulvet og legede med en Garnvinde. For Enden af Bordet, hvorpaa der stod Rester af et Maaltid, sad Grethes Moder i Søndagspuds og med en Bindehose i Hænderne. Grethe satte Kaffekanden paa Bordet. Den Lille rakte grædende efter hendes Bryst, der stort og mælkespændt skimtedes bag det ophægtede Kjoleliv.

De blev jo noget forbavsede ved at se mig, men bød mig dog meget venligt at sidde ned, og vi kom snart i en rask Snak om gammelt og nyt der paa Egnen. Jeg spurgte saa til Frøken Rebekka, eller Fru Berthelsen som hun jo nu hed; men de blev da alle saa underlig tavse. Grethe vilde slet ingenting sige, og Mads gik ud med Børnene for at se til Grisen.

Endelig sagde Bedstemoderen, at det vist ikke var bleven saa lykkeligt for Provstens Datter, som det havde tegnet til. Kapellanen havde faaet et godt Kald paa Fyen, og Penge havde de jo endda i Forvejen; men han skulde nok være saa svært nærig af sig, saa det pinte Frøken Rebekka, som jo ikke fra sit Hjem var vant til at vende Skillingen for mange Gange. Saa havde han nok ogsaa den Skavank, at han ikke brød sig stort om Børn og fandt, at hans Kone fik for mange af dem og i for kort en Tid. Hun kom endnu stadig derover en Gang om Aaret for at se til Forældrenes Grave, og hun havde hver Gang set mere træt og travrig ud, syntes den Gamle. Og Grethe modsagde hende ikke.

Mens den Gamle fortalte, havde jeg siddet og betragtet Grethe og fra hende ladet Øjnene gaa rundt i den hyggelige Stue, og jeg mindedes, hvordan „bitte Mads“ før sit Bryllup havde følt sig fuldt forvisset om, at der ikke manglede noget til at skabe et hyggeligt Hjem her, endda der netop manglede det, som regnedes for det allervigtigste. Havde han alligevel haft Ret? Over dette lille Hjem, der sandelig ikke var bleven

grundet paa gensidig Kærlighed, syntes Vorherres Velsignelse jo at have hvilet mere naaderigt end de fleste Steder.

Jeg sad længe i stille Forundring, mens sære Tanker rørte sig i mig.

Da den gamle Bedstemoder et Øjeblik var gaaet ud i Køkkenet, kunde jeg ikke lade være med at spørge Grethe om, hvordan det var gaaet hende selv. Om *hun* nu var rigtig lykkelig?

Hun blev lidt rød og lo.

„Hvorfor skulde A it' være det?" sagde hun.

„Jeg mener, Grethe — er du nu ogsaa kommen til at holde af din Mand paa den rigtige Maade?"

Hun vilde først ikke svare. Hun stod hende i Krogen med Ryggen til mig og samlede noget Børnetøj. Saa sagde hun tilsidst, noget sagte:

„A tænker, vi gjorde for meget ud af det dengang — med dether Kærlighedsvæsen — og det — at sige, saadan som vi læste om det —".

Hun blev mere og mere rød og stammede. Men nu kom den Gamle ind igen fra Køkkenet. Hun maa have hørt, hvad vi snakkede om. For hun kom hen og lagde sin Haand paa min Skulder og sagde:

„Aa veed jo godt, Thyssen, at De var ogsaa vred paa mig dengang, ligesom Provstens. Men se: vi gammeldags Forældre, vi haar'et nu saadan i det gammel Slav. For nærensti' den jen er Kaal og den aanden Pig', saa er der misæl, hvad *der* skal til, om de ellers vil vær' skikkelige og go'e ved hverandre. Og saa kommer jo æ Bø'n og Sygdommer og den Slavs og saa et Liv i Stræv og Lyst. Jo jo — bitte Thyssen! — det er noet bedre, end det her Fjamskeri, som de kalder for Kærlihed!"

Jeg tav mismodig. Jeg kunde i det Øjeblik hverken svare Ja eller Nej. Og endnu tier jeg helst derom.

FRA HYTTERNE

Skyggerids fra Landsbyen

1. UDGAVE · 1887
2. — 1905
SAMT I „FORTÆLLINGER“ · 1899
OG I ANDEN UDGAVE AF FORTÆLLINGER · 1903

FEMTE UDGAVE

HERMED TRYKT IALT I 20.000 EKSEMPLARER

Naadsensbrød

Der stod en Eftermiddag et stort Spektakel omme i Smøgen bag Gadekæret, hvor fire-fem sorte Indsidder-Rønner ligger sammenbyltede under Skolebakken.

Anledningen var vægtig nok; det var Stine Bødkers, der skulde paa „Kassen".

Dette er den folkelige Betegnelse for Herredets store, nyopførte Fattig- eller Arbejdshus, der er Egnens Stolthed og Pryd. Nu skal man i Sandhed ogsaa vanskeligt kunne tænke sig noget, der saa lidt minder om de gamle, smudsige og stinkende Sogn-Fattiggaarde, hvor man i gamle Dage stuvede Folk sammen paa maa og faa og lod dem leve efter eget Forgodtbefindende. Helt kongeligt ligger „Anstalten" paa Toppen af en kratbevokset Banke ud mod Fjorden — muret i rødt og graat, med Spir paa Gavlene og Majestætens Navnetræk funklende i Guld paa blaa Grund over Indgangsdøren.

Fremmede, der kommer forbi paa Vejen, vil sikkert ikke anslaa det til mindre end et kgl. Tugthus el. lign.; og mere end een besindig Mand, der har vovet sig indenfor det jernbespigrede Plankeværk og betragtet de mægtige Trappegange, Varmeapparaterne og de dekorerede Lofter, har rystet betænkeligt paa Hovedet og ymtet om Overdrivelse.

Det skulde da netop være, at han er kommen op i en af de store Sale, hvor Lemmerne sidder rækkevis under Vinduerne og fletter Sivmaatter og binder Kurve — Mændene og Fruentimmerne hver i sin Fløj. Der er altid noget uhyggeligt ved Synet af saadan Forsamling gamle, livstrætte Mennesker, hvem

Tilværelsen intet længere har at byde — især, hvor Livets lange Kummer allerede har sat saa dybe Mærker af Tilintetgørelse som paa disse.

Det er de udslidte Kræfter, de forkomne Eksistenser fra Herredets Hytter og Huler, der samles herinde imellem disse Mure, naar Haanden bliver for svag og Ryggen for kroget til længere at bære Livets Byrder. De sidder nu her, ens i Dragt ligesom Søskende, med rent Linned og saa velkæmmede og renvaskede, som de næppe nogensinde har tænkt at skulle blive det i denne Verden — men tillige saa stille og underligt eftertænksomme, som var ogsaa allerede Evigheden begyndt for dem her i disse store, højtidelige Rum, hvor Lyset fra de høje Vinduer falder ind som med en overjordisk Glans, og hvor den mindste Hosten eller Harken giver Genlyd under Loftet som i en Kirke.

Tavse og andægtige flytter de deres stive, krogede Fingre, fæster Simen i Halmen, knytter paa og trækker til, Time ud og Time ind med mekanisk Regelmæssighed — kun nu og da skræmmet op ved Lyden af Inspektørens knirkende Morgensko, naar han nærmer sig op ad Trapperne. Der gaar da et ængsteligt Sæt ned gennem Rækkerne. Og idet hans store Gud-Fader-Skikkelse viser sig i Døren, dukker de gamle Hoveder endnu en Tomme dybere ned over Maatterne.

Det eneste, der bringer lidt oplivende Afveksling i den lange Dags Ensformighed, er Madklokkens Klemten. Saa saare denne lyder, rejser alle sig op, børster omhyggeligt Halmstumperne fra Skødet ned i den reglementsmæssige lille Bunke paa Gulvet og begiver sig ud paa Trappegangen, hvor en Opsynsmand ordner dem i Rækker paa to og to. Ved et givet Tegn afmarcherer de derpaa ned til Køkkenlemmen, hvorfra de lidt efter stiger op, hver med en Krukke forsigtig mellem Hænderne og med de stivnede Træk ligesom optøede af den liflige Damp, der staar dem op om Næsen.

Om Morgenen bestaar Maaltidet af en halv Pot kogt, brunt Vand — Øl kaldes det officielt — og et Kvartpund tørt Rugbrød, hvilket sidste de ihærdigt og begærligt sutter i sig med

de tandløse Gummer, idet de flittigt bløder det i Vandet. Til Middag er det Vælling og en Sild, eller grøn Søbekaal med Roer og Kartofler — samt Duften af Inspektørens Bøf, naar de paa deres Krukke-March stjæler sig til et Øjeblik at standse ud for Døren til det private Køkken. Flæsket serveres til Midaftensmaalet sammen med endnu en Skive tørt Rugbrød og en halv Krukke Mælkevand, hvorpaa Opsynet gør en Ronde gennem Stuerne for at paase, at intet overflødigt bortspildes eller forputtes.

Overhovedet gaar alt for sig med en Nøjagtighed og Orden, der maa kaldes mønsterværdig. Fra Lemmerne om Morgenen Klokken fire purres op af Sengene og indtil den reglementerede Aftenmønstring, hvor blandt andet Dagsarbejdet udmaales og bedømmes, hersker der en Punktlighed og Disciplin, der ikke kan være bedre paa nogen Rekrutkaserne. Det er helt forbavsende, med hvilken Adræthed disse gamle, skørhovede Mennesker overalt og ved enhver Lejlighed veed at finde deres Pladser og kende deres Pligter. Selv de genstridigste Gemytter og urimeligste Særlinge — og hvor findes de hyppigere end blandt skrøbelige gamle! — slibes i Løbet af en fjorten Dages Tid til de føjeligste Led i Mekanismen og fremstiller sig straks den første Udgangssøndag for Omverdenen med dette ugengivelige Fællespræg af slunken og renvasket Tamhed, der karakteriserer dem alle fuldt saa vel som selve den graa Vadmelsuniform.

Nu maa det ogsaa af alle erkendes, at man i den nuværende Inspektør har fundet en Mand, der i en sjælden Grad er som skabt til den Stilling, han er sat til at beklæde. Stor og frygtindgydende, saa endog Gulvene skælver under hans Trin, med en gammel Underofficers hele fugtige Majestæt og upaavirkelige Koldblodighed, fører han fast og myndig Styret. Med en Holdning, som om han havde slugt et Spanskrør eller i det mindste holdt et saadant skjult under sin tæt tilknappede Frakke, vandrer han sine Rundture op gennem Trapperne og hen igennem Stuerne for med sin enestaaende Evne til at opdage hver mindste Uregelmæssighed eller ringeste Forsømmelse at udøve Anstaltens reglementsmæssige Justits.

Til den Ende findes nede i Kælderen en Række smaa, mørke, vel aflaasede Rum — „Brummerne" — hvor Synderne sættes ind til en Træbriks, en Halmsæk og et nyt Testamente for *der* et Par Dages Tid i Ro at overveje og angre deres Brøde . . . en Straf, for hvilken Inspektøren som gammel Militær har en naturlig Forkærlighed, og til hvilken han af egen krænket Pligtfølelse endnu føjer Afknapning paa Mad-Rationerne . . . til Fordel for sin navnkundige Præmieso „Gine".

Det kan nu efter alt dette umuligt vække Forbavselse, at Anstalten fra alle Sider berømmes som en virkelig Mønsteranstalt. Det er slet ikke Skryderi, naar Inspektøren med Selvfølelse betror den interesserede fremmede, som han forekommende viser rundt i den vidtløftige Bygning, at denne har dannet Forbilledet for adskillige lignende Barmhjertighedsasyler i de omliggende Herreder. Ja, rundt om i Landet ligger der Broder- og Søsteranstalter, der ikke i noget Punkt staar væsentlig tilbage, men Træk for Træk viser Oprindelsens Fællesskab — lige til dette med Majestætens Navneslyng som et betryggende Segl over Indgangsdøren.

Besynderligt nok synes nu Herredets Fattigfolk slet ikke taknemlige for dette Palads, hvormed man saa rundhaandet har betænkt deres gamle Dage. Det er endda næppe for meget sagt, at dets blotte Nævnelse kan faa den stærkeste Pundtærsker til at blegne af Skræk.

Heller ikke havde Stine Bødkers rettelig forstaaet at skatte dets sindrige Ventileringssystem og smukke arkitektoniske Linjer; og da man hin Eftermiddag kom for at afhente hende, og den enspændige Fjællevogn, der var tilsagt til at foretage Flytningen, holdt udenfor hendes Dør, var hun paa ingen Maade at formaa til at følge; og da man vilde bruge Magt, satte hun sig til Modværge med en saadan Lidenskab, at hendes Skrig kaldte Folk til overalt fra Byen.

Der blev et frygteligt Røre. Den halve Smøge stod tilsidst fuld af alle Slags tililende; og igennem Tilraab, Latter, Hundegøen og de netop hjemslupne Skolebørns Jubel hørte man Stine

skælde, bande og skrige inde i sin Stue, saadan som kun en drukken og splittergal Kælling har Vejr til det.

En brøstfældig Slagbænk, en ormegnavet Kiste og forskelligt gammelt Smaaskrammel — hendes samlede Bohave — havde man med Møje faaet fravristet hende og praktiseret ud af Vinduerne. Man kunde udefra tydeligt se, hvorledes hun med truende Fagter skridtede frem og tilbage inde i det tomme Rum.

Det havde forøvrigt i den senere Tid ikke været noget usædvanligt for Byens Folk at se Stine i en saadan Ophidselse. Hun havde forhen været en skikkelig og stræbsom Kone, der efter sin Mands Død havde ernæret sig selv og mange Børn ved redeligt Arbejde i Roe- og Kartoffelmarkerne og overhovedet overalt, hvor man havde Brug for en bred Ryg og et Par rappe Næver. Men siden hun forgangen Høst kvæstede sin Haand i et Damptærskeværk, var hun under den fortvivlede Kamp for Tilværelsen bestandig oftere tyet til Fattigfolks store Trøster, til Brændevinens Barmhjærtighed. Fra det Øjeblik, det blev hende klart, at hendes Modstand var forgæves, og at Arbejdsanstalten tidlig eller silde vilde blive hendes sidste Asyl, slap alle Tøjler hende afhænde; . . . og nu gik hun derinde over Gulvet som et vildt Dyr, skrækkeligt tilredt, med Huen gleden bagad fra den halvskaldede Isse og oversmurt med Skarn.

En Flok støjende Mænd og Karle, der havde samlet sig i Døren, søgte paa gemytlig Vis at tale hende tilrette. Men hver Gang en af dem nærmede sig eller blot strakte Haanden ud imod hende, krummede hun sig sammen af Raseri og stampede i Gulvet. Nu og da gik hun hen til Vinduet og spyttede ud paa Drengene, der skreg — og da vilde Skraalet ikke standse.

Endelig kom Sognefogden, som man havde skikket Bud efter.

Han kom lige fra Tærskeloen — hidsig og varm — med Avner hængende i Haaret og i hans nye graa Vadmelsbukser.

Hastig trængte han sig gennem Sværmen og gik ind i Stuen.

Her blev han staaende midt paa Gulvet med skrævende Ben og de udspilede Hænder hvilende paa Hofterne.

Da det gik op for Stine, hvem hun havde for sig, blev hun med eet stum. Langsomt og med et skulende Blik trak hun sig tilbage over Gulvet og anbragte sig i den inderste Krog som i en Forsvarsstilling.

Sognefogden fulgte hende med tunge, skræmmende Træskotrin.

„Du vil vel ikke lægge Haand paa Fogden, Stine!“ sagde han, idet han smilte i en behagelig Følelse af sin Magt.

Der var nu fuldkommen Stilhed ude og inde. Stine var sunken i Knæ. Hun holdt afværgende de jordsorte, magre og rystende Hænder frem foran sig, mens Underkæben bevægede sig op og ned som for at tale. Men der kom ingen Lyd. Kun Øjnene — smaa, sorte, rædselsslagne under den rødplettede Pande — hvor de bad!

Det var et ynkværdigt Syn.

Fogden traadte endnu et Skridt frem for at tage fat i hende. I det samme lød det med en rusten Stemme ude fra Mængden:

„Aa — lad hende være, du!“

Og straks efter med tre-fire forskellige Røster det samme Tilraab:

„Lad hende være lidt!“

Sognefogden vendte sig ikke. Han havde formodentlig genkendt lange Zacharias Smeds Stemme. Med et pludseligt Hastværk fik han ved Hjælp af et Par hosstaaende Karle Stines Hænder og Fødder bundet, hvorpaa hun af fire Mænd og under Skolebørnenes fornyede Skingren bares ud gennem Døren.

Der er intet Maal for, hvor hun skreg. Det var et Skrig, der syntes at maatte naa ud til Verdens Ende og helt ind i Himmelens Riger. I Døren brast Hyssingen om hendes Fødder, og hun begyndte rasende at sparke omkring sig. Da blev der Latter blandt de unge Karle, der stod hos. Men i en Fart fik Fogden hende smidt ned i Vognhalmen, et Par Mand sprang op, Kusken smækkede paa Hesten, . . . og Vognen rumlede afsted.

Saa var det forbi, og Folk skiltes roligt.

Fogden og den lange Zacharias Smed vekslede blot i Forbigaaende et Øjekast. Derpaa gik de hver til sit. — —

Lidt efter kom Provsten kørende gennem Byen i sin nye Landauer.

Fomodentlig maa han have haft Fornemmelsen af noget usædvanligt; thi da han kom til Gadekæret, hvor Skolebørnene endnu stod forsamlede, lod han Vognen holde og spurgte, hvad der var paafærde.

Og som med een Mund og med Huerne i Hænderne svarede de smaa i deres Uskyldighed:

„Det var bare Stine Bødkers, der kom paa Kassen!"

Knokkelmanden

Ude i Øst bag en lang, sammensunken Voldgrøft, der dannede Grænsen mellem Overdrevet og de egentlige Bymarker, laa et pynteligt lille Boelsted med grønne Vinduesrammer, Vinløv om Gavlen og Bikuber langs Havehegnet.

Ensomt og trist laa det paa de stenede Jorder, der skraanede imod Fjordindløbet.

Men i den lille Have foran Huset stod om Sommeren et pragtfuldt Flor af fine og sjældne Blomster. Navnlig i Avgust, naar Rankerne og Slyngplanterne havde skudt sig højt op paa Straataget, og naar Frugterne paa de bugnefulde Dværgtræer begyndte at modnes mellem Løvet, saae det lille Hus helt eventyragtig ud *der* midt i de øde Stenmarker — en tusendfarvet Blomsterkurv, der blandede sin Vellugt med Havets bittersalte Aande.

Det var rent ud forbavsende, hvad der var bleven frembragt og opelsket paa denne lille Plet. I de lyse Sommeraftener, naar Solen var ved at gaa ned, drev gerne en og anden af Byens Folk op over Øster-Stien med sin Pibe eller Strikkestrømpe for fra Grusbakkerne at fryde sig ved Synet af den fremtryllede Rigdom.

„Boelfolkets Paradis" kaldtes tilsidst Huset Mand og Mand imellem; ja mange var ikke langt fra virkelig at tro, at der hvilede en særegen Guds Velsignelse over det.

Boelsfolket selv kendte derimod ingen noget til.

For otte Aar siden var de kommen til Egnen fra Landet hinsides Fjorden med to rødmalede Kister, en Spinderok og en

Ægtesengs Klæder; og de havde i al denne Tid holdt sig tilbage fra al selskabelig Omgang med Egnens Folk.

Fra Morgen til Aften kunde man se dem gaa uforstyrrelige i deres Arbejde ude paa Marken bag deres hvide, langskæggede Hors eller i Haven med Gartnerkniv og Spade. Men ikke ved nogen Lejlighed havde de blandet sig med Befolkningen, skønt denne oftere havde givet dem en Anledning.

Selv i Kirken, hvor de regelmæssigt mødte til Aarets tre store Højtider for at ofre, satte de sig sammen i en af de bageste Stole; og saa saare Degnen havde sagt det sidste Ord af Fadervor, rejste de sig og var alt langt paa Vej ud over Grusbakkerne, før det øvrige Kirkefolk naaede frem gennem Portalen.

Han var en lille, sammensunken og forslæbt Skikkelse med denne altfor store Højre-Skulder og den i det hele lidt skæve Figur, som er fælles for Folk, hvis Liv har været en eneste Trældom. Udtrykket i hans store, blakkede, troskyldige Øjne tydede paa en noget skrøbelig Forstand; og i Virkeligheden maatte ogsaa Konen bestandig træde til, naar noget alvorligt eller indviklet skulde afgøres. *Hun* var et stort og sundt Bondefruentimmer af den Art, som nu er ved at dø ud. Man vilde vide, at det i sin Tid skulde have holdt haardt for dem at komme sammen; og man begreb, at det var derfor, de nu knyttede sig saa uadskilleligt til hinanden.

De var oprindelig et Par forladte, af det offentlige udsatte Børn, der først i en billig Sognepleje, senere — skilte fra hinanden, men begge besjælede af samme Tanke og stræbende mod samme Maal — i kummerlige Tjenester omkring paa store Gaarde havde lært, hvad ondt var . . . indtil de efter næsten tyve Aars selvfornægtende Slid og den møjsommeligste Sammensparen var naaet saa vidt, at de kunde bestride „Redelighed" og den første lille Udbetaling for det Sted, de siden havde besiddet.

Men *den* Gang var Huset en sand Elendighedens Hule, og Haven en Stendynge, og Markerne lutter Kvikrødder. Nu — efter næppe otte Aars Forløb — var ikke alene hele Købesum-

men fuldt udbetalt og Jord og hele Pladsen tifold forbedret, men inde i Byen vilde man endog mene, at de lykkelige Mennesker sidste Terminsdag havde kunnet gøre et lille Indskud i Sparebanken.

Men ikke heller dette var naaet uden de utroligste Selvopofrelser.

Hver Dag i alle disse Aar var gaaet hen i en slidfuld Stræben for Opnaaelsen af det Maal, der havde været deres Ungdomsdags store, fælles Drøm: en Gang at blive frie Folk paa fri Jord. Deres lave, grønmalede Dør havde været den første, der aabnede sig før Daggry, den sidste, der lukkede sig for Natten. I Middagstimen, naar andre sov, i Regn og Storm, altid var de paa Færde, brød Sten, satte Gærder, puslede deres Blomster eller røgtede Bistaderne. Selv midt i den mørkeste og strengeste Vintertid kunde Folk, der kørte hjem fra Gildelag, allerede Klokken fire om Morgenen se det røde Lysskær fra deres Vinduer henover Sneen.

Derinde sad de i den lille lave Stue og gjorde sig Tiden nyttig, indtil det dagedes. Ane spandt paa Rok eller kartede. Simon bandt Sivmaatter eller snittede Træskeer. Og om Aftenen, naar den korte Dag var til Ende, tog de stilfærdigt fat igen og læste tilsidst ved det tynde Lys et halvt Kapitel i Testamentet, førend de søgte Hvile i Alkoven.

Ude i Haven var hver Tomme Jord taget under den kyndigste og omhyggeligste Behandling. Her vrimlede det af smaa, pudsige Indretninger, som Simon med et mekanisk Snille, der ikke er ualmindeligt hos Folk af svag Forstand, havde sat sammen for at skærme Smaatræer for Blæsten eller skræmme Fuglene fra et Bær eller skaffe Sol paa en Blomst.

Men alt — Sivmaatter, Træskeer, Honning, Blomster og Frugter lige til det mindste Bær blev samvittighedsfuldt sanket sammen og hver Lørdag af Ane skillinget ud paa Torvet i den nærmeste Købstad for at øge Tyngden af den røde, hæklede Pung, der laa gemt i Sengehalmen.

I seks Aar levede de uden Børn.

Men i det syvende fødte Ane en Datter, som de nævnte op efter Dagen og kaldte *Eulalia.*

De havde netop paa denne Tid faaet samlet sammen til den sidste Afbetaling af Gælden paa deres Hus. Den lykkelige Dag, de saa længe havde drømt om, var forhaanden. I en tidlig Morgentime hen paa Sommeren gik Simon ind til Staden med de to hundrede Kroner forsvarligt indsyede i sin Vadmelsfrakkes rummelige Inderlomme.

Ud paa Eftermiddagen kom han tilbage og betydede Ane med et Nik og et Smil, at nu *var* det sket. Ane havde dækket Bord med stegt Sild og Surkaal for at gøre Dagen lidt festlig; men ingen af dem havde rigtig Appetit, og de talte kun lidt.

Efter Maaltidet gik de ud over Marken, saae til den dræende Rug, til Koen paa Kløveren og Faarene paa Bakken. Polle, den langskæggede Hest, stod der ogsaa; og Ane tog et Stykke Brød op af sin Lomme og stak det til den.

Alt omkring dem stod saa frodigt, saa lykkespaaende og talte til dem om en overvunden Strid, et nyt Liv, en rig Naade, som de nu slet ikke syntes at have fortjent.

Om Aftenen satte de sig sammen paa en Bænk, som Simon i Anledning af det nye Liv, de nu skulde til at føre, havde sammentømret og anbragt udenfor Døren. Her stoppede han en ny Træpibe, som han om Formiddagen havde købt i Staden; og idet han forsigtig pustede Røgen fra sig, betragtede han opmærksomt de lavt hensvævende Tobaksskyer, saaledes som han vidste, det hørte sig til for Folk, der nød Tilværelsen.

Undertiden saae de paa hinanden og smilte. Ane havde plukket nogle Stikkelsbær, som hun sad med i sit Forklæde og nu og da spiste af, i det hun tvang sig til ikke at bryde sig om, hvad de kunde være gjort til i Penge paa Torvet i Købstaden. Simon lettede nu og da sit Hjerte ved et tankefuldt:

„Naa, ja ja . . . her sitter vi, Ane!"

Efterhaanden fik de dog Tungen paa Gled. Tilsidst begyndte endog Ane i Kaadhed at kaste Stikkelsbærskaller i Hovedet paa Simon. En Stund sad han og tog imod dem med sveden Rolighed; men snart begyndte han at give hende Svar ved sindigt

at pirke hende i Siden med Pibespidsen. Hun slog ham over Haanden og kaldte ham en rigtig Somikkel. Men da greb han hende pludselig om begge Haandleddene og vilde vælte hende bagover. Hun værgede sig tappert og sparkede fra sig med Træskoene.

Dette morede dem. Den Slags Spøg havde de aldrig før givet sig Stunder til. Og da Solen helt var under, og de var krøben op i Alkoven, favnedes de saa varmt og eftertrykkeligt, som om de for anden Gang havde fundet hinanden i en ny og lykkeligere Ungdom.

Det var en af deres mange Bestemmelser, at de fra denne Dag vilde ligge en Time længere i Sengen om Morgenen; men foreløbigt havde de al for megen Uro i Blodet hertil, og i det hele skete der ikke store Forandringer i deres Livs daglige Gang.

De anskaffede sig et rødmalet Klædeskab og en Seng til Eulalia, og Simon fik en ny Hat, hvortil han højlig trængte. Ogsaa blev det stampede Lergulv i Stuen brudt op og erstattet af et Bræddegulv, og istedetfor de sædvanlige Kartofler med Meldyppe fik de nu oftere Sulevælling, Ærtegrød med Mælk, Stegeflæsk eller endog Klipfisk med smeltet Smør. Men ellers forblev alt ved det gamle, og nede i Sengehalmen gjorde den røde Pung sig allerede tyk af det første lille Indskud til Sparebanken.

Saaledes gik et Aar.

Da kom det Ane for, at hun atter var begyndt at bære. Men efterhaanden som Tiden led, viste det sig til hendes Forundring, at hun maatte have taget fejl.

Denne Opdagelse, som hun forhen vilde have følt som en Befrielse, blev hende nu en Skuffelse. Nu, da de havde stridt sig frem, ønskede hun sig en Børneflok, der kunde dele Lykken med dem.

Men ud paa Høsten følte hun sig paa een Gang mindre vel; og en Dag, da hun stod paa Læsset og lagde Slodhalm, trykkede hun pludselig Haanden ind i Siden, idet hun undertrykte et lille Skrig.

„Vent lidt," sagde hun ned til Simon, der stod under og stak op.

„Hva' ska'r?" spurgte han og sænkede Tyven.

Men Smerterne overvældede hende, hun maatte sætte sig i Læsset.

„Herre Jøsses! . . . Hva' er der, Ane?"

„Jeg veed ikke . . . det er i Maven."

„Naa—aa," sagde Simon beroliget. „Du maa ta' dig et Par Peberkorn til Midaftensmaden, saa linder'et vel."

Da Ane kom hjem, tog hun tretten store Peberkorn i et halvt Glas Brændevin. Om Natten laa hun med sin Uldklokke over Maven, og yderligere havde hun i Smug lagt en flækket Ært i et nygnavet Musehul . . . saa det behøver ikke at fortælles, at hun kom sig.

Men helt rask blev hun alligevel ikke. Hele Efteraaret gik hun og smaaskrantede og frøs, og det skønt hun to Gange daglig gned sig over Lænderne med Uld, drak blodrensende Te hver Morgen og Aften og i det hele samvittighedsfuldt efterkom alle Distriktslægens Forskrifter — lige til at underskrive de danske Kvinders Kanonadresse.

Den gamle, spøgefulde Herre, der gerne kom fra en Middag eller Jagtfrokost paa en af Herregaardene, vidste ikke synderlig Besked og slog derfor det hele hen.

Men det blev alligevel slet ikke bedre. Bedst som hun stod ved Kærnen eller Gruen, kunde Smerterne komme som et Sting tværs igennem hende, saa hun ikke kunde holde sig oprejst.

En gammel Kone fra Byen, der undertiden kom og købte Grøntsager hos dem, gav hende det Raad at hugge Hovedet af en liggegal Høne og drikke Blodet varmt, mens hun endnu var fastende. Ane prøvede det, men det hjalp ikke noget.

En anden Kone, som havde hørt om hendes Tilstand, opsøgte hende en Dag ude i Marken og betroede hende en hel Række Midler, der alle skulde være ufejlbarlige. Blandt andet skulde hun ved næste Næ, uden at nogen saae det, lade sit Vand paa et Stykke Flæskesvær og hænge dette op i Skorstenen indtil Nyet. Derpaa skulde hun grave det ned paa et Sted, hvor hun

ellers aldrig kom, og tre Gange raabe sit Navn, inden hun forlod det. Allerbedst var det dog at stikke en Pilekvist ind under Taget og hver Nat gaa ud i bart Linned og svinge den over sit Hoved.

Ane forsøgte sig samvittighedsfuldt med det altsammen, men det viste sig lige resultatløst.

Da overtalte den samme Kone hende til at prøve en klog Mand, der boede i Nabosognet og havde hjulpet mange baade for Skæver og Modersot og faldende Syge og det, som endnu værre var. Ane vægrede sig i Begyndelsen; men en Søndag, da Vejret var godt, kørte hun og Simon derover og fandt let Mandens Hus, hvor en hel Række Vogne ventede udenfor Døren. Hun blev signet og maalt, og tilsidst gav Manden hende en Krukke med Englefedt, som hun skulde smøre sig med over Maven. Straks syntes hun, det hjalp godt, men ikke længe efter var det omtrent det gamle igen.

Saa slog hun sig tiltaals med dette Resultat, indtil Julen var ovre og det nye Aar gik ind.

Det var den Vinter en streng Frost. Over Fjorden laa et fast Isdække, og Simon besluttede at benytte denne nemme Lejlighed til at komme ind til Hovedstaden med et Læs Sivmaatter og Riskoste, som han i Vinterens Løb havde bundet, og som han derinde kunde faa fordelagtigere afsat end paa Torvet i Staden. I samme Skynding kunde da Ane raadspørge en Professor, om hvem de havde hørt Tale, og faa ordentlig Besked paa Tingene, saa hun igen kunde blive rask og frisk, inden Klagen gik af Jorden, og Vaararbejdet skulde begynde.

En Nat Klokken tre kørte de i Maaneskin over den islagte Fjord og drog de fire Mil ind til København.

De havde aldrig før tænkt sig, at der kunde være Tale om virkelig Fare. Naar de havde ymtet noget i den Retning for Distriktslægen, havde han altid paa sin spøgefulde Maade svaret:

„Kære Venner! Hvad er farligt? Man kan dø af et Knappenaalsstik og leve med et Sabelhug. Altsaa, kære Venner, — Godmorgen!“

Men da de nu stod i den berømte Professors store Venteværelse og saae al den Nød og Elendighed, der her sad bænket langs Væggene eller listede med vaklende Trin over Gulvet, betoges de pludselig af Angst. Den uhyggelige Stilhed i det høje Rum, de blege, forpinte Ansigter, Luften, der var mættet med Karbol som paa et Hospital — alt talte paa een Gang til dem om Død og Opløsning.

De havde trukket sig tilbage til en Krog, hvor de stod tavse og holdt hinanden i Haanden; — og hver Gang Døren til Professorens Stue aabnedes og en bleg Skygge gled ud eller ind, mødtes deres Blikke. Da deres Nummer endelig blev raabt op af Tjeneren, og de stod foran Døren ifærd med at gaa ind, greb Ane pludselig angstfuld om Simons Arm som for at holde ham tilbage.

„Værs'god! — træd ind — og luk Døren!" raabte Professoren, en lille ilter Mand, der stod midt paa Tæppet og pudsede et lille Instrument med sit Lommetørklæde.

„De fejler?" spurgte han, saasnart Døren var bleven lukket efter dem, idet han under sine mørke, buskede Bryn kastede et hurtigt undersøgende Blik hen paa dem.

Da Simon efter Ævne havde forklaret ham Aarsagen til deres „Besøg", puttede Professoren, der hidtil ikke havde forandret Stilling, resolut Lommetørklædet i Baglommen og viste med en Haandbevægelse hen imod et lille Værelse i Baggrunden, idet han kort bad Patienten gaa derind og klæde sig af.

„Jeg skal da straks være hos Dem," tilføjede han og gav det blanke lille Instrument et sidste Strøg med Pegefingeren, inden han satte det i et Etui paa Bordet.

Ane saae forfærdet paa Simon; hun var bleven blodrød. Men da Simon efter nogen Vaklen nikkede, gik hun med løftet Hoved over Gulvet og forsvandt ind ad Døren.

Professoren gav sig til at blade i nogle Blanketter, paa hvilke han nu og da gjorde en Optegnelse. Da han efter nogle Minutters Forløb tog et Par Briller paa og udenvidere gik ind til Ane og lukkede Døren efter sig, foer der et Stød gennem Simon.

Han greb med Haanden om en Stoleryg og lyttede aandeløs. Op fra Gaden steg der Lyd af Fodtrin og Vogne blandet med Sælgekoners skingre Stemmer. Men derinde var alt stille. Kun syntes han af og til at høre en Raslen af Instrumenter.

Hans Ben blev saa underlig tunge. En kold Sved piblede frem paa hans Pande. Da han tilsidst virkelig hørte et lille Skrig derinde fra, begyndte Stuen med Skilderier, Bøger, Tæpper og Vinduer at løbe rundt for hans Øjne, og han maatte sætte sig paa Stolen for ikke at falde.

Endelig viste Professoren sig.

Tilsyneladende uden at lægge Mærke til Simon, der straks havde rejst sig, gik han hen for at vaske sine Hænder bag et Forhæng i en Krog af Stuen. Men idet han derpaa, tørrende sig i Haandklædet, gav sig til at gaa frem og tilbage over Gulvet, saae han hastigt hen paa ham under de sænkede Bryn.

Simon turde ikke spørge. Han stod og lod sine Fingre glide gennem det vaade Haar, mens Blikket flakkede raadvildt omkring i Stuen.

Omsider kom Ane. Hun var blaableg som et Lig, Tænderne klaprede i Munden paa hende, og hun undveg hans Øjne.

Simon vaklede et Skridt frem med Haanden i den indvendige Brystlomme.

„Hvor . . . meget . . . ?“ stammede han.

„Otte Kroner,“ svarede Professoren henne fra Vinduesfordybningen — med en Stemme, der intet lod ane om det medlidende Blik, hvormed han fra Siden betragtede dem, mens han lod, som om han pudsede sine Negle.

Simon famlede med sine tykke Fingre i Tegnebogen og talte Pengene op.

„Ifald De har daarligt Raad, koster det intet,“ sagde Doktoren meget stille.

Men Simon rystede paa Hovedet, og de gik.

„Den næste!“ raabte Professoren og stillede sig atter ud paa Gulvtæppet for at tage imod.

. . . Nede paa Gaden stod Polle, den langskæggede, og ventede med Køretøjet, der straks skulde føre Simon og Ane hjem.

De steg tavse til Sæde, og først da de var kommen langt udenfor Byen, fik Simon Mod til at tale.

„Det er vel ikke rigtig godt?“ spurgte han uden at se paa hende.

„Nej.“

Han daskede lidt paa Hesten.

„Det er kanske helt skidt?“

„Ja.“

Skønt han havde ventet Svarene, gik der efter ethvert af dem et nyt Stød igennem ham. Hans tykke Læber skælvede, og han vovede ikke at fritte mere.

Men da de kom saa langt frem, at de over Fjorden kunde se Boelstedets grønne Vinduesrammer og Bistaderne langs Havehegnet, faldt Ane i Graad. Og da de naaede Hjemmet, og den fremmede Kone, der havde passet Eulalia under Fraværelsen, traadte ud med Barnet paa sine Arme, tog hun dette ind til sig med en Tavshed, der fortalte Simon alt. —

Det var Døden.

Langsomt men sikkert vilde den nærme sig og uden Skaansel tage hende med sig over i det store Mørke . . . .

I de første Par Timer efter Hjemkomsten gik de begge sanseløse omkring, bedøvede af Slaget. Men da den fremmede Kone var gaaet, og Eulalia bragt i Seng, satte de sig ved Bordet for at tale roligt om Sagen.

Ane genfortalte nøjagtigt, hvad Professoren havde forklaret hende angaaende Sygdommens sandsynlige Aarsag og Begyndelse. Om dens videre Forløb og navnlig om dens Farlighed havde han først intet bestemt villet sige; men da hun trængte ind paa ham og begærede fuld og klar Besked, havde han tilsidst erklæret, at hun ikke maatte gøre sig noget stort Haab om Helbredelse: allerede efter faa Maaneders Forløb vilde hendes Tilstand efter al Sandsynlighed blive uudholdelig. Han havde tilføjet, at hun da skulde lægge sig ind til Operation paa Amtets Sygehus; men paa hendes fornyede Begæring om

at faa den fulde Sandhed at vide havde han ladet forstaa, at Resultatet efter hans Anskuelse næppe var tvivlsomt.

Da Ane saaledes havde faaet lettet sit Hjerte, fandt hun mere Ro; og i Løbet af et Par Dage genvandt hun næsten helt sin vante Fatning.

Blot kom der over hende en stundesløs Travlhed. Tidlig og silde gik hun rundt i Huset, i Kælderen og paa Loftet, endskønt hun allerede havde lidt Besvær med at bevæge sig. Der var saa mange Ting at udrette, saa meget at indhente, om hun skulde naa at efterlade alt, saaledes som hun ønskede det. Hun undte sig tilsidst næppe Søvn men sad langt ud paa Natten og eftersaae Simons og Eulalias Klæder, bødede deres Linned, optalte sit eget Tøj og samlede det Stykke for Stykke nede i Skuffer og Kister, for at alt kunde ligge tilrede og enhver finde sit, naar hun ikke mere var hos dem.

Imidlertid gik det i et og alt saaledes, som Professoren havde forudsagt.

Uden egentlige Smerter følte Ane sin Tilstand, som om der et Sted inden i hende laa en tung Klump Bly, der for hver Dag voksede. Hendes Mave svulmede op som paa en frugtsommelig, og Knæene blev ømme og svigtende.

Men aldrig kom der en Klage over hendes Læber. Da hun først var bleven fortrolig med Tanken om at skulle dø, fandt hun sig deri som i en Ting, der nu en Gang var saaledes bestemt og ikke kunde blive anderledes.

En Dag, da hun, lokket af den første Foraarssol, havde vovet sig alene ud i Haven og saae de brune Knopper og grønnende Skud, hvis Flor hun aldrig mere skulde glæde sig ved, løb dog hendes store Øjne over, og hun satte sig paa den Bænk, som Simon havde sammentømret, og faldt i heftig Graad.

Tilsidst svandt hendes Kræfter med rivende Hast. Hun blev ganske sammenbøjet, saadan som gamle Folk, Ansigtet gustent og Benene saa tykke og svage, at hun kun med Nød og næppe kunde slæbe sig frem, naar hun støttede sig til Væggene. Men lige til det sidste ordnede hun med egen Haand alt i Køkken

og Stue uden at ville tillade fremmed Hjælp, saa længe hun endnu var i Huset.

Endelig, en Aften i Maj efter en slidfuld Dag, sank hun tungt ned paa Stolen ved Kakkelovnen, trykkede Haanden ind i Siden og sagde stille:

„Nu — Simon . . . . nu tror jeg, at jeg maa lægge ner."

De talte lidt sammen derom; hvorpaa Simon rejste sig og gik ud i Stalden for at ordne alt til Afrejsen den næste Morgen.

Om Natten laa de tavse og holdt hinanden i Haanden. De havde talt ud om alt. De var bleven enige om en Kone fra Byen, som skulde være hendes Stedfortræder i Huset, og Ane havde sagt ham, hvor alting var at finde, og hvorledes de i et og alt skulde forholde sig.

Hen paa Morgenen vendte hun Ansigtet om mod ham og kaldte hviskende.

„Simon . . . sover Du?"

„Nej — Ane!"

„Jeg har glemt at sige dig, at Eulalias røde Hoser . . . de nye, Du veed . . . de ligger ovenpaa Lagnerne i Dragkisten . . . de maa ikke vaskes i Sodalud — at Du husker det."

„Det skal jeg nok, Ane!"

Ved Middagstid havde Simon Vognen forspændt. Den fremmede Kone var kommen; hun gav sig straks til moderlig at kæle for Eulalia, som stod i en Krog og surmulede med Fingren i Munden, fortrydelig over ikke at maatte komme med.

Ane sad fuldt rejseklædt paa en Stol i Stuen. Hun var rolig og fattet. Først da hun skulde tage Afsked med Barnet, brød hun sammen. Simon og den fremmede Kone maatte tilsidst føre hende bort og løfte hende op i Vognen.

Endnu langt henne paa Vejen kunde hun høre Barnet græde. — —

Tredjedagen efter kom Simon tilbage fra Amtets Sygehus med et Gravkors og en lang, sort Kiste, hvori Ane laa.

Søndagen efter blev hun begravet paa Kirkegaarden. Flere af Byens Folk fulgte, og Præsten talte varmt over det smukke Skriftens Ord: Herrens Naade er over al Maade.

Et Grundskud

Der var — Aaret rundt — ikke mange Fest- og Hviledage for Husmand og Væver Kresten Jakob Hansen, *Doller* kaldet. Egentlig var der kun to. Men til Gengæld blev saa disse imødeset med des større Spænding og fejret med des større Højtidelighed.

Den ene faldt ved Kyndelmisse Marked, naar Grisen skulde anskaffes; den anden gerne lidt efter Mortensdag, naar samme Familjemedlem skulde slagtes.

Den første Begivenhed optog navnlig Børnene ganske. Fra det Øjeblik, de saae Faderen gøre i Stand og rede med Halm inde i Baasen mellem Tørvene, havde de ikke Tanke for andet end den ventede Gæst. Vilde den blive hvid eller sort eller broget? . . . Og hvad skulde den hedde?

Men ogsaa Forældrene var sig Dagens Betydningsfuldhed helt vel bevidst. Naar Manden tidligt i den mørke Vintermorgen trak i sin nye Vadmelsfrakke og de blanktpudsede Støvler for at tage til Staden, og mens Konen halvpaaklædt puslede omkring med Tællelyset fra Køkken til Kammers for betids at faa ham hæget færdig, var der over dem begge noget usædvanlig højtidsstemt og forventningsfuldt, der naaede Højdepunktet, naar Jakob satte sin lille runde Filthat paa sit store Hoved, tog Kæppen under Armen og for tyvende Gang gennemtalte Pengene, inden han puttede dem ned i en dyb, vel beknappet Lomme under Vesteforet.

Nu var det virkelig ogsaa en hel vovelig Sag med denne Grise-Handel, — ret et blindt Greb i Lykkens store Pose, der

kunde blive skæbnesvangert for dem alle. Af en saadan lille fire Ugers Gris, dens Voksekraft og Evne til at sætte Fedt afhang saa at sige deres hele Eksistens. Paa *den* satte de saa godt som hele Aarets Velstand ind, lige fra Kartoflerne i Haven til Høstens Sædløn; dens Krop skulde fra Jul til Jul være deres fornemste Næring, og ingen Spiller kunde derfor med større Spænding iagttage Lykkehjulets Gang end disse Folk de første svare „Tegn" hos en saadan nysankommen.

Hverken Jakob eller hans Sidse-Marie havde endnu glemt . . . og de skulde *aldrig* nogensinde glemme hint Aar, da en Slughals af en rødbroget Galt aad Huld og Helsen fra dem allesammen — uden til sin Dødedag selv at blive stort federe end en skabet Kat.

— Sidstforløbne Aar fik de en lille lysegul en, som den ældste af Pigerne, der gik i Aftenskole hos Kapellanen, paa Forhaand døbte med Navnet „Sif".

Navnet kunde forresten have været heldigere valgt; thi nogen Skønhed var „Sif" ikke. Der blev ogsaa straks en uhyre Skuffelse blandt Børnene, da Faderen om Aftenen efter Hjemkomsten fra Markedet løste op for sin Pose og den saa længselsfuldt ventede Kammerat viste sig paa Gulvet. Det var en lille tyk og styg, stridhaaret Tingest, der ganske rolig blev staaende midt i Stuen og derfra saae sig omkring med et adstadigt, gammelklogt Udtryk i sit lille gule Ansigt. Endogsaa Sidse-Marie iagttog den helt betænkelig og sagde tilsidst ganske forknyt, at hun tyktes, den saae saa „indiotisk" ud.

Men Jakob rev sig grinende i sit lange Nakkehaar, — *han* var netop henrykt over Dyrets urokkelige Sindsligevægt, dette ubedragelige Kendemærke paa et ægte Fedesvin.

Og han blev heller ikke skuffet i sine Forventninger.

Næppe to Maaneder gammel gik „Sif" saa husvant og fornuftig som en aargammel So sin uforstyrrelige Gang frem og tilbage fra Ædetruget og ind til Halmlejet mellem Tørvene; og efter fire Maaneders Forløb hang Flæsket den ned ad Siderne, saa Tænderne maatte løbe i Vand paa enhver, der saae det.

Det var ganske ualmindeligt, som den trivedes. Alt, hvad

den lille Familje ved forenede Anstrengelser kunde skrabe sammen af Affald, Emter eller Grønt, gled paa en besynderlig stilfærdig Maade i den som i en bundløs Sæk. Hele Sommeren gik Børnene omkring med store Vabler paa Hænder og Arme, som de fik ved fra Morgen til Aften at løbe rundt og skære Nælder til den langs Grøftekanterne. Og da den hen paa Efteraaret for Alvor fik Lov at tage for sig af Kartoflerne og Høstlønnens Sæd, svulmede den i den Grad op, at Byens Folk, som kom for at se den, enstemmig maatte erklære, at de aldrig havde set Magen.

„Det bli'er, hente mig, Sylte-Tøj," sagde de med en i Egnen staaende Vittighed.

Endog Sidse-Marie, der var en noget indskrænket og letforknyttet Person, hvem megen Fattigdom og mange Barsler havde gjort ydermere ørekørt og bekymringsfuld, begyndte at fatte nyt Haab til Livet. Det var nemlig saa, at hidtil havde Lykken langtfra tilsmilet disse Mennesker, der kun med yderste Besvær var sluppet tørskoet over Livets lumske Hængesæk. I den aarlige Kappestrid mellem Byens Husmandsfolk angaaende Grisene havde de bestandig trukket et endog meget kort Straa, ja hint ulykkelige Aar med den rødbrogede Galt havde de fra visse Sider været Genstand for en Hoveren, der var gaaet dem grumme nær til Hjertet.

. . . . Hen imod November Slagtetid ansloges „Sif" med et rundt Tal til 20 Lispund. Og skønt den nu var saa stoppet med Fedt, at den næsten ikke mere gad æde, svulmede den ikke des mindre daglig end yderligere op.

Det blev tilsidst helt uhyggeligt at se paa. Det var med Nød og næppe, at Dyret kunde røre sig, og det laa og gispede og stønnede paa sit Halmleje, som om Fedtet skulde kvæle det.

Det blev da ogsaa bestemt, at saa saare Frosten kom i Luften, skulde den højtidelige Slagtning foregaa.

Men en Morgen, da Jakob kom ind i Skuret, studsede han ved Synet af en underlig stor, rød Skjold, der havde bredt sig paa den ene Side af Dyrets Bug. Hastig skrævede han over Indhegningen og fandt nu ved nærmere Eftersyn hele den fede

Krop besat med smaa og større lyserøde Pletter, der aabenbart smertede ved Berøring.

Han blev hed om Ørene men søgte at berolige sig med, at Halmen, hvorpaa Dyret laa, ikke længer var ganske ren og dertil meget varm, hvorfor han tænkte, at det mulig kunde være lidt Hedetøj, der havde „sat sig paa hende". Men Dyret laa saa besynderlig stille, med tungt tilfaldne Øjelaag og et gulligt Skum ud af Munden.

I Løbet af Dagen bredte Pletterne sig. Selv efter at Halmen var skiftet og Huden omhyggelig vasket med lunkent Vand, myldrede de op fra Snude til Hale ligesom Børnekopper. Og henimod Aften begyndte Dyret en klagende Grynten eller Stønnen, idet det nu og da kastede sig urolig paa Lejet.

Der blev en frygtelig Fortvivlelse, da Bylderne Dagen efter for Alvor begyndte at bryde frem.

Sidse-Marie faldt øjeblikkelig sammen i altopgivende Jammer, mens Jakob gjorde Anstalter for at faa fat i en Vogn og køre efter Dyrlægen.

Denne, som boede en Mils Vej derfra, var en ganske ung og videnskabelig udseende Mand, der søgte ved Hjælp af et Par Næseklemmer og et hvidt Slips at skaffe sig saa meget som muligt af en Menneskedoktors Anseelse. Da han nu hørte, at Talen var om en Gris, foer der derfor en Grimace henover hans Ansigt; og det varede længe, inden han af Jakobs Bønner lod sig overtale til at følge med.

Hidtil havde Jakob ikke kunnet faa sig selv til at tro, at der kunde være Tale om virkelig Fare. Den Tanke, at de skulde kunne miste deres Skat, var saa forfærdelig, at han ikke havde kunnet tænke den til Ende. Men idet han nu ved Doktorens Side traadte ind i Skuret, og da han saae den unge Lærde sætte sin Næseklemmer fast og bøje sig over Dyret, gik der en Kuldegysen op gennem hans Ryg.

Han havde — uden selv at vide det — taget sin Hue af, idet de traadte ind, og han stod nu og knugede den mellem sine Hænder, mens han aandeløs fulgte den unge Mands Bevægelser og Minespillet i hans spidse Ansigt.

„Hvad har De givet dette Dyr at æde?"

„Hva' faler . . .?"

„Hvad har De givet Dyret at æde?" gentog den unge Mand strengt.

„Det har . . . har faaet Kornskraa," kom det hikkende fra Jakob.

„Har det ikke faaet andet?"

„Og alle vore Ærter og tre Tønder Kartofler . . . og en halv Tønde Majs, som jeg endnu skylder for."

„Ellers ikke noget?"

„Saa har hun jo faaet saadan Affaldet fra Huset, forstaar sig, og saa saadan, hvad Børnene har kunnet samle af grønt og et og andet — og saadanne — og paa den Maade. Det skulde da vel aldrig være tænkeligt, at hun kan ha'e faaet noget Forgift i sig?"

Den unge Lærde nedlod sig ikke til at besvare dette Spørgsmaal. Han opdrog fra Brystlommen en lille guldkantet Notitsbog, udtog et Blad og nedskrev et Par Linier, hvorpaa han forklarede, at dette var Opskriften paa en Salve, som Jakob skulde smøre paa Dyrets Tryne, idet han paa denne Maade skulde se at faa det til at slikke den i sig. Salven vilde ved Fremvisning af Seddelen blive ham udleveret paa Apoteket. Men — tilføjede han indtrængende — han maatte vise den yderste Forsigtighed med Medikamentet. Det var en for Mennesker meget farlig „Substans", sagde han, hvorpaa han med opløftet Blyant nævnte et Par latinske Gloser, idet han med Velbehag lukkede Øjnene bag Brilleglassene. —

Hen paa Eftermiddagen fik „Sif" sin Salve, og hele den mørke, regnfulde Aften stod Jakob ude i Skuret med en Lygte og ventede i angstfuld Spænding paa Virkningen. Men endnu ved Midnatstid var der ikke indtruffet nogen Forandring til det bedre. Dyret laa lige ubevægelig paa sit Straaleje, med Hovedet tungt mod Jorden, Øjnene fast tillukkede og Fraade om Munden.

Ganske svimmel satte Jakob sig tilsidst ned paa Kanten af Ædetruget og strøg sig mekanisk med Bagen af Haanden over sin koldsvedte Pande.

Kunde det være muligt, at de skulde miste hende? . . . Det syntes fast ubegribeligt, at Vorherre skulde kunne nænne det. Saa maatte han dog — naar ondt *skulde* ske — hellere have taget et af Børnene. For hvad skulde de gribe til, dersom dette gik tabt? Det var deres hele Velfærd, deres eneste Haab for den lange Vinter . . .

Inde i Stuen sad Sidse-Marie med Forklædet for Øjnene og hulkede. En Nabokone, der var kommen for at trøste hende, sad ved et spruttende Tællelys og drak Kaffe, mens Børnene tittede blege og frygtsomme op fra deres Kistebænke.

— — Hen ad Morgenstunden rev Jakob Døren op og raabte ind i Stuen:

„Mutter! — Mutter! — skynd dig!"

Men netop som de begge kom ind i Skuret, strakte „Sif" Benene fra sig og var død. —

Hans og Trine

Der laa tre gamle, brøstfældige Rønner i en Smøge — „Smutten" kaldet — omme bag Byens store Gadekær, i hvis møddingebrune Vand deres skæve Mure spejlede sig. De laa *der* — den ene mindre end den anden — med sammenbyggede Gavle i et stinkende Søle fra de omkringliggende Bøndergaarde; og den mindste, der laa nærmest Gaden, var saa lille, at man næppe vilde have antaget den for andet end et Fæhus eller en Tørve-Lude, ifald ikke en Stump sodet Skorstenspibe over Tagryggen havde fortalt, at den tjente til Bolig for menneskelige Væsner.

Her boede en gammel, fattig Enkekone, der bjærgede Livet og Føden ved ligesom Spurvene under Taget at sanke op, hvad andre kastede fra sig, pille sammen til Reden alle Smuler, hun kunde finde paa sin Vej, rapse lidt i Ny og Næ i al Uskyldighed og for Resten stole paa Gud og gode Mennesker.

Hun hed Mariane med Tilnavnet Per Søvrens efter sin afdøde Mand.

Ellers kaldtes hun af Byens Folk mest for Mariane Niels Husar, efterdi det formentes, at hun trods sin fremrykkede Alder vedligeholdt en Kærlighedsforbindelse med et gammelt, halt Lem fra Arbejdsanstalten, Niels Husar, der da ogsaa regelmæssig besøgte hende paa sine Udgangsdage.

Hun var en lille, rørig Tyksak paa et Par vraltende Ben og med en indtil det latterlige bred og flad Bag, der yderligere fremhævedes derved, at Skørtet aldrig naaede helt omkring hende, saa at et stort „Spejl" af den gule Vadmelsklokke grinte

frem i Slidsen. Forresten saae hun altid ud, som om hun lige havde rejst sig af Fjerene med Klæderne paa. Fra en lille, sort og fedtet Hue hang det graasprængte Haar i tykke Tjavser ned over smaa, plirende, ikke meget kløgtige Øjne; og adskillige smaa, røde Pletter rundt om i Ansigtet tydede paa, at det ikke var alene for Elskovs Skyld, at Niels Husar fandt et saa gæstfrit Asyl i hendes Huſe, naar han om Søndagen kom stavrende ved sin Stok for at opdrikke de Skillinger, han havde tigget sammen omkring i Byen.

Mariane havde i sin Tid haft mange Børn; de var nu alle voksne og spredt omkring i Verden — hun vidste for det meste ikke selv hvor. Ikke heller saae eller hørte hun noget til dem, uden naar nu og da et af Pigebørnene lagde sig hjem hos hende for at gøre Barsel. Dette var overhovedet den eneste Afveksling i hendes ensformige Liv. Naar Nedkomsten var lykkelig overstaaet, drog de glade Pigebørn atter afsted, mens Mariane godmodig tog det lille Liv i sin Forvaring og lod det dele hendes Fattigdom.

Paa denne Maade havde hun efterhaanden forskaffet sig en ret anselig Flok af skurvede Unger, der løb om i Byen til almindelig Forbandelse. Og endnu større vilde Flokken have været, ifald Mariane ikke et Par Gange med den hende egne Sindsro havde trykket en Pude fast for Munden af et saadant stakkels, nyfødt Kræ og bagefter givet Vorherre Skylden.

En Dag i Slutningen af en kold November var der et usædvanligt Røre inde i hendes Hule i „Smutten".

Allerede fra den tidlige Morgenstund havde man kunnet se hende færdes ivrig ud og ind af sin Dør; Ungerne havde hoppet omkring paa Gaden med Kringlestumper mellem Hænderne; og efter Mørkets Frembrud skinnede et festligt Lys fra hendes lille utildækkede Vindu ud i den skumle Smøge.

Derinde i den fattige Stue, hvor Loftet i Midten hang saa lavt, at selv Mariane næppe kunde staa oprejst under det, sad fire Personer bænkede omkring Bordet, mens Mariane selv stod henne ved den næsten rødglødende Kakkelovn med kulørte Baand

i sin fedtede Hue og passede en Kedel. Paa Bordet stod et Par Lerskaale med Madlevninger, nogle Kaffekopper samt — anbragt i Flaskehalse — to tynde Tællelys, der kastede lange, sorte Slagskygger op ad de nøgne Lervægge.

En kvælende Hede bredte sig fra Ovnen udover det lille Rum, hvis Luft var graa af Tobaksrøg og tyk af de mætte Menneskers Uddunstninger.

Den ene af Mændene var en høj og mager, købstadklædt Person paa omkring fyrretyve Aar med et blegt Ansigt, et langt, brunt Skæg og et Par mørke, uhyggeligt skinnende Øjne. Ved hans højre Side sad et blegnæbet, ikke heller længer ungt Fruentimmer med blondt, krøllet Haar og ormstukne Tænder. Hun bar en grøn Krans paa sit lyse Lokkehoved og havde — for visse Aarsagers Skyld — knappet Kjolelivet op nedenfor Brystet.

Endvidere var der to Mænd fra Byen, søndagsklædte og vandkæmmede. Den ene var en sværlemmet, stortalende Aalestanger, der blandt Byens Fruentimmer gik under Navnet „Pilken", den anden en lille, stilfærdig Husmand ude fra Overdrevet.

Det var Marianes ældste Datter Jakobine — „Krølle-Bine" — der fejrede sit Bryllup med en døvstum Skræddersvend fra Købstaden, hvor hun sidst havde haft Kondition.

Man var om Eftermiddagen vendt noget forkommen hjem fra Kirken, der laa et Stykke borte fra Byen, og hvor Provsten havde skummet værre end en uvan Tyr, fordi Jakobines Fortid ikke var uden Lyde. Men ved Hjemkomsten havde Mariane modtaget dem med Mad og en skoldende hed Kop Kaffe, der hurtig havde optøet de frosne Lemmer.

Senere havde man faaet adskillige Kopper „med Gas"; og da Flasken tilsidst var tømt, havde Brudgommen — der i det hele bekostede Gildet — gjort Tegn til det ældste af Børnene, som lidt efter var vendt tilbage fra Købmanden med Favnen fuld af Bajere. Nu sad man paa tredje Time og drak Brudeparrets Skaal, idet man flittig klinkede med Flaskerne over Bordet og under Pilkens Ledelse istemte „Lever", som fik Lyseflammerne til at dukke sig helt ned i Tællen.

Henne for sig selv i Skyggen bag Ovnen sad en ung Pige med en rød Kat i Skødet og saae opmærksomt hen paa Brudeparret.

Det var Jakobines yngste Søster Trine, der tjente hos en Gaardmand der i Byen, og som nu efter Aftensyssel var kommen herover for at se sin nye Svoger og ønske Søsteren til Lykke i Anledning af Dagen.

Hun havde ikke Blikket fra dem hele Aftenen. Med opspilede Øjne saae hun paa, hvorledes Skrædderens lange, hvide Hænder legede med Søsterens røde Fingre, mens han smilte forelsket i sit store, smukke Skæg.

Hvad hun selv kendte til Kærlighed, var ikke meget, endda hun var fyldt atten Aar og dertil kraftig bygget med trivelige Kinder og sunde Farver.

I det hele lignede hun (Folk sagde af nærliggende Grunde) ikke meget sine ældre Søstre. I Stedet for disse lyse Krøller havde hun et glat, brunligt Haar, der var flettet i to korte, tynde Piske og fæstet paa Baghovedet i Form af en Kringle. I Stedet for Søstrenes smaa, forslagne Forglemmigejs-Øjne havde hun store, ærlige, mørkebrune, der altid havde et lidt enfoldigt og undertiden et sløvt Udtryk, fordi hun — under visse Forhold — var en Smule tunghør.

En Gang i sit femtende Aar, mens hun endnu var bortfæstet som Lillepige, havde hun tjent i Gaarde med en fremmed Karl, der ved enhver Lejlighed, hvor de var uden Vidner, havde søgt at bringe hende i Fortræd, skønt hun aldrig havde givet ham nogen Anledning. En Nat, da hun var bleven kaldt op for at malke en Kvie, der havde kælvet, og de var ene i Stalden, havde han slukket Lygten for hende og kastet hende omkuld paa nogle Knipper Halm henne i Krogen.

Det var ikke bleven hende rigtig klart, om han ogsaa naaede sin Hensigt med hende; og kort efter var Fyren rejst tilbage til sin Hjemstavn, uden at hun havde turdet nævne det forefaldne til nogen, fordi han havde truet hende med i saa Fald at ville gøre en Ulykke paa hende. Men hver Gang sidenhen en Karl eller Dreng begyndte at spøge lidt med hende, var det,

som om Mindet om denne gamle Vold paany rejste al Modstand i hende. Skønt hun tildaglig kunde være mundrap nok, havde det blotte Syn af en kælent udstrakt Arm kunnet gøre hende stum og bleg af Raseri.

Men som hun nu paa denne Aften sad her i det glade Festlag og blev Vidne til den Hyldest, den næsten ridderlige Ømhed, der blev hendes Søster tildel, følte hun sig højtidelig betaget. Synet af saa megen Lykke, af Jakobines nye, sorte Kjole, af Skræderens hvide Hænder, hans smukke Skæg og elskovsfulde Blik . . . det satte altsammen hendes Sind i heftig Bevægelse og fik Hjertet til at banke i dump Uro.

Der vaagnede pludselig i hende en heftig Trang til Kærlighed, til at lære Lykken ved en Mands Favntag at kende. Det var ikke langt fra, at hun sad og forelskede sig i denne blege fremmede, der viste sig saa god mod hendes Søster, og hvis ulykkelige Legemsfejl straks havde vakt hendes Medlidenhed. Hun syntes, at Jakobine slet ikke med den tilstrækkelige Venlighed gengældte hans mange kærlige Tilnærmelser.

Hun blev skræmmet op af disse Tanker ved et mægtigt Brag. Det var Pilken, der slog Næven i Bordet og svor, at han Fanden annamme ham ikke vilde være Forlover ved et Bryllup, hvor Guds Ord ikke blev sunget. Deri gav de andre ham Medhold; Jakobine fik fat i Salmebogen, hvorpaa de alle trykkede sig sammen omkring Aalefiskeren, der straks havde bemægtiget sig den og flyttet Lysene hen foran sig for bedre at kunne se. Med stor Højtidelighed istemte de den første af Bryllupssalmerne.

Og da de først var begyndt, kunde de ikke holde op igen. Opflammede af Øllet og de hellige Ord blev de ved at synge. De havde næppe sunget den ene Salme til Ende, før de tog fat paa den næste; og særligt satte Pilken i med stigende Kraft, mens Brudgommen maatte indskrænke sig til at bevæge Læberne med et saligt Smil.

. . . Da Trine ud paa Natten kom ud paa Gaden for at gaa hjem, skinnede Maanen over et tyndt Lag nyfalden Sne, der dækkede Jorden og Husenes Tage som et Brudelagen. Overalt

var der stille. Ikke en Vind krusede det store Gadekær, i hvis mørke Vand den stjernebestrøede Himmel spejlede sig.

Da hun kom op til Gaarden, hvor hun tjente, foer hun let sammen. Lænet op til Portstolpen stod en Karl og røg af en Pibe.

Hun vidste straks, at det var Naboens Hans, en køn, blond Fyr paa en Snes Aar, der i den sidste Tid havde forfulgt hende med Kærlighedserklæringer, skønt hun gentagne Gange havde afvist ham med sin sædvanlige mutte Bidskhed.

Men idet hun nu kom ham forbi, og han hilste „God Aften", standsede hun uvilkaarlig. Og de kom i Snak.

Han udspurgte hende om Bryllupet, talte om hendes nye Svoger og om Jakobines Børn. Hun svarede aandsfraværende, med bortvendt Ansigt, idet hun saae udover Byen.

Tilsidst sagde han:

„Det er saadan et dejligt Vejr iaften — skal vi ikke gaa lidt ned i Engene, Trine?"

Hun svarede ikke straks. Hendes Bryst bølgede. Først da han gentog sit Spørgsmaal, sagde hun:

„Det kan vi jo gerne."

De gik sammen ned over en Sti, der bag fra Byen førte ud i Engene. Han søgte at liste sin Haand ind under hendes Arm og mødte til sin Forundring ingen Modstand ved denne Tilnærmelse. Snart laa da hele Armen om hendes Liv, og han trykkede et Smækkys paa hendes Kind.

Ved Enden af Stien standsede de. Hendes Hoved sank ned paa hans Skulder, — og da Maanen kort efter kom frem bag en Sky, lyste den sin mefistofeliske Velsignelse over et tætsammenslynget Menneskepar.

* * *

Omtrent midt i Byen, skraas overfor den Gaard, hvor Trine tjente, laa et pænt, gulkalket Hus med Gyldenlakker i Vinduerne og en lille, indhegnet Kaalhave paa hver Side af en blomsterbemalet Indgangsdør.

Foran denne laa — som Trin — en halv Møllesten bestrøet

med Sand, og herfra traadte man gennem et lille Køkken ind i en net, rummelig, ligeledes sandstrøet Stue med blaat Tapet paa Væggene, gule Gardiner, en Fyrretræs Kommode med hvide Nøgleskilte, et Bord, en Bænk, to rødmalede Stole og to store Omhængssenge med blomstret Kattun.

Her boede en enlig Enkekone, Ellen Pers, som sammen med sin afdøde Mand ved Flid og gnieragtig Sparsommelighed havde lagt saa meget tilbedste, at hun kunde slaa sig igennem uden Sognets Hjælp, hvorfor hun ogsaa almindeligvis betragtedes som noget mere end de fleste andre af Byens Husmandskoner, med hvem hun da ikke heller holdt Omgang.

Hun var en høj, knoklet, duknakket Skikkelse med aldrende Almuekoners indsunkne Bryst og fremstaaende, stenhaarde Mave. Hendes lille graahaarede Hoved sad lidt skævt paa de optrukne Skuldre; og i god Overensstemmelse hermed talte hun med en grædende Stemme og klippede som en Høne med sine smaa, røde Øjne, hvis snu Blik hun i Samtale skjulte bag de betændte Øjenrande.

Uadskillelig fra hendes Person var en lang Bindehose, der ikke forlod hendes Hænder, uden naar hun spiste eller sov. I halve Dage kunde hun staa urokkelig som en Skildvagt udenfor sin Dør og mekanisk flytte de krogede Fingre over Staalpindene, mens hendes Blik gled spejdende udover Byen, hvor ikke en Dør gik op, ikke en Skorsten røg, uden at det tildrog sig hendes Opmærksomhed og i Stilhed blev Genstand for hendes Betragtninger.

Hun havde kun eet Barn, en Søn, der hed Hans . . . en køn, blond Knøs paa tyve Aar, rank og velvoksen.

Blandt alle Byens unge Husmandssønner var han noget nær den fremmeligste. Naar han om Søndagen stod mellem de andre Karle ude ved Gadekæret i spejlblanke Kaptræsko, med Plysch-Kasket og lang Pibe, saa pillen og pudset som Moderens egen Dagligstue, stod Ellen i Skjul bag Blomsterne i sit Vindu og betragtede ham med Øjne, der lyste af Moderstolthed.

Om denne Søn kresede alle hendes Tanker. Til ham og hans Fremtid knyttede sig enhver Forestilling, der gik gennem

hendes underfundige lille Hoved. Hun havde sine egne, dristige Planer med ham; og naar hun saaledes stod timevis udenfor sin Dør og nu og da gik et lille Slag ud ad Markvejen eller listede op paa Højen bag ved Byen, hvorfra man kunde overskue Egnen helt ned til Fjorden og Skovene, var det ikke mindst for at kunne holde Øje med sin Søn og værge ham mod ethvert Anslag, der maatte rettes imod ham.

Det var nemlig blevet hendes fikse Idé (der aldrig lod hende Ro), at alle Byens fattige Piger pønsede paa at forlokke hendes Hans for at komme i Besiddelse af de sytten hundrede Kroner, der tilligemed Huset udgjorde hendes samlede Ejendom, og som hun havde anbragt i fem forskellige Sparekassebøger, forputtede i lige saa mange Sprækker og hemmelige Rum omkring i Huset.

Siden i Efteraaet, da Hans var kommen til at tjene hos Sognefogdens, havde hendes Mistanke særlig været rettet mod Marianes yngste Datter Trine. Det havde været hende paafaldende saa ofte de to mødtes, naar de vandede Kvæget i Gadekæret; og en Nat, da hun var bleven holdt vaagen af Værk i sit ene Ben, havde hun hørt et Vindu blive aabnet ovre i Genbogaarden og lidt efter Lyden af listende Træskotrin, der fjernede sig ad den Kant, hvor Sognefogdens Gaard laa.

I sin Nød besluttede hun at forhøre sig hos Lillepigen, der delte Værelse og Seng med Trine; og da hun en Dag saae hende komme jankende henne fra Købmanden med en Kurv, lokkede hun hende ind til sig i sin Stue, hvor hun bød hende Plads paa Bænken og beværtede hende med Kaffe og et Stykke hengemt Kringle, alt mens hun foresnakkede hende saa sødt og venligt, at Pigebarnet af lutter Forbavselse ingen Modstand kunde gøre.

Men da Ellen kom frem med sit Ærinde, blev Tøsen sprudrød og vilde ikke svare. Og da hun trængte ind paa hende og tilsidst i sin Iver tog fat i hendes Arm, rev Pigen sig løs og skubbede sig ud af Døren med en undertrykt Fnisen, idet hun blot mumlede, at „det vidste hun ikke noget om."

Længe skulde Ellen dog ikke forblive i Uvished. Og Trines Madmoder var nemlig begyndt at nære Mistanke til hende; og

da hun var en praktisk Kone, tog hun hende en Dag for sig inde i Spisekammeret og spurgte hende ligeud, om hun ikke var frugtsommelig.

Trine nægtede det først bestemt og lo endogsaa deraf. Men da Madmoderen blev ved sit og forlangte at vide Besked for det Tilfælde, at hun skulde være betænkt paa at se sig om efter anden Pigehjælp inden Sommeren, og da hun tilsidst endog truede med at lade Doktoren hente, maatte Trine gaa til Bekendelse og fortalte desuden, at det var Ellens Hans, der var Faderen.

Endnu samme Eftermiddag kunde Kællingerne i „Smutten" og „Krogen" grinende fortælle hinanden, at Ellen Pers og Mariane Niels Husar var bleven besvogrede.

Hans selv gik paa denne Tid og pløjede et Stykke Brakjord udenfor Byen og fløjtede sorgløst omkap med de første Stære. Han vidste endnu ingenting. Trine havde nok et Par Gange sagt til ham, at det vistnok var galt fat med hende; men han havde ikke villet tro derpaa. Han havde været overbevist om, at hun blot vilde forskrække ham, eller at hun ved sin Paastand havde villet forsøge at lokke ham til at ringforlove sig med hende, hvad der aldrig havde været hans Mening.

Ovre paa Naboens Ager stod en anden Pløjekarl, der lige var kommen ridende inde fra Byen med sit Plovspand og nu — ligeledes fløjtende — satte sig i Bevægelse op imod Hans.

Idet han naaede Skellet mellem Lodderne, standsede han og raabte med et bredt Grin over til Hans:

„Til Lykke med Svogerskabet!"

Hans forstod ikke Meningen dermed, før ogsaa han var naaet hen til Diget og nu af Karlen fik fortalt, hvad denne just havde hørt inde i Byen; — da blev han hed om Ørene og kold helt ned i sine Ben.

„Det er da vel Løgn?" slap det ham ud af Munden — saa betuttet, at den anden gav sig til at le af fuld Hals.

Hans' første Tanke galdt Moderen og de syttenhundrede Kroner. Det blev ham øjeblikkelig klart, at han nu vilde blive nødt til at gifte sig med Trine. Hun var jo en Pige, der hidtil

ikke havde været noget at sige paa; og trods Moderens Hus og Sparepengene var han ikke velstaaende nok til at turde efterligne Gaardmandssønnerne og lade hende blive siddende med Skammen.

Da han om Aftenen havde faaet fraspændt og spist sin Mælkegrøds-Nadvere, tændte han sin Pibe og gik ad Stien bag om Byen hjem til Moderen. Han havde først tænkt at ville undgaa hende og give hendes Vrede Tid til at lægge sig lidt. Men bagefter havde han ment, at det var bedst at tage Uvejret straks; saa var det overstaaet.

Han traf hende inde i hendes Stue, hvor hun stod henne ved Kakkelovnen og rørte i en Kasserolle. Det blev ham straks klart, at hun allerede vidste Besked. Hun saae ikke hen paa ham, da han traadte ind; ikke heller besvarede hun hans „Godaften'.

Saa satte han sig hen paa Bænken under Vinduet med sin Pibe; og længe hørtes der intet andet i Stuen end den lille, klageligt snurrende Lyd fra Kasserollen.

„Det er saamænd kønne Ting, man skal høre om dig, Hans," begyndte omsider Moderen med sin Grædestemme og holdt Forklædesnippen op til Øjnene.

Hans svarede ikke, men gav sig til at fløjte sagte.

„At du nu ikke kunde nære dig længer, din lange Dreng! Jeg mener da, at den Slags Ting kunde du tidsnok rage dig ind i."

Hans vedligeholdt haardnakket sin Tavshed og saae gennem Vinduet op paa den blaa Himmels røde Aftenskyer.

„Havde det saa endda været en skikkelig og ordentlig Pige, som man kunde være bekendt. Men saadan en Skidttøs, der knap og nap har en Særk til sin Krop . . . jo, det er saamænd kønt, er det! . . . Det skulde man ha'e tænkt, da man gik og sled sig sin Helsen fra for at samle lidt tilbedste, at du skulde bære dig saadan ad! . . . Hvad tænker du vel, at Provsten siger, naar han faar det her at høre, . . . han, som altid var saa god og nedladende imod dig. Jo, det er saamænd kønt, det!"

Ved Hentydningen til Provsten holdt Hans op med at fløjte. Fra sin Konfirmationstid havde han forstaaet at indynde sig hos denne gamle Mand, og han vidste meget godt, at det ikke

mindst var paa Provstens Bevaagenhed, at Moderen havde grundet sit store Haab: en Gang at se ham gift med en af Egnens Gaardmandsdøtre.

Endnu en Stund blev Ellen ved at grædesnakke, alt mens hun bestandig ivrigere rørte om i den syngende Kasserolle, hvis spæde Metalstemme ligesom istemte hendes Klagesang.

Men paa een Gang vendte hun sig imod Sønnen og sagde i forandret Tone:

„Er du nu ogsaa sikker paa, at du er ene om'et, Hans?"

„Det er jeg vel nok," svarede han og blev lidt rød.

„Ja, Gud veed, hvad du er," mumlede hun ligesom ved sig selv og tilføjede lidt efter: „Jeg tænker, de har dig til Nar oven i Købet. Marianes Tøse er ikke van at være saa nøjsomme. Jeg husker da nok, hvordan det gik med hende Krølle-Bine forgangen Aar. Da var der da ikke ringere end fire, som maatte være sammen om at betale til Barnet."

„Ja men Trine er jo ikke Bine, Mo'er!" indskød nu Hans med et svagt Forsøg paa at formilde hende. „Fordi den ene er et Skidt, kan den anden jo da være meget skikkelig."

„Ja, du snakker, du! . . . Du kunde ha'e været fra hende, du Tosseknægt, saa var vi ikke kommen i den Fortræd . . . Men Trine har vel nok vidst, hvem hun kunde spille Abekat med."

Hun tillagde de sidste Ord i en Tone, der vakte Sønnens Opmærksomhed.

„Da er der vist ingen, der skal sige hende noget paa," sagde han og rynkede Brynene.

„Aa, det er vist ikke værd at være for højtalende."

„Hvad mener du med det?"

„Aa — jeg tænker . . . ham, den store Povl, der rejste forgangen Aar . . . han kunde vel nok fortælle et og andet om han ellers havde været her."

„Povl Fynbo?"

„Ja, saadan hed han nok."

„Det er en god Løgn, den!" sagde Hans og lo med en kort, haard Latter.

„Aa — Gud veed."

„Hvor har du det fra, med Forlov?"

„Det var da ikke svært at se, at der var de to noget imellem, — saa det var kanske bedst, om man forhørte sig lidt først. Man har da ikke nødig at blive hængende for en Skøjes Skyld. Kan hun ha'e haft een, kan hun vel ogsaa ha'e haft flere. For den, som begynder paa de Dele, ligesom hun har sluppet Kirkegulvet — og stort videre kan hun da ikke ha'e været den Gang — hun bli'er vel ikke let forbedret med Aarene, mener jeg."

Hans sad en Stund og saae mod Gulvet. Pludselig rejste han sig, greb sin Hue, sagde Godnat og gik.

Det var imidlertid bleven mørkt. Et tungt Regnmulm havde sænket sig over Byen, hvor der hist og her saaes Lys i Husmandshytterne. I Gaardene var man allerede gaaet til Ro. En Flok Ænder laa og sov midt ude i Gadekæret, og foran en lukket Port sad en Kat og mjavede.

Han traf Trine omme bag det Gærde, hvor de plejede at sætte hinanden Stævne om Aftenen.

Hun havde allrede ventet paa ham en Stund; og da hun nu hørte hans Trin, gik hun ham lidt forlegen imøde, fordi hun nok tænkte, at han havde faaet Nys om, hvordan Sagerne stod.

De fulgtes stiltiende et Stykke ud ad Markvejen, hvor den stjerneløse Himmel og de nypløjede Agre gjorde alting sort omkring dem.

Da Hans mærkede, at Trine vilde have fat i hans Haand, stak han begge Hænderne i Lommen, og da de var kommen et Stykke fra Byen, vendte han sig brat om imod hende og spurgte uden Omsvøb, hvad det var, der havde været imellem hende og den store Povl.

Først blev Trine bleg. Hun havde aldrig omtalt dette Forhold for nogen af Frygt for, at det skulde komme ud blandt Folk, og fordi hun ikke slev skøttede om at erindre det. Nu gav hun sig rolig til at fortælle ham, hvad der i sin Tid var passeret, idet hun nøjagtig beskrev alt, saaledes som det var gaaet for sig, uden at lægge Dølgsmaal paa nogen Enkelthed, som endnu var bevaret i hendes Hukommelse.

Da hun havde endt sin Beretning, saae Hans ud til Siden og udstødte en langtrukken Fløjtetone.

„Naa, saadan!“ sagde han og smilte indvendig. „Ja, den Sludder kender vi jo nok.“

„Du tror da ikke, jeg lyver?“ spurgte hun og saae forskrækket op paa ham.

Men uden at svare vendte Hans omkring og gik med et muntert „Tak for Laanet“ tilbage til Byen.

Der forløb nu flere Dage, i hvilke hun forgæves ventede ham. Da ogsaa Søndagen gik, uden at han lod sig se, slog hun om Aftenen, da det var blevet mørkt, et Tørklæde om Hovedet og satte sig paa et Dige ved Vejen, der førte op til Sognefogdens Gaard, for at vente paa ham.

Først henimod Midnat hørte hun hans Træskotrin nærme sig paa den nattefrosne Vej.

„Hvad er det?“ udbrød han halvt forskrækket, da hun rejste sig i Mørket. „Er det dig? . . . Hvad Fanden bestiller du her?“

Hun traadte hen til ham og vilde tage om hans Haand.

„Hvorfor har du ikke været hos mig saa længe, Hans?“ spurgte hun, idet hun saae bønfaldende op paa ham. „Jeg har ventet dig hver Aften hele Ugen . . . Har du været syg, min egen Ven?“

I Stedet for Svar skubbede Hans hende fra sig og vilde fortsætte sin Gang.

Men da stillede hun sig resolut i Vejen for ham og udbrød med vild Heftighed:

„Hvad er der i Stykker med dig? I snart en Uge har jeg ikke set dig, skønt du veed, hvordan det er fat med mig . . . Du har slet ikke været syg; kom ikke og fortæl mig det — for jeg veed, du var til Bibellæsning hos Provsten i Onsdags — og igaar gik du ind til Søren Nilens uden at se til Vinduerne en Gang. Hvad skal det sige? Har du glemt, at jeg er din Kæreste, og hvad du har lovet mig?“

„Hør nu!“ tog Hans sindig tilorde. „Du kan spare dig al videre Ulejlighed — for mig stikker du sgu ikke Blaar i Øjnene længer! Jeg kender nu dit Kærestesjov, min Pige — baade

med ham Povl og de andre . . . Ja, det nytter dig slet ikke, at du sætter det Fjæs op, for den *er* opdaget! . . . Og jeg vil nu bare be' dig, at du for Fremtiden holder dig lidt til en Side, hvad *mig* angaar. For kommer du een Gang til paa den her Maner, kunde det kanske hænde sig, at der vankede een paa Tuden oven i Købet."

Med disse Ord gik han op mod Gaarden og ind ad den tjærede Port, som han slog i efter sig; hvorpaa han stængte indvendig fra med Skyderen.

Trine stod som lynslaaet. Hvad var det, han sagde? Hvad var det, han beskyldte hende for?

Hun gik hen til Porten; og da hun hørte ham rumstere i Karlekammeret lige indenfor, gav hun sig til at banke med Knoen og kalde paa ham med hviskende, indsmigrende Stemme:

„Hans! . . . min egen Ven! . . . Hører du mig ikke? . . . Jeg vil snakke med dig . . . Hans! . . . Jeg er slet ikke vred . . . Jeg vil bare . . . Hans! Hører du? . . ."

En Dør blev i det samme smækket i derinde, og alt blev stille.

Hun rettede sig i Vejret og knyttede Hænderne i Raseri. Et Øjeblik foer den Tanke hende igennem Hovedet at buldre løs paa Porten, vække Folkene i Gaarden og kræve dem alle til Vidne paa dette Forræderi. Men saa overvældede Sorgen og Skammen hende, og hun vendte sig om og gik hulkende bort med Hænderne for Ansigtet.

I flere Timer gik hun frem og tilbage paa et Stykke opkørt Markvej noget borte fra Byen. Hun var ude af sig selv af Fortvivlelse. Vinden tog fat i hendes Haar og førte løsrevne Lydstumper af hendes Graad ud over de tavse Enge og den maanebelyste Fjord, der — ligesom søvndrukken — væltede sig derude under en forreven Skyhimmel.

Hun havde puttet en Snip af sit Hovedtørklæde ind mellem Tænderne for at standse Graaden og tvinge sig til Rolighed. Men hun kunde ikke styre sine oprørte Følelser. Hun havde vel aldrig ventet, at Hans straks skulde gifte sig med hende. Hun vidste godt, at dertil var de endnu begge for unge. Men hvad hun sikkert havde haabet, var, at han rigtig vilde forlove sig med

hende, og at da ogsaa hans Moder skulde vise sig venlig imod hende og — naar Tiden kom — tage sig af hende og hendes Barn.

Mangen Gang havde hun set sig selv gaa inde i Ellens pæne, hyggelige Stue, eller ligge med den Lille i Armen i en af de store Omhængssenge bag det blommede Kattun, strækkende Lemmerne i de bløde, varme Dun, mens Hans sad paa Sengekanten og holdt om hendes Haand, . . . og hendes Hjærte havde banket af Lykke.

Og nu vilde han lade hende skøtte sig selv, lade hende lide og pines hjemme i Moderens skidne Hule mellem Søstrenes Skarnsunger! . . . Og ikke nok dermed! Han vilde rent slaa Haanden af hende, forlade hende midt i hendes Elendighed, maaske endog forsøge at rende fra det hele ved at beskylde hende for at have haft flere Kærester! Men det skulde i alt Fald blive Løgn. *Betale,* det skulde han! Om hun saa tyve Gange skulde slæbe ham i Retten derfor og fortælle Dommeren alt — han skulde ikke faa Lov at slippe!

Hun fandt tilsidst en Slags Trøst, en øjeblikkelig Tilfredsstillelse for sin Hævntørst i Tanken om de Kroner, hun herefter aarlig vilde kunne afkræve ham. Endnu længe efter, at hun var kommen hjem, og mens hun hvileløs kastede sig paa sit Leje, slap hun ikke et Øjeblik denne Tanke af sit Hoved. Betale, det skulde han! Og Hans skulde Barnet hedde, om det blev en Dreng, og Hansine, dersom det blev en Pige. Hele Verden skulde vide, hvem der var dets Fa'er!

— — Til Majdag Skiftetid flyttede Trine hjem til sin Moder for at opholde sig der, indtil hun blev forløst.

I hele denne Sommer saae hun ikke noget til Hans. Han var ganske vist tilsidst gaaet ind paa at lade sig udlægge som Barnefader og betale det sædvanlige, aarlige Bidrag til Barnets Underhold, men han vidste ved enhver Lejlighed at undgaa hende.

Der var enkelte i Byen, der skumlede lidt over dette Forhold; men i Almindelighed mente man dog, at efter hvad der nu var oplyst om Trine og hendes Fortid, kunde der ikke siges noget

til, om Hans, der dog var en Karl med Midler, holdt sig lidt tilbage.

Kun een Gang i Sommerens Løb stødte de paa hinanden ude i Byen.

Det var en Middagsstund i Høsten. Hans kom med sin Le paa Nakken oppe fra Sognefogdens, da han ved at dreje ned i et Gænge mellem Gaardene fik Øje paa Trine, der kom vraltende paa ømme Fødder og med opkiltrede Klæder — helt sammenbøjet af en tung Børing Brænde, som hun havde hentet ude i Skoven.

Da han indsaae, at han ikke kunde undgaa at møde hende, satte han i sin Betuttelse et lystigt Ansigt op, nikkede i Forbigaaende til hende og sagde:

„Go' Middag, Trine! . . . Den er ellers lummer idag!"

Men dette var dog Trine for meget. Skønt segnefærdig af Smerter og Udmattelse vendte hun sig omkring med sin Byrde og skreg efter ham:

„Din Svinehund!"

Han blev brændende rød og tænkte et Øjeblik paa at gaa tilbage og stikke hende een i Synet. Men han besindede sig og fortsatte fløjtende sin Gang. —

Kort Tid efter blev han indkaldt til Efteraarsmanøvre og forlod Byen. Da han efter Mikkelsdag vendte tilbage, havde Trine født en Søn og var rejst til Hovedstaden, hvor hun havde faaet en Plads som Amme.

* * *

En Dag i Eftersommeren, to Aar senere, vendte Trine tilbage fra København og var naturligvis igen frugtsommelig. Godtfolk i Byen og omkring i Sognet spyttede af Forargelse. Nu gik det snart over Skrævet med Marianes mange Tøse, der ikke kunde holde sig i Skindet men blev ved at bebyrde Kommunekassen med deres skurvede Unger.

Dog, Tonen blev en anden, da det opklaredes, hvorledes det denne Gang forholdt sig.

Der løb i nogle Dage de vildeste Rygter omkring i Byen.

Man fortalte, at det var ingen ringere end den hovedrige Grosserer, hos hvem Trine havde tjent, der var Fader til hendes Barn. I Virkeligheden var det dennes Søn, en ung Laban, som havde adskillige andre Skarnsstreger paa Samvittigheden og derfor nu af Faderen var bleven sendt over Atlanterhavet.

Trine var bleven hjemsendt med en Skadeserstatning paa fire tusinde Kroner tilligemed et Tilhold om ingensinde oftere at vise sig for Familiens Øjne, det være sig alene eller med noget Barn. Købmanden havde selv set Sparekassebogen lydende paa Trines Navn, saa der kunde ikke være nogen Tvivl om Sagens Rigtighed.

Et særligt Røre vakte Begivenheden blandt Egnens unge Husmandssønner. Mariane og hendes Datter blev fra disses Side Genstand for allehaande ærefulde Tilnærmelser. Trine blev med eet den mest ombejlede Pige i hele Byen.

Selv gik hun under alt dette stilfærdig, næsten lidt sky omkring og viste sig ikke ofte udenfor Moderens Stue. Mariane derimod forspildte ingen Lejlighed til at triumfere men rendte rundt blandt Byens Kællinger og snakkede sig fra Sans og Samling i drukkent Overmod. En Dag, da hun kom vraltende forbi Ellen Pers, der som sædvanlig stod opstillet foran sin Dør med sin lange Bindehose, slog hun sig med Haanden paa sin flade Bag under en hoverende Skogren.

For Ellen og hendes Søn havde de forløbne Aar nemlig ikke været gunstige. Med deres ærgerrige Planer var det endogsaa gaaet grumme ilde. Skønt Hans var mødt i Kirken hver Søndag og til Bibellæsning hver Onsdag og i det hele paa enhver Vis havde søgt at bevare sin høje Stjerne hos Provsten, havde denne ganske slaaet Haanden af ham paa Grund af hans Forhold til Trine. Ingen af de rige Gaardmandsdøtre saae derfor længer til den Side, hvor han var. Endnu for ganske nylig havde han endog faaet Afslag hos et Par jævne Husmandsfolk med bare to Køer, fordi han havde Trines Barn at betale til.

Der var da heller ingen Steder, hvor Trines pludselige Velstand havde gjort et saa dybt Indtryk som i Ellen Pers' pæne, lille Stue. Af en Slags Undseelse holdt Hans sig længe borte

fra Købmandsboden, hvor Byens Karle om Aftenen samledes, og sad tavs hjemme hos Moderen, der i disse Dage heller ikke talte meget. Ingen af dem kunde slippe Tanken paa Trines Sparekassebog. Summen fire tusinde Kroner rullede paa sine runde, tunge Nuller ud og ind af deres Hoveder og gjorde dem tilsidst saa fortumlede, at de kom op og kives, saasnart de bare saae paa hinanden.

En Aften, da det var bleven næsten mørkt og Gaardportene var lukkede, stillede Hans sig paa Lur bag Gavlen af en Staldlænge i Nærheden af Marianes Hus. Han vidste, at Trine paa denne Tid af Dagen plejede at hente Vand ved Gadebrønden; og han kom da heller ikke til at vente længe, før den øverste Lem af Døren paa den lille Lerhytte aabnedes og Trine viste sig med to gamle, bulede Blikspande i et Aag over Skulderen.

Hun var i Underskørt og havde paa Hovedet en lille rød Nathue, hvorfra det løste, ikke meget lange Haar hang hende ned ad Ryggen. Det svindende Aftenskær belyste hendes kraftige Skikkelse med de hvide Særkeærmer og de nøgne Fødder. Hun var allerede noget svær, men dog ikke saa meget, at det misklædte. Hans fandt da ogsaa, at hun i alle Maader var en Pige efter hans Hjærte.

Da hun havde naaet Brønden og stod i Begreb med at hisse den ene Spand ned, hørte hun hans sagte Træskotrin bag sig; og da hun ved at vende sig fik Øje paa ham, foer Blodet hende til Kinderne.

„God Aften, Trine," sagde han, idet han traadte hen til hende og med Piben i Munden lænede sig ud over Brøndkarmen.

Hun fik med nogen Famlen Jærnkæden halet til sig og Spanden gjort fast.

„Skal jeg ikke hjælpe dig?" spurgte han og nærmede sig tjenstvillig.

Men stadig uden at svare lod hun Spanden falde, saa Haandsvinget smækkede ham over Fingrene.

„Av!" sagde han sagtmodig og smilte.

Et Øjeblik stod han og saae paa hende med et tvivlraadigt

Glimt i sine lyseblaa Øjne. Saa lænede han sig atter fortroligt udover Brøndkarmen og sagde:

„Er du meget vred paa mig, Trine? . . . Jeg veed det nok, jeg bar mig ikke rigtig ad imod dig, og det har jeg mangen Gang saa inderlig fortrudt; du maa tro mig, naar jeg siger det. Men jeg var ikke rigtig i Ho'edet den Gang, — det var jeg ikke. Og saa var det jo det, at de snakked' mig saa meget for om dig . . . baade med ham Povl Fynbo og andre. Det var naturligvis bare Løgn og Opspind; — jeg troer ikke længer en Vind af'et, det gør jeg ikke, Trine; du maa tro mig, naar jeg siger det. For dersom vi kunde blive Go'evenner igen, Trine, saa skulde du se, at jeg skulde nok blive anderledes imod dig; det sværger jeg dig til."

I Stedet for Svar lagde Trine, der under hans Tale havde faaet begge sine Spande fyldt, Aaget paa sine Skuldre. Og uden et Ord, omend med bankende Hjærte, forlod hun Brønden og gik hjem, aldeles som om han slet ikke havde været tilstede.

Fra denne Dag var det forbi med Hans' Hjærtefred. Et paany opblussende Begær efter det kraftige Pigebarn og en grisk Attraa efter hendes Penge blandede sig hos ham til en Lidenskab, der var nær ved at berøve ham Forstanden. Han gjorde sig tilsidst til Latter for hele Byen ved overalt at luske angerfuld i Hælene paa hende. Han ydmygede sig paa enhver Vis i det Haab, at hun endelig skulde bønhøre ham.

Saa en Dag fik man at vide, at Trine nu havde lovet sig hen. Den lykkelige var en halvgammel Enkemand fra Overdrevet, der var fjernt ude beslægtet med Mariane og undertiden havde hjulpet hende med en Skilling eller et Stykke Flæsk, naar det kneb haardest for hende. Han havde et Par halvvoksne Børn af sit første Ægteskab og sad lidt fortrykt paa et Boelsted med en Hest og et Par magre Køer. Det var en lavstammet, lidt hjulbenet Person, en af de gammeldags Slidere, der aldrig undte sig Hvile, næppe nok Føden, og som dog altid gik og smaasmilte velfornøjet med sig selv og hele Verden.

Ved Juletid stod Bryllupet, og Trine levede siden fredelig ude paa Ødemarken og fik i sit Ægteskab endnu fire Børn.

Regelmæssig hver Majdag mødte hendes Mand hos Ellen Pers for at opkræve Hans' Underholdningsbidrag til Trines ældste Søn. Den lille Mand var ved denne Lejlighed altid i sine Kisteklæder; og skønt Modtagelsen langt fra var festlig, satte han sig smilende til Borgeleje i Ellens Stue og kunde aldrig blive færdig med at fortælle om, hvor dejligt Drengen trivedes, og hvilken Velsignelse det var med „disseher Skillinger", der kom ham saa inderlig godt tilpas netop i den magre Foraarstid.

Men Hans ærgrede sig derover, saa han tilsidst, efter at Moderen var død, i Stilhed solgte Huset og forlod Landet.

En Fiskerrede

Der laa et lille fattigt Fiskerleje — otte, ti smaa sorte Træhytter — yderst ude ved det aabne Hav. Halvt nedgravet i Sandet og med Gavlene opad hinanden krøb den lave Husrække sammen som en Larve bag den høje, nøgne Klit, hvorover den vrede Brænding kastede sin Fraade.

Paa stille Sommerdage, naar Solen smeltede Tjæren ud af Bjælkevæggene og gennemglødede Sandet, saa det brændte under Fodsaalen, kunde det lille Leje dog folde sig ud i sin Ensomhed og ligesom en Sommerfugl, der gennembryder sin Puppe, kaste et kortvarigt, sydlandsk broget Liv udover det triste Øde. Oppe paa Klitterne rejste sig Rækker af høje Stejler med flagrende Fiskegarn; Skarer af halvnøgne Børn larmede ude paa Forstranden, og hist og her saaes solbrunede Kvinder i røde Skørter, der sad paa Hug omkring et Baal i Sandet og kogte Beg.

Men under den første Jævndøgnsstorm, naar Himlen laa lavt nedover de øde Sandhøje; naar de store, hvide Maager trykkede sig sammen i den rullende Havstok, og Klitterne røg som en fygende Sne, — da krøb det lille Leje atter ind bag sin Klit; Lemme og Luger lukkedes, og Dørene stængtes, da vilde end ikke Røgen ud af Lyrerne i de sortbrændte Bygninger, men trykkede sig lavt og ligesom angstfuld ned over Tagene. Og Døgn

efter Døgn laa den lille Fiskerkoloni hen som i en lang Søvn, mens Sand og store Skumflager hvirvlede hen over den.

Men da kunde det i mørke Nætter hænde, at der gennem Larmen fra Havet, som dundrede mod Klitten, hørtes Lyden af en Dør, der besværligt pressedes op og straks igen huggedes i af Stormen. En Mand kravlede op ad Sandskraaningen, lagde sig paa Maven deroppe og gav sig til at lytte med Haanden bag Øret. Efter en Stunds Forløb kom en anden Mand og lagde sig hos. En søvnig Samtale — afbrudt af timelange Pavser — førtes imellem dem.

Men pludselig rejste de sig begge og løb hastig ned til Husene, bankede paa en Dør hist, en Luge her, og raabte overalt det samme, korte Ord.

Brede Mænd med skæggede Ansigter dukkede efterhaanden frem i Mørket. I tykke, stive Kofter bevægede de sig imellem hinanden uden at tale, puslede med Reb, Stiger og Baadshager, indtil de omsider samledes omkring en lille Hornlygte og i sluttet Skare drog østpaa, bag om Klitterne.

Hist og her bag en halvaaben Dør saaes Overkroppen af et næsten nøgent Fruentimmer med Haaret uredt ned over Skuldrene. Men da Mændene var forsvundne, lukkedes Dørene . . . og atter hørtes intet uden Havets hule, uafladelige Dundren.

Men i Øst, oppe paa Klitrækken, blussede lidt efter en Flamme op imod den sorte Himmel . . . en Begfakkel, hvorfra mørkerøde Gnister fløj ind over Landet.

En Time eller to gik.

Da lyder pludselig et mangestemmigt Skrig ude fra Havet. I det samme slukkes Faklen. Alt er Mørke.

Men ude over Brændingen er det, som om Stormen har rejst sig i sin vildeste Styrke. Der lyder som Vingeklapren af en Kæmpefugl i Vaande. Liner sprænges; der trampes paa et Dæk, og Lyden af en stor Kommandostemme drukner i en forvirret Raaben af mange Munde og en Kvindes høje, skærende Angstskrig.

Inde under Klitten, ud mod Havet, sidder de smaa brede Mænd i Kres omkring Lygten, der kaster et rødt Skær hen

over Sandet og op i de skæggede Ansigter. Rolig ventende sidder de med Hænderne omkring de optrukne Knæ eller med Hovedet i Haanden, som om de sov.

Ingen af dem taler. Af og til, naar Kvindens Jammerskrig derude og den enstonige Hylen af Matroserne, som klamres og bides i Rigningen, lyder altfor hjerteskærende, ser de lidt sky paa hinanden og forsøger at smile; og en gammel Fyr, der sidder yderst i Rækken, vender sig stjaalent bort og mumler noget over en Rosenkrans, som han har listet frem af sin Kofte.

Da er det med eet, som om Havet sitrende løfter sig i Vælde. En Række dumpe Brag lyder ind over Land som Skud af fjerne Kanoner. Derpaa bliver alt stille. Ikke et Skrig.

Men efterhaanden fyldes det sydende Vand mellem Klitten og Brændingen af splintret Skibsgods, der males rundt mellem hinanden som i en kogende Kedel. Noget kastes helt op paa Forstranden, andet skylles tilbage med Bølgen eller knuses paa Stedet. En stor Mastestump med indfiltret Linegods slynges paa Land, og et kort Raab undslipper en Skibbruden, der har klamret sig til den.

Han er frelst.

Men øjeblikkelig er en Kniv i Siden paa ham, og han vælter bagover. Mændene omringer ham, og Lygten sættes op for hans Ansigt, idet dette synker tilbage mod Sandet med et sidste, mat forundret Blik.

„Det er Vin!“ mumler Manden med Lygten efter at have betragtet den døendes mørke Haar og olivenfarvede Hud.

De andre nikker samstemmende.

En hjulbenet Mandsling bøjer sig ned og føler henover den fremmedes Klæder og besigtiger et Par Ringe, der glimter i hans Øre. Hvorpaa han for en Sikkerheds Skyld stikker ham endnu et dybt, dampende Saar i Siden, inden han forlader ham og vralter ned mod Havstokken.

Her er de andre allerede ifærd med ved Hjælp af Baadshager og Rebslynger at redde ind fra Brændingen. Mens Morgenen langsomt melder sig derude i den graakolde Taage over Havet, hales Vintønder og splintrede Planker iland, efterhaan-

den som Bølgerne skyller dem op. Ligene trækkes ind og plyndres. Kister og Kasser med spraglede Silketøjer brækkes op og undersøges.

Imidlertid kommer Kvinderne ud fra Lejet med varmt Øl i store Trækander, der gaar rundt mellem Mændene. Rystende i Morgenkulden staar de i Klynge oppe paa Klitranden og stirrer med et grisk Glimt i Øjet nedover de opdyngede Herligheder.

Op ad Formiddagen, naar der ikke er mere at redde, og de nøgne Lig er bleven samvittighedsfuldt begravede under Klitten, trilles Tønderne under megen Lystighed ind i Hytterne; de store Trækander sættes paa Bordene, Mændene og de silkesmykkede Kvinder bænker sig omkring dem, — og Døgn efter Døgn tumler det lille Leje sig i en sanseløs Rus med Syngen og Larmen i de lange, mørke Nætter, mens Sand og hvide Skumflager hvirvler hen over det.

* * *

Men alt dette ligger nu langt, langt tilbage i Tiden. Den lille Fiskerbys Saga er nutildags halvvejs forglemt deroppe i det tavse Øde, hvor Hav og Sand, Aar efter Aar, har slettet ud og jævnet til og begravet alt.

Paa smukke Sommeraftener, naar Solen synker ned i blodrøde Skyer og gennemgløder Havet, kan det vel en og anden Gang hænde, at en samvittighedsfuld Familjefader, der er paa Lystrejse i den naturskønne Egn, betagen af Synet lader standse udfor et halvt udskyllet Vrag i Strandkanten og for sine lyttende Børn opruller Billeder af hine Tiders blodige Optrin og natlige Rædsler.

Men han forsømmer da heller aldrig at minde om, hvor langt Menneskeheden er naaet frem siden da; hvorledes Civilisationen ogsaa paa dette Omraade har gjort sit store, menneskekærlige Arbejde. Og idet han samvittighedsfuldt udvikler dette for dem, peger han med Stolthed paa Redningsbaadens grundmurede Hus, der kigger frem bag Klitterne, eller han viser ud mod Øst paa den smalle, flade Odde, der skyder sig ud i Havet,

og hvor det høje Fyrtaarn knejser mod Himlen som Landets sidste, vældige Milepæl.

Ogsaa Klitterne trindt omkring er i Tidens Løb bleven draget ind under Civilisationen og omsigtsfuldt beplantet med lange, snorlige Rader af Klittag og Marehalm, der skal beskytte mod Sandflugten. Inde imellem dem ligger nu lyngbrune Hedeflader og fredelige Moser, der damper i de tavse Sommernætter.

Selve Lejet har i Aarhundredernes Løb bevaret sin ejendommelige Ormeform; men det er nu en stor Fiskerby med Kirke og Præst, med Købmænd og Gæstgivergaard og en Mængde smaa Huse, hvis teglhængte Tage skinner dobbelt røde mellem de hvidgrønne Sandhøje.

Paa stille Sommerdage, naar Solen smelter Tjæren af de enkelte gamle Træhytter, der endnu er tilbage, og gløder Sandet, saa det brænder under Fodsaalen, folder Byen sig ud i sin Ensomhed ligesom i de gamle Dage, — breder sig ud over Klitterne med sorte Stænger for Næt og tørrede Fisk, med larmende Skarer af barbenede Børn paa Forstranden og Klynger af stærke, solbrunede Kvinder i røde Skørter, der sidder paa Hug i Sandet ved en dampende Gryde og skræller Kartofler.

Langs Stranden sidder Malere i Nakken paa hinanden under store gule Paraplyer som Tudser under Paddehatte; Digtere sværmer om med langt Haar og Notebog, og overalt i Byen ses Flokke af fremmede, der ivrig besigtiger den mærkværdige By og dens interessante Naturbefolkning.

— — Op ad Formiddagen blev Heden for Alvor trykkende. Der rørte sig ikke en Vind. Over Havet og Byen sænkede sig en Dis af tung Varme, der slog alt til Jorden.

Rundt om ved Husene laa Ænder, Svin og Børn og snorksov med Ansigtet mod det glohede Sand. Tunge og søvnige, med bare Ben og ophægtede Kjoleliv, gik Kvinderne ud og ind gennem Dørene og kastede vrantne Blikke hen imod en lille Dør i et lillebitte Hus, hvor en ung Turist med Myggeslør om Hatten stod og gantedes med et Par lattermilde Fiskerpiger.

Disse glade Pigers Latter var snart den eneste Lyd, der hørtes over Byen.

Endog de barbenede Smaapiger, der den hele Formiddag havde løbet om med opløftede Skørter og pjasket langs Strandkanten, var bleven trætte og havde sat sig hen i Skyggen under nogle optrukne Baade, hvor de sad med Hænderne i Skødet og saae paa de smaa, pibende Strandterner, der strøg henover Vandfladen og dykkede efter Fisk.

En ældre Herre med høj, graa Hat bag i Nakken, Støvfrakke og en vældig Rejsekikkert hængende foran Maven traadte ud paa Gæstgivergaardens Trappe og indsnuste med en vellystfuld Grimace den „højst interessante" Strandluft, der rigtignok efterhaanden havde faaet en noget lummer Tilsætning af Møddingeuddunstninger og Stank af halvraadne Fisk.

Oppe paa Klitranden sad Fiskerne med deres smaa Piber i Munden og bødede Garn. Enkelte havde allerede ladet Hagen synke ned paa Brystet og sov; de fleste sad og smaanikkede og kastede af og til et sløvt Blik ud over Havet — dette store, tomme, mælkeblaa Hav, der laa *der* saa blankt og stille, saa haabløst øde, at man kunde have troet det dødt, dersom man ikke havde hørt dets tunge, taktfaste Pulsslag inde under Stranden.

Derude i Nordvest gik en stor Damper med en tyk, ulden Røg i en milelang Stribe bag efter sig.

Det var „*Two brothers*", en engelsk Fragtdamper, der skulde østen om Odden for at komme sydefter over Kattegat til en af Østersøhavnene.

Ombord var der stille. Man havde netop foretaget en Pejling og følte sig tryg for Kysten.

Rundt om i Forrummet, hvor der var mest Skygge, laa Matroserne — et irsk, tysk og svensk Skrabsammen — i røde og tærnede Uldskjorter og sov med Næsen i Dækket. Kaptajnen havde selv Vagten. Han sad inde i sit lille hyggelige Indelukke oppe paa Kommandobroen, hvorfra han i al Magelighed kunde iagttage Skibets Gang og betragte den solbeskinnede Kyst, de sejlede forbi.

Han var en lille korthalset Englænder, stoppet med Bøf og Porter, og saa rød og skinnende som en Kobberkedel. De mælkehvide Øjne, der stod ganske stive i Hovedet, udtrykte en dødlignende Sløvhed. Der rørte sig ikke en Trækning i hans Ansigt, mens han sad der og røg sødtlugtende Shag efter den anden Lunch.

Men han var ikke alene. Op ad ham, halvt paa hans Skød, sad en ung, slank Kvinde og flettede med hvide, vævre Fingre i hans grove Skæg. Ingen af dem talte. Undertiden, naar hun kom til at hoste af den skarpe Damp, som han ganske ugenert pulsede ned over hende, ruskede hun ham spøgende i hans laadne Ørelap. Men ved den mindste utaalmodige Knurren fra den tykke Kødvom, slap hun Øret med en pudsig Forskrækkelse og lagde sig krum som en Kat ind til ham med en indsmigrende Spinden.

Dette var *little Mary*.

Saaledes kaldte hun sig selv herinde i Fortrolighed. Kaptajn Charles — naar han overhovedet nedlod sig til at tale — kaldte hende slet og ret Mary.

Ude mellem Folkene — hvor hun iøvrig kun sjælden viste sig — eller af Kok og Stewart tiltaltes hun blot med et høfligt „*Miss*". Og naar hun om Eftermiddagen gik sin daglige Tur op og ned ad Agterdækket — rolig, rank og engelsk korrekt — med Hænderne i Lommerne paa sin tæt tilknappede Jaket, bøjede baade Styrmænd og Matroser høfligt af for hende uden med en Mine at give tilkende, at de meget vel vidste, hvorledes det forholdt sig med hende.

De havde faaet hende ombord for mere end to Maaneder siden i Liverpool, og Kaptajn Charles havde adskillige Gange slaaet Knoen i Bordet for hende og svoret, at nu *vilde* han sætte hende af i den første engelske Havn, de løb ind i, og sende hende tilbage til de Elendighedens Huler, hvor hun hørte hjemme. Men de sidste Ugers lune Sommervinde og heldige Farter havde gjort ham blød som en Vante. Bestandig havde der været noget bønfaldende i hendes Blik, som han ikke kunde modstaa, og hendes lille Haand havde lagt sig saa blødt om hans

Nakke, at han regelmæssigt havde taget Ordet i sig igen og undertiden fornummet noget som et Hjerte røre sig i Fedtet under Vesten. Mary var kun sytten Aar.

Han sad netop nu, mæt og ubevægelig efter Frokosten, og henfaldt i mærkelige Drømmerier. Han tænkte paa, om han skulde beholde hende Resten af Sommeren . . . maaske Vinteren med . . . maaske ligefrem tilsidst gifte sig med Pigebarnet. Han var bleven saa vant til at have hende omkring sig, at han ligefrem daarligt kunde tænke sig at være hende foruden. Naturligvis vilde hans Kammerater grine ham ud, dersom han gik hen og giftede hende, og hjemme i Grangemouth vilde de jo lave en fæl Opstandelse. Men han kunde jo lade dem grine. Saa længe han var paa Søen, mærkede han det i hvert Fald ikke. Og forresten — hvad Marys Fortid angik, saa undskyldtes hun dog virkelig meget af det Hjem, hun var kommen fra. Hendes Fader var en Drivert, der mere end een Gang i Drukkenskab havde slaaet hende halvt fordærvet, og Moderen var en gammel Tøjte, der selv havde lært hende Professionen. Desuden var Mary jo ikke stort andet end et Barn og vidste knap, hvad det var for en Slags Levevej, hun var slaaet ind paa. — —

Som han nu sad i saadanne Tanker, og mens Mary laa med Hovedet paa hans brede Bryst og morede sig med at lade sig vugge op og ned af hans Aandedræt, gav det et Par lette Stød i Skibet, der faa Øjeblikke efter standsede, mens Stempelslagene nede fra Maskinrummet pludselig tog en rasende Fart.

Kaptajn Charles' tunge Krop havde i et Nu væltet Mary tilside; med en dundrende Ed foer han ud af Døren, slog „Stop" til Maskinen og strakte sig ud over Kommandobroens Rækværk. Jo — ganske rigtigt! Skibet *stod*. Under det klare, glasgrønne Vand blinkede Smaasten og Muslingeskaller frem af den riflede Sandbund, som de ganske blødt var gaaet ind i.

Hans Ansigt, der et Øjeblik havde mistet al sin Farve, blev ganske blodrødt; men da han havde set henad Skibssiden og ment at have Vished for, at der ingen Skade var sket, udslyngede han roligt et „*All right*" ud over Dækket, hvor Mandskabet

fra alle Kanter var kommen paa Benene og hældte sig over Rælingen.

„Halv Kraft — bak — halv Kraft!" kommanderede han derpaa ned til Maskinen. Og idet nu denne igen begyndte at arbejde, gik han et Par Gange hastigt frem og tilbage paa Broen og tog et Par vældige Drag af Shagpiben for helt at komme sig af Forskrækkelsen.

Men Skibet flyttede sig ikke. End ikke, da han havde kommanderet: „Fuld Kraft — bak!" rørte det sig ud af Pletten. Hvor meget Maskinen end pustede og hvæsede, og hvor sort og vredladen Røgen buldrede ud af Skorstenen, — det tunge Skib laa lige urokkeligt, stønnede blot saa smaat under Anstrengelserne med en klirrende Lyd af Jern.

Imidlertid var Ulykken bleven bemærket inde paa Stranden af nogle Fiskere, der stod med store Søstøvler midt i Havstokken og trak Vaad — for en Maler. Ihast blev der skikket Bud ind til den slumrende By for at vække Folk op af Middagssøvnen.

Og nu blev der Liv. Først een for een, siden flokkevis, kom Mændene luntende gennem Klitterne med Latteren klukkende i Maven, og alle de højeste Klittoppe i Nærheden af Byen befolkedes efterhaanden af Kvinder og Børn, der stod med Hænderne skyggende over Øjnene og stirrede mod Nord. Fra alle Kanter færdedes Folk ilsomt over Heden, raabende og pegende til hinanden i Frastand. Strandingskommissæren og Politifuldmægtigen kom agende tilsammen i en Holstenskvogn, og alle de fremmede Tilrejsende — baade Damer og Herrer — havde over Hals og Hoved forladt Gæstgivergaardens Frokostbord for at styrte ud imod „Strandingsstedet": Manden med den graa Cylinder forud for dem alle, storkende afsted paa sine lange Ben med Servietten i Forvirringen stukket halvt ned i Baglommen.

Inde i Byen var alt i urolig, febrilsk Bevægelse. Man flokkedes udenfor Gadedørene, spurgte og gav Forklaring. Først da det var bleven uomtvistelig godtgjort, at Skibet sad fast — solidt, paalideligt *fast* — hævedes Beklemmelsen og slog ud i

en løssluppen Munterhed, der smittede selv Børnene, saa de gav sig til at løbe hurraraabende gennem Gaden. Købmanden hoppede smilende op paa sin Kontorstol og gav Ordre til at hisse det store Brændevinsanker op fra Kælderen. Folk kiggede ind til Naboer og Bekendte, og overalt lugtede der af Kaffe. Om det saa var gamle Folk og Krøblinge, der næppe kunde gaa, saa rokkede de op paa den nærmeste Klint for at godte sig over Synet af det store, dampende Søuhyre, der laa derude og sled og stønnede for at komme los.

. . . Udfor Strandingsstedet var den brede Forstrand efterhaanden bleven sort af Mennesker; og ude omkring Damperen — der sad paa tredje Revle flere hundrede Favne fra Land — laa en Skare af Baade med Fiskere af det saakaldte Bjærgningslag, der prajede Kaptajnen, hver Gang han viste sig paa Kommandobroen.

Kaptajn Charles lod imidlertid, som om han hverken saae eller hørte dem. Han havde gennem sin Styrmand nedlagt Forbud mod, at nogen fremmed betraadte Skibet, og i det hele halsstarrigt afslaaet ethvert Tilbud om Hjælp. Han havde sat sin egen Storbaad i Vandet og ladet nogle Mand ro to Ankere agterud med stærke Kættinger, der var fastgjorte til Spilbommen; Maskinmesteren havde faaet Ordre til at sætte Dampen op „lige til den røde Streg" — for los *skulde* de.

Under alt dette gik han op og ned ad Kommandobroen med Hænderne i Pjækkertlommerne, eller han sad inde i Indelukket og drak ublandet Whisky af et Ølglas. Marys runde Katteøjne fulgte frygtsomt enhver af hans Bevægelser og Minespillet i hans røde Ansigt. Hun havde et Par Gange prøvet paa at nærme sig ham, men han havde heftig skubbet hende fra sig med en Knurren.

De to Ankere var omsider bleven kastede, Maskinen begyndte igen at arbejde, Dampspillet hvæsede, Kættingerne strammedes . . . men Skibet flyttede sig ikke en Tomme . . . sank blot endnu lidt dybere ned i Sandet efter hvert frugtesløst Forsøg.

Der var imidlertid stadig kommen flere Folk paa Stranden og flere Baade i Vandet. Helt ude fra Odden og fra et Nabo-

leje i Syd kom Fiskere trækkende med deres Joller langs Kysten. Det var tilsidst en hel Flaade af smaa Fartøjer, der trængte sig om det strandede Skib og skubbede og hagede sig frem mellem hinanden under Mandskabets højrøstede Munterhed. Særligt var man optaget af at gætte paa Ladningen, idet man haabede, at det var en saadan, der kunde skrue Bjærgningslønnen ordentlig i Vejret, f. Eks. Bomuld eller Jærn. Kul var det næppe, siden der ikke straks var gjort Anstalter til at losse.

Noget borte fra de andre laa en seksaarers Baad med Strandingskommissæren. Han var en anselig, sværlemmet Mand, der anstrengte sig for at betragte den hele Scene med overlegen Ligegyldighed. I Virkeligheden var dog ingen mere interesseret i Skibets og Ladningens Værdi end han, idet han havde et retmæssigt Krav paa for sin blotte Nærværelse at erholde en halv Procent af Bjærgningslønnen.

Toldassistenten — en fed Mand med Guldbriller — nærmede sig i en anden Baad og hilste.

„Hvad mener De, Hr. Konsul!“ sagde han og lo inde i et ildrødt Skæg, der formelig luede i Solen. „At rende ind ved højlys Dag . . . i et saadant Vejr! *Det* kan man da, ved Gud, kalde en Foræring!“

Strandingskommissæren gjorde en Skulderbevægelse, der kunde udlægges efter Behag.

„Det er nok Jern, siges der,“ vedblev Toldassistenten.

„Aa, Gud veed,“ svarede den anden med næsten præstelig Højtidelighed og saae ud for sig. „Han ligner en Kulslæber. Det er en Engelskmand.“

Toldassistenten lo igen.

„En Engelskmand, ja! Og sejg og stædig som en engelsk Bøf! . . . Kan De begribe, Konsul, at han endnu kan bilde sig ind at slippe ud?“

„Aa jo. Maaske vil det virkelig lykkes ham,“ svarede Kommissæren med et skuffende Udtryk af kristelig Medfølelse. Kun lige i Mundvigene sporedes et Muskelspil, der røbede hans Sjæls Spænding.

„Undskyld mig, mine Herrer! Er det sandt, hvad der andet-

steds er mig berettet, at der er telegraferet efter Bjærgningsdamper?"

Det var Manden med den graa Cylinder. Han havde lejet en Baad med fire interessante gamle Fiskere og sad — skælvende af Sindsbevægelse — ude i Agterstavnen med den udtrukne Kikkert i Haanden.

„Mon det virkelig skulde være Tilfældet?" vedblev han, da der ikke straks blev svaret. „Der blev sagt, at den efter sikkert Forlydende er i Vente."

„Ja, vi har den vist om et Øjeblik," svarede Konsulen og saae ud imod Øst.

Der — drejende søndenfra omkring Odden — kom ogsaa kort efter en lille Damper tilsyne. Konsulen gav i det samme sine Folk et Vink, Aarerne kom i Vandet, og efter nogle Minutters Forløb lagde Baaden til Siden af det strandede Skib.

Til Styrmanden, som straks viste sig, opgav han, hvem han var, og spurgte, om der forlangtes Hjælp. Kaptajn Charles, der inde fra Lukaf'et paa Kommandobroen havde set den lille Damper stoppe op og lægge sig for Anker et Par Kabellængder borte, lod svare Nej.

„Nej!" gentog han med sammenbidte Tænder og slog Næven i Bordet, da Styrmanden nølede med at bringe Svaret. Han sad med en Whiskydunk foran sig og havde tømt det tredje Glas.

Konsulen stødte fraborde og roede sporenstregs til Land.

Der gik et Par Timer.

Inde paa Strandbredden blev Menneskemængden stadig forøget, idet nu ogsaa Konerne indfandt sig og bragte Mad og Drikke til Mændene. Man lejrede sig omkring i Sandet; Brændevinsflaskerne gik rundt. Man klinkede og morede sig som ved en Folkefest.

Henimod Solnedgangstid krusedes Havfladen pludselig, og de Baade, der endnu laa derude omkring Skibet, begyndte at vippe. Der var stadig ingen Skyer paa Himlen; men Solen var bleven saa underlig mat, og yderst ude i Horisonten højnede Havet sig.

Der gik ikke et Kvarter, før Søen blev saa høj, at Baadene

maatte søge Land. Ved at stemme Skuldrene mod Rælingen fik man dem skudt op paa Stranden, og Kvinderne søgte efterhaanden Læ under de brede Forstavne.

Nu var Himlen ogsaa ganske overskyet, og Vinden steg i Styrke, saa det saae helt betænkeligt ud for Skibet. Det laa midt i den yderste Brænding, med Bredsiden til Søen, der allerede brød stærkt over det. Man kunde fra Stranden tydeligt se, hvorledes det ene Skumsprøjt efter det andet slog henover Lønningen.

Folk, der var forsynede med Kikkerter, bemærkede pludselig en stor Travlhed ombord. Folkene løb frem og tilbage paa Dækket; en Baad blev sat i Vandet, og man hørte en Ankerkætting ruse ud. Det var tydeligt, at der skulde foretages et sidste, afgørende Forsøg. Mægtige Røgmasser med Bunker af store Gnister væltede ud under den mørke Himmel, og Skruen begyndte at arbejde agter.

Det saae inde fra Land helt uhyggeligt ud. Nogle af Kvinderne begyndte at klage sig. Ellers var der ganske stille paa Stranden nu. Ude i Nordvest gik Solen blodrød ned bag store, opadskydende Skymasser.

Saa standsede igen Maskinen derude. Og efter endnu en lang Tøven, hvorunder alle paa Stranden havde rejst sig, saae man gennem det fremvældende Mørke Nødflaget langsomt blive hejst. Samtidigt lød der et hæst, svagt og langtrukkent Signal fra Dampfløjten.

„Nu græder han," sagde man og lo.

Distriktets otteaarers Redningsbaad, som imidlertid var bragt tilveje, blev skudt ud i Søen med Strandingskommissæren og Herredsfogdens Fuldmægtig, der skulde henholdsvis ordne og med Lovens Segl bekræfte Bjærgningsvilkaarene. Endnu en tredje Herre havde Plads i Baaden, en lille mager Mand i en graa Kavaj og med en sort Handske paa den venstre Haand, hvormed han holdt paa sin Hat. Det var Bjærgningsselskabets Agent, der var bleven sat i Land fra den lille Damper straks efter dennes Ankomst og siden havde opholdt sig paa Stranden.

Blæsten var allerede vokset til en halv Storm; men med takt-

faste Aareslag førte det veløvede Mandskab Baaden gennem Bølgerne, og efter en Snes Minutters Forløb blev de tre Herrer sat ombord. Styrmanden tog imod dem og førte dem ned under Dækket og ind i Officersmessen. Her sad Kaptajn Charles — stærkt drukken — bag et Bord, hvorover Svinglampen var tændt. Fra den store Blikskærms hvidmalede Inderside kastedes Lyset ned over den polerede Mahogniplade; det øvrige Rum laa i grønligt Halvmørke.

Han modtog de Fremmede uden Hilsen og spurgte kort og godt, „hvad det kostede".

Bjærgningsselskabets Agent bad om at maatte gøre sig bekendt med Skibspapirerne. Da disse var bragt ham, og han derigennem havde erkyndiget sig om Ladningens Værdi, Skibets Alder, Assurancesummerne etc., svarede han:

„Seks tusind Pund."

Det gav et Ryk i Kaptajn Charles; det var, som om han med eet blev ædru. Saa gled der et ejendommeligt, stolt Afmagtssmil over hans blaahvide Læber.

„Naa saaledes —" sagde han blot, halvt for sig selv.

Der blev nogle Øjeblikkes Tavshed. Lige bag Kaptajnens Ryg slog Havet uafladeligt ind mod Skibssiden, og Slagene drønede saa hult og uhyggeligt derinde i det trange Rum, at den unge Politifuldmægtig, der endnu var ny i Bestillingen, blev mere og mere bleg og idelig saae mod Udgangen. Ovenover paa Dækket mudrede det med tunge Søstøvler.

„*Fire* tusind Pund," sagde endelig Kaptajn Charles.

Agenten gjorde en beklagende Skuldertrækning.

„Umuligt!"

Strandingskommissæren, hvis Hværv det var at staa Kaptajnen bi og værge Rederiets og Assurandørernes Interesser, traadte nu til for at lægge sig mæglende imellem. Men da han vidste, at Bjærgningsselskabet af Princip aldrig slog af paa et en Gang givet Tilbud, og da det desuden var i hans egen Interesse at holde Bjærgningssummen saa høj som mulig, vendte han sig hurtigt udelukkende mod Kaptajnen, idet han med mange deltagende Ord paa taaleligt engelsk søgte at gøre ham indly-

sende, at der paa Grund af Skibets stadig vanskeligere Stilling næppe var andet at gøre end at modtage Tilbudet.

Agenten, der ganske bifaldt denne Udtalelse, skulde for sit Vedkommende yderligere tilføje den Bemærkning, at dersom der ikke inden en Time var tilvejebragt en Overenskomst, vilde Bjærgningsdamperen se sig nødsaget til at lette, da den under de forhaandenværende Omstændigheder ikke turde opholde sig her under Kysten Natten over. Endvidere maatte han meddele, at han ikke længere end i ti Minutter betragtede sig som bunden ved det gjorte, særdeles favorable Tilbud.

Kaptajn Charles forholdt sig stadig tavs. Han havde lagt begge sine korte, tykke Arme op paa Bordet og saae fra den ene til den anden af de to Herrer med langsomme, forstaaende Nik. Efter Agentens sidste Ord dirrede hans blege Læber et Øjeblik. Saa vendte han sig om mod Styrmanden, der havde overværet Forhandlingen som hans Vidne, og bad om Skrivemateriale.

To Timer senere var „Two brothers" slæbt af Grunden og befundet sejldygtig. I den mørke, stormfulde Aften, mens der skinnede Lys ud fra de mange Hytter i den lille Klitby, hvor man allerede var begyndt at gøre sig tilgode for den Tredjepart af Bjærgningslønnen, der var Fiskernes lovlige Part, og hvor Købmændenes Boder og Gæstgivergaardens Skænkestuer var stuvende fulde af højrøstede Folk, dampede det fremmede Skib ensomt Østen om Odden og videre ud over Havet.

Styrmanden havde Vagten. Kaptajn Charles havde lukket sig inde i sin Kahyt sammen med en ny Dunk Whisky — men uden Mary. Det stakkels Barn sad paa Kanten af sin smalle Køje i sit eget lille Lukaf og stirrede frem for sig i Mørket med sine runde Katteøjne. Hun havde læst sin Skæbne i det rasende Blik, hvormed hendes Herre om Eftermiddagen havde stødt hende fra sig. Hendes Frihed var igen forbi! I den første Havn, Skibet nu kom til, vilde han gøre Alvor af at sende hende

tilbage, — hjem igen til Elendigheden, Sulten, Smudset, Faderens Stokkeslag og Moderens Forbandelser.

Eller — — —?

Havet er dybt. Havet er barmhjærtigt. — — Da „Two brothers“ den næste Morgen sejlede Sundet ind, var Mary ikke længer ombord.

En Bonde

Per Bonde hed en Mand, der ejede en Gaard ved Navn Kildelunden — eller, som nogle sagde, Kildegaarden — tæt udenfor Landsbyen. Ejendommen var en af de mest velrøgtede i Sognet og havde ingensinde kendt hverken Fæstegæld eller Prioriteter. Jorderne bestod dels af et Kuld lermuldede Bakker umiddelbart omkring Gaarden, dels af side Engdrag og et Rørskær, der strakte sig ned til Fjorden.

Tilnavnet „Lunden" skrev sig fra to Rækker gamle Poppeltræer, der voksede rundt om de gulkalkede Bindingsværks-Længer. Deres høje Toppe var det eneste af Ejedommen, der kunde ses inde i Byen; thi Gaarden laa lunt gemt nede i Bakkernes grønne Skød, der kun aabnede sig mod Øst, ud mod Engene og Fjorden. Derfor sagdes der ogsaa inde i Byen, at den eneste Ulempe ved Kildegaarden var den, at Skorstensrøgen ved visse Vinde blev hængende nede over Straatagene og trængte ind i Staldene, hvor den fik Køerne til at nyse og „sætte af paa Mælken."

Iøvrigt skrev Navnet sig fra en Kilde, der fremsprang umiddelbart ved Gaarden, og hvis melodiske Nynnen paa Grund af Stedets Ensomhed og Stilhed selv om Dagen kunde høres temmelig langt bort. Dens Vand havde i sin Tid haft Ord for at besidde lægende Kraft, og Kildegaarden havde den Gang været Valfartssted for Syge og Krøblinge langvejsfra.

Nu var Troen paa Miraklerne vel død; men Berømmelsen hvilede endnu over Gaarden, og dens Navn var kendt videnom.

Hertil bidrog dog ogsaa den Slægt, der nu i tre Led havde haft Ejendommen i Besiddelse. Om Per Bondes Farfader vidstes det, at han havde plantet Poplerne omkring Gaarden. Hans Fader havde bygget de nuværende Staldlænger, medens Per Bonde selv havde opført det gulkalkede Stuehus. Desuden havde han nu i mere end et halvt Aarhundrede trofast drænet, merglet, pløjet og harvet Gaardens Jord, saa denne var bleven til et Mønster for det hele Sogn.

Per Bonde var nu en Mand paa omkring de halvfjers. Han var en lavstammet, lidt ludende Skikkelse med et stort Hoved og et endnu ganske tæt busket, graasprængt Haar. Hjemme i Stuerne var han tavs og indesluttet, hans Ansigtsfarve graalig, hans Udtryk mut og mistænksomt. Her, hvor Fruentimmerne efter gammel Bondeskik regerede, følte han sig fremmed og utryg. Oftest satte han sig hen i en Krog for sig selv, som om han bestandig havde en Fornemmelse af at være i Vejen for nogen . . . og forresten kunde ogsaa hans Kone og især hans voksne Døtre se surt nok til ham, naar de fandt ham derinde i deres rene Stuer med snavsede Arbejdsklæder, der lugtede af Svinehus. Den næstældste, Olufsine, der et Aar havde tjent i et Herskabshus inde i Købstaden, brummede ganske lydeligt derved; og aldrig saasnart havde han forføjet sig bort, før hun svansede ind med Fejebakke og Støvekost for — som hun en Gang rent ud havde sagt — „at muge“ efter ham.

I Almindelighed opholdt Per Bonde sig derfor heller ikke længere inde i Stuerne, end Maaltiderne og Avisen krævede.

Det var ude i Agrene og Staldene, at han havde sit egentlige Hjem. Herude i Ensomheden, mellem sin Kløver og sin Byg, sin Mødding og sit Kvæg, blev han først sig selv. Hans Kinder blev rødmussede, naar han gik derude over Bakkerne bag sit sindige Plovspand. Hans Ansigt fik et helt fornøjet Udtryk, — ja, han kunde formelig gaa og smiske, mens han halvhøjt smaasnakkede med Øgene, som var disse et Par gamle, for-

standige Venner, til hvem han med Fortrøstning kunde betro sine skjulte Tanker.

Det var nu ingenlunde, fordi hans Sind forlystedes af Lærkens Trillesange eller af Sol og Skygges Skiften over Engene. Ud over den lange Muldbølge, som han pløjede op for sin Fod, gik ikke hans Drømme, og i Sædekornet, som faldt fra hans Haand, nedlagde han alle sine Forhaabninger. Naturens Vekslen var for ham intet ophøjet Skuespil til Sindets Oplivelse; Regn og Sol og Storm var for ham kun gode eller onde Magter, der gav hans Korn Vægt eller gulnede hans Eng, alt efter Forsynets Naade. —

Per Bonde havde været sine Forældres eneste Søn. Han havde efter sin Faders Død arvet Kildegaarden uden anden Paahæftning end en ringe Udbetaling til en Søster, der var gift oppe i Landet. Han havde været henimod tredive Aar, den Gang Faderen døde, men alligevel havde han efter denne Tid levet endnu i femten Aar uden at „forandre sig".

Naar han tilsidst giftede sig, var det heller ikke, fordi et mildt Øjepar eller et Par blussende Pigelæber endelig havde faaet hans Hjerte til at fænge, men nærmest fordi en Kone nu engang hørte til i en veldreven Gaard. Altsaa friede han til Byens rigeste Pige, der var tyve Aar yngre end han. Og han fik ja, fordi han selv den Gang var Byens bedste Parti, og fordi han — trods sine femogfyrretyve Aar — endnu var en ganske pæn Mand, som der ikke var noget at udsætte paa.

I snart tredive Aar havde de to nu levet Side om Side, idet de samvittighedsfuldt havde passet hver sin Del af Gaardens Røgt, men uden at der forøvrigt nogensinde var vekslet et fortroligt Ord imellem dem.

Ikke desmindre havde de i deres Ægteskab haft mange Børn. Tilsidst havde de otte levende foruden to, der var døde som ganske smaa.

Inde i Byen var der bleven drevet nogen Spas med, at Per Bonde, skønt en aldrende Mand, blev ved at sætte Børn i Verden; og dog var det ikke saa meget af denne Grund, at han med Aarene var bleven saa indadvendt og mennesky, som han nu i

sin Alderdom var. Den Mistro, han viste alle og ikke mindst sine nærmeste, havde en dybereliggende Aarsag.

Skønt hans Ejendom var baade stor og god, var det nemlig let for ham at skønne, at han med saa stor en Arveflok ikke længe vilde kunne bevare Kildegaarden i Familiens Besiddelse. Ingen enkelt af Sønnerne vilde kunne overtage den og svare Søskendelod til saa mange, selv om han gjorde et godt Gifte . . . og den Tid var allerede ikke fjern, da der med Rimelighed maatte tænkes paa at skaffe de ældste af Børnene Midler til at komme frem i Verden med.

Men rede Penge havde Per Bonde ikke kunnet samle sig. Dersom han skulde hjælpe Børnene til Giftermaal og et selvstændigt Hjem, vilde han derfor blive nødt til at optage en Prioritet i sin hidtil skyldfri Ejendom, — men dette var for den gammeldags tænkende Mand allerede en bitter Ydmygelse; og — det indsaae han klart — det vilde endda kun være Galgenfrist, fordi Gaarden, efterhaanden som Børnenes Krav steg, ikke længe vilde kunne bære en saadan Rentebyrde.

Der vilde da i Virkeligheden tilsidst ikke blive anden Udvej end at sælge og lade den gamle Fædrenegaard gaa over i fremmede Hænder, . . . men det var netop denne Tanke, der næsten siden hans Bryllupsdag havde staaet for ham som et truende Spøgelse, og som nu aldrig lod ham Ro, hverken om Dagen eller i hans Drømme. —

Det første alvorlige Sammenstød med Børnene i Anledning af Arvespørgsmaalet foranledigedes af den iblandt dem alle, af hvem han netop allermindst havde ventet det, nemlig den ældste Søn, en lille sortsmudset Fyr, der efter to Aars Fraværelse var vendt hjem fra Hovedstaden, hvor han havde ligget i Garnison som „Dunk".

Denne Søn — Peter hed han — havde altid været Per Bondes Øjesten blandt Børnene, ja, egentlig den eneste af dem, hvem han havde omfattet med virkelig Kærlighed. Han var jo ogsaa den førstefødte og kom til Verden paa en Tid, da alt endnu tegnede godt for Per Bonde, fordi ingen den Gang kunde

ane, at der skulde komme saa mange efter. Desuden var Peter allerede som Barn et Stykke af en Jesuit, der forstod at gaa Faderen under Øjnene og snakke ham efter Munden. Han tilegnede sig i en tidlig Alder alle Faderens Talemaader om Hestene og Kvæget og havde som en lille Purk paa en halv Snes Aar erhvervet sig det sindige Væsen, der i Per Bondes Tanker var en Borgen for et Menneskes Paalidelighed og indre Værd.

„Lille Peter bliver der nok noget godt af!" mumlede Faderen den Gang tidt for sig selv, naar han gik derude over Bakkerne bag sit Plovspand og drømte om en Gang at se Sønnen vandre i de samme Furer som Kildegaardens Ejer.

Men under sit lange Ophold i Hovedstaden havde Peter faaet Smag for Bylivets Behageligheder. Navnlig havde han forelsket sig i en Øltapperforretning, der var bleven ham tilbudt til øjeblikkelig Overtagelse mod nogle tusind Kroners Udbetaling; og det var nu hans Plan at faa Faderen til at skaffe disse Penge tilveje og give ham dem i Forskud paa hans Arv.

Han var dog saa forsigtig ikke straks at tale ligeud til Faderen derom. Men overalt, hvor de var ene sammen, gav han sig til at fortælle om den masendes Mængde Penge, der var at tjene for en paapasselig Mand inde i København — især i Øltapperfaget. Han kendte en Bondekarl, sagde han, som i faa Aar var bleven en velstaaendes Mand i den Forretning, og det endda der ikke var det allerbitterste at risikere ved den. Naar man bare havde et Par tusind Kroner at begynde med, saa kunde man ligefrem ikke undgaa at blive en hovedrig Mand.

Per Bonde, der var glad ved Yndlingssønnens Hjemkomst og holdt af at høre ham fortælle, lyttede i Begyndelsen i al Troskyldighed paa disse Historier. Men efterhaanden som Sønnens Antydninger blev mere aabenlyse, og især da Moderen — som Peter havde betroet og vundet for sin Plan — begyndte at ymte om, „at det vel snart var paa Tiden, at Peter fik sit eget", lugtede Per Bonde Krudtet. Han blev med eet paafaldende tunghør, saasnart man i hans Nærværelse gav sig til at tale om Øltapperforretninger; og blev Samtalen for nærgaaende,

fik han altid meget travlt og listede væk under et eller andet Paaskud.

Nu gik det efterhaanden ogsaa op for Peters Søskende, hvad denne gik og pønsede paa, og de besluttede hver for sig at være paa deres Post og tage Vare paa deres Interesser.

Saaledes Olufsine, der var forlovet med Nabobyens unge Hjælpelærer og længe utaalmodigt havde ventet paa at faa en Del af sin Arvelod udbetalt, saa hun kunde gifte sig. Hun var en køn, blomstrende Brunette med et Par spillende brune Øjne, kæk i Munden og rask paa Haanden; og naar hun hidtil ikke havde givet sin Utaalmodighed Luft paa kraftigere Vis var det alene, fordi hendes Forlovede — en bleg Missionsspire, lige udklækket paa Seminariet — saa mindeligt havde bedt hende om „ikke at foregribe Begivenhedernes Gang". Men nu gav Peters lumske Anslag hende Mod; og hun gjorde i Stilhed sin Saligheds paa, at hun vilde være Madam Rasmussen, inden Aaret var omme.

Samtidigt begyndte den næstældste af Sønnerne, Ole — en mørk, bredskuldret Karl med et uroligt Vagabondblod — at fable om, at han vilde rejse til Amerika og købe sig en Farm, bare han fik sine Penge. „Hvad kan det nytte, vi gaar herhjemme og gnubber Sidebenene af hinanden!" udslyngede han regelmæssigt til sine Søskende, saasnart Faderen viste sig. „Nej, ovre i Amerika — der er der Plads for en rask Mand! Naar man bare kunde faa sine Penge, saa behøvede han ikke at tigge nogen om noget mere i dette Liv."

Ja, om det saa var den ældste, svagelige Datter, Sofie, der altid led af Tandpine og Aaret rundt sad med ynkelig Mine ved Kakkelovnen og vuggede Overkroppen frem og tilbage — saa begyndte nu ogsaa hun at klage højlydt over sin Skæbne og skyde hele Skylden for, at hun endnu hensad som uforlovet, paa den Omstændighed, at „ingen jo vidste, om hun havde noget, eller hvornaar hun fik noget".

Da Per Bonde imidlertid forblev døv for al deres Tale, gjorde Ole en skøn Dag Alvor af sin Trusel og pakkede sin Kiste for at rejse til Amerika. En anden Karl fra Byen, en

Husmandssøn, der længe havde tænkt paa at udvandre, havde en Dag halvt for Spøg foreslaaet ham at gøre Følgeskab, og — hemmeligt understøttet af Peter — greb Ole Lejligheden til at sætte Faderen Kniven paa Struben. Han bad blot Per Bonde om at forstrække ham med Rejsepenge, „saa skulde han nok selv klare sig for Resten".

Dette kom som et Lynslag over alle i Kildegaarden. I tre Dage gik Moderen og Søstrene omkring og hulkede — især hver Gang Faderen nærmede sig; og Per Bonde selv blev i første Øjeblik saa forskrækket, at han begyndte at snakke godt for Sønnen for at faa ham til at opgive sit Forehavende. Men snart vaktes der helt andre Tanker hos den gamle Mand, der dunkelt følte, at han nu kæmpede for sit Liv. Han havde i Grunden slet ikke noget imod, at Ole blev skaffet af Vejen. Han havde aldrig ret kunnet lide, ja ligesom slet ikke villet vedkende sig denne store, urolige Dreng, der baade i Sind og Skind var ham selv saa ulig. Desuden var han fast overtydet om, at det var ham, der var Anstifteren af den hele Sammensværgelse og havde faaet lokket Søstrene, ja endog den skikkelige Peter til at gaa hans Ærinde.

Han følte jo nok det ydmygende i, at en Søn fra Kildegaarden rejste til Amerika, endog i Selskab med en forarmet Husmandssøn, — og han anede, at der inde i Byen vilde komme til at gaa megen ondskabsfuld Snak i den Anledning. Men til Gengæld var han overbevist om, at naar Ole først var borte, vilde han snart igen faa Fred i sit Hjem — i hvert Fald i nogle Aar. Og en længere Frist turde han jo i det hele ikke mere haabe paa.

Saa kørte han da en Dag ind til Staden, idet han gav det Udseende af, at han skulde tale med sin Købmand om et Læs Foderstoffer. Men i Virkeligheden havde han andet Ærinde. Han vilde søge Samtale med Prokurator Lønborg.

* * *

Prokurator Lønborg havde sit Kontor i et indknebent Rum, der vendte ud til en mørk Baggaard. Aldrig trængte en Sol-

straale gennem Kontorets smaa Ruder ind til de Bunker af støvede Dokumenter, Skøder, Testamenter og Gældsbeviser, mellem hvilke den lille Mand sad velfornøjet i en fedtglinsende Slobrok og kløede sig paa Næsen, mens han skrev. Af alle Byens Sagførere var Prokurator Lønborg ubetinget den, der havde den mest udbredte Landbopraksis. Det var, som om Kontorets Mørke og Smuds og Hr. Lønborgs egen lille, skrutryggede Person straks indgød Bønderne Tillid og gav dem Mod til at tale frit om, hvad der laa dem paa Hjærte.

Forøvrigt var han en munter, ligefrem Herre med en ualmindelig Evne til at sætte sig ind i Bønders Tankegang, gætte sig til deres Meninger og samtidig bibringe dem overordentlige Forestillinger om deres egen Dømmekraft. Selv den ubetydeligste Tvist om et Hegn eller et optaget Lam gjorde han straks til en Sag af „almen Interesse", af „vidtrækkende social Betydning; og bestandig priste han sig lykkelig ved at have faaet „netop denne højst interessante Sag i sin Haand".

Hans Hovedstyrke som Sagfører var dog hans vidtstrakte Personalkundskab i Forbindelse med en Hukommelse, der tillod ham paa een Dag at trykke tyve forskellige af Omegnens Per Jensen'er i Haanden uden at begaa en eneste Forveksling. Skønt Per Bonde kun havde betraadt hans Kontor en eneste Gang for adskillige Aar siden i Egenskab af Vitterlighedsvidne for en Nabo, modtog han ham da ogsaa med et: „Ih, se Goddag, gode Per Bonde!" — og havde straks sin Viden baade om hans Formuesomstændigheder og Familjeforhold paa rede Haand.

„Naa!" sagde han, da de var kommen tilsæde overfor hinanden. „Der er da forhaabentlig ikke noget alvorligere paa Færde. Et Dødsfald i Familjen maaske? . . . Naa ikke! Gud være lovet! . . . Hvormed kan jeg da være Dem til Tjeneste, kære Per Bonde?"

Den gamle Mand havde vanskelig ved at faa Ordene frem. Han sad foroverbøjet og saae ned paa sin lille runde Hat, som han langsomt glattede med sine stive Fingre. Hans Ansigt havde den graablege Farve, som det altid fik under stærke Sindsbevægelser; — men det var da ogsaa noget, han ingensinde før

havde kunnet tænke sig, at han skulde blive nødt til at gaa op til Prokurator Lønborg for at laane Penge. For ham, hvis Stolthed det havde været at sidde i skyldfri Gaard, var det den dybeste Forsmædelse at skulle begynde at tigge om Prioriteter og dele sin Ejendom med fremmede Mennesker. Da han for et Øjeblik siden tøvende gik op ad Trappen til Kontoret, havde det været med en Fornemmelse af, at han skulde til at miste en Del af sit eget Legeme.

Endelig efter mange Rømninger og andre saadanne Tilløb fik han da Ordet sagt. Det vil sige: han gik en Omvej og spurgte, om Prokuratoren mente „en Gang ved Lejlighed" at kunne skaffe ham et Prioritetslaan paa hans Ejendom.

„En Prioritet!" udbrød Hr. Lønborg med et lidt skuffet Udtryk. „Naa, det manglede saamænd bare! Hvor stor en Sum ønsker De?"

Per Bonde betænkte sig lidt. Saa sagde han:

„Otte hundrede Kroner."

„Hvad for noget?" — Prokuratoren vendte Øret til ham med en Grimace, som om han ventede en Fortsættelse. Og da der ingen kom, sagde han: „Otte hundrede Kroner! Jamen — det kan jo umuligt være Deres Mening! — Otte hundrede Kroner! For en saadan Bagatel søger man dog ikke Proritetslaan i gældfri Gaard . . . Er det virkelig alt, hvad De har Brug for?"

„Ja," sagde Per Bonde afgørende.

Den lille Prokurator saae et Øjeblik meget opmærksomt paa sin snurrige Klient. Saa rejste han sig og gik et Par Gange frem og tilbage over Gulvet med Hænderne hvilende bagpaa under den løsthængende Slobrok. Derpaa stillede han sig hen foran ham og lagde fortroligt sin Haand paa hans Skulder.

„Kære Ven! Jeg forstaar Dem! Det er naturligvis ikke Deres Alvor med den Prioritet . . . De er kommen i en øjeblikkelig Forlegenhed for otte hundrede Kroner, ikke sandt? Maaske skal De anskaffe Dem en Hest, et Par Køer eller forbedre Deres Mejeri . . ."

„Det er til Mejeriet," svarede Per Bonde hurtigt; han *kunde*

ikke faa sig selv til at sige, at det var til en Søn, der vilde rejse til Amerika.

„Udmærket! Fortræffeligt! En Landmand kan sikkert ikke paa bedre Maade varetage sine Interesser end ved Forbedring af sit Mejeri. Det overordentlige Opsving, der i vore Dage har fundet Sted paa dette Omraade, har haft den allerstørste Betydning for Landmanden og derigennem for det hele Land . . . Men indrøm mig nu, kære Ven, at det er meget simplere, at vor Landbosparekasse her forstrækker Dem med den ubetydelige Sum, De har behov. Jeg paatager mig at skaffe Dem den uden mindste Besvær for Dem — mod et ganske simpelt Gældsbevis og almindelig Bankrente. Der viser sig vel nok en Gang en Lejlighed, hvor vi kan faa Sagen afviklet. Jeg kommer iøvrig til at tænke paa — hvor gammel er De egentlig, Per Bonde?"

„Jeg? . . . Jeg bliver tooghalvfjers til Høsten."

„Og De har jo, veed jeg, en større Børneflok, som vel inden ret længe skal have noget at tumle med, ikke sandt? Den Trang til Selvstændighed, som vor Tids Ungdom — —"

Han vilde have sagt noget til Forherligelse af denne Trang, men brød pludselig af ved at opfange det mørke, næsten hadefulde Udtryk, hvormed Per Bonde skævede op til ham.

„Denne Uafhængighedstrang" — fortsatte han da — „der er saa karakteristisk for vor Tids Ungdom, men som jeg forøvrig ingenlunde absolut sympatiserer med, er jo ifærd med at fremkalde en hel Omvæltning indenfor vor Landbostand. De unge Mennesker i vore Dage er saa utaalmodige . . . saa grænseløs utaalmodige," blev han ved at gentage, mens han atter gav sig til at spasere op og ned ad Gulvet med Hænderne bagpaa under Slobrokken.

Alligevel var hans Tone adskillig mindre interesseret end før, og han fik hurtig de fornødne Dokumenter udfærdigede. Men Per Bonde gemte hans sidste Ord i sit Hjærte; og han gentog dem ofte for sig selv, mens han kørte hjem. —

Ugedagen efter rejste Ole afsted til Amerika.

Den gamle Mands Haab om, at han hermed havde tilkøbt sig Fred — i hvert Fald for en Tid — gik imidlertid ikke i

Opfyldelse. Tværtimod. Fra denne Dag slog de tilbageblevne Børns Utaalmodighed ud i lys Lue, og inde i Byen begyndte man at tale højlydt om, at der skete Børnene Uret, naar Per Bonde saaledes i sin Stædighed blev ved at hænge ved Gaarden i Stedet for at skifte ordentligt med dem.

Hjemme i Stuerne gik Moderen og Pigebørnene omkring med rødgrædte Øne. Især om Aftenen, og hver Gang det stormede, satte Moderen sig hen ved Kakkelovnen med Forklædet for Ansigtet og hulkede ved Tanken om Sønnen, der nu drev om for Vind og Vove.

Olufsine saae ikke længere til den Side, hvor Faderen var. Talte han til hende, lod hun, som hun ikke hørte det. Ja, om det saa var den sølle Sofie med de evige Tandbylder, saa søgte ogsaa hun at gøre den Gamle Dagene hede ved al Slags Opsætsighed. Naar Per Bonde om Morgenen bankede paa Pigekammerdøren for at kalde op til Malkning, svarede Sofie blot med et Grynt, medens Olufsine vendte sig mod Væggen med en Kraft, saa Sengebunden knagede under hende.

Smittet af denne Opførsel begyndte efterhaanden ogsaa de yngre, halvvoksne Børn at gaa omkring ved Arbejdet med surmulende Ansigter og slæbe paa Benene, saasnart Faderen viste sig. Men Per Bonde lod, som om han ingenting saae. Han, som i gamle Dage havde været et Stykke af en Hustyran og havde gaaet og brummet i Staldene og knubset Drengene i Hovedet for den mindste Forsømmelse, gik nu frygtsom omkring og gjorde stiltiende det Arbejde, de andre lod ligge, — fordi han hellere taalte enhver Ydmygelse, end han vilde udsætte sig for paany at blive mindet om den Skilsmisse, som han næsten ikke længer turde tænke paa, fordi det mere og mere syntes ham umuligt, at han vilde kunne overleve den. Han var bleven som en fredløs i sin egen Gaard, gik og skulede til sine Børn med et aarvaagent Blik, som om de virkelig tragtede ham efter Livet. —

En mørk, regnfuld Aften, en Maanedstid efter Sønnens Afrejse, kom Per Bonde stavrende med en Lygte i Haanden nede fra Stalden, hvor han som sædvanligt havde rumsteret længe

efter, at de andre var gaaet ind til Nadvergrøden. Han gik langsomt og tungt paa sine blikbeslaaede Træsko, hvis Klapren vakte en hul Genlyd i Hjørnerne af den indelukkede Gaardsplads. Udenfor Stuehuset slukkede han Lygten og steg derpaa ind i Bryggerset, hvor der var ganske mørkt. Kun to grønne Katteøjne lyste ham imøde inde under Vasken, hvor Affaldsspanden stod; og lige ved Gulvet i den ene Væg saaes en tynd Lysstribe under Døren ind til Stuen, hvor Familjen var forsamlet.

Samtalen derinde var meget højrøstet men forstummede i samme Øjeblik, som Per Bondes Haand berørte Klinken. Den gamle Mand, der af den Grund straks anede Uraad, kom formelig til at skælve.

Henne i Armstolen ved Kakkelovnen sad Peter med fremadstrakte Ben og det halve af Armene begravet nede i Bukselommerne. En anden af Sønnerne, en opløben Knøs, stod op ad Væggen ved Døren, ganske glorød i Hovedet af bristefærdig Spænding, medens Sofie og Olufsine havde Plads paa Bænken bag den nederste Ende af det lange Bord under Vinduerne, hvor de sad og syede ved en lille Petroleumslampe. Den svagelige og forknytte Moder, der i det skjulte understøttede Børnene i deres Planer, var straks ved sin Mands Indtrædelse forsvundet ind i Sovekammeret ved Siden af, hvor hun gav sig noget at bestille i Mørket bag den halvaabne Dør.

Da Per Bonde havde hentet sin Hornske frem af Skuffen og faaet sig anbragt foran Mælkegrødsfadet ved den øverste, uoplyste Bordende, brød Peter den lange Tavshed ved midt under en lydelig Gaben og ligesom tilfældigt at henkaste:

„Nu har da Anders Hansen i Øster-Vraa lagt ner, Fa'er."

Da Faderen intet svarede, sagde Olufsine:

„Er det ogsaa virkelig sandt?"

„Ja, det er sikkert nok — Søren skal ha'e Gaarden. Sejler-Ole fortalte, at de havde været i Staden idag hos Prokuratoren for at skrive Redelighed."

„Ja, saa er Maren lykkelig," sukkede Sofie; hun havde lagt sit Arbejde i Skødet og sad som sædvanlig og vuggede sig frem

og tilbage med Haanden for den indbundne Kind. „For saa skal de vel giftes."

„Det kan der vel ingen anden Mening være om. De skal ha'e Bryllup til Majdag."

„Til Majdag!" udbrød Olufsine. „Ja, det er da godt, at der er nogen, der kan være heldige . . . En anden kan gærne gaa og vente, til man bliver rentud en Gammelsidse, — saadan er det saa forskelligt her i Verden."

Faderen havde allerede lagt Skeen og saae sig om efter Avisen, bag hvilken han plejede at søge Dækning under Børnenes Angreb.

Saa spurgte igen Olufsine:

„Hvor gammel er han egentlig — Anders Hansen?"

„Anders Hansen," gentog Peter og saae op mod Loftet med et undertrykt Smil. „Aa, han er vel snart de treds."

„Ja, saa er det saamænd ogsaa paa Tiden, at han gav sig over," sagde Olufsine uforsagt.

Ved disse Ord samlede de andres Øjne sig ængsteligt paa Faderen; — og Moderen stak lydløst sit lille voksblege Ansigt ind fra Sovekammeret og saae hen paa Datteren for at mane hende til Forsigtighed.

Imidlertid havde Knøsen henne ved Døren samlet Mod. Efter at have skævet til Peter, der et Par Gange havde sendt ham opmuntrende Øjekast, sagde han:

„Hør, Fa'er . . . Er det ikke tooghalvfjers, du bli'er til Høsten?"

Et sammenknebet Øje belønnede ham henne fra Armstolen. Pigebørnene dukkede sig over deres Sytøj, og Moderens Hoved kom atter advarende tilsyne i Sovekammerdøren.

Men i det samme rejste Per Bonde sig og mumlede nogle Ord om, at han vistnok havde glemt at lukke Lodøren.

Han fik dog næppe Huen paa Hovedet, før Hunden ude i Gaarden begyndte at gø. Et Øjeblik efter blev Yderdøren ude i Bryggerset revet op, og en buldrende Mandsstemme sagde „God Aften" derude i Mørket for at hidkalde Folk. Den halvvoksne Søn, der stod ved Døren, lukkede denne op, og ind

skred en sværlemmet Skikkelse med et rødsprængt Ansigt, Skaftestøvler, Plydses-Kasket og Tobakspibe.

Det var en Gaardmand og Pranger inde fra Byen, hvor han — ikke uden Grund — gik under Navnet Øl-Sørensen.

Olufsine havde hastig rejst sig for at bortbære Mælkegrødsfadet, som hun ikke ønskede set af fremmede. Samtidig kom Moderen ind fra Sovekammeret og gjorde Undskyldninger for Stuens Udseende.

„Det skal du aldrig bryde dig om," afbrød Øl-Sørensen hende belevent. „Lidt Møg skal der nu en Gang til!"

Og da han derpaa var kommen til Sæde og som den Mand, der var fortrolig med det gode Selskabs Manerer og holdt af at vise det, havde udsendt en lille Straale Spyt fra den ene Mundvig uden at tage Piben væk, vedblev han, vendt mod Per Bonde: „Jeg kommer henne fra Bunkeby af, hvor jeg har hentet to Aarskvier hos ham Anton Hansen . . . du kender nok ham med de hvidmankede Bæster. Og da jeg nu kom hjem i Aftningen, saa hørte jeg, at du vil sælge din Gaard, Per."

Det var, som om den gamle Mand ved disse Ord havde faaet et Næveslag i Ansigtet.

„Hvad er det, jeg vil . . . si'er du?"

Ogsaa Pigebørnenes og Moderens Ansigter udtrykte den højeste Forbavselse. Derimod var Armstolen ved Kakkelovnen pludselig bleven tom. Straks, da den fremmede viste sig i Døren, var Peter sprungen op og havde bag hans Ryg listet sig ud af Stuen.

„Jeg hørte det, som sagt, lige som jeg kom hjem," fortsatte Øl-Sørensen uforstyrret. „Og vi kan jo ikke finde det andet end rimeligt. Det er jo netop, hvad vi allesammen har snakket om saadan mellem os selv, at du vel snart maatte tænke paa at skille dig af med Gaarden. Og nu er jo Priserne stigendes igen, saa det er jo kun fornuftigt af dig at tage Vare paa Lejligheden, som man siger. Se nu gik jeg straks herhen, fordi jeg har en reel Liebhaver til dig, Per. Du kan stole paa, at det er en, du kan være tjent med . . . ellers kunde det aldrig falde mig ind at komme til en Mand som dig med ham. Og han veed ogsaa

godt, hvad en Gaard som Kildegaarden er værd, kan du tro. For han er en lærd Mand og har studeret Landbovidenskaben derinde paa Universet i København —"

Men nu rejste Per Bonde sig til almindelig Forfærdelse og afskar ham brat Ordet. Hans Ansigt var graablegt og fordrejet; og med en Stemme, som Ophidselsen gjorde næsten ukendelig, fremhakkede han:

„Jeg har ikke haft Bud efter dig, Niels Sørensen . . . og du skal ikke blande dig i Sager, som ikke angaar dig. Jeg vil ikke sælge min Gaard . . . det har jeg aldrig sagt . . . Det er Løgn og Opspind, og jeg vil ikke snakke mere med dig, Niels Sørensen. Jeg vil ikke snakke derom . . . Forstaar du *det,* Niels Sørensen!"

I de nærmeste Dage efter denne Begivenhed hvilede der en dyb Fred over Kildegaarden. Peters mislykkede Rænkespil i Forbindelse med Per Bondes Opfarenhed havde et Øjeblik taget Modet fra de sammensvorne. Om det saa var den ellers saa uforknytte Olufsine, saa forrettede hun i nogle Dage uden Kny sit Arbejde i Bryggers og Mejeri, og Peter var lutter smilende Tjenstivrighed, saalænge Faderen var tilstede.

Imidlertid kom der Brev fra Ole i Amerika. Brevet var skrevet til Moderen og fortalte vidt og bredt om alle hans Oplevelser. Han havde haft en god Overrejse, havde set Hvaler, Isbjærge og mange andre mærkelige Ting, som han beskrev i Skildringer, der gjorde et dybt Indtryk paa dem alle. I de første Dage i New-York havde det knebet lidt med Sproget og Pengene; men nu havde han faaet en vellønnet Plads som Pakhuskarl og var fuld af Henrykkelse over den nye Verdens Herligheder.

Dette Brev bidrog i Begyndelsen yderligere til den fredelige Stemning i Kildegaarden, og Per Bonde begyndte allerede at glæde sig i den Tro, at han virkelig havde faaet Uvejret til at drive over for denne Gang.

Men en Morgen, da han kom over i Stalden for at sætte Folkene i Arbejde, kunde han ikke finde Peter; og da han til-

sidst forhørte sig hos Smaadrengene, der var beskæftigede med Mugningen, svarede de forfjamskede, at Peter vist var gaaet til Byen „for at tale med nogen". Hele Formiddagen var Sønnen borte. Hans Heste stod i Stalden og var ikke engang striglede. Da Per Bonde ved Middagstid kom ind i Stuen, sad hans Kone ved Kakkelovnen og storhulkede i sit Forklæde.

„Hvad er her paafærde?" spurgte han med en Bryskhed, der skulde skjule hans Angst.

„Det behøver du vel ikke at spørge om," sagde hun uden at tage Forklædet fra Øjnene. „Du veed jo vel nok, at Peter vil rejse over til Ole i Amerika."

Per Bonde følte med eet sit Legeme stivne helt nede i Træskoene. Det sortnede for hans Øjne. Han kunde ikke mæle et Ord.

Alt andet havde han været fattet paa. Alt andet havde han skullet bære. Men at ogsaa Peter forlod ham . . . hans Stolthed, hans Øjesten . . .

Da kom han til at huske paa den Øltapperforretning, som Peter i sin Tid havde snakket om . . . og der tændtes et Haab for ham.

Allerede den næste Dag kørte han ind til Prokurator Lønborg.

Han gav det ogsaa denne Gang Udseende af, at han skulde ind for at handle, og tog derfor et Par Tønder Sæd med sig i Vognen. Paa Vejen mødte han Øl-Sørensen, der kom kørende inde fra Staden med sine store Knapstruppere og sit højhjulede Proprietærkøretøj.

„Naa, godt Ord igen, Per!" raabte den tykke Pranger og holdt Hestene an; men Per Bonde lod, som om han hverken kendte ham eller hans Heste, og rullede videre uden at standse.

Da han en Timestid efter kom ind hos Prokurator Lønborg, forlod denne ikke straks — saaledes som sidst — sine Papirer men fortsatte et Øjeblik sine Skriverier. Og da han endelig rejste sig og gik hen imod ham, var det med en næsten høj-

tidelig Alvorsfuldhed, at han rakte ham Haanden og bad ham tage Plads.

„Jeg havde virkelig nær ikke kendt Dem igen," sagde han. „Har De været syg . . . Det forekommer mig, at De har forandret Dem, siden vi sidst saaes. De ser daarlig ud."

Prokuratorens Ord gjorde et dybt Indtryk paa Per Bonde. Han følte en inderlig Medlidenhed med sig selv men rystede dog benægtende paa Hovedet, mens han mumlede nogle uforstaaelige Ord.

„Værsgo', tag Plads!" gentog Prokuratoren og satte sig selv i sin Armstol foran Skrivebordet med Hænderne foldede over Brystet og korslagte Ben.

Der hengik en Stund i Tavshed.

„Som Prokuratoren jo nok erindrer" — fremstammede omsider Per Bonde, mens hans Læber endnu bævede af Sindsbevægelse — „saa fik jeg forgangen otte hundrede Kroner —"

Prokurator Lønborg nikkede blot.

„Nu var det jo, jeg gerne vilde spørge Prokuratoren, om De alligevel ikke kunde skaffe mig en Prioritet."

„Hvor stor en Sum tænker De at andrage om?" spurgte Hr. Lønborg ganske forretningsmæssigt.

„Seks tusinde Kroner," sagde Per Bonde. Han havde egentlig tænkt at sige otte tusinde Kroner for at kunne have noget i Behold til at møde fremtidige Krav med, — men Prokuratorens Tone ombestemte ham.

„Seks tusinde Kroner lagt til de otte hundrede er seks tusinde otte hundrede Kroner, en ikke ubetydelig Sum . . . Ja, misforstaa mig ikke," vedblev Hr. Lønborg, da Per Bonde ved disse Ord saae op med en Studsen. „Jeg mener selvfølgelig ikke, at jeg ikke med Lethed vil kunne skaffe Dem denne Sum. Selv det dobbelte Beløb vilde ikke særdeles forskrække mig, skønt Kreditforeningerne er bleven forsigtige nu paa Grund af de sidste Tiders svære Tab paa Landejendomme . . . Der er derimod et andet Forhold, som jeg gærne vilde have Lov til at berøre for Dem, inden vi gaar videre. Vi taler jo her sammen i Fortrolighed, og jeg haaber ikke, at De vil tage mig

mine Ord fortrydeligt op eller misforstaa min Hensigt med dem. Som De vistnok erindrer, omtalte De, da jeg for nogen Tid siden skaffede Dem det ubetydelige Banklaan paa otte hundrede Kroner, at De agtede at anvende dette Beløb til Forbedring af Deres Mejeri, ikke sandt? Kort efter afrejste imidlertid — efter hvad der er mig fortalt — den ene af Deres Sønner til Amerika, og jeg tager vist ikke fejl, naar jeg formoder, at det var til dette Øjemed, den lille Sum var bestemt. Det hele er naturligvis en Ubetydelighed. Og dog skal jeg ikke nægte, at det forundrede mig noget. Naturligvis skylder De ikke mig Regnskab . . . men jeg føler det dog som min Pligt for en anden Gangs Skyld at sige Dem, at Landbosparekassen udtrykkelig gør en Forskel paa Sikkerhedsstillelsen for Driftslaan og et almindeligt Laan, der naturligvis altid er noget vanskeligere at erholde."

Per Bonde var bleven blodrød og løftede ikke Øjnene fra Gulvet. Han havde intet at svare hertil.

„Jeg beder Dem, som sagt, ikke at blive vred," vedblev Prokuratoren, medens hans Øjne aarvaagent vogtede paa den gamle Mand. „Paa en Maade kommer Sagen jo slet ikke mig ved. Jeg nævner den da egentlig ogsaa kun, fordi jeg netop i Dag har hørt, at ogsaa Deres ældste Søn tænker paa at udvandre i den nærmeste Fremtid."

Der gik et Ryk gennem Per Bonde. Vidste han ogsaa det?

„Jeg tager vel altsaa heller ikke fejl, naar jeg formoder, at de seks tusinde Kroner, De nu ønsker at optage, staar i Forbindelse med Deres Søns Udvandring?"

„Det er til et Øltapperi," fremmumlede Per Bonde med Besvær.

„Hvordan? Et Øltapperi! . . . Aah! Til Deres Søn maaske?"

„Ja."

„Naa, saa rejser han maaske alligevel ikke til Amerika?"

„Nej — det troer jeg ikke."

Prokurator Lønborg nikkede, lagde Armene overkors paa

Brystet og gjorde en lang Pavse. Han havde nu ført Samtalen derhen, hvor han ønskede den.

„Sig mig, Per Bonde," sagde han endelig, „har De ogsaa ret overvejet denne Sag? Naar De saaledes tilfredsstiller et enkelt af Deres Børns Krav, vil de andre rimeligvis snart fremkomme med *deres* Fordringer; og hvad De tilstaar den ene, kan De dog vanskeligt nægte den anden. Men hvorlænge vil De kunne blive ved dermed? Ja undskyld . . . misforstaa mig endelig ikke . . . det er ikke min Hensigt at være paatrængende. Jeg spørger kun, fordi jeg netop i Øjeblikket har en ualmindelig paalidelig Liebhaver til Deres Gaard . . . det er iøvrigt den samme, som Proprietær Sørensen for nogen Tid siden talte til Dem om, og som ogsaa Deres Søn oprindeligt havde indledet Forbindelse med."

Per Bonde saae op.

„Min Søn?"

„Ja, Deres ældste Søn — hàm, der tænkte paa at rejse til Amerika."

„Min ældste Søn?"

„Han havde vistnok i det hele ladet forskellige Folk forstaa, at De ikke skulde være utilbøjelig til at sælge nu. Men det beroede jo paa en Misforstaaelse, efter hvad vi senere fik at vide."

Det begyndte at løbe rundt for Per Bonde; han følte sig som et omringet Vildt, der er løbet lige i den opstillede Snare. At Prokuratoren vilde have ham til at sælge, for at han selv kunde faa des større Salarium, og at heller ikke Øl-Sørensens Interesse for Salget af hans Gaard var blottet for Egennytte, derom havde han aldrig tvivlet, og derfor beredte Hr. Lønborgs Tilstaaelse af at være i Ledtog med den anden ham heller ingen Overraskelse. Men at det var hans egen Søn — hans Peter! — der havde hidset disse to Blodhunde paa ham, og at hans Kone og de andre Børn maaske alle havde været Medvidere i dette Forræderi . . . det var mere, end hans Tanker paa een Gang kunde bære.

Pludselig rejste han sig og bad kort — med noget af sin for-

dums Selvejermyndighed — Prokuratoren gøre, som han havde sagt — „omend det ikke haster", tilføjede han betydningsfuldt ved Afskeden. Men da han lidt efter sad paa sin Vogn i Købmandsgaarden og tog Tømmerne af Gaardskarlens Haand, blev han atter saa bevæget, at Taarerne traadte ham i Øjnene. Ganske sammensunken kørte han ud af Byen. Han følte, at hans Modstandskraft var brudt . . . det var forbi.

Allerede otte Dage derefter blev Kildegaarden med Besætning og Avlsredskaber solgt til Landbrugskandidat F. v. Frandsen af København mod Købesummens fulde Udbetaling.

Der var gaaet tre Aar.

Per Bonde boede i et lille Hus i Byens Udkant sammen med sin Kone og de to yngste Børn. Den øvrige Del af Familjen var bleven spredt omkring i Verden, saaledes som den havde ønsket det. Peter havde faaet sin Øltapperforretning inde i Hovedstaden og viste sig hver Pinsedag med stor Glans i sin Fødeby, for hver Gang mere tyk og fornøjet. Olufsine var bleven gift med sin Skolelærer, hvem hun straks i det første Aar skænkede et Par fuldvægtige Tvillinger. Ja, selv den skutryggede Sofie havde faaet sig en Mand, en ældre Enkemand, der paa Grund af de sidste daarlige Høstaar havde været nødt til at gifte sig igen for at undgaa Eksekution.

Men skønt Per Bonde saaledes bestandig saae det bedste Resultat af sin Eftergivenhed, var hans Sind ikke bleven formildet. Tværtimod. Det var, som om al den Forbitrelse, han de sidste Aar i Stilhed havde maattet bide i sig, nu gav sig Luft. Han hadede sine Børn. Naar nogen af dem kom rejsende dertil i Besøg, var det knap nok, at han viste sig i Stuen; Peter vilde han endog slet ikke se.

Han var i Løbet af kort Tid bleven en Olding at se paa. Hans Haar var kridhvidt, hans Ryg kroget; og naar han bevægede sig udenfor Huset, maatte han støtte sig til en Kæp, — saa det var let at skønne, at han ikke kunde have langt tilbage.

Endnu havde han dog Kræfter til hver eneste Dag at stavre

hen til et Dige, hvorfra han kunde se ud over alle Kildegaardsjorderne. Ofte sad han der i Timevis med begge de rystende Hænder ovenpaa sin Stav og fulgte Plovspandenes Færden op og ned ad de kendte Agre. Han vidste Besked med ethvert Arbejde, der blev gjort paa Gaarden . . . men saasaare han fik Øje paa den nye Ejer, naar denne kom spadserende over Markerne i lange Ridestøvler og fulgt af sine Hunde, vendte han sig om og vendte mumlende og spyttende tilbage langsmed Diget.

Undertiden kunde han komme hjem i grædefærdig Ophidselse, fordi han paastod, at den nye Ejer drev Rovdrift paa Gaarden, udpinte Markerne og skændede Besætningen.

„Han udperker Jorden!" kunde han blive ved at fremhakke, mens han gik frem og tilbage i Stuen og stødte sin Kæp mod Gulvet. Og altid løb hans Vrede ud i frygtelige Forbandelser over Børnene og især Peter, der havde „smidt ham paa Gaden".

Der var Dage, hvor han hverken vilde spise eller drikke; og der var Dage, hvor han sad i sin Armstol og græd, „fordi han var saa fattig". Og altid talte han om de Heste og Køer, han havde haft, og som han aabenbart ventede at gense i det hinsidige.

Han havde ikke længer Samling paa sine Tanker; mangen Gang kendte han næppe nok sine Omgivelser. Saa forbarmede Døden sig endelig over ham, og han blev givet tilbage til den Jord, hvoraf han var runden.

Ane-Mette

Den Vej, der fra Lillelunde By fører i Vest, bugter sig først paa en Strækning af næsten en Fjerdingmil henover fladt Land med spredtliggende Gaarde og grønne Agre. Derpaa kravler den møjsommelig op ad en knudret og ufrugtbar Højderyg, der temmelig brat hæver sig fra Slettelandet. Først efter flere Svingninger naaer der Bakkedragets højeste og yderste Punkt, hvor en gammel Kampestenskirke ligger ensomt og frit med sin murindhegnede Kirkegaard.

Den ligger oppe paa den nøgne Pynt mellem Rævehuler og Lærkereder og synger daglig sine Morgen- og Aftensange med en klar Røst, der i stille Vejr kan høres inde i Byen. Ved højtidelige Lejligheder, f. Eks. hvergang en af de Lillelunde Folk gør sin sidste, langsommelige Kirkefærd op igennem Hulvejene, falder den ind med stærkere og malmfuldere Stemmer . . . en stor (til 4 Mark og 8 Skilling) for Bønder og velhavende Haandværkere og en noget mere beskeden (å en Rigsort), til hvilken Husmænd og jordløse Indsiddere ager op til deres Fædre, . . . for nu slet ikke at tale om saadanne fattige Stympere, der ligesom ad en Bagvej listes over i Evigheden uden anden Musik end Præstens Amen og Grusets tre hule Bump paa det tynde Kistelaag.

Selve Kirkegaarden er nøgen og uhyggelig — opreven af Vestenvinden, der uhindret kaster sig ind over Gravene. Men

rundt omkring Aasen breder Landet og Fjorden sig i milevid Forening for ens Øje, og i Vest — hvor Brinken sænker sig stejlt og vildt — svæver Blikket ud over en stor, inddæmmet, nu ganske tilgroet Fjordvig opfyldt med høje Rør og Siv, over hvis bølgende Flade der i det sildige Efteraar lægger sig de vidunderligste Toner af Gult og Rødt og Orange, og hvorfra der navnlig ved Aftenstid, naar Solen gaar ned bag de blaanende Højder i Vest, stiger et næsten øredøvende Spektakel af Fugleskrig, et Virvar af pibende, snadrende, fløjtende og skræppende Stemmer, der som en Helvedes Koncert stiger herop i Højdernes paradisiske Fred.

En meget varm Sommerdag sad en midaldrende Kone udenfor Kirkegaardsporten under en Hyldebusk, i hvis tynde Skygge hun havde søgt Ly for den bagende Sol. Hun var i Sørgehætte og sort Sjal og støttede den noget lange, fremskudte Hage i Hulingen af en knoklet, af Arbejde mishandlet Haand, mens hun — hensunken i Tanker — stirrede ud over Fjorden.

Det var en Kone, der var vel kendt i Egnen, hvor hun almindeligvis gik under det besynderlige Navn: Niels Nilens Brud. Hvorfra hun stammede, hvem hun oprindelig var, og hvad hun egentlig hed, havde man næsten glemt. Thi baade sit Navn og sin Berømmelse skyldte hun udelukkende sin for fire Aar siden afdøde Mand, Niels Nilen, der — endda han blot var en fattig Fjordfisker — havde opnaaet et Navnkundighed, der endnu længe vilde bevare hans Livs Bedrifter mod Forglemmelse.

Til Forklaring heraf vil det være nødvendigt men ingenlunde tilstrækkeligt at oplyse, at Niels Nilen *drak;* thi denne Egenskab havde han tilfælles med omtrent enhver uberygtet Lillelunder over Konfirmationsalderen. Der maa i hvert Fald tilføjes, at Niels Nilen saa godt som udelukkende levede af Brændevin, ja at hans lille indskrumpede, af Spiritus ligesom forbrændte Legeme tilsidst næppe var modtageligt for almindelig menneskelig Føde, saa det var en sand Ynk at se, med hvilket Besvær han pinte blot den mindste Krumme Brød ned gennem sit sammensnerpede Svælg. Kommer nu hertil, at han var et kvikt Hoved, i Besiddelse af en slagfærdig Tunge og et uopdrikkeligt Galgen-

humor, og at han endnu efter sin Død fejrede en smuk Triumf, idet Distriktslægen yderst forsigtig udskar hans lillebitte, sejge Gummibolt af en Mave, hvilken derpaa som en kostelig Skat anbragtes i en Glaskrukke med Spiritus og senere nød den Ære at blive fremvist ved en stor Lægeforsamling i København, hvor den vakte almindelig Beundring, . . . saa kan det umuligt længer forbavse, at han af Lillelunderne dyrkes som en Slags Sognehelgen, en stedlig Heros, hvis Bedrifter endnu samvittighedsfuldt opbevares til beundrende Ihukommelse.

Det var nu ogsaa virkelig imponerende, saadanne Masser af alskens brændbart Stof der daglig kunde løbe igennem ham. Og hvilket Geni han kunde udfolde for at komme i Besiddelse af dem, naar han gik omkring i Gaardene med Fisk, som andre havde fanget! Han havde blandt andet tilegnet sig en uimodstaaelig komisk Mine, med hvilken han „føjtede" sig til den første Snaps, „hanegalede" sig til den anden, „græd" sig til den tredje o. s. v. For en halv Pægl hoppede han Gulvet rundt som en Skade, for en hel spiste han en Lus. Folk sagde da ogsaa, at „det at give Niels Nilen fuld er lige saa godt som at komme paa Komædie".

Men paa hans store Dage, naar Drikkelysten var rigtig oppe i ham, blev denne Vej ham alligevel for trang. Da flaaede han den sidste Las af sine Børn og plyndrede Huset derhjemme indtil Bundbræderne i Sengene. Saadanne Dage saae man ham slingre rundt i Sognets Byer — enten med en gammel Stol, en Kaffekværn, en af Konens Særke, en Stegepande eller et Par Børnetræsko, hvilke Ting han med megen pudsig Snak og Gestikuleren falbød omkring i Gaardene . . . altid til en og samme Pris af 9 Øre, for hvilken Sum Købmanden nemlig solgte Pægl'en i sin Butik.

Naar han saa paa denne Maade havde drevet om — undertiden i flere Døgn — og næppe længer kunde støtte paa Benene eller se ud af Øjnene, samlede han sig sluttelig sammen med en Kraftanstrengelse, strøg sig med sin underlig lille, visne Haand hen under den store, knoppede og mørkerøde Næse, der sad som et uhyre Jordbær midt i det blaaviolette Ansigt, og

sagde hikkende til den hujende Ungdom, der gerne fulgte ham gennem Byerne:

„Nu si'er jeg god Nat, Godtfolk! Nu gaar jeg hjem til min Brud!"

Det var dette stadig tilbagevendende Udbrud, der havde givet hans Kone det Navn, hun endnu bar i Folkemunde. Iøvrigt havde ikke mange den Gang nogen Tanke tilover for den stakkels Moder, som sad ude paa Marken med fire Børn i en faldefærdig Hytte og kæmpede en stum Kamp for Livet. Hun var fremmed der paa Egnen, og i sin Ærekærhed talte hun aldrig selv til nogen om, hvad hun led.

Men endnu sad der dybe Mærker af disse Aars forsmædelige Elendighed i hendes ejendommeligt langagtige, maskestive Ansigt, hvis Udtryk Sorg og Slid og Sult tidligt havde ældet og sløvet.

Hun sad nu under Hyldebusken i sin fattige Højtidsdragt, og ved Siden af hende sad hendes yngste Barn, en bleg lille Pige paa elleve Aar. Ogsaa hun var pyntet i sin bedste Stads. Paa Hovedet havde hun en altfor lille, gul Straahat med skotske Baand, paa Fødderne et Par altfor store, graa Tøjstøvler, der tydeligt havde tilhørt en eller anden gammel Dame med svære Knyster. Paa hendes Arm hang en Blomsterkrans.

Inde fra Kirkegaarden hørtes Mandsstemmer og Lyden af en Skovl. Den lille Pige lyttede spændt navnlig til denne sidste Lyd og henvendte nu og da sagte et Spørgsmaal til Moderen.

Men Moderen svarede ikke. Hun sad stadig med Haanden under Hagen hensunken i tunge Erindringer . . .

Hun tænkte paa hin mørke, stormfulde Novemberaften for over tyve Aar siden, da hendes Mand havde faaet sit første Deliriumsanfald og var bleven bragt hjem fra Kroen af fire Karle, der næppe kunde holde ham. Den Aften laa der i et Hjørne af den fattige Stue mellem Halm og Pjalter en lille tre-aars Pige med feberblanke Øjne og stred med Vejret. I Løbet af Natten, mens Moderen og nogle Naboer tumlede med det vanvittige Menneske, døde hun stille . . . ingen vidste bestemt naar, — ja ingen ænsede det rigtig i den almindelige Elendighed.

Straks den næste Morgen blev det lille Lig bragt ud af Huset for ikke at være ivejen . . . og ingen tænkte mere derpaa. Først da Mandens værste Rasen var ovre, blev det den stakkels Moder rigtig klart, hvad der var sket. Men selv da — og mange Aar derefter — havde hun været saa fortumlet af Skam, og der havde i hendes bestandig dybere Nød aldrig været levnet hende et Øjebliks Fred til ret at samle Tankerne om sit Tab og begræde det.

Siden havde hun vel undertiden søgt tilbage i sin Erindring for at kalde frem for sig et Billede af sin Førstefødte. Bestandig følte hun, at hun havde noget at gøre godt overfor dette Barn, ved hvis Dødsseng der ikke var fældet en Taare, og som var kommen i Jorden uden Følge og uden Klokkeringning; men hun kunde egentlig ingenting huske om det.

. . . Der lød en tør Hoste nede fra Bakkehældet. Barnet greb Moderen i Skørtet; og lidt efter fremdukkede en lille, hvidskægget Gamling med en Pilevaandskube over Nakken og en Stav i Haanden.

Paa gamle Folks Vis gik han og smaasnakkede med sig selv og saae hverken Moder eller Datter, før han befandt sig lige ud for dem. Men da standsede han ogsaa med et Forundringsraab og bøjede sig smilende frem over Stokken, som han ved sit Legemes Vægt trykkede dybt ned i Vejsandet.

„Ih, nej se dog! . . . Skal man træffe jer her, Elsebeth."

Den Gamle stirrede nysgerrigt paa hende med et Par smaa, frittende Øjne.

„Der er da itte saadden . . . hændt no'et . . . hva'?"

„Næ," svarede hun uden at forandre Stilling.

„Der er itte no'en af jeres, der saadden er gaaet hen og er død, hva'?"

„Næ," svarede hun igen og tilføjede, da han blev ved at stirre paa hende: „Det er en bitte Pige af vores, der skal graves op i Dag."

„Naa—aa! Saadan! . . . Ja, se det er jo en Sag for sig . . . Saa er det kanske Anders Jensens den smaa Kjesten, der skal puttes ner der?"

„Ja. Vi har jo ingen Ret over Graven længer, si'er de."

„Nej, det er tænkeligt, det . . . Men se, der har vi jo den bitte Lotte. Naa, Goddav, min Pige. Saa du er ogsaa med."

„Ja, man fik jo ingen Fred for hende, før hun fik Lov at komme herud med vi andre," svarede Moderen og tog om Barnets Haand, der havde listet sig op i hendes Skød. „Hun vilde partout se sin bitte Søster, sa'e hun."

„Ja, det var jo da saa rimmelig. Og her bliver nok ogsaa Stads at se paa idag, . . . jeg mener med Anders Jensens Kjesten. Det er jo er hel Omstændighed med at faa *det* bitte Pus i Jorden, efter hvad der siges. Ane Klokkers var indenom Døren hos vor Mor iaftes, og hun fortalte, at de havde faaet Kokkemadam fra Staden. Mon det dog ogsaa kan ha' sin Rimmelighed?"

„Det kan'et kanske nok."

„Ja sikker og vis er det, at baade Provsten og Provstinden er buden til Gildes — og Doktoren med, kan jeg forstaa — for han har da hisset Flaget li'esom de andre . . . Naa, Anders Jensen har jo Gaverne til'et. Men det er Pinedød itte alle, der kan gi'e deres Børn en saadden Begængelse."

„Nej," sagde Elsebeth og saae atter ud over Fjorden.

I det samme blev der kaldt paa hende inde fra Kirkegaarden. Den Gamle bød Farvel. Selv tog hun Barnet ved Haanden og gik ind mellem Gravene.

Hun gik hen til en øde Plads bagved Kirken, hvor to Mænd var beskæftiget med at grave en Grav, idet den ene af dem stod nede i Graven og kastede Gruset op til den anden, der atter skovlede det sammen i høje Bunker langsmed Siderne. Da hun naaede derhen, sad denne sidste paa Hug ved Randen af det næsten færdiggravede Hul og betragtede opmærksomt et stort brunt Dødningehoved, som Manden nede i Graven rakte op imod ham paa sit Skovlblad.

Denne — en brændevinsrød Lillelunder i Niels Nilens Lignelse — raabte helt fornærmet til Elsebeth:

„Hvad er det for noget Narreri? Du vil da itte fortælle os, at det skal være hende her, . . . hun var jo kuns en bitte en."

„Ja, hun var tre Aar," svarede Elsebeth.

„Jamen, saa ligger hun jo slet itte her, og det hele er noget Vrævl og Sludder."

„Jeg veed ikke . . . det har dog Ane Klokkers altid sagt."

„Jamen, se dog her," tog den anden Mand sagtmodigere tilorde efter forsigtig at have taget det kuglerunde Hoved paa *sin* Skovl og baaret det hen til hende. „Det er jo af et helt voksent Menneske . . . og bare et Par gamle Tandstumper sidder der . . . og sikken et Bagho'ede!"

„Stop!" udbrød pludselig Manden i Graven og rakte en Finger i Vejret. „Nu har jeg det! Det er Dælen raspe mig . . . hm! . . . Jeg mener, det er sgu ham, den Gamle fra Lyngegaarden."

„Hvem er'et?" spurgte begge de andre.

„Kan du itte huske . . . Anders Mortens Svigerfar, ham den gamle La's med Træbenet, som kom paa Fattiggaarden og døde af de her Kopper. Han kom i Graven her før jeres Tøs og kom derned igen etter hende . . . det er li'esaa bestemt, for jeg var selv med til at kaste Graven. Vent nu barestens et Øjeblik, saa kommer hun."

Og dermed spyttede Manden i Næven og tog fat paany. Grus og Sten og Kistestumper blev kastet op tilligemed brune, møre Knokler af et fuldvoksent Menneske.

Elsebeth stod rolig med sin lille Pige i Haanden og fulgte agtpaagivende — en Smule sky — Skovlens Bevægelser, mens Barnet hvert Øjeblik med frygtsom Nysgerrighed løftede sig paa Tærne for at kigge ned i Graven.

„Hvad er dette her?" mumlede omsider Manden dernede og rakte et Stykke af et Halsbaand op, hvorpaa der sad en irret Knap.

Det gav et Ryk i Elsebeth.

„Ja, det er hendes," sagde hun pludselig stærkt bevæget og tog tøvende Baandstumpen af hans Haand. „Nu husker jeg det. Hun fik det med sig i Kisten."

Det var, som om Barnets Billede med et blev levende for hende, . . . og nu kom der flere spinkle Knokler tilsyne mellem

Kistestumperne i det opkastede Grus og tilsidst et lille Barnehoved, paa hvis Nakkeparti der endnu sad lidt Hud med en Lok rødligt Haar.

Elsebeth lagde sig hulkende paa Knæ ved Graven og samlede varsomt Stykke for Stykke af de smaa Ben op i sit Forklæde. Taarerne strømmede ned over hendes Kinder, og hun holdt krampagtig Forklædets Flige ind imod sig som for endnu engang at trykke Barnet til sit Hjerte.

„Mo'er," hviskede den lille Lotte, blaa paa Kinderne. „Er *det* Søster Ane-Mette?"

Moderen nikkede blot. Hun kunde ikke faa et Ord frem for Sindsbevægelse.

Kort efter peb Kirkegaardsportens Hængler. Ane Klokkers kom løbende med fire Karle, der bar Madkurv og Ølflasker.

„I maa skrubbe jer . . . nu kommer de!" raabte Klokkerkonen til Graverfolkene, idet hun aabnede ind til Taarnrummet, . . . og lidt efter rungede det første Sæt Toner af den store Dødsklemten til fire Mark og otte Skilling ud over Dalen.

Dernede kom nu ganske rigtig Ligtoget dragende ud fra den flagsmykkede By . . . Vogn paa Vogn i en uoverskuelig Række. Først selve den blomsterdækkede Kiste paa en nymalet Fjedervogn, derpaa Provstens Kalesche og Doktorens lille Ponykøretøj. Skridt for Skridt drog det lange Tog frem mellem de grønne Agre. Der gik henimod en Time, inden det naaede op til Kirken.

Imidlertid havde Elsebeth henne i et afsides Hjørne ved Kirkegaardsmuren gravet Jorden op under en Græstørv og der samlet alle Benene af den lille Ane-Mette. Derpaa havde hun kastet Graven til og lagt Tørven over, og Lotte havde anbragt sin Krans ovenpaa. De var netop færdige hermed, da Følget strømmede ind gennem Porten.

Det var et stateligt Følge — og blev en statelig Jordefærd.

Den lille Degn vimsede omkring inde i Kirken som en Skade, hviskede og tiskede embedsivrig med Provsten, snoede sig med udtryksfuld Deltagelse om den sørgende Fader og den hulkende Moder og ledede endelig Salmesangen med et saa ødselt For-

brug af Stemmekraft, som om han var betalt for det . . . hvad han forøvrigt ogsaa var. Provsten holdt en Tale paa en stiv Klokketime foran Kisten, og efter Jordpaakastelsen ude paa selve Kirkegaarden blev han ved at tælle helt op til hundrede under den „stille Bøn" bagved Hatten. Ja, om det saa var Kirkeklokkerne, saa slyngede de tilsidst deres Toner op imod Himmelen med en Vælde, som om de indtrængende vilde minde Vorherre om, at det var selve den rige Anders Jensens Barn, han nu havde taget i sin Varetægt.

Henne i Kirkegaardens Hjørne stod ubemærket Elsebeth med foldede Hænder og lyttede til disse stærke Klokker. Hun var saa let om Hjertet nu, følte sig som en, der havde betalt en gammel, tyngende Skyld. Og hun gik hjem med det trøstefulde Haab, at Vorherre nu ogsaa nok en Gang vilde tage godt imod hendes lille Ane-Mette.

Idyl

Naar Høst er vel tilende og Sommerens Fugle draget bort og Sæden ligger godt gemt i Stakke og Lader, kun det undertiden hænde, at Folk, bedst som de gaar omkring og har travlt med at berede sig paa Vinteren, overraskes af en Række festligt skinnende Solskinsdage. Der kommer en Grøde i Luften, saa Bonden ganske ængstelig skotter til sin nye Rug, der skyder i Vejret som paa en Foraarsdag. Spirer og spildte Korn, der for længst har trykket sig ned under Mulde og givet sig Vinteren i Vold, farer paa een Gang op i lange Straa og ser sig som i glad Forundring omkring fra Grøftekanter og Stubmarker. Skovene svulmer i broget Fylde, og hist og her i Bondens Haver begynder Frugttræerne at skyde nye Blomsterknopper.

Men pludselig en Nat farer der en frostkold Vind henover Landet; og Folk, der om Morgenen kigger gennem Vinduet ud til deres Blomsterbede, ser Træerne hænge med Bladene, — Festglansen er som blæst bort. Engene falmer; Rugmarken sygner hen. I tunge Oktobertaager ruller Vinteren langsomt frem over rustbrune og ræverøde Skove.

Bonden skutter sig og gaar ind i sin lune Stue, hvor hans Kone pusler om paa bløde, varme Filtsko og rydder op efter den urolige Sommer. De har deres paa det tørre. De kan trygt sætte sig til Hvile til den gudsvelsignet lange Vinterdvale, som ikke forstyrres men tværtimod yderligere forsødes af Tærskemaski-

nens fornøjelige Snurren og den hyggelige Lyd af Husmandens travle Plejl ovre paa Logulvet.

Dog, endnu eet uopfyldt Krav har Sommeren efterlaadt dem: det er det store Mikkelsgilde.

Den rige Mads Monsens Søn, den kønne Olav, stod en Eftermiddagstime inde bag Karlekammervinduet og strakte sine Lemmer efter Middagsssøvnen, da Tjenestepigen Ane gik over Gaardspladsen og ind i Stalden til en yversyg Ko, der skulde malkes hver tredje Time. Han fik sin Pibe stoppet, tog sin Hue fra et Søm paa Dørstolpen og slentrede ud.

Ovre i Stalden kom han bag paa Ane, der havde sat Malkespanden fra sig for at binde sit ene Hosebaand. Han vilde liste sig hen og gribe hende om Benet; men i det samme vendte hun sig om, og da hun saa, hvem det var, lod hun hastig Kjolen falde og blev rød.

„Du blev da ikke skræmt, Ane?“ sagde han og blev staaende i Døren.

„Næ,“ svarede hun mut, greb Spanden og skrævede over den gødningsfyldte Grebning, stak derpaa sine Skørter ind mellem Knæene og satte sig ved en stor rød Ko, der langsomt vendte Hovedet om imod hende med et lidende Udtryk, idet hun begyndte at trække i Patterne.

Ane var en lille attenaarig Tyksak, som Karlene aldrig kunde lade være i Fred. Hun var en Husmandstøs nede fra „Aahusene“ og saae saa forkuet og forpjusket ud, at alle mente uden Samvittighedsskrupler at kunne behandle hende saadan, som de helst vilde. Det var ikke til at tænke paa, at nogen af de unge Mandfolk kunde gaa hende forbi uden at nappe hende et af de Steder, hvor hun var fyldigst; og selv om denne Medfart endnu ikke havde haft slemme Følger for hende, saa havde den dog præget hendes Væsen og navnlig hendes Blik, der — sky og surmulende — vogtede paa alle de Mænds Hænder, der kom i hendes Nærhed.

Olav havde da ogsaa lige siden den Dag, hun fæstedes paa Gaarden, betragtet hende som sin lovlige Ejendom, skønt han

godt vidste, at hun var forlovet med en vis Mathias — et sølle Skrog, som lod sig benytte af Bønderne til al Slags Sjovearbejde som at tømme Latrinkulerne og oprense de mudrede Mosegrøfter.

Det var nu ellers ikke, fordi Ane var nogen Skønhed. Som hun sad *der* sammenbøjet under Koen med Hovedet indbundet i et gammelt Uldtørklæde, der var knyttet under Hagen i en uformelig Knude, lignede hun mere en Trold end et Menneske. Olav havde da ogsaa længe betænkt sig paa, om han skulde have noget at gøre med hende; men nu havde han bestemt sig. I de sidste Dage havde han gjort de indledende Skridt.

Han havde stillet sig op lige ved Siden af hende med Ryggen lænet mod den syge Kos Bagpart, med begge Hænderne i Bukselommerne og Fødderne langt fremme. Piben dinglede frit ned fra Munden.

Der var sommerlig lunt derinde under det lave Loft, hvor tretten ophedede Køer stod og daskede sig over Ryggen med de klistrede Haler. En Os af friskdampende Gødningevand gennemstrømmede af og til det halvmørke Rum og blandede sig med den gennemtrængende Lugt af Gulerodstop og Roeblade.

De var ene i den store Længe; og ved hver nok saa lille Bevægelse, Olav gjorde, gik der et Ryk gennem Anes Legeme — helt ud i de tykke, røde Hænder — hvorved Koen atter vendte Hovedet i Baasen og saae paa hende med store taalmodigt lidende Øjne.

Olav, som mærkede hendes Skyhed, kunde ikke lade være at trække paa Smilebaandet.

„Hun er nok blødmalkend'," sagde han saa med en Hentydning til Koen og uden at tage Piben af Munden.

„Ja."

Han saae længe selvtilfreds smilende ned paa hende. Lyset fra et Staldvindue faldt i en bred Stribe henover hans gulkrøllede Haar, hvoraf en tyk Tot stak frem foran den tilbageskudte Hue.

Pludselig opdagede han, at Anes Overkrop rystede. Og da

han skulde se nærmere til, gled et Par Taarer ned gennem Snavset fra hendes Kinder.

„Hvad Fanden! . . .“ begyndte han og tog nu endelig Piben af Munden.

I det samme slap hun Yveret og kastede sit indbundne Hoved ned paa Armen. Lidt efter hørte han hende snøfte.

„Jeg tror, Gu' straf mig, du er gaaet fra Snøvsen, Ane. Hvad ska'r dig?“

„Du kan bare la' mig gaa“ — mukkede hun nede i Forklædet. „Jeg har aldrig fornærmet nogen af jer. I skal bare la' mig gaa . . .“

„Herre Gud, bitte Ane — jeg har jo da ingen Fortræd gjort dig, veed jeg. Hvad er her at ta'e paa Veje for? . . . Jeg vilde, mænte, bare ha'e spurgt dig, om vi ikke skulde ha'e en Dans sammen imorgen til Mikkelsgildet. Det er sgu da ikke noget at skabe sig for, sku' jeg tro. — Men nu kan det være lige meget. Vi kan jo ogsaa være li'e go'e Venner for det, tænker jeg.“

Han lettede paa sig som for at gaa. Men Ane var pludselig bleven tavs og havde endog hævet Hovedet lidt op fra Armen for at høre bedre.

Men nu lød der Træskotrin ude i Gaarden.

Olav skridtede i Hast over Grebningen og listede bort gennem Bagdøren ud til Møddingen.

— — Det var Faderen, der endelig var kommen op af Middagssøvnen. Han blev staaende i en tankefuld Stilling med Hatten i Haanden paa det nederste Trin af Stuehusets temmelig høje Stentrappe og kløede sig bag det ene Øre med sin Pibespids. Rige Mads Monsen var en anselig Mand med et glat barberet Ansigt og svulmende røde Læber, der altid var ligesom fugtige af Fedt. Op over den lave Pande buskede der sig et tæt, graat, smaakrøllet Haar, der groede ham dybt ned i Nakken og langt frem over Ørerne, hvor det var sammenvokset med et Par smaa Bakkenbarter.

Han havde vel staaet en halv Snes Minutter hensunken i Betragtninger, om hvis Natur han dog selv kun havde højst

uklare Forestillinger, da Gaardens Røgterdreng, „Lillelavs", kom ind gennem Porten med en Skovl paa Skulderen. Det var en lille bleg Fyr paa 12—13 Aar med en allerede ganske sammensunken Figur og krumme Knæ. Hans Hoved var bedækket med en gammel Soldaterkasket, der hang ham helt ned over de store, blaafrosne Øren; de nøgne Fødder slæbte paa et Par tunge, jernbeslaaede Træsko, og hans Fingre var stive og sorte af at have rodet i den vaade Jord ude i Roekulerne.

Da han kom ind i Gaarden, stillede han Skovlen op ad Muren ved Porten og gik videre med lange Skridt og Hovedet dybt mellem Skuldrene — ligesom en gammel Arbejder. Og da han i nogen Afstand hørte Skovlen falde, vendte han straks om og rejste den op igen.

„Det var Ret, Lillelavs! Saadan skal det være!" sagde hans Husbond opmuntrende og satte endelig sin Hat paa, mens Lavs rejste Hovedet, som om han først nu bemærkede ham.

Efter at Mads Monsen endnu en lille Stund havde staaet og summet sig ovenpaa den lange Middagshvile, tændte han sin Pibe og stillede sig ud i den aabne Port for herfra at holde Øje med sine Arbejdsfolk ude i Pløjemarken. Men Taagen laa i dette Øjeblik saa tæt over Byen, at man næppe kunde se tværs over Gadekæret. Kun i Syd skimtedes bag et Stendige et skraanende Husmandsvænge, i hvis stenede Jord en duknakket Gamling gik og stred bag en lille, svajrygget og krogbenet Hest, der lagde sig frem i Selen og efter bedste Evne slæbte Ploven gennem Rugstubben.

Byen laa i en forfærdelig Søle efter fire Dages Ruskregn. En Række fede Ænder kom vraltende midt ad Vejen nede fra Gadekæret og syntes med stort Velbehag at plaske gennem den jævne, graa Vælling, der laa over Kørebanen. Ovre hos Sognefogdens galede en Hane. Ellers var der ganske stille.

Pludselig var der nogen, der hostede inde i Taagen bagom Lo-Gavlen. Fire Fattigkoner med tunge Skovknipper paa Ryggen kom i en tavs Række — den ene bag den anden — dragende gennem Pludderet, der med en sjappende Lyd stænkede dem højt op under Klæderne.

„Guds Hjælp til Arbejdet!“ sagde Mads Monsen, der altid var faderlig venlig mod Fattigfolk. Og der svaredes med et fremmumlet „Tak“ fra hver af Konerne, efterhaanden som de kom ham forbi.

Men netop som den sidste af dem var kommen ud for ham, lod hun sin Byrde glide ned ad Ryggen; og mens de andre tavst fortsatte deres Vej, satte hun sig forpustet ned paa Knippet, idet hun trykkede Haanden ind i Siden med en klagende Stønnen.

Det var Anes Moder, en høj, midaldrende Kone med et gulbrunt Mumieansigt, hvorover Sved og Taage drev ned. Pjalterne om hendes magre Krop var gennemtrukne af Vand; og ovenover et Par opblødte Tøjstøvler, der var snøret til Fødderne med Sejlgarn, saae man — saaledes som hun i Øjeblikket sad — det nederste af de tilstænkede, nøgne Lægge, der var knudrede af opsvulmede Aarer.

„Hva' . . . er det dig, Maren An's?“ udbrød Mads Monsen. „Du kommer fra Skoven?“

Konen nikkede blot; hun havde endnu ikke Vejr til at tale.

„Fra Vesterskoven?“

„Ja.“

„Naa — ja ja! Hvordan gaar det saa ellers derhjemme til jert?“

„Aa, Gu' hjælp os!“ stønnede Konen og blev ved at tørre sig over det lille leverbrune Ansigt med en Flig af sit Skørt.

Men pludselig slap Mads Monsen Pibespidsen af Munden og saae med opspilede Øjne op og ned ad hende.

„Hvad for no'et? . . . Jeg tror, Gud straffe mig, Maren, at du nu er paa Gled igen.“

Konen holdt op med at tørre sig, snød Næsen i Skørtet og lagde Hovedet i Haanden uden at svare.

„Er det den ellevte, Maren?“

„Det er den ellevte — ja.“

„Men — Herre Jesu Død og Plage! — vil det da aldrig slutte med jer to? Der er jo dog Ræsonlighed i alting.“

„Ja, Gud veed, hvad der er — Mads Mon'? Jeg tykkes nu,

det gerne gaar saadden her i Verden, at de, som har no'et at gi'e dere Bø'en, de faar itte no'en. Men bare Stodderen hænger Bøvserne over Sengestokken, saa —."

Mads Monsen maatte atter tage Piben af Munden. Han kunde ikke lade være at le højt.

Men da saae Konen pludselig paa ham med et indædt arrigt Blik og sagde:

„Ja, du har let ved og snak', du Mads! Du kunde ha'e ladt mig i Fred den Gang — saa havde kanske baade et og andet været anderledes. Det skal du vide!"

„Naa, naa," tyssede Bonden, rød i Hovedet, og saae sig ængstelig om. „Lad os ikke snakke om de gamle Sager . . . Jeg har da ogsaa mangen Gang givet dig en god Haandsrækning, veed jeg."

Konen mumlede nogle uforstaaelige Ord, rejste sig derpaa og fik igen med en Del Besvær Brændeknippet op paa sin Ryg.

„Naa ja, Farvel da, Maren!" raabte Mads Monsen efter hende. „Og saa sees vi jo imorgen til Mikkelsgildet. Kom bare med alle Rollingerne. I skal, min Tro, ikke komme til at lide Nød!" — —

Maren An's og hendes Mand havde deres Bolig i en Samling graa Lerhytter, kaldet „Aahusene", der laa nede ved en vidtstrakt Mosesump, hvori et Aaløb sivede ud. Selve Byen med Kirke og otte-ti statelige Bøndergaarde laa hyggeligt og lunt oppe mellem Bakkerne, der skærmede den for de barske Norden- og Vestenvinde. Især om Foraaret, naar Frugttræerne i Bøndernes Haver stod i Blomst, og Bakkeskødet grønnedes, og Storken byggede paa Kirketaget, var Byen den yndigste Idyl at se til.

I umindelige Tider havde den ligget der i fredelig Ensomhed, borte fra Alfarvej og ganske uberørt af saadanne aandelige Strømninger, der andre Steder i Landet havde stiftet Ufred og avlet Nag og Fjendskab mellem Befolkningen. Nu og da i Tidens Løb var ganske vist en Gaard bleven flyttet ud; og efterhaanden som Jordværdierne var stegne og Markerne blev for-

bedrede, var Stuehusene opførte af brændte Sten og havde faaet Bræddegulve og oljemalede Vægge og fine Mahognimøbler; men det var altsammen sket lidt efter lidt, saa ingen egentlig mærkede Overgangen eller tænkte paa, at det i Virkeligheden var bleven en ganske anden By end den fattige og fortrykte, der for et Par Menneskealdre siden skjulte sig her mellem forsømte Agre, — den Gang, da dens Mænd og Kvinder endnu maatte frugtbargøre Herregaardens store Hovmarker med deres Sved.

„Aahusene" derimod havde ikke forandret sig. *Deres* Værdier var ikke stegne. De laa der i den samme lergraa Række og støttede sig i deres Affældighed til hinanden med en Lude hist, en Gavlvæg her — ligesom besjælede Væsner, der lagde Panderne mod hinanden for at grunde over deres Skæbne.

Rundt om paa Dørtærsklerne sad den Guds Velsignelse af blege, svampede Børn, der ruges ud i Fattigfolks mugne Halmsenge. Mens Slægten oppe i Bøndergaardene voksede sig bestandig større og rankere, opklækkedes der i disse Hytter Kuld paa Kuld af Vantrivninger med lange Arme og store, tomme Hoveder mellem uformelige Skuldre . . . bestemte til at lægge deres „Værdier" rundt om i Bondens Marker og Moser.

Det kunde vel en Gang imellem hænde, især naar Vinteren nærmede sig, og Lemmerne var ømme efter den slidfulde Høst, og Bonden hyggede sig inde i sin lune Gaard mellem de tætfyldte Lader, at en og anden af disse Hyttefolk, der i Mørkningen, vaad og foraset, slæbte sig hjem til sin nøgne Stue, følte det værke inde i det tomme Hoved af stridbare Tanker eller stemme for Brystet med noget ubestemt noget — en nagende Smerte — et Skrig, der vilde frem.

Men det kom ikke frem; det kom aldrig frem. Det værkede blot et kort Minut og svandt saa stille bort i fornyet Slæb — ligesom Aaen, der sivede ud i den dybe Mosesump.

. . . Og paa den Tid var det saa ogsaa, at Bønderne bød ind til det store Mikkelsgilde paa Kroen.

* * *

Bordene var dækkede inde i de tilrøgede Gæstestuer ved Siden af den store flagsmykkede Dansesal, der foreløbig tjente til Opholdssted for dem, der enten *havde* spist eller ventede paa at komme til at spise. Skønt der var anbragt to Borde i hver Stue, maatte der nemlig spises i flere Hold. Alt, hvad der af Aahusenes Befolkning kunde kravle, lige til gamle Krøblinge og tre Ugers Pattebørn, havde indfundet sig. Selv dødssyge Personer rejste sig paa denne Dag af deres Seng for at deltage i det store Gilde, som man i Uger havde snakket om og i de sidste fireogtyve Timer forberedt sig til, forsaavidt som de fleste af dem i den Tid saa godt som ingenting havde nydt.

Tiltrods for den sammenstuvede Menneskemængde var der næsten stille i de Stuer, hvor der spistes. Man bare spiste. Store Lerfade med varm Suppe, Lammekød og dampende Kartofler blev baaret ind og tømtes i samme Nu som ved et Hekseri. Bøndernes Koner, som ikke deltog personlig i Opvartningen men gik rundt og gav Ordre, skyndte paa Pigerne, der bar ind. Frisk Stegeduft tilligemed Lugten af Brændevin og Øl trængte uafladelig ind til de ulykkelige i Dansesalen, der endnu ikke havde spist, og som gik blaablege omkring med Hænderne foldede over deres rumletomme Maver.

I gamle Dage var Gildet altid bleven holdt paa selve den hellige Mikkels Aften; men i de senere Aar med disses fremskredne Rodfrugtdyrkning havde Bønderne foretrukket at opsætte det, indtil Roerne var af Marken. Samtidigt havde de forlagt det hjemme fra Gaardene her til Kroen for at skaane deres egne, pæne Stuer og gjort det til et stort Sammenskudsgilde for at spare paa Omkostningerne.

Endnu efter tre Timers Forløb spistes der. Dog sad man nu noget mindre sammenstuvet omkring Bordene, hvorimod Trængselen inde i Salen og ude paa Gangene stadig øgedes, ligesom ogsaa Lystigheden var i hurtig Stigen. Alle, lige til Børnene, svinglede om i en Salighedstilstand, der dog, selv for de fleste af Mændenes Vedkommende, mindre var en virkelig Beruselse end, hvad man i Aahuse-Sproget kaldte for en „Maddonnert". Karlene gik omkring med Kasketterne bag i Nakken

og omfavnede hinanden; og et Par smaa, stive Husmænd, der havde faaet fat i Cigarer, havde stillet sig udenfor paa Vejen, hvor de med fremskudte Maver og Hænderne dybt i Bukselommerne medlidende betragtede de Køretøjer fra Nabosognene, der tilfældigt kom forbi.

Opad en Væg inde i Dansesalen og uden at tage Del i Lystigheden stod en gammel Mand og stirrede ud i Luften med et Par store, farveløse, halvblinde Øjne. Hans langskødede Vadmelsfrakke, der var hvid i Syningen af Ælde, sad ham højt op i Nakken og naaede ham næsten ned til Hælene, og de blaa Bukser hang som en Sæk omkring hans krogede Ben. Tiltrods for Alderen var derimod hans Haar endnu ganske brunt og kun falmet nedenfor den Rand, hvorefter Kasketten havde siddet.

Mads Monsen, der optraadte som en Slags Overvært, kom hen og slog ham gemytligt paa Skulderen.

„Naa, er I der, Jens Mathiesen! Har I faaet noget i Skrutten, hva'? . . . I var nok ellers ude med Kæresten igaar . . . Jeg siger, I var nok ude i Pløjemarken med Lotte."

Den Gamle, der var faret sammen, skyggede for Øjnene med en stor, malmbrun Haand og saae uforstaaende og med minrende Mund paa den store Bonde.

En ældre, tarvelig, men net klædt Kone med blanke, brune Øjne kom ud fra en Klynge Kvinder tæt ved og lagde sin Haand paa hans Frakkeærme.

„Han si'er, Jens, at du var i Pløjemarken igaar med Lotte."

„Ja — ja," svarede han nu endelig med en hæs, næppe forstaaelig Stemme. „Det — det gik kun trøgt, Mads Mon'; det gik kun trøgt."

„Naa ja; Lotte bli'er jo osse snart no'et tynd i'et, Jens Mathiesen."

„Han si'er, at Lotte bli'er snart no'et tynd i'et," gentog atter Konen, idet hun saae ham op i Ansigtet; hun var endnu en Smule mindre end han.

„Ok ja — ja; det maa I nok si'e," svarede han saa igen og rystede paa sit lille Hoved. „Det gaar ner a' Bakke med hende, Mads Mon' . . . nu vil hun ikke længer skyde Møget

fra sig, stakkels Skrog. Og man har jo itte no'et at gøre hende tilgode med, Mads Mon'."

„Naa ja, hun er jo kun lille og trænger ikke meget. Og I gi'er hende dog vel lidt Kærne nu tildags?"

„Tre Nævefulder, Mads Mon'! Tre Nævefulder; — og for Resten af Pisken," føjede han til med en Trækning midt imellem Smil og Graad.

„Ja; hun er jo gammel, Jens. Man kan jo ikke vente stort andet."

„Han si'er, at Lotte er jo gammel," gentog Konen, da han atter saae spørgende frem og tilbage imellem dem. Men da han endda ikke syntes at fatte det, tog hun selv Ordet.

„Ja, aa ja — vi bli'er snart alle gamle og aflægs, Mads Mon'. Man maa jo ikke klage, nej; for Vorherre passer jo paa os allesammen, baade store og smaa; og selv om han nu ikke har øst op for En med den *store* Slev, saa har vi jo dog meget at være taknemlig for. Men det falder jo ligegodt lidt haardt, naar man bli'er gammel, og alting falder fra, og — og Alderdommen kommer, og man ikke veed, hvor det skal gaa, saa — saa . . ."

„Naa, naa — Mo'er Mette! — I har jo Mathis."

„Mathis," gentog hun, kun halvt højt, og saae uvis op paa ham fra den Forklædesnip, som hun uroligt havde drejet mellem Fingrene, mens hun talte. „Ja, Gu' veed."

„Hva . . . Er der noget i Vejen med ham?"

„Jeg veed ikke; — men det er der kanske nok," sagde hun og kastede atter hurtigt et halvt sky, halvt spejdende Blik op paa Bonden. „Jeg tykkes, han er bleven saa underlig, er Mathis . . . Og saa — saa dette Brændevin, Mads Mon'," — der kom paa een Gang en saadan Angst i hendes Stemme. — „Og skulde der støde ham no'et til, saa — saa har vi jo kun ham, — for vor Fa'er der gør'et ikke længe — han gør'et ikke længe."

„Naa, naa — la' vos ikke tabe Modet, Mette! Gaa nu ind og ta'e en Kop Kaffe eller et Glas Pons og vær bare muntre; saa klarer det sig nok i Enden!" sagde Mads Monsen. Og med

dette sit Yndlingsudtryk klappede han dem nok engang paa Skuldren og førte dem med sig ind i den tilstødende Stue.

Imidlertid var Dansen saa smaat begyndt rundt omkring dem, og snart var den i fuld Gang over hele Salen. Lamperne under Loftet og paa Væggene blev tændt, og inde fra Skænkestuerne kom Folk med rygende Punscheglas. De ældre Mænd kastede Frakkerne, greb den første den bedste af Kællingerne om Livet og buldrede afsted med dem uden at bryde sig om deres Modstand. Oppe paa Forhøjningen i den ene Ende af Salen sad Tosse-Kresten og Per-Æg og gned Violinerne, saa Sveden randt af dem.

Midt paa en af Bænkene langs med Væggen, klemt inde i den tætte Række, som saae paa Dansen, sad en løjerligt udseende Fyr af ubestemmelig Alder og stirrede med store, stillestaaende Øjne efter Ane, der dansede rundt med Mads Monsens Søn, den kønne Olav. Han var lille af Vækst, men paa hans Knæ hvilede et Par vældige, blaarøde Hænder, og mellem hans Skuldre sad et stort Vandhoved med tyndt, glatkæmmet Haar. Det var Mathias.

Paa Bænken ligeoverfor sad hans Moder og saae bekymret over paa ham. I hendes Skød laa Faderens Haand, over hvilken hun holdt med begge sine, mens han blundede lidt.

Paa en Gang blev der Bevægelse henne ved Indgangsdøren, hvor Provstens hvide Skikkelse kom tilsyne ved Siden af en svulmende Ægtemage og omgivet af Bønderne og deres Koner. Efter en Stund at have betragtet de dansende i stille Henrykkelse ytrede Hans Højærværdighed Trang til at henvende et Par Ord til Forsamlingen, hvorpaa Mads Monsen stak ham et Punscheglas i Haanden, og der blev givet Tegn til Musiken, at den skulde tie.

Der blev stille i Salen. De dansende slap hinanden, men blev iøvrig staaende paa samme Plet, hvor de standsede, uden at ytre synderlig Begærlighed efter at faa at vide, hvad Provsten havde paa Hjærtet.

Hans Tale var da ogsaa præcis den samme, som han nu i ti Aar havde holdt ved denne Lejlighed, og som ikke desmindre

stadig bevægede ham selv saa stærkt, at hans Stemme bævede og Taarerne traadte ham i de smukke Øjne. Han talte om, med hvilken Fryd han skuede ud over denne store og herlige Forsamling, hvor rig ved fattig, høj ved lav i fælles Glæde samledes efter lykkelig tilendebragt Høst „for at takke den Højeste". Han bad til Gud, at han vilde bevare dette Fredens Hjem her mellem de yndige Bakker fra „Misundelsens og Tvedragtens Dæmoner" og styrke den Broderskabsfølelse, der igen paa denne Dag havde givet sig saa skønt og herligt et Vidnesbyrd.

Tilsidst gjorde han en Kunstpavse, traadte et lille Skridt frem og rettede sig i sin fulde ærkebiskoppelige Værdighed.

„Jeg har hørt . . . har ladet mig fortælle, at man . . . at visse Folk holder af at betegne dette Sted som en af Landets „døde Pletter" . . . Kære Venner!" sagde han og gjorde en højtidelig Haandbevægelse udover Forsamlingen. „Dersom *dette* er Død, da Gud fri os fra Liv! Men er det *Liv,* da Gud fri os fra Død!"

Heller ikke denne Vending var fremmed for hans Tilhørere; og dog stirrede de saare opbyggede mod Gulvet, idet han nu gik rundt i Salen for at klinke med hver især.

Saa stemte Musiken atter op, og Dansen tog fat med fornyet Liv, mens Provsten og Provstinden tilligemed Bønderne og deres Koner trak sig tilbage til Kromandens private Værelser, hvor der var dækket et fint Aftensbord med Andesteg og kolde Kyllinger, Rødvin og Svedsketærte.

Under Provstens Tale var Olav og Ane forsvundne. Mathias' Moder sad paa Bænken og spejdede ængstelig baade efter dem og efter sin Søn, der ogsaa var borte.

Han gik — lidt svinglende af Drik og med rystende Hænder — omkring i Skænkestuerne og søgte; gik ogsaa ud i Haven og over i Rejsestalden og rundt om alle Længerne og ind i Havreboden. Han eftersøgte hver Krog, hvert mørkt Skjul. Men han saae ingen, hørte ikke en Lyd nogetsteds.

Saa gik han langsomt hjemad.

Paa Vejen kom han forbi Mads Monsens Gaard, der laa fornemt gemt bag de høje Stakke som bag en Række mørke Vagt-

taarne. Han knyttede sine kæmpestore Hænder; han bed Læberne sammen. Om man en Stormnat satte en Svovlstik til Straataget derhenne? . . . Hans tykke Læber to tavst i Mørket. Tanken beredte ham et Øjebliks vild Glæde. Han saae for sig det luende Ildhav . . . de flygtende Kreaturer . . . hele Bondebyen som en Askehob.

Hum-hum. Han kendte godt til den Slags Tanker. Det var ikke første Gang, han følte det værke i Hovedet og stemme for Brystet med dette dumpe — ubestemmelige — der sved og brændte for at vælde frem.

Men det naaede ikke frem; det naaede aldrig frem. Han vidste det godt, allerede den næste Dag vilde det være ovre. Til Majdag vilde han gifte sig med Ane; og naar Olav en Gang fik Gaarden, vilde han kanske en Dag komme ind til ham paa sine Hosesokker og med Huen i Haanden bede ham om at unde ham lidt Arbejde med at køre Møg og oprense Muddergrøfterne og snitte Grise — —

Og netop saaledes skete det.

En stor Dag

I en lille Indsidderstue i Udkanten af Byen boede et middaldrende Ægtepar. Konen var rød og oppustet af Drikfældighed, Manden bleg og mager af den samme Last. Begge levede de kun for eet: Brændevin. Naar de havde sammentigget sig saa mange Penge, at de kunde faa deres 2 Pots Flaske fyldt, lukkede de sig inde i deres Stue og lagde sig i Sengen med Flasken imellem sig. Saa længe denne endnu var nogenlunde fuld, var Forholdet imellem Ægtefolkene det bedste; men efterhaanden som de nærmede sig Bunden, blev der Krig. Da sloges de i Sengen og rev hinanden i Haaret — til stor Morskab baade for deres egne og andres Børn, der stod paa Taa udenfor Vinduet og kiggede ind.

En Gang under en saadan heftig Strid hændte det, at Manden foer ud af Huset med en blodig Rift paa Kinden, og siden var han ikke til at finde. Der gik en hel Uge, uden at man saae eller hørte noget til ham.

Da bemærkede kørende Folk, at deres Heste blev sky og veg til Siden, hver Gang de kom forbi en ubeboet Rønne, der laa ved Landevejen et Stykke fra Byen og vendte en indsunken Gavl ud mod Vejen. Huset blev undersøgt, og man fandt her de halvt opløste Rester af den forsvundne Mand, der havde hængt sig oppe paa Loftet.

Han blev funden i en siddende Stilling, med Ryggen støttet

mod Gavlbrædderne, og ganske uden Hoved; og i denne Stilling lod man ham sidde endnu halvandet Døgn, fordi Loven bestemmer, at Liget af et Menneske, der er død uden Vidner, ikke maa bortflyttes, før Øvrigheden har besigtiget det, . . . og det tog jo Tid at sende Bud til Købstaden, og endnu længere Tid for Øvrigheden at komme i Uniformen.

Imidlertid blev Huset et Valfartssted for den lille Landsbys opskræmte Befolkning, og hele Dagen var Landevejen foran det belejret af en støjende Flok af Smaahusenes Børn, der straks omringede de nyankomne for at vise dem, hvorledes man udefra kunde skimte en Del af Liget gennem Sprækkerne i de raadne Gavlbrædder.

Ogsaa en fremmed Tilrejsende, der i Kroen havde hørt om Begivenheden, kom hen paa Eftermiddagen drivende derud og stod et Øjeblik, omkreset af Børnene, og saae op mod de sørgelige Menneskelevninger.

Børnene forholdt sig i Begyndelsen ganske tavse, ligesom for ikke at forstyrre ham i Nydelsen. Men da han — hurtigt fordrevet af Stanken — havde vendt sig for at gaa, sagde et af dem:

„Det er den Drengs Fa'er!"

Den fremmede drejede sig hastig omkring.

„Hvad er det, du siger?"

„Det er den Drengs Fa'er!" gentog Barnet og pegede henimod sin Sidemand.

Der — midt i Klyngen, der fra begge Sider trængte sig omkring ham som en Slags Æresvagt — stod en lille, bleg og forvokset Dreng paa syv-otte Aar og saae op paa den fremmede Mand med et Par skelende Øjne, der skinnede som i en Rus.

„Er det *din* Fa'er?"

„Ja," svarede han, — han stod med Hænderne i sine Bukselommer og satte selvbevidst den ene Fod frem.

Den Fremmede havde løftet sine Bryn.

„Er det virkelig hans Fa'er?" spurgte han de andre Børn.

„Ja!" svarede Æresvagten i Kor og trykkede sig endnu tættere omkring den lille hæslige Krøbling, der pludselig var bleven

Dagens Helt mellem Børnene paa Grund af den ualmindelige Bevægelse, hans Faders Selvmord havde vakt.

Da den Fremmede kom tilbage til Kroen, forblev han længe tavs. Han, der om Formiddagen havde moret sig over Kromandens Fortællinger om det fordrukne Ægtepars vilde Kampe i Sengen om Flasken, fortalte slet ikke, hvor han havde været. Men da han satte sig ved det Bord, der imidlertid var bleven dækket for ham, og hvor den uundgaaelige Brændevinkaraffe tronede midt imellem Anretningens mange Smaatallerkener med røget og saltet Kød ligesom et Domkirketaarn paa et Slagtertorv, sagde han til Krokonen:

„Aa hør, go'e Kone — gør mig den Tjeneste at tage det Djævelskab *der* væk!"

En Vandringsmand

Der gik en ung Mand henad en opkørt Markvej en Dag mellem Jul og Fastelavn. Han var fremmed der paa Egnen og havde længe gaaet i sine egne Tanker, da han pludselig standsede og til sin Overraskelse opdagede, at han befandt sig midt ude i et tavst og udstrakt Øde — en Herregaards store Hovmarker.

Det var altid underlig sørgmodige Stemninger, der vaktes hos ham ved Synet af disse Bondens gamle Lidelses- og Kampladser. Og paa en saadan taaget Februardag, hvor en sortblaa Snehimmel hang som en Trusel over Jorden, hvilede der virkelig noget af Valpladsens storladne Tungsind over de vinternøgne Tomter med deres lange Stendiger og enlige Hybentorne.

Det var, som spøgede endnu de svundne Aarhundreders Liv i den bølgende, lavt svævende Jordrøg, der drev hen over Agrene. Man syntes at se dem for sig — de duvende, tavse Skikkelser, der havde slæbt sig frem her, aget med Plov eller sanket Sten, under Ladefogdens Stokkeslag. Ja, om disse Marker havde kunnet tale! Hvor vilde de ikke have ringet Stormklokker for Ørene af Nutidens Slægt, hvis Hæder og Hævn det skulde været at høste denne Jord, som Fædrene har pløjet! . . . Dernede i Lavden, hvorfra Herregaardens takkede Gavl kiggede op over Bakken, glimtede endnu den selv samme Rude, gennem hvilken for godt et Aarhundrede siden hin „dullherrige“ Greve

mønstrede sine Bønder, naar han hver Ugedag lod dem passere forbi under Træhesten med blottede Hoveder; og derovre bag Mosen langs med den høje Række Popler, der halvt udviskedes af Taagen, gik den gamle Bygdevej, om hvilken der fortaltes, at ad den slæbtes om Natten Pigeofrene til Borgen med bagbundne Hænder, og om Dagen sprængte Naadigherren der forbi med sine Svende, mens Bønderne skælvende skjulte sig i Agrene.

Derovre paa den høje, golde Bakke havde Bondebyen ligget. De smaa Sænkninger hist og her i Jordsmonnet viste endnu Brøndenes Plads. Deroppe laa de lave Lerhytter klinede til Bakke hældet; og inde i de mørke, fugtige Rum sad et forarmet og forkuet Folk ved Rugmelsgrød og Vallesøbe, bøjet af Værk, gnavet af Utøj — spidsende Ørene som en frygtsom Hund ved hver Lyd, der trængte derop fra Dalen.

Hvor syntes det den unge Vandringsmand underlig fjærnt og ubegribeligt altsammen! Det var næsten ikke til at forstaa, at al denne Umenneskelighed virkelig havde fundet Sted saa nær op imod hans eget — Frihedens, Fremskridtets, Humanitetens — Aarhundrede.

Pludselig standsede han foran et lille Hus, der hidtil havde ligget skjult for ham af et højt Stengærde, men som nu paa en særegen Maade tiltrak sig hans Opmærksomhed paa Grund af sin ualmindelige Ælde. Det havde et besynderlig højt, ganske mosgroet Tag og ganske lave, næppe to Alen høje Mure med smaa, blyindfældte Ruder, der spillede i alle Regnbuens Farver. Der var tillige noget ejendommelig livløst, næsten spøgelseagtigt over det. Der var ikke en Lyd at høre derindefra, ikke menneskeligt Liv at spore bag de fuldkommen tomme Vinduer. Man kunde let komme paa den Tanke, at det var en forladt og forglemt Levning fra hine længst henrundne Tider, der paa denne afsidesliggende Plet havde faaet Lov til uforstyrret at smuldre hen.

Af Nysgerrighed gik han hen og kiggede gennem en Rude,

og da han intet kunde se og stadig heller intet høre, trykkede han forsigtig paa Dørklinken.

Døren gik villigt op — og han stak Hovedet ind i et lille Forstuekøkken med et opblødt Lergulv, der udsendte en muggen Lugt. En Dør, som han ligeledes aabnede, førte herfra ind i et temmelig stort, lavt og mørkt Rum, hvor Støvet laa i et tykt Lag over et gammelt Egebord og en Bænk. En skimlet Rok og et Par henvisnede Potteplanter, der stod paa Bænken i en tør, askeagtig Jord, kunde for den Sags Skyld godt se ud til at have staaet saaledes urørt i et Aarhundrede. Men et svagt Spor af Tørveos samt de tydelige Mærker efter et Sæt Fingre, der var gaaet hen over Bordpladens Støvlag, viste, at Mennesker dog endnu havde Gang der i Hulen.

Han vilde just vende sig for igen at gaa, da han henne i Sengen — en Slags Fjællekasse med en gardinløs Himmel over — opdagede en Skikkelse, en graa, hentørret Mumie, der laa med Ansigtet ind imod Væggen og dækket af et slunkent Dynevaar, der faldt tæt om et lille bitte Legeme. Et rødt Tørklæde var bundet stramt omkring Hovedet, og oppe under Hagen saaes et Par tynde, voksblege Hænder.

Han traadte forfærdet et Skridt tilbage . . . et Lig.

I det samme drejede Skikkelsen med Anstrengelse det lille Hoved en Smule om mod Stuen. Og med en Stemme, der fik ham til at fare sammen . . . en lille, hviskende, klangløs Stemme, der syntes at tale til ham fra en anden Verden, blev der sagt:

„Er det dig, Kathrine?"

Han blev saa forvirret ved pludselig at høre en menneskelig Røst og vidste saa lidt, hvorledes han i Hast skulde svare og forklare sig, at han efter en kort Betænkning foretrak sagte at liste ud igen den Vej, han var kommen.

Forsigtig lukkede han Døren efter sig og lod Klinken falde lydløst til.

Da han stod i det Fri, og endnu før han var kommen sig af sin Forbavselse, viste en pjaltet Husmandskone sig for Enden af det høje Dige, bag hvilket han nu blev opmærksom paa en

hel Samling af Smaahytter, der stak et Par Skorstenspiber op over Hybentornene.

Konen, der havde et stort to-tre Aars Barn paa Armen, skreg af al sin Magt gennem den tunge, stødvise Vind:

„Vil han snakke med no'en?"

Tonen var saa vredladen, at han blev staaende uden at svare. Lidt efter raabte han dog tilbage:

„Sig mig, hvem boer i det Hus her?"

„Hvem der bor der?"

„Ja."

Hun syntes at betænke sig lidt. Derefter kom det:

„Kan det ikke være ham ligemeget?"

„Aa jo. Men hvorfor ligger det Menneske derinde?"

„Hvad hun ligger der for," hørte han hende mumle for sig selv (thi Vinden bar med). Endelig satte hun sig langsomt i Bevægelse henimod ham, men standsede igen i en halv Snes Skridts Afstand og mønstrede ham fra Top til Taa.

„Hvad hun ligger *der* for," gentog hun. „Hvor skulde hun kanske ellers ligge?"

„Er hun da syg?"

„Næ."

„Hvorfor ligger hun da i Sengen?"

„Hvorfor?"

„Ja."

Hun syntes vedvarende utilbøjelig til at give ham nogen Oplysning. Hun var et tungt, karlehøjt Kvindfolk med et udtæret Ansigt og et magert, kobberrødt Bryst, der skimtedes nøgent inde bag det ophægtede Kjoleliv. Barnet, som hun slæbte paa Armen, var en uformelig Fedtklump med smaa, betændte, rødt opsvulmede Øjne, som kneb sig sammen for at taale Lyset. Dets Ben og Arme var nøgne. Ogsaa Hovedet var ubedækket; og mellem de tynde, krøllede, rødgule Haar saaes tykke Skorper af sort Arp, der dækkede hele den forreste Del af Hovedbunden.

„Naa, saadan," sagde Konen og lo pludselig, da han havde forklaret hende, hvorledes han var kommen ind i Hytten, og

hvad der var hændt ham derinde. „Saa har hun da faaet sig en ordentlig Forskrækkelse, det gamle Liv! . . . Men hun er ikke syg. Hun er sgu lige saa frisk som en anden, er hun. Men hun er 87 og har ikke været af Sengen i tolv Aar."

„Ikke været af Sengen i tolv Aar!"

„Nej, Gu' om hun har! . . . Naa, saa hun spurgte, om det var mig, det gamle Skrog!" vedblev hun og lo igen. „*Der* har hun sgu faaet sig en rigtig Forskrækkelse da! Spurgte hun saa ikke, om det var Vorherre? . . . Ja, for hun ligger jo og venter ham, siger hun — og hun er jo da heller ikke bedre værd for Resten, end at der blev løst op for hende. Jeg venter paa Vorherre, siger hun — han glemmer mig ikke, siger hun — og naar hun saa hører, at der kommer nogen ude paa Vejen, saa tror hun jo straks, at det er han. Giv mig nu Bogen her hen i Sengen, for der kommer Vorherre, siger hun saa . . . Hun er jo natyrlig ikke rigtig i Hovedet, forstaar sig; og hun gør sig jo saa mange Spekulationer, naar hun ligger saadan der og spekulerer for sig selv."

„Men ligger hun da altid saadan ganske alene? Er der ingen, der plejer hende?"

„Plejer hende? Jo, det gør jeg. Det er mig, der hedder Kathrine, som hun snakkede om. Jeg bor hernede i Husene og kigger jo saa op, naar det kan træffe sig, og gi'er hende Føden og holder hende med Renlighed og saadan noget . . . Forresten har hun været et forskrækkelig rapt Fruentimmer, det si'er alle de gamle, som kan huske det. Hun har en Gang løbet omkap med en Hest."

„Med en Hest."

„Ja, Gu' har hun saa. Det er løjerligt nok at tænke paa, men sandt er det ligefuldt. Og Børn har hun da ogsaa haft, og endda flere nok, end hun vil være ved. Men hvor er *de* henne i Verden? . . . Naa, du! — kan du nære dig, din Skidager!"

Den sidste Tiltale galdt Barnet, der under denne lange Passiar var bleven utaalmodigt og arrigt rev og sled i Moderens Kjoleliv for at komme til Brystet. Men hun tjattede ham over Fingrene og vedblev derpaa tungerapt:

„Dersom han har Lyst til det, kan han jo følge med ind — saa kan han jo selv snakke med hende. Hun er saamænd ikke forknyt af sig, hvor gammel hun saa er. Hun kan sgu baade prate og sprate, naar det Sind falder over hende; især naar hun har faaet sig en Kaffetaar, saa kan hun saadan komme med saa meget Tjat og saa mange Gøgeord, at man gerne kunde grine sig ihjel deraf . . . Tys! Kan De høre, hvor hun ligger derinde og spiller Kæve nu? Ja, rigtig i Ho'edet, det er hun natyrligvis ikke. Men hun bliver jo ogsaa 87 til St. Hansdag, Skroget!"

De fulgtes ad ind i Hytten, hvor de traf den Gamle siddende i halvt oprejst Stilling i Sengen og stirre forvildet hen imod Døren.

„Naa, naa! Hvad Fanden er der med jer, Else! I behøver ikke at se saa forskrækket ud. Det var bare denne her fremmede Mand, der var gaaet forkert. Han vil nu kigge ind til jer; det maa han vel nok?"

„Jeg . . . jeg tænkte . . . det var Vorherre," stammede hun hviskende, endnu rystende af Angst.

„Aa, sikke no'et Sludder, Else! Læg jer nu bare rolig ned; I er jo helt fra'et," sagde Husmandskonen; og med den Haand, hun havde fri, hjalp hun hende nu til Leje igen i Halmen og klappede Dynevaaret tættere sammen om det lille Legeme.

„Der er ikke stort med Sul paa *den* mere," sagde hun til den Fremmede, idet hun løftede paa den ynkeligt afpillede, pibestilkstynde Arm, der laa over Dynen. „Og dersom De vil føle her paa Haanden, saa skal De mærke, hvor kold den er. Det er, ligesom man tog paa et Lig — ikke? For hun har det allerværst med den Kuld', det gamle Skidt! Og det er da endelig ikke saa underligt, for den Smule Dyne kan der ikke være megen Varme i, og Ovnen der trænger ogsaa til Helbredelse, — men Sognet vil nu helst ha'e hende op paa Kassen, skal jeg sige Dem; for de tænker natyrlig, at hun kreperer undervejs."

Den Gamle laa nu ganske rolig og stirrede med sine smaa, sorte Øjne stift paa den Fremmede, idet hun uafbrudt mumlede for sig selv:

„Jeg tænkte, det var Vorherre."

Han havde stillet sig hen for Enden af Sengen, og mens Husmandskonen vedblev at fortælle, saae han omkring paa den nøgne Stue — paa den skimlede Rok, den gamle, møre Seng og dens smudsige Halm. Tilsidst faldt hans Øje paa en Stok, som den Gamle havde liggende hos sig i Sengen; og da han spurgte Konen, hvortil hun kunde bruge den, lo hun og sagde:

„Den bruger hun sgu til Rotterne, de Skarnagtigheder, som er saa fæle ved hende om Natten, saa de er nær ved at æde hende op. Hele Diget derude er saa fuldt af det Skab; og saasnart det bli'er Mørkning, kommer de herind og rumsterer saadan rundt i hele Huset og i Sengehalmen, at hun ikke kan nære sig. Det er ikke længere siden end forgangen, at de aad et helt Brød op for hende, og jeg havde endda lagt det herop paa Ovnen, for at det ikke skulde komme i Fortræd . . . er det ikke sandt, hvad jeg si'er, Else?"

Den Gamle forsøgte at nikke. Hun slap ikke et Sekund den fremmede Mand med sine stirrende Øjne.

Da han en Timestid senere stod oppe paa Fjordbakkernes fede Lerjorder, gik just Solen ned i Vest bag en smal Stribe gyldengult, der strakte sig langs Horisonten under det mørke, tunge Skytag.

Nede for hans Fødder laa den lille Bondeby med sit runde, svagt kobberfarvede Gadekær og sine otte-ti smukke Bøndergaarde, hvorfra den taktfaste Lyd af Plejlene lød som et roligt, sundt Hjerteslag. Som smaa Herresæder løftede de deres Tage over de klinede Lerhytter, der klumpede sig sammen nede i Sølen med smaa, mørke, fugtige Rum, hvor forarmede og forkuede Væsner sad ved Kartoffelmad og Brændevin, bøjede af Værk, gnavede af Utøj, frygtsomt ventende den Dag i Alderdommen, da Bonden kastede dem ud af deres Huler, og „Sognet" tog dem i sin naaderige Varetægt . . .

Og langsomt og eftertænksomt gentog han for sig selv:

„Frihedens — Fremskridtets — Humanitetens Aarhundrede!"

ISBJØRNEN

ET PORTRÆT

1. UDGAVE · 1887
2. — 1899
3. — 1903
4. — 1909

FEMTE UDGAVE

HERMED TRYKT IALT I 35.250 EKSEMPLARER

I

Forestil dig, kære Læser, et stort, luerødt Ansigt, ned fra hvilket der hænger et snehvidt og filtret Skæg, mellem hvis grove Haar der undertiden skjuler sig flere gamle Levninger af grøn Søbekaal, Brødkrummer eller lysebrun Snustobak, end det er strengt appetitligt. Sæt hertil en blank og knudret Pandebrask, bagtil bekranset af hvide Nakkehaar, der hænger i Krøller ud over Frakkekraven, et Par smaa, tykke, lodne Øren, tykke, bomuldsagtige Bryn og en mægtig, svagt blaanende Næse mellem store, vandblaa, stiftstirrende Øjne. Tilføj endvidere i dette Ansigt et uafladeligt, ligesom ubevidst Minespil, en hyppig Smilen i Tanker, en munter Kniben det ene Øje sammen eller en pludselig, umotiveret Hæven og Sænken af de svære Bryn ledsaget af tilsvarende Bevægelser af Arme eller Skuldre — og du vil nogenlunde kunne danne dig et Billede af Genstanden for Uggelejre Herreds Forfærdelse, for alle Præsternes Rædsel, Skolelærernes Harme og Bispens Fortvivlelse — Sognepræst til Søby og Sorvad: Thorkild Asger Ejnar Frederik Müller.

Yderligere kan det anføres, at Pastor Müller var præcis tre Alen i Højden, at han havde mistet en Finger paa den venstre Haand, og at han Sommer og Vinter viste sig for Verden i samme vidunderlige Dragt, der bestod af en mølædt Hundeskindskabuds med Skygge, et Par graatærnede Benklæder, der var stukken ned i et Par vældige, surt stinkende Transtøvler,

samt en kort, blankslidt Jægerjakke, en saakaldet „Forkøler", der var knappet stramt om hans mægtige Kæmpekrop. End ikke i den strengeste Vinterkulde var han at formaa til at foretage nogen Forandring i denne Paaklædning. Naar det rigtig bundfrøs omkring ham, kunde han binde sit blaatærnede Bomuldslommetørklæde omkring Halsen men tog sig iøvrigt blot en Ekstrapris af den røde Blæreskindspung, som han bestandig førte med sig og kaldte sin „Varmedunk".

Hændte det nu ved en saadan Lejlighed, at han paa sin Vej mødte en sammenkrøben Bonde, der — indhyllet i Uldtørklæder, med dryppende Næse og rindende Øjne — sneg sig forbi ham langs den modsatte Grøftekant, standsede han med sit allerluneste Smil, satte Haanden i Siden og raabte over Vejen: „Halløj, du der! . . . Pas for Guds Skyld paa, at du ikke fryser fast til Pelsen!" — — hvorpaa han fortsatte sin Vej med en øredøvende Latter, der satte Luften i Forfærdelse i vid Omkres og fik de to store, gule, slunkne Hunde, der altid fulgte ham, til at springe op med Snuden i Vejret og hyle i vild Glæde.

Og Smilet blev liggende i hans Ansigt, og Læberne bevægede sig i deres muntreste Mimren, mens han lyttede til sin „Livmusik" — den knirkende Lyd af Sneen under Støvlesaalerne. Endnu paa den sidste Bakke foran Byen standsede han og rettede sine Bjørnelemmer for tilgavns at fylde Lungerne med Luftens Isnaale, inden han krøb ind under Taget paa sin mørke Præstebolig.

Herinde modtoges han nu ikke af nogen hyggelig lille Præstekone, der huslig tog hans Stok og Hue, børstede Snestøvet af hans Frakke og med et mildt Smil klappede hans vaade Kind. End ikke den ellers allestedsnærværende lille muntre Præstegaardsfrøken var der til at kaste sig om hans Hals, rykke ham i Skægget og kalde ham sin „slemme, store, stygge, dejlige Bamsefa'er". Der viste sig kun en gammel, rød Hankat, der kom oppe fra Loftet med en Rotte i Flaben og hurtig smuttede ind i en stor og tom Stue ved Siden af Gangen, hvor en nyslagtet Kalv hang midt under Loftet med opsprættet Mave for at faa Livvarmen af sig.

Det forholdt sig nemlig saaledes, at var Pastor Müller selv et Særsyn for de fleste, saa var hans Bolig — „Hulen", som den kaldtes af hans Sognebørn — det ingenlunde mindre. Man kunde umuligt tænke sig noget, der mindede saa lidt om den Slags lune, tæppebelagte Smaarum med Bogreoler og magelige Lænestole, i hvilke vore hyggelige Landsbypræster plejer at pusle om med deres Piber og Prækner. Her var der, selv i Præstens egen Stue, ikke saa meget som en Klud over Vinduet; Gulvet var sort som en nyvendt Ager, og det simple Bohave — en gammel Voksdugssofa, et Par Smaaborde, en tom Reol og en brøstfældig Trælænestol med Læderhynde — var spredt omkring i Værelset uden blot det tarveligste Krav til Hygge og Orden. Det eneste oplivende var en ejendommelig Samling af store Bjørnehuder, Sælhundeskind, Hvalrostænder, Rensdyrshorn etc., der var slaaet op paa den ene Endevæg som paa et Musæum. Men i Krogen ved Kakkelovnen stod der til Gengæld et alt andet end appetitligt lille Bord med Levninger af Søbekaal i en Lerskaal, en Humpel Rugbrød, en Kande med Fedt eller Smør og en Kniv.

Sagen var den, at Søbypræsten var en Eneboer og levede i et og alt som en saadan. Eller rettere: hans Hjem var hele Egnen, hvis Skove og Lyngbakker, Kær og Moser han fra Morgen til Aften gennemstrejfede med sin Bøsse eller sit mægtige Egespir — skræmmende Børn og vejfarende Folk med sit Vildmandsudseende og sin overmodige Latter.

Rigtignok havde han i sit Brød et gammelt, sort Kvindfolk, der skulde gælde for en Slags Husholderske for ham og Præstegaardens øvrige Beboere. Men dette Menneske havde Pastor Müller straks fra den allerførste Dag erklæret Krig paa Kniven. I sin Egenraadighed tillod han hende ikke en Gang at lave hans Mad, endsige nærme sig hans Stue, og han kunde blive aldeles rasende over dette lille listende og forskræmte Fruentimmer, som Forholdene tvang ham til at have i sit Hus, naar han en enkelt Gang mente at spore hendes Fjed paa sine Enemærker.

Da han en Dag — i sit fortræffeligste Vinterhumør — traadte ind i sin Stue, blev han efter Sædvane et Øjeblik staa-

ende paa Tærskelen for at forvisse sig om, at alt stod urørt derinde saaledes, som han sidst havde forladt det. Da intet mistænkeligt kunde spores, tog han sig med sine krumme, af Frosten stivnede Fingre en forsvarlig Snus af den røde Skindpung, og gav sig derefter til paa egen Haand at berede sig et Maaltid. Han satte Skaalen med Søbekaalslevningerne ind i Kakkelovnen, lagde et Par Fyrrepinde overkors til de halvt udslukkede Emmer og gned sig fornøjet i de valne Hænder, da Veddet begyndte at fænge, og den første, lækre Grønkaalsduft steg op fra Skaalens fedtede Rand.

Pludselig fik han en Idé. Han gik hen til et Hængeskab, der var anbragt paa Væggen i den modsatte Krog, aabnede det med et underfundigt Smil og fremdrog af dets Dyb en papiromvunden Flaske, af hvis Indhold han under krampagtige Ansigtsfordrejninger fyldte to smaabitte farvede Glas, der stod paa Madbordet mellem Smørret og Brødhumplen. Derpaa bankede han op i Loftet med noget som Stødtanden af en Narhval, som han havde halet frem bag fra Sofaen, og lod sig synke ned i den gamle Lænestol, der knagede under Vægten af hans vældige Legeme.

Ovenover, hvor Kapellanen Ruggaard havde sine Værelser, hørtes en Stol blive skubbet tilbage. Et Par Filtsko gik over Gulvet deroppe — helt hen til den modsatte Ende af Huset, hvor de forsvandt ned ad en knirkende Trappe. En Del Døre blev lukket op og lukket i hele det tomme Hus igennem. Endelig bankede det paa Præstens egen.

Kapellan Ruggaard var en trediveaarig Teolog, plump af Skikkelse, med et skægløst Ansigt, der var rundt, fladt og fedtglinsende som en slikket Tallerken. Indhyllet i en graa Slobrok, som han paa ængstelig Vis holdt sammen over Maven, blev han staaende i Døren og saae spørgende hen paa Lænestolen gennem de runde, stærkt slebne Brilleglas.

„Det forekom mig," sagde han endelig med bred, jysk Dialekt, idet han førte en udspilet Haand op til Brillerne: „det forekom mig, at Pastoren bankede."

„Ja vist — ja vist!" foer den Gamle op, ligesom af Tan-

ker. „Det var bare det . . . jeg vilde blot forespørge hos Ds. Højærværdighed, om De ikke skulde kunne lade Dem friste af et Par uskyldige Mavedraaber? Jeg har taget mig den Frihed at skænke Dem et lille Glas; for jeg mente, at dersom De muligvis ogsaa i Dag skulde være kommen for Skade og have spist for mange Klattekager, saa —"

„De veed jo meget godt, Hr. Müller," afbrød Kapellanen ham med en kun slet skjult Indignation, „De veed jo meget godt, at jeg aldrig nyder Spiritus udenfor Maaltiderne. Det forekommer mig virkelig, at den Spøg snart bliver for gammel. Det skulde i Sandhed glæde mig, om det var Dem muligt at finde paa noget andet at divertere Dem med."

„Ak, ja — ja vist — naturligvis," sukkede den Gamle og rystede ligesom skamfuld paa Hovedet. „Men alligevel — skulde ikke Ds. Højærværdighed være at formaa til at trine indenfor i en ringe Broders Hi og gøre ham delagtig i Deres epokegørende dogmatiske Granskninger? Om min høje Foresatte vil være saa god at træde nærmere, skal jeg øjeblikkelig lade hente en halv Tønde Kul og en Fodpose. For sig mig en Gang . . . Pneumatologi, ikke sandt? . . . Anthropologi, er det ikke saaledes? . . . Og hvordan er det nu — Petrus Lombardus, ikke sandt . . ."

Men Kapellanen blev staaende i Døren og saae ned paa den hvide Olding med et Udtryk, der skiftede mellem Medynk og Forbitrelse.

„Synes De virkelig, Hr. Müller," sagde han tilsidst, da Præsten endelig tav: „synes De virkelig, at det passer sig for os at tale om disse ophøjede Materier paa en saadan Maade? Det forekommer mig sandelig, at der i vore Dage er Folk nok til at spotte og haane det hellige, saa vi skulde vel vogte os for selv at give Anledning til Forargelse. Jeg vægrer mig virkelig ved at tro, Hr. Müller, at De finder dette at være en passende Anvendelse af Tiden, naar der allevegne hersker saa megen Vankundighed og aandelig Nød, der venter paa vor Hjælp! . . . Jeg kan saaledes fortælle Dem, Hr. Pastor, at der i Eftermiddags under Deres Fraværelse har været Bud fra Hjulmand

Povlsen fra Sorvad Overdrev, hvis gamle Fader — hvad De maaske erindrer — ligger for Døden; han skal i hvert Fald være meget daarlig og ligger sandsynligvis nu og venter i Nød og Pine. Pastorens Køretøj var — som sædvanlig — ikke i Orden; men jeg lovede at komme, saasnart det var muligt. Nu er det jo imidlertid bleven et forrygende Vejr, og Vejene er aldeles ufremkommelige. Dsuden har De vist været af den Venlighed, Hr. Müller, at gemme min Rejsepels for mig. I hvert Fald har det ikke været mig muligt at finde den i de sidste Dage. Det skulde i Sandhed glæde mig meget, om De snart vilde bringe mig den tilbage."

„Herre Gud, er den stakkels Mand syg — er han syg," sagde den Gamle, denne Gang i uforstilt Tankefuldhed. Men straks efter rejste han Hovedet, og det forsorne Smil spillede igen i hans Ansigt.

„Hør, veed De hvad, Hr. Biskop! — Veed De, hvad jeg idag har tænkt paa?"

„Nej — det veed jeg ikke."

„De burde, ved Gud, gifte Dem, Hr. Ruggaard."

„Gifte mig? . . . Hvad mener De med det?"

„Jo, ser De . . . jeg læste forgangen Dag i Avisen om disse nye Patentkakkelovne — disse transportable, De veed. Sig mig: kunde De ikke ha'e Lyst til at gifte Dem med saadan en? Den maatte bestemt være noget for Dem! Tænk — transportabel! Den kunde De altsaa nok saa dejlig spasere med under Armen, naar De gik ud; og om Natten kunde den ligge og varme Dem i Sengen . . . Frisk Indfyring Morgen og Aften, som der staar i Annoncerne! Hvad siger De til det? Var det ikke en storartet Idé?"

„Maaske jeg *saa,* Hr. Pastor, maatte faa Lov at vende tilbage til mine Studier. Jeg vilde oprigtig talt i saa Fald være Dem *meget* taknemlig," afbrød Kapellanen ham atter, bukkede med ironisk Høflighed og forsvandt ud af Døren.

Pastor Müller lagde sig tilbage i Stolen og sendte efter ham en af disse vældige Lattersalver, der fik Støv og Møl og Spindelvæv til at sitre i Stuens mørke Kroge og Rotterne under

Gulvet til at fare sammen og spidse Øren. Oppe over Loftet hørtes atter Filtskoenes Trin og Stolen, der blev sat tilrette. Men endnu længe sad den Gamle og kluklo med fremstrakte Ben og Hænderne foldede over den hoppende Mave.

Pludselig sprang han op. Det var allerede mørkt. Skæret fra Kakkelovnen faldt paa de to smaa Glas, der stod urørte paa Bordet. Resolut satte han to af sine jætteagtige Fingre om det ene og tømte det; derpaa om det andet og sendte rask dets Indhold samme Vej.

Saa snoede han sig omkring, greb Stokken i Krogen, Kabudsen fra Knagen — og var ude.

Det var tæt Snefog, Bælgmørke, Nordenstorm. Sneen røg fra alle Kanter og samlede sig i mandshøje Driver langs Gærderne og i alle Sænkninger. Men Præsten satte sin Pigstav i Jorden og lagde sig frem imod Stormen, fulgt af sine Hunde.

Langt paa den anden Side Bakkerne laa jo en gammel syg Mand og ventede.

Imidlertid dalede Støvet derhjemme i „Hulen" atter uforstyrret ned gennem den rolige Luft. I Aftenens Stilhed stak Rotterne deres spidse Snuder op af Hullerne i Krogene, løb over Gulvet, bedes, peb og væltede sig under Sofaen, mens Edderkopper, Møl og Mider færdedes lydløst oppe i Bjørnehuderne og i de gamle Spindelvæv under det røgbrune Loft. Og henne over Ilden i Ovnen stod den forglemte Søbekaal og snorkede sørgmodigt hen til ingenting.

Om denne Præst, hans Liv og mærkelige Levned er det, at disse Blade skal berette.

Der eksisterede for et Par Menneskealdre siden — og sandsynligvis eksisterer der derfor endnu — en kongelig Anordning, et ministerielt Reskript eller noget lignende, ifølge hvilket fattige teologiske Studerende, der vilde forpligte sig til efter endt Eksamen i et længere, forøvrig ubestemt Tidsrum at virke som Præster oppe i vore grønlandske Besiddelser, kunde erholde en

aarlig, ikke ganske ubetydelig offentlig Understøttelse til deres Studeringers Fortsættelse. Et menneskekærligt Reskript!

Alligevel var der — i hin paa Teologer ellers saa overvættes rige Tid — ikke mange, der fulgte Opfordringen. Og de faa, der gjorde det, hørte ingenlunde altid til de udsøgte; tværtimod. Det var, naar Sandheden skal siges, i Almindelighed endog temmelig forkomne Eksistenser, som Livet paa en eller anden Maade allerede havde taget haardt paa — synkefærdige Vrag, der i Nødens Stund greb Statens udkastede Madding som en sidste Redningsplanke.

Sagen var den, at det „forøvrig ubestemte" Tidsrum, for hvilket man forpligtede sig, i Reglen strakte sig over saa godt som hele Resten af vedkommendes Liv. Kun i sjældne Undtagelsestilfælde kunde en tidligere Benaadning ventes.

Man forstaar da let de Følelser, med hvilke et ungt Menneske lod sig forskrive til denne livsvarige Forvisning, den stille Gysen, hvormed han maatte tænke paa den Dag, da Kaldsbrevet vilde komme og Skibet lægge ud og Byens Spir og Taarne forsvinde under Bølgen med den Kyst, som han maaske aldrig mere skulde gense eller i det heldigste som en gammel Graaskæg med sneblændede Øjne — efter en livslang levende Begravelse deroppe i den evige Isørkens frygtelige Ensomhed. Hellerikke er det vanskeligt at forstaa, at disse „grønlandske Studenter" — som Staklerne kaldtes — med saadanne Udsigter for Øje ikke altid førte det mest eksemplariske Levned i den korte Tid, de endnu havde at leve i. Fortidens Ulykker, Skuffelser, Savn og Nød havde tilmed paa Forhaand løsnet Grunden under deres Fødder; og Bevidstheden om at have „solgt sig" dræbte snart den sidste Rest af Selvfølelse. De sank hurtig ned til en lysskyg og menneskefjendsk Tilværelse i berygtede Smøger og i Kælderbeværtningernes Bagstuer, hvor de med en dyrisk Forslugenhed tog for sig af Livets Goder, mens der endnu var Tid . . . indtil en Nat, da de kom hjem til deres kolde Kvist og, idet de tændte Spiddelyset, blegnede ved Synet af et stort blaat Brev, det officielle Tilhold om at indstille sig til den teologiske Eksamen for med første Foraarsskib at drage op til — „Synder-

nes Forladelse, Kødets Forsagelse og den evige Is", som det hed mellem de ulykkelige.

Og Thorkild Asger Ejnar Frederik Müller, der hørte til iblandt dem, havde ikke været anderledes end de fleste.

Der lever maaske endnu dem, der fra hine Tider vil mindes en sværlemmet og enfoldig udseende Student, som vakte Latter overalt, hvor han viste sig; og rimeligvis vil man i saa Fald bedst huske ham fra nogle Forelæsninger i det teologiske Avditorium, til hvilket han et Par Gange havde forvildet sig, men hvor hans Tilsynekomst straks i Døren vakte en saadan Munterhed, at han atter skyndsomst fortrak, . . . eller maaske endnu bedre fra en af hin Tids smudsige og uhyggelige Studenterbillardstuer, hvor han ofte sad hele Dage igennem i samme mørke Krog med Albuerne paa Knæene og Hagen hvilende i Hænderne, som sov han indvendig, mens han med et halvslukt Blik saae ud paa Vennerne omkring Billardet og blot nu og da trak Mundvigene op til et sløvt Smil, naar det nemlig behagede en af disse at hælde en Snaps Brændevin ud over hans Hoved eller paa anden Maade at være vittig paa hans Bekostning. Uden nogensinde selv at sige et Ord eller tage Del i Lystigheden men taalmodigt findende sig i at blive benyttet af Kammeraterne til en hvilkensomhelst Spøg kunde han sidde timevis uden at røre sig, — som en kæmpestor Skifting, et tungt, altfor godmodigt Troldmenneske, der forlængst var bleven enigt med sig selv og andre om, at det var kommen til Verden som en Umulighed.

I Virkeligheden havde der ogsaa hersket en rørende Enighed herom næsten fra samme Stund, den lille Thorkild første Gang aabnede sine store, vandblaa Øjne i Moderens Sovekammer. Slægt og Venner havde ikke højlydt nok kunnet forsikre, at han var og blev, hvad de med et formildende Ord kaldte „abnorm". Og hans stakkels bekymringsfulde Moder kunde under hans Opvækst ikke ofte nok tage hans store Hoved mellem sine Hænder for at fortælle ham, hvor ringe Haab han turde gøre sig for Livet, hvor lidet han maatte vente, at dette vilde bringe ham, og hvorledes han med Taalmod og Ydmyghed maatte bære det Aag, som Vorherre havde lagt paa hans Skuldre.

Thorkild saae Dagens Lys i en lille jysk Provinsby, hvor hans Fader, der var Adjunkt, døde kort Tid efter Drengens Fødsel og efterlod Moder og Barn i trange Kaar. Paa nogle Slægtninges Bekostning og under disses strenge Opsigt blev han fra sit tiende Aar anbragt i Byens Latinskole for efter et Ønske, som Faderen havde udtalt paa sit Dødsleje, og som de efterlevende derfor mente at burde opfylde, at uddannes for den studerende Stand.

Det var lange og kvalfulde Aar for det mislykkede Barn. Mere end een Gang var man lige ved i Fortvivlelse at opgive Forsøget; og da Thorkild endelig i sit tyvende Aar slap igennem Studentereksamen, lod man ham øjeblikkelig indskrive til grønlandsk Præst, idet Familien fik den svage og forknyttede Moder overtalt til at tro, at der ikke var nogen anden Udvej for ham.

Thorkild selv gjorde ingen Modstand men fandt sig i denne Afgørelse med den samme Taalmodighed, hvormed han efterhaanden havde vænnet sig til at modtage „Skæbnen"s Tilskikkelser. Da det først var gaaet op for ham, hvor man havde anbragt ham, hvor han havde sin Plads — fulgte han trolig „Grønlænderne" i Hælene, baade til de mørke Smug og til Kælderbeværtningernes Bagstuer, tilsyneladende uden nogensinde rigtig at vaagne til Bevidsthed. I Virkeligheden var han dog hverken saa sløv eller ligegyldig, som han gav sig Udseende af. Den uforanderlige Sindsro, han bar til Skue under alle Ydmygelser, var nærmest en tilvant Grimace, bag hvilken han fra Barnsben havde skjult Sorgen og Skammen over at være født som et saa ynkværdigt og ubrugeligt Menneske; — det var en Slags Fortvivlelsens Ligegladhed, der undertiden i ensomme Øjeblikke kom Selvmordstanken nær. Mere end een Gang havde han virkelig tænkt paa at ende sit usle Liv; men Tanken paa Moderen havde bestandig holdt hans Haand tilbage.

Hvad hans Ydre angik, saa blev han nu hellerikke smukkere med Aarene, hverken i andres eller i sine egne Øjne. Et vildt, rødligt Skæg groede ham ud af det fregnede Ansigt, og de plumpe Lemmer voksede indtil det latterligt uformelige. „Bjør-

nen" kaldtes han allerede den Gang blandt Kammeraterne; og virkelig mindede han, naar han sad imellem dem, hensunken i sin Dvaledøs, med de store, røde Labber for Munden og det lodne Hoved ludende ud over Brystet . . . virkelig mindede han da om en stor, tæmmet Vildbams, for hvis halvlukkede Øjne taagede Drømmesyner med skiftende Billeder af Barndomsegnens store Skove og Moser gled forbi.

Nu hændte det just i disse Aar, at en usædvanlig streng Vinter bortrev et Par af de danske Præster i det nordligste Grønland, og da Thorkild en Nat kom hjem til sin tomme Kvist, fandt han derfor — længe før ventet — *sit* „blaa Brev" under Spiddelyset paa Bordet.

Det var første Gang i sit Liv, at han følte Knæene vakle under ham. I tre Dage sad han indelukket paa sit Værelse uden at se nogen; en dobbeltløbet Rytterpistol laa paa Bordet ved Siden af ham.

Men under disse Dages Grublen fødtes en lysende Tanke i hans Hjærne, — en Tanke, hvis Snildhed overraskede ham selv paa samme Tid, som han ikke kunde forstaa, at ingen anden havde haft den for længe siden. Det gik nemlig op for ham, at man jo umulig kunde gøre ham til Præst. Han havde i de forløbne fem Aar næppe aabnet en Bog, og siden hine mislykkede Forsøg paa at trænge ubemærket ind i det teologiske Avditorium havde han ikke set Universitetets Mure. Han var fuldstændig „bar" . . . Og nu var det, han havde regnet ud, at ifald han ved den skriftlige Eksamen afleverede alle sine Opgaver ubesvarede og ved den mundtlige Prøve ikke sagde et levende Muk, saa kunde man umulig give ham nogen Karakter — og følgelig vilde man blive nødt til, i hvert Fald foreløbig, at lade ham blive hjemme.

Da Eksamen kom, gennemførte han sin Plan for den skriftlige Dels Vedkommende uden en Blinken; der blev en sand Jubel mellem Studenterne, da Rygtet fortalte om den grønlandske Bams, der havde leveret alle sine Opgaver „isblanke" op.

Dog, Thorkild havde gjort Regning uden den egentlige Vært, Ministeriet. Paa en Forespørgsel hos dette fra Fakultetet indløb

nemlig underhaanden det Svar, at Kandidaten nødvendigvis *skulde* have Eksamen, og det endog saa betids, at han som ordineret Mand kunde afgives til Kolonierne med først afgaaende Skib . . . Og saaledes muliggjordes da den Komedie, der endnu mange Aar efter skulde leve som et Sagn i det teologiske Fakultet.

For et propfuldt Avditorium af unge og ældre Præste-Emner, der var strømmet sammen for at overvære Forestillingen, maatte den arme Thorkild løbe Spidsrod gennem alle de teologiske Fag, af hvilke der var flere, han ikke en Gang kendte af Navn. Med en Haand paa hvert Knæ, Øjnene stift i Gulvet, — latterlig endog for sig selv i sin sorte, lejede Kjoledragt, der stumpede for Hænder og Fødder — sad han ubevægelig paa sin Stol som en Døvstum. Professorerne rasede; de snoede og vred sig som Orme, ruskede ham i Frakkekraven og raabte ham ind i Øret . . . men ikke en Stavelse kom over hans dirrende Læber.

Endelig, i det allersidste Fag, da Eksaminator — næsten under Avditoriets Jubel — ved en Overrumpling fik fremtvunget et „Ja" paa det Spørgsmaal, om det var mere end tre Aarhundreder siden Luther levede, fik Sagen dermed en Ende. Nu havde han jo dog svaret! — Og med sit *vix non contemnendus*, sit Præstebevis og Bispens strengeste Formaninger til flittigt og samvittighedsfuldt at indhente det saa sørgeligt forsømte, sendtes han op til det nordligste Præstekald i den vide Verden.

End ikke Moderen fik sagt et sidste Farvel . . . Skibet laa sejlklart paa Reden, og en Eftermiddag i Begyndelsen af April lettede det Anker.

Ingen var der til at tage Afsked med ham; — og snart skjulte Mulm og Taage den hjemlige Kyst for hans stirrende Øjne.

II

Der, hvor Landet højnede sig, og Fjældene — nøgne og sorte — traadte ud i det isopfyldte Hav, bøjede en Fjordarm sig ind mellem to skyhøje Klippebarme og trængte sig dybt ind i Kyst-

landet. I Mundingen var den vid og rummelig som et Sund, opfyldt af smaa, snedækkede Øer og klippefulde Skær, over hvilke Tusinder af snehvide Fugle kresede og fyldte Luften med Skrig. Men efterhaanden trængtes den i sit bugtede Leje bestandig snevrere sammen mellem høje, bratte, nøgne Fjældvægge, der — Tinde bag Tinde — løftede sig mod Himlen og forsvandt i dens Skyer. Men inderst inde udvidede Fjorden sig paany og endte som en næsten cirkelrund Indsø, der dækkede Bunden af en mægtig Klippekedel, hvis mere jævnt skraanende Sider og mosgrønne, gullige eller med Krægebærris bevoksede Klipperevner spejlede sig i dens stille Vande.

Det kunde af og til under den korte Sommer hænde — især imod Storm — at et Hvalfangerskib fandt Vej herind mellem Fjældene og vakte Ekkoet op med sine klirrende Ankerkættinger og sine Menneskestemmer, . . . eller at en af Storhavets Hvaler forvildede sig ind mellem Skærene og piskede Vandet i Vrede, indtil den med Sprøjt og Larm slap ud igen. Men ellers laa Stilheden dyb og slumrende mellem de rolige Fjælde, Nat og Dag uden at brydes, . . . kun ligesom sat i Musik af Midnatssolens summende Myggesværme, der stod derude over det gyldenfarvede Vand som sorte, dansende Slør, hvorigennem Solstøvet sigtedes. Nu og da lød et lille Plask ude fra Dybet, hvor en sort, blank Ryg skød sig op og forsvandt. Brede, buttede Snuder stak op hist og her i Vandskorpen for at drikke Luft og dukkede derpaa lydløst under.

Ned ad Fjældsiden kom den blaagraa Ræv med søvnige Skridt. Paa en Afsats i Klippen standsede den og gabede rødt . . . rystede derpaa Pelsen og gik videre, . . . fulgte saa et Stykke langsmed Søbredden, hvor smaa, mangefarvede Kiselsten glimtede frem fra Bunden af det klare Vand, snappede dovent efter en Myg og begyndte endelig med sin spidse Snude at rode om mellem en Bunke afgnavede Ben, der laa udenfor Indgangen til et forladt , halvt sammensunken Hule af Mostørv og Sten, ind i hvis Kølighed den tilsidst forsvandt.

Rundt omkring Søen, spredt under Klippeskrænterne, laa en hel lille Koloni af saadanne smaa sammensunkne Jordkuler

— de Indfødtes kummerlige Vinterboliger — som de ved første Glimt af Vaar og Sol havde forladt i Huj og Hast for at ty op til den glade Rensdyrsjagt inde paa de store Højsletter under Indlandsisen. Ogsaa et tarveligt Stenkapel fandtes her, bygget op mod selve Klippesiden og med et Trækors over Indgangen. Og oppe paa en Fjældskrænt hang en rødmalet Bjælkehytte med hvide Vinduesrammer, Bræddetag og en indhegnet Gaard for Hundene, — Præsteboligen.

Men ogsaa denne var nu forladt. Kun Ræven luskede ved Aftentid derop med Pelsen fuld af Myg for at gnubbe sig op ad Hjørnestolperne.

Men naar den lange Vinternat nærmede sig og Sneen begyndte at lægge sig over Landet, vaagnede der Liv i denne øde Stenkedel. Fra Øst arbejdede smaa, skindklædte Skikkelser sig ned over Fjældsiderne med Hundekobler og tungt belæssede Slæder. Nogle kom paa Ski — i strygende Fart ned over Skraaningerne! Samtidig kom andre vestfra, ind igennem Fjorden, i store, gule Skindbaade og smaa Kajakker . . . to, tre Familjer i Følge, snakkende, kævlende og leende. Fruentimmerne sad ved Aarerne, gulbrune og sortøjede, nogle med Patteglutter bag paa Ryggen i Amauten. Og alle Baadene var fulde af Skindbylter, Spæk, Klumper af blodigt Sælhundekød, Fuglevildt, stinkende Huder og store, opspilede Rensdyrmaver fyldte med Blandinger af Mel, Gryn eller Ærter, som de havde tusket sig til paa Handelspladsen sydefter.

Hver Dag bragte nye Familjer til Kolonien. Der blev et støjende Liv rundt om Søen af smaa, skindklædte Skikkelser, der endnu var som halvt berusede af Sommerens Sol og den vilde Jagt oppe under Højlandsisen. Vinterboligen skulde ordnes, Sten og Mos skulde samles, de nye Huder spredes ud over Klipperne for at vindtørres. Oppe i Fjældrevnerne, paa afsides Steder, blev Vinterforraadet nedlagt i Stendysser og omhyggeligt tildækket med Huder og Sne. Og inde i Hulernes Mørke vraltede de gamle Koner snakkesalige omkring og bredte Skindene over Sovebrikserne, fyldte Tran i Vægstenslampen og

hængte den store Kogegryde op under det lave, vaadtdryppende Loft.

Alt imens sank Solen dybere og dybere under Horisonten, og Mulmet gled ind fra Nord med tætte, kolde Snebyger og bidende Isvinde.

Men selv i Vinternattens maanedlange Mørke, naar Landet laa begravet under favnehøje Driver og Havet stod ispakket og mørkt, saa langt Øjet naaede, saa *levedes* der dog, om ogsaa ofte fattigt nok, heroppe under Sneen. Hist og her faldt et rødligt Skær fra Hulens Tarmrude hen over det hvide Dække, der i Almindelighed havde sænket sig lidt over en saadan Plet paa Grund af det ophedede Rum nedenunder. Nu og da kom en Skindbylt krybende ud paa alle fire fra den lange, lave, stensatte Gang, der fra Hulen førte ud i det fri. Og altid gik de store, slunkne Hunde søgende omkring og hylede i de bitterkolde Nætter.

Ude paa Fjorden, skjult i Frosttaager, stod stivfrosne Fangere paa Vagt ved Sælhundenes Blæsehuller. Urokkelige stod de der i Timevis med Harpunen parat i den højre Haand, . . . løftede kun nu og da varsomt en Fod for ikke at fryse fast til Isen. Andre færdedes ude mellem Skærene med Bue og Pil og vovede sig bestandig længere bort, efterhaanden som Vinterforraadet slap op og Frosten lukkede alle Sunde.

Og var end Sulten og Nøden mangen Gang stor paa denne Tid, saa døde man dog sjælden *helt*. Naar det sidste Stykke frosne Spæk var fortæret og Vægstenslampen under Loftet gaaet ud af Mangel paa Næring, rullede man sig sammen i Mørket over Stenbrikserne og laa der tavs og ventede taalmodigt paa den Stund, da Sneen paa Tinderne atter første Gang tændtes af hint blege Guldskær, der bebudede, at Solen var i Frembrud.

Da kom de alle krybende ud fra Hulerne — store og smaa Skindbylter — rejste sig paa vaklende Knæ og stirrede med de matte Øjne op imod det fremmede Lys, der ligesom legende kom og svandt paa Fjældkammene. Gamle Folk og de, hvem Sulten havde udmattet, saa de ikke kunde støtte paa Benene, blev baaret ud i det fri, for at ogsaa de kunde se paa, hvorledes

Skæret Dag for Dag krøb længere ned ad Klippesiderne. Endelig kiggede den første smalle, rødglødende Rand af Solen op over de blaanende Fjælde i Syd. Store Glædestaarer randt ned ad de udhulede Kinder. Man raabte og klappede i Hænderne, humpede om paa de kluntede Lemmer og faldt hinanden om Halsen af Sindsbevægelse. Mødre rakte deres Børn frem paa Armene og skreg i vild Henrykkelse, ogsaa Børnene strakte deres smaa, magre Hænder ud imod den store Varmekilde og blandede deres Stemmer i det fælles Halleluja-Raab:

Sekinek! Sekinek!

For hver Dag hævede den røde Kugle sig et Stykke højere op paa den blaa Himmel og lagde et Liv af Farve og Glød over Landet, hvor Sneen svandt i skummende Strømme ned ad Fjældsiderne. Og da den tilsidst sletikke mere forlod dem, og Døgnet blev en lang, solsitrende Dag, begyndte det at myldre op fra alle Klipperevner og Spalter med ungt, glinsende Mos og rødligt Lav, der skød sig frem og hagede sig fast og dækkede som et festlig spraglet Blomstertæppe alle Skrænter og Dale. Krægebærrene pippede frem, Bøllebuskene og de tommehøje Pileris satte smaabitte Blade . . . alt til disse frygtelige, ligesom underjordiske Drøn rundt om fra Kysten — Skud paa Skud — hver Gang et Isfjæld brød sig løs fra Landet og satte Kursen ud over det genaabnede Hav.

Rolige, majestætiske gled disse Polarhavets mægtige Sejlere hen under den vinfarvede Himmel . . . som Æventyrslotte . . . som svømmende Krystalpaladser, med Tinder og kuplede Taarne, solrøde, azurblaa eller ligesom dryppende af Blod og Guld.

* * *

Der var noget paa Færde nede omkring Søen. Folk løb frem og tilbage paa Strandbredden, halede ud af Hulerne de Pjalter af Huder, Skind og sammensyede Tarme, som de i Vinterens Løb ikke havde fortæret, samlede deres Fangstredskaber og pakkede det altsammen paa de kajakformede Hundeslæder eller i de store, gule Konebaade, der i Række stod opskudt paa „Fjøren".

Vinterkolonien var i Færd med at bryde op. Nu, da Solen endelig var kommen, hastede man for at komme op til den glade Renjagt paa de vide Højsletter under Indlandsisen. Enkelte af Hulerne var allerede tomme, Beboerne draget tilfjælds. Og de, der var tilbage, tænkte blot paa hurtigst muligt at gøre sig færdig for at følge efter.

Oppe paa en Bænk udenfor den lille, højtliggende Bjælkehytte, der tjente til Præstebolig, sad Thorkild. Han sad i sin vante, foroverbøjede Stilling med Hagen i Hænderne og fulgte med stigende Spænding den travle Opbruds-Færd dernede omkring Søen, saae paa Slæderne, der blev pakket og snøret, Hundene, der blev koblet, de syge og svage, der blev baaret ud og lagt tilrette ovenpaa Skindbylterne. Han skulde selv tilbringe Sommeren paa en Handelsplads ved Kysten nogle Mil sydefter og ventede netop paa Bud fra det Baadmandskab, der skulde sejle ham derhen.

Hele Dagen havde han siddet saaledes og holdt Udkig. Han havde med Blikket fulgt hver Familje, der omsider var bleven færdig til Afrejse og under Latter og Snakken begyndte den besværlige Vandring op over Klippebrokker og stejle Mosskrænter, indtil de efter Timers Forløb forsvandt som smaa, mørke Prikker bag de hvide Fjældkamme. Og selv, naar de forsvandt, var han bleven ved at stirre efter dem, som om Bjærget havde aabnet sig for hans Øjne, og han bag Klippetinderne skuede ud over de vide, frodige Højsletter . . . saae Teltene, der blev rejst under Skrænterne med deres lange Træstager og det smukke Tarmskindstæppe foran Indgangen; saae de store, rygende Tranbaal, hvorom de brune Kvinder sad lejrede under aaben Himmel; saae den flygtende Ren med sine Kalve; hørte Hundeglam, Hallo og Skrig, mens Solen sitrede over det bløde, glinsende Mos . . .

Saa havde han — pludselig angstfuld — taget Øjnene til sig, presset Ansigtet ned i sine store, fregnede Hænder og siddet hensunken i hæftig Sjælekamp.

Det havde været en lang og tung Vinter for ham — denne første. Hele den lange Frostnat havde han siddet derinde under

den døsige Tranlampe i sin lille ensomme Bjælkestue, med det værkende Hoved presset fast mellem sine Hænder, og læst og læst i „Kristendom og Hedenskab", „Præk Jesus mellem de Vankundige", „Gylden Skatkiste", „Gangbare og anvendelige Metoder til højst nødvendig Indpodning af den kristne Læres Sandheder" — Skrift efter Skrift, en hel Kiste fuld, som Missionsselskabet havde givet ham med paa Rejsen.

Men hvor meget han end havde bestræbt sig for at bøje Tankerne under sin Vilje — det havde ikke været ham muligt at holde dem fængslede ved Bøgerne. Ved hver Lyd, der naaede op til ham fra Søen, rejste han lyttende sit buskede Hoved, og inden han vidste et Ord deraf, sad han fortabt i Gisninger over, hvorfra Lyden vel kunde skrive sig — om det kunde være Kajakkerne, der vendte hjem fra Fangst, eller Flænserne paa Stranden, eller maaske Ungdommen, der dansede *Pingasut* i Maaneskinnet foran Hulerne? Hørte han saa Kajakmændenes kendte Raab, naar de stod Fjorden ind med Fangst, var det ham umuligt at holde sig rolig længer; han maatte ud og se, hvad der var paafærde, og hvad de bragte hjem.

Han kunde gribe sig i at have staaet timevis udenfor sin Dør og fulgt de vilde Jagtskrig ved Sælhundemyrderierne ude paa Isen eller den rasende Forfølgelse af en anskudt Bjørn . . . med en Lidenskab som den, der i hans første Drengeaar havde været hans stakkels Moder til saa megen Bekymring og bragt alle Slægtningenes Afsky over hans Hoved. Endnu for ikke mange Dage siden havde han en Morgenstund gaaet i Tanker paa et ensomt Sted nede ved Søbredden, da han paa een Gang aandeløs standsede ved at faa Øje paa en Sælhund, der laa og vuggede sig i Vandet bag en solbeskinnet Isflage nær ved Kysten. Pludselig greben af en uimodstaaelig Drift var han krøben paa alle fire hen bag en Klippeblok og havde her givet sig til at skrabe med Stenene, der laa paa Strandkanten, og samtidig fløjtet sagte og blidt, saaledes som han havde set og hørt de Indfødte gøre det. Sælen begyndte ogsaa at lytte og se sig om og lod sig lidt efter plumpe ned i Vandet. Men straks efter viste den atter sit store, runde, lyttende Hoved i Vandskorpen og nu tættere

ved Land. Med bankende Hjærte skrabede han da atter med Stenene og frembragte med Læberne en ny Række bløde, langtrukne Lokketoner. Dyret stak sin brede, børstede Snude i Vejret, spilede Næseboerne op og forsvandt saa paany. Og da det nu for tredje Gang dukkede frem, og denne Gang ganske nær ved Land, listede han sig frem og slyngede med al sin Kraft en nævestor, skarpkantet Sten mod dets Hoved. Stenen ramte Dyret midt i Pandebrasken; Vandet omkring det farvedes rødt, da det dukkede under. I det samme vaagnede han skamfuld til Besindelse. Og fortvivlet over sig selv og sine ulykkelige Lidenskaber gik han hjem og begravede sig atter mellem sine Bøger.

Ofte i denne Tid havde han maattet tænke paa sin Fa'erfader, som han aldrig havde set, men om hvem en af Moderens gamle Tjenestepiger mangen Gang, mens han var Barn, havde fortalt ham skrækindjagende Æventyr. Han havde den Gang dannet sig den Forestilling om ham, at han havde været en berygtet Krybskytte og levet halvvejs som en Vildmand inde i de store Rold Skove nær ved Thorkilds Fødeby. Han havde ogsaa senere altid tænkt sig ham som en Kæmpeskikkelse med et vildt, rødt Skæg; og at han virkelig havde været Familjen til megen Sorg, sluttede han blandt andet deraf, at hans Moder aldrig nogen Sinde havde omtalt ham. Kun en eneste Gang havde han hørt hende nævne hans Navn, idet der i et af hendes bekymrede Øjeblikke var sluppet hende det Udtryk ud af Munden, at han — Thorkild — lignede ham. Han huskede endnu det forfærdende Indtryk, det havde gjort paa ham.

Han hævede Hovedet. Nede fra Stien, der langs Fjældskrænten førte op til hans Bolig, hørtes Menneskestemmer; og lidt efter dukkede to skindklædte Skikkelser — en Mand og en Kvinde — i hvilke han genkendte den gamle Ephraim og hans Datter Rebekka eller „Solen", som hun kaldtes paa Grund af sit milde Udseende. Han vidste ogsaa, at de kom for at tage Afsked; han havde hørt deres Hunde gluffe af glad Forventning nede ved Fjøren.

Ephraim var en lille, lidt duknakket Person med et langagtigt, mørkebrunt Ansigt, i hvilket et Par usædvanlig udviklede

Øjenbryn og et Sæt velbevarede Tænder var de eneste synlige Prydelser. Øjnene viste sig nemlig kun som to smaa, lidt skæve Streger højt oppe under Brynene, og Næsen var saa flad og uudviklet, at den tog sig ud som en lille tilfældig Hudlap mellem de brede og fremstaaende Kindben.

Han havde i sin Tid hørt til Koloniens voveligste Fangere og regnedes endnu blandt dens ædrueligste Familjeforsørgere. Men de sidste strænge Vintre, i hvilke han undertiden — som saa mange andre forøvrigt — havde maattet ernære sig af Tang og nogle gamle Angmasæthoveder, som han gravede op under Sneen fra Affaldsdyngerne, havde taget haardt paa ham, og han saae svag og lidende ud.

Thorkild bød ham sidde ned, og den Gamle gav sig til at fortælle om sine Rejseforberedelser og Sommerplaner. Han og Datteren skulde slaa Følge med et Par andre Familjer, med hvilke de havde haft Vinterbolig tilfælles; og saasnart Hundene havde faaet Mad, skulde de bryde op for at være over det første Fjæld inden Aften. Thorkild, der endnu kun daarligt forstod de Indfødtes Sprog, hørte temmelig adspredt efter ham men skottede til Gengæld ofte hen til Datteren. Hun havde stillet sig op ad en Klippeblok et Stykke fra dem og sendte herfra stjaalne Øjekast til den underlig sky og tavse Præst, som ingen ret kunde blive klog paa. Naar deres Blikke mødtes, blev de begge røde paa Kinderne og saae bort.

Rebekka var et lille buttet Pigebarn paa atten Aar med en noget lysere Hudfarve end Faderen og et livslystent Udtryk i sine smaa, skæve Øjne. Hun bar en Dragt af rødfarvet Skind, der sluttede godt om hendes stærke, sammentrængte Krop. „Toppen“ — Haartoppen — af blaasorte, stride Haar var bundet op i et Kvarters Højde og omviklet med et spraglet Skindbaand, og paa Fødderne havde hun et Par splinternye, med hvidt broderede Kamikker, som hun tydeligt umagede sig for at henlede Præstens Opmærksomhed paa.

Endelig rejste Ephraim sig og tog Afsked. Thorkild gav dem begge Haanden men paa en saa tøvende, urolig og fraværende Maade, at Fader og Datter forundrede saae paa hinanden.

Og da de var gaaet, blev han staaende i sin Dør og fulgte dem med Øjnene, mens de vraltende gik nedover Stien. Ved en Drejning af denne vendte Rebekka sig om for at se efter ham. Og hver Gang, Stien derefter svingede, vendte hun sig paany for at se, om han endnu stod der.

Thorkilds Hjerte var kommen til at banke; Blodet steg ham voldsomt til Hovedet. I et Par Minutter stod han med Haanden krampagtig omkring Dørkarmen i heftig Kamp med sig selv. Pludselig traadte han nogle Skridt frem, satte sine store Hænder for Munden og raabte med skælvende Stemme:

„Ephraim! . . . Ephraim!“

Dernede paa Stien vendte de to smaa Skikkelser sig om og saae op.

„Palase! . . . Oi!“ svarede Mandslingen.

— — Henimod Aften, da et Par af de Folk, der skulde sejle Thorkild ned til Handelspladsen, kom for at afhente hans Tøj, fandt de til deres Bestyrtelse Huset tomt, Døren stænget og Vinduerne tilspigrede.

Præsten var draget tilfjælds med Ephraim og hans Følge.

* * *

Han var blandt de første, der kom tilbage, da Sneen faldt. Paa Ski foer han ned over Fjældtragtens Sider, fulgt af sine Hunde. De, der ikke havde set ham siden Foraaret, kunde næppe kende ham igen. Ikke alene havde hans Hoved løftet sig, hans Øjne faaet Liv og Kinderne Farve; men der var kommen ligesom noget af Sletternes Uendelighed i hans Blik, noget af Jagtens gjaldende Hallo i hans stærke Stemmes springske, hastige Tale.

Han var blevet et nyt . . . et genskabt Menneske. Han havde selv mærket, hvorledes nye Livskilder var sprudlet frem i hans Indre, mens han sanseløs fartede omkring, — han vidste ofte ikke selv, hvor eller med hvem. Snart i eet Følge, snart i et andet havde han, efterhaanden som han lærte Folkene og Sproget at kende, tumlet sig ved Laksefangsten langs Elvene og paa Jagten under den blinkende Højlandsis, ja endog en Gang vovet sig

op paa selve denne sammen med Ephraim og hans Sønner for at søge en Rudel Rener, hvis Spor man havde kendt. Og da Folkene først ret havde mærket, af hvad Spæk deres nye Præst var skaaret, havde det ikke varet længe, før de betragtede ham som en af deres egne. Han havde sovet i deres Skindtelte mellem Kvinder og Børn, med et Bjørneskind over sig og en Bylt Huder under sit Hoved. Han havde spist sammen med dem omkring den store Fællesgryde — Rensdyrskinker, Krægebær kogt i Spæk, Edderfugleæg og frem for alt Sommerens skattede Herreret: de store, fyldte Rensdyrmaver med deres Indhold af halvfordøjet Planteføde og Spyt. Til Gengæld havde han lært dem at skyde med en gammel Bøsse, som han havde haft med sig fra København, og som havde vakt deres himmelnedstyrtende Forbavselse. Og naar Dagen hældede, og man sad lejret omkring de rygende Tranbaal, havde han bidraget til Underholdningen ved at fortælle Sagn og vilde Æventyr, som han huskede fra sine Drengeaar, og havde da faaet dem til at lytte med maabende Munde.

Og nu standsede han ikke. Nu, da han havde vovet Springet, lukkede han Øjnene, stoppede Ørene til for Samvittighedens Røster . . . og lod sig glide.

Endnu inden Vinteren havde islagt Fjorden og lukket Sundene, havde han lært sig at styre en Kajak og sigte med en Harpun. Han lærte at gennembore Rypen i Flugten med en Fuglepil og træffe den springende Hare langt borte. Tiden fløj fra ham ude mellem Skærene ved Utokfangsten eller i en Slæde med seksten halsende Hunde til Forspand . . . i Dagevis gik det op og ned over Fjældene efter Ræven! Undertiden var han næppe kommen hjem om Aftenen og havde faaet lagt sig under Skindtæppet i Sengen, før der blev banket paa hans Rude.

„Hvad godt?“

„Bjørn i Fjorden, Præst!“

„Hejsa! — Bjørn!“ . . . Bøssen fra Væggen, Pelsen paa, og ud igen i Natten.

— — Han gled, han gled.

Det kunde vel endnu af og til hænde, naar Blodets vilde Fart sagtnede for en Stund, at han da ligesom saae sig selv i Ansigtet

— og slog Øjnene ned. Han kunde da blive næsten bange for sig selv, . . . for Synet af sin egen Haand, naar den endnu var blodig efter den sidste Flænsning, eller for sit uklippede Skæg og Klangen af sin dybe Stemme. Han saae da atter for sig sin Bedstefaders afskrækkende Billede, mindedes den Tavshed, der havde hvilet om hans Navn, og det rædde Glimt i sin bekymrede Moders Øje den eneste Gang, hun havde taget det paa sine Læber.

Saaledes sad han en Aftenstund angrende udenfor sin Dør med Hovedet mellem sine Hænder. Dødtræt var han vendt hjem ude fra de yderste Skær, hvor et stort Drivaadsel af en Kæmpehval Dagen i Forvejen var indstrandet og siden bragt i Land. Hver Mand i Kolonien havde i den Anledning været paa Benene for at sikre sig sin Part af Byttet. Thorkild havde med sædvanlig Iver deltaget i den besværlige Indbjærgning og senere forestaaet saavel Sønderhugningen af det store Dyr som Uddelingen mellem Parthaverne; og efter i over et Døgn at have færdedes mellem disse uhyre Stykker blodigt Kød saae han nu overalt kun rødt for sine Øjne.

Over hans Hoved hvælvede sig den dybblaa Himmel tæt besat med store gyldne Stjerner. Ude i Øst steg Maanen langsomt op over Fjældkammen og lagde et ejendommeligt mælkeagtigt Skær henover den nyfaldne Sne. Nu og da kastede et Nordlys sig hen over Himlen.

Nede omkring Søen, hvor Tarmruderne over Hulerne skimtedes som rødligt lysende Prikker i alt det hvide, lød Lystighed og Sang i Anledning af den uventede Velstand, hvori Kolonien ved den rige Fangst var bleven stedet. Travle, mørke Skindbylter krøb ud og ind. Endog Hundene legede af Glæde.

Med eet hørte Thorkild Skridt lige ved Siden af sig.

Han saae op. Der stod — i det fulde Maanelys — Rebekka og lo ned til ham. Hun var klædt i en hvid, ganske ny Anorak, kantet for Hals og Haandled med sort Hundeskind og pyntet med røde Baand; dertil havde hun spraglede Sælhundeskindsbenklæder, broderet med rødt op ad Forsiden, rødfarvede Kamikker og et guldindvirket Baand viklet om Haartoppen.

Han saae længe paa hende, som vaagnede han af en Drøm. Maanen skinnede ind paa hendes hvide Tænder og gav hendes smaa Øjne en spillende, grønlig Glans.

„Men . . . Er det dig, kære!"

Ja, vist var det hende! Hun lo med sin tørre, knebrende Latter og ruskede ham i Skægget. Havde han ikke hørt, at hun kom?

„Men — men min sødeste Pige! . . . Du er saa fin! Du er pyntet! . . . Kom og sæt dig her!"

Nej, nej, hun kunde ikke blive idag. Hun skulde bare hilse og sige, at Fa'er havde fanget Ulk, saa dersom han havde Lyst, saa var Mo'er netop nu i Gryden.

„Hvad siger du? . . . Har din Fa'er fanget Ulk?"

Ja vist havde han saa. Og han skulde bare skynde sig lidt, for de ventede paa ham. Og uden at ville høre paa de Indvendinger, han begyndte at komme med, kravlede hun ind i hans Stue, slukkede Tranlampen, der brændte derinde over en opslaaet men støvbelagt Bog, lukkede hans Dør og rakte ham derpaa smilende Haanden.

Men i Stedet for straks at følge drog Thorkild hende til sig med opbrusende Voldsomhed, tog hende i sine Arme, bøjede hendes Hoved tilbage og trykkede hende et, to, tre Vildmandskys paa hendes Mund.

Hun blev vel straks noget forbavset over disse uforberedte, glubske Kærtegn; men da hun laa i hans Arme, saae hun op paa ham med en stille Jubel i sit Blik.

Nede foran Ephraims Hule kunde man alene paa Grund af de mange dybe Fodspor i Sneen skønne, at der maatte være noget usædvanligt paa Færde indenfor. Den lange, lave Indgangs isbedækkede Vægge var ogsaa ganske blankslidte af de mange stive Skindklæder, der i Dagens Løb havde presset sig frem imellem dem, og naaede man paa alle sine fire hen til Enden af Gangen og stødte den lave Dør op, fandt man den indknebne Hule fyldt af Mennesker — hovedsagelig Medlemmer af de tre Familjer, der beboede den. Rundt omkring langs de vædedrivende Stenvægge laa de paa Brikserne: Mænd, Fruentimmer

og Børn i Flæng — alle nøgne; thi Heden og Osen herinde var forfærdelig.

En gammel, hjulbenet, fed og ganske skaldet Kone, sort af Sod og Snavs, og med en Skindpjalt omkring de laskede Lænder, stod ved den sorte Gryde, der hang i Loftet over Tranbaalet midt i Stuen. Henne i en Krog sad en Flok stilfærdige Børn og suttede ivrigt paa store Kødstykker, hvis Spæk drev dem ned over Fingrene.

Man havde opgivet at vente paa Thorkild. Enhver havde med Fingrene taget sig et Stykke af Gryden og sad eller laa nu og snittede det itu med sin Kniv, mens Hulen fyldtes af Larmen fra disse mange snaksomme og smaskende Munde og af den tykke Em, der steg op fra de brune, ophedede Legemer, som Baalskæret belyste.

Endelig hørtes Skraben udenfor, og Thorkilds kendte, hule „Ohøj!“ lød fra Indgangen, idet han kravlede igennem. Dørlemmen stødtes op, og under glade Velkomsthilsener fra alle Brikserne krøb han ind i Hulen, mens Rebekka ubemærket sneg sig ind bag hans Ryg. Han smøgede Pelsen og Undertrøjen af sig, strøg sig gennem Haaret, der var varmt og uredt, og gav sig straks i Lag med Fisken, som den gamle Kone med sine sorte Fingre trak op ved Halen fra den spilkogende Gryde.

Henne i Hulens mørkeste Krog havde allerede Rebekka taget Plads. Hun sad paa Hug, halvt nøgen, kun indhyllet i et Skindtæppe . . . ikke et Sekund slap hun Thorkild med sine af Forelskelse tindrende Øjne.

— —

Han gled, han gled.

Han mærkede det tilsidst ikke længer selv. Dagene gik, og Aarene svandt, og han holdt næppe Tal paa dem.

En skøn Dag giftede han sig endog — med Rebekka naturligvis.

Han vidste jo nok, at hendes Ansigt kunde have været regelmæssigere, Øjnene mere sjælfulde, Kroppen mindre firkantet. Men han saae ogsaa den taknemlige Glæde, der lyste ud af disse Øjne, blot han lod sin Haand glide over hendes Kind, den Tro-

fasthed, hvormed hun ventede ham derhjemme i deres lille Stue og i Døren spejdede efter hans Komme, naar han var ude paa sine Langfarter med Slæden og Hundene. Og han mærkede den barnlige Tryghed, hvormed hun kunde lægge sig ind til ham under Skindtæppet i de mørke Vinternætter, naar Snestormen foer over Huset og rystede Væggene.

Han var lykkelig. Og Rebekka var lykkelig. Og hveranden Sommer oppe ved Renjagten sprang en lille, buttet Grønlænder frem af hendes Skød.

Forbindelsen med Hjemlandet havde han efterhaanden ganske afbrudt. Han smilte, naar han kom til at mindes den Spænding og Uro, hvormed han i den første Tid havde ventet paa, at Kajakposten — een Gang aarlig — skulde dreje ind fra Fjorden. Nu var alt derhjemme bleven ham fremmed og for Alvor ligegyldigt, Kammeraterne havde glemt ham, hans Slægtninge spurgte end ikke til ham; og da der endelig et Aar heller intet Brev kom fra Moderen men kun en kort Meddelelse fra en Prokurator om hendes Død, glemte han Hjemmet helt.

Men heroppe under Ispolen levede han et langt og glæderigt Liv. Mellem disse fattige, nøjsomme Mennesker lærte han en Lykke at kende, hvorom han ikke havde drømt, den Gang han sad med Selvmordstanker paa sin tomme Kvist i København. Her fandt han, mens hans Haar graanede, det Hjem, der var bleven hans Barndom nægtet, de Venner, han i sin Ungdom havde maattet savne, den Gerning, der blev forstaaet og gjorde ham elsket. Han blev tilsidst en Fader for alle disse Naturbørn, deres fælles Raadgiver og Trøster. Og naar han om Vinteren i den lille Stenkirke eller om Sommeren under den aabne Himmel samlede sine Skarer omkring sig og paa sin egen, djærve Maade og efter fattig Evne søgte at løfte Sløret for Livets og Dødens Gaader, kunde han faa Hjærterne til at banke inde i de stive Skindbylter, fordi han selv var saa fuld af Taknemlighed, at Lovsange til Livet og dets Herre af sig selv fødtes paa hans Læber.

— Heroppe blev Thorkild en gammel Mand.

III

Hvorfor han ikke blev deroppe? Hvorfor han alligevel tilsidst drog hjem? — Ja, vidste han det rigtig selv?

En Sommer oppe ved Renjagten mærkede han med eet, at han begyndte at ældes. Det havde været en usædvanlig vedholdende og streng Vinter. Sneen laa paa Klipperne til langt ind i Sommeren, og Isen stod endnu sammenskruet i Fjorden, den Gang han brød op med Familjen og drog tilfjælds. Han havde mellemstunder skrantet lidt, og nu, da Sommervarmen meldte sig, led han af en let Aandenød, der ofte tvang ham til at blive hjemme omkring Teltene og pusle om mellem Fruentimmerne og Børnene, mens de andres muntre Hallo og Skud hørtes ude fra Sletterne.

Dette passede ham ikke ret. Han kunde undertiden blive lidt umedgørlig; og en Dag, da Rebekka kom ud i Teltaabningen, saae hun ham sidde tankefuld paa en Sten med Haanden under Kinden. Hun nærmede sig stille, og idet hun varsomt lagde sin Haand paa hans Skulder, gik der som en Gysning igennem ham, og han saae adspredt op. Og da hun spurgte ham, hvorfor han sad der saa alene, rejste han sig og svarede undvigende.

Dette gentog sig nogle Gange i den følgende Tid, og Rebekka blev meget bedrøvet. Naar han da kom ind i Teltet til hende og saae hendes bekymrede Mine, klappede han hende mildt og smilende paa Skulderen men undgik hendes spørgende Øjne.

Tilsidst mærkede ogsaa Vennerne med Sorg, at der var noget i Vejen med ham. De spurgte ham, om han var syg. Han svarede: Maaske!

Men Sandheden laa dybere. Han var begyndt at længes . . . længes som den bjærgtagne, der i en Drøm har hørt sin Hjembys Klokker ringe.

Undertiden naar han havde siddet for sig selv og tankefuldt ladet Blikket vandre hen over de høje, nøgne Fjældtinder, som hans Fod ikke længer kunde naa, — undertiden var der da vaagnet i ham en Længsel efter endnu en Gang at hvile i Skyggen af sit Fædrelands store Skove, efter at strække sine Lemmer i en

saftig Kløvereng og høre Suset af en bølgende Kornmark . . . eller ligge stille oppe paa en grøn Banke, med Haanden under Nakken, paa den solvarme Jord, og føle Vinden stryge gennem Haaret, se ud over Kær med rødbenede Storke og broget Kvæg, over straatækkede Byer og støvhvide Veje, hvor strikkende Koner gik med Malkespanden paa Hovedet og Høstfolk kom med blinkende Leer over Nakken.

Og naar han saa var kommen til at tænke paa sin Moder, sin stakkels, svage Moder, — saa var der opstaaet hos ham et Ønske om dog en Gang at se hendes Grav og plante en Blomst paa den som et Tegn paa hans sønlige Kærlighed og som en stille Bøn om Tilgivelse for al den Sorg og Bekymring, hvormed han fra sin Fødsel havde fyldt hendes lille skrøbelige Hjærte.

Maaske var der ogsaa endnu en og anden gammel Ven, som vilde blive ganske glad ved at se ham igen, og til hvem han kunde fortælle om hele dette sit forunderlige Liv heroppe under Ispolen . . . Peter Brammer, Kristoffer Birch, Anton Hansen, og hvad de nu allesammen hed! Hvor de vilde blive forbavsede, naar han en skøn Dag traadte ind ad deres Dør og sagde: Hvem er jeg? Kan I huske Bjørnen? For her ser I ham! . . .

Vinteren derefter døde Rebekka, og han kunde da ikke længer bekæmpe sin Længsel. Med første Sommerpost skrev han hjem til Ministeren, og Aaret efter stod han med Udnævnelsen i sin Haand. Der blev Jammer og Sorg blandt alle de smaa skævøjede Skindbylter i den lille Koloni, da de fik at vide, at deres gamle Ven og Fader vilde forlade dem, og Thorkild selv fortrød da ogsaa sin Gerning i samme Øjeblik, han saae, at den havde baaret Frugt. Men nu maatte det ske. Sine Børn lod han foreløbig blive deroppe; først Sommeren efter, naar han havde faaet sig indrettet i sit nye Hjem, skulde de følge efter.

— — Saaledes skete det da, at „Bjørnen" en Dag i Eftersommeren dumpede ned som en himmelsendt Forskrækkelse til Søby og Sorvads blideligt henslumrede Menighed.

Der fortaltes, at Bispen nær havde faaet et af sine apoplek-

tiske Anfald den Dag, da han saae ham træde ind ad hans Dør i sin fedtede Pjækkert og med Skægget hængende som Istapper ned over det brede Bryst. Det traf sig dertil saa uheldigt, at den lille pertentlige Bisp ikke var nogen anden end hin Kristoffer Birch, Thorkild Müllers gamle Byesbroder og Skolekammerat, hvis Billede oftere i hans Udlændigheds sidste Tid var dukket op i hans Erindring; og da Thorkild nu genkendte ham, slog han sine mægtige Haandflader sammen og udbrød med et Glædesbrøl:

„*Nu* har jeg mine Bukser fulde! . . . Er det dig, du gamle Stoffer, der er bleven Bisp!"

Hvorledes Avdiensen endte, meldte Beretningen ikke, men baade Bisp og Provst blev hurtig enige om, at han var komplet umulig; — de satte sig straks i Bevægelse for paa en eller anden Maade at faa dækket over det beklagelige Misgreb og skaffet ham bort, inden han vakte altfor aabenbar Skandale.

Imidlertid løb Rygtet om den ankomne „Isbjørn" i Hast over det hele Herred. Rundt om i Præstegaardene kunde man fortælle om, hvorledes han, den første Gang han kom vandrende gennem Landsbyen med sin Hundeskindskabuds og store Pigstav, havde skræmmet Børn og Fruentimmer, saa de var flygtet ind i Husene, og hvorledes en gammel Mand var gaaet halvt fra sin Forstand af Skræk, fordi Thorkild pludselig var standset foran ham og havde lagt sin tunge Haand paa hans Skulder med de Ord:

„Her ser du for dig, min blege Ven, en gammel Ishavsfarer og Bjørnejæger, der har set og kendt Ting, min Fa'er, som hverken du eller nogen af jer allesammen her har saa meget som drømt om . . . Se frisk op! Her er ikke noget at ryste i Kamikkerne for. Vi to skal nok komme ud af det sammen, det kan jeg se paa dit ærlige Ansigt!"

Thorkild Müller mærkede jo nok den Forfærdelse, han vakte omkring sig, men i sin Enfoldighed betragtede han den som et Udtryk for Ærefrygt, en naturlig Respekt for den Mand, der havde levet et saa langt og mærkeligt Liv saa fjærnt fra sit Fædreland. Han havde glemt, hvad han i sin Ungdom havde

gaaet igennem her, og var efter fyrretyve Aars Fraværelse bleven altfor vant til Hyldest paa Grund af sine personlige Fortrin til nu at forstaa, at man ikke ogsaa hernede maatte beundre og misunde ham hans kraftige Skikkelse, hans Haardførhed og stolte Skæg. I Stedet for som i Ungdomstiden at føle sig trykket af sin „Umulighed", spaserede han frejdigt og selvtillidsfuldt omkring og hjemsøgte navnlig straks alle omliggende Præstegaarde i Haab om at træffe gamle bekendte, og ved alle folkelige eller kirkelige Forsamlinger, hvor der var mange Mennesker, anbragte han sig dristigt — endikke uden en vis Forfængelighed — paa de mest iøjnefaldende Pladser og stillede sin Vankundighed og sin blaanende Næse til Skue med en Ugenerthed, der satte selv Skolelærerne i Forargelse.

Der gik tilsidst næppe en Dag, uden at Rygtet løb med et eller andet, som fik hans Kaldsfæller til at rødme af Skam paa Standens Vegne. Saaledes havde han ved et stort Bondebryllup, hvortil han som Sognets Præst var indbuden, pludselig smøget sine Benklæder op over Foden for at fremvise sine Lægge; derefter havde han løftet Bruden i strakt Arm op mod Loftet, idet han triumferende havde set sig omkring og opfordret Ungdommen til at gøre ham det efter. Byens Skolelærer — en lille vissen Familjefader — havde ved denne Lejlighed endelig taget Mod til sig og foreholdt ham det upassende i hans Opførsel. Men i sit Overmod svarede Thorkild Müller ved at vende Mølle med Fyren, hvorved en Mængde Kager, Cigarer, Sukker etc., som denne i Aftenens Løb havde stukket til sig og anbragt i sine rummelige Baglommer, trillede ud paa Gulvet, — og han havde derved opnaaet for den Gang at faa Latteren paa sin Side.

Hans fortvivlede Kaldsfæller vekslede Brev paa Brev for at blive enige om en fælles Optræden overfor ham; og da han en Gang ved et Præstekonvent pludselig efter Diskussionens Afslutning viste sit frygtede Ansigt paa Talerstolen og begyndte at fortælle om sine grønlandske Æventyr — i et Sprog og en Tone, saa Ordstyreren hurtigt maatte fratage ham Ordet — blev

det enstemmigt besluttet at tage alvorlige og kraftige Forholdsregler for endelig at sætte en Stopper for Forargelsen.

Imidlertid var Ulykken den, at Thorkild Müllers Sognebørn efterhaanden var kommen til at holde af ham. Da den første Forskrækkelse havde sat sig, saae de nemlig, at der bag hans mærkværdige Ydre og forbavsende Væsen skjulte sig en Mand, der forstod dem, saadan som de ikke var vant til at blive forstaaet af deres Præster, — en Mand nemlig, der ikke var fremmed for nogen af de Følelser, som rørte sig i dem selv, og til hvem de derfor kunde henvende sig med deres smaa Bekymringer og store Sorger som til en af deres egne. Han kunde komme ind i deres Stue som deres Jævninge, sætte sig ved deres Bord og stille sin Sult ved deres daglige Retter, drikke en Snaps med dem uden Forlegenhed og befinde sig selv-fjerde i en Stue uden straks at føle sig forpligtet til at holde Foredrag eller prædike. De syge og døende fyldte han ikke med Bibelsprog og højtravende Forklaringer, men han satte sig stille ned paa Sengekanten og talte jævnt og beroligende til dem, læste et Stykke for dem af Testamentet eller et Par Salmevers og sørgede for Resten for paa bedste Maade at mildne deres Smerter og gøre deres Sind let og fortrøstningsfuldt.

„I skal ikke være forknytte," plejede han at sige. „For I har jo ikke saadan gjort noget videre ondt, vel? Og dersom I har, saa er jeg sikker paa, at I fortryder det nu. Vorherre er saamænd heller ikke saadan en gammel Gnavpotte, der sidder deroppe og regner den saa nøje ud paa Regnebrædtet. I skal se — han er saamænd helt skikkelig og vil nok tage godt imod jer."

Ikke heller kunde jo selv Thorkild Müllers bitreste Fjender benægte, at der virkelig var kommen Liv og Bevægelse i Søby-Sognets døde Masser, der hidtil havde været ligefrem berygtede blandt embedssøgende Præster paa Grund af deres ringe Sans for alt, hvad der laa udenfor deres timelige Velfærd. Disse Folk, der hidtil havde ment at skøtte deres Salighedssag ved nøjagtig at betale Præsten hans Tiende til den fastsatte Termin og forøvrig møde til Aarets tre store Højtider for at ofre, de

begyndte nu i bestandig tættere Masser at strømme til de Kirker, som forhen ofte havde staaet lukket mange Søndage i Træk af Mangel paa Tilhørere. Og naar saa Thorkild Müller steg op paa Prædikestolen med Skægget bølgende nedover den sjælden ganske propre Pibekrave og straks paa sin joviale Maade begyndte: „God Dag, kære Venner! Ja, saa er vi altsaa nu forsamlede her igen! . . . Hvad er forresten Klokken bleven? Er der nogen af jer, der har Uhr paa jer? . . . Halv elleve! . . . Naa! Ja, saa var det jo forresten, at jeg idag skulde fortælle jer noget om den Gang, da Jesus kom hen til denne her Enke — hvad var det nu, hun hed? — naa, det kan være lige meget . . . Skønt, vent lidt! — lad mig se efter i Bogen; det kan jo dog alligevel være ganske morsomt at vide, hvad den Dame har heddet," — — saa kom der Liv i de mange velnærede Ansigter, Ørene spidsedes, ikke en Sætning gik tabt for dem. Undertiden kunde han i Talens Løb blive saa humoristisk, at man sad i højlydt Latter over hele Kirkegulvet; men til andre Tider og især under de lange Bønner, hvormed han regelmæssig afsluttede sin korte Præken, kunde han blive greben af saa hæftig Bevægelse, at ogsaa hans Tilhørere betoges, og Lommetørklæderne kom i Virksomhed baade paa Mands- og Kvindesiden.

Efterhaanden strømmede Folk til hans Kirker endog fra helt andre Sogne, hvor man begyndte at faa Smag for denne Art Gudstjeneste, — og da kendte hans Embedsbrødres Forbitrelse ingen Grænser. Selv en grundtvigiansk Nabopræst, der holdt af at spille Friskfyr og hidtil havde behaget sig med at tage ham i Forsvar, begyndte nu at indse, hvilken farlig Person han var, og hvor nødvendigt det var for Standens Anseelse at faa ham fjernet.

Paa dette Tidspunkt var det, at der tilflød Sognet det lille Stykke Velærværdighed, der bar Navnet N. P. Ruggaard.

Han skyldtes et i meget venskabelige Former affattet Tilhold fra den lille, diplomatiske Bisp, der havde sine Grunde til ikke at gaa altfor haardhændet frem imod en gammel Kammerat, som havde haft Lejlighed til at lære hans Ungdomsliv nøje at kende. „Paa Grund af Sognets ikke almindelige Ud-

strækning og Hr. Pastorens fremrykkede Alder" — hed det lemfældigt i Skrivelsen, mens Bispen i sit stille Sind og med aabent Blik for Hr. Ruggaards særegne Evner fortrøstningsfuldt tænkte: Med ondt skal ondt fordrives!

Thorkild Müller tyggede længe paa den lange Skrivelse med dens mange omhyggelige Omskrivninger og dunkle Talemaader. Han havde allerede i nogen Tid forstaaet, at hans kære Kollegers Generthed overfor ham alligevel ikke grundede udelukkende i Ærefrygten for hans muskelstærke Legeme; og da han først var kommen saa vidt i Forstaaelse, havde Minderne fra hans Ungdom hurtig aabnet hans Øjne for mere. Nu — under Læsningen af Bispens Skrivelse — forstod han endelig den hele Sammenhæng.

„Tag mig det Leverspæk!" udbrød han med et grønlandsk Kraftudtryk og huggede Næven i Bordet. „Man vil snigløbe mig!"

Men da „Snigløberen" omsider ankom, og Thorkild første Gang saae det lille blege, bebrillede Individ, der krøb ud af Fodpose og Kavaj og forestillede sig som hans Kapellan, gik hans Vrede med eet over, — han maatte le himmelhøjt. At sende ham en saadan Stumpegumpe af et Mandfolk paa Halsen forekom ham saa grundkomisk, at han øjeblikkelig maatte ud i Byen og fortælle Vennerne om sin „gefærlige" Banemand. —

Imidlertid gav denne sig uanfægtet til at indrette sig oppe i sine Værelser og pakke ud af det Vognlæs fuldt af Kister og Kufferter, som han havde ført med sig. Han hængte egenhændig nye, blomstrede Gardiner for Vinduerne, anbragte sine treogtyve velholdte Piber i en dobbelt Række paa Væggen og en Kristusfigur af Gibs over sit Skrivebord. I en Krog skjulte han sit medbragte Forraad af Tobak (to Heltønder Posemelange og tre Kasser af de billigste Cigarer), og over Sengen fæstede han et selvlysende Kors med en gudelig Inskription. Med særlig Forkærlighed dvælede han ved Opstillingen af sit „Bibliotek", der bestod af en Samling gamle og værdiløse Ting, som han havde købt i Pundevis hos en Boghøker for at have noget at fylde op med; og da han med Skønsomhed havde faaet dem

anbragt i Reolerne saaledes, at de ikke stod for tæt, dækkede de ogsaa næsten en hel Væg ligesom i Bispens eget Studerekammer.

I det hele manglede han intet til Værelsets Udstyr; han havde en grøn Skærm til at hænge over Studerelampen, en Kvast med Fidibusser, en Voksstabel og en splinterny Stang Lak; ja, selv en Spyttebakke og en lille Dug til at lægge under Vandkaraflen havde han ikke forsømt at tage med sig.

Da saa alt omsider var paa Plads, slog han sin graa Slobrok omkring sig med en Bevægelse som en Flaggermus, der folder sine Vinger sammen, satte sig paa en Stol midt paa Gulvet og lod Blikket drage langsomt beskuende rundt i Stuen med et lykkeligt Smil, der fortalte, at han her stod foran Virkeliggørelsen af en længe næret Drøm, ved Enden af en lang og møjsom Bane, paa hvis lykkelige Fuldendelse han næsten ikke havde turdet tro.

Kapellan Ruggaard hed oprindelig beskedent nok Niels Peder Madsen og var en velhavende Bondes Søn fra de fede, østjyske Egne, hvor Børnene — som der siges — fødes med en Sølvskilling i Haanden. I sit femtende Aar blev han sat i Købstadens lærde Skole og havde her foretaget den første Forandring med sit Navn ved Tilføjelse af Stedbenævnelsen Ruggaard. Senere havde han ladet det undergaa en Ombytningsproces fra Ruggaard-Madsen til Madsen-Ruggaard, indtil han ganske havde bortkastet det besværlige Madsen og alene bevaret Navnet Ruggaard.

En ganske tilsvarende Forvandling var samtidig foregaaet med hans Person. Den rødmussede og firskaarne Bondedreng var efterhaanden blev blegladen og fed; det store, runde Hoved var sunket dybere ned mellem Skuldrene, og de farveløse Øjne stirrede frem med et nærsynet, stikkende Blik. Som han sad der indhyllet i den graa Slobrok med sit hvidgule, ganske kortklippede Haar, sine store, runde Briller, sin flade Næse og fuldkommen blodløse Hud, lignede han en Maddike, en af disse blege, lyssky Ormeskabninger, der indfinder sig overalt, hvor Raaddenskaben begynder, og som — set i Mikroskop — synes

at stirre En i Møde med et Par store, dumme og graadige Hornøjne. —

Skønt der fra de Overordnedes Side naturligvis ikke var bleven Kapellan Ruggaard noget særskilt betydet, havde han haft en fuldkommen klar og korrekt Forestilling om, hvad hans Opgave her i Sognet foreløbig var, og hvad man ventede sig af ham. Han indsaae, at der her aabnede sig en fortrinlig Lejlighed for ham til at erhverve sig sine høje Foresattes Gunst, — foruden naturligvis til at virke til Gavn for Kirken og dens Anseelse. Han havde dog været klog nok til i Begyndelsen at gaa frem med største Forsigtighed overfor en Befolkning, der allerede var sunket saa dybt i Forblindelse. Han begyndte sin Mission med meget beskedent at fremstille sig for Egnens formaaende Folk som Pastor Müllers ringe Medtjener og oprigtige Ven. Først lidt efter lidt forsøgte han — dog altid kun paa Tomandshaand og i de varsomste Udtryk — at vække Tvivlen om hans Tilregnelighed.

„Ak ja — vor kære Pastor Müller!“ kunde han vemodig sige paa det brede Maal, der var bevaret som et uforgængeligt Minde om hans Bondefødsel. „Bare han dog vilde unde sig lidt Hvile, lidt Fred! Hans mange fortræffelige Egenskaber tiltrods — dem ingen kan skatte i fuldere Maal end jeg — saa lader det sig vel næppe længer nægte, at der begynder at vise sig Tegn til en højst beklagelig Svækkelse af Aandsevnerne. Naa — alt staar i Guds Haand! Maaske er det kun en ganske forbigaaende Tilstand!“

Men med al sin Bondesnuhed havde han aldeles intet opnaaet. Det var saa langt fra, at den Bevægelse, Thorkild Müller mere og mere vakte rundtom, havde virket afskrækkende paa hans Sognebørn, at de tværtimod sluttede sig til ham med des større Stolthed, jo mere Modstand og Opsigt han vakte. Kapellanen var da efterhaanden bleven rasende. Han havde tænkt at vinde en let og hurtig Sejr over den uvidende Grønlænder, der — han vidste det bestemt! — end ikke kunde sine tre Troesartikler helt nøjagtigt. Men Sognets Bønder vilde slet ikke høre paa ham, naar han begyndte at udkramme sin Universitets-

videnskabelighed for dem, og lod sig ikke i mindste Maade imponere af hans store Bogsamling. Det var tilsidst end ikke langt fra, at de, smittede af Müllers Eksempel, begyndte at behandle ham paa en overlegen Maade og gøre sig lystig paa hans Bekostning. De kaldte ham oftest blot „Madsen", alene for at drille ham, — ja ved en Lejlighed, hvor ogsaa Pastor Müller var tilstede, havde en ung Fyr raabt til ham, da han kom:

„Der har vi saamænd Hr. Kapellan Madsen-Rugbrød!"

Denne dumme Vittighed havde de saa alle let af; og Müller havde sendt en Lattersalve op mod Loftet og senere ved alle Lejligheder gjort sig en Fornøjelse af med Højtidelighed at forestille ham med de Ord:

„Min højærværdige Foresatte — Hr. Biskop Madsen-Rugbrød!"

Men Hævnens Time skulde komme. Hin mørke Vinternat, da Thorkild Müller — trodsende Snebyger og Vinterstorm, kun fulgt af sine Hunde — drog afsted over Ødemarkerne for at komme tidsnok til at berette en gammel, syg Mand, gød han den Draabe i Forargelsens Bæger, der fik det til at flyde over.

Den gamle Mand, som den Nat laa for Døden, havde langtfra levet noget eksemplarisk Liv. Han havde blandt andet aldrig sat sine Fødder i Kirken, fordi han — som han sagde — „aldrig havde haft Tøj dertil". Han havde nu sendt Bud efter Præsten for dog at faa lidt at vide om det Liv, han skulde indgaa til; og Müller satte sig ved hans Seng og gav sig som sædvanlig til at fortælle, hvad han ifølge Biblens Ord mente at vide derom.

Da han var færdig, laa Manden en Stund og grundede. Derpaa sagde han:

„Ja, men — faar vi da hverken Ædelse eller Drikkelse deroppe?"

Müller maatte benægte dette.

„Og der er hverken Koner eller Kærester, si'er I? —"

Nej — deroppe toges ikke til Ægte.

„Faar man da itte saa meget som en Bid Skraatobak heller?"

Men da Müller ogsaa hertil maatte svare benægtende, vendte

den Gamle Hovedet mod Væggen, som om han vilde sige, at det Himmerig brød han sig ikke om at komme i.

Müller, som saae denne Bevægelse og forstod dens Betydning, blev med eet eftertænksom. Efter en Stund at have stirret mod Gulvet rejste han beslutsomt Hovedet og sagde, at det var noget Snak, han før havde fortalt ham, for i Himmerig fik alle det præcis saaledes, som de selv ønskede det. Og for at gøre sin Tanke rigtig forstaaelig for den gamle Mand, udviklede han nu nærmere, hvorledes man i det hele deroppe i Himlen bare behøvede at udtrykke et Ønske for at faa det opfyldt. Dersom han derfor skulde føle Sult deroppe, saa vilde Englene sikkert nok straks dække et Bord for ham med de kosteligste Retter, som han selv kunde vælge imellem. Ifald han fik Lyst til en Kone, vilde han heller ikke i den Henseende komme til at lide Nød, — ja, selv om han virkelig deroppe skulde føle Trang til Skraatobak, saa vilde saamænd Vorherre selv med Glæde række ham en Ende, for han kunde ikke nænne at sige nej til sine kære Børn, som var døde i Troen paa ham som deres ejegode Fader; han vilde netop, at hos ham skulde alle føle sig som hjemme.

Efter denne Forklaring vendte Manden atter tilfreds og beroliget sit Hoved. Derpaa foldede han de runkne Hænder, modtog det hellige Sakrament og sov lidt efter ind i sine Fædres Tro.

Men da denne Historie blev bekendt, rejste der sig et Forargelsens Skrig fra alle omliggende Præstegaarde og Degneboliger. At fremstille Vorherre som en almindelig Skænkevært og Sjælenes Hjem som en smudsig Beværtning — det gik over alle Grænser! Provsten satte sig straks ned for i en fortrolig Skrivelse at meddele Bispen det passerede. Han sluttede med den Bemærkning, at man vel herefter kun kunde gribe til den Forklaring — som (tilføjedes der i Parentes) ikke heller var ualmindelig saavel i som udenfor Sognet — at Pastor Müllers aandelige Evner ikke længer var usvækkede, men at han maatte siges at lide af allerede i høj Grad udviklet Sjælsforstyrrelse.

Efter Modtagelsen af denne Skrivelse slog Bispen utaalmodigt Knoen i sit Skrivebord og tog en længe ventet Beslutning: han meldte gennem Provsten sin Ankomst til Sognet.

IV

Allerede før Klokkerne begyndte at ringe sammen, var den lille Kirke stuvende fuld af Folk. Hver Plads — lige op til de to Rækker Rørstole og den højryggede Kurvestol i Koret, som var bestemt til Bispen og hans Følge — optoges af en højtidelig og højtidsklædt Forsamling, der i Bekymring og Spænding ventede paa, hvad denne Dag vilde bringe. Nogle sad ganske skrutryggede af Benauelse og stirrede ned paa de foldede Hænder i Skødet, som om de i Stilhed ransagede deres Samvittighed; og det blev almindeligt bemærket, at flere af Thorkild Müllers nærmeste Venner slet ikke havde indfundet sig.

Nu var denne Bispevisitats ogsaa fra de overordnede Kirkemyndigheders Side sat i Scene paa en Maade, der tydelig havde til Hensigt at skræmme Befolkningen. Kapellan Ruggaard og Sognets Skolelærere havde sneget sig omkring med betænkelige og hemmelighedsfulde Miner, som om der forestod noget forfærdeligt. Der blev fortalt, at ikke alene skulde Sognets Skoler inspiceres og Kirkebygningerne, Kirkegaarden og overhovedet alle Forhold, Kirke og Skole vedrørende, nøje undersøges; men Bispen vilde ved en særlig Gudstjeneste forlange de sidste fem Aargange af Sognets Konfirmander fremstillede paa Kirkegulvet for personlig at overhøre dem.

Dog, heller ikke Thorkild Müller havde ligget paa den lade Side. Han forstod meget godt, hvortil alle disse Anstalter sigtede, og han havde sagt til sine Venner: „Nu vel, vil de have Krig, saa skal de faa den!“ Allerede i nogen Tid havde han — opirret af sine Nabopræsters vedvarende Chikanerier — følt Lyst til en Gang at rejse sig paa Bagbenene for ligesom en rigtig Bams, naar den forfølges af bjæffende Hunde, at skaffe sig Respekt ved at gribe en af Køterne i Ørene og ruske den lidt. Paa sine lange, ensomme Spasereture gennem det foraarsgrønnende Land, hvis bløde, tungt blundende, taagetilslørede Natur var ham som et Billede paa hans egen daadløse Ungdoms henflydende Drømmeliv, havde han endog kunnet tumle med dristige Planer om at rejse en almindelig Kamp i Folket

for at bryde Velærværdighedernes Tyranni. Han kunde undertiden formelig fnyse af Stridslyst. I hans Syner vrimlede det med smaabitte, arrige Præsteskikkelser, der skreg op imod ham med truende Fagter; og idet han i sin Fantasi saae den hele sorte, pibekravede Bande troppe op, Geled bag Geled, med de fløjlsmavede Bisper paa Fløjene, kunde der tændes det samme vilde Glimt i hans Øje, den samme Glød paa hans Kind som i gamle Dage under de hidsige Renjagter paa de store Højsletter under Indlandsisen.

Meddelelsen om Bispens Ankomst, der — af ham som af alle andre — opfattedes som et Forbud paa hans Afsættelse, havde gjort det af med den sidste Rest af hans Besindighed. Uden iøvrigt at være synderlig klar over sit Maal vilde han præke Revolution, plante Oprørsfanen i den danske Menighed. Som han med sin rungende Latter havde sagt til sine Venner: „D'Hrr. Velærværdigheder skal dog faa at fornemme, at de virkelig har sluppet en Bjørn ind i Faarefolden!"

Aldeles uden at mærke den Uro, som Rygtet om Bispens Komme straks havde vakt i den før saa tillidsfulde Menighed, havde han allerede besvaret sine Embedsbrødres Udfordring med en Række egenhændige Foranstaltninger af langtrækkende Betydning. Blandt andet havde han ved sidste Kirkestævne ladet kundgøre, at alle Tiendeydelser til hans Embede saavelsom Offer, Akcidenser og lign. for Fremtiden skulde bortfalde, idet han gjorde gældende, at den frie Afbenyttelse af Præstegaardens Tilliggende var endog rigelig Betaling for det Arbejde, en Præst forrettede, og at denne idelige Beskatning af Befolkningen ved Bryllup, Daab og Konfirmation kun var egnet til at ødelægge Forholdet mellem Præsten og hans Menighed.

Men netop denne usædvanlige Uegennyttighed var bleven skæbnesvanger for ham under disse Dages Kamp mod Kapellan Ruggaards pludselig voksende Indflydelse i Menigheden. Den Mistanke til Thorkilds Tilregnelighed, som denne Herrens Tjener hidtil forgæves havde søgt at indsmugle hos Befolkningen, havde nu fundet Næring. At en Præst ikke vilde tage mod Offer

og Tiende, — Penge, som han havde lovlig Hævd paa — det kunde da enhver forstaa, var Galmandstanke!

Der blev en almindelig, forsigtig Trækken-sig-tilbage fra Thorkild efter denne Dag; og da han mærkede, at Vennerne begyndte at svigte, foer han frem imod dem med en Voldsomhed, der kun gjorde ondt værre. Med eet Slag var det bleven alle klart, at de havde en gal Præst.

I de sidste to Uger havde han raset omkring i Byerne som et vildt Dyr for snart ved Trusler, snart ved Overtalelser at rejse sin sunkne Anseelse; men hvor han kom hen, havde han enten fundet Gaardportene lukkede, eller Mændene var smuttet bort og havde gemt sig i Staldene for at blive fri for at tale med ham, mens de lod Konerne tage imod ham inde i Stuen og snakke ham efter Munden, indtil han gik. Enkelte Steder havde man endog i Forskrækkelse pudset Hundene paa ham, naar han kom til Døren med sin Pigstav og sine af Vejsølen tilstænkede Klæder, med uredt Haar og Skægget strittende vildt ud fra det blege, af Ophidselse fordrejede Ansigt. Bagefter havde man omhyggelig pudset Dørlaasen med Trippelse, — for gal Mands Haandsved gav Sygdom i Leveren.

Endnu til den foregaaende Aften havde han indbudt sine Venner til et Møde i Præstegaarden; men der var ingen mødt.

Derfor sad man nu i Kirken og ventede med Angst og Spænding paa, hvad denne Time vilde bringe. Derfor sad der inde i Stolestaderne saa mange duknakkede Skikkelser og stirrede ned paa de foldede Hænder i Skødet, som om de angergivne befriede sig for enhver Samhørighed med den Mand, over hvem Dommen nu skulde fældes.

Egnens Præster begyndte at indfinde sig. Med snehvide Pibekraver anbragte de sig paa de to Rækker Rørstole i Koret og kastede herfra strenge Blikke udover den vildledte Menighed. Oppe i det lille Rum bagved Alteret gik Kapellan Ruggaard frem og tilbage med Hænderne paa Ryggen og talte højt med sig selv af Spænding. Han formelig skinnede af Triumf og Forventning. Han saae sin Fremtid for sig i et dybt og straalende Perspektiv,

der endte i selve Slotskirken i København, hvor han — Landsbydrengen, den foragtede og latterliggjorte Bondestudent — stod for Alteret i Bispeornat, med Guldbrokades Messehagel og Kommandørkorset om Halsen. Og hans Sjæl var fuld af Taknemlighed, hans Øjne af fromme Taarer.

Uden for Kirkeporten stod Sognets Skolelærere i sorte Kjoler og med hvide Slips for at give Vink til Klokkeren og sende Bud ind til Præsterne, saasnart Provstens Vogn — med hvilken Bispen vilde komme — viste sig over Bakkerne. Bispen havde meldt sin Ankomst til Kl. ti præcis, til hvilken Tid Gudstjenesten skulde begynde. Senere paa Dagen vilde han indfinde sig i Skolerne og derpaa tage tilbage med Provsten inden Aften.

Men endnu var Thorkild Müller ikke kommen.

„Det manglede bare!“ sagde den lille visne Skolelærer, som Thorkild i sin Tid havde endevendt ved Bondebryllupet, og som siden havde forfulgt ham med et tænderskærende Had. „Det manglede bare, at han skulde lade Bispen vente! Det kunde saamænd ligne ham, den — um — Sjover — rent ud sagt. De har vel hørt, hvad han vilde have givet til Præstemiddagen idag, dersom Bispen ikke havde frabedt sig al Servering. Gule Ærter og Flæsk! Hvad gi'er De mig? . . . En saadan Haan og Opsætsighed! . . . Den — um — Møgbonde!“

Hans Kollega, den tykke Mortensen, gryntede samstemmende.

„At tænke sig en Frækhed!“ vedblev den anden med en Stemme, der slog over af Arrigskab. „Nu mangler Klokken kun to Minutter i ti, og endnu viser han sig ikke! De skal faa at se, Mortensen, — han vil lave Skandale. Han nærer sig ikke, før han faar lavet Optøjer inde i Kirken. Han skal nok have været aldeles rasende derhjemme i Nat, har jeg hørt. Kapellanen fortalte, at han hele Natten havde hørt ham rumstere nedenunder, saa det var forskrækkeligt. De kan tro, han har haft noget for! Han nærer sig saamænd ikke, før han — — Men, Gud bevares! Mortensen . . . der er jo Vognen! . . . Jakob! Ring! Ring — for Fanden! — —“

Klokken begyndte at lyde, den lille Degn foer ind i Kir-

ken, og straks efter kom alle Præsterne forvirrede og raadvilde ud. Hvad skulde der gøres? Pastor Müller var endnu ikke kommen! Det var jo uhørt! Der maatte øjeblikkelig sendes Bud efter ham — —

I det samme holdt Vognen foran Kirkeporten.

Bispen var en lille, mager Mand med et klogt, skarpt tegnet Ansigt og fornemme Manerer. Han hilste tavst, en Smule køligt, paa de tilstedeværende Præster, saae sig derpaa omkring og spurgte forundret:

„Er Pastor Müller ikke til Stede?"

Kapellan Ruggaard kom nu krybende ud fra Præsteklyngen — med de farveløse Øjne formelig væltende ud over Brillerne af ydmyg Tjenstivrighed. Han meddelte, at Hr. Pastor Müller desværre endnu ikke havde indfundet sig, men at der øjeblikkelig skulde blive sendt Bud efter ham.

Bispen saae koldt paa ham med et Udtryk, der i det hele ikke tydede paa Forelskelse.

„De skal ingen Ulejlighed gøre Dem. Pastor Müller veed, at Gudstjenesten er berammet til Klokken ti. Den mangler endnu et Minut . . . Lad os gaa ind."

I det samme fik han Øje paa den tykke Skolelærer Mortensen, der paraderede ved Indgangen — ganske bleg og forpustet af den Anstrengelse, som den uvante oprejste Stilling voldte ham.

Efter at have betragtet ham lidt spurgte Bispen temmelig hvast:

„Hvad er Deres Navn?"

Mortensen fik af Forfjamskelse sit eget Navn forkert i Halsen, saa den anden Degn, der i dyb Ærbødighed stod ved Siden af ham med en Cylinderhat foran paa Maven, tilsidst fandt sig foranlediget til at svare for ham.

Bispen flyttede da hurtig sine gennemtrængende Øjne hen paa denne og sagde endnu mindre blidt:

„Kan den Mand ikke svare for sig selv? Hvad hedder da De selv?"

„Mikkelsen!"

„Ja saa," sagde Bispen med en foragtelig Betoning; hvorpaa han gik ind i Kirken, fulgt af sit pibekravede Følge.

Mikkelsen og Mortensen saae spørgende paa hinanden og derpaa forbløffede ud i Luften.

„Hvad mente han med det?"

„Ja — Gu' veed."

„Hvad var det egentlig, han sa'e?"

„Sa'e han noget?"

„Næ."

„Det var da løjerligt."

* * *

Der rejste sig en mægtig Bevægelse inde mellem Kirkens tætpakkede Skarer, da den lille Bisp i Silkekjolen og med Kommandørkorset om Halsen traadte ind i Koret og — efter at have kastet et hastigt mønstrende Blik ud over Forsamlingen — satte sig tilrette i den højryggede Kurvestol. Præsterne anbragte sig i Tavshed paa Rørstolene bagved ham, og et Øjeblik blev der saa stille i Kirken, at man kun hørte Klokken summe højt oppe i Taarnet.

Saa tav ogsaa den.

Den lille Skolelærer stak Hovedet ud af sit Aflukke og saae spørgende hen paa Kapellan Ruggaard. Denne saae igen paa Provsten, og denne igen paa Bispen, der imidlertid sad utilgængelig med Hænderne foldede i sit Silkeskød og saae stift frem for sig.

Først i dette Øjeblik gik det op for Folk nede i Kirken, at Thorkild Müller endnu ikke var kommen, og at det var ham, man ventede paa.

Der blev almindelig Bestyrtelse. Skulde han virkelig have til Hensigt at holde Bispen for Nar? Det vilde dog, ved Gud, være at drive Spasen lovlig vidt! . . . Alles Øjne rettedes paany mod Bispen. Over hele Kirken strakte man Hals og løftede sig paa Tæerne for at iagttage det bestandig mørkere og mere tillukkede Udtryk i hans magre Ansigt.

Endelig stak han Haanden indenfor Kjolen, trak et Gulduhr

frem og gav derpaa et Vink til Kapellan Ruggaard, der stod som paa Kattespring ved Siden af Alteret. Kapellanen lod Vinket gaa videre til Degnen, der derpaa traadte frem og indledede Gudstjenesten.

Alle bøjede Hovedet; Bønnen blev holdt, og Salmesangen begyndte. Men for hvert Vers steg Spændingen i Forsamlingen; thi Thorkild Müller lod sig vedvarende ikke se, og Pladsen foran Alteret stod endnu tom. Man kunde nede fra Kirken iagttage, at Kapellan Ruggaard gennem Provsten førte en Underhandling desangaaende; men Bispen rystede blot paa Hovedet, og Præsterne saae spørgende paa hinanden.

Da Salmen var til Ende, ventede man endnu en lille Stund, i hvilken der igen var saa stille i hele Kirken, at der formelig gik som et Suk gennem Forsamlingen, da en Mand nede i et af de bageste Stolestader tabte en Salmebog paa Gulvet.

Med eet rejste Bispen sig fra sin Stol og gik op til Alteret, tog sit Lommetørklæde frem, tørrede sig om Munden, vendte sig derpaa mod Forsamlingen og begyndte Altertjenesten.

Men dette rørte Menigheden, saa mange fik Taarer i Øjnene. Idet hans smukke, velskolede Stemme lød hen over deres Hoveder, grebes de af en egen Højtidelighed, en Følelse af Tryghed og Fred, som de ikke længe havde kendt. Det var, som om milde Engle igen tog Bolig herinde under de genlydende Hvælvinger, fra hvilke Thorkild Müller havde skræmmet dem bort med sin frygtelige Bas.

Da Mesningen var forbi, begyndte Salmesangen igen. Det var en Salme med mange og lange Vers, men der var næppe en eneste i Kirken, der længer kunde fæste Tankerne ved Ordene. Man fik at vide, at der nu var sendt Bud efter Müller; men Sangen forstummede, uden at han havde vist sig.

Pludselig blev der Røre henne mellem Præsterne, Provsten rejste sig op og nikkede til Degnen, der fik travlt og smuttede ud. Lidt efter hørte man Døren op til Prædikestolen blive aabnet og Trappen knirke under Trin . . . Endelig! — Nu var han der! . . .

Men da man i Stedet for Thorkild Müllers Vildmandshoved

saa Kapellan Ruggaards maddikeblege Ansigt dukke op over Prædikepulten, anede man, at der var hændet noget afgørende, og der gik et stille Gys gennem Forsamlingen.

Først da Gudstjenesten var forbi og man strømmede ud af Kirken, erfarede man Sagens Sammenhæng: „Bjørnen" var om Natten pludselig rejst bort. Han havde kun taget sine Hunde og sit Egespir med sig; og paa hans Dør fandt man skrevet med Kridt hans Afskedshilsen i de Ord:

I har de Tyranner, som
I fortjener.

I Søby og Sorvad har man siden intet hørt fra Thorkild Müller. Man fik blot at vide, at han straks var rejst tilbage til Grønland.

Maaske lever han deroppe endnu.

KRØNIKER

1. UDGAVE · 1890
2. — 1899
3. — 1903

FJERDE UDGAVE

HERMED TRYKT IALT I 18.500 EKSEMPLARER

Menneskenes Børn

En skyfri Sommermorgen blev to Mænd færget over en bred og spejlklar Fjord.

Den ene var en høj, krumbøjet Olding af et ærværdigt Udseende med et langt, gullig-hvidt Skæg, der i Enderne var næsten grønt af Ælde. Han sad med de knoklede Hænder paa Haandtaget af en Stav og stirrede frem for sig under de buskede Bryn med et stort, uudgrundeligt Blik. Den anden var baade yngre og meget mindre af Vækst, havde et pluskæbet, rødsprængt Ansigt med to Totter sort Kindskæg under Ørene og store, mørkeblaa, hvælvede Briller for Øjnene. Begge var de fattigt klædte i gamle, sorte Klæder, havde bredskyggede Hatte paa Hovedet og en Voksdugsransel over Ryggen.

Det var Vorherre og Skt. Peder.

Færgemanden, en bjørnebred, rødskægget Fjordfisker, stod oprejst i Bagstavnen af Baaden, som han førte frem gennem det blanke Vand ved Hjælp af en Vrikkeaare, mens han med et Smil betragtede de to løjerligt udseende Fremmede.

„Fanden, om jeg kan faa i mit Ho'de, hvad I vil derover for, go'e Mænd," genoptog han en nylig afbrudt Samtale. „Som jeg siger Jer — der er ikke andet end forbandet Død og Djævelskab derovre. Der er ikke faldet saa meget som en Taare Regn i fem Guds Maaneder, saa I kan da begribe, hvad for en Elendighed I kommer til. Om I derfor vil lyde *mit* Raad, saa

vend heller Næsen en anden Vej — for ellers kommer I kanske til at ligge med den i Vejret, før I faar læst over paa jeres Fadervor. De kreperer derovre som Fluer i Frost, og ikke er der saa meget som en Skillingskringle at faa i hele Sognet."

„Ja, saa passer det just for os at komme derover," svarede Skt. Peder; han sad med Hænderne paa Knæene og vuggede sig frem og tilbage, mens han kiggede paaskøns over Brillerne. „Saa trænger jo de ulykkelige mere end ellers til Guds Ords Trøst."

„Fanden med Guds Ord, go'e Mand — dem bliver de Godtfolk sgu ikke fede af! Nej, Vorherre skal bare give dem en god Bløde Regn, saa kan han Pinedød spare sig sin Trøst."

„Nu taler du jo bespotteligt!" sagde Skt. Peder strengt; — han havde hørt sin Herre sukke dybt ved Fiskerens Ord. „Tænk dog paa din evige Salighed, Menneske!"

„Min Salighed? Aa! Den giver jeg syv Traad i en Hose, Fa'er! . . . Naar Vorherre er af den Slags, at han kan lade Menneskene ligge og lide og pines værre end Ormekryb og af Dødsenshunger æde baade Rotter og Lus og deres eget Skarn — saa er han ikke den Mand, jeg har anset ham for! Og jeg siger bare, at naar han kan have Sind til at bære sig saadan ad imod os det bitte Stød, vi lever her paa Jorden, — ja, saa kan En sgu aldrig vide, hvad han kan hitte paa at pine og plage os med deroppe i Evigheden."

Skt. Peder sitrede af hellig Harme. Hans Ansigt var sprængrødt.

Endnu beherskede han dog sin Vrede og sagde mildt formanende:

„Lad ikke din Tunge forføre dig, min Ven! Glem ikke, at din himmelske Fader kan høre ethvert af dine Ord."

„Saa—aa? Kan han det? Det tror jeg ellers ikke noget paa. Jeg tænker nu, at Vorherre maa være mere døv end min gamle Spindemoster, siden han ikke hører alle de Jammerskrig og Bønner, der sendes op til ham i disse Dage. For havde han bare saa meget Hjærte i Livet som en Sild, skulde han vel

ynkes over al den Elendighed, han har lavet sammen her paa Jorden."

„Formastelige!" raabte nu Skt. Peder og vilde springe op, — men Vorherre lagde Haanden paa hans Arm og mumlede sagtmodigt:

„Stille, Peder!"

Saa sank han atter tilbage paa Toften og begyndte at bede sagte.

Lidt efter naaede Baaden Fjordbredden, og de to Vandringsmænd steg i Land.

* * *

Vorherre og Skt. Peder fulgte en Sti, der drog sig tværs igennem Landet, og de var ikke kommen mange Skridt frem, før de rundt om sig saae de uhyggelige Spor af Tørkens og Hungersdødens Ødelæggelser. Paa de nøgne Marker var der ikke levnet et Straa. Det saae ud, som om Ildsluer var gaaet hen over dem. Over den lerfede Muld laa et tørt, rødbrunt Støvlag, der ved det mindste Vindpust sattes i hvirvlende Bevægelse og fyldte Luften med et askeagtigt Støv. Det hele Land var som indhyllet i en brandrød Taage, hvorigennem Solen skimtedes som en blodrød Maaneskive. Spredt omkring paa Markerne laa stinkende Aadsler af styrtede Kreaturer. Nogle var allerede halvt sammenfaldende Skeletter, blegede af Solen; andre laa med fire stive Ben i Vejret, opsvulmet Mave og dødningegrinende Mund. Ovenover dem flagrede Flokke af store, tavse Fugle med forpjuskede Fjer og matte Vingeslag.

Der hørtes ingen Lyd. Det var, som om Jorden strakte sig i den sidste, stumme Dødskrampe. Fra en afbladet Skov slæbte en Ræv sig frem paa Bugen med Tungen hængende som et Stykke bleg Tarm ud af den ene Mundvig. Tre Skridt krøb den frem; saa vaklede den og faldt; — krøb atter tre Skridt, vaklede og faldt.

Efter en Tids Forløb naaede de to Vandringsmænd en Landsby, hvis Straatage var bleven ganske hvide af Solbranden, og hvis Gadekær var udtørret, saa Bundens stive Ler havde slaaet

dybe, gabende Revner. Her mødte dem et endnu frygteligere Syn. Mange af Hytterne stod tomme, og gennem Døre og Vinduer bredte der sig en forfærdelig Stank af de ubegravede Lig, der laa derinde og raadnede op i Sengene. Fra andre Huse lød hjærteskærende Jammerskrig, Stønnen og Hulken. Et Sted laa en Familje midt paa Gaden og strakte de matte Hænder mod Himlen, anraabende om Barmhjærtighed; det var halvnøgne, mørkebrune Menneskeskeletter, bedækkede med Saar og Skarn: en Moder med et døende Barn ved det hentørrede Bryst, et Par Oldinge og en ung Pige, hvis Hovedhaar Tørken ganske havde afsvedet.

Da Skt. Peder saae denne Elendighed og hørte disse tryglende Bønner, smeltede hans Hjærte, og han vendte sig mod sin Herre og sagde:

„Kære Mester! Vend din Vrede fra disse ulykkelige! Hør, hvor de angrer og beder!"

Men Vorherre stirrede frem for sig med sit store, uudgrundelige Blik. Det var, som hørte han ikke Skt. Peders Ord, — og de vandrede videre mellem uddøde Huse og halvt fortærede Menneskeaadsler.

Efter nogen Vandring kom de op til Kirken, der laa lidt udenfor Byen, og hvis Malmklokker i de sidste Maaneder havde kimet Dag og Nat for at paakalde Herrens Naade.

Allerede udenfor Indgangsdøren saae de en sammenstimlet Skare af udhungrede Stakler, der havde slæbt sig herhen paa Haand og Knæ for at slippe ind i Helligdommen. Indenfor Murene var der stuvende fuldt helt op til Alteret. Det saae ud, som om alle Kirkegaardens gustne Døde var stegen op af deres hensmuldrende Kister og havde samlet sig paa Kirkens Gulv. Fra alle Stolestaderne straktes visne Knokkelarme mod Himlen. Luften under Hvælvingerne genlød af de ulykkeliges Anraabelse og var mættet af Stanken fra deres Urenhed og Saar. Kun Præsten, der stod paa Prædikestolen, og Degnen, der sad og sov inde i sit lukkede Stade, struttede af Fedme. Thi til Kirken havde alle bragt deres sidste Kande Most og ofret deres sidste Simle for at formilde Gud og bortvende hans Vrede.

Og Præsten tog sig en ny Pris, slog Næven i Prædikepulten og raabte:

„Thi jeg siger Eder, I ugudelige! I frække! — saalænge I ikke giver Gud Herren alt, lige til Eders syndige Kød, skal den Eviges Forbandelse hvile over Eder — —"

Men Skt. Peder ynkedes over denne Nød, og han vendte sig atter mod sin Mester og sagde:

„Herre! Herre! Forbarm dig dog over dem! Hør, hvor de angrer og beder!"

Men Vorherre stod, som hørte han ikke hans Ord; og mens Larmen af de ulykkeliges Bønner steg alt højere under Kirkebuen, saae Skt. Peder et saligt Smil glide hen over hans Mesters Aasyn.

Da forfærdedes Peder i sit Hjærte, og han raabte:

„Herre! Herre! Er du den Miskundhedens Gud, som du siger — da vis Barmhjærtighed her! Thi ellers tror jeg dig ikke længer og vil ikke tjene dig . . . Hører du ikke, hvor de raaber? Ser du ikke deres blødende Anger?"

Da saae Vorherre bedrøvet paa Skt. Peder og sagde:

„Peder! Peder! Nu taler jo din Mund bespotteligt som Færgemandens før. Men denne Gang skal din Vilje ske — thi din Tvivl vil jeg afvende, og du skal blive seende!"

Med disse Ord forlod han Kirken; og da de havde naaet Toppen af en Høj udenfor Byen, opløftede Vorherre sine Hænder, — og se! — fra Horisonten steg store, sorte Skyer, og Solskiven formørkedes, og Regnen strømmede ned.

Og Regnen blev ved at strømme — —

* * *

I fire Uger strømmede Regnen ned over det udtørrede Land.

Da begyndte det at grønnes nede langs med Moserne. Bække og Aaer gav sig til at svulme, og Skoven skød Knopper. Snart pippede ogsaa Grønsværet frem rundt om paa Bakkernes fede Muld, som Hungersdødens Aadsler havde gødet; Lærkerne vendte tilbage, Stær og Irisk begyndte at fløjte . . . Da Høsten

kom, stod det hele Land og bugnede af en Rigdomsfylde, hvortil man aldrig havde kendt Mage.

Paa denne Tid vendte just Vorherre og Skt. Peder tilbage til Egnen.

Overalt var man i travl Beskæftigelse med Indhøstningen af Himmelens rige Gaver, og paa alle Vejene mødtes de to Vandringsmænd af svingende Kornlæs med fuldbarmede Høstpiger og tykhovedede Karle, der lo og gantedes i Halmen.

Karlene løftede Brændevinsdunken højt i Vejret, idet de foer forbi, og skreg: „Skaal, I Gamle! . . . Skal det være en Go'taar?" Og Pigerne rakte ømt Armene ud imod dem og sang:

„Kom, du søde, kys mig varm,
Se, jeg ligger i din Arm!"

Men af ingen Mund hørtes Herrens Navn nævnet eller hans Gerninger lovpriset.

„Forstaar du nu, Peder?" spurgte Vorherre.

Skt. Peder svarede ikke, og de gik ind i Landsbyen.

Her sad Konerne ude paa Stenflisen foran de smukke, nyopførte Huse, med trinde Patteglutter ved de mælkespændte Bryster, og drak Kaffe, sladrede, fjasede og lo. Midt i Byen var der bleven bygget en ny Kro med Keglebane, Gynge og en stor Dansesal, og Værten og hans Folk havde travlt med Forberedelserne til det store Høstgilde, som en af Dagene skulde afholdes her. En Flok drukne Mænd sad inde i Skænkestuen og bandte og skændtes.

Men intetsteds hørtes Vorherres Navn nævnet eller hans Gerninger priset.

„Forstaar du nu, Peder?" spurgte Vorherre.

„Herre!" hviskede Skt. Peder og saae mod Jorden.

Tilsidst kom de op til Kirken, hvor Malmklokkerne netop kaldte Menigheden sammen til Andagt og Guds Lovsyngelse. Men kun et Par frugtsommelige Koner og en Krøbling sad og halvsov inde i Stolestaderne; og Præsten, der stod paa Prædikestolen, og Degnen, der sad og nikkede sørgmodigt inde i sin

lukkede Stol, saae begge helt spøgelseagtige ud i deres gustne Magerhed.

Og Præsten foldede sine Hænder og sukkede ud i den tomme Kirke:

„Thi jeg siger Eder, kære Venner — o, mine kære Venner! — Herren forlanger intet, slet intet af Eder. Blot I ikke vil glemme ham, — blot I vil huske paa, at han er Eders ejegode, himmelske Fader — —“

Da de to Vandringsmænd var kommen ud af Kirken, sagde Vorherre:

„Nu, Peder?“

Da sank Skt. Peder hulkende til sin Mesters Fødder:

„Herre! Herre! — Tilgiv mig!“

Ørneflugt

Dette er Historien om den unge Ørn, der som gulnæbbet Unge blev funden af nogle Drenge og bragt ind i den gamle Præstegaard, hvor nænsomme Mennesker tog sig af den og fik den kær, saa man ikke senere formaaede at skille sig ved den. Ligesom Æventyrets „grimme Ælling" voksede den op her mellem skræppende Ænder og kaglende Høns og brægende Faar, og saa vel befandt den sig efterhaanden i disse Omgivelser, at den blev baade stor og bred, ja — som Præsten sagde — „formelig lagde sig Mave til."

Den havde sit Stade oppe paa et gammelt Plankeværk ved Svinehuset, hvor den sad og passede paa, naar Pigen kastede Affald ud fra Køkkenet. Saa snart den fik Øje paa den store Dorthe, kastede den sig ned paa Stenbroen og vraltede det fyldte Fad imøde i det burleske Sækkeløb, hvori Æterens Kongebørn bevæger sig paa Jorden.

Det kunde vel en og anden Gang hænde, især paa stormfulde Dage eller naar et Uvejr trak op, at der vaagnede en ubestemt Længsel, en taaget Hjemvefølelse i den fangne Himmelætlings Bryst. Den kunde da sidde i halve Døgn med Næbbet trykket ned i Brystets smudsige Fjerklædning, uden at røre sig og uden at ville æde. Og pludselig kunde den da sprede Vingerne ligesom favnende ud i Luften og kækt svinge sig i Vejret . . . men det blev altid kun en stakket Flugt, Vingerne var forsvarligt

stækkede; efter et Øjebliks ubehjælpsom Flagren faldt den ned paa Jorden, hvor den i sin Fortumlelse først gjorde et Par smaa sidelæns Hop og derpaa med fremstrakt Hals løb hen og forputtede sig i en mørk Krog ligesom for at skamme sig.

Paa denne Vis havde den levet i et Par Aar, da det hændte, at den gamle Præst blev syg og døde; og i den Forvirring, som heraf opstod i Præstegaarden, glemte man efterhaanden at tage Vare paa den kongelige Fugl — „Klavs", som man ganske borgerligt havde døbt den. Den vraltede som sædvanlig omkring mellem de andre Husfugle, altid fredsommelig, næsten lidt ængstelig, fordi den var vant til at faa over Næbbet af Præstedøtrene, naar den engang imellem fandt paa at gøre sin medfødte Overlegenhed gældende overfor Smaakravlet. Men saa hændte det en Dag, da en frisk Søndenvind blæste Foraar og Varme ind over Landet, at den pludselig befandt sig oppe paa Mønningen af den store Ladebygning, uden at den selv forstod, hvordan den var kommen derop.

Den havde — som saa ofte før — siddet og drømt vemodigt oppe paa sit Plankeværk og i et Anfald af ubestemt Frihedslængsel udbredt Vingerne til Flugt; men i Stedet for som ellers at dratte ned paa Stenbroen var den bleven løftet op i Luften med en saadan Fart, at den ganske forskrækket havde skyndt sig at finde Fodfæste.

Og nu sad den deroppe paa den høje Tagryg, aldeles fortumlet af, hvad der var sket. Aldrig før havde den set Verden fra saa højt et Stade. Ivrig drejede den Hovedet, nu til den ene Side, nu til den anden, indtil den — uimodstaaeligt draget af Himmelblaaet og de sejlende Skyer — paany bredte Vingerne ud og lod sig løfte, . . . først forsigtigt prøvende, snart dristigere, sikrere, . . . hvorpaa den pludselig med et vildt Frydeskrig svang sig i en stor Bue højt op i Luften. Den følte med eet, at den var Ørn. —

Landsbyer, Skove og solbeskinnede Søer gled bort under den. Højere og højere steg den imod den klare Himmel, beruset af den vide Horisont og sine Vingers Styrke.

Men pludselig standsede den. Det store, tomme Rum om-

kring den gjorde den urolig, og den saae sig om efter et Hvilested.

Lykkeligt naaede den en fremspringende Fjældkant højt oppe over Floddalen. Men idet den her — endnu lidt svimmel — kiggede sig om efter Præstegaarden og Ladelængens høje Mønning, grebes den af en ny Bestyrtelse. Udover et fuldkommen fremmed Land svævede dens Blik til alle Sider. Ikke en kendt Plet, ikke en Tilflugt, saa langt dens Øje rakte.

Over dens Hoved løftede sig Fjæld bag Fjæld — bratte, nøgne Klippevægge uden et Plankeværk til Læ for Stormen. Og derude i Vest bag det aabne Land gik just Solen ned i blodrøde Aftenskyer, der varslede Uvejr og mørke Nætter.

En beklemmende Følelse af Forladthed sneg sig ind i den unge Kongeætlings Bryst, alt som Aftenens gulblege Taager indhyllede Dalen nedenunder. Ganske modløs stirrede den efter en Flok Krager, der drog skræppende forbi paa Vejen hjem til deres Reder dernede omkring de lune Menneskeboliger. Med Næbbet trykket ned i Brystet, Vingerne tæt sammenfoldede sad den ensom og stille paa det øde, tavse Fjæld.

Da suser det med eet i Luften over dens Hoved. En hvidbrystet Hunørn kredser deroppe under den flammende Aftenhimmel.

En Stund sidder den med fremstrakt Hals og besinder sig paa dette fremmede Syn. Men pludselig er det forbi med al Raadvildhed. Under et mægtigt Brus af de udspændte Vinger svinger den sig i Vejret og er i næste Øjeblik oppe hos hende.

Og nu begynder en vild Jagt ind over Bjærgene . . . Hunørnen bestandig forrest og højest til Vejrs, „Klavs“ lidt anstrængt bagefter, gumpetung og stakaandet.

Snart er de oppe mellem Højfjældene. Endnu skinner Solen paa de højeste Toppe, mens de sejler frem over Bjærgenes Rygge i Aftenens Skumringstaager.

Klavs hører under sig det mørke Sus af store Skove og Drønet af Elvene i de dybe Slugter.

„Mon hun dog ikke vil sætte sig?“ tænker han, uhyggelig

tilmode ved dette uforklarlige Bulder. Han har næsten heller ingen Vejr mere og føler Vingerne saa matte, saa tunge.

Men højere og højere stiger Hunørnen, videre og videre sejler den frem over rødmende Bjærgrygge, — lokkende, kaldende.

De er kommen ud over en endeløs Stenørken, hvor mægtige Klippeblokke ligger kaotisk væltede over hinanden som Resterne af et omstyrtet Babelstaarn. Da aabner med eet Udsigten sig foran dem. Højt oppe over de drivende Skyer svæver som et Drømmesyn de evige Snetinders overjordiske Rige, ubesmudset af det levendes Færden, kun Ørnens og den store Stilheds Hjem. Det sidste Dagskær ligger og ligesom blunder deroppe paa den hvide Sne. Bagved staar den mørkeblaa Himmel fuld af rolige Stjerner.

Skrækslagen har Klavs standset sin Flugt og sat sig paa et Klippestykke. Rystende af Kulde og Uhygge sidder han der og stirrer op paa dette hvide Dødningeland, paa disse store Stjerner, der blinker ned til ham gennem Mørket ligesom onde Katteøjne.

Og atter vender hans Tanker vemodigt tilbage til det Hjem, han har forladt. Han tænker paa sin lune Plads paa Plankeværket og paa den hyggelige Andegaard, hvor hans smaa Venner nu sidder paa deres Rækker og sover sødt med Hovedet under Vingen. Han tænker paa de smaa, trinde Grise, der nu ligger i en Klynge hos Moderen og drømmer med Pattevorten i Munden, og paa den tykke Dorthe, der vil komme ud fra Køkkenet med det dampende Fad, naar Kirkeklokken har ringet Solen op.

Oppe fra den frostklare Luft bliver Hunørnen ved at kalde. Men Klavs breder tyst Vingerne ud og lister bort den Vej, han er kommen, . . . først nølende . . . tvivlraadigt flakkende fra Klippeblok til Klippeblok . . . men snart hurtigere, utaalmodigere, jaget af sin Skræk, sin Uro, sin søde Længsel — hjem — hjem — hjem!

Først den næste Morgen naaede den tilbage til Præstegaarden fra sin ubetænksomme Flugt. I nogle Øjeblikke holdt den

sig svævende over det kære Barndomhjem, ligesom for at forvisse sig om, at alt dernede endnu var ved det gamle.

Saa dalede den langsomt ned.

Men en Ulykke skulde ske. Avlskarlen, som tilfældig havde faaet Øje paa den, og som endnu intet havde hørt om Klavs's Forsvinden, var hastig løbet ind efter sin Bøsse og havde stillet sig paa Lur bag en Træstamme for at fyre paa den formodede Hønserøver, saasnart den var dalet tilstrækkeligt langt ned.

Skuddet faldt.

Man saae nogle Fjer flyve ud i Luften, — og som en Sten sank den døde Klavs lige ned i Møddingpølen. —

For det hjælper alligevel ikke, at man har ligget i et Ørneæg, naar man er vokset op i Andegaarden.

En lille By

Det var efter Høsten, ved Skoleaarets Begyndelse, at en ung Mand ved Navn Andreas Ursin kom til Byen som konstitueret Adjunkt i Historie og klassiske Sprog ved Latinskolen. Han var filologisk Kandidat og allerede et Stykke af en Videnskabsmand, forsaavidt som han fornylig havde faaet Universitetets Guldmedalje for en Afhandling om Cassiodorus. Men han var lige saa lidt en Pedant af Væsen som en Bogorm af Udseende.

Han var en køn ung Mand med blond Helskæg, frisk og fornøjelig, underholdende i Samtale, beleven overfor Damer, høflig overfor alle. Vistnok var han sig sine Fortrin vel bevidst; han havde endog en — ikke heller ganske ubegrundet — Anelse om, at han af sine højeste Overordnede var udset til engang at spille en Rolle i den lille By som Skolens Rektor. Men han var klog og forsigtig nok til ikke at lade sig mærke med sin Selvtilfredshed. Han vidste, hvor aarvaagen Kritikken og hvor prikken Æresfølelsen var i en saadan Ravnekrog, og hvorledes navnlig den ringeste Mistanke hos dens Beboere om, at han følte sig dens smaa Forhold overlegen, øjeblikkelig vilde give ham Naadestødet.

Altsaa hilste han alle Byens Borgere og deres Damer med samme udsøgte Artighed, idet han hastig førte sin stivpuldede Hat ud for sig i Arms Længde og satte den tilbage paa Ho-

vedet med en Bevægelse, der paa een Gang udtrykte Ærbødighed og Energi. I Selskabslivet optraadte han med nøje beregnet Anstand, ganske fordringsløst, endog en lille Smule usikker — som en fremmed, der er ængstelig for at overtræde Stedets hævdvundne Former. Han hørte taalmodigt paa den vrøvlevorne Politimesters uendelige Deklamationer og forsømte aldrig at bevidne Toldforvalteren sin Beundring for hans store danske Hund og Apotekeren for hans Abrikosespalier. Med Byraadets Medlemmer talte han interesseret om Vandværket, om den nye Havnemole, om Rendestenenes Udskylning o. s. v. Om sig selv derimod talte han principmæssig aldrig; og saasnart nogen vilde begynde at underholde sig med ham om hans Guldmedalje eller hans store Stipendierejse til Grækenland og Rom, afbrød han regelmæssig vedkommende med et Smil, som om han vilde sige: Lad os nu ikke tale om Bagateller! Kort sagt, han *vilde* gøre Lykke og paa Forhaand indtage den lille By, hvis aandelige Fører han følte sig bestemt til at blive.

Det var da med en velbegrundet Forbavselse, han efter et Par Maaneders Forløb maatte gøre sig selv den Tilstaaelse, at han langtfra havde naaet sin Hensigt. Han vidste ikke, hvad der var i Vejen; men han kunde ikke undgaa ved enhver Lejlighed at mærke, at han var Genstand for Byens Kritik, ja, at man rentud havde ham tilbedste. Det var, som om der fødtes en dulgt Lattermildhed overalt, hvor han viste sig. Om det saa var hans Kolleger paa Skolen, disse ellers saa alvorsfulde Mumier, saa kæmpede de med et lystigt Smil, saasnart de saae ham. Naar han om Middagen kom fra Skolen, stod Kommiserne i Butiksdørene og bukkede med udsøgt Artighed — for derpaa, saasnart han var kommen dem forbi og havde hilst, at stikke i en Fnisen eller tilkaste hinanden betydningsfulde „Hum!“ og „Hu-Hu!“ og „Mjav!“ over Gaden.

Han følte sit Uheld saa meget mere nedtrykkende, som han netop var begyndt at blive forelsket i en af Byens unge Piger. Det var Politimesterens Datter Cecilie, i hvis mørkeblaa Øjnes stille Dyb saa mange andre unge Mænd i Forvejen var forulykket.

Der sagdes ligefrem om disse Øjne, at de ligesom visse af Landets skønneste Indsøer hvert Aar krævede et Menneskeliv.

Andreas havde virkelig havt nogen Grund til at mene, at han ikke var hende ligegyldig. Han havde endog smigret sig med at tro, at *hun* alene stod udenfor det ravnekrogsagtige Skumleri, hvorfor han var bleven et Offer. Men saa hændte det en stormfuld Dag, at han mødte hende sammen med en Veninde paa „Promenaden" udenfor Byen. Allerede paa Afstand saae han dem puffe til hinanden med Albuerne; og da han gik dem forbi og med sædvanlig Ærbødighed blottede sit Hoved, holdt de Muffern op for Munden for at skjule Smilet. Og dette var endda ikke alt. Da de var kommen saa langt fra ham, at de troede sig udenfor Hørevidde, brast de i en hjærtelig Latter; og Stormen, der førte deres Ord videre, end de anede, bragte nu følgende Brudstykker af et Ordskifte til Adjunktens krampagtig spidsede Øren:

„Nej, det er ved Gud *for* komisk . . ."

„Ja, vil du nu sige mig, er det nu muligt at bare sig . . . Og du har virkelig ikke vidst det før?"

„. . . Fa'er . . . men troede . . . bare Løjer . . ."

„Aa, Gud . . . hele Byen . . . Ottilie sa'e . . . søger bare at komme til at møde ham . . . For man kan jo, ved Gud, tro det værste."

„Mange . . . saadan videre . . ."

„. . . alene . . . den allerstørste . . ."

Andreas Ursin var bleven ligbleg. Han gik lige hjem til sin ensomme Bolig, satte sig i sin Hestehaarssofa og sank sammen. Hvad var det dog for et Kogleri, der drev sit ubarmhjærtige Spil med ham? Hvad i Himlens Navn kunde det dog være, som alle i denne By fandt saa latterligt hos ham, at det var paa Veje til at gøre ham Opholdet her umuligt? For det maatte jo være noget, som alle kunde se, en Egenhed, som sprang selv Børnene i Øjnene! . . . Hans Ydre? Han vidste dog, at var han ingen Adonis, saa var han da hverken skæv eller halt eller pukkelrygget. Hans Væsen? Men var han da ikke overalt optraadt saa fordringsløst som muligt; havde han ikke — —

Det bankede i dette Øjeblik frygtsomt paa hans Dør, og paa hans „Kom ind“ indsneg sig paa indadvendte Taaspidser en lille rundhovedet Purk med en Pakke blaa Hefter under Armen. Det var Karsten, Kæmnerens Søn fra nederste Latin, der som Klassens Ordensduks bragte ham de latinske Stilebøger.

Ved Synet af Drengen fødtes der en lysende Tanke i Andreas Ursins forpinte Hjærne.

„Hør lidt, min Dreng — læg Stilebøgerne der paa Bordet og kom herhen til mig, jeg vil tale med dig . . . Naa, kom nu!“ gentog han utaalmodigt, da Drengen nølede. „Kom helt herhen . . . saadan. Og tag saa den Finger af Munden. Og op med Hovedet, — du skal ikke være bange! Jeg vil blot vide, — — hm! — Hvordan har din Far det, min Dreng? Er han kommen hjem fra København?“

„Ja,“ hviskede den fortumlede Dreng, mens hans Blik flakkede vildt omkring i Stuen.

„Og er din lille Søster nu bleven rask?“ vedblev Adjunkten, idet han lagde sin Haand beroligende paa hans maskinklippede Hoved.

„Ja.“

„Og hvordan gaar det saa med dig selv, — jeg mener paa Skolen? Ja, med Latinen kniber det jo lidt . . . men nu de andre Fag? Kommer du godt ud af det med dine Kammerater? . . . Naa, det var jo rart. Og nu dine andre Lærere? . . . Sig mig forresten, . . . I har naturligvis Øgenavne til jeres Lærere, I smaa Gavtyve! Har I ikke? Naa, naa — bliv nu ikke forskrækket, jeg skal saamænd ikke røbe Jer. Men lad mig engang høre . . . hvad kalder I f. Eks. mig? Sig det kun frit ud! Jeg veed dog, I har et Navn til mig . . . Hvad kalder I mig?“

Det var, som om al Drengens Blod ved dette Spørgsmaal pressedes ud i hans tykke Kinder. Trods alle Adjunktens venlige Overtalelser vilde han ikke svare. Men da blev Andreas Ursin vred; han begyndte at true og befale, ja gav sig i sin Iver til at ruske i den grædefærdige Dreng, . . . for han følte, at nu havde han endelig fundet et Spor.

Men Drengen var fremdeles tavs som Graven.

Adjunkten rejste sig op, gik et Par Gange op og ned ad Gulvet og satte sig igen. Han indsaae, at han havde forløbet sig, og lagde derfor atter sin Haand beroligende paa Drengens Hoved. Men Fyren, som misforstod denne Bevægelse og troede, at nu skulde han have Prygl, blev pludselig ganske ude af sig selv.

„Knækkerten!“ næsten raabte han i sin Angst.

„Knækkerten!“ gentog Ursin halvhøjt og slap ham. „Hvad skal det sige? Hvorfor har I givet mig det Navn? . . . Nu, hvorfor? Svar mig!“

Men skønt han atter gav sig til at ruske i Drengen, fik han hurtig en Fornemmelse af, at Knægten nu vilde lade sig radbrække, før han røbede mere, — og han lod ham da gaa.

„Knækkerten! . . . Knækkerten!“ blev han ved at gentage for sig selv, efter at han var bleven ene. „Det maa jo være noget ved min Figur. Har jeg da skæve Ben, „knækkede“ Haser?“ — han rejste sig op og saae ned ad sig. — „Jeg har dog aldrig vidst andet, end at jeg tværtimod var ganske velskabt. Eller er det min Næse?“ — han lod Pegefingeren glide ned ad den. — „Man har dog altid sagt mig, at den var ualmindelig velformet. Men hvad er det da? Mine Arme? Min Ryg? . . . Knækkerten! Knækkerten!“

Da han den næste Morgen efter en søvnløs Nat gik hen paa Skolen, syntes han i alle Folks Ansigter at se de smilende Læber bevæge sig under en tyst Udtale af dette gaadefulde Ord. To opløbne Skoledrenge af øverste Klasse, der gav sig til at fnise, da de havde hilst paa ham, bragte ham i en saadan Ophidselse, at han nær havde vendt sig om og tildelt dem en Afrøfling midt paa Gaden.

I Nærheden af Skolen mødte han den gamle Overlærer Asmussen, der kom trissende hen ad Fliserækken i sin sædvanlige Slæbegang med den ene Haand paa Ryggen. Og da han nu endog i dette gustne Mumieansigt saae Læberne bevæge sig i en lun Mimren mellem de høje Flipper, kunde han ikke længer styre sig. Ganske ude af sig selv gik han hen til den gamle Mand, fordrede Forklaring, spurgte ham med udfordrende Ord, hvorfor

han havde smilet, og gav sin Fortvivlelse Luft i en højrøstet Tale midt paa den aabne Gade.

Den gamle Overlærer havde i Begyndelsen set noget forbløffet paa den ophidsede unge Mand; men efterhaanden som han af dennes forvirrede Tale forstod, hvorom Sagen drejede sig, smilede han atter lunt mellem sine Fadermordere og klappede ham faderligt paa Skulderen.

„Unge Ven!" sagde han. „Tag Dem dog ikke den Sag saa nær . . . det er jo bare en Bagatel."

„Men hvad er det da? Hvorfor finder man mig latterlig? Hvormed har jeg forskyldt denne Forfølgelse?"

„Tys! Tys! Tag dog ikke saadan paa Vej! Her er jo Folk i Gaden. Det hele er, som sagt, ikke noget at snakke om."

„Men jeg maa dog vide, hvad det er!"

„Ja vist, ja vist, . . . det er for Resten underligt, at De ikke selv har mærket det. Det er jo ikke andet end det, kære Ven, at . . . naar De hilser . . ."

„Min Hilsen? Er der noget i Vejen med den? Hilser jeg maaske ikke ligesom andre?"

„Jo — jo vist! — giv Dem dog tilfreds, Menneske! — Det er da egentlig heller ikke deres Hilsen, men . . . nu ja . . . Deres Hat . . ."

„Min Hat?" gentog Ursin og tog uvilkaarligt sin Stivpuldede af Hovedet og saae paa den. „Det er jo en ganske almindelig Filthat, aldeles som dem, de fleste andre Mennesker for Tiden gaar med."

„Ja, ja, ja," tyssede den Gamle. „Men sæt dog for Guds Skyld Hatten paa Hovedet . . . der kunde jo komme nogen af Skolediscipleне. Det er jo egentlig heller ikke Hatten . . . det er blot, naar De saadan hilser og fører Hatten frem, saa — har De ikke mærket det? — saa giver det saadan et morsomt lille Knæk i Pulden . . ."

„Knækkerten!" røg det Adjunkten ud af Munden.

„Se, det er der nu en, der engang har lagt Mærke til. Saa har han tilfældigt fortalt det til andre, og tilsidst har vi allesammen moret os lidt over det, naar vi mødte Dem — for det

lød virkelig ganske pudsigt," sagde den Gamle og smilte atter ret hjærteligt i Erindringen derom. — „Ja, det er saamænd det hele, kære Ven. Herregud, Folk i en saadan lille By finder jo altid lidt at more sig over, veed De nok."

Hvilke Dumheder! Hvilken Ravnekrog! — tænkte Andreas Ursin og gik med Stormskridt ind i Skolen.

Da han ved Middagstid kom hjem, stillede han sig op midt i sin Stue og tog sin Hat af, saaledes som han plejede at gøre det, naar han hilste paa en Bekendt. Han førte den rask ud for sig i Arms Længde og — ja det gav virkelig et lille Knæk i Pulden. Og dette var altsaa det hele! Det var slet ikke andet, man havde let af!

Han prøvede igen og endnu en Gang, og een Gang til . . . og kom til at smile. Det lød virkelig ganske pudsigt! Knæk, knæk, sagde det. — Og det var virkelig det hele!

Endnu samme Dag købte Adjunkt Ursin sig en ny Hat. Det var en fin, blødpuldet, der klædte ham fortræffeligt, og hvormed han, forinden han viste sig paa Gaden med den, i en halv Time havde hilst Sokrates' Buste hjemme i sin Stue for at forvisse sig om, at der ingen mistænkelige Lyde gemte sig i den.

Og efterhaanden som Folk i Byen vænnede sig til Adjunkt Ursins nye Hat, glemte de Historien med den gamle. Og skønt han fra nu af ganske opgav al diplomatisk Forsigtighed og endog ofte optraadte temmelig udfordrende overfor den provinsielle Befolkning, steg hans Anseelse Dag for Dag. Den smaaborgerlige Kritik havde faaet sit Offer og var tilfredsstillet. Ogsaa Politimesterens Cecilie kom ham snart imøde med al sin gamle Elskværdighed; men om de fik hinanden eller ej, det maa man gætte sig til eller søge Oplysning om andetsteds; — dette er blot Historien om Adjunkt Ursins Hat, og da denne nu er ude af Verden, er dens Saga heller ikke længer.

Morgendug

En meget tidlig Sommermorgen kørte to unge Mennesker ud fra et landligt Gæstgiversted.

Det var deres Agt at opsøge en Skov nogle Mil derfra, hvor der de Dage afholdtes et saakaldet Kildemarked paa gammeldags Vis med opslaaede Telte, Boder, Lirekasser, Dans, Drik og al Slags Lystighed.

Solen var endnu ikke staaet op; og skønt det var i Slutningen af Juni Maaned, var Luften kold som paa en Vinterdag.

En tæt, sølvhvid, bølgende Engdamp indhyllede Egnen. Det var ofte kun med Nød og næppe, at de to Rejsende kunde se Vejen, ad hvilken de kørte frem; og henad Grøfteskraaningerne og paa alle nordligt affaldende Skrænter laa Rimen og tindrede over Græsset.

De kom igennem et Par Landsbyer, hvor alt endnu sov trygt. De smaa, hyggeligt udseende, stærkt farvede Huse med de duftende Smaahaver, Humlerankerne og de blomstrende Potteplanter bag Vinduerne — alting saae ud, som om det smilte i lette Morgendrømme. Kun Hanerne var vaagne og galede med en halvkvalt Lyd inde fra deres Aflukker; og man kunde akkurat høre Lærkerne, der højt, højt oppe over Taagen jublende bebudede, at Solen var i Frembrud.

Kort efter meldte den sig selv derude i Øst som en uhyre Ildebrand, der bestandig greb videre om sig. Vognen havde netop

forladt Dalen og var kommen op paa Toppen af en høj Bakke, da den bloddryppende dukkede op af Taagehavet.

Rundt omkring — milevidt omkring — bølgede ligesom en virkelig, fraadeskummende Sø, hvorover blot enkelte højtliggende Punkter, hist en Skov, her en Landsby, dukkede op som smaa, solbeskinnede Øer.

Men trods Solens Stigen blev det ved at være bitterlig koldt. De Rejsende svøbte sig ind i deres Kapper og stak Hænderne længere og længere ind i Ærmerne. Ogsaa en lille bidsk Tingest nede paa den enes Ryg — en Erhvervelse fra Gæstgiverstedet — begyndte paa en energisk Maade at tilkendegive, at den frøs.

Imidlertid havde de forladt Hovedlandevejen og var drejet ind mellem nogle nøgne Lyngbakker. Vognen begyndte at skumple paa den knortede Vej; og mens de to unge Mennesker gav sig til at tale om Nowaje Semlja, hvor der skulde kunne være saa koldt, at Ilden frøs i Kakkelovnen, og om Sahara, hvor Sandet var saa gloende, at det kunde stege Fedtet af en Neger, naaede de atter en hyggelig Landsby, hvis hvidkalkede Skorstenspiber Solen netop havde naaet at forgylde.

Omtrent midt i Byen, foran en lille Høkerhandel, standsede pludselig Kusken — en lille, halvgammel Bondemand — og spurgte paa skælmsagtig Maade, idet han kneb det ene Øje lidt til, om ikke de Rejsende mulig trængte til en lille Opvarmer.

De kunde ikke fragaa, at Varme, i hvad Form den kunde bydes, i Øjeblikket vilde være dem højst velkommen; og Bonden bankede da med den tykke Ende af sit Piskeskaft paa en lillebitte grønlig Rude, bag hvis tykke Glas man skimtede en Kop med Sukkerstænger, en Kardus Gyldenblad og en Rulle Skraatobak.

En Stund efter aabnedes Døren, og en lille, graahaaret Mandsling med et mut, rødnæset Ansigt og Skødskind over et Par uldne Underbukser dukkede frem i Aabningen, lettede lidt paa sin strikkede Hue, mumlede Godmorgen med søvnrusten Stemme og vendte derpaa, saasnart han havde forstaaet de Rejsendes Ønske, tilbage til Stuen, hvor han derefter i henimod et Kvarter rumsterede med nogle Flasker og Glas.

Imidlertid kom ogsaa andre af Byens Folk paa Benene og betragtede maabende de Rejsende fra Døre og Gadeporte. Hundene foer ud og omringede Vognen, og et Par Piger i bart Særkeliv kiggede frem bag et Kammervindue for at se, hvad der var paafærde.

Ved Synet af disse sidste gav den yngste af de unge Mænd — en uforbederlig Galgenfugl — sig til at kysse paa Fingeren og lægge Haanden smægtende paa Hjærtet. Pigerne trak sig grinende ind bag Gardinet, og i det samme vendte den gamle Krofa'er tilbage. Han kom sjokkende paa sine Tøfler med en Flaske fuld af en mørkebrun Vædske forsigtig i Favnen og med tre smaa, tommetykke Glas mellem sine rystende Hænder.

Langsomt og draabevis fyldte han Glassene lige til Randen; hvorpaa han af Vestelommen under Skødskindet fremdrog tre smaa Stykker Kandissukker, som han først med Haandbagen rensede for Fnug og gamle Skraatobaksblade, inden han rakte dem op i Vognen.

De Rejsende indtog koldblodigt Miksturen; og straks efter rullede de videre under Pigebørnenes fornyede Skogren.

Optrinet med Pigerne virkede i Forbindelse med Bittersnapsen kraftigt oplivende paa den unge Spøgefugl. Han rettede sig op i den knirkende Agestol, smilede over hele sit friske, kønne, rødmussede Ansigt, svang sin Stok i Luften og nikkede overgivent ind til alle de Vinduer, de kom forbi, idet han i Tankerne allerede nød de Triumfer, han om Aftenen skulde fejre blandt de glade, buttede Landsbypiger derude under Skovens grønne Kroner.

Tilsidst begyndte han at synge. Med en af lyksalig Forventning bævende Røst sendte han en Række stærke Toner ud i den klare Juniluft. Folk paa Vejen, ja selv Køerne paa Marken stirrede forbavsede efter den bortrullende Vogn, naar han af sine Lungers fulde Kraft udslyngede Ordene:

„Og *der* vil jeg hvile ved Blomsternes Bryst!"

Men ogsaa Landskabet var begyndt at smile rundt omkring

— omend gennem Duggens Taarer. Solen var kommen til Højstols paa den skyfri Himmel og bagede efterhaanden ret kraftigt over de grønne, friske Marker, hvor Blomsterne ligesom mylrede op af Jorden mellem det dugbesprængte Græs. Koblomme, vild Kløver, Hundetand, Marens Sengehalm, Smørblomst, Fandens Mælkebøtter og Blaaklokker slog deres smaa gule, hvide, blaa og røde Faner ud for Solen mellem flimrende Traade af syvfarvet Edderkoppespind.

Paa een Gang — bedst som de kørte forbi et lille, enligt liggende Hus, der laa lige ved Vejen, med Gavlen ud mod denne — rejste den lystige Ungersvend sig op i Vognen, greb hastig Kusken i Skulderen, saae sig ligesom forskrækket omkring og udbrød:

„Holdt, Mand! — Holdt! Vi er paa Vildspor! Vi er kørt forkert! Dette kan umuligt være rigtigt! . . . Det er bedst, jeg løber ind i det Hus der og forhører mig om Vejen. Vi er absolut paa galt Spor!“

Kusken, der var gammelkendt paa Egnen, vendte sig om mod den unge Mand med et Udtryk, som om han vilde spørge ham, om han var rigtig i Hovedet.

Men Fyren var allerede hoppet af Vognen og forsvandt smilende ind i Hytten.

„Hva' . . . hva' var det, han sa'e . . .?“ spurgte Bonden forstyrret og saae om paa den anden, mere sindige Rejsefælle.

Men denne, der kendte sin Vens kaade Luner, og som tilfældigt havde opsnappet et Glimt af et blondt Pigebarn bag Vinduet inde i Hytten, rystede blot paa Hovedet og gav sig med et resigneret Suk til at stoppe sin Pibe for at afvente, hvad der vilde ske. Derpaa begyndte han at snakke fornuftigt med Kusken om Høstudsigterne, Politiken og de daarlige Tider, alt mens han adspredt betragtede den nydelige lille Have, der laa foran Huset, de smaa runde, af Potteskaar indrammede Bede, de smalle, slyngede Gange, de blomstrende Buske og de allerede fyldige Humleranker, der groede op over Taget, saa de næsten skjulte Vinduerne, og som sammen med Levkøjer, Re-

seda og nogle vilde Æbleroser, der voksede paa Gærdet, udbredte en næsten bedøvende Duft.

Men der gik fem Minutter, og der gik ti Minutter . . . og han begyndte for Alvor at blive utaalmodig.

Han skulde dog vel ikke give sig til at gøre Dumheder? tænkte han tilsidst og beredte sig paa at stige ned, da Døren i det samme aabnedes.

Vennen kom ud med Hatten i Haanden, fulgt af den unge, blonde Pige, der — idet hun holdt Døren aaben bag sig — et Øjeblik blev staaende paa Stenflisen, mens hun hørte efter nogen, der blev ved at tale til hende inde fra Stuen.

„Jo, Mo'er . . . ja, jeg veed det nok," svarede hun. Hun var lidt rød i Kinderne og saae ikke op fra Jorden. „Det skal jeg nok . . . ja . . . ja vel . . . jo . . ."

Da Stemmen derinde endelig tav, gik hun hen til Gavlen af Huset, tæt ved Vejen. Uden at se paa nogen af de Rejsende gav hun sig til nøjagtigt at forklare, hvad Vej de skulde følge, idet hun pegede ud over Markerne mod en Skov langt borte, over hvis lysegrønne Kroner der vajede et Flag, som betegnede Festpladsen.

Den unge Galgenfugl havde imidlertid nærmet sig hende. Idet han lod, som om han opmærksomt lyttede til hendes Forklaring, slugte han hendes Skikkelse med sine smukke, spillende Øjne.

Hun var nu ogsaa ualmindelig nydelig, som hun stod *der,* — næppe atten Aar gammel, med den ene, blottede, solbrændte Arm hævet til Skygge over Øjnene, den anden fremstrakt mod den grønne Humlevæg saaledes, at den viste det hvide Sted i Albubøjningen, hvor Aarerne blaanede frem. Hun var klædt i et hvidt Underliv og et falmet, mørkegrønt Skørt. Det lyse, lidt rødlige Haar var glatkæmmet over Panden men bagtil flettet og opheftet med et sort Baand. Fødderne var nøgne.

„Hør, sig mig . . . var det ikke Ane, De hed?" begyndte han saa, da hun var færdig med sin Forklaring. „Det var jo Ane, ikke sandt?"

Hun svarede ikke men bukkede sig i sin Forvirring ned og tog en Kvist op fra Jorden.

„Sig mig, Ane . . . De skal naturligvis ogsaa til Festen i Aften."

„Jeg?"

„Ja, jeg kan se det paa Dem. Jeg er sikker paa, at De skal med. Skal De ikke?"

„Nej."

„Er det sandt? . . . Det var da underligt. Men det er vist ogsaa bare noget, De vil bilde mig ind. . . . Holder De maaske ikke af at danse? Gør De ikke?"

„Det gør jeg vel nok."

„Hvad for noget? Veed De det ikke bestemt? Har De aldrig prøvet det?"

„Det har jeg vel nok."

„Ja, er det ikke det, jeg siger . . . De gør Nar af mig, Ane. Men det skal De have Lov til, bare De vil komme i Aften. Og det vil De, ikke sandt? naar jeg beder Dem saa pænt om det. De kan vel nok for en Gangs Skyld faa en anden til at passe Deres Mo'er. Har De ikke en lille Søster eller en Nabokone eller saadan noget? Jeg saae jo en Dukke ligge derinde paa Bænken . . . Jeg er sikker paa, at De har en lille Søster. Har De ikke?"

Hun havde et Par Gange skottet hen til ham med et hurtigt, sky Blik. Nu saae hun atter til den anden Side, mens hun smilte ganske lidt.

„Det kender De vist ikke noget til."

„Tror De ikke? . . . Ja, det gør nu ogsaa lige meget, naar jeg bare kan faa Dem til at komme. Jeg vil saa gærne danse med Dem hele Natten! Hører De? Dersom De ikke kommer, saa hænger jeg mig."

Hun havde lænet Skuldren op til Muren og stirrede i denne Stilling op mod Himlen, mens hendes ene, nedhængende Haand sønderbrød den lille Kvist og lod Stumperne falde paa Jorden. Skønt hun stadig smilte lidt, laa der et fraværende Udtryk over hendes Ansigt. Det var tydeligt at se, hvorledes hun brød sit

lille Hoved for at begribe, hvad i Alverden det kunde være for et taabeligt Menneske, der kom ind til hende lige fra Landevejen og gjorde hende alle disse Spørgsmaal og absolut vilde have hende med til Dans i Skoven.

„Nu?" gentog den Uforbederlige. „Kan jeg saa ikke faa Dem til at love at komme? Vær nu flink og sig ja. Jeg *maa* have Lov til at danse med Dem . . . hører De? Nu gaar jeg ind til Deres Moder og siger hende, at De tager med . . . Ikke sandt? Saa er det afgjort . . . Skal det være det?"

Hun svarede ikke. Men idet hun flyttede Øjnene mod en anden Himmelkant, strejfede hendes Blik ham undervejs et flygtigt Nu, og der skød langsomt en ny Rødme op i hendes Kinder.

Han blev bestandig ivrigere. Han havde ligefrem ondt ved at holde sig fra at være nærgaaende. Der var kommet noget foruroligende febrilsk over ham, hvorfor Vennen paa Vognen nu ogsaa fandt, at det kunde være paa Tide at faa Spøgen standset.

Han rømmede sig et Par Gange utaalmodigt og erklærede tilsidst, at dersom han nu ikke kom, vilde de blive nødt til at køre uden ham.

„Nu kommer jeg," sagde Vennen.

Men det var, som kunde han umuligt løsrive sig. Han blev ved at ville overtale hende, forsikrede, at han skulde tale med hendes Moder, at han — om hun ønskede det — skulde lade hende hente med Vogn og bringe hende tilbage, inden det blev mørkt . . . og altsammen med en Stemme, et Minespil, en Bevægelse, der slet ikke lignede ham.

Hun rystede tavs paa Hovedet men smilte ikke længer.

„Nu kører vi," raabtes der fra Vognen.

Saa rakte han hende endelig Haanden.

„Farvel," sagde han.

Hun tøvede lidt, gav ham saa hurtigt sin Haand — og gik bort i det samme.

„Og Tak, fordi De viste os Vej!" raabte han efter hende.

Men det var, som om hun ikke hørte det. Uden at se sig om forsvandt hun ind ad Døren og lukkede den lydløst efter sig.

„Hvad Pokker havde du gjort ved Pigebarnet?“ spurgte den anden, da Vennen var kommen til Sæde i Agestolen.

„Jeg? Hvad mener du?“ sagde han noget mut. —

De kom til Festen, og i Dagens Løb strømmede Skarer af Vogne og Folk sammen fra alle Sider. Der var fuldt op af Telte, Boder, Lirekasser, Dans, Drik, struttende, muntre Piger og al Slags Lystighed; og om Aftenen blev hele Festpladsen oplyst med kulørte Lamper som et Feslot.

Alligevel fandt ingen af dem den Morskab, de havde ventet. Allerede ved Midnat — længe før oprindelig bestemt — tog de bort.

Efterhaanden som de atter nærmede sig det lille, ensomme Hus med Humlerankerne, blev den muntre Ungersvend, der forøvrigt i Løbet af Dagen havde været usædvanlig ordknap, mere og mere urolig. Og da de kørte det forbi, — Maanen stod just over det mellem mørke, tunge Skyer — kunde Vennen ved hans Siden mærke, hvorledes Vognsædet formelig rystede under ham. Ingen af dem talte.

Først langt paa den anden Side, da de havde naaet en dyster Granskov, som de skulde igennem, lod den Unge atter høre fra sig.

„Sig mig,“ sagde han, „kender du Æventyret om Svend Morgendug, der rejste sin Lykke forbi uden at kende den?“

„Jeg veed ikke . . . Er der et saadant Æventyr?“

„Aa nej, — det er der vist ikke. Det er vist bare noget Sludder, jeg sidder her og laver . . . Aa, giv mig en Cigar . . . Og skal vi saa ikke en Gang igen have en lystig Opsang?“

* * *

De to unge Mennesker blev begge gamle, satte Mænd og lykkelige Familjefædre. Den ældre henlevede sin Alderdom i en stille Præstegaard paa Landet, den anden i Hovedstaden som pensioneret Toldembedsmand og virkelig Etatsraad.

Med Aars Mellemrum besøgte de hinanden, og ved de lange Piber opfriskede de Minderne fra Studenterdagene med deres Fryd og Trængsler. Ud paa Natten, naar de endelig begyndte

at blive trætte, og Piberne var gaaet ud, sagde da regelmæssigt den yngre efter nogen Tids tankefuld Tavshed:

„Og kan du saa huske den Morgen derovre paa Fyen . . . da vi kørte til det Kildemarked?"

„Ak ja, ja vist," svarede Præsten lige saa regelmæssigt og rokkede smilende med sit store Hoved. „Jeg havde faaet en Loppe paa mig i Gæstgivergaarden, kan jeg huske."

„Kan du ogsaa huske, at vi standsede udenfor et lille Hus for at spørge om Vej, og at vi *der* saae en ung Pige —"

„Ja, javist . . . Hun var smuk, ikke?"

„Ja — hun var smuk," gentog Etatsraaden stille efter en ny, tankefuld Tavshed; — han sad med det fine Hoved støttet paa sin hvide, velplejede Haand og saae drømmende ud for sig. Saa lykkelig og forelsket han end som Ægtemand havde været, og saa højt han ogsaa paa andre Maader var bleven begunstiget af Skæbnen — han kunde aldrig slippe Forestillingen om, at hans sande Lykke hin dugbesprængte Sommermorgen havde krydset hans Vej.

Den stærke Skrædder

En Landsby fik engang en ny Skrædder.

Han var baade halt og skrutrygget; og da han tilmed var fra en By ved Navn Stumperup, var det ikke underligt, at han blev en Skive for Byens Vittighed. Især var Pigerne slemme imod ham. Og allerværst var den store, smukke Abelone, som alle Byens Karle nappedes om . . . men uheldigvis var det netop ogsaa hende, den lille Skrædders Hjærte allerheftigst begærede.

Men hvad han manglede i Benene, det havde han i sit Dværgehoved; og ved flittig Læsning i Verdenskrøniken og i navnkundige Mænds Historie havde han lært, hvorledes man blev æret og frygtet i Verden; og han besluttede nu selv at forsøge en Genistreg.

En Aften var der Juledans paa Kroen. Der blev drukket tæt, og ud paa Natten begyndte nogle øre Karle, der sad bænkede i Skænkestuen, at prale af deres Styrke.

„Jeg kan bære en Plov paa Nakken fra Kirketaarn til Kirketaarn!“ raabte En og huggede Brændevinsglasset i Bordet med en Ed.

„Hvad er det at skryde med!“ sagde en anden haanligt. „Jeg kan tage en Otting Øl paa min flade Næve og drikke den ud af Spunsen! Gør mig *det* efter, hvem der kan!“

at blive trætte, og Piberne var gaaet ud, sagde da regelmæssigt den yngre efter nogen Tids tankefuld Tavshed:

„Og kan du saa huske den Morgen derovre paa Fyen . . . da vi kørte til det Kildemarked?"

„Ak ja, ja vist," svarede Præsten lige saa regelmæssigt og rokkede smilende med sit store Hoved. „Jeg havde faaet en Loppe paa mig i Gæstgivergaarden, kan jeg huske."

„Kan du ogsaa huske, at vi standsede udenfor et lille Hus for at spørge om Vej, og at vi *der* saae en ung Pige —"

„Ja, javist . . . Hun var smuk, ikke?"

„Ja — hun var smuk," gentog Etatsraaden stille efter en ny, tankefuld Tavshed; — han sad med det fine Hoved støttet paa sin hvide, velplejede Haand og saae drømmende ud for sig. Saa lykkelig og forelsket han end som Ægtemand havde været, og saa højt han ogsaa paa andre Maader var bleven begunstiget af Skæbnen — han kunde aldrig slippe Forestillingen om, at hans sande Lykke hin dugbesprængte Sommermorgen havde krydset hans Vej.

Den stærke Skrædder

En Landsby fik engang en ny Skrædder.

Han var baade halt og skrutrygget; og da han tilmed var fra en By ved Navn Stumperup, var det ikke underligt, at han blev en Skive for Byens Vittighed. Især var Pigerne slemme imod ham. Og allerværst var den store, smukke Abelone, som alle Byens Karle nappedes om . . . men uheldigvis var det netop ogsaa hende, den lille Skrædders Hjærte allerheftigst begærede.

Men hvad han manglede i Benene, det havde han i sit Dværgehoved; og ved flittig Læsning i Verdenskrøniken og i navnkundige Mænds Historie havde han lært, hvorledes man blev æret og frygtet i Verden; og han besluttede nu selv at forsøge en Genistreg.

En Aften var der Juledans paa Kroen. Der blev drukket tæt, og ud paa Natten begyndte nogle øre Karle, der sad bænkede i Skænkestuen, at prale af deres Styrke.

„Jeg kan bære en Plov paa Nakken fra Kirketaarn til Kirketaarn!“ raabte En og huggede Brændevinsglasset i Bordet med en Ed.

„Hvad er det at skryde med!“ sagde en anden haanligt. „Jeg kan tage en Otting Øl paa min flade Næve og drikke den ud af Spunsen! Gør mig *det* efter, hvem der kan!“

„Aa, Fanden!“ skreg en tredje. „Jeg kan ta' en Tønde Rug under Armen ligesom en Visk og danse en Sekstur med den!“

„Jamen jeg kan tage *to*,“ lød det stilfærdigt fra den lille Skrædder, der sad for sig selv henne i en Krog, hvor ingen havde lagt Mærke til ham.

„Hvad er det, han siger?“ raabtes der fra alle Kanter. „Vil *du* bære to Tønder Rug, bitte Skrædder?“

Han nikkede roligt bekræftende.

Karlene saae paa hinanden. Da raabte En:

„Det Ord skal du staa ved, Skrædder! Kom an! Vi rydder inde i Salen!“

Nu blev der Storlatter. I Hast gjordes Dansesalen ryddelig. Fra Tærskeloen blev to fyldte Tøndesække baaret ind paa Gulvet, og under Karlenes Hujen og Pigernes Fnisen samlede man sig i en stor Rundkres omkring dem.

Men da den pukkelryggede Skrædder koldblodigt trak sin Frakke af, spændte Bukseremmen fastere om Livet, løste sin Halslinning og tilsidst stillede sig ind imellem Sækkene, blev der efterhaanden stille i Forsamlingen.

Han kastede sit lange Haar bort fra Panden, aandede paa sine Haandflader og trak tilsidst Vejret tre Gange langsomt og dybt — alt mens Tilskuerne i stigende Spænding fulgte enhver af hans Bevægelser.

Kunde det være muligt? Skulde han virkelig kunne udføre det?

Endelig trak han op i sine Bukser oven over Knæene og bøjede sig ned imod Sækkene. Med stor Omhu anbragte han en Arm omkring hver af dem, stemmede Fødderne kraftigt mod Gulvet og trykkede Tungespidsen ud imod den ene Kind — ligesom for med et eneste, overmægtigt Ryk at løfte Sækkene fra Jorden.

Der var i dette Øjeblik en aandeløs Stilhed i Salen. Nogle af Kvinderne, der stod fremmest i Kresen, blev blege, og en af dem raabte:

„For Guds Skyld! Hold op! . . . Han sprænger sig selv!“

Sækkene blev da ogsaa ganske roligt liggende paa Gulvet.

Da lod Skrædderen, som om han blev forbitret, lagde det ene Knæ mod Jorden, bed Tænderne sammen, pressede Blodet til Hovedet og fik Lemmerne til at sitre. Det saae ud, som om han var fast bestemt paa hellere at ødelægge sig selv end at give tabt.

„Hold op! Hold nu op!“ raabte flere, ogsaa blandt Mændene, — og Kvinderne vendte sig bort.

Og skønt Sækkene bestandig stod lige urokkede, og skønt Skrædderen tilsidst virkelig opgav Forsøget, rejste der sig ingen Haanlatter. Alle saae de paa ham med Øjne, der var stive af Ærefrygt, idet han brød sig Vej gennem Kresen og gik bort.

Og overalt, hvor den lille Skrædders Navn efter denne Dag kom paa Tale, hed det:

„Det er en Helvedeskarl! Hvem skulde nu have tænkt det! . . . Han er sgu *lige* ved at kunne løfte en Tønde Sæd under hver Arm!“

Ja, da han nu friede til den smukke Abelone, slog hun straks til med Kyshaand og levede siden lykkeligt i stolt Forvisning om, at hun ejede den stærkeste Mand i hele Herredet.

Den kloge Mand

Det hændte engang — lad mig sige: engang i gamle Dage — at en forstandig Mand, der var paa en vigtig Forretningsrejse til den store Leipziger-Messe, en Aften ankom med Postvognen til en lille By, hvor han skulde overnatte.

Til hans store Ærgrelse viste det sig næsten umuligt at faa Logis. Med sin Vadsæk i Haanden maatte han gaa fra Gæstgivergaard til Gæstgivergaard, indtil han endelig ved grove Ord tiltvang sig Besiddelsen af et elendigt lille Kammer i „Det blaa Pigeøje", der var beliggende langt inde i en mørk Smøge bagved Domkirken.

Sagen var, at man den næste Dag ventede en ung Prins af Blodet og hans Gemalinde, der agtede at tilbringe Sommeren paa et Lystslot der i Nærheden. Fra hele Omegnen var Folk strømmet dertil for at se det høje Par, naar det paa sin Rejse kørte gennem Byen. Den hele Stad var i Festdragt; paa Torvene var der rejst Æreporte, fra alle Husene vajede Flag, ja — takket være den længe imødesete, betydningsfulde Begivenhed — havde Byens Hovedgade endelig faaet den nye Brolægning, som Befolkningen i mere end en Menneskealder havde sukket efter.

Det maa nemlig stadig erindres, at det foregik i gamle Dage, i hine uoplyste Tider, der nu synes os at tilhøre Menneskehedens Barndom.

Den fremmede Rejsende, der — som udtrykkeligt bemærket

— var en saare forstandig og derfor ogsaa fremskreden Mand, blev grebet af en fribaaren Borgers Harme, da han erfarede Grunden til Røret i Byen.

„Hvilken Latterlighed!“ sagde han til den gamle Kældersvend, der havde fulgt ham op paa Kammeret for at tænde Lyset paa hans Natbord. „At tænke sig sligt! I vort Aarhundrede!“

Ikke desmindre tog den bedagede Svend nu nogle Bliktegn op af sin Lomme og sagde, som om han slet ikke havde forstaaet ham:

„Herrens Postvogn afgaar imorgen Klokken et fra „Det bugede Krus“. Det høje Herskabs Ankomst er berammet til Klokken elleve. Herren har altsaa god Tid til at se Indtoget, før De tager afsted.“

„Bliv mig fra Livet med det Indtog! Tror han, Mosjø, at *jeg* lader mig imponere af en Smule forgyldt Karosse og et Par skrammererede Lakajer!“

Men saasnart han tav, tog det bedagede Tyende lige uforstyrret tilorde:

„Om Herren skulde ønske en Billet til den store Tribune paa Torvet, saa har jeg her endnu et Par tilbage. De koster en Rigsdaler Stykket. Der er ikke andre at opdrive i hele Byen. Der har været en voldsom Rift om dem i de sidste Dage.“

Men nu var den Fremmedes Taalmodighed tilende.

„Vil han se, han kan komme afsted. Har man hørt Mage! . . . Herut, siger jeg!“

Sagtmodig rystede den Gamle paa sit graa Hoved og trissede afsted.

Den næste Morgen skinnede Solen over den festsmykkede By, og den Fremmede fik rig Lejlighed til at ærgre sig, da han skred gennem de menneskemylrende Gader, hvor Husene var behængte med Guirlander, Vaabenskjolde og kostbare Tæpper. Flere Steder stod Folk allerede taalmodig opstillede langs den Vej, som den fyrstelige Vogn skulde passere, og fra alle Gadehjørnerne skreg Visekællingerne med en i Dagens Anledning forfattet Festsang:

„Salige Stund, da vor naadige Fyrste os gæsted."

„At tænke sig! . . . I vore Tider!" blev han ved at mumle hen for sig.

Intet oprørte ham dog mere end den glade Selvtilfredshed, som dette Molbofolk bar tilskue midt i sin nedværdigende Trældom. Og i denne Harme blandede der sig efterhaanden en Række bitre Følelser af en mere personlig Art.

Idet han saae paa disse enfoldige Mennesker i deres kostbare Silke- og Fløjlsdragter og betragtede deres store Butiker og prægtige Privathuse, der tilsammen vidnede om en Velstand, som han med sin udviklede Intelligens hidtil forgæves havde eftertragtet, paakom der ham — som saa ofte før — en mørk og knugende Følelse af, at en uafværgelig ond Skæbne forfulgte alle fribaarne og fremskredne Aander her i Verden, medens Lykken alene var forbeholdt Tosserne og de vindige Narre.

Bombommelom! . . . Trateratra!

Trommehvirvler og Messingmusik vakte ham op af disse bitre Tanker. Han var naaet hen til Byens Akseltorv, hvor en Kæmpetribune var rejst mellem fire vimpelbehængte Mastetræer. Her skulde den egentlige Modtagelse finde Sted med en Tale af Borgmesteren og Sangpræstationer af Kirkens Kordrenge. Den store Plads var allerede sort af Mennesker, og i de omliggende Huse var alle Vinduer og Altaner overfyldte af hvidklædte Damer og Børn.

Men nu aabnede Menneskemassen sig ud mod den Sidegade, hvorfra Hornmusiken lød. I skarlagensrøde Uniformer, med alenhøje Læderchacot'er og lilla Pompons marscherede Borgervæbningen ind paa Pladsen, livlig hilst af den militært begejstrede Befolkning. Senere ankom en Afdeling højtidelige Magistratsembedsmænd med skinnende Kalvekrøs og Pergamentsruller under Armen. Efter dem fulgte en Forening af gamle gemytlige Krigere, der bar eet Erindringstegn paa Brystet og et andet i Form af en violblaa Næse midt i Ansigtet. Saa kom der mere Musik. Efter denne fulgte et langt Tog af Haandværkere med deres ærværdige Laugsfanger, dernæst en Skare

nyklippede Skolebørn og sluttelig det populære Brandkorps med Byens Sprøjter, Spande og Stiger, hvilket altsammen skulde paradere ved Indtoget.

Med Haanden i Siden og støttet til sin Stok havde den Fremmede medynksfuldt betragtet dette Optog fra det øverste Trin af en Stentrappe. Idet nu den sidste Brandmand svingede ind paa Torvet, og da samtidig Borgervæbningen i Forening med Byens Vægtere begyndte at trænge Folkesværmen tilbage for at gøre Passagen fri, steg han ned af Trappen og gik med majestætiske Skridt ad nogle Sidegader hjem til Gæstgivergaarden.

Han havde besluttet alligevel at skaffe sig en Billet til den store Tribune. Da Tilfældet nu engang havde ført ham hertil paa denne Dag, vilde han dog sikre sig en Plads, hvorfra han uden at risikere Liv og Lemmer kunde følge denne latterlige Komedie i dens videre Forløb.

Straks, da den gamle Kældersvend fik Øje paa den Fremmede, udbredte han, endnu før denne selv havde ytret et Ord, beklagende sine tynde Arme og fortalte, at han for et Øjeblik siden havde solgt den allersidste Billet til den store Tribune. Derimod havde han tilfældigvis en Billet til den lille Tribune, der ellers var forbeholdt Byens Honoratiores. Dersom Herren maaske — —

„Spar den Snak!“ afbrød han ham kort. „Hvormeget koster den?“

„Fem Rigsdaler!“

„Fem Rigsdaler! Er han gal! Fem Rigsdaler! Bring mig øjeblikkelig et Blækhorn og Papir op paa mit Værelse. Og vil han saa være saa god at sørge for, at mit Tøj bliver bragt til Postvognen i god Tid?“

Dermed gik op paa sit Kammer, tog sin Skrivemappe frem og satte sig til at arbejde.

„Fem Rigsdaler!“ mumlede han hen for sig, idet han dyppede Pennen. „Har man hørt Mage!“

Han vilde nytte de tilbageværende Timer til at skrive et Par Forretningsbreve. Men heller ikke heroppe fik han Ro. Først var der en Sangforening, som drog i Procession ud til Festplad-

sen under Afskraalelse af Nationalsangen; og bagefter dreves han til Vinduet ved Lyden af en Kareth, der hastig rumlede ind i Gyden og standsede foran en ærværdig Hjørnegaard ligeoverfor Kirken for at afhente Domprovsten. I skinnende Silke-Ornat og med Kommandørkorset dinglende under Pibekraven blev den gamle Herrens Tjener ved sin Kapellans Arm ledet gennem Porten og løftet op i Vognen, hvor han, fortumlet af Øjeblikkets Alvor, gav sig til at raabe — først paa sin Hat, som han havde paa Hovedet, derefter paa sin Snustobaksdaase, som han havde puttet i sin Lomme, og endelig paa sin Salmebog, som han virkelig havde glemt.

I det samme dundrede det første Kanonskud oppe fra Højderne bagved Byen og forkyndte, at den fyrstelige Vogn var bleven synlig i det fjerne.

Den overlegne Mand gik hovedrystende bort fra Vinduet og satte sig atter tilrette ved Bordet for endelig at fuldføre sine Breve. Men skønt ingen nu forstyrrede, var det ham ikke muligt at holde sine Tanker ved Arbejdet. Han gned sin Næse, han kradsede sig i Haaret, men der kom ikke en Stavelse paa Papiret.

Tilsidst smed han rasende Pennen og gik ned i Restavrationslokalerne.

Allevegne var der tomt; endogsaa den gamle Kældersvend var nu forsvunden. Endelig inde i det allerinderste Værelse traf han en enlig Mandsperson, der sad rolig ved et Krus Øl og drejede Tommelfingrene om hinanden.

Lykkelig over dog at træffe een Retfærdig i dette Enfoldighedens Sodoma satte han sig hen ved Siden af ham og indledede en Samtale.

„Det er virkelig et ejendommeligt Optrin, man bliver Vidne til i Deres By," begyndte han. „Man veed sandelig ikke, om man skal le eller græde. De gode Folk har saa travlt, som om det i det mindste galdt deres Salighedssag. Hvad siger De?"

Den Tiltalte rystede langsomt paa sit store, vandkæmmede Hoved.

„Ja, De maa nok siget det!" sagde han med en fed Tunge,

der hindrede ham i at tale rent. „At Folk dog aldrig kan blive klogere!“

„Ja, det er — ved Gud! — det sande Ord! Her kommer jeg iaftes, og straks begynder man at bombardere mig med Billetter, som om jeg var en Nar, der —“

„Og hvad forlangte man saa for Billetten?“

„Fem Rigsdaler! Har De kendt Magen!“

„Ja, det er storartet! Se, jeg var nu saa fornuftig at købe en Billet til den store Tribune straks den første Dag, da Salget blev aabnet. Dengang var Prisen bare fire Mark, og saa fik jeg en af de numererede Pladser paa allerførste Række. Derfor kan jeg nu sidde her ganske rolig, indtil det andet Skud lyder, istedetfor, at man skal puffes og trænges eller staa flere Timer langsad Gaden for at komme til at se noget.“

„Naa saaledes! Hm!“

„For jeg kan nu ikke for min Død fordrage at blive skubbet. Saa vil jeg saamænd næsten ligesaa gærne blive hjemme og slet ingenting faa at se. For det er nu mit Princip, at naar man skal nyde noget, saa skal man ikke trædes paa Tærne eller skubbes ned i en Rendesten. Som nu f. Eks Borgmesterens Tale — —“

I dette Øjeblik drønede det andet Kanonskud højtideligt over Byen og fik Ruderne til at klirre. Det meldte, at Fyrstevognen havde overskredet Broen over Aaen, der dannede Stadens Grænse

„Nu maa jeg afsted!“ sagde den omsigtsfulde Mand og drak ud af sit Krus. „Ja, De har altsaa ogsaa faaet Billet, kan jeg forstaa.“

„Jeg? Nej, aldeles ikke!“

„Herregud! Det var da kedeligt. Det gør mig virkelig ondt for Dem. Bare De saa faar noget at se.“

„De skal ingen Bekymringer gøre Dem angaaende mig!“ bed den anden ham hurtigt af, og et Øjeblik efter var han alene.

Og nu begyndte Kirkeklokkerne at kime. Først Domkirkens vældige Bryggerkedel, og straks derefter Byens øvrige Klokker.

Festligt og frydefuldt lød dette himmelske Orkester ned gennem den stille Luft.

Imidlertid sad den fremmede Mand med sammenkneben Mund og trommede med Fingrene paa Bordpladen, alt mens han blev mere og mere bleg. Pludselig raabte han:

„Halløj! Er her nogen? For Pokker! Er her ingen Betjening! . . . . Hvor er Kældersvenden? . . . Er der ingen Kældersvend? . . .“

En gammel, tyk Kælling viste sig i Køkkendøren.

„Hvad er paafærde, go'e Herre?“

„Hvor er Kældersvenden, spørger jeg?“

„Kældersvenden? . . . Aa, det er kanske den fremmede Herre, der vil ha' den Billet. Tøv lidt, go'e Herre, her har jeg den!“

„Billet? Hvad for en Billet?“

„Ja, han sagde det, gjorde Kældersvenden, at Herren kom nok efter den. Jeg skulde bare bie, sa' han, saa kom Herren nok og hentede den.“

„Hvad for noget? Hvad sagde han?“

Men der blev ikke Tid til Forklaringer. Det tredje Skud havde allerede lydt og efterfulgtes nu af en dundrende Kanonade, der ganske overdøvede Klokkernes Klemten. Han kastede en Femdalerseddel paa Bordet og gik bort.

Dog forhastede han sig ikke. Han konstaterede udtrykkelig for sig selv, at han gik sin sædvanlige, rolige og afmaalte Gang, med den ene Haand i Vestelommen, den anden bag sin Ryg. Som han i Tankerne sagde: han kom altid tidsnok til det Gøgl!

Da han naaede Hovedgaden, hvor Folkemasserne nu stod opstillet i alenbrede Mure langs begge Fortove, fremviste han sin Billet for at komme gennem Afspærringen og naa hen til Torvet. Men Vægteren vilde ikke lade ham slippe igennem. Det var forsilde, sagde han. Gaden skulde være fri. Fyrstevognen var allerede kørt gennem den første Æreport og kunde ventes hvert Øjeblik.

„Men jeg har jo Billet!“ skreg Manden ude af sig selv af Raseri. „De *skal* lade mig passere, naar jeg har Billet!“

Men Vægteren vilde intet høre. Han satte ham sin Morgenstjerne for Brystet og stødte ham uden videre ind i Menneskesværmen. Her fik han ingen blidere Modtagelse. Han blev puffet og knubset og trængt tilbage mod Husrækken, . . . thi virkelig kom endelig den fyrstelige Karosse tilsyne for Enden af Gaden. Skridt for Skridt, med højtidelig Langsomhed, bevægede den sig frem mellem Folketrængslen med sine rødkjolede Forridere og to Haidukker ragende op bag Karmens gyldne Krone. Luften fyldtes af øredøvende Hurraraab, Hattene svingedes, og Damerne kastede Blomster, mens det unge Fyrstepar naadigt nikkede og smilede til alle Sider.

Imens stod den kloge Mand trykket flad op ad Muren og rasede. Han var lille af Vækst og kunde derfor slet ingenting se for de opløftede Hatte. Han strakte sig paa Taaspidsen; han raabte, at man skulde tage Hattene ned; ja saa fuldstændig tabte han tilsidst Besindelsen, at han af lutter forbitret Iver for at komme til at se greb med begge Hænder om en Nedløbsrende og løftede sig tilvejrs. Men uheldigvis glippede Taget for ham, og han faldt tungt ned paa Stenbroen.

Den næste Dag laa han i „Det blaa Pigeøje“ med to knækkede Ribben og en forstuvet Fod. Mens den lille Byes enfoldige Beboere atter passede deres Dont i Butikerne og Kontorerne, og mens hans Konkurrenter alle kom ham i Forkøbet ved den Leipziger-Messe, levnede Forsynet ham rundelig Tid til at anstille nyttige Betragtninger over Grunden til den onde Skæbne, der vitterlig forfølger saamange forstandige og fribaarne Foregangsmænd her i Verden, mens Lykken mildeligt tilsmiler Tosserne og de vindige Narre.

Havfruens Sang

En blikstille Sommeraften havde et Selskab Damer og Herrer efter et livligt Aftensmaaltid i det grønne ladet sig ro ud paa Havet for at se Solen gaa ned.

I over en Time drev de om derude paa Strømmen, mens de betragtede Havspejlets Farvespil, der blev ved at veksle, længe efter at den glødende Kugle var forsvundet i Dybet. Først var Vandet bleven dybt vinrødt, derpaa blommefarvet, ja et Øjeblik endog ganske brunt, som om det var bestrøet med Bark. Nu var Farverne omsider blegnet, og Havet laa ubevægeligt som en Flade af matlysende Glas.

Det var bleven silde, og Samtalen var lidt efter lidt gaaet istaa.

Midt i Baaden sad en ældgammel Lods med langt, trevlet Skæg og hvilede Armene paa et Par tunge Aarer.

Nogle af Selskabet laa langs Rælingen og stirrede ud over Havfladen, som om de endnu ventede en Fortsættelse af det pragtfulde Farveskuespil. To unge, sommerklædte Piger sad med hinanden om Livet helt ude i Forstavnen og saae drømmende op paa et krumt Stykke Maane, der ligesom skamfuldt listede sig over Himlen med sit blege Skær. Paa en Tofte for sig selv sad et Par unge Ægtefolk indsvøbt i samme Sjal og holdt hinanden fast i Haanden.

Skønt Strømmen allerede havde ført Baaden et godt Stykke fra Land, var der ingen, der talte om at vende hjem. Alle var

de saa fortabte i Drømmerier, at de ingen Magt havde til at rive sig løs.

Alt var stille rundtom dem. Ogsaa en Flok Strandfugle, der en Tid havde skreget et Sted i deres Nærhed, var tilsidst falden til Ro. Langs Himmelranden til alle Sider hævede sig rødlige Taager, hvorimellem Havets mathvide Flade laa udstrakt som et uhyre Troldspejl.

Pludselig hørtes ude fra Søen en mærkelig Lyd, en mild, melodisk Klang.

Alle løftede Hovedet. Næsten samtidigt udbrød de — henrykt smilende:

„Hør! . . . Musik!"

I det samme forstummede Klangen. Men Selskabet blev siddende med spidsede Øren og ventede paa, at den skulde komme igen.

Det gjorde den ogsaa — stille, klagende, omtrent som et fjernt Harpeslag.

„Det var da forunderligt," sagde En. Og alle saae de forbavsede paa hinanden.

Der var ingen Baad eller overhovedet noget Tegn paa menneskeligt Liv at spore vidt omkring, og Kysten havde de altfor fjern til, at Lyden kunde skrive sig derfra.

„Hvad i Alverden kan dette dog være?" spurgte flere, den ene efter den anden.

Men Tonerne blev ved at klinge. Det syntes endog, som om de efterhaanden nærmede sig — og Damerne rykkede uvilkaarligt tættere sammen og tog hinanden i Haanden.

De blev tilsidst alle helt underlig tilmode ved denne uforklarlige, natlige Musik. En af Herrerne vækkede Lodsen, der var falden i Søvn, og spurgte ham, hvad han mente, det kunde være. Men den Gamle, som var døv, og hvem Deltagelsen i det livlige Aftensmaaltid havde gjort utidig, løftede blot et Øjeblik sit søvntunge Hoved og mumlede noget om Hejrer — hvorpaa han atter blidelig sank ned over sine Aarer for at sove videre.

„Tys!" udbrød nu en af Herrerne, en ung Læge, og rejste sig.

„Lad os nu allesammen paa een Gang høre rigtig godt efter, saa finder vi nok ud af, hvad det er."

Derom blev de enige.

Og da Lyden næste Gang lod sig høre, sad de alle aandeløse i flere Minutter og lyttede.

„For Pokker! Der maa jo alligevel være en Baad et eller andet Sted i Nærheden," afbrød Lægen den lange Tavshed og steg op paa en Tofte. Derpaa satte han en Haand for hver Side af Munden, og under Dødsstilhed raabte han ud over Vandet:

„Halløj! . . . Er der nogen? . . . Halløj!"

Intet Svar; intet Tegn. Saa langt Øjet rakte, intet uden denne selvlysende Havflade. Under hele den stille, blaahvide Himmelhvælving ingen anden Lyd end disse gaadefulde Harpeslag.

Nogle af Damerne begyndte at klynke og forlangte tilsidst bestemt at komme hjem.

„Væk Lodsen, og lad os komme hjem!" lød det rundtom fra; og da den unge Ægtemand vilde rejse sig for ved Selvsyn at forvisses om, at de befandt sig ene paa Havet, greb hans Hustru ham krampagtigt i Armen.

„Gør det ikke, Anton! Gør det ikke!" udbrød hun bleg og rystende af Skræk. — „O Gud, hvad er dog dette!"

Kun den unge Læge bevarede Koldblodigheden og sagde strengt: „Herre Gud! Vi er da ikke Børn! Det er jo klart, at det hele har en ganske naturlig Aarsag. Lad os dog endelig ikke blive forfjamskede. Der er dog vel ingen af os, der for Alvor tror paa Havfruer og saadan noget Spøgeri. Lad os bare være rolige, saa opklares det hele saamænd nok!"

„Nej, vi vil hjem! . . . Lad os hellere komme hjem!" lød det nu fra alle Sider.

Faa Øjeblikke efter fløj Baaden mod Kysten under Lodsens og et Par Reserveaarers kraftige Tag.

Man havde dog ikke roet ret længe, før en Herre, der hele Tiden havde siddet ganske stille for sig selv henne i Bagstavnen af Baaden, brød ud i en Skoggerlatter.

„Aa Gud!“ sagde han. „Hvor har jeg let! Jeg var lige ved at sprække! Her skal De se den hele Hemmelighed!“

Med disse Ord berørte han med Fingeren noget usynligt i Luften foran sig. Det var Stormsnoren paa hans Hat, som han lumskelig havde fæstet med den ene Ende paa et Søm i Bagmasten. Ved at trække i den tynde, elastiske Snor havde han faaet den strammet stærkt. Og det var paa denne Streng, at Nattevinden havde spillet sine underfulde Melodier.

Efter denne Forklaring steg man tavst og noget slukøret i Land. Kun Doktoren triumferede. Alle de andre derimod var vrede. De fandt, at det havde været en grumme uheldig Spøg. Naturligvis troede de ikke det mindste paa Spøgeri; men man skulde — som der blev sagt — alligevel ikke drive Løjer med „den Slags Ting“.

Og skønt de nu alle var overbeviste om, at alt var gaaet naturligt til, bevarede de dog haardnakket en uhyggelig Fornemmelse af at have været i Berøring med det overnaturlige. Især Damerne tilgav aldrig den unge Spøgefugl, der havde været Mester for Forskrækkelsen; men ogsaa adskillige af Herrerne var senere ikke at formaa til at tage med ud paa Søen, naar Solen var gaaet ned.

Digterliv

Der stod en ung, nittenaarig Digter i den store Forlæggers Venteværelse. I hans mørke Øjne luede Flammer af Kunstbegejstringens hellige Ild.

Han holdt under Armen en Pakke sirligt beskrevne Blade. Det var Digte, fødte af hans Længsel, hans Tungsind, hans unge Trods — natteblege Drømmebørn, som han nu vilde lade flagre ud i Livets Lys og Tummel.

Ængsteligt og dog beslutsomt bankede han paa Døren og traadte ind i den store Forlæggers Privatkontor, ind i Digtekunstens Allerhelligste, hvorigennem Vejen gik til Parnasset og Udødeligheden.

I det høje, med Bøger og Digterbuster stilfuldt udstyrede Rum sad Forlæggeren ved et rigt udskaaret Skrivebord af Størrelse som et Kirkealter. Han var en lille Mand med langt, mørkt Skæg, Guldlorgnet og spejlblank Isse. Med en alvorsfuld Haandbevægelse hilste han paa Ynglingen og bad ham tage Plads, hvorpaa han straks gav sig til at gennemblade hans Manuskript.

Imens sad den unge Mand med bankende Hjærte paa sin Stol og lod Blikket flakke omkring i Værelset. Og da var det med eet for ham, som om alle de gamle Digterbuster begyndte at smile medynksfuldt ned til ham.

„De har Talent, unge Mand!“ udbrød pludselig Forlæggeren. „Sligt ser jeg med et halvt Øje! . . . Men tillad mig, hvad

er det dog for nogle underlig gammeldags Ting, De her har skrevet. Alene denne Titel! „Alfeleg". Hvad vil det sige? Og saadanne latterlige Æmner! „Til Maanen", „Nattesuk", „Hendes Lokker" . . . Veed De hvad, saadan noget er dog virkelig altfor antikveret! Ifjor kunde det maaske endnu være gaaet . . . *nu* er det aldeles umuligt! Publikum er forlængst bleven ked af den Slags Sværmerier . . . De har ikke fulgt med Tiden, unge Mand! De har ikke set, at Digtekunsten har brudt sig nye Baner, at den har taget de store Samfundsspørgsmaal op til Drøftelse, at den skaanselløst afdækker Tidens Brøst og uden Sky skildrer Hverdagslivet med dets Kamp og Strid og Sorg og Savn i hele dets knugende Elendighed . . . Har De ikke læst mit Forlags sidste fortræffelige Roman „Skarnkisten"? O, den burde De sandelig studere! Jeg skal med Fornøjelse laane Dem den. Kan De skrive mig et saadant Værk, skal det være mig en Fornøjelse at forlægge det; jeg tør da indestaa Dem for, at De skal blive berømt."

Den unge Digter skridtede ilsomt hjem til sit fattige Kvistkammer og kastede sig over den medbragte Bog. Den store Forlæggers Ord var falden som Gløder i hans Sjæl. Med brændende Kinder gennemfløj han uden Standsning det bindstærke Værks trettenhundredogsyvoghalvtredsindstyve Sider; og da han var færdig, kastede han sine Vers paa Ilden.

Han kendte nu sin Vej og sit Maal.

Straks den næste Dag begyndte han at arbejde. Nætter og Dage stod han ved sin Pult. Og mens Hungeren huserede i hans Tarme og Kulden blaanede hans Fingre, skriftede han for Papiret sit korte Livs lange Kummer, skildrede dets Kamp og Savn og bristede Forhaabninger. Og Aar gik efter Aar. Thi fuldbaarent skulde Værket udgaa fra hans Hænder. Hele sin Sjæl vilde han aande ind i disse Blade, der skulde give hans Navn Udødeligheden.

Da Bogen omsider var færdig, sendte han den til den store Forlægger, og Ugedagen efter stod han atter i det Allerhelligste.

Forlæggeren var i Mellemtiden bleven rund og fed. Istedetfor det alvorsfulde Profetskæg havde han anlagt sig en fiks

Moustache, og i Knaphullet paa hans Fløjlsjakke sad en duftende Rose.

„Ja, min Herre!" udbrød han straks. „Jeg har nu læst Deres Bog, og jeg maa gentage, hvad jeg sagde Dem sidst: De er et Talent, maaske et Geni. Men hvorfor følger De dog sletikke med Tiden, kære? Hvad er det dog for nogle mørke og uhyggelige Skildringer, De her har givet mig? Alene denne afskrækkende Titel! „I Armods Arme". Det er dog virkelig altfor gammelt! Saadan noget vil Folk sletikke have mere. Herregud! Hvorfor skal ogsaa alting være saa trist og grumt? Se Dem dog om, Menneske! Saalænge Verden endnu har Sol og Druer og skønne Kvinder — hvorfor skal vi da gøre den til et eneste aadselstinkende Hospital? . . . Det undrer mig virkelig, min Herre, at De, der dog saa aabenbart sidder inde med et smukt og rigt Talent . . . at De ikke har givet Agt paa Publikums tydeligt udtalte Trang til atter at høre Livets Lyst og Glæde besunget . . . Gaa hjem, kære Ven, og skriv et rigtigt sprudlende og farverigt Digt. Jeg for min Del skal da gøre mit. Naar jeg lader det trykke med fed Schwabacherskrift og paa lækreste Bøttepapir, tør jeg love Dem, at det skal vække Opsigt!" — —

Halvt iblinde tumlede Digteren nedad Trapperne og ud paa Gaden. Stormen jog om Hushjørnerne, og Regnen piskede ham i Ansigtet, idet han sneg sig bort og gik hjem for paa sit kolde og ensomme Tagkammer at forkynde Livsglædens Evangelium.

Og atter begyndte de lange Dages og Nætters fortærende Feber. Kunstnerbegejstringens Ild luede endnu usvækket i hans Sjæl; og mens han sad der i sit fattige Lampeskær, var det for hans funklende Øje, som om Kammerets nøgne Mure løftede sig paa Stensøjler, og Buer af Marmor og broget Mosaik hvælvede sig over hans Hoved. Gennem sit lille Tagvindue skuede han ud over solbeskinnede Lande med Bjærge og blaa Søer, i hvis Vover underskønne Nymfer badede sig. Og Aarene gik; men han mærkede det ikke. Og hans Haar graanede; men han saae det ikke. Han havde næppe det skimlede Brød, og Klæderne hang i Pjalter om hans ynkeligt afpillede Legeme.

Men han følte sig som en Konge, der ejede den evige Ungdom og herskede over Alverdens Skatte.

. . . Saa stod han endelig atter hos den store Forlægger.

Ogsaa denne var i Mellemtiden bleven gammel. Han nærmede sig i gravsorte Klæder, med Hovedet paa Hæld og det blege Ansigt lagt i lange, stive Folder.

„Min Herre!" læspede han næsten uhørligt og foldede Hænderne foran Brystet. „De har behaget at tilsende mig et Værk, der rent ud har forfærdet mig. Sandelig, jeg fatter ikke, hvorledes De for Alvor har kunnet tro, at jeg vilde kunne forlægge det. Alene denne Titel, min Herre! „Elskovsfantasier". Sligt vil Publikum slet ikke længer have. Familjefædrene forbyder os paa det bestemteste at tilsende dem den Art Poesi. Jeg nægter stadig ikke, min kære Herre, at De har Talent, betydeligt Talent. Men De har — tillad mig — aldrig forstaaet at følge med Tiden. Det tilsendte Værk tør jeg altsaa desværre slet ikke befatte mig med. Skulde De derimod have nogle Salmer liggende, en Prædikensamling, eller skulde De være tilbøjelig til at skrive en liden Postille, skal det være mig særdeles kært atter at forhandle med Dem. De kan jo nu tænke over mit Forslag. Jeg tør indestaa Dem for, at De ikke vil komme til at fortryde det, ifald De skulde gøre mig den Glæde at tage det i Betragtning. — Farvel i Jesu Navn! Vorherre være med Dem!"

Den gamle Digter stod fortumlet. Han syntes igen at se alle de støvede Digterbuster smile medynksfuldt ned til ham.

Saa vandrede han hjem til sit tomme Tagkammer og hængte sig. —

Muldskud

Der ligger i en smilende Egn mellem Skov og Sø en øde, bestandig ubeboet Villa, halvt et Slot, bygget af smukke røde Sten, med et lille Taarn, sirlige smaa Karnapper og en lukket Glasveranda, der om Efteraaret ganske skjules af en blodrød vild Vin.

For henved en Menneskealder siden blev denne Villa opført af et formuende Ægtepar, der ønskede her at indrette sig et lille jordisk Eden, hvor de kunde henleve deres Dage borte fra den urolige Verdens Larm og nyde deres Velstand og Lykke i Fred og uforstyrret Harmoni.

Paa Pladsen havde der forhen staaet en beskeden Hytte, fra hvis Tid de gamle Træer i Parken skrev sig; og Jordsmonnet havde været fuldt af store Sten, der skulde brydes, og Tuer, der skulde jævnes — saa det kostede baade lang Tid og mange Penge, inden Slot og Have blev bragt til den attraaede Fuldkommenhed.

Men da alt endelig stod færdigt efter den lagte Plan, var det ogsaa et Mønsterværk, et virkeligt lille jordisk Paradis, i hvilket ikke let nogen Mislyd af Verdens Tummel eller nogen Mindelse om Livets Jammer og Elendighed skulde kunne trænge forstyrrende ind.

Naar man stod ude paa Terrassen foran Verandaen og saae ned over det cirkelrunde Springvands-Bassin midt i Haven, hvori

alle Herlighederne spejlede sig; eller naar man sad nede paa Familjens Yndlingsplads, det japanesiske Lysthus mellem de duftende Rosenbede; eller naar man vandrede mellem de kunstfærdig klippede Ligusterhække, hvorover hist og her en Stenvase eller en snehvid Marmorstatue hævede sig — overalt lukkede det tætte Bladehang for enhver Udsigt, og den omgivende Verdens Tilstedeværelse anedes kun gennem Glammet af Landsbyens Hunde og den fjerne Rumlen af Vogne paa Landevejen.

I dette Eden levede Ægteparret ganske alene sammen med et Par ældre Tjenestefolk, der efterhaanden havde uddannet deres Livsvaner i nøje Overensstemmelse med deres Herskabs.

Børn havde de aldrig haft og heller aldrig ønsket sig. De vidste, at den, Gud giver Børn, giver han ogsaa Sorger, og det havde netop været Formaalet for enhver af deres Handlinger saavidt muligt at sikre sig imod enhver Bekymring.

Derimod havde de en lille fed Hund, der om Natten sov paa en rød Fløjlspude inde i sit eget Sovekabinet, — og en hundredaarig, grøn Papegøje, der sagde „Papa“ og „Mama“, saasnart Herskabet viste sig.

I adskillige Aar levede Ægteparret virkelig her i uforstyrret Glæde. Begge var de smaa, trivelige Skikkelser med denne ejendommelige Søskende-Lighed, der kan udvikle sig hos Ægtemager efter et langt og trofast Samliv. Ja saa fuldkommen var deres Lykke, at de bogstavelig kun havde et eneste lille Ønske tilbage, det nemlig, at det engang maatte forundes dem ogsaa at følges ad til Evighedens Porte og tilsammen træde det lille Skridt fra deres selvgjorte Eden ind i Himmelens store og evige Paradishave.

Saa var det en Sommermorgen. Husets Herre traadte ud paa Verandaen i Silkeslobrok, med den guldbaldyrede Kalot og de perlestukne Fløjlssko, der udgjorde hans sædvanlige Morgendragt.

Han lod med Henrykkelse Øjet glide ud over Haven for at inddrikke det fine Morgenlys, der sigtedes ned gennem en let, gylden Dis, hvori alle Omgivelserne endnu ligesom blundede. Han indaandede med Velbehag den friske, fugtige Luft, der var

svanger med sød Blomsterduft, og han smilte ved Lyden af Lærkerne, der hørtes inde over Skoven.

I det samme kom Havekarlen ganske bleg og forpustet løbende, standsede nedenfor Trappen, rakte Hænderne ivejret og udbrød:

„Herre! Herre! Hvad skal jeg sige . . . hvad skal jeg dog sige! Her er sket en forfærdelig Ulykke!"

„Ulykke! . . . Ulykke her!" raabte Herren og stirrede gennem Brillerne ned paa sin skrækslagne Tjener. „Hvad vil det sige? Hvordan er det muligt! . . . Forklar dig!"

„Aa, jeg kan ikke, Herre! . . . Mine Ben bævrer under mig . . . Aa, jeg forvinder aldrig det skrækkelige Syn!"

„Men saa fortæl . . . fortæl dog!" skreg den lille Mand og stampede med sin Fløjlsfod.

„Jo, se . . . Herren kan jo nok huske ham, den Vagabonder, der var her igaar udenfor Gitterporten og saae saa udkrepert ud?"

„Javist, javist! Du bragte ham vel den Skærv, jeg gav dig til ham. Hvad er der saa ivejen?"

„Aa, Herre — han er her igen idag."

„Idag! Hvad vil han da? Hvor er han?"

„Han er inde i Haven, Herre!"

„I Haven? Har man kendt Mage til Frækhed . . . Kald øjeblikkelig paa Jens og Peter og faa ham bort. Jeg vil ikke se ham . . . hører du? Hvordan er han dog kommet derind?"

„Ja, men — han er død, Herre!"

„Død?" gentog den lille Mand og stirrede ned paa sin Tjener. „Her?"

„Ja, og det er meget værre, Herre — for han har inat hængt sig dernede ved det joppenesiske Lysthus!"

I det samme lød et hjærteskærende Skrig bagved dem. Det var Husets Frue, der var kommen frem i Døren og nu bevidstløs sank om med den lille fede Hund i sine Arme.

Der blev en forfærdelig Bestyrtelse. Mens Ægtemanden knælede ned hos sin afmægtige Hustru og raabte om Hjælp; mens Papegøjen gentog hans Fortvivlelsens Skrig, og mens Hunden løb hylende omkring i de genlydende Sale, samledes Husets

Tyende og Folk fra Landsbyen nede omkring den stakkels Stymper, der hang der som et Fugleskræmsel under Træets Grene med svulne, blaa Kinder og en lang, sort Tunge ud af Munden.

Det var en midaldrende Fyr med kønne, endnu i Døden talende Træk, men saa mager og afpillet, at der ikke var Fugls Føde paa hans Krop. I hans gennemvaade Pjalter, i hans mørke Skæg og paa Enderne af hans krampagtigt krummede Fingre hang klare Dugperler og skinnede i Solen som Guld og Ædelstene.

Naturligvis blev han hurtig skaaret ned og bragt bort, og det gamle Ægtepar fik ham aldrig at se.

Men alligevel var det, som om han blev ved at hænge der. Endnu længe efter turde Ægteparret slet ikke komme ned i Haven. Selv efter at de havde faaet deres Yndlingslysthus fjernet og det Træ fældet, hvori den Mørkets Gærning var fuldbyrdet, syntes alle Træernes Blade at hviske til dem om Menneskelivets Elendighed. Det dejlige Rosenflor udaandede Liglugt, og i stormfulde Nætter, naar den gyldne Vejrfløj skreg over Taget, lød det i deres Øren, som om den sang: Suk, Nød, — Sult, Død.

En Dag brød de pludselig op og rejste bort for aldrig mere at gense Stedet. Og det fortaltes, at de drog ud i Verden og fandt en ny og varigere Lykke ved at øve Barmhjærtighed.

Naar Vildgæssene trækker forbi

Adolf hed den agtværdige Mand og Familjefader, der ernærede sig som Kontorchef i et af Ministerierne. Som saa mange andre retskafne Ægtemænd foretrak han landlig Fred og Ensomhed for den store Bys Tummel og boede af den Grund ude paa en af de frederiksbergske Villaveje i et lille eenetages Hus bag en hvidmalet Stakitlaage og en Have, der var saa stor, at tre Mennesker meget godt kunde opholde sig i den paa een Gang.

Villaen hed *Mon Cœur* og indeholdt — som Adolf ufravigeligt udtrykte sig — fem smaa Hjærterum, „rigtig hyggelige". Den laa lidt langt fra Venner og Bekendte, men hverken Adolf eller hans Kone var af dem, der bortødslede Tiden i Selskabslivet. De foretrak at tilbringe Aftenerne i Hjemmet, hvor de sad og læste højt for hinanden af en eller anden sund, helst belærende Bog, en historisk Roman eller en Rejsebeskrivelse. Undertiden spillede de et Parti Bezique, inden de gik i Seng — dog gik det ikke ofte paa, og i hvert Fald blev Spillet aldrig af lang Varighed, fordi Leopoldine ikke godt taalte at tabe.

Men dette var ogsaa omtrent hendes eneste Fejl i Adolfs Øjne. Han var en lykkelig Mand.

Hver Morgen kunde man se hans lille, runde Skikkelse spasere ind ad Gammel Kongevej paa Vejen til Kontoret. Han holdt i Haanden sin tiaarige Datter, som han hver Dag fulgte til hen-

des Skole; og udenfor Skoleporten tog han Afsked med hende under en lille, hjærterørende Scene, der fik forbigaaende gamle Damer til at vende sig af Glæde. Saa gik han med forstærkede Skridt videre ind i Byen, spredende Ærefrygt omkring sig med sin store, hemmelighedsfuldt udseende Dokumentmappe, der indeholdt hans beskedne Smørrebrødsfrokost, den friske Morgenberlinger og et Par ovntørrede Sokker.

Saaledes var den agtværdige Mand Adolf. —

En Dag, da han vendte hjem efter at have tilbragt det reglementerede Antal Timer paa sin Kontorstol med en velgørende Følelse af at udfylde sin Plads her i Verden, at være en Pryd for sin Stand, sit Familjenavn til Ære, sine Børn et efterlevelsesværdigt Eksempel, fandt han paa sit Skrivebord et Brev fra sin Barndomsven Feliks.

Denne — en Læge — var ogsaa Ægtemand og havde, trods et temmelig uregelmæssigt Ungdomsliv, efterhaanden generhvervet sine Medborgeres Agtelse og skaffet sig en indbringende Praksis. Dog gjorde Synet af Vennens Haandskrift den agtværdige Adolf lidt urolig, og først efter at have forvisset sig om, at han var alene i Stuen, skar han Brevet op og læste det. De — forøvrigt ret uskyldige — Udskejelser, han endnu af og til i Hemmelighed tillod sig, forledtes han nemlig til af denne Ven, der fra sine Ungkarledage havde bevaret en Forkærlighed for smaa Restavrations-Middage og lange L'hombreaftener med høje Beter og stærke Havannacigarer. Leopoldine kunde derfor heller ikke lide ham.

Men denne Gang var der andet paa Færde. Adolf læste Brevet tre Gange igennem og sank saa ligbleg ned paa en Stol.

Vennen meddelte ham nemlig i et Par — aabenbart meget hastigt nedskrevne — Linjer, at han havde afhændet sin Praksis og ladet sig skille fra sin Kone, og at han endnu samme Aften rejste til Udlandet med en „højtelsket Veninde". Han tilføjede, at dersom Adolf vilde sige ham Farvel, kunde han træffe ham paa Hotel X. indtil Klokken syv. Selv følte han Trang til, inden han rejste, at trykke sin gamle Vens Haand og mundtlig give ham nærmere Forklaring.

„Ja, forklar mig det, *du!* Hvordan sker Mirakler? . . . At jeg gamle Mand endnu havde saa megen Lykke i Vente! Jeg forstaar det ikke selv! . . . Nej, sig intet, Adolf! Det nytter ikke, at du vil forsøge paa at tale mig til Fornuft!"

„Vil du blot tillade mig eet Spørgsmaal, Feliks? Den Dame, der . . . saa fordomsfrit, vil jeg sige . . . ledsager dig paa din Rejse, det er da for Guds Skyld ikke —"

„Jessica fra Løvstræde. Du har gættet rigtigt!"

Adolf sprang op.

„Men det er jo sindssvagt, Feliks! En Marskandiserdatter! En Jødepige!"

„Et Solens Barn — ja. En Omstrejfer-Natur, ligesom jeg selv. En stolt Vildfugl — du! — som jeg har faaet Lykke til at udfri af et skummelt Fangebur, og som derfor elsker mig! Hvad anden Forklaring kan jeg give? Nej . . . stille! Spørg ikke mere! Vi er paa hellig Grund her! . . . Og jeg veed jo intet selv!"

Adolf havde atter sat sig.

„Og nu rejser du altsaa," sagde han, efter at de begge i et langt Minut havde været tavse. „For bestandig?"

„Ja! Jorden brænder under mig her . . . jeg maa bort! Som du kan vide, har jeg haft slemme Dage i den sidste Tid . . . og frygtelige Nætter . . . især for Børnenes Skyld. Men nu er det ovre. Ogsaa den, der har Børn, har dog en Ret til at blive lykkelig, ikke sandt? Og — som sagt — nu er det ovre! . . . Omtrent!"

Han tilføjede det sidste Ord med halv Stemme, mens han strøg Haanden over Panden og et Sekund lukkede Øjnene.

„For min Kone og Børnene har jeg sørget," fortsatte han derpaa. „Selv ejer jeg nu i hele Verden ikke andet, end hvad du ser her — og saa lidt Rejsepenge. Det vil saamænd ikke blive lutter Solskin for hende, Stakkel! Men hun har Mod til alt, — det har hun sagt. Og heldigvis har en Læge jo et Arbejdsfelt allevegne."

„Og hvor agter du . . . I . . . jer saa hen?"

„Jeg veed det knap. Til Amerika foreløbig, — der har jeg

jo været før. Og derfra rimeligvis videre ud i Verden . . . til en eller anden lille Ø i Stillehavet maaske . . . hvad veed jeg!"

„Men du gode Gud, Feliks! Mellem Negere og Vilde!"

„Ja vist, det er Vanvid! Jeg veed det godt! Men jeg *er* nu engang gal. Og dog misunder jeg ikke jer andre! . . . Lad mig fare med Fred!"

Adolf gik tankefuld hjemad. Skønt Aftenen var taaget og mørk, gik han ad en Omvej — ud og ind gennem nogle Sidegader — fordi han følte Trang til at afsvales. Feliks' glødende Lidenskab havde gjort Luften omkring ham hed; hans Kinder brændte.

Da han endelig naaede tilbage til *Mon Cœur* og stod ved den hvidmalede Stakitlaage, fandt han for første Gang Pladsen foran Haven noget indskrænket. Ogsaa generede det ham denne Aften, at han aldrig kunde tage Frakken af ude i Forstuen uden at støde Knoerne mod Væggen.

Inde i det inderste kakkelovnslumre Hjærtekammer sad Leopoldine og syede paa en udtraadt Morgensko, og skønt dette Syn ingenlunde var ham noget uvant, stødtes han deraf, ligesom han følte sig lidt ilde berørt af den temmelig ublide Maade, hvorpaa hun straks gav sig til at udtrykke sin Misbilligelse med hans lange Fraværelse.

„Kære Dina," sagde han med en for ham ualmindelig Bestemthed. „Du maa pardonnere mig, at jeg i et saa alvorligt Anliggende ikke kan tage Hensyn til Tiden. I det hele . . . der er noget ubehageligt . . . noget trykkende . . . ved saaledes bestandig at vide sig kontrolleret. Du vilde gøre mig en Tjeneste, kære Dina, ved at aflægge den Vane."

Hvorpaa han, uden at agte paa det forbavsede Blik, hvormed hans Kone under denne Udgydelse havde betragtet ham, gav sig til at redegøre for Resultatet af sit Besøg hos Vennen.

„Der var jo desværre ikke noget at udrette," sagde han med et forholdsvis mildt beklagende Skuldertræk. „Det er jo ogsaa saa sin egen Sag at blande sig i den Slags Affærer. Man kan jo — som udenforstaaende — vanskeligt bedømme Værdien af de Bevæggrunde, som — —"

„Jeg haaber da ikke, du vil forsvare —"

„Ingenlunde, kære Dina!" afbrød han hende, idet han standsede midt paa Gulvet og løftede Haanden med en afværgende Bevægelse. „Jeg mener blot, at man — til en vis Grad — dog er nødt til at anerkende Lidenskabens og de store Følelsers Ret."

„Ret?" gentog Dina med sit grove Mæle. „At rende væk fra Kone og Børn, . . . og ovenikøbet for saadant et Fruentimmers Skyld!"

„Ja, kære — man er vistnok noget for tilbøjelig til at overvurdere Standsforskellens Betydning i saadanne Sager. I Kærlighedsaffærer, min Ven, gælder Ungdom og Skønhed nu en Gang mere end selv en Grevindetitel."

Han havde sagt dette med en Antydning af et letsindigt Smil og fortsatte sin Gang over Gulvet, idet han stak begge Hænderne i Bukselommerne og raslede med sine Nøgler.

Dina svarede ikke, og der blev i det hele ikke talt mere om Sagen. Adolf satte sig hen ved Bordet med en Avis, og for første Gang i elleve Aar hvilede der en tordensvanger Stemning over de fem smaa Hjærterum.

Adolf var ikke langt fra at finde en Tilfredsstillelse i den uvante Situation. Denne Elektricitet i Luften behagede hans Selvfølelse. Han sagde til sig selv, at han i Grunden aldeles ikke var skabt til en saadan velreguleret Kontormandstilværelse som den, han førte. Ogsaa i ham var der nedlagt mægtige Lidenskaber, vilde Drifter, som han maaske i noget for høj Grad havde anstrengt sig for at underkue. Feliks havde ikke helt Uret. Ogsaa den, der havde Børn og var gift, havde Krav at gøre gældende med Hensyn til Personlighedens frie Udfoldelse.

Han kom til at tænke paa en Dame, en ung Frøken, der forestod et Konditorudsalg paa Vesterbro, hvor han af og til gik ind paa Tilbagevejen fra Kontoret for at faa lidt Konfekt med hjem til Børnene. Han troede nok at turde sige, at han havde gjort et vist Indtryk paa den unge Dame. Visselig havde han ingensinde i sine smaa Tilnærmelser overfor hende forglemt, hvad han skyldte Hensynet til Dina; men han havde dog nogle

Gange, naar de var alene i Butikken, tilladt sig en lidt dristig Spøg med hendes Haand, ja ved en enkelt Lejlighed strøget hende ned ad den runde Arm, uden at hun paa nogen Maade havde taget ham det ilde op. — —

Det ringede ude i Forstuen. Pigen kom ind og overbragte Fruen Aftenens Post, der bestod af et husmoderligt Ugeblad og et Brev. Ved Synet af det sidste blev Dina lidt rød. Med en hurtig Fingerbevægelse fik hun det skjult under en af Bøgerne paa Bordet; hvorpaa hun — lidt nervøs — gav sig til at tale med Pigen om nogle Husholdningsanliggender.

„Kære Dina, kunde du ikke vænne dig til at afgøre dine Køkkenforetagender andre Steder end netop i Dagligstuen. Det virker saa . . . saa indsnevrende. Et Hjem er dog andet end et Madskab og et Sovekammer."

„Det kan jeg saamænd gærne," svarede hans Kone med den hende egne, ophøjede Sindsro. „Men du plejer jo ellers ikke at mangle Interesse for Køkkenaffærer, Adolf . . . tværtimod."

„Hvad mener du?"

„Det er da ikke længere siden end igaar, at du bad om Lov til at stege Frikadellerne, . . . og Husholdningsbogen vil du jo ogsaa helst føre selv."

„Naa ja," svarede han mere og mere blussende. „Jeg vil jo nødigt, at du skal overbebyrdes. Jeg gør sandelig ikke den Slags Ting for min Fornøjelse, og det er just ikke smukt af dig at lønne min Opmærksomhed med Spydigheder. I det hele, Dina — du har faaet en Maade at tale til mig paa, som jeg ikke kan finde mig i. Jeg maa paa det bestemteste — —"

Men nu var Dinas Taalmodighed til Ende.

„Nu skal du holde din Mund," sagde hun paa sin ærlige Maade. „Vil du blot sidde her og gøre Kvalm, maa du hellere gaa ind paa dit Værelse."

Naar hun talte i den Toneart, plejede Adolf ellers hurtigt at overbevises og afslutte Diskussionen. Men idag sprang han op og sagde med harmdirrende Stemme:

„Jeg tror, du viser mig ud af mine egne Stuer! Det skulde

du dog vogte dig for, Dina. Jeg kunde gøre Alvor deraf paa en Maade, som — som du ikke har tænkt dig!"

Skønt han sagde de sidste Ord efter en Kunstpavse og med mystisk Betoning, svarede Dina atter fuldkommen rolig, endog med et Smil:

„Du gør mig jo helt bange, Adolf!"

„Du behager at spøge, tror jeg. Du beroliger dig maaske med, at jeg aldrig vil faa over mit Hjærte at . . . foretage noget afgørende Skridt. Men du kender mig ikke, Dina! Jeg vil sige dig, — jeg er frygtelig, naar jeg tirres. Jeg kender da intet Hensyn, anerkender ingen Skranker — —"

Han var traadt et lille halvt Skridt hen imod hende, og for at give sine Ord forøget Vægt tog han en Bog fra Bordet og løftede den over sit Hoved Men herved aabenbaredes det Brev, som Fru Dina saa behændigt havde skjult der, og dets rosenfarvede Konvolut bragte ham til at studse

„Hvad er det for et Brev?" spurgte han.

„Det er mit . . . det skal du ikke bekymre dig om."

Men den Ilfærdighed, hvormed Fru Dina lagde sin Haand over Brevet, for at han ikke skulde læse Udskriften, og derefter puttede det i sin Kjolelomme, gjorde ham mistænksom.

„Det forekommer mig, at du faar saa mange Breve i den senere Tid, Dina?"

Og da hun intet svarede, vedblev han:

„Jeg haaber da ikke, du har nogen Hemmelighed for mig. Fra hvem er det Brev?"

„Det siger jeg dig ikke."

„Se se! Og naar jeg nu forlanger det? Jeg er dog vel din Mand og Herre her i Huset. Hører du? Jeg *forlanger* at se det Brev."

„Du forlanger —!"

„Ja, jeg har Ret dertil. Du har gærne villet være eneherskende her i Huset, Dina, men der skal fra idag ske en Forandring heri! Og nu fordrer jeg til en Begyndelse, at du lader mig se det Brev."

„Ja ja — har du Ret dertil — saa værsgo'! Her er det.

Det er forresten blot et Fotografi af mig og Tulle. Du har jo længe ønsket at faa et nyt Billede af os. Du skulde først have haft det paa Torsdag til din Fødselsdag — men nu har du faaet din Vilje en Gang."

„Nu — hvorfor tager du det ikke?" vedblev hun, da Adolf blev staaende foran hende uden at modtage Brevet.

„Dina!" fremstammede han; hans Læber bævede, og hans Øjne stod fulde af Taarer. Og pludselig greb han angergiven hendes Haand og bedækkede den med Kys: „Dina, — kan du tilgive mig?"

Den følgende Morgen spadserede Adolfs lille, trivelige Skikkelse atter lykkeligt smilende ind ad Gammel Kongevej med den ærefrygtsindgydende Dokumentmappe under Armen og den lille Skolepige ved Haanden. Om Eftermiddagen, paa Hjemvejen fra Kontoret, gik han ind i Konditori-Udsalget paa Vesterbro; og da Jomfruen netop et Øjeblik var ene i Butikken, satte han sig et Øjeblik ned ved Disken for at passiare lidt med hende, og ved Bortgangen klappede han hende faderligt paa Armen.

Ved Middagsbordet sagde Dina, der havde tilbragt Formiddagen ved sit Skrivebord, beskæftiget med et langt, moderligt ømt Formaningsbrev til en ung, teologisk Student, som een Gang ugentlig fik gratis Middagsmad hos dem, og hvis Lidenskaber var bleven opflammet af Fru Dinas anselige Person:

„Jeg har tænkt paa, Adolf, at naar din forhenværende Ven Feliks nu skriver til dig — hvad han rimeligvis gør — saa bør du ikke svare ham. Det vilde vistnok ogsaa være rigtigst, om du overalt — til Bekendte og oppe i Ministeriet — lod dig forlyde med, at du har afbrudt enhver Forbindelse med ham. Det kunde ellers let skade dig i din Karriere."

„Meget rigtigt, lille Dina! Det har jeg netop selv tænkt paa. Mennesker som Feliks er i Sandhed farlige. Saadanne Folk uden al Selvbeherskelse er i Grunden mere samfundsødelæggende end de egentlige Forbrydere. De har virkelig deres sande Hjem blandt Negere og Vilde."

Og Adolf holdt Ord. Skønt Felix fra det fjerne sendte Brev

paa Brev, besvarede han dem ikke. Han var en rettænkende Mand. Fornylig er han da ogsaa bleven forfremmet, og det er hans Haab, at han inden ret længe vil kunne overraske Dina ved at møde med den længselsfuldt ventede lille Roset i Knaphullet.

Saaledes var, er og forbliver i al Evighed den agtværdige Mand Adolf.

De Vises Sten

Der levede engang en Ungersvend; han havde hørt Tale om de Vises Sten, der stillede alle Savn og lægede alle Saar og dulmede alle Smerter; — og da han havde faaet Dun paa Hagen, drog han ud i Verden for at opsøge den.

Han søgte ved Kærlighedens Kilde, hvor Byens smukke Piger hver Aften kom for at hente Vand i store Lerkrukker. Han drog med Pilgrimsstaven op til Troens Himmeltinder, og han steg ned i Visdommens dybeste Skakter . . . men intetsteds fandt han Husvalelse for sine Savn og Lægedom for sine Saar.

Da hørte han om en Mand, der levede ene ude i Ørkenen i Selskab med et Ulvekuld. Det var en fordreven Konge, som havde hersket over alt Land fra Morgenrødens Hav til Aftenskyggens Sletter. Han havde boet i et Slot med fem hundrede Guldtinder og haft Jordens skønneste Datter tilægte. Nu levede han som en Tigger i en ussel Jordhytte, forraadt af sit Folk, forladt af sin Hustru, forhaanet og forstødt af sine egne Sønner, der havde udstukket hans Øjne og drevet ham ud i Elendigheden.

Ungersvenden, der var vandret ud i Ørkenen for at opsøge denne haardt prøvede Mand, traf ham siddende paa en Sten foran sin Jordhule i Færd med at lege med fem Ulveunger, der laa paa Ryggen og sprællede i Sandet omkring ham. Hans Haar og Skæg var hvidt som en Oldings, hans Kæmpeskikkelse var

bøjet, og han havde næppe Pjalter nok til at dække sin Nøgenhed med.

Da han hørte den Fremmede nærme sig paa Sandet, løftede han sit mægtige Hoved — og over det solbrunede Ansigt med de dybe, tomme Øjenhuler gled et Smil.

Den unge Vandringsmand undredes saare, og han sagde til ham:

„Er det dig, der har været Konge og har hersket over alt Land fra Morgenrødens Hav til Aftenskyggens Sletter?"

Den Gamle nikkede.

„Ja, det er mig," sagde han stadig smilende.

„Og det er dig, der har levet i et Slot med fem hundrede Guldtinder og haft Jordens skønneste Datter tilægte?"

„Ja, min Søn, — det er mig."

„Og det er dig, der blev forraadt af dit Folk, forladt af din Hustru, forhaanet og forstødt af dine egne Sønner, som stak dine Øjne ud og drev dig herud i Elendigheden?"

„Aa — ja vist! Ja vist!"

„Og endda smiler du!"

„Nu, — hvorfor skulde jeg ikke smile?"

Da faldt der som et Lyn over den unge Vandrer, og han udbrød:

„Sandelig, saa har du ogsaa fundet de Vises Sten, der stiller alle Savn og læger alle Saar og dulmer alle Smerter . . . Sig mig det! Har du ikke?"

Oldingen studsede.

„De Vises Sten?" sagde han. „Nu, ja — du har vist Ret, min Ven!"

„Men hvor er den da?"

„Dybt herinde!" svarede den Gamle og pegede paa sit Bryst.

„Hvad mener du? . . . O, sig mig det!" udbrød Ynglingen og faldt paa sine Knæ med fremstrakte Hænder. „Hvad *er* de Vises Sten, der stiller alle Savn og læger alle Saar og dulmer alle Smerter?"

Da rejste sig den stolte Konge, og han sagde:

„Det er den dybe, tavse Menneskeforagt!"

VILDT

1. UDGAVE · 1890
2. — 1899

TREDIE UDGAVE

HERMED TRYKT IALT I 15.000 EKSEMPLARER

I

Kandidaten, der havde nægtet at deltage i selve Jagten, tog nu Ordet og fortalte følgende:

Som ungt Menneske boede jeg en Tidlang i et lille Krosted ved Bredden af en Fjord. Huset laa ganske ene, indesluttet af høje Bakker og omgivet af store, gamle Skove, der næsten ganske afskar det fra Forbindelse med Omverdenen. Landet hinsides Fjorden var derimod fladt og skovløst, ualmindelig velbefolket, gennemkrydset af Veje og oversaaet med Landsbyer og Udflyttergaarde. En lang, smal og lav Landtunge — et hævet Stenrev — skød sig derovre fra Kysten ud i Fjorden; og denne Omstændighed havde i sin Tid bestemt Kroens mærkeligt ensomme Beliggenhed.

Fra Kroen var der nemlig Færgefart over Fjorden. Denne, der ellers overalt var aaben og vid som et Sund, indsnævredes her pludselig af Landtungen saa meget, at et Raab tydelig kunde høres over den. Vejfarende Folk hinsides fra, der vilde benytte Færgen, stillede sig op ude paa det lange Stenrevs yderste Spids og udstødte tre Skrig, som øjeblikkeligt besvaredes med et trefoldigt Ekko fra de høje Skovskrænter omkring Kroen.

En lille grønmalet Baad blev derpaa løsgjort inde ved en Pindebro under Krostedet, og en statelig Gubbe med en stor Præstehat over et indfaldent Ansigt, fuldt af hvide Skægstubbe, eller en ung Mand med bjørnebrede Skuldre og et lille rødkruset Hoved kom sindigt roende over Vandet, mens et gammelt, rund-

rygget Fruentimmer med tynde Ben under stumpede Skørter stillede sig ud paa Stenflisen foran Krostuedøren og holdt en krum Haand op over Øjnene for at se, hvem der kom.

Under rolige Forhold var det kun et Par Minutters Sag at ro fra Bred til Bred. Men naar Strømmen i Snævringen var strid — og det var den i Almindelighed — kunde det gærne tage baade eet og to Kvarter at kæmpe Baaden gennem Løbet; ja under Uvejr maatte baade den gamle og den unge sætte sig til Aarerne, og endda kunde det ofte holde haardt nok at slippe over.

Imidlertid maatte de stakkels Vejfarende staa og vente ovre paa den øde Landtunge, hvor der ikke var saa meget som en Busk til Ly. Adskillige Rejsende hinsides fra kunde berette om alt andet end lystige Eventyr, som de havde maattet udstaa der i Regn og Vinterstorm.

Af den Grund var Trafiken heller ikke stor og blev for hvert Aar mindre. Skønt man — under heldige Forhold — kunde spare et Par Timers Tid ved at skyde denne Snarvej ind til Købstaden, foretrak Størsteparten at følge den nye, trygge Amtschaussé, der svang sig i en stor Bue udenom den brede, fladvandede Vig, hvormed Fjorden endte.

Der kunde derfor ofte — især om Vinteren — hengaa mange Dage, uden at Stilheden omkring det lille Krosted brødes af de bekendte tre Anskrig ovre fra „Langholmen", som det fordums Stenrev endnu kaldtes. Selv om Sommeren bestod Passagererne fortrinsvis af fægtende Haandværkssvende, der lod sig færge over for at faa deres Kobberskillinger vekslede med Sølv, drikke en Pægl (eller to) og derpaa enten fortsætte deres Vandring eller tinge sig til et Natteleje paa et Knippe Halm inde i Loen.

Andre Slags Gæster kendtes saa at sige ikke. Kroen laa for afsides til, at Omegnens Befolkning kunde søge den; og i det hele var denne Færgning med tilhørende Krohold mindre at betragte som en Forret end som en Forpligtelse, der fulgte med Fæstet af den til Ejendommen hørende Jordlod, hvoraf Familjen da ogsaa hovedsagelig levede.

Af samme Grund bestod den hele Husstand kun af de tre allerede nævnte Personer — Fader, Moder og Søn — og en

eneste Tjenestepige. Og den højt bedagede Stuelænge, hvor Mos og Løg voksede frodigt paa Taget, indeholdt — foruden et lille, kalket Loftskammer, som jeg beboede — kun et eneste Opholdsrum; en lavloftet og halvmørk Stue, der paa een Gang tjente til „Siddestue", Skænkebod og Sovekammer. En Slags Disk stod opstillet lige ved Indgangsdøren; og forøvrigt bestod Bohavet af en simpel Træsofa, et aflangt Klapbord midt paa Gulvet under en Hængelampe af Blik, et Par hjemmelavede Træstole og en gammel Dragkiste med to store Porcellænshunde. To dybe Alkover optog hele Gavlvæggen. I den ene af disse sov det gamle Ægtepar, i den anden Tjenestepigen, medens Sønnen havde sit Kammer ovre i Udhuset ved Siden af Stalden.

Fader og Søn var begge fredsommelige, faamælte Personer, der med uforstyrrelig Sindsro passede deres Dont paa Markerne og i Laden, uden at der nogensinde veksledes et ondt Ord imellem dem. Rigtignok talte de næsten heller aldrig sammen. Det var efterhaanden bleven dem en Vane at meddele sig til hinanden ligesom Dyrene paa Marken ved en kortere eller længere Brummen, ved en Bevægelse af Haand eller Hoved eller i det højeste ved Hjælp af Enstavelsesord. Og gennem aarelang Øvelse havde de erhvervet sig en saadan Fortrolighed med denne Udtryksmaade, at de ved den mindste Antydning straks forstod hinanden.

De tilbragte det meste af Dagen udenfor Huset og kom kun ind til Maaltiderne, hvor de sad ganske tavse og langede til Fadet sammen med den ligesaa umeddelsomme Tjenestepige — en lille snavset Tyksak af ubestemmelig Alder, der tog Del i Markarbejdet som en Karl og aad som to Tærskere, men af hvis Mund jeg i Løbet af to Maaneder bogstavelig ikke hørte en Lyd.

Det var den lille rundryggede Kone med de tynde Ben under de stumpede Skørter, der førte baade Ordet og Styret i dette Hus.

Skønt hun allerede var godt tilaars og led af en Øjensygdom, der tvang hende til bestandig at gaa med Hovedet indbundet og holde Haanden op for Lyset, saasnart hun skulde se paa nogen; og skønt hun dertil var saa „angbrystet", at det Nat og Dag peb og hvæsede i Lungerne paa hende, saa det undertiden kunde

være helt uhyggeligt at høre paa, var hun rastløs paafærde tidlig og silde i Køkken og Stue, kogte Mad, skurede Gryder, pindede Kviste, kaldte ind til Maaltiderne, fejede og vaskede, — alt mens hun snakkede højt med sig selv og nærigt opsankede hver Brødkrumme og hvert tabt Korn, for at intet skulde gaa tilspilde.

I disse Naturomgivelser og mellem disse Mennesker skulde jeg opleve et ret mærkeligt Eventyr.

II

Jeg var oprindelig kommen til Kroen for at underholde mig med at sejle. Foruden den lille grønne Færgejolle ejede Kromanden nemlig en større, hvidmalet Kølbaad, der kaldtes „Svinet".

Hvorfor den havde faaet et saa upoetisk Navn, forblev mig bestandig en Gaade. Thi hverken flød den særlig tungt paa Vandet eller snøftede paa nogen paafaldende „svinsk" Maade med Stævnen, naar den kløvede Bølgerne.

Jeg forhørte mig hos Krofolkene. Men disse svarede blot, at „saadan havde den Baad altid heddet"; — det var al den Besked, de vidste at give.

Saa omdøbte jeg den udenvidere selv og kaldte den „Musvaagen".

Dette Navn syntes mig nemlig at harmonere med den drømmende Stilhed, den lydløse Ro, der hvilede over Fjorden. Her hørtes jo aldrig en Larm. Lød nu og da de tre Raab ovre fra Langholmen, fornam man det næsten som en Røst fra en anden Verden.

Det skulde i det hele have været vanskeligt at finde et Sted, der egnede sig bedre til det uforstyrrede Friluftssværmeri, hvortil jeg havde besluttet at hengive mig et Par Maaneders Tid. Her var samlet alt, hvad et romantisk anlagt Ynglingehjærte kunde begære. Til den ene Side: den aabne, lyse Fjordmunding, opfyldt af en Samling smaa grønne, ganske ubeboede Holme, fra hvis Bredder man om Aftenen kunde se Solen gaa i Bad langt

ude i Havet. Til den anden Side: den indelukkede, skovkransede Vig, hvormed Fjorden endte; de mørke, hemmelighedsfulde Skovkroge, hvor Træerne ludede tungt over Vandet og stængede Dagslyset ude; Siv-Øernes urskovsagtige Vildnis; og endelig: de lave, sollyse Enge ovre bag den modsatte Bred.

Vidunderligt var her især i den frembrydende Sommernat, naar Himmelranden stod citrongul bag Skovens sorte Silhouet, og Vandfladen laa med en svag Perlemorsglans, hvori et Par smaa, halvvaagne Stjerner spejlede sig. Langs alle Kysterne drev rosafarvede Taager, og op fra Vandet steg en usynlig Em, der satte sig som Guldtaarer i Ens Øjenhaar.

Timevis flød jeg stemningsdrukken omkring med min „Musvaage", uden at kunne formaa mig til at vende hjem. Selv naar de sidste Farver blegnede omkring mig, og alt blev indhyllet i en kold, klam Guse, der skød sig ind fra Havet, blev jeg liggende under de høje Skovskrænter og lyttede til de aandeagtige Suk, der pludselig kan bryde Nattens Stilhed, — til disse lange Susninger, der met eet kan drage gennem Skoven, som om alle Bladene vender sig i tunge Drømme.

Jeg følte mig sært betaget, halvt om halvt beklemt. Jeg sagde til mig selv, at det var Naturens Sjæl, der ufrivilligt aabenbarede sig for mig under sin Slummer, og mit Hjærte fyldtes af hellig Andagt.

Hertil kom Lyden af det hemmelighedsfulde natlige Liv, der rørte sig inde i Skoven, — snart en Raslen i det tørre Løv over Skovbunden, snart de fjærne, bløde Skrig af en Ugle inde i Højskoven.

En Nat, da jeg sad skjult mellem Sivene ved Bredden, foer jeg sammen ved den tunge Knagen af et stort Dyr, der brød sig Vej ud til Vandet i min umiddelbare Nærhed. En brunplettet Hind raslede lidt efter frem af den taagesvøbte Tykning næppe ti Skridt fra mig. Den varme Aandedamp stod den ud af Mund og Næsebor; i dens Pels hang vissent Løv og Straa. Et Øjeblik stod den ved Bredden og saae sig om med sine store, sorgfulde Øjne, mens den viftede med Halestumpen og nu og da rystede

Kroppen som under Kuldegysninger. Saa bøjede den sin slanke Hals og gav sig til at slikke Dug af Strandgræsset.

Jeg sad som naglet til Baadens Tofte. Jeg vovede næppe at drage Aande. Mit Hjærte hamrede, og jeg kom til at skælve af en sælsom Vellyst. Det var for mig, som om jeg stjal mig til et Syn, der ikke var bestemt for menneskeligt Øje; som om jeg fra mit Skjul belurede Naturen i dens Nøgenhed.

Jeg var kun sytten Aar. —

Om Dagen, naar Solen brændte hedt over Vandet, søgte jeg med min Baad ind i de mange skyggefulde Krinkelkroge, der fra Fjordvigen skød sig ind i Skoven. Særlig een Plet havde tiltrukket mig paa Grund af sin Hemmelighedsfuldhed. Det var en Skovkløft, hvortil Indgangen dannedes af en halvskjult Rende, der var saa smal, at „Musvaagen" akkurat kunde stages igennem den. Fra denne Rende gled man ind paa Bunden af et dybt og bredt Svælg, dannet af stejle, træbevoksede Skrænter og overhvælvet af mægtige Løvmasser, der ganske skjulte Himlen over Ens Hoved.

Hver Gang jeg fra den sollyse Fjord dukkede ind i denne Kæmpegrottes mystiske Halvdunkelhed, hvori kun hist og her en enkelt, smal Solstrime faldt ind, blev jeg grebet af dens Højtidelighed. Jeg havde en Fornemmelse af at betræde en Natur-Kirke, et lønligt Tempel, indviet til Skovaandernes Andagt. I overjordisk Renhed spejlede de ranke Stammers Søjler og de luftige Løvbuer sig i det blanke Vand som i et sort Marmorgulv. Oppe fra de krogede Grenes Pulpitur lød hundrede smaa Korsangeres Hosianna; og som et Orgelbrus drog Lyden af Vindene hen gennem de høje Kroner.

Denne Plet blev efterhaanden min egen Helligdom, mit Lønkamme, hvor jeg daglig søgte ind for at tilbede og drømme. Det var mig derfor til stor Græmmelse, da jeg en Dag erfarede, at Kløften i Folkemunde bar det ildeklingende Navn „Sørens Hul".

Jeg forhørte mig i Kroen for at faa at vide, om der muligvis knyttede sig en eller anden mærkelig Begivenhed til denne Benævnelse; om nogen ved Navn Søren maaske en Gang var

forulykket paa dette Sted, eller om Navnet skulde hentyde til hin blodtørstige Ridder Søren Hjelmsøn, om hvem Sagnet beretter, at han var en Søn af Skovtrolden Skrud og Mosekonens Datter Sigrid.

Men da Krofolkene gav mig en Besked, omtrent enslydende med den, jeg i sin Tid havde modtaget med Hensyn til „Svinet", nemlig „at saadan havde det Hul altid heddet", omdøbte jeg det efter eget Forgodtbefindende og kaldte det „Almas Tempel". —

Saaledes sværmede jeg Dag og Nat omkring med min „Musvaage", og der var tilsidst ikke det Sted ved Fjordens Kyster, som jeg ikke havde opsøgt og givet Navn. En lille Skovsø tæt ved Bredden benævnede jeg „Almas Øje". En ensom Hængebirk, der stod ude paa Spidsen af en lille Pynt og hver Aften forgyldtes smukt af den nedgaaende Sol, kaldte jeg „Jomfrulok" — alt til Minde om en ulykkelig Forelskelse, der var den egentlige Aarsag til den frivillige Landflygtighed, hvori jeg her levede.

Dog, det bliver i Længden altid noget ensformigt at flakke saaledes om uden Maal og Med. Hvor inderligt Samlivet med Naturen end er, det varer aldrig længe, før vi maa bekende, at Himlen, Skoven, Solnedgangen, Stjernerne . . . at det altsammen kun er en død Ramme, der kræver et levende Indhold. For hver begivenhedstom Dag, der svinder, virker Farverne blegere. Selv Sommernatten tilhyller tilsidst sin Skønhed for den ensomme Sværmer, og bag de kolde Taager raaber Stilhedens Aandestemmer spottende ned til ham: Du Daare! Du Drømmer! Hvad søger du her? . . .

Det gik mig netop saaledes. Efter en Uges Forløb var jeg allerede træt af den ørkesløse Omflakken. Selv i mit „Tempel" vilde Andagten ikke ret indfinde sig, og jeg irriteredes af Fuglene, fordi jeg efterhaanden opdagede, at de i Grunden skingrede ganske paa samme Maade her som hjemme omkring mine Forældres Villa ved Frederiksberg Have.

For at faa Tiden til at gaa maatte jeg derfor se mig om efter anden Adspredelse. Thi da jeg havde betroet min Be-

slutning om i et tre Maaneders Eneboerliv at søge Trøst og Glemsel for min Hjærtesorg til flere af mine Venner, og da disse endog i den Anledning havde foranstaltet et højtideligt Afskedsgilde for mig, ved hvilken Lejlighed mit heroiske Forsæt havde været Genstand for mange Lovprisninger, gik det ikke an, at jeg allerede nu igen viste mig i Tivoli og Charlottenlund.

Tilfældigt havde jeg lagt Mærke til, at Kristian — Kromandens Søn — hver Aften i Mørkningen roede bort med Færgejollen. En Dag spurgte jeg ham, hvor han tog hen, og han svarede, at han røgtede et Bundgarn, som stod udenfor Fjordmundingen.

Dette bragte mig paa den Tanke selv at forsøge med lidt Fiskeri.

I den nærmeste Købstad forskaffede jeg mig en Samling Fiskestænger foruden forskellige Slags moderne Mede-Redskaber, saasom kunstige Fluer, Nikkelhager, Tvekroge o. s. v. — og saaledes udrustet, og tillige forsynet med Tobak, et Fyrtøj, en Vandkikkert og en særdeles rummelig Beholder til Fangstens Opbevaring, lagde jeg mig med min Baad ud i Fjorden.

Men de taabelige Havdyr røbede ikke ringeste Lækkersultenhed over for al min fede Madding. Kun de smaa Hundestejler flokkede sig i Stimer omkring den og aad den ugenert bort rundt om den morderiske Krog.

Først efter at jeg fire Aftener i Træk var vendt tomhændet hjem, fortalte Kristian mig, endog smilende, at man slet ikke kunde fiske med Medesnøre her, fordi Fjorden kun havde „Bundfisk".

Jeg blev smækvred. Og med Ynglingens Mangel paa Selvbeherskelse lod jeg Heftigheden saaledes løbe af med mig, at den godmodige Kristian blev ganske forskrækket. For at gøre mig god igen foreslog han saa, at vi for Fremtiden skulde følges ad, naar han tog ud for at røgte sine Garn.

Dette Tilbud tog jeg imod. Vi sluttede Forlig med et Haandslag og var fra den Dag uadskillelige Venner.

III

Nu begyndte der et nyt Liv for mig.

Udstyret med en islandsk Faareuldstrøje, Søstøvler og en tjæret Sydvest, som jeg laante af Kromanden, tog jeg hver Morgen i Dagbrækningen og hver Aften ved Solnedgang sammen med Kristian ud til Bundgarnet i Fjordmundingen. Efter Mørkets Frembrud satte vi en Række Aalekroge tværs over Færgeløbet, og om Middagen gik vi i Vand til op over Livet og strøg Madding med Glib langs Kysten.

Kristian gav mig Undervisning i alt. Han lærte mig at hale Garnet i Baaden og stikke Krogen i Maddingen saaledes, at denne holdt sig levende saa længe som muligt. Han viste mig, hvorledes jeg skulde fastholde Aalene med et Greb af Langfingeren og bedøve dem med et Slag mod Baadens Kant. Han, som hjemme var tavs og utilgængelig, blev herude et ganske andet Menneske. Navnlig naar vi om Aftenen, mens Mørke og Taage lejrede sig over Vandet, laa og drev ude ved vore Aalekroge, hver med en lille Shag-Krik under Næsen og begge bedækkede med Fiskeskæl og oversmurte med Ormeslim paa Fingrene, kunde han blive munter og meddelsom, — om end altid paa en egen stille Maade, som om han selv var lidt forlegen over sin Snaksomhed.

Han blev efterhaanden helt min Læremester og indviede mig i alle Fiskerlivets Mysterier. Han fortalte mig om Blegvande, om Sildeglimt, Flynderlyn og andre Varsler. Han forklarede mig Indretningen af Mjærder og af de forskellige Slags Ruser, af Næringgarn og Vaad. Han berettede om sine egne Iagttagelser af Aalens mærkelige Vandringer, om de smukke, saa fredeligt udseende Søstjerners Blodtørst og om de vilde Makrelstimer, der som Røverbander gennemstrejfer Havet og plyndrer Fiskernes Garn.

Jeg syntes, at jeg i Løbet af faa Dage lærte mere end i hele mit foregaaende Liv. En hel ny Verden — Havets uendelige Dybder — aabenbarede sig for mig og drog mig til sig med en sælsom Magt. Jeg levede med mine Tanker udelukkende under

Vandet. Endogsaa under Søvnen fablede jeg om Ruser og Madding og drømte mig hensat paa Bunden af et grønligt-flimrende Hav, hvor jeg levede som en Art Havmand, mens fantastiske Torske- og Flynderskikkelser ustandseligt strøg mig forbi.

Da de mørke Nætter faldt ind, begyndte vi paa et nyt Slags Fiskeri, der i endnu højere Grad tog min Interesse fangen. I Stedet for at sætte Aalekroge roede vi ved Nattens Frembrud over i en Bugt inderst inde i Fjorden, hvor Bunden var blød og tangbevokset, for at „stange" ved Blus — „blusse for Aal".

Dette sker paa den Maade, at man i Baadens Mast ophænger en Lygte under en stor, buet Blikskærm, der kaster Lyset ned over Vandet umiddelbart omkring Baaden, saa at man fra denne tydeligt seer Havbunden omtrent som gennem en Vandkikkert. Stangeren staar oprejst i Baaden med Aale-Geren i den løftede Haand. Mens hans Medhjælper roer Baaden langsomt fremad, spejder han opmærksomt efter enhver Bevægelse nede paa Bunden og støder til med Geren, saa snart han aner en Aal under Dyndet. For ikke at skræmme, skal alt foregaa saa lydløst som muligt. Og denne tvungne Tavshed og Nattens dybe Mørke og Blikkets agtpaagivende Stirren ned i den fremmede, undersøiske Verden, der langsomt glider forbi med sit slumrende Liv og sine Tangskove, fremkalder en Spænding, der er ejendommeligt betagende. Nu og da kommer — hidlokket af Lysskæret — en eller anden Smaafisk svansende og stirrer forundret omkring, mens den uafbrudt bevæger Munden som en gammel Mand, der snakker med sig selv, — hvorpaa den igen forsvinder lydløst i Mørket.

Der skal nu baade et sikkert Øje og en vel øvet Haand til at drive denne Fangst med Udbytte. Dels er det nemlig som oftest kun ved næsten umærkelige Bevægelser, at Aalene røber deres Tilstedeværelse under Dyndet; dels forfejler en uøvet paa Grund af Lysbrydningen let sit Maal og stikker Lysteren ned flere Tommer ved Siden af det Sted, han har taget Sigte efter.

Jeg maatte da ogsaa i Begyndelsen udstaa mange Kvaler. Men aldrig glemmer jeg den Følelse af Triumf, hvormed jeg

første Gang hentede et sprællende Dyr op af Dyndet og rev det blødende ud af Gerbladets Savtakker.

Dobbelt eventyrlig forekom denne Nattefærd mig nu, fordi vi ikke var alene paa Fjorden. Foruden vor Baad flakkede gærne en halv Snes andre med Aaleblus over Bugten. Og disse mange røde, sitrende Lyssøjler over det mørke Vand og under den ravnsorte Himmel frembød et pragtfuldt og fantastisk Skue.

Omkring Midnat, naar det første „Bed" var gjort, samledes Baadlagene efterhaanden henne under en Brink inderst inde i Bugten for her at indtage „Nattenadveren". Oppe paa Brinken boede nemlig et Par unge Folk, der skaffede sig en lille Ekstrafortjeneste ved at beværte Nattefiskerne med varm Drikke. Saa snart den første Baad skurede mod Stranden, tændtes der Lys oppe i Hytten, og lidt efter kom den unge Kone frem i Døren, indbundet i Tørklæder og med en dampende Kaffekedel i Haanden.

Det var en livlig og broget Scene. I de mange, hinanden krydsende Lygteskær og omgivne af den bælgmørke Nat tog de vejrbidte, skæggede, oljetøjsklædte Fisker-Skikkelser sig helt sagnagtige ud. Nogle sad paa Hug i Bunden af Baadene og gumlede paa store Fedtebrødsskiver; andre laa henslængte paa Tofter og langs Ræling og lod Klukflaskerne gaa rundt, mens Taage og Regn dryppede ned over dem fra Vanter og Stænger. Rundt omkring de spisende flød Aaleblod og udrevne Indvolde; alle Baadene glimtede af Fiskeskæl. Jeg kom uvilkaarligt til at tænke paa de gamle Nordboeres vilde Baadstævner „under højen Ø", hvor larmende Vikinger drak hinanden til af Mjødhornet, mens Klumper af Fjendernes Hjærner endnu hang dem i Skægget.

For første Gang i mit Liv hørte jeg her Menigmands Tale i hele dens Uslebenhed, — og i Begyndelsen gjorde den mig unægtelig næsten forfærdet. Navnlig følte jeg mig skamfuld over, at den unge Kone var Ørevidne til dette tøjlesløse Frisprog, til denne splitternøgne Fremstilling af Ting og Forhold, som jeg hidtil kun havde hørt hviskende omtalt mellem Mænd. Blussende fulgte jeg hende med Øjnene, mens hun skrævede fra Baad til Baad med sin Kaffekedel. Men end ikke de ublu-

færdigste Ord syntes at gøre noget Indtryk paa hende. Hun havde altid et raskt Svar paa rede Haand, selv om det var hendes egne ægteskabelige Forhold, der blev gjort til Genstand for nærgaaende Hentydninger, og bestandig vidste hun paa en egen stille Maade at frigøre sig for de Omfavnelser og andre Tilnærmelser, hvormed Mændene overalt modtog hende, skønt hendes egen Mand — en ung, blond Fisker — befandt sig mellem Baadmandskabet og idelig varskoede med et muntert: „Hold Fingrene fra Fadet, Folk!"

For hver Nat, jeg paany gensaae denne unge, frimodige Fiskerkone, optog hun mig mere, — ja, jeg maatte tilsidst tilstaa for mig selv, at siden hin forfærdelige Dag, da jeg erfoer Alma Lindes Forlovelse med en Kavallerifficer, havde overhovedet ingen anden Kvinde formaaet at gøre et saa stærkt Indtryk paa mig.

Hun var nu ogsaa — saa vidt jeg i Mørket kunde skønne — ualmindelig smuk. Og de eventyrlige Omgivelser, hvori jeg altid saae hende; det flakkende Lygteskær, der bestandig belyste hende; den ravnsorte Nat, hvorfra hun pludselig dukkede frem, og hvori hun atter forsvandt — alt bidrog til i mine Øjne at forlene hende med et mystisk Skær, der forøgede Tiltrækningen. Hun blev for mig en Skjoldmø, der bragte de tørstende Krigsmænd Læskedrik paa Valen; og selv var jeg den unge Viking, der sejrsberust modtog Mjødhornet af hendes Hænder.

— — —

Uheldigvis ophørte dette Aale-Stævne, saasnart de maanelyse Nætter begyndte. Fiskerne drog ud paa Havet til Sildedræt, og jeg var atter uden Beskæftigelse.

Thi Bundgarnet havde Kristian imidlertid trukket paa Land, da han ikke vovede at udsætte det for Efteraarsstormene; og Madding nyttede det ikke længer at lægge ud, fordi Aalene — efter Kristians Udsagn — ikke mere „gik paa Krog".

Hvad skulde jeg gribe til?

Den hensigtsløse Omflakken med „Musvaagen" havde nu aldeles tabt Tillokkelsen for mig. Min Hu stod til noget kækt, lystigt, fribytteragtigt . . . til dristige og spændende Eventyr.

Da fandt jeg en Dag en rusten Bøsse hængende under en spindelvævsbesat Loftsbjælke inde i Loen.

Jagt!

Naturligvis! . . . At jeg dog ikke var kommen til at tænke paa det straks! Her maatte jo være en udmærket Vildbane.

Da Kristian om Eftermiddagen kom hjem fra Marken, var jeg allerede ivrigt beskæftiget med at oppudse Bøssen. Han stod en Stund og saae paa mig med sit stille, indadvendte Smil, hvori der altid var et lille Glimt af forborgent Skælmeri, og sagde derpaa:

„Vil De paa Jagt?"

„Ja."

„Kan De skyde?"

„Det lærer jeg vel nok."

„Men De maa ikke skyde her."

„Hvad for noget? Hvorfor maa jeg ikke skyde her?"

„Det veed De vel nok, at Jagten her er Herskabets."

Det havde jeg ikke tænkt paa.

„Men ude paa Fjorden maa jeg skyde . . . og paa Holmene, ikke sandt?"

„Ja, men der er ingenting at skyde efter . . . i alle Fald ikke nu."

„Hvornaar da?"

„Aa, om en fjorten Dages Tid kanske . . . men det er kun lidt Pilleri."

Der var ikke andet for, — jeg maatte væbne mig med Taalmodighed.

Imidlertid gik jeg daglig og øvede mig ved at skyde efter Spurvene i Haven, — eller jeg morede mig med at sejle ind under Kysten og plaffe efter Stærene, der var begyndt at samle sig til Efteraarstrækket, og som i store, susende Flokke svang sig frem og tilbage fra Trætop til Trætop.

En Dag, da jeg stod udenfor Havegærdet med min Bøsse og saae en Harekilling komme springende over Rugstubbene lige forbi Næsen af mig, kunde jeg ikke styre mig men sendte den et Skud, saa den trimlede.

Da jeg om Aftenen stolt betroede Kristian min Bedrift, lo han underlig genert.

„Naa, De begynder godt!“ mumlede han og skævede til mig med et Blik, som jeg ikke forstod.

Jeg skulde komme til at forstaa det.

IV

Jeg havde imidlertid oplevet et lille Eventyr. Det var en Dag i Middagsstunden, mens Krofolkene sov, og jeg selv laa paa Ryggen over Sengen oppe paa mit Loftskammer, at Stilheden pludselig brødes af de tre Færge-Raab ovre fra Langholmen. Fra Sengen kunde jeg gennem mit lille Gavlvindue se Toppen af Skovene, et Parti af Fjordvigen og — naar jeg løftede Hovedet — den yderste Spids af Langholmen. Her fik jeg nu Øje paa en Skikkelse — en Kvinde — der stod med Hænderne for Munden, i Færd med at gentage sit Signal.

Naar Vejret var godt, og Lejlighed tilbød sig, havde jeg undertiden moret mig med at besørge Færgningen; og i Stedet for at vække Krofolkene stod jeg nu op, tog min Hue og gik ned til Baaden. Fjorden var stille, Luften varm. Over den høstgule Skov hvælvede Himlen sig sommerblaa, og Fuglene boltrede sig parvis hen under den med en Skingren som midt i Yngletiden.

Jeg naaede hurtigt den modsatte Bred, hvor den ventende havde taget Plads paa en af de store Sten ved Vandet; hun sad med en sammenknyttet Bylt i den ene Haand og en Paraply i den anden. Først idet hun rejste sig og med et friskt „God Dav“ traadte ned i Baaden, genkendte jeg den unge Fiskerkone fra det lille Hus oppe paa Pynten.

Jeg blev saa overrasket, ja betaget, at jeg ganske glemte Aarerne og nær havde ladet Strømmen klemme Baaden fast mellem Stenene. Hun var nu ogsaa baade smukkere og navnlig langt yngre, end jeg havde forestillet mig. Hun var lidt

over Middelhøjde, kraftigt bygget, med brede Skuldre og et saadant yppigt Bryst, som i Ynglinges Øjne er Kvinders ypperste Prydelse. Hun bar en mørkegrøn Hvergarnskjole, og hendes Hoved var indbundet i et sort Silketørklæde, fra hvilket to store, spillende, mørkeblaa Øjne kiggede frem. Trods det lidt karleagtige i hendes Bygning var der over hendes hele Skikkelse noget saa blomstrende ungt og pigefriskt, at jeg forstod, hun umuligt kunde være mere end højst et Par og tyve Aar.

Hun anbragte sig tavs helt henne i Agterstavnen af Baaden og saae ikke en eneste Gang hen paa mig. Jeg var ikke en Gang sikker paa, at hun genkendte mig, og før jeg kunde finde noget passende Samtaleemne, havde vi naaet Bredden ved Kroen.

Da hun stod oppe paa Broen, og mens jeg selv endnu befandt mig nede i Baaden i Færd med Fortøjningen, gav hun sig til med den ene Haand at søge efter noget højt oppe under sit Kjoleskørt. Endelig fik hun med en Del Besvær fremdraget et blaatærnet Lommetørklæde, i hvis ene Hjørne der var knyttet en stor Knude, som hun nu begyndte at løse op ved Hjælp af sine stærke, hvide Tænder.

„Naa! — Færgepengene!“ udbrød jeg, der et Øjeblik havde set betuttet op paa hende. „Ja, men — med dem kan det jo godt vente, indtil De kommer tilbage.“

„Ja, det kan det jo,“ sagde hun, bestandig uden at se paa mig, trak Knuden til igen med Tænderne og anbragte Lommetørklædet paa dets Plads under Kjoleskørtet.

„Kan De for Resten huske, at vi har set hinanden før?“ henkastede jeg nu. „Ikke her ved Kroen — men et andet Sted.“

„Det kan jeg vel nok,“ sagde hun og saae bort med et Smil.

„Ja, er De nu ogsaa sikker paa det? . . . Er De vis paa, at De ikke tager fejl af mig og en anden?“

Hun vendte for første Gang de muntre Øjne hen imod mig men tog dem til sig igen efter at have betragtet mig et Øjeblik.

„Det gør jeg vist ikke,“ sagde hun saa og smilte paany.

„Ja, *jeg* kendte straks Dem . . . skønt jeg egentlig havde

tænkt, at De saae anderledes ud," vedblev jeg nu dristigere. „Jeg havde ikke troet, De var saa ung . . . fordi De jo er gift."

Jeg vilde have fortsat; men hun tog nu sin Bylt, som hun havde sat fra sig paa Broplanken, sagde „Farvel og Tak" og gik.

Jeg blev staaende i Baaden og fulgte hende med Øjnene, mens hun fjærnede sig op imod Skoven.

Jeg saae jo nok, at hendes Holdning og Gang ikke var dadelløs, — hun duvede lidt med Skuldrene, og Gangen var lidt slæbende, saa man for hvert Skridt saae hele den brede, hvide Skosaal under Kjolekanten. Men hvor storslaaet og kraftig var ikke Figuren! . . . Uvilkaarlig kom jeg til at sammenligne den med Alma Lindes blege, drømmeriske Gestalt, og for første Gang rystede Grundvolden under det Afgudsbillede, jeg i fulde otte Maaneder havde dyrket i mit Hjærtes Allerhelligste.

Idet hun forsvandt i Skoven, foer der mig en Tanke gennem Hovedet. Skulde jeg ikke følge efter hende? . . . Jeg saae op imod Kroen. Der steg ingen Kvas-Røg op af Skorstenspiben; altsaa var Krokonen endnu ikke kommen paa Benene, og jeg kunde slippe uset bort.

Jeg betænkte mig ikke længe. Faa Øjeblikke efter var jeg inde i Skoven.

Jeg havde ingen ond Hensigt med min Forfølgelse. Jeg ønskede blot at være hende nær for paany at svælge i Skuet af hendes modne Former. Trods mine seksten Aar var jeg i Forholdet til Kvinder endnu ganske uerfaren. Min blinde Forgudelse af Alma Lindes engleblonde Skikkelse havde hidtil været mig et Skjold mod Fristelsen, ja havde indgivet mig et sværmerisk Had til Lasten og dens Udøvere. Desuden var min Uskyld bleven understøttet af mit Ydres totale Mangel paa forføreriske Egenskaber. Jeg havde fra Barnsben været endog paafaldende styg. Naar jeg i Opvækstens mange tungsindige Øjeblikke stillede mig op foran Spejlet for i mit Ansigt at søge efter blot et eneste Træk, der kunde forlige mig med Tilværelsen, havde jeg kun fundet noget vist i mine store, kastaniebrune Øjne, som syntes mig en Smule tiltalende. Resten af min Person var kun at ynke. Mit Ansigt — magert og skægløst, som

det i Sekstenaarsalderen var — havde et eget mongolsk Præg; Kindbenene var brede, Underkæben fremstaaende, Næsen lille og flad. „Torskeflab" havde mit Øgenavn været blandt Kammeraterne i Skolen. Min Figur var mindst lige saa uheldig. Jeg var lille og skraaskuldret, mine Bevægelser kantede, min Optræden overfor Damer kejtet og fuld af forloren Selvfølelse. Allerede tidlig havde jeg da lært den Græmmelse at kende, der avles i Balsalenes Kroge. Thi uheldigvis var mit Hjærte lige saa modtageligt for kvindelig Ynde, som jeg selv var ude af Stand til at vække Attraa. Den tidt ommeldte Tilbøjelighed for Alma Linde var vel min sidste og dybeste — men ingenlunde den eneste, der havde bibragt mit Hjærte dybe Vunder. — —

Trods det Forspring, den skønne Fiskerkone havde faaet, indhentede jeg hende paa det Sted, hvor Vejen drejede ind i den egentlige Højskov. Larmen af en Flok Krager, der netop kastede sig ned over et Par høje Trætoppe i Nærheden, overdøvede mine Skridt, saa hun ikke hørte mig, før jeg næsten havde naaet hende. Men idet hun endelig vendte sig om, var der ingen Forskrækkelse, næppe nok nogen Forundring at spore i hendes Ansigt; — det var næsten, som om hun havde ventet mig.

Jeg hilste med Hatten, gjorde en Undskyldning for min Tilsynekomst og sagde, at jeg netop skulde samme Vej som hun, hvorfor jeg haabede, hun tillod mig at gøre hende Følgeskab.

Hertil svarede hun intet. I det hele vedblev hun — skønt der stadig laa et lille Smil om hendes Mund — at være paafaldende stille; og dette tilbageholdne i hendes Væsen forklarede jeg mig derved, at hun rimeligvis for Tiden sad Enke. Paa mit Spørgsmaal derom bekræftede hun da ogsaa, at hendes Mand sammen med de andre Fiskere der fra Egnen laa paa Havfiskeri langt borte i jyske Farvande.

For at betage hende enhver Tvivl om mine Hensigters Uskyldighed gav jeg mig til at snakke om forskellige dagligdags Ting, om det smukke Efteraarsvejr og Sommerfiskeriets Udbytte, dog kunde jeg tilsidst ikke lade være med at spørge,

hvordan hun saaledes straks havde kunnet genkende mig, da vi mødtes ovre paa Langholmen.

„Aa — det var da ikke saa svært," svarede hun, men saae i det samme til den anden Side, som om hun allerede havde sagt for meget.

Jeg blev ivrig og trængte ind paa hende.

„Men De havde jo dog kun set mig om Natten. Hvor kunde De saa vide saa bestemt, at det var mig?"

„Jeg kunde da kende Dem paa Øjnene," sagde hun og blev lidt rød.

„Mine Øjne!" udbrød jeg lykkelig. „Er der da noget mærkeligt ved dem?"

„Det veed jeg ikke . . . det kender jeg ikke noget til," sagde hun pludselig i en anden Tone, og jeg forstod, at hun ikke længer vilde indlade sig paa det Emne. Saa snakkede vi atter en Stund om Vejret og Sommerens Fiskeriudbytte.

Men paa een Gang blev hun tavs. Vi var kommen ind i et tæt Granholt, i hvis grønlige Tusmørke der ikke trængte en Solstribe ind. En Gravens Stilhed hvilede derinde mellem de høje Stammer; kun højt over vore Hoveder lød en svag Susen i Trætoppene. Ogsaa vore Fodtrin var lydløse herinde paa det tætte Grannaalstæppe. Og denne dybe Stilhed tilligemed min Ledsagerskes vedholdende Tavshed og den vellystvækkende Kulde, der trængte ud fra Mørket, forvirrede mig og gjorde mig svimmel.

Mit Blik gled frygtsomt fra Jorden op imod hende; og jeg saae, at hendes Kinder blussede, at det høje Bryst hævede og sænkede sig, som om hun havde ondt for Vejret.

Jeg tænkte i min Uskyldighed, at hun maatte være bleven vred over et eller andet, jeg havde sagt. Og da hun nu — idet jeg tvang mig til at tale — tydeligt paaskyndede sin Gang, opfattede jeg dette som en Tilkendegivelse af, at hun ønskede at blive mit Følgeskab kvit.

Ved den første Sidevej, vi traf paa, tog jeg derfor Afsked og forlod hende.

Modløs gik jeg tilbage gennem Skoven. Og da hun var kom-

men mig afsyne, sank jeg — overvældet af mine Følelser — ned paa en Træstub og trykkede Ansigtet ind mod mine Hænder. Ja, jeg troer, jeg græd. —

Da jeg om Aftenen kom hjem, fik jeg Trøst. Kristian fortalte mig, at nu var der kommet Graaænder ude omkring Holmene.

V

Det var en Søndag Aften i Slutningen af September.

Fra den tidlige Morgen havde Kristian og jeg plasket ude omkring de yderste Holme for at søge efter Fuglevildt. Nu var vi endelig paa Vejen hjemefter. Mens Solen gik purpurrød ned i Havet bag os, og Lyset gled bort over Vandene, roede vi ind i den stille, skjulte, allerede skumringsfyldte Fjord.

Kristian sad ved Aarerne.

Selv laa jeg — lidt træt og gnaven — henne ved Roret og stirrede tankefuldt ud for mig.

Aftenen var blikstille. Paa Vandfladen saaes ikke andre Krusninger end de ringformede, som hist og her en Fiskesnude frembragte. Men højt over vore Hoveder svævede brunlige, stormvarslende Skyer, der foer henunder de fremblinkende Stjerner — ligesom Røg og Gnister fra det Baal, som Solen i sin Nedgang havde tændt over hele den vestlige Himmel.

Foran mine Fødder, paa Bunden af Baaden, laa vort Jagtudbytte.

Det var kun tarveligt. Kristian havde ikke haft Uret, da han i sin Tid kaldte, hvad man kunde hente derude mellem Holmene, „lidt Smaapilleri".

I det hele havde Jagtens saa højt berømmelige Glæder ingenlunde svaret til mine Forventninger. I Stedet for — som jeg havde tænkt — at tumle mig i lystige og spændende Eventyr, havde jeg maattet sidde paa Hug mellem nogle store Sten og taalmodigt vente paa, at et eller andet Stykke Fjervildt skulde

slaa ned foran min Bøssemunding. I halve Dage havde jeg siddet saaledes uden at høre saa meget som et Vingesus i min Nærhed; og regelmæssig vendte jeg hjem om Aftenen uden andet Udbytte end noget elendigt Smaakræ, der kun var til at kaste for Katten.

Mit Blik gled ind imod den gulnende Skovkant, der ludede over den ene Fjordbred. Ja, tænkte jeg, havde det været derinde, man turde slaa sig løs! *Der* sprang det slanke Raavildt jomfrulet henover de aabne Grønninger; Ræv og Grævling luskede om inde i Tykningerne; Haren sad bag Træstubbene og kiggede, og oppe fra de tætte Kroner kastede Snepperne sig ud i Luften med surrende Vingeslag.

Men blot at nærme sig Skovhegnet med en Bøsse i Haanden var for uvedkommende næsten halsløs Gerning. Og der var — desværre! — intet Haab om, at den gamle Greve skulde finde paa at indbyde mig til sine Jagtpartier.

Vi var næsten naaet hjem, da Kristian pludselig udbrød:

„Katten riv' mig . . . der har vi Andreas!"

Det var saa sjældent at høre en Ed af Kristians Mund, at hans Kraftudbrud øjeblikkelig fik mig til at se op. Og da jeg tillige hørte Ordet „Andreas" nævne, gik der et Stød igennem mig, saa jeg rejste mig halvt fra Toften.

„Hvor?" spurgte jeg ivrig og saae mig om.

„Kan De ikke se — han staar derhenne ved Døren hos Faer?"

Trods den tiltagende Skumring fik jeg Øje paa en fremmed Mandsperson, der stod lænet op ad Kroens hvide Mur med Hænderne lagt bag om Nakken. Paa Flisen foran Døren stod Kromanden selv i Skjorteærmer, med sin brede Præstehat paa Hovedet, og røg sin Aftenpibe.

„Kan det virkelig være ham, Kristian?" spurgte jeg.

„Jeg kender da nok Andreas," svarede han med et lidt tvungent Smil.

Andreas — eller Andreas Hals, som hans fulde Navn lød — havde i den sidste Tid i høj Grad beskæftiget min Fantasi. Lige fra den første Dag, da Talen i Kroen faldt paa Jagt, havde

jeg hørt denne Mand nævnet som Herredets, ja maaske hele Landets, bedste og dristigste Skytte. Baade Kristian og den gamle havde fortalt de fabelagtigste Historier om hans enestaaende Skudsikkerhed, hans Snarraadighed og Mod.

Jeg havde derfor inderlig ønsket en Gang at træffe sammen med dette Menneske, der levede som simpel Haandværker i en af de omliggende Landsbyer. Men aldrig er jeg bleven saa skuffet som ved Synet af den Person, der nu viste sig for mig, da vi fik Baaden lagt til Broen og steg i Land. I Stedet for den haandfaste Vildmandsskikkelse, som jeg havde forestillet mig, saae jeg en lille, spædlemmet Fyr med et blegt og fregnet Ansigt, delt paatværs af en grinende Mund.

Til det halvt komiske Indtryk, han i første Øjeblik gjorde paa mig, bidrog ogsaa hans Paaklædning. Han bar en halvrund, lodden Hue, der var syet sammen af en skabet Bælg og sad klistret ned paa Hovedet som en Paryk, og omkring hans lange Hals var der viklet et stort Uldtørklæde, der hang med to lange Ender nedad Ryggen. Iøvrig var han iført en slidt, sort Skindtrøje med hvide Hornknapper, lange, røde Muffediser og kaffebrune Benklæder, der var snøret sammen over Anklerne med Sejlgarn.

Allerede paa lang Afstand havde han givet sig til at raabe til Kristian og hilse os med store Armbevægelser. Og ikke saa saare var vi kommen op til ham og havde sagt Godaften, før han med en latterlig Gebærde vendte sig mod Døren og sagde, idet han blæste paa sine sorte Skomagerfingre:

„Lad os saa gaa ind og faa et Slag Sjavs. Det er forbandet koldt i Aften."

Jeg blev staaende og saae hen paa Kristian, der — som det forekom mig — lidt forlegen havde nævnet mit Navn for ham og nu gav sig til at ryste paa Hovedet bag hans Ryg, som om han vilde lade mig forstaa, at Manden havde en lille Skrue løs.

Inde i Stuen havde Kromanden imidlertid tændt Bliklampen under det lave, røgsværtede Loft. Et Spil krumme og fedtede Kort blev hentet frem fra Dragkisteskuffen; Brændevinskaraflen kom paa Bordet, og Krokonen fik travlt med at puste Ild

under Kaffekedlen i Kakkelovnen. Kristian og jeg fik knap nok Tid til at hugge lidt Mad i os, før Spillet begyndte.

Forinden opstod der dog en lille Tvistighed mellem Andreas og Kromanden. Hidtil havde vi nemlig fordrevet Aftenerne her ved den sindige „Gammelmands-Sjavs" med otte Kort og Makker. Men Andreas erklærede, at det var et Spil for gamle Kællinger, og foreslog den saakaldte „Flyve-Sjavs" med kun fire Kort til hver og to Købekort. Herom sad de to og mundhuggedes en Stund, indtil den gamle — der ellers var stædig nok og vanskelig at tale tilrette — bøjede sig for Andreas' Vilje.

Kristian sagde ingenting. Han sad som sædvanlig temmelig ligegyldigt for det hele og holdt sine Kort langt nede mellem Knæene, mens han stille sugede paa sin Shagpibe. Nu og da saae han stjaalent over til mig — som om han vilde læse paa mit Ansigt, hvad jeg tænkte.

Jeg havde unægtelig den hele Aften ondt ved at holde mine Tanker ved Spillet, saa optaget var jeg af det fremmede Menneskes Nærværelse. Netop fordi han var saa ganske anderledes, end jeg havde forestillet mig ham, vedblev hans Person og Væsen at beskæftige mig. Han var nu ogsaa i alting saa ulig de Mennesker, jeg hidtil havde omgaaedes her. Hans bajadsagtige Bevægelighed, hans Gavtyve-Sprog og sære, skingre Drengestemme dannede den pudsigste Modsætning til Kro-Mandfolkenes alvorsfulde Sindighed og dybe Brummetale. Ikke et Øjeblik sad han rolig paa sin Stol. Snart skubbede han sin lodne Hue, som han hele Tiden beholdt paa Hovedet, fra Nakken op i Panden og tilbage igen; snart gnubbede han sig op ad Stoleryggen; snart sad han med den ene, snart med den anden Fod oppe under sig og slingrede med Overkroppen, saa Enderne af det lange Uldtørklæde daskede ham paa Ryggen. Naar han tabte, krøb han sammen og udstødte smaa, ynkelige Hyl ligesom en Pattegris. Men hver Gang han kunde stikke, svang han Armen over Hovedet og huggede Kortet i Bordet, saa Pladen jamrede sig. Nu smækkede han med Tungen, nu fløjtede han eller gav sig til at synge Stumper af uanstændige Viser. Undertiden rejste han sig og gik hen til Vinduet for at kigge ud, og paa Til-

bagevejen standsede han da regelmæssigt hos Sørine, den tykke Tjenestepige, der sad og sov bag en Rok i en mørk Krog af Stuen, og kildrede hende under Næsen med et Kortblad, saa hun vaagnede med en Nysen.

Jeg blev tilsidst smittet af denne overgivne Lystighed. Jeg følte, at der med dette Menneske var kommet en frisk Luftning ind i den lavloftede Stue, hvis melankolske Stilhed til Tider havde kunnet være svært trykkende for mig.

Og jo længere jeg betragtede hans Person, des bedre forligede jeg mig ogsaa med hans Udseende, der i hvert Fald ikke var almindeligt. Allermest imponerede han mig dog ved sin Evne til at drikke. Aldrig havde jeg den Gang set et Menneske tylle saaledes i sig. Mens baade Kromanden og Kristian sad og nippede til Kaffepunschen, tømte han Kop efter Kop, skønt han fyldte godt og vel halvt med Brændevin og endda lod en Sjat gaa ned i Underkoppen.

Og jo mere han drak, og jo lystigere han blev, des mere stille og løjerligt forlegne blev i det hele de andre. Selv Krokonen, der ellers den hele Aften havde været emsigt nok paa Færde, skævede tilsidst helt ængsteligt hen til ham fra Kakkelovnskrogen, hvor hun sad og strikkede; og det var med en bestandig mere tøvende Bevægelse, at hun tog mod hans Kop, naar han strakte den hen imod hende med sit staaende Udraab: „Mere Dyne, Mutter!“

For Pokker! — tænkte jeg, ærgerlig over dette Snærperi. Skulde man ikke have Lov til at more sig en Gang! Og af lutter Begejstring for min nye Bekendt gav da ogsaa jeg mig til at randfylde min Kop og tømme den i et eneste Drag.

Hvad der siden hændte denne Aften, erindrer jeg desaarsag kun dunkelt. Jeg troer nok, at jeg tilsidst begyndte at synge og udbringe Skaaler. Men jeg veed bestemt, at jeg kun ved Kristians og Kromandens forenede Anstrengelser naaede uskadt op ad Trappen til mit Loftskammer og kom i Seng. — —

Fra denne Dag kom Andreas Hals hver Aften til Kroen. Saa saare det mørknede, dukkede han op med sin skabede Kabuds, og ofte blev det langt ud paa Natten, før han brød op.

Mellem Andreas og mig opstod der efterhaanden et meget venskabeligt Forhold, og jeg smigrede mig i Stilhed med, at min Nærværelse ikke var uden Skyld i den Forkærlighed, han havde faaet for at tilbringe sine Aftener her paa Kroen. Jeg tilstaar, at jeg heller ikke havde ladet det mangle paa smaa Opmærksomheder for at vinde hans Venskab. Jeg forsømte ingen Lejlighed til at lægge min Beundring for Dagen og gjorde ham mange smaa Foræringer — Cigarer, Bøger, Tobak — som han modtog med stor Nedladenhed.

Jeg mærkede nok, at Kristian betragtede vort Venskab med skæve Øjne og ofte var ualmindelig sær, naar han om Aftenen ved Hjemkomsten fra Marken saae Andreas og mig ligge og passiare sammen nede i Strandgræsset. Men jeg mente, at han var skinsyg, og brød mig derfor ikke derom. Efter at jeg havde lært Andreas at kende, gik det rigtig op for mig, hvilken kedelig Tværdriver Kristian i Grunden var.

Det var nu mit stolte Haab, at jeg for Fremtiden kunde faa Andreas' Følgeskab ud til Fuglejagten mellem Holmene. Jeg brændte af Længsel efter at blive Vidne til et af disse Mesterskud, som jeg havde hørt saa megen Tale om, og jeg følte mig overbevist om, at Andreas ganske anderledes end Kristian vilde kunne vise mig, hvor Vildtet samlede sig, og hvorledes det skulde skydes. Kristian vidste aabenbart ikke rigtig Besked; derfor havde Udbyttet hidtil været saa tarveligt.

Men paa dette ene Punkt vedblev Andreas at vise sig mærkeligt tilbageholdende. Hver Gang jeg forsøgsvis bragte Talen hen paa Jagt, smilte han paa sin brede, skalkagtige Maade og mumlede blot, at der „sgu ikke var noget at kigge efter her." Jeg fik en Fornemmelse af, at han ikke ønskede at være Læremester for andre — maaske for at disse ikke tilsidst skulde lære ham Kunsten af, tænkte jeg ved mig selv.

Derimod var der et andet Emne, hvortil han med Forkærlighed vendte tilbage, saasnart vi var paa Tomandshaand, og som han drøftede med en Grundighed og utilsløret Sagkundskab, der efterhaanden paavirkede mig, saa jeg derover tilsidst næsten glemte mine Jagtplaner . . . det var Fruentimmer.

Af enkelte Ytringer, som i Ny og Næ var undsluppet Kristian, havde jeg allerede i Forvejen anet, at Andreas var mindst lige saa stor en Pigejæger som Vildtskytte. Min grænseløse Beundring for ham fremkaldte nu forholdsvis hurtigt en fuldstændig Omvæltning i mit Syn paa Kvinden; den gav det sidste Spark til det Afgudsbillede, jeg — som saa mangen ulykkelig Elsker — havde dannet mig af hende og gjort til Genstand for en saa ærefrygtfuld Tilbedelse.

Jeg begyndte at indse, hvor latterligt det var at gaa omkring og sukke for en Frøken Rosenlæbe eller Jomfru Liljekind, der maaske ikke skænkede En den ringeste Tanke, mens der rundt om fandtes saa mange andre Fruentimmer, der heller end gærne lod sig karessere. Jeg gav mere og mere Andreas Ret, naar han paa sin uforbeholdne Maade gjorde Nar af mig paa Grund af min Uskyldighed.

„Du store Himmelgud!" udbrød han altid og slog med Alarm Hænderne sammen over Hovedet, hver Gang jeg paany — ganske skamfuld — maatte bekende min Uerfarenhed. „Jeg havde rigtignok tænkt, at de unge Københavnere var anderledes med paa den gamle Sekstur. En, to — Svup! Saa skulde De sgu ha' set mig, da jeg var i Deres Alder. Jeg var knap og nap kommet fra Præsten af, før jeg havde min Gang hos en Tøs oppe paa Lyngegaarden. Jeg siger Dem, at jeg var ikke andet end som en Stalddreng, ikke. Men den Gang at jeg formærkede, at Pigen havde det med Beklemmelse og langede Øjne ud, saa tænkte jeg med mig selv: *der* er en Bid for dig, Andre's! Saa var det jo en Eftermiddag, at vi var alene i Stalden, og de andre var i Marken, saa gik jeg hende raskvæk paa Tæerne. Og da hun saa mærkede, at det gik til Alvor, saa vilde hun natyrlig trække i Land paa'en og begyndte at tvine og saadan noget; men der hjalp jo ingen kære Mo'er. En, to — Svup!"

En ganske særlig Interesse fik disse Andreas' mange indgaaende Beretninger om sine Elskovstriumfer for mig, fordi jeg derigennem til min største Overraskelse erfarede, at det i Virkeligheden overfor Kvinderne mindre kom an paa at have et kønt Ansigt end paa at være i Besiddelse af Snarraadighed og Mod.

Thi hvor meget jeg end beundrede Andreas, var jeg ikke blind for, at nogen Adonis var han ikke; og dette bragte mig til at overveje mine egne Udsigter.

Jeg tænkte blandt andet paa Optrinet i Skoven med den unge Fiskerkone. Jo vist! Den hele Situation blev mig med eet ganske aabenbar. Rimeligvis havde hun i Virkeligheden slet ikke været utilbøjelig til en Tilnærmelse. Hendes Mand var jo borte og havde været det længe. Havde hun desuden ikke selv talt om mine Øjne? Jeg havde altsaa gjort et vist Indtryk paa hende . . . Aa, jeg forstod nu, hvor kyllingedumt jeg havde baaret mig ad! Jeg forestillede mig ganske levende, hvorledes Andreas, om han havde været i mit Sted, uden lang Snak vilde have ført hende ind i Tykningen og gjort hende til sit Bytte.

Fra det Øjeblik alt dette blev mig klart, havde jeg ikke længer Ro. Dag og Nat tænkte jeg med Græmmelse paa dette herlige Stykke Vildt, som jeg i min Enfoldighed havde ladet slippe mig afhænde. Fra Skrænterne ved Stranden og fra mit eget lille Gavlvindue sendte jeg tyve Gange om Dagen lange Blikke over imod Fjordbugten, bag hvilken jeg netop kunde skimte den lille, ensomme Fiskerhytte oppe paa Pynten i det fjærne.

Tilsidst tog jeg en Beslutning. Jeg vilde en Dag sejle derover med „Musvaagen" for at forsøge min Lykke.

VI

Det var en Dag med en mørk og skytung Himmel, at jeg drog ud paa mit første Elskovseventyr. En Time efter Middag, medens Krofolkene endnu sov, listede jeg ned fra mit Loftskammer og hejsede Sejl paa „Musvaagen" — eller „Svinet", som jeg atter var begyndt at kalde min Baad, fordi det alligevel forekom mig at lyde kækkere.

Himlen gav mig god Bør; jeg naaede hurtigt de lave Bredder hinsides Fjordvigen . . . hurtigere end jeg egentlig ønskede det; thi jeg var ikke fri for at være en Del benauet. Det var ikke, fordi jeg nærede nogen Frygt for at komme til at vende

hjem med uforrettet Sag; jeg havde i de sidste Dage faaet en stærk Tiltro til min Erobringsevne, og jeg var fast bestemt paa denne Gang ikke at lade mig Byttet slippe afhænde. Det var Følelsen af at drage det store og ukendte imøde, der fik alle mine Nerver til at dirre af frygtsom Forventning. Om een, to tre Timer vilde det sidste Slør være faldet for Elskovens Mysterier, for Tilværelsens Allerhelligste! Naar jeg næste Gang sejlede her, med Stævnen vendt mod Kroen, hørte ogsaa jeg til de indviede — til dem, hvem Livet havde betroet sin dybeste og sælsomste Hemmelighed . . . jeg var bleven en Mand.

Under hele Overfarten sad jeg med Blikket rettet mod den ensomme Tangtagshytte oppe paa den stejle Pynt, der hævede sig over de side, grønne Enge som et lille Forbjærg. En fin Røg, der bortvejredes fra Skorstensmundingen, fortalte mig, at jeg vilde finde min udkaarne hjemme. Men der var intet menneskeligt Væsen at skimte rundt om, og Huset havde ingen Vinduer ud til Søen, saa jeg kunde nærme mig Kysten uden at blive set derfra.

Jo nærmere jeg kom, desto uroligere blev jeg. Der syntes mig nu ogsaa at hvile en underlig trykket, ligesom ulykkevarslende Stemning over Naturen denne Eftermiddag. Rundt om mig laa den øde Fjordbugt og lyste mat under den tunge Skyhimmel. En Flok tavse Maager, som havde rejst sig fra en af de mange spredtliggende Stenblokke, der ragede op over Vandfladen, blev paa en sær truende Maade ved at flakke foran mig, som havde de til Hensigt at hindre min Fremtrængen. Og pludselig steg de alle tilvejrs og fløj bort over mit Hoved med et Skrig, der fik mig til at fare sammen.

Saa lod jeg Baaden løbe op paa Stranden og begav mig i Land.

Mine Ben var tunge, og mit Hjærte hamrede, som vilde det slaa Hul i min Side. Midt paa den snoede Sti, der førte op til Hytten, standsede jeg. Jeg hørte nogen synge deroppe . . . en ensformig Nynnen af en Vuggesang. Jeg blev staaende og lyttede. Det var hendes Stemme! Stille og sorgløs lød den ned til mig og fik mig til at mindes en Sang, som min Barnepige i sin

Tid havde sunget for mig, et lille Vers om Fuglen, der gladelig hopper paa sin Gren uden at ane Jægeren, der skjuler sig bag Træet med det dødbringende Hagl.

Disse fredelige Vuggetoner og de hjemlige Erindringer, de vakte hos mig, gjorde mig pludselig tvivlraadig. Jeg kom til at tænke paa min Moder, der vilde tage sin Død derover, hvis hun vidste, hvad hendes „store Dreng" i dette Øjeblik var ved at foretage sig. Jeg mindedes hendes smukke, blide Ansigt, da hun ved Afskeden derhjemme strøg mig over Haaret, kyssede min Pande og sagde: „ Jeg stoler paa dig, min Dreng!" . . .

I det samme forstærkedes Sangen deroppe. Munter og ligesom kaldende lød den ned til mig . . . Jeg rystede trodsigt alle Skrupler af mig og steg op imod Hytten.

Endnu et halvt Minut tøvede jeg udenfor Døren for at bringe mine Ansigtstræk i Ro. Saa bankede jeg paa.

Øjeblikkeligt forstummede Sangen. Et svagt og nølende „Værsgo'" lød derinde fra. Jeg aabnede og traadte ind i en Stue, hvis Billede i de mindste Enkeltheder vil bevares i min Hukommelse indtil min Død.

Det var et indsnevret, kvadratisk Rum, halvmørkt, med kun eet Vindue, der vendte ud mod Engene i Syd. Gulvet var af stampet Ler, og Stuen var overfyldt af det sædvanlige Smaamands-Bohave: en Himmelseng, en Kommode, en blomsterbemalet Trævugge o. s. v. Der saae rent og hyggeligt ud, men Luften derinde var beklumret. Ovenpaa et Bord under Vinduet sad den unge Kone paa Skræddervis og syede paa et Skørt. Den ene Fod havde hun oppe under sig, den anden (i en mørkeblaa Strømpe) stak ud over Bordkanten og var ved en Snor, der var bunden om Anklen, sat i Forbindelse med Vuggen, som stod henne ved Sengen.

Aldrig vil jeg heller glemme det Par opspilede Øjne og den halvaabne Mund, hvormed hun saae hen paa mig, da jeg traadte ind. Idet hun endelig genkendte mig, foer der en hastig Rødme over hendes Ansigt, og hun bøjede sig ned over sit Sytøj og knappede et Par Knapper i sit Kjoleliv, der stod aabent paa Grund af Diegivning.

„God Dag!“ sagde jeg, idet jeg gjorde mig Umage for at eftergøre Andreas' Tone. „Jeg strøg tilfældigt her forbi med min Jolle . . . og saa syntes jeg, at jeg skulde kigge ind og hilse paa Dem . . . Tillader De, jeg sætter mig ned et Øjeblik?“

Tilsyneladende atter fuldstændig rolig ja næsten ligegyldig svarede hun „Værsgo“, idet hun med et lille Kast af Hovedet og uden at løfte Øjnene fra sin Naal gav mig Anvisning paa en Træstol lige ved Døren.

Denne Modtagelse gjorde mig straks forvirret. Jeg satte mig ned paa Stolen, og mit Blik flakkede rundt i Stuen . . . jeg vidste pludselig ikke et Ord at sige. Jeg følte, at jeg blev mere og mere rød af Forlegenhed.

„Det er koldt idag,“ fremstammede jeg endelig, da Tavsheden begyndte at blive alt for trykkende. „Vi kan maaske faa Vinter, inden vi veed af det . . . naar først Stormen rigtigt faar fat. Og hun begynder at kule godt op.“

„Ja, det er nok muligt,“ svarede hun i samme ubekymrede Tone, idet hun drejede Overkroppen om mod Vinduet for at træde en Naal.

Jeg saae hen paa hende. Det graa Dagskær faldt i dette Øjeblik ualmindelig skarpt ind over hendes brune Haarfletninger og stærke, solbrændte Hals, som det noget udringede og lidt for snevre Kjoleliv gjorde synlig ned imod Skuldrene, saa der viste sig en smal, hvid Rand af Legemet der, hvor dette plejede at være tildækket.

Jeg var ganske raadløs. Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde tænke om hende; og trods mit tapre Forsæt om i alle Tilfælde at gribe rask til, bandt den onde Samvittighed paany min Tunge. Da faldt mit Øje paa et Fotografi, der stod lænet op ad et gammelt Syskrin paa Kommoden. Det forestillede en blond, soldaterklædt Skikkelse, i hvilken jeg straks genkendte den unge Fisker, der var Hyttens Herre.

I det samme ligesom faldt det mig ud af Munden:

„Jeg ser, at De har Deres Mand staaende der!“ . . . Og skønt hun intet svarede hertil, fortsatte jeg, hed i Hovedet, og

idet jeg med Møje forsøgte et Grin: „Han har ellers snart været længe borte nu."

„Aa ja."

„Det er vel snart over en Maaned, siden han rejste?"

„Det er nok muligt."

Jeg stirrede stift paa hende. Hendes vedvarende Frimodighed begyndte at fornærme mig.

„Det maa da egentlig være en underlig Maade at være gift paa . . .Jeg mener, det maa da være kedeligt for Dem saadan at undvære Deres Mand."

„Det er vel ikke værre for mig, end det er for ham," svarede hun nok saa rask og traadte atter Naalen.

„Ja, det veed jeg dog ikke."

„Hvorfor det?" spurgte hun efter en lille Pavse og skottede for første Gang hen til mig med sine livslystne Øjne.

Med et fornyet — og denne Gang mere vellykket — Forsøg paa at eftergøre et af Andreas' Grin svarede jeg:

„Jo . . . for det kunde jo være, at *han* tog sig Erstatning der, hvor han er."

Jeg havde egentlig ventet et skrapt Svar paa disse Ord og dukkede uvilkaarligt lidt med Hovedet. Men i Stedet for at blive vred drejede hun Ansigtet om mod Vinduet og lo højt.

Dette gjorde mig dristig.

„Ja, er De nu virkelig saa sikker paa ham? Han ligger jo dog ikke altid paa Søen, tænker jeg."

„Nej . . . for han sover da mest i Land."

„Ser De det! . . . Og der er vel ogsaa smukke Kropiger derovre i Jylland, eller hvor det nu er, han er."

Hun lo igen.

„Ja, men han boer nu ellers slet ikke paa nogen Kro."

„Hvem boer han da hos?"

„Det er hos en Enke."

„En Enke! . . . Naada! Og det er maaske oven i Købet en ung Enke, hva'?"

„Ja, saa farlig gammel er hun da ikke."

„Og køn er hun maaske ogsaa?"

„Ja, det er hun vist nok."

„De kan tro, saa har de det nok godt sammen, de to . . . Saa lider Deres Mand vist ingen Nød."

„Det tænker jeg heller ikke."

„Jeg mener . . . saa morer de sig nok rigtig godt med hinanden — saadan rigtig godt — hva'?"

„Det gør de vistnok . . . for det er hans Søster," sagde hun og saae i det samme hen til mig over sit Sytøj med sine blaa Øjne fulde af det lystigste Skælmeri. Saa dukkede hun sig og sprudede ud i en hjærtelig Fnisen.

Jeg var bleven flov, men kunde dog ikke lade være at le med. Og denne samstemmige Munterhed brød endelig Isen imellem os. Jeg rejste mig op; og mens Blodet atter foer mig til Hovedet, saa jeg følte mine Kinder blusse, nærmede jeg mig med sagte Skridt.

Varsomt — forsøgsvis — tog jeg Plads paa Kanten af Bordet et lille Stykke fra hende.

„Vil De ikke . . . Kunde vi ikke," — sagde jeg med en Stemme, som mit Hjærtes Banken gjorde ukendelig endog for mig selv. „Jeg mener . . . Vi to kunde vist komme godt ud af det med hinanden. Troer De ikke?"

„Det kunde nok være."

„Jeg mener . . . troer De ikke . . . vi kunde blive gode Venner," fortsatte jeg og gjorde et Forsøg paa at liste min Arm om hendes Liv.

„Det kender jeg ikke noget til," sagde hun i pludselig forandret Tone og førte hurtigt og afgørende min Haand bort.

„De maa ikke blive vred. Jeg vil sige Dem . . . jeg holder virkelig saa meget af Dem. Ligefra den allerførste Gang, jeg saae Dem, har jeg været forelsket i Dem; og jeg har hele Tiden længtes saa meget efter at gøre Deres Bekendtskab. Troer De mig ikke? Saa skulde De blot vide, hvad jeg tænkte paa den Dag, da vi fulgtes ad gennem Skoven. — Kan De huske det? Jeg bar mig vist egentlig meget uhøflig ad imod Dem . . . gjorde jeg ikke?"

Hun havde drejet sig lidt bort fra mig og svarede mig ikke

længer. Jeg begyndte derfor at frygte for, at jeg kunde være gaaet for hastigt til Værks, og vilde trække mig lidt tilbage. Men i det samme begyndte Barnet henne i Vuggen at klynke i Halvsøvne; og da hun ikke — som jeg ventede — heraf tog Anledning til at forlade mig, men tværtimod med tydelig Ilsomhed gav sig til at sætte Vuggen i beroligende Bevægelse, idet hun med Spidsen af den nedhængende Fod fattede om Snoren, der var fastbundet om hendes Ankel, gav dette mig fornyet Mod, ja, gjorde mig dumdristig.

Jeg listede paany min Arm om hendes Liv. Og denne Gang lod hun, som om hun ikke mærkede det. Selv da jeg sagte trykkede hende til mig, gjorde hun ingen alvorlig Modstand; og idet jeg derpaa bøjede mig over hendes Skulder og saae hende ind i Ansigtet, genkendte jeg de Ytringer af heftig Sindsbevægelse, der havde vildledt mig hin Eftermiddag inde i Skoven: de mørkerøde Kinder, de sænkede Øjenlaag og det tungt aandende Bryst.

Der foer i dette Øjeblik en Triumfjubel igennem mig. Hun var overvundet! Hun var min! . . . Tanken gjorde mig ganske svimmel. Mit hele Legeme kom til at sitre af salig Forventning. Jeg kunde næsten ikke bie. Jeg ønskede, at det med eet vilde blive mørk Nat omkring os, saa jeg kunde kaste mig for hendes Fødder og omfavne hendes Knæ.

Jeg bøjede mig tæt ned imod hende og hviskede:

„Vil De slet ikke tale med mig mere? Kan De virkelig ikke lide mig en lille bitte Smule? Sig mig, kan vi ikke blive enige om at komme lidt sammen i denne Tid? De maa jo dog gaa og kede Dem her, saa ene De er . . . og det gør *jeg* ogsaa."

„Det gør De vist ikke," sagde hun og skubbede ganske lidt til mig med Albuen.

„Da kan jeg forsikre Dem, jeg føler mig virkelig tidt saa ene. Jeg har jo ingen af mine Venner her, og —"

„Aa, jeg veed da nok, at De er saa meget sammen baade med Kromandens Kristian og med ham Krybskytten."

„Krybskytten?"

„Ja — ham Andreas Hals, som de kalder ham. Han plejer jo van at holde til derovre, naar det bliver maanelyst."

„Hvad er det, De siger? — Er *han* Krybskytte?"

„Ja — og han er kanske mere end som det."

„Men — du gode Gud!... Er De sikker paa, hvad De der siger?"

Hun vendte langsomt Øjnene om imod mig; der var kommen nogen Forundring i hendes Blik. Min Arm var gledet ned fra hendes Midje. Jeg bare stirrede paa hende.

„Det kan jeg vel nok være," svarede hun, idet hun atter gav sig til at sy. „Og det har jeg da for Resten været undret over længe, at De vilde give Dem saa meget i Lag med saadan en — og med de andre derovre i Tyvekroen, som vi kalder den. Den gamle Kælling har da alle Dage været kendt som en rigtig led Heks, ihvorvel ham Kristian kanske kan være et meget redeligt Menneske."

„Jeg forsikrer Dem . . . jeg er ganske . . . ganske . . . Nu De siger det, saa har jeg jo nok undertiden syntes, at der var noget underligt ved de Folk og deres Levevis. Men dette! Aldrig er det faldet mig ind, at det kunde være noget saadant!"

Hun saae atter ligesom spørgende tilbage paa mig over sit Sytøj. Men jeg steg ned fra Bordet og begyndte at gaa op og ned ad Gulvet. Forskrækkelsen havde ganske afsvalet mig. Jeg glemte aldeles, hvorfor jeg var kommen.

„Det er virkelig et Held, at jeg i Tide fik Sammenhængen at vide," fremstammede jeg halvt for mig selv. „Det skal De sandelig rigtig have Tak for! . . . Du gode Gud, hvilken Mistanke man kan have udsat sig for ved at blive mellem saadanne Mennesker. Krybskytter og Tyvepak! . . . . Det er jo forskrækkeligt. Jeg vil bort derfra endnu den Dag idag. Man kan jo risikere alt paa et saadant Sted . . . Men hvem skulde have tænkt det! — —"

VII

Jeg kom ikke til mig selv, før jeg atter befandt mig ude paa Søen.

Under mit Ophold i Hytten havde Himlens blaasorte Skylag sænket sig endnu lavere over Fjorden; Brisen var stegen til en halv Storm. Inde ved Kysten gyngede allerede store Skumflager — som Flokke af hvilende Maager.

Jeg maatte straks rebe Storsejlet, og jeg begriber den Dag idag ikke, hvorledes jeg i min opskræmte Sindsbevægelse fik krydset op imod den svære Sø. Aldeles mekanisk drejede jeg Roret og knyttede Skøderne — saa rystet vedblev jeg at være af Oplysningen om, at jeg havde haft Herberge i en Hælerrede og været Ven og Kammerat med en Vildtyv, en Skovrøver, ja maaske det, som værre var!

Med tothalede Sejl og Skumsprøjt for Bougen naaede jeg akkurat ved Mørkets Frembrud tilbage til Kroen.

Idet jeg tørnede mod Landgangsbroen, dukkede et Hoved op af Færgejollen ved Siden af mig, — og jeg havde nær udstødt et Skrig, da jeg genkendte Andreas, der havde ligget og sovet i Bunden af Baaden, dækket af en gammel Sejlstump.

„Naa — er De *der,* Københavner!" sagde han med søvnrusten Stemme og gned Øjnene efter forbavset at have stirret lidt rundt paa den sorte Aftenhimmel, der kun i Vest kantedes af en brandrød Ildbræmme. „Hvad tildags er det egentlig? Jeg synes, hun har kulet svært op . . . Kommer De ude fra Søen?"

Jeg var endnu ikke bleven enig med mig selv om Maaden, hvorpaa jeg skulde optræde, og svarede derfor blot med et kort Ja, idet jeg skyndsomt steg i Land.

„Hov!" raabte han efter mig. „Bi lidt og tag mig med!"

Men jeg lod, som om jeg ikke hørte ham, og gik op imod Kroen.

I Døren mødte jeg Kromanden, der syntes at have været urolig over min lange Udeblivelse og nu modtog mig med en glad Genkomsthilsen. Ogsaa Krokonen, den gamle Heks, viste sig med sit indbundne Hoved og bød mig Velkommen.

„Nu kan De vel trænge til at faa noget i Livet," sagde de begge. „Kom ind og ta' en Bid!"

Men jeg svarede, at jeg ikke var sulten, og skyndte mig op

paa mit Loftkammer for i Ro at tage Bestemmelse om, hvorledes jeg skulde forholde mig.

Det viste sig imidlertid vanskeligere, end jeg havde tænkt. Jeg følte snart, hvor svært det vilde blive for mig at tage en saa brat Afsked med det frit omflakkende Naturliv, hvortil jeg havde vænnet mig. Desuden manglede jeg Mod til et aabenlyst Brud med mine Værtsfolk, over hvem jeg personlig jo egentlig ikke havde Grund til at beklage mig, og det vilde heller ikke blive let at finde et nogenlunde sandsynligt udseende Paaskud for et saa pludseligt Opbrud.

Jeg bestemte mig da til at blive der endnu en Dags Tid eller to for at faa Lejlighed til at forberede Krofolkene paa min Afrejse. Og da jeg havde skiftet mit vaade Tøj, gik jeg ned i Stuen.

Her havde man just endt Aftensmaaltidet og var i Færd med at rydde Bordet til det sædvanlige Kortspil. Andreas sad for Enden af Bordet med begge Fødderne oppe under sig og de lange, røde Muffediser trukket op paa Armene, — utaalmodig efter at tage fat. Kromanden stod foran den udtrukne Dragkisteskuffe og rodede med Kortene, mens Kristian sad fremoverbøjet med Shagpiben i Munden og saae tavs ned mod Gulvet.

„Godaften igen!“ sagde jeg, idet jeg traadte ind, og gjorde mig Umage for, at ingen skulde mærke nogen Forandring hos mig. Men jeg hørte selv, hvor usikker min Stemme var.

Henne ved Bordet løftede Krokonen en krum Haand op til sin indbundne Pande, og det forekom mig, at hun mistænksomt mønstrede mig med sine smaa, betændte Hønseøjne.

„Naa!“ sagde hun. „Skal det saa itte være en Bid Brød?“

„Nej Tak. Jeg er virkelig ikke sulten.“

„Saa lad os faa en Bolle Bryg i Aften, Mo'er!“ sagde Kromanden. „Jeg synes, vi trænger til noget kradsendes.“

„Det er hørt!“ raabte Andreas — ravnehæs af at have sovet under aaben Himmel.

Snart var Spillet i fuld Gang; men skønt jeg hele Tiden tog kraftigt til mig af Krokonens stærke og varme Bryg, blev jeg ikke frigjort for den Uhygge, som især Andreas' Nærværelse

indgød mig. Dog kunde jeg samtidigt ikke underkue en Følelse af forøget Beundring for ham; — ja, egentlig begreb jeg nu først tilfulde den Berømmelse, der hvilede over hans Navn. Jeg forstod, hvilken eventyrlig Dumdristighed, hvilken forbløffende Snuhed der skulde til for at øve Krybskytteri her paa Grevens Enemærker. Kristian havde ofte nok fortalt mig om, hvorledes Skovfogdens Folk havde Ordre til hver maanelys Nat at gennemstrejfe Skovene med Sporhunde og ved mindste mistænkelige Bevægelse i Løvet øjeblikkeligt at fyre, — og jeg kunde tænke mig, at de med særlig Fornøjelse vilde uskadeliggøre netop Andreas Hals, fordi det sikkert nok fortrinsvis var ham, disse hidsige Efterstræbelser galdt.

Da Klokken blev ti, kastede Andreas sine Kort henad Bordet og rejste sig.

„Naa!“ sagde han. „Nu maa man vel se at komme hjem i sin Bet!“

Jeg rejste mig i det samme, sagde hurtigt Godnat og gik op paa mit Loftskammer.

Her oplukkede jeg det lille Gavlvindue og blev staaende med tilbageholdt Aandedræt for at lytte. Mit Hjærte bankede, da jeg lidt efter hørte Gaarddøren knirke. Kristian og Andreas kom ud. De stod noget derude i en lavmælt Samtale, hvorefter Kristians tunge Træsko gik over Gaardspladsen og forsvandt ind i Staldlængen, hvis Dør blev lukket efter ham. Og nu saae jeg Andreas' Skikkelse glide som en Skygge ud af Havelaagen, standse et Øjeblik og derpaa langsomt forsvinde over Stakkepladsen ind imod Skoven.

En Rand af Maanen var netop kommen op over en kulsort Skyklump i Øst og kastede hvide Lysblink ud over Fjordens fraadende Vande. Inde fra Skoven lød en dump Brusen, og rundt om Kroens Længer svøbte Stormen sig med Klagelyd som af et saaret Dyr.

Jeg blev staaende aandeløs og stirrede ad den Kant, hvor Andreas' Skikkelse var forsvundet i Mørket. Det var for mig, som om jeg kunde følge ham paa hans listende Gang langsmed Markskellet og ind i Skoven, og jeg blev staaende og lyttede,

indtil jeg følte mig ganske gennemisnet af Kulde. Saa lukkede jeg endelig og krøb i Seng.

Men jeg kunde ikke finde Ro. I Tankerne vedblev jeg at følge Andreas gennem Skoven, hvor denne var mørkest og tættest. Jeg saae ham snige sig frem ad skjulte Stier, krybe gennem Tykninger, standse og lytte med sine flade Flagermusøren, der kunde høre Fodtrin i hundrede Favnes Afstand. Jeg saae ham staa bag Træstammerne og spejde rundt med sine smaa, af Jagtiver skinnende Øjne . . . og jeg saae ham sidde sammenkrøben under de nattevaade Buske i den Stilling, jeg kendte fra Kortspillet nede i Krostuen, — med begge Fødderne oppe under sig og fremadludende Skuldre — ubevægelig som en Tudse, mens Skovfogdens Folk drog forbi i Maaneskinnet mellem de høje Bøge.

Pludselig foer jeg op. Jeg syntes bestemt at have hørt Lyden af et Skud.

Jeg blev siddende overende i Sengen med tilbageholdt Aandedræt og spidsede Øren, mens jeg i Fantasien hensattes til en maanebestraalet Skovtyknings tyste og vilde Ensomhed. Et sprællende Raadyr paa Jorden. Andreas stod bøjet over det for at give det Fangst. Jeg saae det dampende Blod i Græsset; jeg hørte den hæse Dødsstønnen . . .

Udenfor mit Vindue suste Stormen. Jeg stirrede ud paa Himlen, paa Fjorden og de svajende Trætoppe. Luften var bleven lysere, Skyerne havde spredt sig noget, og en bleg Maanestribe faldt ind over mit Gulv. Og med eet grebes jeg af en vanvittig Lyst til at springe op . . .trække i mine Klæder, . . . liste ned ad Trappen, tage Bøssen fra Knagen og snige mig ud i Skoven for at opsøge Andreas og dele hans Farer og Triumfer. Det var mig næsten ikke muligt at blive liggende i Sengen; dens tunge og mugne Hvergarnsdyne var nærved at kvæle mig. Hvad havde jeg at frygte? Og hvad var der at forarges over? Et Dyr mere eller mindre gjorde Greven hverken rig eller fattig. For Pokker! Var jeg ikke rejst ud for at søge Eventyr? Nu? Vilde jeg ikke jage Eventyret der, hvor det endnu fandtes i

denne regelrette Verden, kunde jeg lige saa godt være bleven hjemme hos mine gamle Tanter med deres Thevands-Selskaber.

I det samme randt min unge Fiskerkone mig i Hu. Og som en Flok forvildede Fugle, der alle paa een Gang vender sig i Flugten, slog mine Tanker ned mod den lille Straatagshytte paa Pynten.

Du gode Gud! . . . Hvad maatte hun dog tænke om mig, siden jeg igen saa meningsløst havde sluppet hende! Jeg erindrede dunkelt de forbavset spørgende Øjne, hvormed hun havde set paa mig, da jeg havde forladt hende; og jeg rødmede af Skam. Men — ved Himlen! — nu skulde det ogsaa være forbi med dette ynkværdige Pjalteri. Til Helvede med al Snusfornuft! . . . Det stod fast: jeg vilde ikke rejse hjem! Jeg vilde ikke vende tilbage til Familjelivets Fængsel og de forhadte Bøger! Komme, hvad der vilde, jeg vilde blive her og nyde min Ungdom som fri Zigøjner, efter min egen, stormende Lyst! . . .

Straks den næste Dag vilde jeg sejle over til Pynten og gentage mit Besøg. For det hastede! Det galdt om at benytte Tiden, inden Fiskerne kom hjem . . . Hallo! *Det* var jo ogsaa en Slags Krybskytteri! . . . Vogt dig nu, min smukke Fiskerinde! Nu er jeg atter mig selv. Og imorgen er du mit Bytte! — —

VIII

Efter en kort og urolig Søvn vaagnede jeg i Dagbrækningen ved en ensformig plaskende Lyd udenfor mit Vindue. Jeg sprang op af Sengen og kiggede ud. Det øsregnede.

Det er godt! tænkte jeg, — saa faar vi fint Vejr til Middag; og naar de andre kravler under Dynen for at fordøje Mælkegrøden, lægger jeg ud med min Skøjte og begynder min Jagt!

Men Formiddagen havde nær aldrig faaet Ende. Jeg kunde ikke komme udenfor en Dør, saaledes oversvømmedes efterhaanden alt af Vand. Inde fra Skoven lød vedvarende en uhyggelig Brølen som af et lidende Dyr, og nu og da hvirvlede Stormen de fattige Løvrester højt mod Himlen og formørkede Luften som med Skarer af Fugle.

Jeg maatte nøjes med at staa i den aabne Forstuedør og gennem Regnsløret stirre ud paa den Vej over Fjorden, ad hvilken alle mine elskovsdrukne Tanker stormede frem — som mit Brylupstogs vilde Forridere. Naar Uroen og Længslen overvældede mig, drev jeg omkring oppe paa Loftet eller ude i Staldene og Udhusene, idet jeg blot omhyggeligt undgik saavel Foderloen, hvor Kromanden stod og skar Hakkelse, som Tæskeloen, hvorfra Kristians ensformige Plejlslag havde lydt hele Formiddagen. Derimod kom jeg ind i Svinehuset just i det Øjeblik, da den store Griseso med et arrigt Smertensskrig begyndte at fare.

Jeg havde aldrig før set et Væsen komme til Verden og blev derfor straks temmelig betuttet. Men jeg blev dog staaende ved Baasen, og snart vakte Sagen min levende Interesse. Det store, stridhaarede Dyr havde lagt sig om paa Siden i en Rede af Halm, som det havde dannet sig i den mørkeste Krog af det snevre Aflukke. Den gulhvide Fraade stod det ud af Munden, og hele Kroppen var i den voldsomste Bevægelse. Hver Gang Veerne kom over det, spjættede det krampagtigt med Benene, og efter forgæves Forsøg paa at rejse sig, lagde det Nakken tilbage og udstødte halvt undertrykte Skrig. Saa tav det pludseligt og krummede sig sammen, trak alle fire Ben op under sig . . og en ny Unge blev født.

Efter en Timestids Forløb kravlede allerede henimod en halv Snes smaa, langstrakte, underlig aaleglatte Væsner lystigt rundt om Moderen og snublede over deres egne eller de andres lange Navlestreng, medens de iblinde søgte Moderens Pattevorter. Kromanden, der imidlertid var kommen tilstede og straks var skrævet over Indhegningen, havde stillet sig hen imellem dem til deres Beskyttelse. Med en Kæp huggede han Soen over Ørene, saasnart den vilde løfte Hovedet; thi Dyret, der vedblivende laa i heftige Fødselssmerter, søgte i Raseri at undlive sit eget Afkom, og allerede laa et Par af Ungerne ynkeligt ihjelbidte i Baasen. Først efter over to Timers Forløb bragte det udmattede Dyr under en ligesom selvopgivende Stønnen den sidste — den femtende — Unge til Verden.

Jeg var lykkelig over at have overværet dette Naturskuespil

og navnlig ikke saa lidt stolt over at have haft Mod til at betragte Dyrets Lidelser lige til det sidste. Denne Barselaffære dannede desuden et for mig mærkeligt Supplement til den Elskovs-Indvielse, hvortil jeg netop forberedte mig. Naar Dagen var tilende, vilde Livstilblivelsens Mysterium være afsløret for mig baade i dets Lyst og i dets Smerte.

Jeg lovede da ogsaa mig selv at sætte to store Kors ved Datoen i min Almanak.

Imidlertid var Regnen bleven ved at strømme ned; og da den endnu ved Middagstid ikke var hørt op, ja end ikke var sagtnet, begyndte jeg at tabe Taalmodigheden. Hvert Kvarter kiggede jeg ud af Forstuedøren, men bestandig hang Himlen lige trøstesløst lergraa over mit Hoved, og der var ikke mindste Blaanen at spore noget Sted i Horisonten. Langholmen og de nærmeste Enge ovre paa den anden Side kunde akkurat skimtes gennem Regnsløret, men selve Fjordens Flade laa skjult under et bølgende Taagetæppe, og op over Skoven stod en Røg af Vand.

At begive sig ene ud paa Søen under saadanne Forhold kunde der ikke tænkes paa: Baaden vilde blive fuld af Vand, inden jeg var naaet den halve Vej. Og da Blæsten hen paa Eftermiddagen lagde sig, tog Regnen fat med forøget Styrke. Det blev et Skybrud, hvortil man i Mands Minde ikke havde set Mage. Regnen ligesom kastedes ned spandevis, og Luften formørkedes af de nedstyrtende Masser. Krostedet laa tilsidst og formelig svømmede i et gult, bundløst Ælte, og inde i Stuerne var der allerede Kl. fire saa mørkt, at man næppe kunde se fra den ene Væg til den anden.

Da brast mit sidste Haab, og jeg gik ned til Krokonen for ved et Glas af hendes „Bryg" at dulme Græmmelsen over at skulle vente endnu et Døgn paa at faa min Længsel stillet.

Ved Aftenens Frembrud indfandt Andreas sig, iført Træskostøvler og sort Oljekappe med Hovedhætte. Han saae ualmindelig tvær og utilgængelig ud, og jeg forstod, at Uvejret ogsaa for hans Vedkommende havde krydset skjulte Planer.

Lidt efter kom Kromanden og Kristian ind fra Stalden, og da vi i Tavshed havde fortæret vort Aftensmaaltid — en Pande

varmt Stegeflæsk med kolde Kartofler — tog vi fat paa vort Sjavs-Spil.

Men skønt især Andreas og jeg skyllede dygtigt i os af den skoldhede Kaffepunsch (jeg havde efterhaanden vænnet mig til at taale en halv Snes Kopper paa en Aften), genvandt vi kun yderst trægt Humøret. Oftest hørtes kun de gurglende, brusende eller boblende Lyde derude fra Regnen, der ustandseligt styrtede ned, og hvis klamme Kulde efterhaanden trængte ind gennem selve Stuens Lervægge og op gennem Gulvet, ja som tilsidst bogstaveligt begyndte at dryppe ned til os gennem Tag og Loft.

Mellem Andreas og os andre var der opstaaet en heftig men stum Kappestrid. Andreas var nemlig bleven besat af en Mani for at tilrane sig alle Spillene. Selv om han ikke havde andet end et Par Fedekort paa Haanden, overbød han regelmæssig endog den, der meldte i Klør; og jo mere han drak, og jo voldsommere Regnen plaskede udenfor, des vildere blev hans Spil, des højere gjorde han Indsatsen, og des hidsigere huggede han Kortene i Bordet, saa Kopperne dansede.

Pludseligt løftede han Hovedet og stirrede ud i Luften med et lyttende Udtryk.

„Tys! . . . Hører I ikke?“

„Hvilket?“ spurgte vi alle paa een Gang.

„For Fanden! Kan I ikke høre? Der er nogen, der raaber!“

Vi lyttede alle. . . . Og virkelig hørte vi nu en fjærn Menneskestemme skrige — enstonigt op uopholdeligt.

„Det er ovre fra Langholmen,“ sagde Kristian. „Det er en, der vil færges over.“

„I det Herrens Vejr! Og paa denne Nattetid!“ udbrød den gamle.

Vi rejste os og gik ud i Forstuedøren, hvorfra vi nu ganske tydeligt hørte det skingre og ligesom fortvivlede Raab gennem Regnplasket. Det lød helt uhyggeligt derude fra den begsorte Nat, hvor ikke et Lyspunkt var at øjne.

„Hvad kan det være?“ spurgte jeg helt ængstelig.

„Jeg tænker, det er en, som skal hente Jordemoderen,“ svarede Kromanden.

Kristian drejede Lygteskæret om efter ham, og atter saae vi ham dukke frem i Mørket som et Spøgelse.

„Naar du kommer op til Bakken, skal du dreje tilvenstre," vedblev Kromanden. „Saa gaar Vejen ret frem gennem Granskoven lige til Egby — —"

Men Fyren var allerede igen forsvunden.

„Det var da en løjerlig Person!" sagde den gamle. „Var det mon den nye Mand derovre fra Overdrevet, Kristian?"

„Ja, han sa'e saadan."

„Han saae da grumme sølleagtig ud."

„Ja, men nu faar han sgu kæmmet sig," sagde Andreas. „Lad os komme ind og faa os en Opstrammer efter dette her! . . . For nu bliver vi jo nødt til at sidde oppe og vente, indtil Fjolset kommer tilbage."

„Ja, det gør vi vel," sagde Kromanden betænkelig. „Og det kan jo vare et Par Timers Tid eller mere."

„Naa! Saa maa vi sgu ha'e os en ordentlig Varmedunk, Mutter! . . . Og en Bid Brød kan vi ogsaa snart trænge til. Jeg er nær ved at blive fastende!"

IX

Der var virkelig ikke andet for — vi maatte forberede os paa at sidde oppe den halve Nat og vente paa den stakkels Mands Tilbagekomst. Jeg for min Del havde ikke det mindste derimod. Jeg følte mig tværtimod helt forfrisket ved Udsigten til at opleve en indholdsrig Nat, der kunde give mig lidt Erstatning for Dagens Skuffelser.

Jeg istemte derfor straks Andreas' Anmodning om en Bid Brød „til at holde Øjnene aabne med"; og skønt Sørine, den tykke Tjenestepige, i Aftenens Løb som sædvanlig havde set sit Snit til at klæde sig af og liste op i sin Alkove, bag hvis blomstrede Forhæng hendes trygge Snorken allerede længe havde lydt, hjalp der nu ingen kære Mo'er — hun maatte vækkes og i vort

Paasyn purres ud for at være Krokonen behjælpelig med at tænde Ild i Køkkenet og dække op til en Nattenadver.

Andreas opslog en sand Halleluja-Latter, da det rødhovedede Pigebarn stak sine tykke, hvide Ben ud af Sengen og hurtig krøb hen bag Kommoden for at kaste Skørterne om sig.

Mens vi spiste og bagefter, da vi havde faaet brygget en Kande Punsch, gled Samtalen efterhaanden fra vor mærkelige Færgepassager over paa de forskellige andre mystiske eller navnkundige Personer, der i Tidens Løb var bleven overførte her. Den gamle Kromand havde paa dette Punkt en lang Erfaring at tale af, idet han i over fyrretyve Aar havde besørget Færgefarten her. Han fortalte om de to berømte Onsved-Mordere, som han en Middagsstund havde sejlet over Fjorden uden at ane, hvem de var, . . . og om den unge, smukke Komtesse fra Rugnæs, der en stormfuld Høstaften var flygtet bort med Huslæreren paa Slottet, iført Tjenerens Liberi, saa at Kromanden, der var bleven kaldt op af sin Seng ved deres Raaben, ikke havde kendt hende men paa Overfarten havde budt det lille skælvende Menneske en Skraa til at varme sig paa.

Efter disse Historier faldt Snakken paa allehaande andre hemmelighedsfulde eller uhyggelige Begivenheder, som knyttede sig til Egnen, og da navnlig paa de vilde Røverbander, der i Aarhundredets Begyndelse havde slaaet sig ned i disse Skove og dengang gjort dem berygtede i hele Landet.

Kromanden, hvem Opfriskningen af disse gamle Erindringer gjorde usædvanlig livlig og meddelsom, fortalte blandt andet følgende:

En mørk Vinternat var en af Egnens daværende Proprietærer kommen kørende inde fra Købstaden, hvor han havde solgt et Læs store Fedesvin — de saakaldte „Hamburgsvin“ — og desaarsag var vel spækket med gode Pengesedler. Da han kom i Nærheden af Storskoven, havde han ved Vejkanten faaet Øje paa en gammel Kælling, der under Stønnen og Klagen hinkede frem gennem Pløren ved Hjælp af en tyk Støttestav og med Skørtet slaaet op over Hovedet. Proprietæren, som ellers ikke tog fremmede Folk op paa Vognen ved Nattetid, havde faaet

Medynk med hende og givet hende Plads paa Agebrættet ved sin Side. Derpaa var de kørt ind i Skoven. Men Kællingen havde siddet saa underlig stille og ikke været til at faa andet ud af end denne ynkelige Stønnen og Hosten, saa han tilsidst var bleven mistænksom. Da de naaede en Lysning i Skoven, havde han taget sin Passager nærmere i Øjesyn og opdagede nu under Skørtet og de mange Tørklæder, hvormed Hovedet var tildækket — et stort, rødt Fuldskæg.

Proprietæren tabte dog ikke Hovedet. Han standsede med et Ryk sine Heste og udbrød:

„Saa, for Satan! Der faldt sgu min Pisk! . . . Aa, Mo'erlille, kan I ikke kravle ned efter den. Jeg tør ikke slippe Hestene, — det er et Par unge Labaner, som I ser. Pisken ligger bare to Skridt herfra, og jeg skal nok hjælpe jer op igen!"

Banditten sad lidt, som om han betænkte sig. Tilsidst kravlede han dog ned af Vognen . . . og ikke saa saare havde hans Haand sluppet den, før Proprietæren tog Pisken op fra Vognbunden, hvor han havde holdt den skjult, og lod den hvine hen over Ørene paa Hestene, der foer afsted som et Par skræmte Hjorte.

Da Banditten mærkede, at han havde ladet sig narre, udstødte han gennem en Fløjte en gennemtrængende Piben.

Ja saa! Der er flere! tænkte Proprietæren hed om Ørene og lod atter Pisken suse hen over de fremstormende Dyr.

Et Øjeblik efter sprang en Mand op af Vejgrøften og vilde gribe Hestene i Bidslerne. Men han kom for langt frem — Vognstangen ramte ham lige i Brystet, og med et Brøl rullede han som et Pindsvin tilbage i Grøften.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Saa langt var Kromanden kommen i sin Fortælling, da vi pludselig alle saae forskrækkede op ved Lyden af en galloperende Hest, der svingede om Gavlen og derpaa standsede udenfor Vinduet.

Et Øjeblik efter blev der banket haardt paa Ruden og raabt nogle Ord ind til os.

Vi foer alle i Vejret.

„Hvad er det?“ hviskede Andreas, kendelig bleg, og saae sig omkring, som søgte han et Skjulested.

Vi stod en lille Stund og saae paa hinanden, mens Stemmen udenfor blev ved at raabe. Saa tændte Kristian Lygten og gik ud i Forstuen for at lukke op. Bag efter ham gik Kromanden, og tilsidst fulgte — skønt tøvende — ogsaa jeg.

Der udenfor holdt, belyst af Skæret fra Vinduet, en tilhyllet Rytter paa en dampende Hest. Regnen var næsten ophørt, men Himlen var endnu kulsort af Skyer.

„Er det jer, Kromand?“ spurgte Rytteren.

„Ja. — Hvem er I, med Forlov?“

„Hva', kender du mig itte? Jeg er jo Sognefogden. Jeg vilde barestens sige jer, at dersom I inat eller imorgen tidlig skulde færge nogen over, som I ikke kender til, saa maa I holde ham fast, indtil jeg kommer. Der er kommet Telegram ovre fra Arresthuset, at Mestertyven er brudt ud i Eftermiddag, og kanske han kunde tænke paa at tage den her Vej . . .“

„Mestertyven!“ udbrød vi alle tre.

„Hvordan skal han se ud?“ spurgte Kromanden.

„Det skal nok være en bitte Person med et stort Ar tværs over Ansigtet, og saa hinker han paa det ene Ben. I kan straks kende ham.“

„Men — Pokker da! Saa har det jo ikke været andre end ham, vi færgede over for en Time siden . . . han er sgu allerede langt væk herfra.“

„Det er vel Løgn da! Hvad Vej tog han?“

„Han tog gennem Sønderskoven.“

„Naa — saa napper vi ham nok! Vi har sat Poster ud langs Sognevejen, saa *der* kan han ikke slippe over. Men I maa ligegodt passe paa, Kromand — for han kunde kanske tænke paa at smutte tilbage igen, dersom han skønnede, at han var kommen i en Fælde her. Er Kristian hjemme?“

„Ja — det er mig.“

„Hør, Kristian — kunde du ikke holde et bitte Øje med Skovstranden inat. . . . Der ligger saa mange Baade dernede, og han skulde dog nødig stikke i Søen for os igen. Jeg skal nok sende dig et Par Mand, om jeg kan . . . Men du maa ta'e Skydetøj med dig, for han trækker Kniv, den Satan!"

„Maa vi skyde?" udbrød jeg, allerede blussende af Kamplyst.

„Hvem er det?" spurgte Sognefogden ved Lyden af min ham fremmede Stemme.

„Aa, det er et ungt Menneske, der har boet hos os i Sommer."

„Naa, Københavneren! . . . Ja, nu kan De sgu komme paa Jagt!" lo Sognefogden. „Men I maa sgu ikke skyde uden til Nødværge — og kuns i Skankerne, husk paa det! . . . Naa, ja, nu har I jo nok forstaaet mig. Forresten er der sat tyve Kroner ud til den, der fanger ham. Nu veed I det! — Naa, Farvel! Nu maa jeg afsted!"

Han huggede begge Hælene i sit tunge Dyr og travede bort.

X

Da jeg vendte mig om, stod jeg Ansigt til Ansigt med Andreas, der imidlertid havde listet sig herud fra Stuen og stillet sig i Skjul bag ved os.

„Hørte De?" udbrød jeg. „Nu bliver her Løjer! . . . De tager da med?"

„Aa, jeg veed sgu ikke," sagde han med Hænderne i Lommerne og skuttede sig. „Jeg synes sgu ikke, jeg gider . . . i et saadant Hundevejr! Føj!"

Han vendte sig om og spyttede.

„Aa, sikke nogen Snak . . . De skal sandelig med! Det regner næsten ikke mere, og det bliver jo snart maanelyst! . . . Vær nu skikkelig, Andreas . . . hører De? Jeg tager min lille Dunk med mig, De veed . . . med Kognak! Og Cigarer!"

Han stod og smilte halvt spottende af min Ivrighed, indtil mine sidste Ord endelig bestemte ham.

„Naa ja, lad gaa da! . . . Vi kan jo se, om vi kan faa Snus

paa Fyren. Der vanker jo ogsaa et Par Smaaskillinger, om vi hitter ham!"

„Bravo, Andreas!"

Jeg sprang op paa mit Loftkammer for at gøre mig i Stand. Da jeg lidt efter, iført islandsk Trøje og Skindhue, kom tilbage til Forstuen, traf jeg her Kristian, der kom ud fra Køkkenet i Søstøvler og med Lygten i Haanden. Inde i Stuen, hvortil Døren stod aaben, var der tomt, og over Bordet med Kopperne og de halvtømte Glas hang Bliklampen og klukkede med den sidste Draabe Olje.

Kristian saae sig forsigtig om og sagde derpaa sagte:

„Jeg hørte, De talte til Andreas om, at De vilde følges med ham ... men det skulde De ikke".

„Hvad vil det sige? Hvorfor skal jeg ikke det?"

„Ja, det kan jeg ikke saadan sige Dem ... men vil De følge mit Raad, saa skulde De ikke gøre det. Det vilde ikke ta'e sig rigtig godt ud, om nogen traf Dem inde i Skoven sammen med Andreas. De kan stole paa, hvad jeg siger!"

„Hvad er det for Snak!"sagde jeg. „Hvad skulde det kunne gøre? ... De hørte vel ogsaa nok, at Sognefogden selv bad os om at rykke ud — og enten jeg gaar med den ene eller den anden, kan vel være lige meget."

Med disse Ord tog jeg hastig min Bøsse, som hang paa Knagen, og forsvandt ud af Døren.

Henne ved Gavlen af Krolængen traf jeg Andreas, der stod og nynnede en munter Melodi. Han var i Oljetøj og Træskostøvler og havde — Gud veed hvorfra? — pludselig faaet fat i en næsten ny, dobbeltløbet Bøsse, hvis Laas han var i Færd med at undersøge ved det svage Lysskær fra Stuevinduet.

„Naa, er De der!" sagde han og lo. „Saa De vil virkelig med ud paa Galejen?"

„Ja, naturligvis! . . . Men lad os skynde os, for ellers faar vi Kristian i Hælene, og han er saadan en kedelig Tværdriver."

„Naa, naa — ikke saa hidsig Københavner! Jeg skulde jo ha'e kigget denne hersens lidt efter i Skrævet."

„Ja, jeg ser, at De har faaet Bøsse paa, Andreas! sagde jeg

og smilede medvidende. „Det synes jeg ikke, jeg har set Dem med før."

„Ja, jeg fandt justement denne herre Kanon . . . og saa syntes jeg, det var bedst, at jeg ogsaa tog lidt Nysetøj med. Man veed jo aldrig, hvad der kan hænde. Kanske bliver det til et rigtigt Slag! . . . Har De husket Dunken?"

„Ja vel. Og Tobak og Cigarer!"

„Godt! Saa kan vi vel holde en Tørn ud. Lad os saa komme afsted!"

Vi begav os paa Vej gennem den forfærdelige Pløre, der omgav Kroen, og kravlede op paa Skrænten foran Skoven. Natten var endnu bælgmørk, skønt Regnen næsten var hørt op. Kun et fint, vaadt Støv blev ved at slaa os i Ansigtet.

„Vi gaar vel ind i Skoven," sagde jeg. Jeg kunde ikke se en Haand for mig men fulgte bare i Hælene paa Andreas.

„I Skoven! Naa!" grinte han. „De er nok ikke bange! . . . Jeg tænkte ellers, vi lagde os henne i Vejgrøften. For det var jo muligt, at Fyren vilde prøve at komme her tilbage, naar han mærkede, at Sognevejen var spærret."

„Nej, vist ikke nej! Vi vil sandelig ind i Skoven, Andreas! *Der* har han saamænd nok forputtet sig. Desuden er vi mere for os selv derinde."

„Mere for os selv," gentog Andreas, idet han vendte sig om og standsede. „Hvad mener De egentlig med det, Københavner?"

Jeg havde i Virkeligheden ikke ment noget særligt med mine Ord. Men Tonen i Andreas' Spørgsmaal indskød mig pludseligt en Tanke. Her havde jeg jo den ønskeligste Lejlighed til uden stor Risiko at opnaa, hvad jeg sidste Nat saa heftigt havde attraaet: at deltage i Andreas' hemmelige Eventyr.

„For Fanden!" udbrød jeg. „Jeg mener naturligvis, at der maa være andet at skyde efter derinde, end netop den Tugthuskandidat! . . . Jeg har længe nok længtes efter at faa mig en spækket Dyreryg oven paa al den megen Flæskemad. Og nu vil jeg sgu se at faa Ram til en!"

„Hi! hi!" fniste Andreas og fortsatte igen sin Gang gen-

nem Mørket. „De er sgu ingen billig Københavner! . . . De tænker nok ikke paa, hvad det koster at skære sig en Mørbrad her, go'e Mand?"

„Det bryder jeg mig Fanden om! Skovfogden kan jo se, om han kan hitte mig! . . . For Resten troede jeg heller ikke, at De var bange af Dem, Andreas?"

„Jeg? . . . Jo, Død og Pine, jeg er saa ræd for Skovfogden som en Mus for en Katte-Noksagt! Jeg ligefrem bævrer i Knæhaserne, saasnart jeg faar Snus paa Skoven!"

„Aa haa! Da finder De ellers Vejen godt nok i Mørke, kan jeg mærke."

Han vendte atter Ansigtet om imod mig.

„De er nok med paa Noderne, kan jeg høre . . ."

„Ja, man har da Øjne i Hovedet! . . . For Resten finder jeg sgu ikke, der er noget ondt i, at man tager sig lidt Smaafriheder. For Fanden! Der er jo Dyr nok i Skoven — —."

Jeg vilde just begynde en romantisk Lovprisning af hans Haandtering, da han hurtigt drejede sig om imod mig og lagde Haanden paa min Arm.

„Tys!" sagde han.

Vi var krøbet over Skovgærdet og stod inde i et tæt Krat, mellem hvis vaade og slibrige Grene vi kun med Møje havde kunnet trænge os frem.

„Hørte De noget?" hviskede jeg, da vi en Stund havde staaet aandeløse overfor hinanden og lyttet.

„Nej, det var nok bare en Skovskade . . . Lad os gaa her hen til højre, saa slipper vi ud af dette her Kratteri."

Han begav sig igen paa Vej, og jeg fulgte ham viljeløst i Hælene, idet jeg næsten krøb henad Jorden for ikke at faa Grenene i Ansigtet. Mit Hjærte hamrede i Siden, og hver Nerve i mig var bristefærdig af Spænding.

„Bare Maanen dog vilde komme op, saa vi kan komme til at skyde, dersom der skulde vise sig noget," hviskede jeg.

„Aa, De er jo helt tosset!" lo Andreas igen.

Endelig kom vi ud af Krattet, og nu fulgte vi i nogen Tid en vaad Sti, der var at gaa paa som Smør. Saa standsede

Andreas paany, og jeg hørte ovenover os en mørk Susen, der forkyndte, at vi var kommen ind i Højskoven.

„Bliv staaende her et Øjeblik," sagde han. „Jeg vil bare gaa ned og se, om vi kan komme over Aaen . . . Jeg skal nok finde Dem igen. Men gaa ikke længere frem, for saa dumper De ned i et Hul."

Jeg adlød blindt. —

Mens jeg stod her ene i Mørket og i dødelig Angst foer sammen ved hver Lyd i min Nærhed, saae jeg pludseligt et hvidt Lys, der noget inde i Skoven skinnede paa en knudret Trærod og herfra løb op over hele Stammen og hurtigt bredte sig over den store Krone og over alle de hosstaaende Træer. Først da det mystiske Lys havde omspændt alle Omgivelserne, saa at jeg til hver Side kunde se dybt ind i den næsten afbladede Skov, gik det op for mig, at det var Maanen, der var kommen op.

Bare Andreas dog snart vilde komme! tænkte jeg og klemte uvilkaarligt Fingrene endnu fastere om min Bøsse. Nu kunde der jo tages fat!

Jeg befandt mig ved Randen af et langstrakt Svælg, i hvis Bund jeg nu øjnede et blankt Vand, hvori en Række slanke Stammer spejlede sig. Stedets natlige Skønhed berørte mig kun flygtigt. Alligevel gjorde Synet af det et vist Indtryk paa mig, fordi det forekom mig paa besynderlig Maade bekendt. Og pludselig gik det op for mig, at det var mit gamle Drømmeskjul, „Almas Tempel", jeg her gensaae — og skønt Tænderne klaprede i min Mund, kom jeg til at smile.

Herre Gud! tænkte jeg. Hvad jeg dog havde været for en Nar den Gang! Et rigtigt Guds Ord fra København! Hele den Del af mit Liv, der laa forud for mit Bekendtskab med Andreas, syntes mig nu at tilhøre min spæde Barndom. Med Medynk tænkte jeg paa mine københavnske Venner, der nu laa og sov paa deres grønne Øre eller vandrede adstadige hjem fra en eller anden Kammerats støvede Hybel, disputerende om Literatur, Politik eller noget andet Vrøvl, mens de med sky Blikke skævede ned til de halvt oplyste Smaagyder, hvor Elskov skillingedes ud i smudsige Boder.

Og jeg med min fjordfriske Fiskerkone! — tænkte jeg og begyndte at tælle paa mine Fingre. Om ti-elleve Timer vilde jeg kunne være hos hende. Og i det samme overfaldtes jeg af en vild Længsel efter at trykke hende i mine Arme. Skovensomheden, Træernes mørke Susen og Maanens hvide Lys blandede i min Angst en Vellyst-Attraa, der sugede mig Blodet fra Kinderne.

Det raslede inde i Løvet; det var Andreas, der vendte tilbage.

Jeg trak Vejret lettet.

„Vi kan ikke komme over dernede," mumlede han. „Vi maa her oven om."

„Ja, men — hvor skal vi egentlig hen, Andreas?"

„Vi maa ned i Lavningen. Der smutter Fyren kanske ned, naar Mandskabet begynder at trække gennem Skoven efter ham."

Jeg begyndte at blive utaalmodig. Nu, da Andreas' Ledsagelse atter havde gjort mig kry, vilde jeg straks lægge mig i Skjul et eller andet Sted, hvor Dyrene plejede at trække forbi. Jeg brændte af Længsel efter at komme til at skyde og vise baade Andreas og mig selv, at jeg ikke var bange; — og saa ophidset var allerede min Sindstilstand, at da en stor Fugl pludselig kastede sig ud fra en Trætop over vore Hoveder og fløj vingeklaprende ind i Skoven, maatte jeg kæmpe med mig selv for ikke at kaste Bøssen til Kinden og fyre.

Imidlertid traskede Andreas afsted i Maanelyset foran mig med sine store Træskostøvler, Hænderne i Lommen og Bøssen paaskraa over Ryggen, og jeg kunde ikke undgaa at mærke, at han med eet var bleven underlig mut og indesluttet, som om min Nærværelse begyndte at blive ham til Besvær.

„Hør nu!" sagde han tilsidst i en meget gnaven Tone. „Nu gider jeg sgu ikke gaa længere. Vi kan jo ogsaa ligesaa godt blive her. Lad os sætte os ned og faa et Kluk af Dunken. Jeg er allerede ganske valen i Halsen!"

XI

Vi var kommen op paa et højt Punkt i Nærheden af det østlige Skovbryn, mellem hvis fritstaaende Stammer vi kunde skimte

den maanebelyste Fjord. Den udstrakte Dal, der bredte sig under os, var fyldt med tæt, endnu løvrig Ungskov, hvorfra enkelte høje, nøgne Lærketræer ragede op. Øverst stod en lille Gruppe kæmpemæssige Ege, hvorunder vi satte os.

Da min Feltflaske et Par Gange var gaaet frem og tilbage imellem os, og vi havde faaet Tobakken tændt, blev Andreas igen mere meddelsom. Han begyndte endog af sig selv — og med en mærkelig Aabenhjærtighed — at snakke om Krybskytteri, idet han blot gav det Udseende af, at han havde sin Viden om denne Haandtering fra "en gammel Ven", der var død for mange Aar siden.

„Men een Ting forstaar jeg ikke, Andreas," afbrød jeg ham, skønt der stadig i hans Tone var noget drilsk og udæskende. „Hvordan kan disse Folk . . . jeg mener Krybskytterne . . Deres gamle Ven f. Eks. . . . hvordan kan de blive ved at skyde? Naar de een Gang har løsnet Skud, maa Skovfogdens Folk jo kunne høre det . . . og saa omringe dem."

„Saa det kan De ikke forstaa, ikke? . . . Det er egentlig mærkeligt, at De, som er en saa lært og studeret Mand, ikke kender saa meget som en simpel Haandværker. De er vist i det hele ikke saa klog, som de gærne gi'er Dem ud for . . . Det er disse Københavnere, de har altid saa meget Flæsk i Kæften!"

„Hvad er nu det for noget Vrøvl, Andreas! Fortæl nu bare, hvordan det gaar til. Hvordan kan de blive ved med at skyde?"

„At skyde? . . . Hæ! . . . Ja, men dersom de nu slet ikke skyder?"

„Hvad vil det sige? Ikke skyder? Hvordan skulde de ellers faa fat i Dyrene?"

„Aa — de kunde jo f. Eks. stikke dem."

„Stikke dem? — med Kniv?"

„Ja — ligesom en Gris!"

„Men det er jo umuligt! Hvordan skulde de kunne komme til det?"

„Ja, det var nok værd at vide for en Københavner! . . . Det kunde De nok lide at faa Besked om, hva'?"

„Ja, vær nu flink, Andreas . . . fortæl nu ordentlig."

Han sad paa Hug lige overfor mig og stirrede paa mig under de halvlukkede Øjenlaag med et bestandig mere spottende, tilsidst helt ondskabsfuldt Smil.

Saa begyndte han at fortælle. Om jeg nogen Sinde havde set en Humlesæk? Naa — saa det havde jeg dog! Saadan en Sæk stampede man fuld af Hø og kastede den over Skovgærdet paa et Sted, hvor Dyrene plejede at trække hen for at slikke Dug. Af Hø skulde der være saa meget, at en Mand kunde skjule sig i det, naar det var hældt ud af Sækken, og det skulde være rigtig krydret Skovhø, som kunde lugtes langt borte. Naar Dyrene saa begyndte at snuse til Bunken, stak Manden, der laa skjult inden i den, en Kniv ind i Bringen paa dem, saa var de færdige med det samme! Hans „gamle Ven" havde flere Gange paa denne Maade stukket en tre-fire Stykker paa en eneste Nat. „Og den ene Gang" — tilføjede han — „var saamænd netop her, hvor vi sidder!"

„Her!" udbrød jeg ganske betaget og saae mig omkring, som om jeg havde kunnet haabe endnu at se Blodsporene i Græsset.

„Ja, de kom spaserende dernede fra Ungskoven . . . og det var Krabater paa syv-otte Lispund!"

Jeg blev siddende tavs og saae ned mod Dalen. Min Haand famlede febrilsk med Bøssen. Blodet hamrede i mine Tindinger; mit hele Legeme sitrede af Jagtiver. Ved hver lille Bevægelse nede i Løvet gik der en hed Bølge igennem mig. Jeg følte, at jeg ikke længer vilde kunne styre mig, i Fald der virkelig skulde vise sig det mindste levende dernede. Om det saa skulde gælde mit Liv, maatte jeg nu brænde løs.

Paa een Gang opdagede jeg et rødligt Himmelskær bag Skovbrynets Stammer. Uden at jeg havde mærket det, var det begyndt at dages. Snart spillede de høje Skovtoppe i blegrøde Farvetoner, og Fuglene begyndte at pippe.

Nede over Fjorden væltede sig hvide, uldagtige Taager, hvorigennem tilsidst selve Solen langsomt brød sig Vej. Stor og dryppende af mørkerød Em hævede den sig op for mine stirrende Øjne som et uhyre Stykke blodigt Kød.

Jeg sprang op. Jeg kunde ikke længer holde denne Uvirksomhed ud.

„Hør nu!“ udbrød jeg. „Dette bliver jo ikke til noget. Vi maa vist hellere se at finde et andet Sted . . . det nytter dog ikke at sidde her og glo!“

Andreas, der syntes at have blundet et Øjeblik, løftede Hovedet fra Armene og saae atter paa mig med sit haanlige, halvdrukne Grin.

„Det er svært, som De har faaet Kløe i Kroppen. De skal nok rigtig være stor paa det, hva'? Hu hej . . . De er nok en Fandens Karl! . . . De skal rigtig vise Dem, hva'?“

Jeg kunde først nu rigtig se ham. Han sad med Armene paa de optrukne Knæ og rørte sig ikke. Men jeg kunde næsten ikke kende ham igen. Det var, som om Natten og Skoven og den tvungne Ørkesløshed havde vakt en Djævel i ham. Hele Ansigtet var uhyggeligt fortrukkent, og de halvt tillukkede Øjne blev ved at stirre paa mig med en Ondskab, som ønskede han blot at kunne dræbe mig med sit Blik.

„Hvad er det for et Sprog,“ sagde jeg ophidset. „Maa jeg være fri for Deres Dumheder . . . Vi er vel ikke kommen herud for at skændes.“

„Skændes? Hi! Hvem er det, der vil skændes med Dem! . . . De er sgu stor paa det! . . . Hu hej! . . . Og De vil skyde! . . . De vil være modig! . . .“

„Hør, nu skal De holde op . . . Jeg gider ikke længere høre paa Deres drukne Præk!“

„Skal jeg holde op? For hvem, maa jeg spørge? . . . Er det for dig? Jo, du er sgu en Satans Karl! Saa du vil ogsaa være med! . . . Den er go'! Du kan vel akkurat ligge tør om Natten, snottede Dreng! . . .“

„Nu *skal* De tie stille!“ raabte jeg dirrende. „Ellers svarer jeg ikke for, hvad jeg gør!“

Jeg var virkelig ganske ud af mig selv. Jeg følte pludselig en saadan Afsky for dette Menneske, at jeg havde Lyst til at træde ham ned som et giftigt Kryb. Havde jeg ikke kendt mine

Kræfters Underlegenhed, kunde jeg have kastet mig over ham og kvalt ham mellem mine Hænder.

„Hæ!" vedblev han lallende, som om Lidenskaben havde lammet hans Tunge. Hans Læber var ganske blaa; Øjnene spillede af Mordlyst. „Saadan en Fyr! . . . En skiden Hvalp! . . . Københavnerfjols! . , ."

En Skylle af Skældsord flød ham som Edder ud af Munden. Da løftede vi begge paa een Gang Hovedet ved Lyden af høje Raab inde fra Skoven.

„Hvad er det? . . . Nu er de Fanden fløjte mig efter ham!" udbrød Andreas og sprang op.

Nede i Dalen saae vi flere Steder Ungskovens Løv og Grene bevæges heftigt; et Sted langt borte dukkede endog et Par Hoveder frem og forsvandt igen. Og stadig gentoges Raabene . . . højere og nærmere . . .

„Hvad skal vi gøre?" stammede jeg.

„Lad os bare forholde os rolige! . . . Han prøver nok at naa ned til Slugten her bag os . . . og saa bliver det os, der fanger ham!"

Vi spændte begge vore Bøsser. Udsigten til fælles Bytte havde øjeblikkeligt faaet os til at glemme vort Uvenskab.

„Men skal vi da skyde?" spurgte jeg ganske raadvild. En Svimmelhed havde grebet mig, og hele mit Legeme skælvede.

„Ja, dersom han gør Modstand — det hørte De jo . . . Men lad os lægge os ned, saa han ikke ser os . . . Nu kommer de nærmere!"

Jeg var i en saadan Ophidselse, at det ikke var mig muligt at tvinge mig ned i Græsset. Himmelen, Skoven, Solen — alt blev blodrødt for mine Øjne, og jeg havde ikke længer Magten over mig selv. Pludselig syntes jeg at se en Skikkelse komme løbende ud fra Krattet. Jeg kastede Bøssen til Kinden.

„Er De gal! Hvad er det, De gør?" hviskede Andreas.

„Lad mig skyde!" raabte jeg ganske ude af mig selv.

I det samme slog Andreas mig Bøssen ud af Haanden, jeg hørte et Skud, derpaa et højt, flerstemmigt Brøl inde fra Skoven og en gennemtrængende Skrigen — —

XII

Hvad der skete i Løbet af de næste Minutter, kan jeg ikke sige. Jeg erindrer kun, at jeg viljeløst og som i en vammel Rus vaklede efter Andreas, der løb ned i Ungskoven henimod det Sted, hvorfra Skriget og de hæse Raab havde lydt, og jeg kom ikke til Besindelse, før jeg befandt mig inde i en Klynge højrøstede og ophidsede Mennesker, som stod i Kres omkring en blødende Skikkelse — den indfangne Flygtning —, der laa og vred sig paa Jorden.

Ved Synet af Blodet, der løb ham ned over Ansigtet, betoges jeg af en stivnende Rædsel. Havde jeg dræbt ham? . . . Da opdagede jeg, at han var bagbunden, og at Blodet kom fra en lang Flænge, som gik fra Mundvigen op i den ene Kind, — han havde revet sig paa en Gren under Flugten. Han saae afskrækkende ud. Han var endnu saa forpustet, at han laa og snappede efter Vejret, og hans gennemblødte Klæder var sønderflængede af Buskenes Torne og hang i Laser omkring hans Krop. Ogsaa paa Hænderne saaes flere blødende Saar.

De tre-fire Karle, som havde grebet ham, var ganske beruste af den vilde Jagt og af Stolthed over deres Bedrift. Og stadig kom der flere Folk løbende. Man stillede sig op foran Flygtningen med brede Grin og kiggede paa ham, mens højrøstede Beretninger om Kampens Gang summede i Luften omkring ham.

Han laa udstrakt paa Ryggen og var efterhaanden bleven rolig — af Smerter og Udmattelse. Hans Ansigt var blegt og stift som et Ligs, Tænderne klaprede i Munden paa ham, og hans mørke Øjne flyttede sig fra den ene til den anden med et anskudt Dyrs vildt stikkende Blik.

„Det blev ingen lang Fornøjelse, go'e Ven!“ begyndte sindigt en lang Bondemand, der havde stillet sig op foran ham med skrævende Ben for rigtig at nyde Synet af ham. „Nu kommer Sognefogden straks, og saa er den Frihed forbi! . . . Den Historie kunde du saamænd li'esaagodt ha'e sparet dig, go'e Ven! . . . Og saa havde vi andre da heller ikke spildt vor go'e Nattesøvn!“

Jeg var ved at faa ondt. Det sortnede for mine Øjne. Alle disse Menneskers højrøstede Munterhed, Karlenes Sejrsrus og det blødende Offers stumme Lidelser fyldte mig med en usigelig Væmmelse. Jeg tog mig Gang efter Gang til Hovedet. Jeg havde en Fornemmelse, som om jeg vaagnede af en modbydelig Rus, en lang, blytung Bedøvelse. Forfærdet spurgte jeg mig selv, om jeg virkelig havde været med i denne oprørende Menneskejagt!

Jeg vendte mig om og gik bort. Jeg mindedes, at min Bøsse var bleven liggende oppe paa Højen, hvor Andreas havde slaaet den ud af mine Hænder i samme Øjeblik, jeg fyrede. Men jeg vilde ikke engang gaa hen og opsøge den. Jeg vilde slet ikke se den. Skamfuld over mig selv slog jeg ind paa en Sti og drev bort gennem Skoven.

XIII

Ganske fortumlet naaede jeg tilbage til Kroen.

Her fandt jeg alt i Oprør. Inde fra Krostuen, hvortil Vinduerne var slaaet op, lød Latter og høje Raab. Flokke af skæggede, oljetøjsklædte Mænd stod udenfor og klinkede med Flasker og Krus, og nede omkring Broen laa en Sværm af Baade og vuggede paa Bølgerne.

Jeg forstod straks, at det var Fiskerne, der var kommen hjem, og som her tog det sidste glade Farvel med hinanden, inden de drog hver til sit.

Min Tanke foer øjeblikkelig til min Fiskekone. Jeg indsaae, at alt Haab nu var ude for mig; men jeg følte egentlig ingen Bedrøvelse derover. Ganske vist, da jeg kort efter oppe fra mit Loftkammervindue fik Øje paa hendes Mand, der smilende rev sig løs fra en Skare kaade Venner og skyndte sig ned til sin Baad, foer der et Glimt af heftig Skinsyge gennem min Sjæl. Og idet jeg derpaa med Blikket fulgte hans Baad, der — ligesom baaret af hans utaalmodige Længsel — fløj henover Bølgerne med sine bugnende Sejl, fyldte vel en vemodig Ensomhedsfølelse mit Sind. Men dog takkede jeg nu min gode Skæbne,

der havde villet, at jeg skulde lade disse to Menneskers Lykke uforstyrret.

Og med eet stod det for mig som noget ganske uforklarligt, hvad jeg denne Nat og alle de foregaaende Dage havde ladet mig lokke med til. Jeg havde dog aldrig før begaaet noget lavt eller uhæderligt. Hvorledes var det da gaaet til?

Foran mig laa den friske Fjord, Skoven og den dybblaa Himmel, som Solen bestraalede . . . hele den frie Natur, som særligt benævnes „Guds", som alle Digterne besynger og Menneskeheden forherliger som Barneglædens og Foryngelsens rene og klare Kilde.

Jeg vendte mig bort med Had og Afsky. Jeg forstod nu de mørke og onde Magter, der lurer derude i Naturens lokkende Skød og forfører os Mennesker med pragtfulde Himmelfarver, med Toner og bedøvende Blomsterduft, mens de lumskelig vækker alle Vilddyrets uhyggelige Instinkter i vort Bryst.

Jeg vilde bort . . . bort fra denne Trolddom . . . fra de tusinde onde Øjne, der stirrede paa mig fra Hav og Himmel og fyldte mig med Rædsel.

* *
*

Endnu samme Dag forlod jeg Kroen.

For ikke at være nødt til at tage Afsked med Andreas, der sad og drak sammen med nogle Fiskere inde i Skænkestuen, gik jeg i Forvejen ind i Skoven og lod Vognen med min Bagage følge efter.

Da jeg havde naaet Jernbanestationen, følte jeg en vidunderlig Befrielse. Synet af den travle Menneskemasse paa Perronen, Lyden af Signalklokkerne og Telegrafens Snurren, det fremilende Lokomotivs taktfaste Stempelslag — hele denne fornyede Berøring med Kulturen og det lovordnede Samfund fyldte mig med en taknemlig Glæde, der var nær ved at bringe Taarer i mine Øjne.

Ved en Svingning i Banelinjen sendte jeg Kroen min sidste, stumme Afskedshilsen fra det fjærne. Solen gik just ned bag de

store, mørke Skove og spredte sin brogede Paafuglevifte udover den skyfri Himmelhvælving.

Men jeg lænede mig tilbage i Kupehjørnet og lukkede Øjnene. Og mens Toget bruste frem over skumringsblaa Marker og bloddampende Enge, vendte mine Tanker tilbage til deres gamle Drømmeland, til de evige Længslers overjordiske Paradisrige, hvor ingen onde Aander spøger.

SKYER

1. UDGAVE · 1890
2. — 1899
3. — 1903
4. — 1906

FEMTE UDGAVE

HERMED TRYKT IALT I 36.500 EKSEMPLARER

Den storpolitiske Kamp, der danner Baggrunden for efterfølgende Fortællinger, ligger ikke længere tilbage i Tiden, end at den endnu huskes af alle; men det er iøvrigt slet ikke nødvendigt for Forstaaelsen, at den kendes. Hvor forskelligt de politiske — ligesom Livets andre — Konflikter kan forme sig, de Lidenskaber, de vækker, de Tragedier og Farcer, som de afstedkommer, er alle Dage de samme; og heri søger Skildringer som disse deres poetiske Berettigelse. Her skal blot nævnes: det var i Paaskeugen 1885, at Ministeriet Estrup hjemsendte de lovgivende Forsamlinger og — støttet af Overklassen — lod Kongen kundgøre et Finansprovisorium, der kom til at strække sig over en halv Snes Aar. Den Ophidselse, som dette Skridt vakte særlig i de brede Lag, gav sig bl. a. Udslag i et Revolverattentat mod Premierministeren, hvilket havde Udstedelse af flere provisoriske Love til Følge, saaledes en skærpet Presselov, ligesom det blev den ydre Anledning til Oprettelsen af det forhadte Gendarmkorps. Adskillige af Demokratiets fremragende Mænd sad i Fængsel. De ledende Medlemmer af Ministeriet dekoreredes med Elefantordenen.

Ilum Galgebakke

(En Prolog)

Tæt udenfor Landsbyen Ilum ligger den saakaldte Galgebakke.

Man kommer derop ad en smal Sti, der snoer sig mellem Pløjemarker og unge Plantninger af Gran og Fyr. For hvert Skridt, man stiger tilvejrs, vider Synskresen sig ud omkring En; og har man tilsidst naaet Højens skaldede Top, ligger hele Herredet milevidt udbredt for Ens Øjne — til de tre Sider omgivet af Landets gamle Vogter, det gendarmblaa Hav.

Der hviler en egen, fredelig Hverdagsstemning over det tætbefolkede Landskab. Ingen dristigt svungne Linjer, ingen himmelstormende Tinder eller svimlende Afgrunde. I tunge, fede Muldbølger skyder Landet sig frem fra Stranden og bærer smaa Skove, Landsbyer, Kirker og Møller paa sin brede Ryg, eller det reder trygge Lejer for trægt flydende Bække og sindige Aaløb.

Kommer man herop en stille Sommeraften, naar den synkende Sol lægger et Skær som af smeltet Smør over hver lille Vandpyt; naar Kirkerne rundt om paa Bakkerne begynder at kagle som Høns, der lægger Æg, og naar rundkindede Piger gaar syngende henad Markstierne med Malkeaaget over de kraftige Skuldre; naar rødhovedede Karle lunter ud fra Landsbyerne paa Ryggen af tunge Heste, med Træskoen lystigt dinglende ude paa

Storetaaen; naar Moserne begynder at brygge, og Engene at spinde, og Frøerne at dreje deres Kværn — — kan man tro sig hensat til selve Slaraffenland, hvor alt aander Fred og evigvarende Lykke.

Lige under En ligger Ilum Sø dybt gemt mellem de afrundede Bakker, lunt og hyggeligt som Smørhullet i et Fad Grød. I Søens østlige Ende spejler Ilum By sine hvide Gavllænger, og over Straatagene kigger Kirketaarnets røde Nissehue op. Bagved strækker sig en lang Allé af ærværdige Ege hen til „Ilumgaarden", Byens gamle Arvefjende, de Juul'ers mosbegroede Herresæde, der ligesom med ond Samvittighed skjuler sig i en mørk Lund af Bøg og Gran. Kun en blank Metalkugle af Slottets Taarnspir rager op over de høje Trækroner ligesom et vagtsomt Øje.

I Aarhundreder har Bondeby og Herregaard ligget saaledes overfor hinanden, og næsten altid i Krig. Snart var det lejede Landsknægte fra Herregaarden, der drog ned gennem Alléen med Sværd og lange Landser for at svinebinde Bønderne. Snart var det disse, der ved Nattetid satte over Borggraven med Køller og tunge Økser for at give Herremanden et Tak for sidst.

Thi de allerældste Ilum Bønder var et stridslystent Folkefærd; de levede deres halve Liv som Fiskere ude paa Havet, hvorfra de var vant til at brydes, snart med Bølgerne, snart med fremmede Strandhuggere, undertiden ogsaa med hinanden indbyrdes. Og Trangen til at kæmpe for deres Uafhængighed tabte sig ikke, naar de kom paa Landjorden. De havde den Gang hverken „Grundlovsværneforeninger" eller Økse-Klubber og heller ingen omrejsende Agitatorer til at holde deres Friheds-Begejstring varm. De fandt ganske af sig selv paa at sparke fra sig, naar nogen traadte dem for haardt paa Foden. Dyrets Frihedsinstinkt var endnu vaagent hos dem. To Gange sved de Ilumgaarden af, saa kun de sværtede Mure stod tilbage, og trak Herremanden herop paa Galgebakken, hvor han selv havde ladet tappe saa meget Blod. Her klædte de ham først nøgen, rev saa Tungen ud af Halsen paa ham, sprættede derpaa Maven op, saa de rygende Indvolde hang ham ned over Knæene, og klyngede

sluttelig under vilde Jubelraab hans højadelige Krop op i Galgens højeste Top til Føde for de sultne Ravne.

Men disse barbariske Tider er forlængst forbi!

Nu holder de Ilum Bønder sig i enhver Henseende til Jorden, og Kampen for deres Uafhængighed har antaget civiliserede Former. Nu bygger de Forsamlingshuse, opretter Skoler, stifter Foreninger, danner uafhængige Laanekasser, Brandkasser og endnu flere Kasser — alt til Frihedens Bevarelse. Men først og sidst afholder de Møder. Overalt og ved alle Lejligheder holder de Taler. I store Skarer drager de i bevægede Tider herop paa den minderige Galgebakke og rejser her det moderne Skafot, Talerstolen, hvor deres Ordførere under Jubelraab fremstiller Modstanderne i deres hele Nøgenhed, hudfletter dem med Sprogets hvasseste Ord, lemlæster deres Fortolkninger og uden Skaansel giver deres politiske Navn og Ære til Pris for forslugne Bladreferenter.

Og er da saaledes Hævntørsten stillet, opløfter Lærer Zachariasen sin almægtige Haand — og fra begejstrede Struber runger Tonerne af det gamle Bjarkemaal ned over Dalen:

„Vaagner, vaagner, danske Helte!
Springer op, og spænder Belte!“

Det var oppe paa Ilum Galgebakke, at jeg saae ham sidste Gang — denne besynderlige, gaadefulde Fremmede, der havde sat den hele By i en saa ualmindelig Bevægelse. Alene hans Udseende var ejendommeligt; han var en lille, koboldagtig Skikkelse, bredskuldret og tyndbenet, med stridt, graat Haar, et stort, gulblegt, skægløst Ansigt og store, runde Briller, hvorigennem hans Øjne, naar Solen lyste paa dem, viste sig som to lodrette Streger, der mindede snart om en Natugle, snart om en Tiger.

For nogle Aar siden var han en Sommeraften kommen vandrende her til Byen med en Voksdugstaske paa Ryggen, højt opsmøgede Benklæder og en tyk Knortestav i Haanden, skrække-

lig tilstøvet og forbrændt af Solen, som havde han vandret dagevis uden Rast. Først indlogerede han sig i Kroen, men lejede snart efter en Stue hos et Par Husmandsfolk i Udkanten af Byen, hvor han siden boede. Han kaldte sig „pensioneret Skolelærer" og fortalte, at han opholdt sig her for at studere Egnens Historie, da han agtede at forfatte en Beskrivelse af den.

Dette lød ret naturligt, fordi han virkelig altid færdedes ude omkring i Landet. Fra Morgen til Aften gennemstrejfede han Egnen og gav sig i Snak med alle Vejfarende, slog sig ned hos Høstarbejdere, hos Grøftegravere og Vogterdrenge — altid rastløs, munter og meddelsom. Bedst som man gik i sine egne Tanker paa Landevejen, kunde han rejse sig fra Grøftekanten og bede om Tilladelse til at gøre Følgeskab. Saa trippede han afsted ved Ens Side med smaa, hurtige Skridt — ustandseligt snakkende og spørgende, fortællende eller frittende, mens han mellem hveranden Sætning rømmede sig og spyttede tørt ud til Siden.

I Begyndelsen drejede Samtalen sig om Vejr og Vind; men det varede aldrig længe, før han gled over til sit Yndlingsemne: Historien. Kom man saa op paa en Bakkekam, hvorfra man kunde overskue en Del af Egnen, standsede han og gav sig til med Stokken at pege forklarende rundt i Terrænet. Han kendte Stedet for enhver af de Kampe, der i sin Tid var bleven ført her mellem Herregaarden og de gamle Ilum Bønder, og fortalte derom med en ejendommelig malende Kraft, saa de blodige Billeder blev som levende igen for Ens Øje.

Han var i det hele en mærkelig Mand. Han syntes at have set og oplevet mere end andre dødelige. Han havde været i Berlin under Tumulterne otteogfyrre, i Paris under Kommunen enoghalvfjerds. Han havde set Vendômesøjlen falde og Tuilerierne brænde og kunde aldrig blive træt af at fortælle om hine Rædselsdages Vildskab, om de brølende Folkemasser, de fremstormende Soldater, Barrikaderne paa Gaderne og Plyndringerne af Kirker og Klostre. Og altid var der noget ejendommeligt tændende ved hans Fremstilling af disse Oplevelser. Naar man forlod ham, havde man en Fornemmelse af, at Ens eget Blod

flammede. Man følte sig opfyldt af en heftig Trang til Daad, et ukueligt Mod til at kæmpe og ofre sig for en stor og hellig Sag, for Frihed, Ret og Broderskab.

Nu herskede der just paa den Tid en uhyre Ophidselse i Landet, fordi Kongens Regering med Overklassens Bistand havde kuldkastet Forfatningen og egenmægtigt taget Styret. Alle var draget med ind i den politiske Stormhvirvel, der syntes for bestandig at skulle oprive og splitte det hidtil saa fredeligt levende Folk.

Blandt Ilums Demokrater var „Mandslingen" — som man kaldte den gamle Særling — straks kommen til at indtage en fremskudt Plads. Skønt fremmed for Egnen og — paa Grund af sin Person — uden Evne til virkningsfuld Optræden i Forsamlingerne var han altid bleven behandlet med særlig fin Opmærksomhed. Man satte en Ære i at have i sin Midte en Mand, der alene paa Grund af sin Alder, sin Lærdom og sine sjældne Oplevelser maatte indgyde Modstanderne Respekt.

Men lidt efter lidt havde Stemningen vendt sig imod ham. Man begyndte at frygte for, at der var bleven vist ham for stor Tillid, idet man mente at have mærket, at hans muntre og tilsyneladende saa aabne Væsen skjulte et falskt og upaalideligt Sind.

Han havde unægtelig ogsaa efterhaanden faaet en underlig spydig Maade at spidse Munden paa, naar nogen talte til ham om det store Frigørelsesværk, som nu skulde indledes. Der paakom ham ofte overfor Egnens ledende Mænd nogle besynderlige, pludselige Hosteanfald, saa snart Talen faldt paa det Aag, som Bondens brede Ryg nu skulde bryde. Undertiden rejste han sig endog op i Forsamlingerne og afbrød Foredragsholderne med en eller anden kaad Bemærkning, der øjensynligt alene havde til Hensigt at ødelægge Stemningen og svække Alvoren og Begejstringen hos Tilhørerne.

Han havde ved denne snart tvetydige, snart aabenlyst spottende Adfærd tilsidst opnaaet at gøre sig grundigt forhadt af de fleste i Byen. Navnlig Skolelærer Zachariasen, Egnens poli-

tiske Fører, hadede ham af sin inderste Sjæl, og det kom Gang efter Gang til de heftigste Sammenstød imellem dem.

Saaledes en Dag ved et stort Møde i Forsamlingshuset, hvor Mænd og Kvinder fra hele Sognet var forsamlet for at træffe Aftale om en energisk Protest mod det nye Enevoldsregimente. Det var Meningen at vedtage en Adresse. Den skulde stiles til Kongen og overbringes denne af fire valgte Mænd fra Sognet. Den store, flagsmykkede Sal var propfuld af Folk, og efter at den sædvanlige Slagsang — Bjarkemaalet — var afsunget, traadte Skolelærer Zachariasen frem paa Talerstolen.

Han var en kraftig og smuk Skikkelse, der med sit lange, sorte Skæg og dybt alvorlige Blik mindede om Profeterne i de gamle Billedbibler. En Stund stod han ganske stille og stirrede frem for sig med et Udtryk, som om han kun ved smertelig Opbydelse af al sin Viljestyrke formaaede at beherske den Storm af mægtige Følelser, der rasede i hans Indre. Først da alt var bleven dødsstille omkring ham, og han mærkede alles Blikke rettet i Spænding mod hans Læber, begyndte han at tale.

Lige nedenfor Talerstolen saaes „Mandslingen". Han sad foroverbøjet og suttede paa Knappen af sin Stok. Hans Øjne var tillukkede bag Uglebrillerne, men om hans Mund spillede et sarkastisk Smil.

Da Zachariasen havde endt sit Indledningsforedrag, drak han to Glas Vand og gik over til Oplæsningen af Adressen. Denne var holdt i en pompøs Stil, broderet med digteriske Billeder, der røbede Zachariasens Forfatterskab. Den begyndte med et vidtløftigt historisk Tilbageblik, der gav en Oversigt over Danmarks Historie fra Frode Fredegods Dage indtil Nutiden og skulde vise, hvorledes Folkets Kærlighed bestandig havde været Kongernes sande Styrke. Derefter gik den over til at omtale den forhaandenværende Strid og Gæringen i Folket. Idet den gentog de gamle Kampord om „Fortvivlelsens Selvhjælp" o. s. v. fremmanede den i blomstrende Udtryk en Broderkrigs Rædsler og endte omsider med at anraabe Kongen om at lytte til Folkets Røst, „inden det blev forsilde".

Efter Oplæsningen lød der fra Mændene et betænksomt

„Hør". Kvinderne nikkede bifaldende, hvorpaa Adressen enstemmigt vedtoges.

Efter forudgaaende Aftale foreslog dernæst en af de Tilstedeværende at vælge Zachariasen og tre bekendte Bønder der fra Sognet til at overrække Kongen Adressen. Herom skulde man just til at afstemme, da „Mandslingen" til almindelig Forfærdelse rejste sig og bad om Ordet.

Han vilde blot tillade sig, sagde han, i Stedet for de tre anførte Bønder at foreslaa tre andre Mænd fra Sognet til det omtalte Hverv, nemlig Jordemodermand Nielsen, Natvægter Ole Madsen og Rokkedrejer Søren Piper. Hr. Skolelærer Zachariasen fandt han derimod som skabt til den foreslaaede Tillidspost som Ordfører.

Der gik en misbilligende Mumlen gennem Forsamlingen. Man forstod vel ikke helt, hvad Meningen var; men man havde paa Fornemmelsen, at der skjulte sig Spot i hans Ord.

„Ingen Spektakler her!" raabte tilsidst en.

„Her er ikke Plads til Grinet! Vi er alvorlige Mænd!" tilføjede en anden.

„Netop, hvad jeg vilde sige," vedblev Mandslingen uforstyrret. „Vi bør betænke denne Sags Alvorlighed. Jeg haaber derfor, at den nu vedtagne Adresse vil faa en passende kaligrafisk Udstyrelse og blive indbunden i et smukt Saffiansbind, forinden den overrækkes i Majestætens Hænder. Mulig havde det været allerbedst, om hele Adressen var bleven forfattet paa smukke Vers, og jeg tvivler ikke om, at man vilde kunne formaa Hr. Skolelærer Zachariasen til at paatage sig dette Arbejde. At Hr. Zachariasen som Deputationens Ordfører i hvert Fald vil optræde med den Værdighed, som Situationen kræver, og i hvidt Slips, tør vel betragtes som en Selvfølge."

Den misbilligende Mumlen i Forsamlingen steg til en truende Knurren. Man begyndte nu at forstaa. Og man vilde tvinge den uforskammede til at standse.

Men han vedblev:

„Der synes mig i det hele at være noget stort og opløftende i, at Folket saaledes aabent henvender sig til sin Konge for at

forberede ham paa en Revolution. Der er næppe nogen Tvivl om, at Hs. Majestæt vil vide at paaskønne denne Hensynsfuldhed. Det forekommer mig, at vi i Samklang hermed ikke kan skride til Værket paa en mere passende Maade end ved her at udbringe et Leve for vor ophøjede Monark. Jeg tillader mig altsaa — —"

Men han fik ikke Lov til at tale ud. Der rejste sig fra hele Salen en harmfuld Protest.

„Kast ham ud! Han er en Overløber! Ned med ham!" raabtes der.

Der var et Øjeblik ikke til at høre Ørenlyd.

Imidlertid var Skolelærer Zachariasen atter kommen frem paa Talerstolen. Dirrende af hellig Harme opløftede han sin Haand — og i samme Nu var alt stille i Salen.

Saa talte han.

Neden for Talerstolen sad imidlertid „Mandslingen" — foroverbøjet, med Hagen støttet paa sin Stokkeknap. Hans Øjne var paany tillukkede bag Brillerne; men Smilet spillede ikke længer om hans Mund. Hans Ansigt var blegt og ubevægeligt som en Dødsmaske.

Det var — som sagt — oppe paa Ilum Galgebakke, at jeg traf ham sidste Gang. Det var en Dag ud paa Efteraaret, hen imod Aften. Jeg kom gaaende op ad den bugtede Sti mellem de nyvendte Pløjemarker, der glinsede fedtet af Væde. Oppe paa Bakketoppen standsede jeg og saae ud over det fredelige Landskab. Dobbelt fredeligt syntes det mig nu, da Befolkningens heftige politiske Opbrusning var ifærd med at lægge sig, og den vante Tillidsfuldhed og Ro atter havde fæstet Bo i Sindene.

En tung Skyhimmel hang ubevægelig over Egnen. Langs Horisonten i Vest laa en milelang Glød fra den synkende Sol, og over Moser og Enge bølgede blege Taager — Dagen laa paa sit Dødsleje.

Idet jeg vendte mig om, havde jeg af Forskrækkelse nær

udstødt et Skrig. Thi lige foran mig sad han — den gamle — paa en Sten og stirrede mig imøde gennem sine store, runde Uglebriller.

Jeg havde ikke set ham siden hint Optrin i Forsamlingshuset. Han havde efter denne Dag levet meget tilbagetrukkent, og jeg kunde næsten ikke kende ham igen, saa gusten og sammenfalden syntes han mig at være bleven.

Jeg fik pludselig Medlidenhed med ham. Han bar sin gamle Voksdugstaske paa Ryggen, havde sin Stok i Haanden og Benklæderne højt opsmøgede over Støvlerne — ganske som hin Dag for Aar tilbage, da han uventet kom hertil.

„De er rejseklædt," sagde jeg. „Vil De tage fra os?"

Han nikkede.

„For bestandig?"

„Ja — det bliver det vel."

Jeg saae en Stund tavs ned paa ham. Han syntes at kæmpe med en stærk Bevægelse.

„Jeg forstaar nok —" sagde jeg endelig med et stille Nik — „De er bleven skuffet . . . De har ikke befundet Dem vel hos os?"

„Aa nej — siden De selv siger det — her er mig for kvalmt, for tyk Luft — saadan for Lungerne, mener jeg." Han hostede.

„Ja vist! Ja vist! Men De kan tro — det er blot et foreløbigt Vindstille. Det vil snart blive bedre! Vent blot!"

Han rystede paa Hovedet og smilte mismodigt.

„Her er vist ikke noget at vente efter," sagde han saa.

„Aa, blot man ikke taber Modet! Der kan ske noget afgørende, før man aner det!"

„Hvad kalder De for afgørende?"

„En ny Rejsning for Eksempel! . . . Hvem veed? . . . Det bæres mig for, at vi gaar nye og store Tider imøde."

„Hm! Ja, nye Tider har man ingen Mangel paa i vore Dage. De indvarsles saadan omtrent ved hvert Kvartalskifte . . . Men det batter ikke, min unge Ven . . . det batter ikke!"

„Nu? Hvad forlanger De da mere?"

„Et splinternyt *Folk*, min kære!"

„Aa, De gør os Uret. Ulykken denne Gang var, at Førerne svigtede."

„Ja, saadan undskylder man sig altid, naar man selv taber Hovedet. Læg Mærke til — et Folks Førere er dog altid det paalideligste Udtryk for Folket selv. Hvorledes blev de vel ellers Førere? Døm din Høvding — og du dømmer dig selv."

„Nu, selv om dette er rigtigt — hvad siger det saa egentlig? Vi bukkede under i denne Omgang, det er sandt. Men derfor kan vi vel rejse os og sejre i den næste. Vi taber ikke Modet saa let hertillands! Der er Krummer endnu i Folket. Husk — der springer Løver i det danske Skjold!"

„De danske Løver! Hm! Hører de ikke til den Art, der bræger?"

„Ja, nu spotter De igen. Hvortil skal det nytte? . . . Vil De maaske sige mig, hvad der var at gøre? Hvad kunde der udrettes denne Gang? Regeringen var forberedt, Folket ikke. Regeringen sad inde med alle Magtmidlerne, Folket var endnu tomhændet. Spillet var ulige — og der er intet nedværdigende i at bukke under for Overmagten."

„Overmagten!" udbrød han og løftede pludselig Hovedet. „Siger De Overmagten? — — Aa," vedblev han og pegede ned over Dalen. „Gør mig den Tjeneste og se, hvad der kommer *der*. Et ejendommeligt Syn, ikke sandt?"

Jeg vendte mig om.

Nede paa Landevejen kom en Ekvipage rullende i jævnt Luntetrav. Under den halvt nedslaaede Kalesche sad to Herrer mageligt henslængte hver i sit Hjørne med Cigarer i Munden. I den fremrykkede Skumring skimtedes kun Omridsene af deres runde Legemer, Gløden af Cigarerne og de brede Guldgaloner paa deres Kasketter. Det var Herredsfogden og hans Fuldmægtig, der vendte tilbage fra Udpantning hos Egnens Skattenægtere. Paa Bukken ved Siden af Kusken sad Egnens Politibetjent, og bag efter Vognen fulgte to Gendarmer til Hest.

„Hvad siger De?" — sagde Mandslingen. — „Saadan ser den Overmagt ud, De talte om. Synes De egentlig, at den gør et saa skrækindjagende Indtryk? *Der* ruller disse fire-fem Kava-

lerer og en Kusk nok saa hyggeligt ved Nattetid gennem Landsby efter Landsby, hvor der boer Hundreder af haandfaste Karle — og der er ikke een, der tænker paa at krumme et Haar paa deres Hoveder. Ja, jeg er overbevist om, at ifald en af de Herrers Cigarer tilfældigt skulde gaa ud, vilde de roligt lade standse foran det første, det bedste Hus i Byen og bede om en Svovlstik. — — Kære Ven, skal vi være enige om ikke at tale om Overmagt?"

„I det hele," — vedblev han, da jeg ikke svarede — „se Dem dog om, unge Mand! Kast et Blik ud over dette gudsvelsignede lille Smørland! Træd indenfor hos disse Folk, der sidder bag lune Døre, mellem velfyldte Lader, med Frihed til daglig at spise sig mætte, til aarlig at sætte et Barn i Verden, til hver Aften at besøge Naboer, spille Kort, tale, synge, danse, drikke . . . og spørg dem om, hvor det egentlig er, at Træskoen trykker. Jeg holder for, at de alle som een bliver Svaret skyldigt. Der mangler de rette Elementer her i Landet — det er Sagen!"

„De rette Elementer? Hvad mener De med de rette Elementer?"

„Jeg mener . . . Nu, jeg mener saadanne, for hvem Friheden ikke er et højtideligt Evangelium; saadanne, hos hvem Frihedstrangen endnu er dyrisk, instinktmæssig og derfor uovervindelig."

„Bestandig taler De halvt i Gaader. Kunde De ikke for en Gangs Skyld uden Omsvøb sige, hvad De tænker paa. Er det Dem meget imod?"

Han smilte lidt og missede med Øjnene.

Bag ham bredte Solnedgangens Blodskyer sig videre og videre op over Himmelranden, og hans sammenbøjede Skikkelse tegnede sig imod dem som en Silhouet af en Kæmpetudse.

„Saa hør da!" sagde han. „Men sig mig først — har De nogensinde været i Paris? — Ikke? — I London? Berlin? — Heller ikke? — Det er Skade. Det vilde De have haft godt af. Men i København har De været. Sig mig, har De ikke der ved enkelte, sjældne Lejligheder . . . naar der saadan var noget

ualmindeligt paafærde, et natligt Folkeopløb, en stor Ildebrand — f. Eks. den Aften nu nylig, da Kristiansborg Slot brændte . . . har De da ikke lagt Mærke til nogle underlig lyssky Væsner, som De ikke er vant til at se paa Gaderne . . . Individer næsten uden Klæder paa Kroppen, der sniger sig om mellem Folk ligesom fortumlede af det hele Røre, paa een Gang frækt grinende og frygtsomt skulende, med Klude viklede om Fødderne i Stedet for Sko, og med lange Halse, der stikker ganske nøgne op af Frakkepjalterne. De kommer inde fra Smuthuller i Kældere og bag Skur, som ingen andre kender. Kun om Natten lusker de ud for at samle gamle, mugne Brødskorper, Hvidkaalsblade og Kartoffelskrællinger fra Skarnbøtterne i Gaarden. Ud paa Gaden vover de sig under rolige Forhold slet ikke, fordi de hellere lider al menneskelig Elendighed i deres mørke Huler, end de udsætter sig for at berøves Friheden under det Offentliges Varetægt . . . nu ja, hvad er det, man kalder den Slags Folk?"

„Bærmen . . . Krapylet!"

„Rigtigt! *Der* er Ordet!" sagde han og lukkede et Par Sekunder Øjnene bag Brillerne, mens han drømmende gentog: „Krapylet! Krapylet, ja! . . . Ser De, hertillands, i vore smaa Forhold, der saa let kan overskues, og hvor den offentlige Orden saa sjælden brydes . . . her findes dette Krapyl — et fortræffeligt Ord, ikke sandt? — her findes det naturligt kun i forsvindende Grad. I de store Lande derimod, og i de store Byer, jeg nys nævnede, ser man disse Vilddyr vrimle frem overalt, selv ved højlys Dag. Og tro mig, det er ikke altid hyggeligt at møde dem. Er man ene, bevæger man sig uvilkaarlig i en forsigtig Bue udenom dem og knytter Haanden fast om sin Stok. Men hvilken Utaknemlighed er det egentlig ikke? Burde man ikke i Stedet for tage sin Hat dybt af og sige: Jeg takker dig, Broder, for alt, hvad du daglig er for mig og mine. Din Sult, dine Lidelser, dit uovervindelige Menneskehad skylder jeg den Smule Frihed, der er mig levnet. For — ikke sandt? — dette Krapyl er dog Frihedens egentlige Livvagt, Retfærdighedens udkaarne Adelsgarde, den altid beredte, selvopofrende Hær, som ved et Vink, et eneste tændende Ord kan manes frem til Død for

Undertrykkerne . . . Hvor denne Garde fattes i et Land; hvor der ikke hænger et saadant evigt truende Sværd over Magthavernes Hoved, *der* vil Folket altid blive et viljeløst Redskab i Hænderne paa den frækkeste . . . enten denne saa er en salvet Konge eller en Skolelærer."

„Efter hvad jeg kan forstaa, maa det altsaa være vor Opgave her i Landet at fremelske en saadan Nobelgarde. Er det Meningen?"

„De smiler, unge Mand! Jeg kender det Smil. Og jeg veed ogsaa godt, hvad De videre vil sige. Jeg har hørt det før af Profeten Zachariasens Mund. De vil sige, at det er Danmarks Opgave at fremelske en Ungdom med en ubøjelig Tro paa Frihedens Goder, med en ærlig og kraftig Vilje o. s. v., o. s. v. Men jeg siger Dem — tro ikke derpaa! Friheden er en kostbar Vare. Den købes ikke for saadanne Lapperier."

„Hvormed købes den da?"

„Med det dyreste — det allerdyreste, min Ven!"

„De mener — med Livet. Og om vi unge nu var beredt til det Offer?"

„Det er endda ikke nok. Det blev kun Galgenfrist!"

„Ikke nok? Hvad kan man da ofre mere end sit Liv?"

„Sig mig — ikke sandt? — De har en Søn."

„Alf!"

„Hedder han Alf? Hm! Naa, lige meget — Alf, Peter, Kristian . . . Hvor gammel er han, den Alf?"

„Fem Aar."

„Fem Aar, godt! Naturligvis et lille Mirakel af en Dreng, hva'? Røde Kinder, blaa Øjne, gult krøllet Haar — en rigtig lille Lysalf, ikke sandt? Fa'ers og Mo'ers Øjesten, Onklers og Tanters Kæledægge, velopdragen, godt Nemme, begynder at lære Bogstaver, spiller kanske paa Klaver — naturligvis! Naar han bliver større, skal han i Skole, i den bedste Skole; han skal have pæne Klæder, som han ikke maa grise til; han skal lære at være lydig og dydig og paapasselig, før at han kan gøre sin Lykke her i Verden, vinde Folks Agtelse og Tillid, faa en smuk Stilling, en betrygget Fremtid, gøre et godt Parti og faa et hygge-

ligt, velanset Hjem, en sød Kone og tilsidst selv en lille Lysalf med røde Kinder og krøllet Haar. Er det ikke dette, der er Deres Drøm? — Og saa tror De virkelig endnu paa en Revolution hertillands! . . . Ja, nu smiler De igen. Men jeg siger Dem, at *her* staar Valget. Her er Ofret! . . . Spark Ungerne nøgne ud af Rederne, saa snart de er store nok til at stjæle. Lær dem at sulte, at fryse og lide al menneskelig Elendighed. Fyld deres Hjærter med Had og Bespottelse! Lad dem vokse op i Drukkenskab og liderligt Levnet. Lad dem søge deres Fader i Fængslerne, deres Moder mellem Skøgerne . . . Det er Prisen, siger jeg! Her er Kravet! Alt andet er Mundsvejr og tomme Trusler. Lad dem høre op en Gang! . . . Leve Krapylet!"

Han havde rejst sig.

Han var dødbleg . . . og hele hans Legeme sitrede af en Sindsbevægelse, hvis Heftighed forfærdede mig. Bag ham hang nu hele den tunge Solnedgangshimmel som en rygende Verdensbrand, der kastede et uhyggeligt Blodskær hen over hans Brilleglas.

Uvilkaarlig traadte jeg et Skridt tilbage.

Da greb han sig i sit Sindsoprør, tvang sig endog til at smile et Øjeblik — ligesom undskyldende.

Saa rakte han mig sin ligkolde Haand.

„Jeg maa gaa," sagde han tonløst. „Det er Aften, og jeg har lang Vej. Farvel! . . . Vi ses vel næppe mere."

Saa nikkede han igen — mildt og næsten fredeligt — og gik stille ned ad Højen.

Men ved Højens Fod vendte han sig endnu en Gang om imod mig og vinkede tre Gange op med Haanden — som om han atter i Begejstring tilraabte mig:

„Leve . . . leve Krapylet!"

To Venner

Det var Paaskelørdag 1885 i en lille jysk Købstad. Kirkeuret havde netop slaaet ti. Paa denne Tid plejede Torvet nedenunder at være et bølgende og larmende Hav af Bønder med al Slags Torvføring — en broget Stimmel af Æggehandlere. Grøntkoner, Smørprangere og Hønsekræmmere, hvorigennem købslaaende Fruer og kurvelæssede Tjenestepiger med Møje trængte sig frem. Men endnu fandtes der paa hele Pladsen ikke andet end et Par Landslagtere og nogle Gartnervogne fra de omliggende Herregaarde. Og i hele Byen saaes næppe en eneste af de sædvanlige, tykmavede Vadmels-Skikkelser med Tobakspiben i den ene Haand og Smørbrikken i den anden. Købmændene stod i deres aabne Butiksdøre og kastede lange Blikke op og ned ad Gaden; men der viste sig den hele Dag slet ingen af de sværtbelæssede Vogne, der ellers om Lørdagen fra alle Sider rumlede ind i Byen.

Det var tydeligt nok — denne Udeblivelse var Bøndernes foreløbige Svar paa det Statskup, som Købstæderne saa villigt havde hjulpet Ministeriet med at sætte i Værk.

Inde i Byens fine Barberstue (i hvis Vindue der altid om Lørdagen til Underretning for Bønderne blev ophængt et Skilt med Ordene: „Kun *velklædte* Personer betjenes her") sad paa denne Tid to af Byens Bedsteborgere vel indsæbede, med Servietter under Hagen, og blev behandlede af Barberen og hans

Dreng. En tredje, der saae ud som en ældre, velstaaende Haandværksmester, havde taget Plads henne ved Vinduet, hvor han med dyb, eftertænksom Mine læste en Avis gennem et Par Briller, der hang ham helt ude paa Næsespidsen.

Den ene af de indsæbede var en lille blussende Tyksak, hvis Ben var saa korte, at han maatte have en Skammel under Fødderne for at støtte dem. Med Hænderne foldede over sin Hængemave, Øjnene tillukkede, og et Par Hornbriller skubbet op paa sin skaldede Isse, hengav han sig med synligt Velbehag til Barberdrengens Behandling, idet han af og til udstødte korte Grynt, der tilkendegav snart hans Tilfredshed, snart hans Mishag med de første Strøg af Kniven.

Den anden var en høj, anselig Skikkelse med et bredt Ansigt og svære graa Bakkenbarter. Hele hans Mine og den krybende Maade, hvorpaa Barberen betjente ham, røbede straks, at man her havde en af Byens Matadorer for sig. I stor Ophidselse stirrede han hen paa den læsende Mand ved Vinduet, hvis vekslende Ansigtsudtryk han med spændt Opmærksomhed fulgte; og ikke saa saare løftede Haandværksmesterens Øjne sig fra Bladet, før han udbrød:

„Naa! . . . Hvad siger De saa til *det,* Hansen! Saa gammel De nu er, har De vist ikke set saadan noget paa Tryk før. Det kan man kalde rene Ord for Pengene, hva'? Og det af en af Ministeriets egne Embedsmænd, — ja oven i Købet en Præst!"

Den tiltalte lagde betænksomt Avisen sammen og vendte Hovedet bort.

„Ja, hvad skal man sige —" mumlede han derpaa undvigende.

„Hvad man skal sige? Man skal Fanden gale mig sige, Hansen, at det er den stiveste, der endnu er leveret. Men det er netop, hvad jeg for længe siden har spaaet. Lige fra den første Gang, jeg saae vor gode Pastor Hornung, har jeg sagt, at han var en fordækt Venstremand. Nu har vi faaet Syn for Sagen! Men vi skulde have taget vore Forholdsregler i Tide! Der gik jo allerede Snak nok om ham fra hans forrige Kald. Laa han ikke der i evige Spektakler med Provster og Kirkesyn,

ja med Bispen selv, saa han en Gang var nær ved at blive sat fra Embedet for sin beskidte Mund. Jeg siger det rent ud — han er en fræk Karl!"

„Et Bondebæst!" gryntede Tyksakken.

„Bravo! Netop Ordet, Hr. Overlærer! . . . Men kan De forklare mig, hvordan det er gaaet til, at vi har faaet en saadan Person her til Byen. Man snakker om, at han derude paa Landet var ved at sulte ihjel med sin Redefuld af Unger — men hvad kommer det *os* ved? Skal vi derfor have hans Spektakler her? Det er en Skandale for hele Byen. — — — Gør mig kun færdig, Raff!"

De sidste Ord var henvendt til den lille blegfede Barber, der straks, saa snart hans ansete Kunde begyndte at tale, havde trukket sig tilbage med sin Kniv.

„Det er sandt, Raff!" vedblev han derpaa roligere, idet han atter lagde sig tilbage i Stolen. „Har Hr. Berthelsen været her idag?"

„Nej, Hr. Konsul! — endnu ikke. Men han maa bestemt være her om et Øjeblik."

„Er det sikkert?"

„Ganske sikkert, Hr. Konsul! Hr. Berthelsen er saa regelmæssig som Solen. Man kunde saamænd gerne stille Kirkeuret efter ham — he!"

„Godt. Saa kan man da forhaabentlig faa Rede paa, hvordan det forholder sig . . . For De har vel hørt det, Hr. Overlærer, at der skal have været svære Optøjer ovre i København i Nat. Der fortaltes nede paa Toldkammeret, at der var kommet Telegrammer derom til Bladene. Det er nok ude paa Nørrebro — De veed, Socialisternes Valgkres — og Soldaterne skal have skudt."

„Skudt!" udbrød pludselig Manden henne ved Vinduet og skiftede Farve. „Ja — men det kan de da ikke ha'e Lov til."

„Ikke ha'e Lov til!" gentog Konsulen og førte atter Barberen bort med Haanden for at kunne rejse Overkroppen og tale med mere Eftertryk. „Hvem Pokker skulde forbyde dem det,

Hansen? Imod Oprørere og Tumultuanter! Det manglede sgu bare! . . . Hvad siger De, Hr. Overlærer?"

„Øf!" lød det henne fra den anden Stol, hvilket skulde udlægges: „Naturligvis".

„God Morgen, mine Herrer!" sagde i det samme en Stemme henne fra Døren.

Det var den ventede Hr. Berthelsen, Redaktøren af Byens Stiftsavis, en utrolig lang Herre med en pergamentgul Hudfarve, graa Paryk, ganske lyse Benklæder og et rødt Lommetørklæde hængende ud af Baglommen.

„Naa!" udbrød straks Konsulen, (endog Overlæreren spærrede Øjnene op og saae med Forventning paa den indtrædende), — „Naa! Hvad nyt? Er der hændt noget? Er det sandt, at Socialisterne har gjort Optøjer i Nat, og at Soldaterne har skudt? Eller er det en af Toldbodrotternes sædvanlige Krøniker? Der fortælles, at De har faaet Telegram. Hvordan forholder det sig? De har jo ikke udsendt Løbesedler."

Redaktøren trak omstændeligt sine Bomuldshandsker af og puttede dem i Baglommen med den uigennemtrængelige Mine, som han altid paatog sig, naar han ingenting vidste.

„Nu?" raabte Konsulen utaalmodig.

„Jeg beder Dem, Hr. Konsul —" sagde Redaktøren endelig og løftede afværgende sin ene, kæmpestore Haand.

„Aa Snak, Berthelsen! Hvad skal det Hemmelighedskræmmeri til her? Lad os høre! *Er* der skudt?"

„Vigtigpraas!" mumlede Overlæreren og lukkede igen Øjnene, medens Manden henne ved Vinduet blev ved at stirre paa Redaktøren med alle Tegn paa den heftigste Beklemmelse.

Men trods Konsulens vedvarende Anmasselser og Fordring paa „klar Besked" bevarede Hr. Berthelsen sin diplomatiske Tavshed.

„Hr. Konsulen maa pardonnere mig," sagde han, idet han med en uhyggelig Knagen i Fingerleddene gned sine tørre Hænder. „De Meddelelser, der er kommet mig i Hænde, er foreløbig af fortrolig Karakter. Hr. Konsulen kan være overbevist om, at Stiftstidende øjeblikkelig vil bringe til sine Abonnenters

Kundskab, hvad der faktisk er passeret. Af Gaarsdagens Løbeseddel vil De saaledes allerede have erfaret, at Tropperne siden i Torsdags har været konsigneret i Kasernerne, at der er uddelt Patroner til Mandskabet, og at der er opkørt Batterier uden for Slottene. Jeg tror at kunne tilføje, uden at gøre mig skyldig i nogen Indiskretion, at Avtoriteterne — de militære saa vel som de civile — i det hele er fuldt beredte paa uden Skaansel at kvæle ethvert Revolteforsøg i Fødslen."

„Bravo!" raabte Konsulen og rejste sig, idet han strøg sig med Servietten om Hagen. (Barberen havde med et Skrabud tilkendegivet, at han var færdig.) — „Ja, Gud ske Lov, vi har endelig faaet en Regering, der ikke er bange for at vise sin Magt. Naar den nu bare vil blive ved at gøre Brug af den, saa skal vi snart faa Fred her i Landet for det Rak og Pak, der har faaet Lov til at skyde til Vejrs."

„Ja, lad dem bare plaffe dygtigt løs paa dem," snøftede Overlæreren, der ligeledes havde rejst sig og stod og tørrede sig foran Spejlet. „Det er noget, de har Respekt for. Men lad dem ikke glemme Førerne! De Karle er saamænd ikke for gode til Kanonføde."

I dette Øjeblik rejste Manden ved Vinduet sig op og listede hen imod Døren.

„Gaar De, Hr. Hansen?" spurgte Barberen forundret. „Jeg troede, at De skulde rages."

„Nej Tak — jeg har ikke Tid længer," svarede han og var i det samme ude af Stuen.

De Tilbageblevne saae paa hinanden i største Forbavselse.

„For Pokker!" — udbrød tilsidst Konsulen. „Hvad gik der af Hansen? Jeg tror, ved Gud, at han fik ondt! Han var jo ganske bleg! . . . Eller — han skulde da vel ikke — jeg kan da ikke tænke mig, at — —"

„Hr. Hansen holder „Morgenbladet", Hr. Konsul!" hviskede Barberen, idet han indsmigrende nærmede sig med Haanden for Munden. „Jeg veed det ganske bestemt . . . Det er en af hans Svende, der abonnerer paa Bladet for ham og bringer ham det

hver Aften. Jeg har det fra min Brodersøn, der kender Svenden."

„Hansen!" raabte Konsulen og slog Hænderne sammen. „Men — du himmelske Gud og Skaber! — er Folk da bleven ravruskende gale? . . . Og det var Hansen, som for ikke mere end otte Dage siden fik den store Bestilling fra Havneudvalget!"

Henne ved Vinduet udbrød i det samme Barberdrengen:

„Der kommer Pastor Hornung!"

Som trukne af en Snor vendte alle sig ved disse Ord mod Gaden.

Og virkelig! Ovre paa det modsatte Fortov kom Præstens høje, magre Skikkelse gaaende med Skridt, der larmede, som om han gik paa Træsaaler. Han var en Mand paa henimod de treds, tarveligt, næsten fattigt klædt, med et rynket, skægløst Ansigt, der paa Grund af, at Underlæben skød sig stærkt frem, og at Øjnene kneb sig sammen for Lyset, fik et frastødende Udtryk af Selvfølelse. Dette Udtryk understregedes yderligere af hans Holdning og af hans taktfaste, næsten soldatermæssige Gang. Den ene, ubehandskede Haand holdt han knyttet bag paa Ryggen; i den anden havde han en stor Bomuldsparaply, som han for hvert Skridt stødte med Kraft ned mod Brostenene.

„Storsnudede Bonde!" snerrede Overlæreren foragteligt henne fra Spejlet.

„Ja, var det ikke for hans forsultne Ungers Skyld" — istemte Konsulen — „kunde man ønske, at der maatte blive lettet lidt alvorligt ved ham efter denne Historie. Og det bliver der vel ogsaa nok! . . . Det bliver der saamænd nok!" endte han fortrøstningsfuldt.

Pastor Hornung fortsatte sin Gang hen ad Gaden, hvor han overalt var Genstand for den samme lidet smigrende Opmærksomhed. Folk stak Hovedet ud af Vinduerne for at kigge efter ham; og naar Butiksfolkene saae ham komme, trak de sig tilbage fra deres Døre for ikke at være nødt til at hilse ham, naar andre saae det. Idet han gik over det lille Torv foran Raadhuset, traadte

Byens Politimester netop ud herfra med en Protokol under Armen. Det var en lille rund, glatraget Mand, der lignede Overlæreren fra Barberstuen næsten som en Tvillingbroder.

Pastor Hornung løftede Haanden op til sin bredskyggede Hat for som sædvanligt at hilse; men i Stedet for en Genhilsen tilkastede Politimesteren ham et saa uforskammet og hadefuldt Blik, at Blodet skød op i Præstens Kinder. Dog beherskede han sig og fortsatte roligt sin Vej.

Da han kom hjem i sin Studerestue, aabnede han Døren til den øvrige Lejlighed og raabte ind over et halvtomt Forværelse, om Posten var kommen. Et Kor af Barnestemmer svarede langt borte fra: Nej!

Henne paa en gammel Mahognipult ved Vinduet laa Begyndelsen af Manuskriptet til hans Paaskeprædiken og ventede paa Fortsættelse. Men han kunde ikke faa sig selv til at beskæftige sig dermed. Hans Hoved var for opfyldt af bekymringsfulde Tanker, der laa Opstandelses-Evangeliet fjærnt. Han tænkte paa de Rygter, der ogsaa var kommen ham for Øre denne Morgenstund — Rygterne om Opstandsforsøg i København og Vaabenmagtens Indskriden. Han kunde ikke faa sig selv til at tro, at det virkelig var sandt. Han havde saa inderlig haabet paa, at Befolkningen dog ikke vilde lade sig henrive til Voldshandlinger. Men maaske havde Gæringen alligevel været for stærk!

Det ringede stærkt ude paa Forstuedøren.

Endelig! —

Et Minut efter stod Pastor Hornung ved Vinduet med Byens „Folkeblad" og gennemløb i Hast Telegrammerne fra København. Men han fandt intet, hverken om Opløb eller Militærets Udrykning. Han greb da „Stiftstidenden", der undertiden havde Specialtelegrammer. Men heller ikke her saae han noget derom. „Alt roligt," „Befolkningen rolig," stod der overalt.

„Herren være lovet!" udbrød han ganske højt. Og i Tankerne fortsatte han: Gud er med os! Det veed jeg nu forvist, at han vil lade den danske Folkesag sejre!

Saa satte han sig ned ved Bordet for at gennemse den øvrige Post.

Først var der to Breve fra selve Byen, af hvilke det ene var skrevet med fordrejet Haandskrift og kun indeholdt de fire Ord: „De er en —“ (Paa Tankestregens Plads fandtes et Udtryk, som Velanstændigheden forbyder at gentage her). Med Foragt krammede Hornung Brevet sammen og kastede det i sin Papirskurv. Han havde før deltaget i en offentlig Debat, og det var derfor ikke første Gang, at han fik den Slags Stinkpotter kastet ind ad Døren.

Det andet indenbyes Brev, der var skrevet med stilfuld Forretningshaand paa et stort Stykke rudret Papir, indeholdt følgende:

„Hr. Pastor F. Hornung
hersteds.

Begrundet paa Omstændigheder tillader jeg mig at underrette Hr. Pastoren, at min Datter Angelica, som sidstforløbne Uge tilmeldtes Hr. Pastorens Konfirmationsforberedelse, efter nøjere Overvejelse herved anmodes atter udmeldt, formedelst da det saavel er min Datters som min Hustrus og eget Ønske, at hun fremtidig skal overgaa til Hr. Pastor Bohses Vejledning.

Jeg undlader ikke at tilføje, at dette Skridt er begrundet paa den Artikel, som det igaar Aftes udkomne Ekstranummer af „Folkebladet“ indeholdt af Hr. Pastoren.

Samtidig tillader jeg mig at præsentere medfølgende specificerede Regning paa Manufakturvarer, som Fru Pastorinden i det forløbne Kvartal har modtaget gennem min Forretning, og vilde det meget glæde mig at faa Beløbet tilstillet *inden den 15de d. M.*

Imødeseende Deres ærede, tegner
med Agtelse
P. C. Hansen,
Manufakturhandler.“

Ogsaa overfor denne Skrivelse havde Pastor Hornung i første Øjeblik kun et Skuldertræk tilovers. Men idet han anden Gang gennemlæste den, formørkedes hans Ansigt. Med et sorg-

fuldt Udtryk lagde han Haanden op paa sit endnu kraftige, graasprængte Haar, lænede sig med lukkede Øjne tilbage i Stolen og sagde hen for sig med et Suk:

„Hvor det ofte er svært at være ærlig i dette Land!"

Saa gav han sig ifærd med den øvrige Post.

Der var de sædvanlige officielle Skrivelser i store blaa Konvolutter, et Brev fra en fjærntboende Mand, der ønskede en Udskrift af Kirkebogen, en Ansøgning om en Legatportion o. s. v. Nederst laa et almindeligt aabent Brevkort, som Hornung slet ikke havde bemærket og derfor greb med en vis Ivrighed. Og næppe havde han kastet et Blik paa Skriften, før han med Udbrudet: „Men — er det muligt!" foer op af Stolen og ilede ud af Stuen. Han skridtede gennem det tomme Forværelse og slog med stort Spektakel Døren op til den tarveligt udstyrede Dagligstue, hvor seks af hans yngste Børn sad og legede.

„Hvor er Mo'er?" raabte han. „Anna, Peter, lille Line . . . skaf mig i en Fart fat i Mo'er. Men sig hende, at hun maa skynde sig — det haster!"

De lyslokkede Smaa paa Stole, Skamler og Forhøjninger kom i travl Bevægelse; men i det samme traadte Fru Hornung gennem en Tapetdør ind fra Køkkenet. Hun var en lille, endnu køn og buttet Kone med mørkladent Haar, Kappe og stort Smækkeforklæde.

„Her er jeg! Hvad er der, Hornung?" spurgte hun og betragtede straks sin Mand med urolig Mine — som var hun altid forberedt paa at modtage onde Tidender.

„Nyheder! Store Nyheder, min Ven!" svarede han og rakte Brevkortet i Vejret. „Kan du tænke dig — *der* sidder jeg inde og læser saa meget dumt Tøj, og saa faar jeg her fat i . . ja, nu skal du høre! (Pastor Hornung fik næsten Taarer i Øjnene, idet han atter læste Kortets Ord) „„Kære gamle Ven! Jeg kommer imorgen, Lørdag, Eftermiddag med Toget 3,12. Glæder mig til at se dig. Din hengivne — —"." Ja, gæt nu, Kirstine!"

„Det er da ikke Krøger?"

„Jo — hvem ellers! Er det ikke mageløst! Han er naturligvis paa en af sine sædvanlige Inspektionsrejser. Sandelig —

han kommer som han var kaldet, den kære Dreng! Jeg har tænkt saa meget paa ham i den senere Tid. Og hvor har jeg længtes efter igen at faa en rigtig lang Passiar med ham! . . . Jeg gad dog vide, om ikke de sidste Dages Begivenheder endelig skulde have skudt Bresche i hans standhaftige Højrehjærte. Du kan tro, Kirstine! Han har haft den samme Længsel som jeg. Og nu kommer han, forat vi kan tale os ud for hinanden, den kære, gode Dreng! . . .Men hør, Kirstine! Nu maa vi sandelig ogsaa vise ham, at han er velkommen. Han skal blive modtaget som en Fyrste! Middagen maa vi naturligvis udsætte, til han kommer, f. Eks. til Klokken fire — eller bedre fem! Jeg veed, han plejer at spise paa den Tid. Og — lad mig se — kan du ikke skaffe en god Ret Karudser, Kirstine? Kan du huske, hvor henrykt han blev over dine Karudser, da han sidst besøgte os i Vejrløse . . . aa, han er en Lækkermund, den gamle Knægt!"

„Men Hornung — hvor skulde jeg skaffe Karudser fra her?"

„Nu ja — men en Ret Fisk maa vi ha'e. Det er hans Livspise, veed du! Han er saa forliebt i Fiskemad, den gamle Libertiner, som en Mus i grøn Ost. Og en god Flaske Vin skal han sandelig heller ikke undvære . . . Hør du, Peter, spring straks hen til Schneider og køb en Flaske Bourgogne til halvanden Krone — men skynd dig, min Gut! . . . Aa, vent lidt — spring med det samme indenfor hos Clausen og faa seks Cigarer til femogtredive — men af de fine, skal du sige! . . . Og I, Smaapiger *der* — Karen, Hanne, lille Line — lad mig se, I rydder godt op her og hjælper Mo'er med at gøre det rigtig pænt til Fa'ers gamle Ven kommer! Saadan — det er flinkt — I er mine kære, velsignede Børn!"

Pastor Hornung var bleven som genfødt af Henrykkelse. Tilsidst gik han hen og lagde sine store Hænder omkring sin Hustrus Hoved og kyssede hende ømt paa Panden.

„Min lille Kirstine! Jeg veed det — du har været urolig og bekymret i disse Dage. Men du skal se — med Guds Hjælp vender alt sig til det bedste!"

Pastor Hornungs og Postrevisor Krøgers Bekendtskab stammede fra Studenterdagene. Tilfældigt var de i hin Tid bleven Kontubernaler paa Regensen og havde her stiftet et sjælden inderligt Venskab, der aldrig siden var bleven brudt. Der var bleven sagt om dette Venskab, at det blev knyttet ved Modsætningernes Tiltrækning; og vanskeligt skulde man ogsaa finde to Mennesker, der i Sind som i Skind var hinanden mere ulige. Marius Krøger var netop saa lille og undersætsig, som Frederik Hornung var lang og ranglet; netop saa samvittighedsfuld og pertentlig, som Hornung var egenraadig og skødesløs; netop saa godmodig og eftergivende, som Hornung var opfarende og stridslysten. Blandt Kammeraterne paa Regensen kaldtes de derfor ogsaa „Supplementerne", der tilsammen dannede „det fuldkomne Menneske."

I det daglige Samliv erstattede nu virkelig den enes Fortrin meget heldigt den andens Mangler, saa deres lille Ungkarlehusholdning blev et Mønster for den hele Studentergaard. Mens Hornung, naar Maanedens Midte var naaet, aldrig havde en Skilling i Lommen og aldrig kunde begribe, hvor hans Penge var bleven af, forstod Krøger, skønt uden Paaholdenhed, at forvalte sine ikke store Indkomster paa en Maade, saa de nogenlunde forslog til dem begge. Til Gengæld var det Hornung, der var det oplivende og befrugtende Element. Alle Øjeblikkets brændende Spørgsmaal satte ham i Fyr og Flamme; han slugte alle Aviser og hørte alle Slags Foredrag. Ofte sad de to Venner sammen til langt ud paa Natten og talte om Tidens teologiske eller literære Stridigheder, men først og fremmest om Politik, om den vaagnende Frihedsaand, om Orla Lehmann, Hall og Ploug, der var deres Guder og Helte. Mens Hornung skridtede op og ned ad det lille Gulv i en laset Slobrok og med en halvtredje Alen lang Tobakspibe i Haanden, pulsende Rummet fuldt af en uigennemskuelig Damp og bestandig talende og gestikulerende, sad Krøger stille henne i Hjørnet af Sofaen og fulgte ham med et varmt beundrende Blik. Egentlig var det mindre Tingene selv, end Hornungs Begejstring for dem, der interesserede Krøger. I sin egen Ligegladhed henrykkedes han dobbelt over Vennens Op-

tagethed; og mens han selv var mere ængstelig end en gammel Jomfru i Overvejelsen af sine Ord, lo han, saa det klukkede, naar Hornung i sin hidsige Iver for at betegne den enevældige Regerings Lumpenhed hentede Udtryk og Lignelser fra det laveste Gadesprog. Flere Gange optraadte Hornung ogsaa som Taler ved Studenterforsamlinger, hvor han imidlertid regelmæssig blev udhysset under stort Spektakel. Kun Krøger sad stille henne i en Krog af Salen og stirrede næsten forelsket paa sin uforfærdede Ven, der havde Mod til saaledes at stille sin Person til Skue, ja optræde som Anklager og Dommer. Hans Hjærte svulmede af Stolthed over Hornung, naar han fra sit Skjul saae ham med løftet Hoved stige op paa Talerstolens Trappe, kaste sit Haar tilbage fra Panden og lade sit faste Blik glide hen over Forsamlingen — uden med en Mine at røbe Usikkerhed endsige Angst trods de vilde Hyl og Brøl, hvormed hans kendte Skikkelse øjeblikkelig modtoges.

Efter seks Aars Studium tog Hornung sin Eksamen med bedste Karakter; og da han allerede havde forlovet sig som Student, søgte han hurtigst muligt et Embede som Præst og Skolelærer paa en af vore afsidesliggende Smaaøer. Krøger derimod opgav sine juridiske Studier og gik over til Postvæsnet, i hvis Tjeneste han paa Grund af sin medfødte Punktlighed temmelig hurtigt steg til en betroet Plads ved Revisionen i København.

De to Venner skiltes saaledes.

Men skønt der ofte gik Aar hen, uden at de saae hinanden, og ogsaa ofte lange Tider, uden at de skrev til hinanden, bevarede de Ungdomsvenskabet med uforanderlig Trofasthed. For Krøgers Vedkommende havde dette noget sin Grund i, at han ikke giftede sig. Det glade, hyggelige Regensliv kom derved til at staa for ham som hans Livs Solskinsdage, paa hvilke han altid tænkte tilbage med dyb Taknemlighed. Hornung glemte aldrig sin gamle Ven, fordi hans ejendommelige og for Fremmede ofte stødende Væsen gjorde ham det vanskeligt at skaffe sig nye Venner. Tillige følte han en vis Tilfredsstillelse ved den Beundring, som Krøger — skønt Tiden og Forholdene snarere havde uddybet end udvisket Forskellighederne i deres Karakte-

rer — vedblev at nære for ham. Det interesserede saaledes højlig den fredsommelige Kontormand at følge de Skærmydsler, hvori Hornung idelig laa — snart med Amtsraad, snart med Præster, ja med de højeste Avtoriteter. Mens han selv var et Mønster paa Subordination og hellere led enhver Forurettelse, end han udsatte sig for at krænke nogens Overbevisning, kunde han gnide sig i Hænderne af Henrykkelse, naar han hørte om den Uforfærdethed, hvormed hans gamle Ven sagde baade Bisp og Skoleraad Sandheden lige i Øjnene.

„Min tapre Frederik!" kunde han begynde de omhyggeligt udarbejdede Skrivelser, hvormed han besvarede Hornungs hurtigt og livfuldt henjaskede Breve. „Du har særdeles fornøjet mig med din humoristiske Beskrivelse af din Holmgang med en vis Hr. Peder, om hvem Sagaen jo forøvrigt forhen har berettet. Ihvorvel jeg ikke tør driste mig til at have nogen selvstændig Mening om Stridens Æble, *in casu* den omtalte Fattiglovsbestemmelse, er jeg paa Forhaand overbevist om, at du har Ret til at benævne den baade „forældet" og „umenneskelig". Ja, rusk kun dygtigt i de gamle Parykker! Her trænges sikkerlig til en alvorlig Udluftning i Administrationen, og jeg for mit Vedkommende skulde ikke have noget imod, at der kom en rigtig Orkan, der kunde ryste os ud af vor gamle Slendrian."

Krøger havde da ogsaa hidtil været den eneste, til hvem Hornung havde betroet den voksende Harme, som Regeringens mere og mere aabenlyse Forberedelser til en Statsomvæltning i de sidste Aar havde fremkaldt hos ham. Men for første Gang var den stive Kontormand her bleven betænkelig ved Vennens Tilstaaelser. Han svarede ham tilbage, at han paa det indstændigste vilde bede ham om at være forsigtig og ikke at røbe sine kætterske Anskuelser for andre, da dette let vilde kunne faa til Følge, at han i den almindelige Bevidsthed blev slaaet sammen med Folk, til hvis Selskab han dog sikkert ikke selv ønskede at blive henregnet. Endnu for to Maaneder siden havde Krøger skrevet til ham:

„Du synes, kære gamle Ven, stadig at leve i den Anskuelse, at det er vort nuværende Ministeriums skjulte Hensigt at und-

live den gode Grundlov. Det forekommer mig at være uberettiget at nære en saadan Mistanke mod en Regering, om hvis Retskaffenhed der dog ikke kan rejses Tvivl, og som alene har til Hensigt ved alle til Raadighed staaende lovlige Midler at værge vort kære Land mod Anarkiets Hydra. Sammenlign dog ikke den løftende Kamp under Ideens Fane, hvori vi i vor Ungdom selv tog Del, med den nuværende uhyggelige Strid om Magten. Jeg vil i hvert Fald høre det af din egen Mund, før jeg tror paa, at min gamle Frederik Hornung har fundet sin Plads mellem Materialismens Forkæmpere."

Dette Krøgers sidste Brev havde Hornung ikke glemt; men han følte sig overbevist om, at de sidste Dages Begivenheder endelig havde aabnet Krøgers ærlige Øjne for det forargelige Rænkespil, der var bleven ført. I hvert Fald kendte han sin kære, mildttænkende Marius godt nok til at vide, at *han* ikke vilde mistyde hans Skridt, men forstaa, at det var Samvittigheden, der nu havde krævet, at han gav sin Harme Luft.

Paa Slaget tre var Præstegaarden beredt til at modtage sin Hædersgæst. Alle Fløjdørene i den ret anselige Lejlighed var slaaet op som til Fest. Med larmende Skridt og Armene korslagte paa Ryggen gik Hornung frem og tilbage gennem Stuerne, — søndagspyntet, d. v. s. med rent, hvidt Halstørklæde og iført sort, tilknappet Klædesfrakke i Stedet for den grove graa, der udgjorde hans sædvanlige Hjemmedragt.

Af betænksom Hensynsfuldhed mod sin Ven havde han bestemt sig til ikke at modtage ham paa Banegaarden. Han var kommen til at tænke paa, at Krøger under de nuværende Forhold maaske kunde ønske, at hans Besøg gik saa ubemærket hen som muligt, fordi det let vilde kunne skade ham, om hans Navn i disse Dage blev sat i for nøje Forbindelse med den oprørske Præsts. Desuden yndede han ikke selv disse tvungne Modtagelsesscener for alle Folks Øjne, — det vidste Krøger ogsaa godt, og han vilde derfor næppe blive forundret over ikke at finde ham paa Perronen.

Inde i Dagligstuen puslede Fru Hornung lidt beklemt omkring og lagde den sidste Haand paa Værelsets Udpyntning. Hun havde haft et besværligt Arbejde med saa vidt muligt at dække over Tapetets Mangler og Bohavets Brøst, med at lægge de hæklede Stykker over Stolene saaledes, at Hullerne paa Betrækket ikke saaes, og ordne Gardinernes Folder paa en Maade, saa Stopningerne skjultes. Hun havde købt et Par Blomster til Opsatsen paa Bordet, og de hæklede Stykker var i Hast blevne baade vaskede og strøgne. Men idet hun nu lod Blikket glide rundt i Stuen, syntes hun ogsaa selv, at der saae baade pynteligt og hyggeligt ud.

Henne omkring en Forhøjning under det ene Vindue sad og stod alle Børnene, pænt kæmmede og renvaskede — ganske tavse af højtidelig Forventning. Det hændte nemlig saare sjælden, at der kom fremmede til Præstegaarden; endog Byens Folk betraadte den kun i Forretningsanliggender. Og disse ualmindelige Forberedelser i Stue og Køkken, Vinflasken med den røde Lak, der stod bag Kakkelovnen, Blomsterne paa Bordet, Moderens Granatbroche, som de yngste aldrig havde set hende bære, Faderens Oprømthed og deres eget rene Søndagsforklæde og friserede Haar, — alt fyldte dem med en Spænding, saa de næppe turde røre sig.

Inde fra sin Studerestue kom Præsten atter vandrende med stærke Skridt.

„Naa!“ udbrød han ved Synet af Børnene. „Er I her nu allesammen, Smaavenner?“

„Ja!“ svaredes der stille i Kor.

„Godt! . . . Lad mig nu se, at I opfører jer pænt og roligt, naar Fa'ers gamle Ven kommer. Kan I det, Børnlille?“

„Ja!“ svarede de igen alle.

„Naa, det var Ret! . . . Kan I saa sige mig, Smaa!“ — vedblev han, idet han nu indskrænkede sin Vandring til Dagligstuens Gulv — „Hvad er det saa, Fa'ers gamle Ven hedder?“

„Krøger!“

„Rigtigt! — Rigtigt, Børn! . . . Og hvor er det, han bor?“

„I København!“

„Prægtigt! . . . I er flinke Børn! Men kan I nu ogsaa huske, hvad det er, han er? Hvad er hans Bestilling?"

Her tav Flokken beskæmmet.

Tilsidst sagde den ældste, forstandige Louise prøvende:

„Revisor."

„Bravo, lille Lisemo'r! Du er jo flink! . . . Men kan du nu ogsaa forklare mig, min Ven, hvad det Ord Revisor betyder? Revisor? . . . Re-visor . . . Hvad betyder det? . . . Nu, tal kun dristigt!"

Den lille blonde Pige stod med sine lyseblaa Øjne dybsindigt fæstet paa et Punkt oppe i Loftet og bevægede Læberne, mens hun foredrog noget for sig selv og samtidigt fingrede ved et lille Ravkors, som hun bar i et Baand omkring Halsen. Endelig begyndte hun med en Stemme fuld af Overvejelse og uden at tage Øjnene fra Loftet:

„En Revisor er en Mand, som — —"

I det samme udbrød en af Drengene: „Fa'er! Der staar en Mand ude paa Gaden og kigger herind."

„Hvad er det, du siger, Dreng!" raabte Præsten og skyndte sig hen til Vinduet. „Staar der nogen og kigger herind!"

Ja, virkelig! Ovre paa det modsatte Fortov stod en Person og stirrede op og ned ad Præstegaardsbygningen. Det var en lille, sirligt paaklædt Herre med et venligt Ansigt, smaa graa Bakkenbarter og firkantede Nikkelbriller. Han bar en brun Rejsehue, lyse Gamascher og en Plaid over Armen.

„Men det er jo ham! Nik dog, Børn! — nik!" raabte Præsten og ilede ud af Stuen.

Den fremmede havde imidlertid bemærket og genkendt Børnene og skraaede nu over Gaden. I Forstuedøren mødtes de to Venner. Med et højt: „Velkommen, du kære Dreng!" omfavnede Hornung sin gamle Kontubernal og kyssede ham paa begge Kinderne. Og uden at give ham Tid hverken til at lægge Plaid eller Hat slog han Armen om hans Skulder og førte ham i Triumf ind i Dagligstuen.

„Her er han, Kirstine!" raabte han. „Og her, min Ven, ser du hele Flokken samlet for at modtage dig. De lange Drenge

har vi jo ude af Huset nu, og de store, kære Pigebørn er ogsaa borte . . . vi har jo, som du veed, akkurat Dusinet fuldt nu!"

„Velkommen, Krøger!" sagde Fru Hornung og rakte hjærteligt Haanden til den lille Mand, der under synlig Forlegenhed modtog disse mange uforbeholdne Ytringer af Gensynsglæde.

„Sæt dig nu her i Sofaen, Marius!" vedblev Præsten, da den fremmede endelig var bleven befriet for Ydertøj, Plaid og Paraply. „Du kan være træt efter Rejsen. Og — sandelig! — jeg længes efter at faa en Passiar med dig igen. Nu slaar du dig vel lidt til Ro hos os — ikke sandt?"

„Tak . . . mange Tak," svarede Krøger, idet han med en vanemæssig Bevægelse løftede de flade Hænder op imod Brillernes Nikkelstænger, saaledes at Fingerspidserne netop berørte dem. „Det ser jeg mig destoværre ikke i Stand til. — Mit Ophold bliver denne Gang af grumme kort Varighed."

„Hvad er det, du siger, Ven? Du spøger, haaber jeg! . . . Sæt dig dog, og lad os høre!"

Mens Krøger forsigtig skilte sine Frakkeskøder og tog Plads i Sofahjørnet bag Bordet med Blomsteropsatsen, kastede Hornung sig i en Lænestol og saae med et skuffet Udtryk over paa sin Ven. Først nu fik han rigtig set paa ham og studsede over hans mærkelig forandrede Udseende.

„Men du gør mig ganske forskrækket!" udbrød han. „Det er da ikke Rejsen, der har overanstrængt dig? . . . Du ser virkelig ikke rask ud."

„Tak — jeg befinder mig meget vel," svarede Krøger og saae bort, mens han gav sig til at trække i sine rødbrune Handsker, som han endnu ikke havde faaet af Hænderne. „Naturligvis — lidt forkommen bliver man let — især i denne Foraarsluft — —"

„Men hvorfor da dette Hastværk, kære?"

„Ja, jeg haaber, at det ikke er af Frygt for at gøre Ulejlighed," faldt nu ogsaa Fru Hornung ind. „Jeg vil sige Dem, at vi har god Plads, Krøger, — og jeg har med egen Haand gjort et Værelse istand til Dem, saa jeg vil blive meget vred, dersom De ikke vil tage til Takke med det."

„Jeg er Dem meget forbunden, Frue, — jeg har aldrig haft Grund til andet end at være i højeste Grad taknemlig for Deres elskværdige Gæstfrihed. Men jeg maa virkelig denne Gang renoncere . . . Jeg beklager meget at have voldt Dem saa megen Ulejlighed, Frue, men jeg har allerede været for længe borte fra mit Kontor og tør destoværre ikke, især under de nuværende urolige Forhold, opsætte min Tilbagevenden yderligere."

Krøgers vedvarende alvorlige Tone og hele afmaalte Væsen aabnede endelig Hornungs Øjne. Der fløj et Smil over hans Ansigt. Og idet han udstrakte Haanden, raabte han:

„Du har læst min Artikel, Marius! Tilstaa det kun! Jeg kender din Stemme, naar du er vred. Naa — skænd da paa mig, om du virkelig synes, at jeg fortjener Skænd!"

„Jeg indrømmer," svarede Krøger og saae over Brillerne hen paa sin Ven med et bedrøvet og bebrejdende Blik, — „jeg indrømmer, at jeg har læst en Avisartikel, hvorunder jeg fandt dit Navn. Nogle Herrer, med hvilke jeg rejste i Kupé, begyndte at tale om den; og da den ene af dem netop havde Bladet i Lommen, anmodede jeg ham om at laane mig det. Jeg vil ikke lægge Skjul paa, at det var ikke med Glæde, jeg læste din Bekendelse, Frederik!"

„Nu — ja, kære Ven!" sagde Hornung lidt forlegen. „Overraskede det dig egenlig? Du maatte jo dog være forberedt."

„Nej, det var jeg ikke . . . det var jeg ikke, Frederik! Jeg var saa overbevist om, at de sidste Tiders Begivenheder maatte have bragt dig til Erkendelse af, at du denne Gang var gaaet for vidt. Misforstaa mig ikke . . . jeg bebrejder dig ikke din Aabenhjærtighed, kære Ven . . . men jeg tror ikke, at du veed, hvad du i dette Tilfælde har styrtet dig ud i."

„Ja, ja — lad det nu være godt!" afbrød Hornung utaalmodigt. „Vi har altsaa forskellige Meninger om den Sag — derved er ikke noget at gøre. Og Emnet maa vel desuden betragtes som uddebatteret mellem os to."

„Saa, det er altsaa virkelig dit Alvor . . . det er altsaa virkelig ikke en Misforstaaelse . . . en Mystifikation?"

„Hvad mener du?"

„Ja, ærlig talt —" svarede Krøger med aabenbart kun vanskeligt tilkæmpet Fatning. „Jeg vilde dog høre det af din egen Mund, før jeg vilde tro paa, at du havde sluttet Forbund med Oprørere mod Lov og Orden, — med Personer, der hverken agter Fædreland, Moral eller Religion; der systematisk søger at undergrave Befolkningens Tillid til enhver Avtoritet; der . . .

„Hvad er det, du siger!"

„Kun, hvad der er Sandhed, kære Frederik . . . kun, hvad enhver, der ikke er forblindet af Partilidenskab, vil og maa sige. Men jeg er ogsaa overbevist om, at du ikke har vidst, hvad du har gjort. Du kender ikke de Folk, hvis Sag du støtter med dit Navn. For gjorde du det, vilde din Retsindighed bringe dig til at indse, at den nuværende Regering — langt fra at fortjene din Anklage — tværtimod fortjener alle fædrelandskærlige Mænds Tak, fordi den endelig har sat en Stopper for disse Folkeforføreres tøjlesløse Færd, der i den sidste Tid er gaaet over alle Grænser. Jeg forstaar dig ikke . . . jeg forstaar dig ikke, Frederik! Hvor er det muligt, at du med din retskafne Karakter — — —"

Pastor Hornung sad som himmelfalden.

Det var mindre Vennens Ordstrøm, end Synet af hans blege, ophidsede Ansigt og stift stirrende Øjne, der gjorde ham maalløs. Var det muligt? . . . Var det virkelig hans blide, tavse, sagtmodige Marius, som sad *der* foran ham, dirrende af Had og Lidenskab?

„Krøger!" udbrød han tilsidst og rejste sig, næsten forfærdet. „Hvad er der dog i Vejen med dig, gamle Ven! Hvad er det, du beskylder mig for? . . . Man skulde sandelig tro, at du endnu ikke havde hørt, hvad der i disse Dage er sket her i Landet! Eller veed du virkelig ikke, at den Regering, du saa højt lovpriser, har begaaet en vanærende Handling — en Handling, hvis Skamløshed skriger til Himlen? Hvad kalder du maaske dette Provisorium, der har kuldkastet Rigets gamle Grundlov, tilsidesat Folkets helligste Krav og Ret, og — —"

„Det har det ikke! Det har det *ikke,* Frederik! Der staar

intet . . . ikke et Ord i Grundloven om Folkets ubetingede Ret —"

„Staar det der ikke?"

„Nej, det gør ikke. Hvor maaske? . . . Derimod staar der tydeligt og klart i Paragraf 25 — —"

„Det veed jeg meget godt. Det behøver du slet ikke at fortælle mig. Men det har aldrig — *aldrig*, siger jeg — været den grundlovgivende Forsamlings Mening, at denne Paragraf skulde — —"

„Jo, jo — Frederik! Det har netop været Meningen, at den Paragraf skulde være Forfatningens Sikkerhedsventil, der værnede den mod en Sprængning. Det har Venstre i sin Tid ogsaa indrømmet. Og det har alle Jurister altid været enige om —"

„Det er Løgn!" tordnede med eet Hornung kridhvid i Ansigtet og bøjede sig helt frem over Bordet, idet han med de udspilede Hænder støttede sig paa Pladen. „Det er det forbandede Opspind, som du har læst dig til i din Smudspresse, hvis Fraser og Løgnehistorier jeg skal høre igen af din Mund! Det er de forargelige Prokuratorkneb, hvormed man søger at fravriste Folket dets Ret, og hvis Nederdrægtighed kun overgaas af den Frækhed, hvormed dit ryggesløse Parti søger at dække over dem —"

„Nej, dette er for galt!" raabte nu ogsaa Krøger ganske ude af sig selv, idet han rejste sig. „Dette vil jeg ikke høre paa!"

„Jo, nu *skal* du netop høre! Nu vil ogsaa jeg tale! Du *skal* dog ikke have Lov til saaledes at smæde og forhaane et helt Folks udkaarne Mænd. Hvad er maaske han — din egen Minister — som du er saa begejstret over? En tarvelig Landmaaler! En Junker Ingenting! En Lykkejæger, der af Forfængelighed og Herskesyge — —"

„For Gud i Himlens Skyld! — Hornung! — Hornung! . . . Styr dig dog!" raabte Fruen, der forfærdet var ilet til inde fra det andet Værelse. „Hold dog op begge to! Min Gud, — se paa Børnene! Aa, den ulykkelige Politik!"

Fruens Mellemkomst og navnlig Henvisningen til Børnene, der med vidtopspilede Øjne havde betragtet dette Optrin, bragte

øjeblikkelig de to ophidsede Mænd til Tavshed. Krøger satte sig skamfuld tilbage i Sofaen og saae med et bekymret Blik paa Fruen, der var sunken grædende ned paa en Stol, medens Hornung søgte hen i den anden Ende af Stuen, hvor han en Tid gik tavs frem og tilbage for at bringe sit Sind i Ligevægt.

Endelig vendte han tilbage til Bordet og sagde:

„Lad os glemme denne Samtale, Marius. Kirstine har Ret i, at disse Dages Uhygge ikke bør trænge ind mellem gamle Venner. Har jeg saaret dig med mine Udtalelser, beder jeg dig om Tilgivelse. Vi er nu engang af forskellige Anskuelser paa dette Punkt — og det nytter sikkert ikke, at vi taler mere derom. Lad os derfor lade den Sag ligge, — og lad os glæde os med hinanden i den korte Tid, vi her kan være sammen, som om den ulykkelige Strid ikke eksisterede for os."

„Jeg er ganske af din Mening, Frederik. Jeg ønsker intet hellere end at bevare det gode Forhold imellem os. Jeg beder derfor om Undskyldning, dersom det var mig, der bragte denne Sag paa Bane . . . det var mindst af alt min Hensigt at vække Misstemning."

Alligevel var der mindre af Tilgivelse end Bedrøvelse og Bitterhed i det Blik, hvormed de to gamle Venner i dette Øjeblik saae paa hinanden. —

Lidt efter gik de ind i Studereværelset for at tilbringe Tiden *der,* mens Fruen forberedte Middagen.

„Vil du ryge?" spurgte Hornung med et Forsøg paa igen at anslaa den kammeratlige Tone.

„Ja, Tak skal du have . . . lidt Tobak var maaske . . ."

„Vil du have Pibe eller Cigar? Jeg har gode Cigarer."

„Ja — saa maaske en Cigar — Tak!"

De søgte hver sin Ende af Stuen. Krøger anbragte sig i en gammel Voksdugssofa, mens Hornung kastede sig i en lang Kurvestol, der stod inde i et mørkt Hjørne. Begges Ansigter bar endnu tydelige Spor af den forrige Ophidselse, og de undgik hele Tiden at se paa hinanden.

Der gik en lang Tid hen i Tavshed.

„Du har det ellers godt?" spurgte saa Hornung og sendte

svære Røgskyer fra sin Pibe ud i Luften, som om han bestræbte sig for yderligere at usynliggøre sig i sin Krog.

„Ja, Tak — og du befinder dig ogsaa vel her i dit nye Kald?"

„Ja, det kan jeg just egenlig ikke sige — —"

„Saa-aa — hvorledes?" spurgte Krøger og saae paa Ilden i sin Cigar. „Er det ikke en brav Befolkning? Det forekommer mig, at jeg altid har hørt Byen saa vel omtale."

„Aa, ja saamænd . . . men Tiderne er jo vanskelige . . . Og naar man ikke netop samstemmer med de ledende, saa —"

Tavshed.

„Det var et uhyggeligt Vejr, vi havde fornylig," begyndte derpaa Krøger. „Ja, — I har vel ogsaa mærket det her?"

„Ja vist. Landmændene klager allerede."

„Saa-aa! . . . Der er vel ellers gennemgaaende gode Jorder heromkring?"

„Ja, her er et meget stort og frugtbart Opland. Det var i sin Tid nogle af Landets rigeste Bønder, der levede her."

„Naa — men nu er Rigdommen maaske forbi?"

„Jeg tror i hvert Fald, at den er svunden. Tiderne har jo været Landmændene imod, veed du!"

„Ja, der findes vel i det hele ikke længer den Soliditet og Paapasselighed blandt vore Bønder som i gamle Dage?"

„Ja, hvorfor mener du egenlig?"

„Aa, — jeg mente ikke af nogen bestemt Grund — jeg mente blot saadan ganske i sin Almindelighed — —"

Tavshed.

„Der blev vel høstet jævnt godt her paa Egnen sidste Aar?" begyndte igen Krøger.

„Aa jo — en Middelhøst, tænker jeg."

„Ja, det blev det vel til de fleste Steder?"

„Ja, hvor de ikke fik Midsommerregnen, var det vel snarere under."

Tavshed.

Henne i Kurvestolen havde Hornung holdt op at ryge. Han sad sammensunken og saae med et mørkt Blik hen paa sin for-

dums Ven, som bestandig ikke løftede Øjnene fra Ilden i sin Cigar.

„Men Kornpriserne er til Gengæld nok ret gode," optog atter Krøger Samtalen. „Og dog havde man vist høstet godt i Udlandet, saa vidt jeg erindrer. Ja, du har vel ogsaa kunnet mærke det paa Kapitelstaksten i Aar?"

Men i Stedet for at svare rejste Hornung sig nu op, gik langsomt hen til Krøger og berørte hans Skulder med sin Haand.

„Marius!" sagde han. „Skal vi ikke afbryde denne Samtale? . . . Jeg synes, at vort Venskab er baade for gammelt og for godt til denne Forstillelse. Lad os se Sandheden lige i Øjnene. Vi kan ikke længere være i samme Stue. Derved er nu intet at gøre . . . Men lad os i det mindste skilles uden Maske."

„Du har Ret," svarede Krøger og rejste sig hurtigt. „Det er bedst for os begge, at jeg tager bort. Jeg vilde gærne, Frederik, — men jeg *kan* ikke forstaa, at du . . . hvordan du . . ."

„Nu ikke mere, Ven!" afbrød Hornung. „Lad os tage Afsked i Fred!"

Tavse gav de hinanden Haanden.

„Farvel saa længe, Marius! . . . For vi mødes nok engang igen! Derom er jeg overbevist! . . . Og vi bliver vel næppe de eneste gamle Venner, hvem disse tunge Tider adskiller."

Krøger saae op. Der hang to store Taarer i hans ærlige Øjne.

Saa bøjede han Hovedet.

„Hils din Hustru! — Farvel!" — —

Da Fru Hornung kort efter aabnede Døren for at melde, at der var rettet an, fandt hun sin Mand siddende i dybe Tanker i Stolen.

„Hvad er det?" spurgte hun og saae sig forundret om. „Er du alene?"

„Ja Kirstine — nu er vi alene!"

To Gange mødt

Han gik deroppe paa de norske Fjælde — en lang, besynderlig Fyr i en luvslidt Dragt og med et stillestaaende Smil i sit magre Ansigt. Ingen havde rigtig Rede paa, hvorfra han skrev sig — hvorfra han kom, og hvorhen han gik. Men naar den „lange Dansker", som han kaldtes, regelmæssig Vaar og Høst skridtede gennem Dalen med sin tynde Voksdugsransel over Ryggen og sin stumpede Shagpibe under Næsetippen, kunde mange af dem, hos hvem han bankede paa for at bede om en Kop Vand eller en Svovlstik, aldrig modstaa Fristelsen til at byde ham indenfor i Stuen — for at more sig over hans mange Løgnehistorier og hele snurrige Figur.

At møde ham paa en ensom Sti i Lierne eller Skovene skøttede man derimod ikke synderligt om. Man fandt, at der var noget uhyggeligt i den Maade, hvorpaa hans smaa, mørke Øjne plirede bag Brillerne. Smilet var heller ikke fuldt troværdigt; og Haaret hang som en vild Manke ned over Ører og Nakke. Jenterne paa Sæteren „skrek" højt af Skræk, naar han stak sin lange, lidt anløbne Næse ind til dem gennem Dørklemmen.

Nu var det, sandt nok, heller ikke let at begribe, hvorfor i Alverden han drev om her i fremmed Land for Lud og koldt Vand, da han dog et eller andet Sted maatte have et Fædrenehjem, der vilde omslutte ham med blidere Arme. De fleste tænkte, at han var lidt af „en Tulling". Andre mente, han kunde

være rømt fra Hjemmet for en eller anden Udaads Skyld — kanske endog for Mord. Han saae ud til allehaande, den Karl! Men udspurgte man ham selv, svarede han smilende paa sit besynderlige Sprog, at der var saa „myket, myket gillere i Norje."

En Gang ved et Gildelag, hvor Folkene havde budt ham ind fra Landevejen, havde man endelig faaet listet ud af ham, at han virkelig var fra Danmark, endog Københavner! Men da man derpaa spurgte ham, om han da aldrig længtes hjem eller tænkte paa at vende tilbage til sit Fødeland, havde der lagt sig en ejendommelig dyb Rødme over hans skarpe Kindben; og efter i nogle Øjeblikke at have stirret tavs op mod Loftet havde han svaret: „Jo, — naar der bli'er Brug for mig."

Han var en Gaade. —

Mod Vinteren, naar Sne og Kulde drev ham ned fra Fjældene, søgte han ind til Kristiania, hvor han tog Arbejde i sin Profession: Bogbinderiet. Herinde kunde man da hver Aften se ham sidde nede i en tarvelig Kælderbeværtning, altid i en og samme afsides Krog og uforstyrrelig bøjet over en Avis, som han studerede fra Ende til anden, mens han indhyllede sig i en bestandig tættere Damp fra den lille, sortbrændte Shagpibe, som overhovedet saare sjældent forlod hans Mundkrog. Men saasnart de første Vaartegn viste sig, vaagnede atter Eventyrlængslen ubetvingelig i hans Bryst. Han spændte sin Voksdugsrandsel og drog over Fjældene.

Nu sidstforløbne Sommer mødte han igen paa de sædvanlige Steder, hvor man efterhaanden var bleven saa vant til hans Komme, at man næsten syntes, han hørte med til Vaaren paa samme Maade som Stæren og Storken. Men der var denne Gang foregaaet nogen Forandring med hans Udseende. Den lange Krops Magerhed havde nærmet sig til det skeletagtige, og Blikket fra de smaa, mørke Øjne flakkede adspredt og aandsfraværende omkring, som om hans Tanker altid befandt sig langt borte i fremmede Egne. Paafaldende var ogsaa den Utrættelighed, hvormed han overalt udspurgte Folk, om de ikke havde hørt Nyt fra Danmark, og den febrilske Iver, hvormed han skottede

til enhver Avis, der kom indenfor hans Synskres, og bad om Forlov til at læse den. Men begyndte man at tale til ham om Politik, om de fortvivlede Forhold derhjemme i hans Fædreland, om Statskupet, Kongen og Muligheden for en Revolution, tav han pludselig og blev ganske sort omkring Øjnene.

Da var det, den kom . . . hin Oktoberdag med det alarmerende Budskab fra København: Mordattentat! Skudt paa Ministeren! Det var en Efterretning, der rystede op selv mellem de norske Bønderhjem. Nu gaar det løs! tænkte man. Nu er Maalet endelig fuldt! Og med Spænding og Uro tog man hver Dag Aviserne i Haand og tænkte med Deltagelse paa det gamle Broderland.

Men hvor var med eet den „lange Dansker" bleven af? Sporløst var han forsvunden for Hallingdølernes Øjne — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Han var, straks ved det første Rygte om Revolverskudet, taget over Fjældene for ad korteste Vej at naa til Havet. Uden at hvile hverken Nat eller Dag havde han skridtet gennem Dale og Byer, gennem Skove og Heder i et ukendt Landskab, indtil han efter tre Døgns møjsommelig Vandring ved Aftenstid naaede en lille Kystby paa Vestlandet. I en af de mange Sømandskipper, som laa langs den mørke Havnebrygge, fandt han her en tysk Skipper, der netop laa med Skuden lastet for Riga, og som efter en Del Indvendinger tilsidst gik ind paa at tage ham med som Passager til Københavns Red.

Allerede den næste Morgen tidlig lettedes Ankeret. —

Det var en diset Novembereftermiddag, at Skibet stod Sundet ind under en svag Nordvest. Reinald — saadan hed han, Danskeren — stod under Masten paa det vaade og slibrige Dæk, blaa af Kulde, med de valne Hænder stukket ind i Ærmerne paa den stramt knappede Frakke og med Hatten trykket ned over det svære Haar, hvorunder de smaa, febermatte Øjne ligesom blussede op, hver Gang han gennem Taagen kunde skimte et Stykke af den hjemlige, efteraarsbrune Kyst.

I omtrent selvsamme Stilling og paa samme Plet havde han

tilbragt det meste af Tiden paa den langvarige Overfart. Nu og da havde han taget sig en lille Motion frem og tilbage paa det lille Stykke Vej mellem Masten og Lønningen; men naar hans Utaalmodighed og Uro overvældede ham, havde han sat sig paa en Rulle Ankertov og trykket Ansigtet ned i sine Hænder. Om Natten sov han nede i Forlukaf'et mellem en Matros og en Junggut, der havde taget sig et ordentligt Grin af denne ubegribelige Passager, der kastede sig i Køjen som en fangen Fisk og skreg højt i Søvne.

Der havde forøvrigt ikke været megen Lejlighed til at stifte Bekendtskab. Det havde været et Hundevejr med Storm og Regn over Nordsøen og Taage i Kattegat. I to Dage havde de maattet ligge ganske stille udfor Hesseløen og uafbrudt ringe med Skibsklokken; og da Taagen endelig lettede saa meget, at de turde sætte Sejl, maatte de atter standse under Kullen for at faa Lods. Først højt op paa Formiddagen var de sluppen indenfor Kronborg, — og nu laa Sundet omkring dem som en blygraa, tungt vuggende Masse, hvorover Skibet langsomt sneglede sig frem.

Det blev næsten Aften, før København dukkede op af Disen forude.

Der gik et Ryk gennem Reinalds knoklede Legeme, da han saae de første Spir tegne sig som spinkle Naale paa Horisontens graa Slør. Uvilkaarlig gjorde han med Haanden en Bevægelse hen imod Lænden — for at forvisse sig om, at hans spidst og skarpt slebne Tollekniv endnu sad i Læderskeden under Frakkeskødet. Hele hans Legeme kom til at skælve af Utaalmodighed, efterhaanden som Byen traadte frem af Taagen: Vor Frelsers slanke Sneglehorn, St. Pauls Murstenskegle og Marmorkirkens svulmende Kuppel; — og senere: Børsen, Frue Kors, Holmens gamle Mur-Kran og Svineslagteriernes snehvide Tage.

I samfulde tolv Aar havde han ikke set sin Fødeby, — ikke siden hine bevægede Dage i Begyndelsen af Halvfjerdserne, da han som ganske ungt Menneske havde kastet sig ud i den socialistiske Klassekamp, — sikker paa, at Timen nu var kommen for det store Opgør, for de lidendes, de undertryktes og

forurettedes dyre Hævn. Derinde mellem St. Petri og Vor Frue, højt oppe paa en lille, fattig Kvist, havde han i tyve Aar boet sammen med sin stakkels bedragne og forladte Moder, hvis eneste Fejltrin han skyldte Livet. Derinde havde hendes graa, sørgmodige Øjne daglig dryppet ham det bitre Had i Sjælen, der havde faaet hans Kinder til at flamme, hans Hjærne til at gløde. Og herindefra var det, at han stormede ud til de store Fælledmøder, hvor han under selve Førernes Øjne holdt sine flammende Taler til de lyttende Tusinder.

Og saa var han rejst bort; — skuffet, knækket, fuld af Lede, mærket af samtlige Papmagermestres sorte Kridt, fulgt af svigefulde Kammeraters triumferende Grin og Politiets aarvaagne Øjne. Kort Tid efter var hans Moder død og hermed det sidste Baand bristet, der bandt ham til det forhadte Hjem.

Og dog . . . hvor hans Fod end siden færdedes, i Tyskland, i Amerika og tilsidst blandt Norges Fjælde, — altid havde han haft sit ene , vagtsomme Øre vendt imod de gamle Steder og biet paa, at den Tid skulde komme, da Taalmodigheden brast. Og nu var det endelig bleven Alvor! Signalet havde lydt! . . . *Var* maaske det store, det uudsigelige allerede hændt? Var Dommen afsagt? Straffen fuldbyrdet? . . . Der syntes ham at hvile en sælsom, betydningsfuld Stilhed over Byen, saaledes som den der lidt efter lidt aabenbarede sig for ham med sine blege Lygterader under Fabriksskorstenenes tavse Silhouetter.

Skulde . . . *skulde* det være sket?

Præcis paa Slaget seks kastedes Ankeret paa Indrereden. Det var nu fuldkomment mørkt. Hundreder af Skibslanterner vuggedes derude paa begge Sider af Trekroners gennemtrængende Lys. En Sunddamper kom plaskende ud fra Havnen med sit ilderrøde og katte-grønne Øje under en uafbrudt Hvæsen og Piben. Inde fra den illuminerede By lød et dumpt, fjærnt Røre.

Vaklende som i en Rus steg Reinald ned i Jollen, der straks førte ham iland.

Det første Menneske, han traf paa sin Vej, var et Bybud, der stod under en Lygte ved Toldbodtrappen og studerede en Avis. Men det blaa, opdunsede Ansigt røbede intet, og Reinald

havde ikke Mod til at spørge. Ikke heller Toldbetjenten, en lille mut Fyr, der tavs undersøgte hans Ransel, bragte ham nogensomhelst Oplysning. Men idet han nu hastig traadte ud paa den øde, taagede Gade, hvor hist og her en enlig Skikkelse strøg ham forbi under Lygternes matte Skin med Frakkekraven om Ørene, blev han paany slaaet af den besynderlige Tavshed, der hvilede over Byen.

I det samme fik han gennem Taagen Øje paa en Række store Plakater, der var slaaet op paa et Plankeværk noget derfra. Det foer igennem ham. Borgeropraab! — tænkte han og ilede derhen med lange Skridt. Men ved det usikre Lysskær fra en fjærntstaaende Lygte læste han:

Fru Popper Menter! Sidste Koncert! — Teater! Varietée! Ekvilibristen *Tschjung-Tchang!* Overordentlige Produktioner i højere Luftgymnastik! Musse kommer!!! Væggetøj fordrives! . . .

Der lød en tør Hoste et Stykke fra ham. Han saae sig omkring og skimtede en Politihjælm, der langsomt nærmede sig inde fra Grønningen. Hurtigt gik han om Hjørnet og kom ind i Store Kongensgade. Her var der fuldt af Lys og Folk. Drosker og Arbejdskøretøjer rullede gennem Gaden. Butiksklokker ringede, Drengene fløjtede „den glade Kobbersmed". Paa et Hjørne stod en tyk Betjent og gabede.

Reinald studsede. Han saae paa disse mange Herrer, der strøg ham forbi i nye Spaserepelse, paa disse statelige Damer, der duftede af Parfume og lod deres blanke Øjne spille bag de kirsebærrøde Slør. Han saae paa Fattig-Børnene, der stod fredeligt foran de oplyste Butiksvinduer og „ønskede"; paa de roligt hjemvandrende Arbejdere, paa Madammer og Svende, der stod i Døre og Porte og passiarede med deres Naboer og røg Tobak. Og han skottede ned til Kælderbeværtningerne, hvor Folk sad i tætte Masser og drak og lo.

Han forstod det ikke. Hvad betød denne Lystighed? Var den et Skjul, hvorunder Kuglerne støbtes?

Hvor skulde han faa Oplysninger? Hvem turde han spørge?

Han drejede ind i en af Sidegaderne, og med eet vaktes hans

Opmærksomhed af et Lysskær, der strømmede ud over Gaden fra et stort Hus noget borte. En Skare Mennesker var stimlet sammen paa begge Sider af den overbyggede Indgang, og den ene Ekvipage efter den anden rullede derind og standsede.

„Hvad er det?" spurgte Reinald en Skomagerdreng, efter at han en Stund forbavset havde betragtet de balklædte Damer og hvidslipsede Herrer, der fra Vognene hoppede ind i den festlig smykkede Vestibule.

„Det er de liberale."

„De liberale? Hvem er det?"

„De liberale! Naada! . . . Maa vi bare være her!"

„Der er Faneindvielse," indskød nu en gammel Mo'erlille i Kyse og lang Saloppe og nikkede højtideligt op til ham.

Reinald stirrede ned paa hendes runkne, mimrende Mund, som om han ikke vilde tro sine egne Øren. Faneindvielse! Men var der da vundet nogen Sejr?

Han følte sig ganske fortumlet. Sanseløst drev han en Stund rundt i nogle mørke Gader, næsten uden at vide, at han gik. Tilsidst standsede han udenfor en dyb Kælderbeværtning. Og da han derved kom til at tænke paa, at han den hele Dag intet havde spist, tog han sig sammen og gik derned.

Det var et lille smudsigt Rum med et overspyttet Gulv, i Øjeblikket ganske tomt for Gæster. Midt under det sorte Loft hang en døsigt brændende Petroleumslampe uden Skærm, og i Krogen sad den tykke Vært i Skjorteærmer og sov. Lyden af Dørklokken vækkede ham dog, og med søvnig Forundring stirrede han paa den fremmede. Reinald satte sig ved et Bord tæt ved Døren og bestilte en Portion Smørrebrød og en Flaske Øl. Med stort Besvær og under lydelige Veklager kom den tykke op af Stolen og slæbte sig over Gulvet hen til en Glug i Væggen, hvor han blev staaende, indtil det forlangte blev stukket ind.

„Sløje Tider — hva'?" gispede han derpaa, idet han lod sig synke ned paa en Stol lige over for sin Gæst og halvt i Søvne bed tre Tommer af en Skraa, som han hentede frem af sin Bukselomme.

Bøjet over sit Smørrebrød nikkede Reinald bifaldende.

„Ingen Skub i nogen Ting. Bare Strikker og Fallitter og Ulykker og Elendigheder paa alle Kanter . . . Og altsammen barestens for den Politiks Skyld! Ja, er det ikke mageløst?“

Ved Ordet „Politik“ spidsede Reinald Øren.

Men ogsaa den tykke blev pludselig helt vaagen og skottede til sin Gæst med et mønstrende Blik.

„Ja, — hvad mener egentlig *De* om denne hersens Politik?“ spurgte han.

Reinald svarede, at han først den samme Aften var kommen her til Byen fra Udlandet og derfor ingenting kendte. Men han vilde gærne vide Besked; — han havde hørt saa mange Rygter.

„Har De ogsaa hørt om de nye Provisoriummer?“

„Nej!“

„Om Gendarmerne? Og Politiet?“

„Nej! . . . Er der . . . er der da hændt noget? Jeg mener — saadan noget alvorligt?“ spurgte Reinald stammende.

„Ih, Vorherre fri og bevar' os!“ skreg den tykke op i en forfærdet Tone. „Hvad skulde der vel ske mere. Er det ikke gefærligt nok i Forvejen? . . . Jeg befatter mig, Gud Herren være lovet, ikke med Politik og de Dele. Jeg mener nu, at baade Højre og Venstre saamænd kan være lige gode hver for sig, naar de bare kunde enes. Det skulde de dog tænke paa, disse hersens derinde paa Rigsdagen, at det er vos næringsdrivende, som det gaar ud over. For — vil De sige mig — hvad skal alle de her Anstalter hjælpe til? Her har jeg i forrige Dage kunnet skænke baade en halv og en hel Tønde Bajer paa en eneste Aften alene til Arbejdsfolk og Smaahaandværkere. Men nu holder Folk sig borte fra de offentlige Steder for ikke at komme i Forlegenhed for deres Mund. Der kan jo saa let slippe et eller andet lille Ord ud, naar Næbet er fugtet, som saa en Spionerer kan snappe op og bringe En i Fortræd for. Og derfor bliver Folk hjemme hos dem selv, eller kanske de laver hemmelige Selskaber og gedulgte Foreninger . . . Og skal det maaske være bedre! De skal se, inden vi veed et Ord af det, saa har vi det ligesom derovre i Rusland disseherre Nillehister og Dynamitter.“

„Tror De?“ spurgte Reinald livlig.

Værten undersøgte atter sin Gæst med et forsigtigt Blik. Derpaa klippede han et Par Gange med det ene Øjelaag og sagde i hemmelighedsfuld Tone:

„Man skal ingenting forsværge i disseherre Tider. Kanske spørges der nyt, før nogen tænker det."

„Hvad mener De?"

„Hm! . . . Jeg si'er ingenting," sagde han og saae ud i Stuen.

Men lidt efter vendte han sig alligevel over mod Reinald og lagde Haanden fortroligt paa hans Arm.

„De kan vel tie?"

„Jeg? . . . Ja vist."

„Saa skal De høre. Her oppe paa anden Sal bor en af Førerne . . . for Oppositionen, forstaar sig — —"

„Her i Huset?"

„Paa anden Sal, ja . . . De kan være overforvisset om, at der er noget i Gære deroppe. Der har været et Rend op og ner ad Trapperne i den sidste Tid! Og de har tisket og hvisket og stukket Hovederne sammen, saasnart de kom ud paa Gaden. Forleden — men ikke mine Ord igen! — forleden var der et helt Møde, vist en hel Snes, — Damer ogsaa — naturligvis! De kan være stødt paa, *der* har Tingene været til Bedrøftelse! For *der* har Politiet pænt maattet holde Næsen hjemme i Futteralet; ikke sandt? . . . Naa! Jeg siger bare, dem om det! jeg blander mig aldrig i de Dele, som ikke kommer mig ved. For jeg er nu hverken Nillehist eller Nilleher og mener som saa, at baade den ene og den anden kan være lige gode hver for sig med de Meninger, som de nu engang har, — ikke sandt? Har jeg ikke Ret . . . Skal det være en Bajer til?"

„Nej Tak," sagde Reinald og rejste sig.

„En lille Knude?"

„Nej Tak! . . . Hvor meget har jeg at betale?"

„Toogfyrre Øre."

Han talte Pengene op — hans magre Fingre skælvede — bød Farvel og forlod Kælderen.

Da han stod ude paa Gaden, saae han sig først forsigtigt omkring. Derpaa gik han ind gennem Porten og steg hurtigt op

ad Trapperne. Paa anden Sal fandt han en stor Navneplade af Messing paa Døren. Han genkendte Navnet, som han ofte havde set i Aviserne, og ringede sagte paa. En Pige lukkede op og saae mistænksomt op og ned ad ham.

Om Herren var hjemme?

Nej — jo — men han var ikke til at faa i Tale idag. Han skulde bort og var ved at klæde sig paa. Men imorgen Formiddag var han at træffe paa sit Kontor.

Ja — men han vilde meget gærne tale med ham endnu i Aften.

Om det da ikke var noget, som hun kunde sige ham, — for i Øjeblikket var han optaget.

Nej, han maatte nødvendigvis tale med ham selv.

Hun satte et fortrædeligt Ansigt op og gik bort efter forinden at have kastet et Blik op paa Frakkerne og Kaaberne, der hang paa Knagerækken.

Da hun kom tilbage, bad hun ham myndigt om at tørre sig godt af paa Maatten, hvorpaa hun viste ham ind i et stort, smukt og fint møbleret Værelse med Tæpper, Fløjlslænestole, Kobbere og kostbare Malerier — alt hvilende i et dæmpet Skær fra en rødt besløret Maaneskinslampe, der hang under Loftet. I den ene Væg var der en Portiere, og gennem denne indtraadte en midaldrende, blond og fyldig Herre med en stor Knebelsbart, sort Kjole, hvidt Atlaskes Slips, crêmegule Handsker og en stor Rose i Knaphullet.

„De ønsker at tale med mig?"

„Ja."

„Ah! . . . Nu ser jeg! Det er angaaende disse Kotillons. Naa — har De saa faaet Buketter og Sløjfer lidt smagfuldt arrangeret?"

„Nej — jeg er rejsende."

„Hvorledes?" — den blonde Herre fik sin Lorgnet frem. — „Tør jeg da bede Dem være af den Venlighed at fatte Dem i Korthed. Min Vogn holder i Porten, og jeg maa nødvendigvis bort."

Reinald, der var bleg af Spænding, gav sig med naiv Om-

stændelighed til at gøre Rede for sin Nærværelse. Han begyndte med sit Ungdomsliv, med Fælledmøderne og Bortrejsen, fortalte om, hvorledes han først denne Aften var kommen herned fra Norge, hvor han de sidste Aar havde opholdt sig, hvorledes han deroppefra havde fulgt Stridens Gang og nu var kommen herned for at tilbyde „Sagen" sin Tjeneste.

Der lagde sig et opklarende Smil under den store blonde Knebelsbart og i de lyse Øjne, der i Begyndelsen havde hvilet utaalmodigt paa den besynderlig udseende Fremmede og mistænksomt betragtet ham lige oppe fra den store, viltre Haarmanke ned til de udtraadte, tilsølede Sko. Reinalds Beretning bevægede ham, og han gik hen imod ham og rakte ham ganske rørt sin Haand.

„Hvad De her fortæller mig, fornøjer mig mere end jeg kan sige Dem, — fornøjer mig mere, end De maaske vil kunne forstaa. Jeg ønsker Dem hjærtelig velkommen! Tro mig, det gør os alle godt og styrker os i vore Bestræbelser at møde et saa smukt Bevis paa sand og opofrende Frihedskærlighed . . . Morsomt nok gik jeg netop i samme Øjeblik, som De kom, og søgte en passende Begyndelse til den Tale, som man har vist mig den Ære at anmode mig om at holde i Aften. I Sandhed — dersom De vil give mig Tilladelse til at omtale Deres heltemodige Ankomst hertil, er jeg overbevist om, at det vil vække almindelig Tilslutning. Thi — sandelig! — det er, som De siger, vi har Krig her i Landet — Krig paa Kniven! Men netop derfor er det smukt, ja stolt af hver den, der uden Tøven møder under Fanen i Farens Stund . . . Endnu engang: Hjærtelig velkommen. Vær forvisset om, at vi ikke skatter Deres Deltagelse ringe."

Han rystede atter hans Haand med oprigtig Varme.

Men Reinald, som herved fik Mod, saae sig nu omkring og spurgte hviskende:

„Der er vel ingen, der kan høre os her?"

„Høre os? . . . Nej, det tror jeg ikke. Men hvorfor . . .?"

„Jo . . . jeg vilde nemlig . . . vilde gærne endnu i Aften vide, hvortil De vil bruge mig."

„Bruge Dem? . . . Ja, hvorledes mener De egentlig, kære Ven? Saadan bestemtere at angive . . .“

„De kan ganske byde over mig. Jeg er parat til alt!“

„Parat? Hvorledes? . . . Jeg forstaar Dem ikke rigtigt.“

„De kan trygt forlade Dem paa mig, Herre. De kan stole paa min Mund. Jeg veed det godt . . . De har haft et Møde heroppe . . . forleden Dag . . .“

„Ja, ganske rigtigt — Arrangements-Komiteen var samlet hos mig i Anledning af Festen i Aften . . . Men hvorledes — i hvilken Forbindelse havde De tænkt Dem, at De — —?“

„De behøver ikke at være bange for mig. Som jeg sa'e Dem, Herre: Jeg har tiet før idag. Sæt mig til hvilken Post, De vil. Jeg ta'er enhver som helst paa mig, om det saa er — ham selv. Jeg har en gammel Regning at afgøre her, skal jeg nemlig sige Dem.“

„Men hvad er det, den Mand staar *der* og siger?“ udbrød med eet den blonde og veg uvilkaarlig et Skridt tilbage mod Skrivebordet. Stiv af Forfærdelse stirrede han paa denne blege, dirrende Skikkelse, paa disse to smaa kulsorte Øjne, der glødede ham imøde over de mørke Skægstubbe. „Hvad er det, De siger? Hvad er det, De vil? . . . Er De fra Sans og Samling, Mand? Vil De . . .? Kommer De her for . . .?“

„Nej, nej, nej, undskyld! —“ afbrød han sig selv med en lille stakaandet Latter og udstrakte beroligende Haanden ved at se den forbløffende Virkning, hans Udbrud havde haft paa den fremmede. „Jeg blev virkelig ganske . . . Jeg troede, ved Gud, et Øjeblik, at De . . . Naa, tilgiv mig. Sagen er den . . . i disse Tider, hvor stærke Tanker saa naturligt indfinder sig . . .“

Og da han nu igen var kommen i Ligevægt, gav han sig til at spasere talende frem og tilbage over Gulvtæppet med livfulde Haandbevægelser, som om han øvede sig paa et Foredrag:

„Som sagt, — vi vil sætte megen Pris paa at vide Dem i vore Rækker. I Tider som disse har Landet Brug for enhver af sine grundlovstro Sønner. Og nu maa alle sandhedskærlige Mænd for Alvor slutte sig ubrydeligt sammen, alle de, der ved

dyrebare Baand — Fædrelandskærlighedens og Frihedsideernes Baand — uløseligt hører sammen. Situationen er jo givet. Vi lever for Øjeblikket paa bar Bund. Der er begaaet et Grundlovsbrud — et klart og utvetydigt Grundlovsbrud! Men vi ville føre Kampen med Lovlighedens Vaaben, der vil, der maa, der *skal* sejre. Vi staar paa vor hellige Ret og paa Sandhedens Grund. Og i denne Kamp gør vi alle vor Pligt til det yderste. Ogsaa De — kære Ven! — vil med Ære udfylde Deres Plads i vore Rækker. Støt os efter bedste Ævne i vor Stræben paa den faste Grund. Meld Dem ind i vor Vælgerforening, støt vore Blade, stil flittig til Møderne, giv Deres — om end nok saa ringe — Skærv til vore Fonds . . . . og De skal se: Sejren bliver dog engang vor!" —

Lidt efter tøflede Reinald ned ad Trapperne. Da han stod nede paa Gaden, rullede en Ekvipage ud af Porten.

Han saae længe efter den, og smilte smerteligt. —

Tro til Døden

Der laa — og ligger endnu — paa de nøgne Bakker udenfor Landsbyen Thorup en lille uanselig Halvgaard, der i sin Tid ejedes af en stræbsom, men fattig og svagelig Bondemand, Peder Brusgaard ved Navn, om hvem disse Linjer skal berette.

Gaarden var hverken særdeles gammel, affældig eller paa anden Maade uskøn; og alligevel hvilede der noget usædvanlig utiltrækkende over den, noget næsten uhyggeligt, hvilket maaske skrev sig fra den ganske simple Omstændighed, at Stuehuset mod Sædvane var mindre og laa lidt lavere end de øvrige Bygninger, og at Gaarden i det hele kun havde tre Længer, som tilmed ikke paa noget Punkt var sammenbyggede, saa at alle fire Verdenshjørners Vinde uhindret kunde blæse tværs ind igennem den; . . . maaske kom det tillige af den evige, forskelligartede Hoste, der Vinter og Sommer kunde høres ud derfra helt over til Landevejen, enten det nu var et af de mange Børn, der sad paa Stenflisen udenfor Døren og gluffede over sit Fedtebrød, eller det var et Fruentimmers Nysehosten inde fra Køkkenet, eller Peder Brusgaards egen hule, uafladelige Kræmten, naar han gik deroppe paa de stenede Bakker bag sine skindmagre og krogbenede Bæster.

Peder Brusgaard var en halvhundredaarig Mand af Middelhøjde. Han havde et magert Ansigt, fuldt af rødlige Skægstubbe,

et Par livlige, lyseblaa Øjne og et uregerligt Haar, der til hans egen Morskab bestandig faldt ham ned over Panden, hver Gang han hostede. Dertil havde han et Par ganske enestaaende Øren, med hvis usædvanlige Størrelse og Form han ofte selv drev Spøg, idet han for at more sine Børn rullede den flade Ørebrusk sammen som et Kræmmerhus og puttede Spidsen ind i Øregangen, for derpaa at lade den udfolde sig af sig selv med et lille Smæk. Naar fremmede talte til ham, smilte han regelmæssigt, saa et Par røde, svulne, saa godt som tandløse Gummer blottedes i hele deres Udstrækning, hvorpaa han med en pudsig, ganske lidt vemodig Mine rystede paa Hovedet og pegede paa sit Øre for at tilkendegive, at han var „tykhørende". Kun naar man næsten raabte ham ind i Hovedet, kunde man gøre sig forstaaelig for ham; men da smilte og nikkede han ogsaa taknemmelig.

Ingen, der saae denne uforanderlig smilende og tilsyneladende saa velfornøjede lille Mand, hvis Frejdighed og Humør hverken Fattigdom, dagligt Slæb eller allehaande Modgang, ja end ikke hans eget haabløst undergravede Helbred havde formaaet at kue . . . . ingen skulde ane, at der i dette Menneske skjulte sig en Fanatiker af dybeste Vand, en politisk uforsonlig, i Sammenligning med hvem endog Egnens navnkundige og af Modstanderne saa frygtede Folkehøjskolelærer Sven Lavesen var et fromt Lam, endda denne bar et Skæg som en Asathor og rynkede Brynene som en Bersærk, hver Gang han hørte en Højremands Navn blive nævnet i hans Nærhed.

Peder Brusgaard brugte slet ikke at rynke sine Bryn. I Modsætning til de fleste af Meningsfællerne blandt Bønderne inde i Thorup By, der ved alle Lejligheder maatte give deres Harme Luft i kraftige Ord og Trusler, gik han paa tunghørige Folks Vis stilfærdig omkring ligesom i en Verden for sig selv og gemte sine Følelser under et halvt barnligt Skælmeri, der bragte adskillige paa den Tro, at han egentlig ikke mente det alvorligt med „Sagen".

Efter Udstedelsen af det første Provisorium, da man der i Egnen havde bestemt sig til at byde Regeringen Trods ved en al-

mindelig Skattenægtelse, var Peder Brusgaard ikke desmindre den eneste i hele Sognet, der, da det kom til Stykket, gennemførte sin Protest, — og det endskønt han havde baade Kreditkassens og adskillige andre Prioritetshaveres Trusler hængende som lynsvangre Tordenskyer over sit Hoved. Og kort Tid efter, da der over hele Landet blev foranstaltet en Indsamling til Fordel for en af Demokratiets ledende Mænd, der højtideligholdt sit 25 Aars Jubilæum som Sandhedsvidne, havde han tre Aftner i Træk stjaalet sig bag om Byen hen til en Hønsekræmmer paa Marken med en halv Tønde Sæd paa sin svage Ryg og derpaa i Hemmelighed sendt de indvundne Penge ind til Komiteen, for at ingen — navnlig ingen af hans Kreditorer og ikke heller hans egen Kone — skulde faa noget at vide derom. Hans Ane-Marie var nemlig nok en brav Venstrekvinde, der ønskede alle Højremænd alt ondt, men hun kunde alligevel ikke tilgive sin Mand, at han saa letsindigt satte hele Familjens Ve og Vel paa Spil ved sin Genstridighed.

Forøvrigt levede Peder Brusgaard temmelig upaaagtet endog af Meningsfællerne inde i Byen. Selv den omtalte Skattenægtelse vakte ikke videre Opmærksomhed, idet de fleste mente, at det vel havde haft en anden — mere nærliggende — Grund, naar netop *han* havde ladet det gaa til Kendelse og Udpantning. Og Peder Brusgaard selv havde altid haft altfor ringe Tanker om sin Person til, at han nogensinde kunde tænke paa at spille en Rolle i Egnens politiske Liv, endskønt han havde været blandt de allerførste her, der var bleven grebet af den nye Bevægelse, og i Begyndelsen havde maattet døje baade Haan og Forfølgelse for sin Overbevisning. Men han var stolt nok af at være menig Soldat i den store Vælgerhær, og hans Tillid til Førerne var ubegrænset. Hjemme i sin tarvelige Dagligstue havde han det bekendte Billede af Demokratiets fem Heroer hængende i Glas og Ramme over Sofaen. Det var de blaa Kalkvægges eneste Prydelse, og hver Gang han førte en fremmed derind, pegede han med sit skælmsagtige Smil op paa Billedet og gav sig ivrigt til at fortælle om disse Mænd, som han fremfor nogen elskede.

Han havde i sin trofaste Hukommelse bevaret aargamle Udtalelser af dem alle og gjorde sig idelig en Fornøjelse af at citere dem. Han var fortrolig med deres Stilling til ethvert større Spørgsmaal og huskede — som det ofte syntes — bedre end vedkommende selv deres Afstemninger i enhver betydningsfuld Sag lige fra deres Indtrædelse i Rigsdagen. Den ene af dem havde en Gang ved et Vælgermøde trykket hans Haand og sagt: „Naa saa det er Peder Brusgaard" — akkurat som om de havde været gamle Bekendte. Og aldrig kunde han mindes dette uden næsten at faa Taarer i Øjnene.

Tilsidst fremtog han regelmæssig af Bordskuffen et andet Billede, et mindre, almindeligt Fotografi, som han først omhyggeligt afpudsede med sin Albu og derpaa rakte sin Gæst. Det var et Billede af Kresens gamle Folketingskandidat, Møller Madsen, om hvem Egnens Opposition nu i Løbet af tyve Aar havde samlet sig paa Valgdagen uden dog endnu at have haft Held til at sætte hans Valg igennem. Det var en lille, tykladen Bondemand med et ganske udtryksløst Ansigt, og i Virkeligheden hævede han sig heller ikke paa nogen Maade op over Jævnmaalet. Men overalt i Egnen saae man dette Billede, og allevegne hørte man Møller Madsens Navn nævne med en Stolthed og Tillid, der voksede, efterhaanden som Udsigten til hans endelige Valgsejr forøgedes.

Thi langsomt og støt havde Demokratiet vundet Fodfæste i denne Kres, over hvilken tætliggende Herregaarde havde lagt deres døde Haand. Og ingen kunde bedre end Peder Brusgaard fortælle om den tyve Aar lange Kamp, der var ført her. Han huskede Dag og Dato for hver Træfning, der var leveret; og — trods Smilet i hans Ansigt — var der heller næppe nogen, der saa dybt som han havde følt Nederlagenes Bitterhed.

„Men *næste* Gang ta'er vi Kresen!" sagde han altid fortrøstningsfuld, og hans Øjne formelig lyste derved. „De skal se, saa vipper vi Greven! . . . . Saa vipper vi ham! . . . . Ha! ha!"

Og med eet forstod man, hvad det var for et Haab, der havde baaret denne af Slid og Armod, ja selv af Døden mær-

kede Mand op over al Livets Elendighed. Hans indfaldne Ansigt skinnede, mens han triumferende blev ved at gentage:

„De skal se! . . . Næste Gang ta'er vi Kresen! Saa vipper vi Greven! . . . Saa vipper vi ham . . . ha! ha! . . . saa han aldrig skal rejse sig mere!" —

Det blev en Dag midt i Vinterens Hjærte, at denne „næste Gang" oprandt. Man havde længe ventet Folketingets Opløsning og ogsaa fra begge Sider i Hemmelighed forberedt sig derpaa. Men alligevel kom den nu som et Tordenslag over alle, saa voldsomt havde de sidste Ugers Debat i Tinget drevet Spændingen i Vejret.

Der blev en uhyre Bevægelse hele Landet over, og i denne Kres maaske mere end nogetsteds. Alle følte, at nu stod det afgørende Slag for Døren; at denne Gang skulde Kræfterne for Alvor vejes. Paa begge Sider blev der arbejdet og agiteret af yderste Ævne. Men skønt navnlig Herregaardene og Egnens Proprietærer uden Skaansel benyttede sig af deres Magt over Husmænd og fattige Fæstere, saae det alligevel ud til, at Demokratiet endelig denne Gang skulde bære Sejren hjem — efter en saadan Maalestok havde Statskup'et drevet Tropper over i dets Rækker.

Saa optaget var Folk i Thorup By af alt dette, at man næppe havde Sans for en uhyggelig Begivenhed, der netop i de samme Dage var forefalden ude mellem Bakkerne paa den ligesom af Skæbnen forfulgte Brusgaard. Peder Brusgaard var en Morgen gaaet ud for at skære Rør paa en Mose, som laa næsten en Fjerdingvej borte fra hans Gaardlod. Da han endnu om Eftermiddagen ikke var kommen tilbage, havde Ane-Marie sendt sin ældste, halvvoksne Søn derud for at se efter ham, og denne havde da fundet ham liggende næsegrus og ligesom livløs i en stor Blodpøl paa Isen mellem Rørene. Drengen havde straks givet sig til at skrige, og ved tililende Folks Hjælp var den døende bleven baaret hjem og Lægen hentet.

I flere Dage laa han bevidstløs hen uden at tale; og da han endelig igen kom til sig selv, fik han et nyt Anfald, der tog

hans sidste Kræfter. Doktoren lagde ikke Skjul paa, at der næppe længer var noget Haab. Alt, hvad der nu stod i hans Magt, var at gøre den syges sidste Dage saa lette og lidelsesfrie som muligt.

For Peder Brusgaard selv kom dette ikke overraskende. Hans Fader var i sin Tid død i netop samme unge Alder; og det var altid bleven ham spaaet, at han i denne Henseende skulde dele Faderens Skæbne. Dette vilde nu — regnede han ud — komme til at stemme næsten paa Dag. Det faldt ham ikke ind at beklage sig derover. Han var vant til at finde sig i Skæbnens Tilskikkelser uden at kny. Han havde nu blot et eneste Ønske tilbage, — dette nemlig, at det maatte blive ham forundt at leve Valgdagen over, for at han kunde blive Vidne til Sejren, som nu endelig vilde blive den hellige Sag til Del.

Et Par Dage forinden Valget blev da Doktoren kaldet til Brusgaard i en for ham uventet Anledning.

Det var en graa, trist og taaget Tøvejrsdag, og skønt Klokken ikke var mere end tre om Eftermiddagen, var der allerede tændt Lys inde hos den syge. Lyset stod paa et rødmalet Stolesæde mellem Medicinflasker sg Pilleæsker ved Hovedgærdet af den store, høje Ægteseng, i hvilken Peder Brusgaard laa udstrakt paa Ryggen, med de lange, tunge Arme over Dynen og en lille Fjerpose under Nakken. Han var bleven meget forandret, næsten ukendelig paa Grund af de stive, omtrent tommelange Skægstubbe, der under Sygelejet havde faaet Lov til at vokse frem, og som gav det gulblege Ansigt et endnu mere udtæret og uhyggeligt Udseende.

Bag Fodenden af Sengen stod Ane-Marie og saae haabløst paa ham. Hun var et højt Fruentimmer med en lang Næse og et Par store, rødrandede Øjne, der altid stod fulde af Vand. Til hendes Skørter klyngede sig en lille lyslokket Pige paa tre-fire Aar, der nysgerrigt betragtede Faderen og de mange Medicinflasker paa Stolesædet, idet hun forsigtig løftede sig op paa Tærne og kiggede over Sengekarmen.

Doktoren havde taget Plads paa en Stol ved Siden af Sengen, med Ansigtet vendt imod den syge. Det var Ane-Marie, der

havde sendt Bud efter ham, fordi Peder Brusgaard havde ladet sig forlyde med, at han agtede at tage til Byen paa Valgdagen for at afgive sin Stemme. Ane-Marie havde tilfældigt hørt ham tale derom til en Nabo, der var kommen for at se til ham, og trods alle hendes Forestillinger og Bønner havde han ikke været at formaa til at opgive sit Forsæt.

Doktoren havde i Begyndelsen ikke villet tro, at det forholdt sig rigtigt; men da han nu af den syges egen Mund fik Bekræftelse paa Sagen, plantede han sine Hænder i Siden og stirrede paa ham med en Blanding af Ophidselse og Forfærdelse.

Peder Brusgaard, der havde ventet dette, blev liggende ganske rolig og modtog uden at forandre en Mine den Strøm af Bebrejdelser, som Lægen øste ud over ham. Først da Doktoren endelig standsede, drejede han Øjnene hen imod ham og sagde svagt og klangløst, men med et lille Smil, hvori der endnu laa som en Mindelse af hans gamle Skælmeri:

„Ja, se . . . . det si'er De nu altsammen kun, fordi De er Højremand, Doktor."

„Hvad for noget? . . . . Hvor tør De vove —"

„Ja, ja, Doktor," vedblev han og smilte bestandig stærkere. „De mener naturligvis, at saa bliver det allenfals een Stemme mindre for vos, naar jeg ikke kommer med . . . . Jo, jo, den er ligegodt fint nok regnet ud. Og det kan jo ogsaa være saa meget rigtigt fra Deres Side set. Jeg vilde saamænd gøre ligedan, om jeg var i Deres Klæder! Men vi ta'er jer nu ligegodt denne Gang, Doktor! Det nytter jer ikke noget, hvad I saa gør. Vi vipper ligegodt Greven! De skal faa at se . . . vi vipper ham denne Gang, om saa — —"

Men nu blev Doktoren for Alvor vred.

„Hør, nu vil jeg sige Dem, Peder Brusgaard — den Slags Ting vil jeg ikke høre paa. Her staar sandelig anderledes alvorlige Sager for Døren end Højre og Venstre og saadan noget Visvas. De burde skamme Dem over at føre en saadan Tale i den Tilstand, hvori De befinder Dem. Det undrer mig, at De, som dog ellers er en fornuftig Mand, ikke selv kan indse det forargelige i, at De beskæftiger Dem med den Slags Ting nu,

da man dog skulde synes, De maatte have andre og vigtigere Ting at tænke paa. Men det vil jeg sige Dem, at dersom De ikke slaar denne Valghistorie af Hovedet — har man dog nogensinde hørt Magen til Galskab! — saa sætter jeg ikke en eneste Gang mere mine Fødder i Deres Hus. Jeg vil ikke paatage mig det mindste Ansvar, ifald De virkelig skulde tænke paa at fastholde en saa vanvittig Beslutning. Jeg haaber, De har forstaaet mig? . . . De veed, at jeg med Hensyn til den nøje Overholdelse af mine Forskrifter ikke er til at spøge med."

„Ja, hør dog, Per," faldt nu ogsaa Ane-Marie bønfaldende ind. „Hør dog efter, hvad Doktoren si'er. Du veed jo dog, at han er en skikkelig Mand, selv om han er højre."

„Jamen . . . Doktoren har jo selv sagt, at der er ikke noget at gøre ved mig mere. Og naar man nu alligevel skal herfra, saa kan man jo da egentlig ligegodt gøre sin Pligt forinden."

„Hvad har jeg sagt, — siger De. Jeg har ingenting sagt. Alle Mennesker skal dø, og for nogle sker dette før, for andre senere. Dette er saa Livets Gang. Men saa længe der er Liv, er der Haab; og ingen veed, hvor længe De ved passende Pleje og Ro endnu vil kunne leve. Men begaar De den Ubesindighed, som De har tænkt paa, saa vil De upaatvivleligt — det kan jeg indestaa Dem for — inden otte Dage ligge Lig."

„Ja, ja," sagde den syge og lukkede blot efter Lægens sidste Ord et Øjeblik Øjnene.

Saaledes blev han liggende, mens Doktoren tog sin Hat og udstedte de sidste Ordrer. Men enhver, der var fortrolig med det lille, stædige Træk om Peder Brusgaards Mundvige, vilde vide, at han ikke havde opgivet det mindste af sin Beslutning.

Kort efter at Doktorens Vogn var rullet ud af Gaarden, bankede en stilfærdig Haand paa Døren ind til Sygeværelset, og et Par Træsko blev draget sindigt af udenfor paa Murstensgulvet i Forstuen. Peder Brusgaard befandt sig ganske ene i hele Huset, saaledes som det ofte hændte ham i Løbet af Dagen, fordi enhver havde sit at skøtte udenom, som ikke kunde forsømmes. Ane-Marie var straks, saasnart Doktoren var taget bort, gaaet ud i Stalden for sammen med den ældste af Smaa-

pigerne at malke Køerne, der var begyndt at give Hals af Utaalmodighed. Den største, fjortenaarige, af Drengene, der havde overtaget Faderens Plads som Styrer af Gaardens Bedrift, var i Gang med at køre Gødning ud paa Bakkerne, mens de mindste af Børnene var sat i Arbejde med at muge inde hos den store Griseso og skaffe Smaakræet i Hus, inden det blev mørkt.

Udmattet af Doktorens Besøg var Peder Brusgaard faldet hen i en let Døs. Men idet Døren nu sagte aabnedes, vaagnede han, skønt han ikke havde hørt nogen Banken.

Den indtrædende var en lille, firskaaren Person med et brunt, glat kæmmet Haar og blanke, runde, røde Kinder, der halvt begravede Øjnene. Han hilste stille Godaften, anbragte sin Hue paa et Stolesæde, gik paa sine blaa Hosesokker over Gulvet hen til Kakkelovnen og snød Næsen, tørrede Fingrene af i sit Lommetørklæde og satte sig endelig paa Kanten af den Stol, som Doktoren nys havde forladt.

„Naa," sagde han derpaa kun halvhøjt, mens han mellem Knæene snoede Lommetørklædet om sine Fingre. „Han har nok været her — Doktoren."

Han var den Ven og Nabo, til hvem Peder Brusgaard først havde omtalt sin Plan; og nu gav denne sig til at fortælle ham alt, hvad Doktoren havde sagt, og endte med ogsaa overfor Vennen at gøre gældende, at naar man alligevel skulde dø, havde det mindre at sige, om dette skete nogle Dage før eller senere. Hvem vidste desuden, hvad Betydning det kunde have, at han mødte? Hvor ofte havde man ikke set, at bare een eneste Stemme havde gjort Udslaget? Og i ethvert Tilfælde: dersom alle tænkte, at deres ene Stemme ikke havde stort at sige, og derfor blev hjemme, hvordan skulde det vel saa gaa?

„Mener du ikke ogsaa det, Søren Hansen?"

Den sindige Nabo, der var en prøvet Venstremand af den gamle Skole og ligesom Peder Brusgaard en af de ældste Demokrater i Kresen, gav ham fuldkommen Medhold, og det blev nu aftalt, at Søren Hansen paa Valgdagens Morgen skulde komme derhen med et Par andre af Vennerne for at hjælpe Peder Brusgaard til Vogns og ledsage ham til Byen.

Da Sagen saaledes var bragt i Orden, rejste Naboen sig for at gaa. Men Peder Brusgaard vilde ikke lade ham slippe. Han maatte absolut høre det sidste nyt angaaende Stemningen og Valgforberedelserne.

Der var nu virkelig ogsaa adskilligt at berette. Blandt andet havde Folkehøjskolelærer Sven Lavesen ved Hjælp af et Par nærstaaende Venner søgt at rejse en Stemning i Kresen for sin Kandidatur, og for at undgaa al Splittelse havde Agitationskomiteen tilsidst sammenkaldt et Møde for Udsendinge fra alle Kresens Sogne, ved hvilket Møde den endelige og afgørende Bestemmelse om Kandidaten skulde tages. Det var imidlertid gaaet, som man havde ventet. Sven Lavesen havde høstet megen Ære og Tak for sit opofrende Arbejde i Demokratiets Tjeneste, men ved Afstemningen holdt man støt paa Kresens gamle Fører, og Møller Madsens Kandidatur blev slaaet fast med overvældende Majoritet.

Men foruden Sven Lavesen havde ogsaa andre forsøgt at vinde Stemningen her. Rygtet om det lyse Haab for en demokratisk Valgsejr i Kresen havde nemlig virket lokkende paa forskellige ærgerrige Hoveder, saa den efterhaanden var bleven et Valfartssted for politiske Eventyrere fra hele Landet. Endog en virkelig Justitsraad med hvidt Slips, Guldbriller og en lille, smilende Kirsebærmund dukkede en Dag — ganske som tilfældigt — op i Egnen og indfandt sig som Tilhører ved et af Møderne, trykkede nedladende alle omstaaendes Hænder, gav om Aftenen Punsch i Gæstgiveriet og gjorde den næste Dag sin Opvartning hos flere af Kresens formaaende Mænd for at vejre Muligheden for et Bid.

Ja, en skøn Dag havde der præsenteret sig en forløben Person af ganske sjofelt Udseende, en komplet Landstryger, der indlogerede sig paa Kroen som „Politiker Pedersen" og indvarslede til forskellige Møder rundt om i Kresen. Han var dog hurtigt bleven fortrolig med, at han var overflødig, og forsvandt efter et Par Dages Forløb ligesaa sporløst, som han var kommen. —

Til langt ud paa Aftenen sad Naboen og fortalte Peder Brus-

gaard om alt dette, og endda maatte han tilsidst forelæse ham af Avisen et langt Referat af en Tale, som en af Oppositionens Førere havde holdt ved et Valgmøde inde i Hovedstaden. — —

Endelig oprandt da den store, med saa megen Uro, Spænding, Frygt og Længsel imødesete Dag.

Tidlig om Morgenen indfandt efter Aftalen Peder Brusgaards Nabo sig hos ham sammen med to andre Venner for at føre ham bort. De fik ham med Besvær i nogle Klæder, der hang omkring ham som en Sæk, trillede ham ind i et Par Dækkener og et mange Alen langt Halsklæde og anbragte ham endelig paa Vognen i en stor Lammeskindspels, saa kun lige det øverste af det blege Ansigt kiggede frem. To af Mændene satte sig op hos ham, hver paa sin Side, for at holde ham om Ryggen, og Benene blev lagt op i en Fodpose foran paa Agebrættet, saa han kom til at hvile som i en Seng.

Han lignede mere et indhyllet Lig end et levende Menneske. Kun Øjnene havde Liv og skinnede som en Sejrherres i et Triumftog, da Vognen kørte ind igennem Thorup By, hvor alle Gaardportene var slaaet op og alle Folk paa Benene.

Det var det forunderligste Vintervejr, man kunde tænke sig. Ikke en Vind rørte sig, Himlen var blaa og hvidskyet som paa en Sommerdag, og Luften saa mild og lun, at man forbavsedes over, hvorfor ikke Lærkerne sang. Alle Vejene var fulde af Køretøjer. Og efterhaanden som disse naaede ud paa den brede, makadamiserede Amts-Chaussee, dannedes der et eneste, milelangt, uoverskueligt Vogntog, der først endte inde i den flagsmykkede Købstad langt borte i det fjærne.

Fra alle Venstrevognene lød Sang og muntre Hurraer; — man var ved godt Mod og sikker paa sin Sejr. Højrevognene derimod var let kendelige paa Passagerernes modfaldne Ansigter og sure Miner; — man havde tydeligt nok opgivet alt Haab og var forberedt paa Nederlaget. Overalt, hvor en Vogn søgte at bryde Rækken ved at køre udenom, rejste der sig fra Modstanderne et frygteligt Spektakel; man truede med Stokkene og skreg. Men hvor det var to Venstrevogne, der kom paa Siden

af hinanden, svingede man med Hattene og raabte Hurra, saa Hestene stejlede.

Hist og her saaes Herregaardenes store, tunge Materialvogne, der i Dagens Anledning ved Hjælp af et Par Brædder var omdannet til Char-a-bancs og stuvet fulde af Gaardenes Husmænd, Fæstere og fattige Indsiddere. Hver Vogn førtes af en stor, rødblussende Forvalter eller af en ungdommelig Underforvalter i grøn Jægerfrakke, der havde Plads foran hos den skæggede Herskabskusk og nu og da kastede et mønstrende Blik tilbage over sine Folk som over en Slavetransport. Enkelte af Mændene sad forknytte og saae ubevægeligt ned mod Vognbunden, som havde de ikke Mod til at løfte Øjnene. Men de fleste tog Sagen fra den gemytlige Side, sad med Hatten forsorent paaskøns og røg Cigarer. De vidste, at der ventede dem en glad Dag, naar de bare gjorde deres „Pligt". Og for at styrke deres Pligtfølelse havde Forvalterne allerede gentagne Gange ladet Brændevinsflasken gaa rundt imellem dem.

Inde i Købstaden, hvor Valghandlingen skulde foregaa, havde der siden den aarle Morgen hersket den livligste Bevægelse. Midt foran Raadhuset var Tribunen rejst med Vimpler og Granguirlander, og Byens to Politibetjente havde i strammeste Højtidsskrud vandret frem og tilbage paa Torvet, den ene med en hvid, den anden med en sort Pudelhund i Hælene. Rundt om i Borgernes Huse gik Fruer og unge Frøkener og skælvede af Angst. Og Husejerne lukkede personligt alle Bagdørene og Laagerne til deres Haver og Lemmene til deres Loft — for det Tilfælde, at Revolutionen virkelig skulde bryde løs. Kun deres Butiker aabnede de paa vid Gab for de indstrømmende Landboere, der nu i Løbet af mindre end en Time fra alle Kanter fyldte Gader og Gaarde og Beværtningslokaler indtil Trængsel.

Der blev et ubeskriveligt Røre. Ikke i Mands Minde havde man set en saadan Tilstrømning af Mennesker. Og mangen stræbsom Borgermand tænkte i sit stille Sind, at om ellers alt vilde gaa godt, skulde han i disse magre Tider ikke have noget imod, om Regeringen forordnede Valg til hver Lørdag. Bag et aabentstaaende Salsvindue i Hotel „Løven" havde Folkehøj-

skolelærer Sven Lavesen anbragt sin monumentale Skikkelse i en Kres af fortrolige Venner. Han saae bleg og ophidset ud. Men det var heller ingen særdeles varm Hyldest, der blev ham til Del af forbipasserende paa Gaden. Det var Møller Madsens Navn, der var paa alles Læber og i alles Tanker. Overalt i Mængden hørtes der: Mon han er kommen? Er der nogen, der har set ham? . . .

Pludselig hørtes stærke Hurraraab oppe i Gaden.

Det var Vognen med Peder Brusgaard, som arbejdede sig frem mellem den sammenpakkede Menneskemasse og modtoges med Jubel af en Samling Thorup-Bønder, der havde genkendt Hestene og fra disse sluttet sig til, hvem den store Bylt Klæder maatte indeholde. Men Peder Brusgaard selv hørte intet. Han var bleven saa afkræftet af den lange Køretur, at han laa bevidstløs i sine Venners Arme. Og da Vognen holdt i den flagsmykkede Beværtningsgaard, hvor han plejede at tage ind, maatte de straks bære ham under Tag og lægge ham ind paa en Himmelseng i et lille, mørkt Kammer bag ved Skænkestuerne.

I et Par Timer laa han her, mens alle efterhaanden forlod Beværtningen for at overvære Valghandlingen paa Torvet. Da han igen slog Øjnene op, var der tomt inde i Skænkestuerne, hvortil Døren stod halvt aaben. Kun en Pige puslede om derinde, samlede Glas og tørrede Bænke, og ved Vinduet stod den tykhovedede Vært — en forhenværende Gaardmand fra Thorup By — og dannede sig et Skøn over en Nævefuld Smaamønter, som han havde taget op af sin Bukselomme. Da han hørte, at Peder Brusgaard var vaagnet, stillede han sig op i Døren og spurgte, hvordan det gik.

„Jo. . . . jo Tak," sagde den syge med Anstrengelse og hostede et Par Gange tørt og svagt. „Men hvordan gaar det . . . derude?"

„Jo, den skær vistnok saa strygendes. De raaver da hvert Øjeblik, saa man kan høre det helt her ner."

„Ja, ja, Hans Andersen! Det er anderledes nu end i forrige Tider, den Gang I . . . kan du huske . . .?"

Han havde ikke længer Kræfter til at udtrykke sig. Han

havde villet hentyde til den Tid, da Højres Stilling i Kresen var saa grundmuret, at der aldrig ved Valgene vilde være bleven Tale om andet end almindelig Kaaring, i Fald ikke Byens samtlige Beværtningsdrivende regelmæssigt havde slaaet sig sammen og begæret skriftlig Afstemning for derved at holde Landboerne længere i Byen.

Værten, som godt forstod, hvor Peder Brusgaard vilde have været hen, rev sig grinende i Armen og sagde:

„Ja, hi! hi! . . . Det var den Gang, Peder Brusgaard! Nu gaar Ballonen ganske af sig selv!"

I det samme hørtes Trampet af mange Støvler ude paa Gaden og en Summen af Stemmer. Valghandlingen var til Ende. Døren blev revet op, og Folk strømmede ind for at faa en Hjærtestyrkning, inden Afstemningen skulde begynde.

Men der maatte være sket noget uventet; for gennem Døren kunde Peder Brusgaard se, hvorledes alle var ophidsede og røde i Hovedet af Sindsbevægelse.

Endelig kom et Par af Vennerne ind til hans Seng for at fortælle ham, hvad der var sket. Det var Sven Lavesen, der i sidste Øjeblik alligevel havde ladet sig opstille som Kandidat. Sagen var bleven holdt hemmelig af alle de indviede, saa der var næsten ingen, der havde anet det, før Valgkomiteens Formand oplæste hans Navn i Forbindelse med de halvtredsindstyve Stillere, han havde formaaet at samle omkring sig. I en lang Tale havde han derpaa anbefalet sig til Vælgernes Tillid. Han havde — sagde han — længe vægret sig ved dette Skridt; men efter de gentagne og stadig mere indtrængende Opfordringer, han fra saa mange Sider havde modtaget fra Folk, der ønskede sig repræsenteret af en Mand netop i hans Aand og med hans Livsanskuelse, havde han ikke længer turdet holde sig tilbage. Forøvrigt havde han ogsaa selv længe haft Fornemmelsen af, at det nu var unge, friske og *ædruelige* Kræfter, som det danske Demokrati især tiltrængte. Ordet „ædruelig", som han stærkt understregede, var møntet paa Møller Madsen, om hvem det nemlig var almindelig bekendt, at han undertiden snapsede lidt. Sven Lavesen føjede derfor ogsaa Totalafholdssagen

til sit Program og betonede i alvorlige Ord denne „Folkesags“ mægtige Betydning.

Peder Brusgaard vilde i Begyndelsen ikke tro paa, hvad man her fortalte ham. Men da nu ogsaa den sindige Søren Hansen kom ind og gentog Beretningen, blev han som ude af sig selv af Forargelse. Søren Hansen beroligede ham imidlertid med, at det hele ikke havde noget at betyde. Sven Lavesen havde slet ingen Stemning for sig, og Venstre var mødt saa mandstærkt, at Sejren var sikker.

Men nu maatte Peder Brusgaard op. Den skriftlige Afstemning var begyndt, og det galdt om at komme derhen i Tide. De to andre Venner kom nu til, og ved forenede Anstrengelser fik de Peder Brusgaard paa Benene og bragt ud paa Gaden.

Overalt, hvor de kom frem, vakte det ejendommelige Optrin den største Opmærksomhed. Mange af Bønderne, der stod paa Fortovene og røg Tobak, raabte opmuntrende Bravo og hilste ved at svinge med Piberne. Men Gadedrengene hujede og peb. Og en Reporter fra Byens Stiftsavis, der fartede om mellem Menneskemassen med sin Notitsbog, lavede paa staaende Fod et lille humoristisk „Pluk“ om opgravede Lig, som Venstre havde ført til Valgurnerne.

Henne ved Valgbordet saae ogsaa Listeføreren maabende op fra sin Bog og spurgte:

„Er *det* ogsaa et rigtigt Menneske?“

„Ja, det er Peder Brusgaard,“ svarede Søren Hansen troskyldigt.

„Ja, det nytter ikke noget . . . Manden skal selv svare. Her hjælper det ikke at møde med Goldamme.“

Men nu vilde Uheldet, at Peder Brusgaard af Bevægelse, Spænding og Udmattelse ikke mægtede at aabne Munden. Ogsaa Øjnene faldt til, og han sank sammen i sine Venners Arme.

„Hvad Pokker! Manden er jo død! . . . Kommer I her slæbende med døde Vælgere!“

Dette Raab af Listeføreren vakte ham igen, saa han netop kunde fremstamme sit Navn.

„Hvem stemmer De paa?“

Ogsaa Møller Madsens Navn fik han nævnet. Men hermed var ogsaa hans Kræfter udtømte. Han blev ført tilbage til det lille Kammer bag Beværtningens Skænkestuer, og Vennerne lagde ham op i Sengen, hvor han øjeblikkelig paany faldt hen i tung Feber-Døs.

Hvor længe han havde ligget saaledes, vidste han ikke selv, da han pludselig blev vækket af et frygteligt Spektakel inde fra Stuerne. Han forstod straks, at det maatte være Valget, der nu var afgjort, og hans Hjærte bankede saa voldsomt, at han næsten mistede sit Vejr.

I det samme aabnedes Døren, og Søren Hansen kom styrtende ind.

„Er det forbi?" raabte den syge, idet han snappede efter Luft, og rejste sig pludselig ved egen Hjælp halvt op i Sengen.

Men han behøvede ikke at spørge mere. Den ellers saa sindige og sagtmodige Vens Ansigt var ganske fordrejet af grædefærdig Ophidselse. Højre havde sejret — med et Overtal af Stemmer ikke en Gang halvt saa stort som det Antal, Sven Lavesen havde formaaet at berøve sit Parti. Højre 1312, Møller Madsen 1250, Sven Lavesen 164.

„Er det sandt?" hviskede Peder Brusgaard og saae forstyrret paa sin Ven.

I det samme foer de begge sammen ved Lyden af Horn, Sang og øredøvende Hurraer ude fra Gaden. Det var det sejrende Parti, der med Faner og klingende Spil førte deres Kandidat i Triumftog til en Fest, der i Hast var bleven arrangeret i Klubsalen. Alle Borgernes Damer var nu kommen til Vinduerne, viftede med Lommetørklæder og tilkastede Blomster. Hattene svingedes, Musiken skingrede og alle næsten skreg de i taktfast Jubel:

Og den har *Venstre* haanet
og traadt den under Fod.

Peder Brusgaard havde ikke rørt sig. Først da Toget var draget helt forbi og kun Sejrsfanfarerne fra Hornene hørtes om Hjørnet, stammede han hæst og lavt:

„Lad os komme hjem, Søren Hansen.“ —

Tre Dage derefter lukkede Ane-Marie sin Husbonds Øjne i den store Ægteseng paa Brusgaard. Han havde i disse tre Døgn ligget ganske ubevægelig uden at mæle et Ord. Men i Døden havde han famlet efter hendes Haand og set paa hende med et Blik, som om han vilde bede hende om Tilgivelse.

Et Offer

Det var en Dag i Begyndelsen af Sommeren — naa, hvorfor ikke sige det straks: det var den 5te Juni, selve Grundlovsdagen. Saa veed dog ethvert Barn, at paa den Dag hænger Himlen fra Morgenstunden som en Kulrøg ned over det festsmykkede Land, over den lysegrønne Skov, over de sørgmodigt vajende Dannebrogsflag, over Festpladsernes granomvundne Talerstole og hvide Beværtningstelte, — — indtil akkurat det Øjeblik, da Borgerne samler sig paa Torvet for at drage i Procession ud til Festpladsen. Da lyser det med eet i Mørket over deres Hoveder, Himlen løfter sig, og netop i det Øjeblik, da Festkomiteens Formand hæver sin Stok og Processionen sætter sig i Bevægelse, bryder Solen frem mellem de vigende Skyer og faar alle de mange nystrøgne Cylinderhatte til at straale, og skinner ned paa Bannernes forgyldte Spyd, paa Musikens blanke Messinginstrumenter, paa Borgmesterens guldtressede Kasket og Politibetjentens røde Næse, paa hele den mylrende og trykkende Sværm, der fylder Gaden, efterhaanden som Optoget skrider frem, paa Madammer, der raser, paa Barnevogne, der vælter, paa Hunde, der hyler, og unge Piger, der hviner, naar de nappes i Benene . . . alt mens Lyset faar mere og mere Magt og som den sejrende Friheds Symbol jager alle Regnnattens lede Skytrolde ud over Himmelranden.

I den lille Fjordkøbstad havde der hele Dagen hersket det festligste Røre. Allerede fra den tidlige Morgen havde patriotisk pyntede Børn vist sig paa Gaden, Smaapiger i hvide Kjoler med røde Livbaand, Drenge i nyvasket Kadettøj med et eller andet krigerisk Attribut, et malet Papskjold, en Husar-Chacot eller blot et Dannebrogsflag. Fra Kvist til Kælder havde alle Slags Hoveder strakt sig ud af Vinduerne og med bekymrede Miner kigget op paa den mørke Skyhimmel, der laa som en tung Dyne ned over Tagene. Men i Tillid til Traditionen om „Grundlovsvejret" havde Byens Beværtere alligevel kørt Læs paa Læs af Teltinventar og Proviant ud i det grønne, hvor Festerne skulde holdes.

Ved Middagstid blev alle Butikerne lukkede, og lidt efter begyndte Gaderne saa smaat at bølge af to forskellige Menneskestrømme, af hvilke den ene — og gennemgaaende velklædte — bevægede sig hen imod Byens skyggefulde Lystanlæg, der var bleven Regeringspartiet overladt til Festplads, medens den anden og mere broget sammensatte drog ud til en aaben Mark en halv Mils Vej fra Byen, hvor dennes Demokrater skulde højtideligholde Dagen i Forening med Omegnens Bønder.

Inde i den trange „Møllerslippe" — helt henne i dens lukkede Ende — i en Kælder, til hvilken man naaede ned gennem en Hals saa dyb og mørk som en Brønd, med Fare for at brække Benene paa en stejl Stentrappes smalle Trin og rende Panden mod Spidsen af en rødmalet Støvle, der hang som Skilt over Indgangen — hernede havde ogsaa Skomager Holleufer kastet sit Skødskind og forladt den trebenede Træstol, hvorfra han den hele Formiddag hvert Kvarter havde strakt sig frem og med Nakken mod Gulvet kigget op til de truende Skyer. Nu stod han ved Væggen i en af Ugens Sved gulnet Skjorte, i et Par gamle bagflikkede Benklæder med nedhængende Bukseseler, ifærd med at barbere sig foran et lille Spejl, der foruden hans indsæbede Hageparti gengav et Stykke af det brunplettede Loft, Knæet af et Kakkelovnsrør, Hjørnet af en Sengehimmel og en til Tørring ophængt Ble. Over Ryggen af en Stol ved Siden af ham var henlagt en omhyggelig afbørstet brun Skødefrakke med sorte

Kantebaand, en lysblomstret Sirtsesvest, et sort Bændelslips og en nystrøgen Krave saa stiv som et Blikskjold.

Det halvmørke Kælderrum, der paa een Gang tjente til Værksted, Dagligstue, Køkken og Sovekammer, var som altid opfyldt af en blandet Stank af Læder, Mug, Tørverøg, Stegeos og Menneskeuddunstninger. Folk, der kom herned, naar Madam Holleufer stegte Middagsflæsket, følte det formelig sortne for Øjnene; — og dog havde Skomager Holleufer henlevet snart tyve Aar i disse Omgivelser, uden at det havde tæret synderlig paa hans Livskraft. Herpaa tydede i hvert Fald det Mylr af rødhaarede og fregnede Børn i alle Aldre, der i fattige Klæder og med snavsede Næser vältede sig omkring overalt paa Gulvet, paa Stolene, i Sengen og rundt om Skørterne paa deres allerede igen højt frugtsommelige Moder, der stod og uddelte Fedtebrød inde i en halvrund, kun af Komfurskæret oplyst Grotte i den ene Mur, hvorfra der gik en Dør op til Gaardspladsen, og som skulde forestille Køkken.

Der var i Stuen en Brølen og Snadren, saa man ikke kunde høre Ørenlyd. Men Skomager Holleufer anfægtedes ikke det mindste deraf. Han havde gennem Aaringer saaledes vænnet sig til Spektaklet, at han slet ikke hørte det; og desuden var han altfor optaget af en stor Beslutning, som denne Festdag havde modnet hos ham. Selv da et af Børnene med et Svineskrig vältede ned af Natpotten, saa dennes Indhold flød hen ad Gulvet, vendte han sig ikke om eller blandede sig i, at Konen i den Anledning foer ophidset frem og uddelte et Par Lussinger i Flæng, forinden hun satte det forulykkede Barn tilbage paa dets Plads, hvor det da igen beroliget tog fat paa sit Fedtebrød.

Madam Holleufer havde lige fra Morgenstunden været i det frygteligste Humør. Hun var en lille mager Skabning med et brunskjoldet og surmulende Ansigt og en vraltende Gang, som hendes nuværende Tilstand ikke gjorde yndefuldere. Hun havde hele Dagen ikke været til at slaa et Ord af; og i den sidste halve Time havde hun staaet derinde i sin Køkkengrotte og sendt det ene vredladne, næsten hadefulde Blik efter det andet hen paa sin Mand, der stod *der* saa ganske ligegyldig for alt,

hvad der foregik omkring ham, og under Barberingen skar Grimacer til sig selv inde i Spejlet, løftede de buskede Bryn, trak den store røde Næse i Vejret eller udspilede med Tungen snart den ene, snart den anden Kind, som om han var Bajads, der indøvede sig i en Rolle.

Naa, — Madam Holleufer havde i Virkeligheden heller ikke meget at glæde sig til. Hun vidste af mange Aars bitter Erfaring, hvad denne Dag vilde bringe af Skam over hende og Børnene. Hun vidste, at om lidt vilde den halte Skrædder Ziegler og den tykke Bagersvend Mikkelsen komme herned for at trække afsted med hendes Mand, hvem hun da ikke vilde gense, før han ud paa Natten vendte fuld hjem efter at have gjort Skandale ude paa Festpladsen ved at staa op paa Tribunen og holde Tale. En hujende og skrigende Sværm af Læredrenge vilde følge ham lige til Kælderdøren, hvorfra han endnu vilde tale det sidste Ord til „Folket"; og hele Resten af Natten vilde de blive forulæmpede af Mennesker, der bankede paa Ruderne og raabte alle Slags stygge Ting ned til dem. Jo, hun havde Grund til at være lystig paa Grundlovsdagen!

„Saa det er virkelig dit Alvor, Holleufer! Du vil igen derud?" spurgte hun endelig henne fra sin Grotte.

Holleufer slap Næsetippen, som han netop havde løftet lidt, og vendte sig imod hende. Et Øjeblik betragtede han hende tavst, mens et hemmelighedsfuldt Smil bredte sig i hans Ansigt. Derpaa sagde han med pludselig Højtidelighed, idet han opløftede Barberkniven:

„Vær rolig, min Tulle! Du vil idag erfare noget, som du ikke har drømt om. Jeg har noget at betro dig, skal jeg sige dig — — men Taalmodighed! — Et Øjebliks Taalmodighed, min Tulle!"

Hver Gang i de senere Aar, naar Grundlovsdagen nærmede sig, havde Madam Holleufer søgt baade ved blide og vrede Ord at overtale sin Mand til at holde sig borte fra Festlighederne og havde forestillet ham, hvorledes han *der* blot var til Latter for

alle Folk og bragte Skam og Spot over hele Familjen. Regelmæssigt havde hun understøttet saavel sine Trusler som sine Bønner med Løftet om at lave Flæskekage til ham og ved at udmale for ham, hvor meget bedre det vilde være for dem allesammen at spasere ud til et eller andet fredeligt Sted paa Landet og spise deres Mad i en Vejgrøft, hvor Børnene kunde tumle sig i det grønne, saadan som de havde gjort det i gamle Dage, da der endnu ikke var nogen Grundlov, eller i hvert Fald ingen Politik, til i Verden. Men Holleufer havde som Svar altid smilet til hende paa sin medlidende Maade og derpaa opløftet sin lange, magre Skomagerhaand og sagt:

„Du taler enfoldeligen, Grethe! Du veed ikke, hvad der gærer i Tidens Skød! Men vi andre, — vi ser Tegnene, forstaar du! Vi føler forud med vor Forstand, at nu kommer Smaamandens Tid, — nu er det os, der skal tage Statsskibets Styr og Rorpind! Og saa skulde jeg blive hjemme og forsømme min Borgerpligt? Nej, nej, min Tulle! Hvad tror du ogsaa, Folk vilde sige? De vilde sige: Hvor er Holleufer? Holleufer skal ha'e Ordet! Se, det er Sagen. Naar man har Talegaverne! Giv Agt, min Pige! — Før du tænker paa det, kan der ske Ting, som du aldrig har drømt om!"

Dagen efter Festen havde Skomager Holleufer regelmæssig haft en uklar Fornemmelse af, at ikke alt var gaaet ganske efter Forventning. Han kunde navnlig ikke skjule for sig selv, at hans Optræden som Taler ikke havde været fuldt saa vellykket, som han havde haft Grund til at haabe, — ja at man maaske virkelig, som Grethe sagde, havde haft ham en Smule til bedste. Men han tilskrev regelmæssigt sit Uheld den Omstændighed, at han var kommen til at smage paa dette Bajer-Øl, som hans Hoved aldrig kunde taale, og han følte sig overbevist om, at naar han næste Gang passede bedre paa sig selv, skulde det nok for Alvor gaa op for Folk, hvad for en Kraft Demokratiet besad i ham, og hvilket ualmindeligt „Foredrag" han sad inde med.

„Jeg skal sige dig, Grethe," sagde han til sin Kone, naar de om Aftenen, efter at Børnene var bragt tilsengs, sad sam-

men i Fortrolighed, hver med sit Arbejde omkring den lille kuppelløse Lampe og det lave Skomagerbord, medens Stilheden og Børnenes rolige Aandedræt uvilkaarlig vakte begges blide og forsonlige Følelser. „Jeg skal sige dig, jeg har Poesi — det er hele Sagen! Ser du, Andersen og Bjørn og de andre, de kan nok sige Besked og rede Sagerne ud — men de har ikke Foredrag! Og det er det, det kommer an paa. For Poesi, skal jeg sige dig, det er noget, man har til givendes fra Fødselen af. Det er derfor man kalder det for Geni, Grethe. Og det er Geniet, det kommer an paa. Det er Geniet, der bringer Folk frem i Verden, forstaar du!"

„Det var bedre, du havde mere Geni til at lave Støvler, Holleufer," svarede Grethe, bestandig lige modløs. „For det er dog det, vi skal leve af. Det andet — det, du snakker om — det giver vist ikke Brød."

„Siger du det, Grethe!" sagde han og saae med et polisk Smil op fra sin Pløkkesaal. „Det skulde du dog ikke være saa sikker paa. Har du ikke hørt tale om Nikolaj Blomberg? Naa! Ser du, han var ogsaa Skomager engang, ligesom jeg. Og nu er han Rigsdagsmand og faar seks Kroner om Dagen derovre i København og gaar i det kongelige Teater og kommer til Middag hos de fine. Hvad siger du saa? Og du skal se, han kommer højere op endnu. Maaske kan Blomberg blive Minister, før vi snyder vores Næse. Saadan noget ligger i Tiden, forstaar du? Det er Smaamanden, der skal frem. Det er Sagen!"

„Ja, det kender jeg altsammen ikke noget til," tog Grethe igen tilorde. „Men jeg tror nu aldrig, der kan komme noget godt ud af saadan at befatte sig med andres Dele, naar man ikke er andet end en simpel Haandværker. Og *det* synes jeg, du skulde tænke paa, Holleufer. Det siger ogsaa et gammelt Ord: Skomager, bliv ved din Læst!"

Disse Ord, hvormed Grethe regelmæssigt afsluttede Samtalen, krænkede altid Holleufer dybt. Han sænkede sine buskede Bryn helt ned over Øjnene og saae hen paa hende med et Sideblik, som hendes Miskendelse gjorde ganske dystert.

Dog, alt dette tilhørte nu Fortiden. Siden Statsomvæltningen

i April var der gradvis foregaaet en Forandring i Holleufers politiske Anskuelser. Han havde talt sjældnere og navnlig meget mindre begejstret om det store Frigørelsesværk, paa hvis snarlige Fuldbyrdelse han saa sikkert havde stolet. De stolte Ord om „Smaamandens Oprejsning" forstummede tilsidst ganske i den lille mørke Kælderstue; — thi ingen kunde længer undgaa at mærke, at Vinden i Virkeligheden blæste ad en ganske anden Kant. Grethe, hvis Kækhed kendelig voksede med Holleufers Klejnmodighed, sagde hver Dag triumferende:

„Var det ikke Nikolaj Blomberg, han hed — den Skomager, der skulde være Minister? Jo pyt! Det tog saamænd en smuk Ende med den Minister! I Hullet kom han ligesom en anden Tyveknægt, fordi han havde brugt beskidt Mund om Kongen. Ja, saadan gaar det. Naar Smaafolk vil i Højheden, saa ender de i Skidtet."

Krummet over sine Pløkkesaaler sad Holleufer og hørte paa denne Tale med et Stik i Hjærtet. Ikke et Muk havde han at svare dertil. Thi det havde virkelig taget en saa ulykkelig Ende med den stolte Nikolaj Blomberg. Og endda var denne langt fra den eneste, der havde faaet at føle, at Springet fra en Skomagerstol til en Ministertaburet alligevel var større, end mange en Tid havde indbildt sig.

Under alt dette havde Skomager Holleufer tydeligere og tydeligere indset, at han var gaaet om iblinde. Det gik mere og mere op for ham, at han havde været forfærdelig dum.

Til denne Erkendelse bidrog desuden et fornuftigt Hensyn til hans økonomiske Stilling, der — takket være hans ustandseligt voksende Børneflok — allerede længe havde været uholdbar, og som nu yderligere truet af et ganske vist aldrig tilstaaet men derfor ikke mindre virksomt Tryk, der fra Byens formaaende Krese udøvedes mod enhver, der ikke hyldede de „rette" Meninger. Holleufer anstillede derfor en Dag følgende Betragtning for sig selv:

„Er jeg ikke først og fremmest et kristent Menneske og bagefter dansk Statsborger? Skal jeg ikke opfylde mine Pligter som Ægtemand og Fader, før jeg har Lov til at tænke paa

mine Rettigheder som Borger? Og hvad hjælper det mig desuden, at jeg er fri Borger, naar jeg ikke har Brødet? Naar jeg først er paa Fattighuset, hvor er da mine politiske Rettigheder? Naa! Hvem er det da, der giver mig mine politiske Rettigheder? Det er dem, der giver mig Brødet. Men hvem giver en Skomager Brødet? Er det dem, der gaar med Træsko? Naa!"

Han begreb pludselig ikke, hvorledes det var gaaet til, at han ikke for længe siden havde indset noget saa simpelt, og han ærgrede sig hver Dag en Mavepine til ved Tanken om, hvad han havde forskærtset ved sin Forblindelse. Hans livlige Fantasi udmalede for ham alle de Herligheder, hvori han mulig kunde have svømmet, dersom han itide havde forstaaet Udviklingens Gang. Hvem kunde vide? Maaske havde han da nu siddet med en stor Spejlglasbutik midt for Torvet og haft alle Byens bedste Folk til Kunder. Og Grethe havde gaaet med Silkemantille, og Børnene var kommen i Jomfru Bohses Institut, og baade Amtmanden og Obersten var kommen ind til ham i Butikken og havde givet ham Haanden og sagt: „God Dag, Hr. Fabrikant Holleufer! Hvorledes behager De at befinde Dem?"

Saaledes modnedes da langsomt men sikkert den store Beslutning, der paa denne Dag havde opfyldt ham med saa stor Uro og Spænding. Endnu havde han ikke betroet den til nogen, end ikke til sin egen Kone — dels af Frygtagtighed, dels af snu Beregning, fordi han mente, at jo mere overraskende hans Omvendelse kom over Folk, desto større vilde Virkningen blive.

„Thi" — som han plejede at sige om sig selv, idet han fiffigt lukkede det ene Øje — „Holleufer har nok Poesi. Men han veed sgu ogsaa nok, hvordan et Par Støvler skal skæres!"

Da han endelig var bleven færdig med sin Barbering, traadte han et Skridt tilbage og betragtede sig i Spejlet med et velfornøjet Blik. Det havde altid forekommet ham, at han havde et sjælden interessant og karakteristisk Ansigt, der syntes ham straks at maatte aabenbare for enhver, at han ikke var nogen almindelig Skomager. Han havde en høj, smal, stærkt tilbagevigende Pande fuld af opsvulmede Aarer og med to dybe Huler

lige over Tindingerne. Hans Øjne var store og farveløse; Haaret, der allerede var graasprængt og tyndt ovenpaa Issen, bar han i Nakken saa langt, at det hang med krøllede Ender næsten ned til Skuldrene. Den store Næse havde hen ad Ryggen og ude paa Spidsen et rød-violet Anstrøg; men med Hensyn hertil havde Holleufer en ret god Samvittighed. Det var kun paa Søndagene og ved festlige Lejligheder, at han smagte Spiritus, og i det hele maatte selv hans politiske Modstandere indrømme, at han i Grunden var en stræbsom og særdeles respektabel Borger.

Han fuldførte nu samvittighedsfuldt sin Paaklædning. Mens alle Børnene efterhaanden samlede sig omkring ham i beundrende Beskuen, skiftede han Skjorte og Benklæder, fik Halsen lykkelig indkneben i det stive Kravetøj, og kæmmede omhyggelig Haaret med Vand. Netop som han skulde ifærd med den højst vigtige Opgave at binde Slipset, skiftede hans Ansigt Farve. Med stort Spektakel tumlede nemlig et Par Mennesker ned gennem Kælderhalsen, og et Øjeblik efter aabnedes Døren af de to ventede Venner.

Først indtraadte Skræddersvend Ziegler paa sin Klumpfod. Svingende med sin Stok brød han ud i et kraftigt „Leve vor gamle, revnede Grundlov!“ endnu mens han stod i Døren. Han var en dværgagtig Skikkelse med et stort Hoved, der var overgroet — dels af et graat, strittende Skæg, hvorfra en lille spids og rød Næse stak frem, dels af et vildtflagrende Haar, som han uafladelig gennemfoer med den ene Haand. Efter ham kom den tykke Bagersvend Mikkelsen, en fuldkommen sjofel Fyr, hvem Feststemningen allerede saaledes havde overvældet, at han straks maatte sætte sig paa en Stol henne ved Døren, hvor han blev siddende og fortvivlet kæmpede med en ustandselig Hikke, mens han gned sig over Ansigtet med et gammelt rødt Lommetørklæde.

„Honnør!“ udbrød Skrædderen, der humpede gestikulerende frem over Gulvet, saa Børnene forfærdet trak sig ind i Stuens mørke Kroge. „Nu skal vi — Død og Pine! — sla' et Alvorsslag for gamle salig Fredriks Grundlov, Holleufer! Fem Mark

Alenen! Se nu at faa Tøjet paa dig, gamle Dreng! . . . Honnør! Hvad siger De, Madam? Nu gaar den aff, — fremad mod det stolte Hav!"

Grethe, der ikke havde rørt sig udenfor sin Køkkenhule, sendte herfra de to Gæster et forbitret Blik. Hun vidste godt, at det var disse to Drukkenbolte, der hvert Aar forlokkede hendes Mand og i Forening drak ham fuld for at drive Løjer med ham bagefter. Hun lod derfor, som om hun slet ikke hørte Skrædderens Tiltale, og vendte ham haanligt Ryggen.

Heller ikke Holleufer havde hidtil sagt et Muk. I det Øjeblik, da Vennerne traadte ind, havde han set sig raadvild omkring i Stuen, — som søgte han et Musehul at krybe ned i. Nu sad han ubevægelig paa sin Skomagerstol, med en lang, mager Haand hvilende paa hvert af sine tynde Knæ, og stirrede stift frem for sig med sine store, glasagtige Øjne. Hans Legeme formelig sitrede, og hans Kæber bevægede sig mekanisk op og ned, som om han sad og gumlede paa noget.

„Naa," fortfoer Skrædderen. „Se nu at komme i Støvlerne, Holleufer. Immer saa nøs han, den gamle Hollænder! Død og elleve Piner! Det er paa høje Tid, at vi kommer afsted! Op med Aanden, Skomager! Sid nu inte der og fald i Staver. Hvad er der i Vejen med dig, gamle Dreng?"

„Jeg skal ingen Steder hen," slap det endelig ud over Holleufers bævende Læber.

Skønt Ordene blev udtalt med tykt og usikkert Mæle, kom de med et saadant Præg af Tilforladelighed, at begge Vennerne uvilkaarligt saae op. Selv Grethe begyndte at blive opmærksom henne i sin Krog, og alle tre stirrede de tilsidst paa hinanden, som om de hver især ikke vilde tro, at de havde hørt rigtig.

„Hør nu, Kammerat," tog endelig Skrædderen tilorde, idet han stillede sig op foran ham med Hoften lænet mod sin Kæp, satte Haanden i Siden og kastede Klumpfoden over det raske Ben. „Hvad er der i Stykker med dig? Jeg synes, du hænger saa blegt med Næbet, gamle Skomager!"

Holleufer svarede kun med en uforstaaelig Brummen og forsøgte for første Gang at se Skrædderen stift i Øjnene.

„Alvorligt sagt," vedblev denne. „Er du daarlig, Kammerat? Er det kanske Madskabet, der er gaaet i Baglaas? . . . Det skal du ikke bryde dig om, Gamle. Vi ta'er os et Par høje Tarmskrabere henne i Kælderen om Hjørnet, saa gaar den godt igen! . . . Ikke sandt, du gamle Kringlevrider derhenne? . . ."

„Den er . . . hi . . . hørt!" hikkede Bagersvenden henne paa sin Stol.

„Honnør! Hvad siger De, Madam? Leve vor gamle, revnede Grundlov! . . . Kom nu her, Mikkelsen, saa ta'r vi gamle Holleufer under Hanken, og saa — fremad mod det stolte Hav!"

Men da Skrædderen nu virkelig gjorde Mine til at tage fat i Holleufer, brast dennes Taalmodighed.

„Kan du la' mig være! Du har ikke noget med mig at skaffe, Ziegler! Naar jeg har sagt, at jeg ikke vil med jer, saa kan I vel lade mig i Fred."

„Herre Gud, Holleufer!" lallede den tykke Mikkelsen i næsten grædefærdig Tone. „Hvad er der dog i Vejen med dig? . . . Skal vi da ikke være glade paa Grundlovsdagen, gamle Kammerat?"

Men for Skrædder Ziegler, der var tumlet helt tilbage i Stuen ved Holleufers uventede Stød, begyndte der at gaa et Lys op. Han satte Kæppen i Gulvet en hel Alen foran sig, strakte sig frem paa sin Klumpfod, løftede sin lille, spidse Næse i Vejret og udstødte en langtrukken Fløjtetone.

„Naa, saadan!" udbrød han saa og nikkede. „Saa det er *den* Steg, Katten render med i Næbet! . . . Ja, jeg har jo nok formærket det i den sidste Tid, at der har været noget uldent ved dig, Holleufer! . . . Maa jeg i Underdanighed tillade mig det Spørgsmaal, har du allerede meldt dig ind i Værnet, Holleufer? Kanske agter du at vandre med i Provisoristtoget idag? Er det Meningen?"

„Har jeg sagt det?" skreg Holleufer op, mens en forræderisk Rødme farvede hans Kinder og lange, slunkne Hals.

„Honnør, min gamle Ven!" afbrød Skrædderen ham og strakte Haanden frem. „Skal du ikke med idag, saa kommer du s'gu nok med næste Gang. For det er dog saadan, det er

fat med dig, forstaar jeg nu. Du vil i Højheden; . . . du vil til Fedtefadet . . . du vil i Lag med de store, ikke sandt?"

„Naa, hvad kommer det saa dig ved? Skal jeg maaske gøre jer Regnskab for, hvor jeg gaar hen? Skylder jeg jer noget? Har I noget at kræve ind her! Hvad vil I mig saa? Jeg har ikke haft Bud efter nogen af jer, og har I ellers noget og ska' ha'e sagt, kan I jo komme an!"

Holleufers Opbrusning og navnlig Ordene „komme an" virkede straks afkølende paa den lille, halte Skrædder. Han anbragte sig henne ved Døren med Haanden i Siden og saae paa sin gamle Ven med et Udtryk af Smerte.

„Saa er det altsaa Alvor med dig, Holleufer," sagde han. „Du vil svigte Fanen og dine gamle Frihedskammerater! Det skulde du dog betænke dig paa, for det kommer der ikke noget godt ud af, vil jeg sige dig! Men gør, hvad du vil! Er du bleven Provisorist, saa er det forbi mellem os! For man kan sige om Skrædder Ziegler, hvad man lyster . . . man kan grine af ham og kalde ham fordrukken og en Nar . . . for det kan altsammen ha'e sin Rimelighed . . . Men den Dag skal ingen se, da han svigter sin gamle Fane. Det er svoret! . . . Kom, Mikkelsen!"

Da de to Venner havde forladt Stuen og med et Rabalder slaaet Døren i bag sig, vrængede Holleufer foragteligt efter dem. Derpaa vendte han sig mod sin Kone for hos hende at indhøste den forstaaende Paaskønnelse, som han længe havde glædet sig til. Men Grethe nærmede sig ham med Tegn paa alt andet end Opbyggelse og sagde næsten skrækslagent, som om Talen galdt en paatænkt Forbrydelse:

„Er det virkelig dit Alvor, Holleufer, at du vil gaa med Højre?"

„Ja, min Tulle!" svarede han. Og med sin hele Tungefærdighed udviklede han nu for hende alt, hvad han i den sidste Tid havde tænkt og gennemlevet. Men hans Veltalenhed formaaede ikke at overvinde Grethes Betænkelighed; hun svarede i sin gamle, modløse Tone:

„Jeg tror nu, det er lige galt, enten du er Højre eller Ven-

stre. Du skulde følge mit Raad, Holleufer, og holde dig borte fra begge Dele, saa vidste man da, at du kom ikke i Ulykke."

„Du skulde ikke tale saadan, Grethe! Jeg har sagt dig det før . . . du har slet ingen Forstand paa, hvad der gærer i Tidens Skød. Men vi andre, vi ser Tegnene — forstaar du! — og vi kender, hvad der er vor Pligt i Farens Stund. Og vort gamle Fødeland er i Fare, Grethe! Det er Skidtet, der vil regere nu. Det er saadanne Fyre som Ziegler og Mikkelsen, der vil frem og styre Land og Rige. Men skal vi taale det? Forstaar en Skrædder sig maaske paa, hvordan en Regering skal være? Skal Hans Majestæt først spørge saadan en som Mikkelsen? — —"

Her blev han afbrudt af nogle fjærne Toner af et Horn, — Samlingssignalet henne fra Torvet, hvorfra Regeringspartiets Procession skulde udgaa. Han foer op, og han fuldendte nu i Hast sin Paaklædning under heftig Sindsbevægelse.

Da han tilsidst stod foran Spejlet med sin gamle, graa Cylinderhat trykket ned over det vandkæmmede Haar, med sin brune, langskødede Frakke knappet stramt om sit slunkne Liv og med Armene løftede som et Par Vinger, mens den surmulende Grethe gav hans Klædning den sidste Bearbejdelse med en Petroleumsklud og en Børste, grebes han af en pludselig Ømhedstrang, som fremkaldtes af Spændingen og den allerede begyndende Forknyttelse. Næsten med Taarer i Øjnene lagde han Armen om Halsen paa den mut modstræbende Grethe og kyssede hende lydeligt midt paa Munden. Derpaa tog han saa højtideligt Afsked med Børnene, som om han agtede sig paa en lang Rejse, og endnu i Døren vendte han sig om og sagde med et Fingerkys:

„Vær rolig, min Grethemo'er! Idag skal du ikke høre noget om mig, som du ikke kan være bekendt!"

Der var alligevel ikke det sædvanlige frejdige Udtryk af Borgerselvfølelse i Skomager Holleufers Holdning og Mine, da han nu i sit velbekendte Grundlovsskrud gik ned ad den trange Møllerslippe. Stille sneg han sig ligesom paa Tyvesaaler langsmed Murene i den tomme Gyde, og hver Gang han hørte Stemmer i sin Nærhed, dukkede han Hovedet og paaskyndede sin Gang.

Han var næsten naaet ned til Enden af Gyden, da han standsede ved Lyden af Musik ude fra den Hovedgade, hvori Møllerslippen udmundede. Det var Processionen, der allerede var under Fremrykning. Dens Forløbere — en Flok Læredrenge, Kagekoner og Børn — passerede just forbi, og snart lød Hurraerne ganske nær. Holleufer stod et Øjeblik tvivlraadig. Men idet Spidsen af den første Fane viste sig for Enden af Slippen, smuttede han ind i en Port og blev staaende der, mens det larmende Festtog drog forbi. Det aabnedes af Byens Politibetjent, der marscherede frem med smaa, taktfaste Skridt og med en Mine, der tydelig røbede, at dette for ham var Aarets store Øjeblik, i hvilket han følte alles Øjne hvile paa ham med Beundring og Misundelse. Efter ham fulgte „Musiken", fire tykke Mænd med oppustede Kinder af Størrelse som Barnemaver. Derpaa kom Festkomiteen med dannebrogsfarvede Rosetter paa Brystet; Amtmanden med Guldbriller, Sommerpaletot og gule Glacehandsker; Borgmesteren i Uniform, værdige Medlemmer af Byraadet, ekskorterede af to Natvægtere med Blikskilte paa Frakken; en lille Præst paa flade Fødder; Byens Smørmatador med sit nye Ridderbaand; andre Handlende; lavere Embedsmænd og Byens Lærerstand. Herefter fulgte Bannerne tæt paa hinanden. Først en Række store Dannebrogsflag, baarne af Købmændenes Kuske med hvide Bomuldshandsker; derefter Haandværksmestrene med deres Laugsfaner, undertiden kun 4—5 Stykker om hvert Banner, de fleste alvorlige og satte Mænd med Bakkenbarter fra Christian den Ottendes Tid. Midten af Toget dannedes af en større politisk Forening, hvis Medlemmer — hovedsagelig ganske unge Mennesker — bar smaa, blomsteromvundne Dannebrogsflag, hvorpaa der stod „For Gud, Konge og Fædreland". Udfor hvert Hus, hvor der var Tilskuere — især Damer — i Vinduerne, brød de unge Mennesker ud i overmodige Hurraer, svingede med Hattene og sloges om de Blomster, som tilkastedes dem. Især blev Jubelen øredøvende, da Toget naaede et stort Hjørnested skraas for Møllerslippen, hvor Amtmandens Damer stod hvidklædte paa en Altan og modtog den ydede Hyldest med mekaniske Nik, ligesom kongelige Personer. Nu fulgte nye

Foreninger og nye Faner. Men efterhaanden tyndedes Rækkerne. Musiken hørtes allerede ikke længer, kun Trampet af tunge Støvler. Hele denne sidste, tavse Del af Processionen, der mest bestod af Folk, der helst var bleven hjemme, om de havde turdet det, mindede om et Ligtog. „Og hvad andet var vel ogsaa det hele Optog" — skrev Byens Oppositionsblad Dagen efter — „Frihedens pyntelige Ligbegængelse!"

Amtmanden havde udbragt sit sædvanlige korte, men bevægede Leve for Monarken; Præsten havde holdt en versificeret Tale for Danmark, og Byens agitatoriske Kraft, den populære Prokurator Enevoldsen havde udført sit velbekendte store Grundlovs-Nummer, et virkningsfuldt Potpourri af lidenskabelige Udbrud, Brandere, Avisanekdoter og sentimentale Floskler. Derefter var Ordet bleven givet frit.

Den store Forsamling, der fra Tribunen, hvor Honoratiores opholdt sig, bredte sig Hoved ved Hoved ud over næsten hele den af høje Træer omhegnede Plads, begyndte imidlertid at blive utaalmodig. De yderligst staaende trak sig allerede tilbage til Beværtningsteltene mellem Træerne, og overalt ønskede man Afslutning for at kunne komme til Festmaaltidet, Dansen, Karussellen, Gyngen, Skiveskydningen og de andre Forlystelser, der var knyttet til Festen.

Efter at et Par af Byens yngre Ærgerrigheder havde benyttet Lejligheden til at gøre sig bemærkede, og Byens Bitterfabrikant som sædvanligt ved et loyalt Leve havde gjort Reklame for sin Mikstur, ringede Ordstyreren paa sin Klokke og spurgte, om der var flere, der ønskede Ordet.

I det samme opstod der for tredje Gang Røre tæt under Tribunen, hvor en Mand, der under Talerne havde trængt sig bestandig længere frem gennem Menneskemassen, nu med blottet Hoved og fremstrakt Hals søgte at tiltrække sig Dirigentens Opmærksomhed for at bede om Ordet. Det var Holleufer.

Da Ordstyreren fik Øje paa ham, spurgte han: „Vil De tale?"

I det samme viste den iltre Agitations-Prokurator sig ved

Balustraden. Han var en lille Mand med et rødviolet Ansigt og mørke, næsten sorte Briller. Ved Synet af Holleufers kendte Skikkelse, udbrød han:

„Hvad er det? Er det Dem, der vil tale — her?"

„Jeg vilde gærne aflægge en Bekendelse," fremstammede Skomageren; han stod med Hatten trykket ind mod Brystet og var ganske rusten i Mælet af Beklemmelse.

Efter at Prokuratoren et Øjeblik havde mønstret ham strengt, vendte han tilbage til sine Venner, mellem hvilke der nu fandt en kort Raadslagning Sted, som endte med, at der blev givet Tegn til Holleufer, at han kunde komme op.

Ordstyreren traadte frem og ringede paa sin Klokke.

„Hr. Skomager Holleufer har Ordet!"

Man troede i første Øjeblik, at det var en Spas af den gode Ordstyrer og gav sig til at le. Men da man nu virkelig saae Holleufers vandkæmmede Hoved og hele lurvede Skikkelse dukke op bag det røde Klæde, hvormed Talerstolen var bedækket, brød man ud i lydelige Protester.

„Væk med ham! — Vi vil ikke høre ham! — Det er uforskammet! — Det er jo en Socialist! — Ned med ham!"

Dirigenten kimede med sin Klokke.

„Den ærede Forsamling maa forholde sig rolig. De maa være overbevist om, at der intet upassende vil finde Sted, saa længe *jeg* beklæder denne Plads. Jeg maa derfor anmode Dem om at høre den ær — — at høre Taleren i Rolighed. Hr. Skomager Holleufer har bedet om Ordet her for at faa Lejlighed til at aflægge en Bekendelse for denne Forsamling. Jeg tror, vi skylder ham at høre paa, hvad han har at sige."

Efter disse Ord lagde Uvejret sig. En forventningsfuld Stilhed indtraadte, og Dirigenten trak sig atter tilbage.

Holleufer traadte atter frem, bukkede til alle Sider og lagde de flade Hænder paa Talerstolens Rand, efter først til almindelig Munterhed at have anbragt sin berømte graa Cylinder foran sig.

„Hvorfor er jeg her? Hvad har jeg at gøre i denne Forsamling?" begyndte han med den højtideligt bævende Stemme-

klang, som han mente uundværlig for det rette „Foredrag". „Hvorfor er jeg ikke derude, hvor der raabes paa Frihed og Fremskridt og Arbejdernes Frigørelse? Jo, mine højtærede Tilhørere, — jeg er her, fordi jeg har følt inde i mit Hjærte, at derude har jeg ikke længer noget at gøre. Jeg er her som den blinde, der er bleven seende, og som den halte, der er bleven gaaende. Ja, mine ærede Tilhørere, jeg har vandret i Mørke og været opfyldt af Hovmod og Begær. Men nu har jeg — Gud ske Tak! — faaet Øjnene op for den Ulykke og Bedærv, hvori de andre vil styrte vort gamle Fødeland. Jeg har set, at Arbejdernes sande Venner, de er ikke derude, hvor de nu raaber paa Fremskridt og Frigørelse. Nej, mine højtærede Tilhørere, Arbejdernes sande Venner, de er *her!* Og det vilde jeg ønske, at Arbejderne i hele Landet snart vilde faa Øjnene op for, hos hvem de har deres Støtte, og hvem der er deres sande Velgørere."

En Jubelbølge rullede op imod ham efter disse Ord og gav ham forøget Mod. Med lidenskabelig Stemme udslyngede han en Række frygtelige Beskyldninger mod sine gamle Partifæller og deres Førere, der alene ledte det menige Folk paa Afveje for des tryggere at kunne udplyndre det. Og hidset af det stadig mere larmende Bifald, som hans Ord vakte, talte han sig efterhaanden op i en fuldkommen Ekstase. Han følte at hans Livs store Øjeblik nu endelig var kommen. Denne Jubel, disse Hurraer og Bravoraab, der tilsidst næsten efter hver Sætning brusede op imod ham, forkyndte, at hans Lykke var gjort. Han begyndte endog at fable om Forfølgelser, han havde været Genstand for af sine forrige Venner, fremstillede sig som en Martyr, hvis Enfold og Uegennyttighed man skændigt havde benyttet sig af.

Hvad der herefter skete, erindrede han senere kun uklart og stykkevis som en Drøm. Han huskede, at han sluttede med et af vild Jubel paafulgt „Længe leve Ministeriet Estrup!" — at han derpaa selv maatte frem og modtage Hyldest; at Ordstyreren klappede ham paa Skulderen; at Prokurator Enevoldsen begejstret trykkede hans Haand; at Folk trængte sig omkring ham,

da han kom ned imellem Mængden og at en Skare unge Mennesker med Dannebrogsflag førte ham bort til et langt Bord mellem Træerne, hvor de drak Punsch af store Terriner og sang og skreg Hurra, mens der rundt om blev tændt kulørte Lys i Grenene som i et Eventyrland; at han herfra blev ført ind i en stor Telthal med Lysekroner og Blomster, hvor alle Byens Storfolk var samlede; at han her fik Vin, der skummede som Sæbe og prikkede i Næsen som en Snus; at Amtmanden kom hen og klinkede med ham og sagde ham et Par forbindtlige Ord; at han derpaa igen blev ført ud i det fri, hvor nogle unge Mennesker tog ham under Armene, mens der oppe under Himlen blev brændt Fyrværkeri med Raketter, Guldregn, Kanonskud — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Imidlertid sad Grethe hjemme i Kælderen i Møllerslippen og lappede Børnenes Tøj ved Lyset fra den lille, kuppelløse Lampe, der kastede et grelt Fattigdomsskær over det usle og fugtige Rum. Børnene var alle forlængst bragt til Ro. En uhyggelig Stilhed trængte sig omkring hende fra den uddøde By, hvorover det gamle Kirkeur nu og da ligesom søvndrukkent rungede.

Grethe var saa vant til at have Holleufer omkring sig Dag og Nat, at hun følte sig ganske beklemt i denne Ensomhed. Al hendes Uvilje imod ham var forsvunden, og hun ønskede blot, at hun havde ham hjemme hos sig igen. Hun saae op paa det lille Vækkerur paa Væggen; Klokken var tolv. Hun frøs og var søvnig men havde ikke Mod til at gaa i Seng. Og mens hendes uformelige Krop sank mere og mere sammen og Øjnene halvt faldt i, drømte hun sig igen tilbage til hine lykkelige Dage, da der endnu ingen Politik var til i Verden, og da Holleufer og hun levede fredeligt i deres Kælder uden at bekymre sig om, hvad der var udenfor den.

Pludselig vaktes hun af Sang og Spektakel af en Folkeskare, der nærmede sig gennem Slippen. Hun kastede Arbejdet og rejste sig hastigt op. Hun kendte disse vilde Hyl og vred fortvivlet sine Hænder. *Der* var de med ham!

Et Øjeblik efter naaede Menneskesværmen Huset. Gennem Hurraraab og Sang hørte Grethe Holleufers lallende Stemme:

„Tak, Venner! — Tak! — Dette har været en stolt Dag. Leve vort gamle Fødeland! Leve gamle Da-nebrog! Ned med Socialisternes røde Klud! — —"

„Bravo! . . . Leve Holleufer!"

Ny Jubel, nye Skrig.

Grethe var sunket ned paa en Stol og begyndte at græde af Skam og Fortvivlelse. Endelig stilnede Spektaklet. Hun hørte det rumstere udenfor paa Trappen, og Holleufer ravede ind. Hans graa Cylinder sad fladtrykt bag i Nakken, Kravetøjet var gaaet op, Benklæderne stod aabne, og de stive Øjne var ligesom kantede med røde Silkebaand.

Ved Synet af ham i denne Tilstand brød hendes Forbitrelse ud paany.

„Naa, er du der!" raabte hun med et rasende Blik. „Og det var dig, der lovede at komme hjem som et ordentligt Menneske, og saa møder du her med hele Trynen fuld —."

Men Holleufer blev hende denne Aften ikke Svar skyldig.

„Ti stille — Kvinde!" raabte han, idet han med Ryggen støttede sig mod Dørstolpen. „Respekt, siger jeg dig! Tror du, det er Sjovere og Banditter derude . . . Respekt, du! Jeg har drukket Skampagne med Amtmanden, om du vil vide det! . . . Og de har raabt Hurra for mig allesammen . . . alle Byens fine Folk . . . Kan du høre? . . . De raaber paa mig . . . De vil høre mig tale — for Kvinden! For Da-nekvinden! — —"

Han gjorde virkelig Mine til at stolpre op ad Trappen igen. Kun med Besvær holdt Grethe ham tilbage og fik ham overbevist om, at der var bleven stille paa Gaden. Og uden at bryde sig om al hans Pral og Snak gav hun sig derpaa til at klæde ham af og bringe ham i Seng.

Det var ikke med de lysteligste Følelser, at han den næste Dag krøb ud af Dynerne for igen at tage fat paa sin Dont. Det var i det hele taget ikke den hyggeligste Stemning, der paa denne Formiddag hvilede over den lille Kælderstue. Holleufer mærkede snart det Uvejr, som trak sammen over hans Hoved henne fra Køkkengrotten, hvor Grethe stod og iagttog ham med galdegrønne Øjne og hvæsede som en Kat, hver Gang han nær-

mede sig hende. Thi Klokken var bleven næsten ti; og hele Natten havde han ligget og kastet sig i Sengen og skreget højt i Søvne, snakket om Amtmanden, raabt paa „Skampagne“ og holdt Taler.

Nu sad han ganske slatten paa sin Skomagerstol, bleggraa om Næbet, med en Tunge, der var tør og skrubbet som en Rasp, og med en Fornemmelse af at have hele Hovedet bedækket med nævestore Knuder. For hans Blik væltede en Taage af Syner, et Kaos af urolige Billeder . . . alle den foregaaende Aftens Begivenheder i vild Forvirring. Han kunde blot ikke blive klog paa, om disse Billeder tilhørte Drøm eller Virkelighed. Det var nemlig før hændet ham, at han havde ladet sig føre bag Lyset af sin livfulde Fantasi. Og dog! Jo nøjere han overtænkte Sagen, desto umuligere forekom det ham, at det altsammen kunde være Drøm. Og hvorfor skulde det ogsaa absolut være det? Havde han ikke altid selv følt, at han af Naturen var bestemt til noget højere end at blive elendig Lappeskomager?

Han blev efterhaanden klar over, at i hvert Fald hans Tale og den Jubel, den havde vakt, var en uomstødelig Kendsgerning. Han huskede jo tydeligt, hvordan han var kommen op paa Tribunen, og at Dirigenten havde ringet med sin Klokke, indtil der var bleven Stilhed, og hvorledes den store Slagter Magnussen, som han havde set staa lige under Talerstolen med sin skæve Mund, tilsidst havde raabt „Leve Holleufer!“ mens alle Hattene svingedes i Luften.

Men i den Fryd, hvormed Erindringen om alt dette fyldte hans Hjærte, blandede der sig hurtigt en nagende Angst, . . . Angsten for, at han ved sine senere Foreteelser, dem, han nu ikke længer huskede, kunde have ødelagt Virkningen af sin Tale. Hans blytunge Lemmer og værkende Hoved fortalte ham med tilstrækkelig Tydelighed, at den gamle Adam ogsaa denne Gang havde overlistet ham, og han vidste af Erfaring, hvor ubarmhjærtigt denne Kavaler kunde husere med ham. Imidlertid trøstede han sig med, at det i hvert Fald nu var erkendt, at han virkelig havde Talegaver. Det første Skridt paa Berømmelsens

Bane var dermed gjort — og han skulde nok snart finde en Lejlighed til at forny sin Triumf!

Med et fiffigt og dog endnu noget ængsteligt Smil skottede han hen til sin Kone, der stod henne ved Sengen og klædte sig om for at gaa i Byen og gøre sit Middagsindkøb. He! — tænkte han. Der staar nu Tulle og veed ikke af det allermindste! Hun tænker, at det er bare en sølle Skomager, der sidder her. Og hun er knusende gal i Hovedet! Men *jeg* siger ikke et Muk. Om hun saa skælder og smælder nok saa meget . . . ikke et Muk siger jeg! Naar hun saa kommer ud paa Gaden, kan hun ikke begribe, hvorfor alle Folk vender sig om efter hende; og naar hun kommer ind til Urtekræmmer Madsen, vil Kommissen bukke og springe for hende som for en Stadsfrue og give hende paa Kredit saameget, som hun ønsker; og Madsen selv vil smække Døren op for hende, naar hun gaar, og sige: Vær saa venlig at hilse deres Mand! Det maa være en stor Lykke for Dem at have en Mand med saadanne Talegaver!

Skomager Holleufers Ansigt fortrak sig til et bredt Grin ved Tanken om den Mine, som Grethe vilde stille op overfor en saadan Tiltale. Og han glædede sig som et Barn til det Øjeblik, da hun vilde vende hjem og kaste sig om hans Hals for grædende at bede ham om Tilgivelse for at sin Miskendelse.

Derimod var der ingen særdeles Forelskelse at spore i det Blik, hvormed han derefter skævede til Bunken af skimlede Tøfler og saaleløse Sko, der nu ventede paa hans Hænders Arbejde. Det forekom ham saa ophøjet latterligt, at han — Holleufer — som igaar havde opflammet Tusinder ved sin Tales Ild, at han idag skulde sidde her i en mørk Kælder og forrette en Lappeskomagers ydmygende Gærning. Han vidste, at enhver Ting havde sin Fornuftgrund, men han havde aldrig forstaaet, hvilken dyb Mening Forsynet kunde have haft med at anbringe ham netop i denne Stilling. Naa, — det vilde sikkert heller ikke vare længe, før han sagde denne Kælder et smukt Farvel. Han skulde vistnok gøre det uden Vemod; og dog vilde han i sit fremtidige Liv ofte med Venlighed tænke tilbage paa de Aar, han havde tilbragt her. For han skulde nok vogte sig for at blive

hovmodig! Ingen skulde se *ham* blære sig af sin Lykke! I Ydmyghed vilde han modtage Vorherres Naadegaver og aldrig forsømme at takke ham inderligt for dem.

. . . Han havde vel siddet saaledes en halv Times Tid og ladet sig rive hen af sin Fantasis bestandig mere glimrende Fremtidsperspektiver, i hvilke han tilsidst saae sig selv som en af Byens Førere, ja endog som Kresens Rigsdagsmand med Fløjlsvest og Guldbriller, alt mens hans mekanisk satte en Lap paa Ligbærer Hansens skæve Sko. Da løftede han pludselig Hovedet ved Lyden af et Par fine Knirkestøvler, som kom ned ad Kældertrappen. Lidt efter hørtes en behandsket Haands Banken paa Døren.

Da denne blev aabnet, viste Prokurator Enevoldsens lille, bebrillede Skikkelse sig paa Tærskelen. For at give den værste Kælderstank Tid til at slippe ud, blev han nogle Øjeblikke staaende i den aabne Dør, mens han lod, som om han nærsynet søgte efter Beboerne. Endelig tog han sin Silkehat af Hovedet og traadte ind.

„Lad Dem ikke forstyrre," sagde han, da han saae den Forvirring, som hans Tilsynekomst afstedkom i Stuen, — Holleufer var sprunget op af sin Stol, og Grethe, der endnu stod i Underklokke, var med et Hvin flygtet hen bag Sengeomhænget. — „Undskyld!" vedblev han og traadte ugenert nærmere. „Jeg vilde blot bringe Dem min Tak for igaar, Hr. Skomagermester Holleufer! Jeg tror, jeg gør mig til Tolk for den almindelige Mening, naar jeg udtaler min Glæde over den Overraskelse, De ved Deres Tale beredte alle loyale Borgere. Jeg vil gærne i samme Anledning udbede mig et Øjebliks fortrolig Samtale med Dem. De er nok saa god at skænke mig et Par Minutter."

Holleufer tørrede fortumlet en Stol af med sit Skødskind, og Prokurator Enevoldsen satte sig paa Kanten af den, med Stokken mellem sine Ben, mens Grethe stak Hovedet frem bag Sengeforhænget med et Ansigtsudtryk, som om hun var i Færd med at tabe baade Næse og Mund.

„Mit Ærinde til Dem, Hr. Holleufer!" begyndte Prokuratoren, idet han med den udspilede højre Haand trykkede Bril-

lerne tættere ind mod Øjnene — „vil De maaske finde at være af en noget ejendommelig Art. Jeg plejer imidlertid at gaa lige til Sagen og skal heller ikke i dette Tilfælde fravige denne Regel. De har sandsynligvis af Aviserne set, at Partiet til imorgen Eftermiddag har berammet Afholdelse af et større politisk Møde i Gandlejre Krohave, til hvilket navnlig Egnens Husmænd og Landarbejdere er bleven indbudte. Nu var det, vi vilde søge at formaa Dem, Hr. Holleufer, til at indfinde Dem ved dette Møde for *der* at gentage den fortræffelige Tale, vi igaar havde den Fornøjelse at høre af Dem. Det forstaar sig," — vedblev han, idet han stadig talte i en tør, forretningsmæssig Tone, der aldeles ikke svarede til Udtrykkenes Forbindtlighed, „Meningen er ikke, at det skal være nogen nøjagtig Gentagelse af Deres Foredrag fra igaar — ingenlunde. Blot en ganske kort Redegørelse, en sammentrængt Fremstilling i fyndig Form af de Anskuelser, De igaar lod komme til Orde. Hvad det for os fornemmelig kommer an paa, er, at De betoner den Skuffelse, Venstrepartiet i enhver Henseende har beredt Dem, og navnlig fremhæver den Passus, at det er os — Højre — der er Arbejdernes *sande Venner*. De vil forstaa, hvilken Betydning man maa tillægge en saadan Udtalelse fra en Mand som Dem, der i Ordets bedste Forstand er en Haandens Arbejder. Det er netop, hvad der ogsaa er bleven udtrykt i den hædrende Omtale af Dem, som De maaske har set i Stiftstidenden for idag."

„Staar der noget om mig i Avisen?" udbrød Holleufer ganske bleg og rejste sig halvt op.

„Har De ikke set det? Jeg har til Referatet af Festen igaar ladet knytte nogle Bemærkninger om Dem. Jeg mente, at det var rigtigst at fremhæve Betydningen særlig af *Deres* Deltagelse. Thi — ikke sandt? — vi tør nu gaa ud fra, at ogsaa De tilfulde har indset, hvilken Fare der truer Samfundet fra det fremvældende Socialdemokrati. Det er — saa vidt jeg forstaar — ogsaa Deres Ønske efter Ævne at bistaa os i den Kamp mod de revolutionære Elementer, som vi nu agter med forøget Styrke at føre."

„Ja, det er det, Hr. Prokurator!“ sagde Holleufer med Varme og lagde Haanden paa sit Bryst.

„Meget vel. Vi haaber altsaa at se Dem i Gandlejre imorgen Eftermiddag, ligesom vi i det hele gør Regning paa Deres Nærværelse ved en Række Møder, som Partiet i den nærmeste Fremtid agter at afholde rundt om i Kresen.“

„Prokuratoren kan ganske befale over mig.“

„Meget vel. Jeg maa ikke forglemme at tilføje, hvad forøvrigt er en Selvfølge, at De, Hr. Holleufer, i enhver Henseende vil blive holdt skadesløs for den Tid og de Kræfter, De vier os. Dette kan vi imidlertid altid faa Lejlighed til nærmere at tale om, saaledes at Forholdet ordnes til begges Tilfredshed.“

„Gud, derom har jeg aldrig tvivlet, Hr. Prokurator!“ sagde Holleufer og saae forlegent mod Gulvet.

„Ja, saa har jeg kun tilbage“ — vedblev Hr. Enevoldsen i samme forretningsmæssige Tone — „at bede Dem betragte denne Samtale som ganske privat og helst undgaa at omtale den til andre. Det anses i det hele for rigtigst, at Deres Tilstedeværelse ved Møderne faar Udseende af at være ganske uopfordret. Jeg skal imidlertid nok lade Dem tilflyde Underretning om Tid og Sted for Mødernes Afholdelse foruden alt øvrigt fornødent.“ — —

Ikke saasnart var Prokurator Enevoldsen ude af Døren, før Holleufer sprang hen til Skabet efter sin Hat og Frakke. Han vilde straks løbe hen til Ølkælderen om Hjørnet for at se Stiftstidenden.

Men pludselig kom han til at tænke paa, at han derhenne muligvis vilde træffe Ziegler og Mikkelsen, hvad han i Øjeblikket ikke havde overvættes Lyst til; og han sendte da i Stedet den ældste af Pigebørnene, Rosalie, hen til Aviskontoret for at faa Dagsnummeret af Bladet.

„Du behøver bare at sige, at det er til mig!“ raabte han efter hende.

Derpaa gav han sig til at vandre op og ned ad Gulvet med lange Skridt, mens han med begge sine store Hænder purrede

sig i Haaret. Men med eet standsede han og saae hen paa Grethe med et bredt og sejrsstolt Grin.

„Naa! Hvad siger du *nu*, Tulle? Saae du, hvem der var hernede? Og hørte du, hvad han sa'e? . . . Det havde du nok ikke tænkt dig, Tulle! . . . Du mente nok ikke, det var saadan fat — hva'?"

Han gik tre lange Skridt ud over Gulvet og vendte atter tilbage.

„Har jeg saa haft Ret, eller har jeg ikke? Du har nu altid snakket om, at jeg gjorde for meget ud af mig selv, og at jeg bare skulde holde mig til Skomageriet. Jo vist! Hvad siger du nu? . . . Hørte du, at de allerede begynder at skrive om mig i Bladene? Og hørte du, hvor fint han snakkede til mig, Grethe, — næsten som jeg allerede var hans Ligemand? . . . Men det har jeg altid sagt dig, at du har ingen Forstand paa de Dele. Du kender ikke Tegnene — det er Sagen! Dertil skal der et Hovede med Spekulation i," sagde han og bankede sig med Pegefingeren paa Panden. „Men Enevoldsen og de andre studerte Herrer fra Universitetet og Regensium — ser du, de har mærket, at der var noget indenfor denne hersens Pandeskal, som de kunde have Brug for. Det er Folk, der forstaar sig paa Poesi og Geni! Det er ikke saadanne Bønderbæster — — Men hvor bliver dog den Tøs af med Bladet?"

Han tog atter tre lange Skridt i en Bue ud over Gulvet, mens han med begge Hænder løftede sit Haar.

Derpaa begyndte han at meddele Grethe en fantasifuld Skildring af Gaarsaftenens Begivenheder. Men hvert Øjeblik afbrød han sig selv og skreg: „Hvor Pokker bliver dog Tøsen af med Bladet!"

Endelig kom Rosalie ganske forpustet løbende. Holleufer rev Bladet ud af Barnets Hænder og kastede sig over det som et hungrende Dyr.

„Udland . . . Kornpriserne . . . Hvor er det?" raabte han ganske ude af sig selv. „Her kommer det! Grundlovsfesten! . . . truende Himmel . . . brød Solen frem . . . Hvor er jeg? Hvor er jeg? . . . Tusinder af Deltagere . . . Venstres og So-

cialisternes forsvindende lille Klat . . . Hvor er jeg? . . . Bevæget udbragt Leve for vor Drot . . . Pastor Mølbos aandfulde Foredrag — — — Her kommer det! Her er jeg!"

Først læste han det to Gange igennem for sig selv, mens hans Ansigt udtrykte en bestandig heftigere Sindsbevægelse. Derpaa læste han det med graadsitrende Stemme højt for Grethe, der hele Tiden havde siddet ubevægelig paa sin Stol og stirret forstenet frem for sig — som om hun endnu umuligt kunde blive fortrolig med den Tanke, at hendes Mand var et Geni. Holleufer læste:

„Dagens Helt blev dog næsten Hr. Skomagermester Holleufer fra Møllerslippen. Denne Mand har hidtil været kendt som en ivrig Tilhænger af Venstre, til hvis dygtigste og nobleste Personligheder han ubetinget altid har hørt. Sandsynligvis netop derfor har han indenfor dette Parti ikke nydt den Anerkendelse, han kunde have fortjent, men snarere været en Skive for denne Samling af raa Elementers Spot og Grin. Man vil andetsteds i Bladet med Interesse læse Referatet af Hr. Holleufers aabne og kække Tilstaaelse af sin Vildfarelse, og vi skal her blot tilføje, at vi med særlig Glæde hilser Hr. Holleufer velkommen i vore Rækker, idet vi i hans uforbeholdne Tilslutning ser Begyndelsen til det Omslag i Stemningen hos de arbejdende Klasser, hvorom vi alt længe har spaaet. Arbejderne og de mindre Haandværkere er omsider bleven trætte af det afmægtige Venstres store Ord og tomme Løfter og har indset, at de i os har deres eneste naturlige Støtte. Hr. Holleufer er for vor By den Svale, der bebuder os en nær forestaaende Sommer."

Da Holleufer for tredje Gang læste disse Ord, trillede Taarerne ned ad hans Kinder.

En Solskinsdag i September. Ude paa den saakaldte „Promenade" — en Allé med høje Træer og Udsigt over Fjorden og Engene — var der hen paa Eftermiddagen fuldt af spaserende. Det var Byens Overklasse — Embedsmændenes, Grosserernes, Lægernes og Sagførernes Familjer — der hver Dag i Tiden mel-

lem 3 og 5 tog deres Motion her for at udveksle Hilsner, spørge Nyt, samtale om Øjeblikkets Begivenheder, gøre Kur eller skumle.

Mellem de spaserende saaes en lang, slunken Skikkelse, der vandrede ensom hen gennem Alléen med Hænderne paa Ryggen, — ligesom hensunken i dybe Tanker. Han var klædt i en fedtet, tætknappet Skødefrakke, tærnede Benklæder og store spejlblanke Sko. Omkring hans magre Hals var der bundet et snavset hvidt Tørklæde, hvis Sløjfeender flagrede helt ud paa Skuldrene. Paa den ene Haand bar han en gammel, sort Handske. Hans Ansigt var blegt, Næsen stor og rød, Øjnene glasagtige. Undertiden standsede han og stirrede ligesom fortabt op i Løvet. Men saasnart et Selskab af Herrer og Damer nærmede sig, rev han med ærbødig Forbindtlighed den gamle graa Cylinderhat af sit halvskaldede Hoved og krummede sig næsten sammen i et Buk. Det var Holleufer.

„Gud veed, om det Menneske er rigtig vel bevaret?" sagde Amtmanden til Redaktøren af Byens Stiftsavis, just som de to Herrer havde passeret Skomageren og besvaret hans dybe Hilsen med en skødesløs Bevægelse af Haanden op imod Hatteskyggen. „Jeg ser ham her hver Dag paa denne Tid, og det forekommer mig, at han gør et besynderlig forstyrret Indtryk."

„Ja, det maa jeg bekende," svarede Redaktøren og lo. „Siden han optraadte som Taler ved vor Grundlovsfest — hvad Amtmanden jo nok erindrer — har jeg saa at sige daglig haft hans Rend paa Kontoret, hvor han møder op med alenlange Artikler om alt mellem Himmel og Jord, som han vil have optaget i Bladet. Jeg fandt det i Begyndelsen ikke rigtigt at støde ham for Hovedet og holdt ham derfor hen med et Par anerkendende Ord. Men det gjorde ham blot mere fordringsfuld, og da han forleden blev ligefrem kæphøj inde paa mit Kontor, tabte jeg tilsidst Taalmodigheden og viste ham Døren."

„Ja, han er vist — trods sit krybende Væsen — en temmelig hovmodig Person."

„Aa, han strutter af Indbildskhed! De kan tænke Dem, — han gav sig ligefrem Mine af at være forurettet og truede

med at melde sig ud af Partiet, dersom han ikke fik sine Smørerier optaget. Han er komplet gal!"

„Men under disse Forhold forundrer det mig unægteligt" — vedblev Amtmanden — „at Hr. Enevoldsen vedvarende lader ham optræde ved Møderne. Jeg erindrer, at jeg endnu for faa Dage siden saae en Notits om ham i Bladene. Det kan dog næppe være formaalstjenligt længer. Han har vistnok nu gjort sin Gavn."

„Netop, Hr. Amtmand! Jeg sagde just de samme Ord til Hr. Enevoldsen forleden, og han lovede mig da ogsaa at skulle forhindre Mandens videre Optræden. Hr. Enevoldsen er jo desværre ikke altid kræsen nok i Valget af sine Personer."

Amtmanden svarede ikke direkte paa disse Ord, men standsede et Øjeblik og saae paa Redaktøren med et indtrængende Blik. —

Imidlertid sad Grethe hjemme ved Omhængssengen og vuggede sin lille nyfødte Jakob Brønnum. Den fugtige og skumle Kælderstue saae endnu uhyggeligere ud end før. I Sommerens Løb havde Holleufer saa godt som fuldstændigt lagt Skomageriet paa Hylden, og Familjen havde været henvist til at leve af den lille Understøttelse — „mine Diæter", som Holleufer selv kaldte den, — der tilflød dem fra Højres Agitationskomite. Mangen Gang havde Børnene ligefrem sultet. Men Holleufer mærkede intet. Hverken ved Bønner eller onde Ord havde han kunnet drives til at arbejde. Han levede i et Rige, der ikke var af denne Verden. Han var saa opfyldt af alle sine Planer, sine Taler og Skriverier, at han næsten intet spiste. Mens han i Tankerne færdedes paa Lykkens Tinder, bestraalet af Naadens Sol eller ombrust af Folkets Jubelraab, havde Grethe Gang efter Gang maattet skille sig ved et Stykke Bohave eller ved en Klædning for at skaffe Børnene det nødtørftigste.

Et Par Dage efter hin Samtale mellem Amtmanden og Stiftsavisens Redaktør fik Holleufer Ordre til at indfinde sig paa Enevoldsens Kontor.

„Naa — der er De!" sagde den lille Mand i en kort, forretningsmæssig Tone og gav ham ikke engang Haanden. „Jeg har

blot den Meddelelse at gøre Dem, at De fremtidig ikke vil kunne vente nogen særlig Opfordring til at optræde ved Partiets Møder, hvorfor De altsaa — naturligvis! — heller ikke længer maa paaregne nogen Understøttelse af Partiets Midler. Jeg haaber, De forstaar mig?"

Holleufer saae ud, som om han ikke vilde tro paa, at han havde opfattet Prokuratorens Ytringer rigtigt.

„Det kan da ikke være Deres Alvor, Hr. Prokurator," fremstammede han, pludselig ligbleg. „Hvad mener De da, at jeg skal gøre, Hr. Prokurator?"

„Hvad De skal gøre? Hvilket Spørgsmaal! De har jo Deres Haandværk, som De vistnok i en utilgivelig Grad har forsømt. Det kan dog umuligt have været Deres Mening at blive ved at leve af politisk Virksomhed."

„Mit Haandværk," gentog Holleufer i næsten grædefærdig Tone. „Jamen, det veed Hr. Prokuratoren jo godt, at jeg har lagt mig ud med alle mine gamle Kunder, fordi jeg blev Højre."

„Ja, det kender jeg slet ikke noget til," afbrød Hr. Enevoldsen tørt. „Partiets Kasse er intet Understøttelsesfond, saa dersom De trænger til Hjælp, maa De henvende Dem til Fattigvæsenet. Hos os er Deres Virksomhed som sagt afsluttet."

„Aa, Hr. Prokurator! — Hr. Prokurator!" tiggede Holleufer skælvende og strakte de foldede Hænder frem, som om han bønfaldende vilde kaste sig paa Knæ foran Hr. Enevoldsens Fødder. Men denne afskar ham hastigt Ordet.

„Det nytter ikke, at vi yderligere forhandler om den Sag. Min Tid tillader mig overhovedet ikke at beskæftige mig mere med Dem. Derfor maa denne Samtale hermed være afsluttet. — Farvel!"

Hr. Enevoldsen gjorde en Haandbevægelse og vendte dermed tilbage til sine Protokoller. Holleufer stod en Stund som forstenet og stirrede mod Gulvet. Saa vendte han sig mekanisk om og gik bort uden et Ord. Som i Blinde famlede han sig frem gennem en Forstue og ned ad Trappen, idet han med Haanden Gang efter Gang strøg sig ned over Ansigtet for at bortjage en Taage, der havde lagt sig over hans Øjne.

Neden for Trappen stod Enevoldsens halvfjerdsindstyveaarige Kontorbud, der med et gammelt Tyendes Trofasthed endnu bevarede sin Beundring og Højagtelse for Grundlovsfestens fejrede Helt og derfor ærefrygtsfuldt hilste ham med et: „Ærbødigst Goddag, Hr. Skomagermester Holleufer!“ — Denne Høflighedsbevisning gengav Holleufer Fatningen. Et selvtilfreds Smil lyste pludselig op i hans Ansigt, mens han naadigt besvarede den gamles Hilsen. Det var, som om han vaagnede op af en ond Drøm.

„Hvorfor“ — sagde han til sig selv med et fiffigt Ansigtsudtryk — „hvorfor skal jeg tage mig det nær, om de Folk vil bruge mig eller ej? Jeg kan jo danne et Parti for mig selv. Partiet Holleufer. Hvorfor skulde jeg ikke kunne det? Har jeg ikke Talegaver? Har jeg ikke talt til Tusinder af Tilhørere, saa de baade har skreget og klappet i Hænderne? Og hvad har der ikke staaet i Aviserne? „Hr. Holleufer er for vor By den Svale, der bebuder den nær forestaaende Sommer.“

Hans Hoved løftede sig, og hans Kinder fik paa een Gang en underlig stærk Farve. Han saae ned ad sig for at forvisse sig om, at han var i sit Stadstøj, havde fint pudsede Støvler paa og Handsken paa den venstre Haand. De Taaber! Og sligt bød de ham — Holleufer! . . . Men de skulde komme til at fortryde det. Han skulde hævne sig . . . han skulde knuse dem allesammen . . . han skulde . . .

Han opløftede midt paa Gaden en triumferende Skoggerlatter, saa Folk vendte sig om efter ham med forbavsede Miner. Hvad i Alverden gik der af Holleufer?

Selv mærkede han intet. Han gik frem med raske Skridt, mens han blev ved at le og smile og slaa ud med den behandskede Haand. Skønt Himlen hang sort og tung ned over alle Tagene, saae han overalt kun Solskin omkring sig. Det forekom ham ogsaa, at alle Folk hilste ham ærbødigt og veg til Side for ham; og rundt om i alle Vinduerne saae han skønne, hvidklædte Damer, der fulgte ham med brændende Øjekast.

Da han kom ud paa Torvet, syntes han, at Skildvagten foran Raadhuset skuldrede Gevær for ham. Han gik derfor hen og

tiltalte ham, idet han i faderlig Tone foreholdt ham at gøre sin Pligt overfor Konge og Fædreland, at være sine Overordnede lydig og sin Fane tro, — alt mens han nu og da paa militær Vis førte en Finger op til Skyggen af sin gamle graa Cylinderhat.

Den skikkelige Bondekarl stod med Geværet ved Fod og gloede uforstaaende paa ham; men efterhaanden kom der Folk til, og da opdagede man hurtigt, at det nu for Alvor var galt fat med den snurrige Skomager.

„Hurra! Holleufer er bleven fjottet!" lød det snart fra Drengene omkring i Gaderne, og allevegne fra strømmede Folk hen imod Torvet.

Vækket af dette usædvanlige Røre dukkede tilsidst ogsaa Politibetjent Raffenstein op af en Ølkælder og skred i Ilmarsch gennem Gaden. Da han naaede Torvet, var dette allerede næsten halv fuldt af Folk, og midt i Klyngen saaes Holleufer med blottet Hoved, nikkende ivrigt og smilende til alle Sider, mens han med Haanden søgte at standse Drengenes Hujen og Mændenes Latter for at komme til at tale.

„Jeg takker eder, Venner . . . jeg takker eder. Denne Hyldest — — —"

Samme Aften indfandt Byens Fattigforstander sig i den mørke Kælderstue i Møllerslippen for at tage den stakkels Familje under sin Beskyttelse og træffe Foranstaltninger til dens Overførelse til Fattighuset. Holleufer var efter Paagribelsen bleven ført til Sygehusets „Galecelle", og der næredes kun ringe Haab om, at han nogensinde vilde slippe ud derfra igen. Grethe græd gudsjammerligt. Men Fattigforstanderen klappede hende beroligende paa Skuldren og sagde:

„Tag Dem det ikke alt for nær, lille Kone! De skal se, De skal faa det bedre hos os, end De længe har haft det her. Og kan det være Dem en Trøst, vil jeg sige Dem, at Deres Mand saamænd hverken er den første eller bliver den sidste, hvem alt dette Politikvæsen gør kruset i Hovedet. Vær vis paa det!"

I Kongens Kjole

Henne ved Vinduet i sit private Kontor var Birkedommer Hammer sunket hen i dybe Tanker. Han sad omgivet af opslaaede Lovbøger, Retstidender og Domssamlinger. Den ene Haand støttede under hans Hoved; den anden hvilede tungt oven paa et stort Dokument, der laa i Vindueskarmen. Han havde siddet indelukket her hele Eftermiddagen uden at ville se eller tale med nogen. Og nu var det bleven Aften. Ude fra Byens store Torv, der bredte sig foran Birkedommerboligen med en monumental Vandpost, to grønne Træer og en Lygte, faldt Solnedgangsskæret ind gennem Vinduet og lagde en rødlig Tone over hans skægløse Ansigt og graasprængte, tætkrusede Haar.

Han vaktes op af sine Tanker ved, at der blev banket paa Døren. Paa hans „Hvem der?“ viste der sig en yngre, fedladen Herre, lille af Vækst, men med et Par ualmindelig brede Skuldre, ovenover hvilke et rundt Hoved skinnede i Halvmørket som en lyst poleret Kugle. Det var Fuldmægtig Simmelkjær. Skønt Birkedommeren havde tilkendegivet sit Personale, at han ikke ønskede at forstyrres, nærmede Fuldmægtigen sig ugenert og sagde med skinger Stemme, idet han ved en rund Armbevægelse satte en Lorgnet op paa sin flade Næseryg:

„Undskyld, Hr. Birkedommer . . . det var denne Liste over Skattenægterne, jeg gærne skulde have tilbage.“

„Ja . . . ja vist!“ udbrød Hammer, tilsyneladende uden

Fortrydelse, mens han ved et Greb op i Haaret bestræbte sig for at skjule sin Uro. „Jeg sidder netop her med den," vedblev han og tog Dokumentet, der laa i Vindueskarmen. „Sig mig — ikke sandt, Hr. Simmelkjær? — De kender jo de forskellige Personer, hvis Navne staar opskrevne her?"

„Selvfølgelig!" svarede Fuldmægtigen overlegent.

„Sig mig . . . hvad er det egentlig for Folk?"

„Hvorledes mener Birkedommeren?"

„Aa, jeg mener . . . jeg skal sige Dem . . . jeg sidder nemlig og tænker paa, om det alligevel ikke var bedst at udsætte disse Udpantningsforretninger endnu en kort Tid. Det har jo intet Hastværk . . . og jeg mener, at man underhaanden maatte kunne bringe disse Mennesker til at forstaa, hvor dumt de bærer sig ad med deres Protester, og hvor lidt de kan vente at opnaa ved dem. De Folk er jo dog ikke helt utilgængelige for Fornuft. Og — hvad det jo ogsaa er værd at tænke paa — vi vilde selv slippe for meget Vrøvl, om Sagen lod sig ordne i Mindelighed. Hvad siger De?"

Ordet „Mindelighed" syntes at virke paa Fuldmægtigen som et Hvepsestik. Ved en Ansigtsgrimace lod han sin Næseklemmer falde ned og saae næsten uforskammet paa sin Principal.

„Jeg forstaar ikke . . . jeg troede, Birkedommeren vidste, at de omtalte Panteforretninger er berammet til imorgen. De respektive Sognefogder er allerede annoncerede derom, ligesom der er rekvireret to beredne Mand fra Gendarmeristationen."

„Gendarmer! . . . Hvad skal de?" foer Hammer op i Selvforglemmelse.

„Det er efter udtrykkelig Ordre fra Amtet . . . som Birkedommeren vel nok erindrer," svarede Fuldmægtigen, mens et Haansmil krusede hans Læber. „Hvad Demonstranterne iøvrigt angaar, saa er det unægtelig min Mening, at der ingensomhelst Grund er til at vise dem Skaansel, lige saa lidt som jeg anser det for sandsynligt, at forsonlige Underhandlinger skulde kunne bringe dem til Fornuft. For Resten er det vel heller ikke Birkets Opgave at optræde som Moralprædikant," sluttede han spodsk og satte atter Lorgnetten op paa Næsen.

Henne fra sin Lænestol havde Birkedommer Hammer set paa Fuldmægtigen med et hurtigt, usikkert Blik; det var, som brændte der ham en Bemærkning paa Tungen, som han manglede Mod til at udtale. Tiltrods for sin unge Alder og beskedne borgerlige Stilling var Hr. Simmelkjær nemlig en af Byens mest formaaende Personer, med hvem det under de nuværende Forhold ikke var raadeligt at lægge sig ud. Som Formand for Egnens „konservative Klub" var han hurtigt kommen i Besiddelse af en Anseelse og Indflydelse, som man gjorde klogt i — i hvert Fald tilsyneladende — at anerkende. Det var blandt andet almindelig bekendt, at han paa Politikens Vegne var en særdeles intim Ven af Amtmanden, med hvem han ofte havde fortrolige Privatkonferencer, og paa samme Konto kørte han frit ud og ind hos hele Omegnens Adel og var et Slags Forsyn for Kresens Folkethingsmand, den gamle Lensgreve til Anniegaarden, hvis Agitation han fuldstændig havde i sin Haand. Tillige bestyrede han Partiets Krigskasse, havde en afgørende Stemme ved Besættelsen af Partiets Tillidsposter, førte de hemmelige Lister over Regeringens Modstandere, satte Mistænkeliggørelsens Tegn ved dens lunkne Venner . . . kort: han var den ledende og myndige Aand i Egnens fremblomstrende revolutionære Reaktion.

Birkedommer Hammer rejste sig fra sin Lænestol og stillede sig op henne ved det andet Vindue, med Ryggen vendt imod Stuen.

„Ja, naturligvis —" udbrød han i en Tone, som han anstrengte sig for at gøre ligegyldig. „Naar de Mennesker ikke *vil* betale, saa er der selvfølgelig ikke andet for . . . saa maa vi pante hos dem. Den Sag er klar. Vil De altsaa være saa god, Hr. Simmelkjær, at forberede alt fornødent desangaaende."

„Det er allerede gjort."

„Godt! Meget godt! . . . Ja, saa er der ikke mere, Hr. Simmelkjær!"

Efter at Fuldmægtigen havde trukket sig tilbage, blev Birkedommer Hammer endnu en Stund staaende ved Vinduet og stirrede med et mørkt, grublende Udtryk ud over Torvet, i hvis

mange Regnpytter de røde Aftenskyer spejlede sig. Han var en høj og kraftig Mand. Havde han ikke haft Guldbroderierne paa Kraven, vilde man snarest have antaget ham for en Godsejer eller lignende . . . især da ogsaa Værelsets Udstyr nok saa meget pegede hen paa herremandsmæssgt Sportsliv som paa en kongelig Kontormands alvorsfulde Sysler. Naturligvis — her fandtes den sædvanlige juridiske Syndflod af Papirer, der oversvømmede Reoler, Skabe og Borde, ja endog Stolene. Men et helt Hjørne af Stuen var helliget en Udstilling af gamle og nye Jagtrekvisiter, som tydelig nok kunde glæde sig ved Ejermandens særlige Bevaagenhed. Over Dørene var der plantet Jagttrofæer — Hjortetakker og udspilede Vinger — og øverst oppe paa Reolerne stod Rækker af udstoppede Fugle, der stirrede ned paa de besøgende med røde Glasøjne.

Birkedommer Hammer havde da ogsaa indtil for godt et Aar siden levet paa Landet. I en af de store, hastigt opvoksede Bondebyer paa Hedegrænsen havde han drevet en betydelig Sagførerforretning, der havde gjort ham til en velstaaende Mand. En medfødt Tilbøjelighed for muntert Friluftsliv og en derved udviklet Uafhængighedstrang havde i sin Tid faaet ham til at foretrække denne Virksomhed for den emsige Tusindbens-Kravlen op ad Embedsstigen. Men hans Finfølelse og Retsindighed havde aldrig ret kunnet forlige sig med denne Stilling. Han havde krympet sig ved de mange Sager af tvivlsom Art, som Prokuratorvirksomheden i et Landdistrikt førte med sig, og med sin fredsommelige, lidt lade Natur havde han altid haft ondt ved ikke at anbefale sine Klienter det magre Forlig frem for den fede Proces.

Alligevel havde den Mangel paa Beslutsomhed, der i det hele var ham egen, længe afholdt ham fra at gøre nogen Forandring. Men da han — i en allerede fremrykket Alder — giftede sig, og især da han fik Børn, der voksede til, følte han det for disses Skyld som sin Pligt at skaffe sig den sociale Anseelse, som Indtrædelsen i Embedsstanden vilde give. Dertil kom, at hans unge Hustru var en forvænt Københavnerinde, der afskyede Landlivet og Aar for Aar sygnede hen af Melankoli;

og han havde da ogsaa følt det som en virkelig Befrielse, da han for bestandig kunde lukke sine fedtede Sagførerprotokoller og iføre sig Kongens uplettede, guldbroderede Uniform.

Uheldigvis forefaldt hans Indtrædelse i Embedsstanden netop ved Udbrudet af den bitre politiske Strid, der saa længe havde ulmet i Befolkningen, og som Regeringens Forfatningsbrud nu havde bragt i lys Lue. Birkedommer Hammer var nok en fuldtro Højremand, der end ikke vilde have haft det mindste imod, at den uindskrænkede Statsmagt atter vendte tilbage i Kongens Hænder, fordi — som han sagde — „det andet gav saa meget Vrøvl". Men enhver Art Fanatisme var hans fredelige Natur imod; og den evige Uro og Trætte var ham en Vederstyggelighed.

Hvad der dog særlig havde graanet hans Hoved i den korte Tid, han havde røgtet sit ophøjede Dommerkald, var den — som det syntes ham — fuldstændige Omvæltning, der foregik i Begreberne om Ret og Uret, om Ansvar og Pligt, om Straf og Skyld. Ikke alene, at han saae Regeringen foretage Skridt, som han — om han end i og for sig billigede dem — umuligt kunde anse for lovmedholdelige; men selv fra Landets højeste Domstol kom der Retskendelser og Fortolkninger, som han for et Aar siden vilde have anset for aldeles utænkelige.

Han vendte sig pludselig om derhenne ved Vinduet og strøg sig med Haanden ned over Ansigtet, som om en vidtrækkende Beslutning i dette Øjeblik var modnet hos ham. Saa forlod han Kontoret og gik ind i Dagligstuen til sin Hustru.

Fru Hammer sad foran Klaveret mellem to tændte Lys og var ifærd med at øve sig paa sit store Bravurnummer „Kaskaden", som hun skulde udføre ved en nær forestaaende Veldædighedskoncert. Hun var klædt i mørkebrun Silkekjole, hvor over en bred Kniplingskrave faldt ud over Skuldrene, og tog sig nydelig ud. Ingen, der betragtede denne slanke, blonde Skikkelse med det fine Fugleansigt og de store, blaagraa Øjne, skulde let ane, at Fru Hammer allerede i en halv Snes Aar havde været den tunge, graahaarede Birkedommers Hustru. Det saae virkelig ud, som om Bylivet og Byluften og den ustandselige

Selskabstummel, hvori den lille Bys Honoratiores levede, og den Beundring og Hyldest, en saa smuk og talentfuld Dame naturligt var Genstand for i disse Omgivelser, med eet Slag havde gengivet hende den Ungdom og Friskhed, som det tomme og ensformige Liv derude paa Hedegrænsen langsomt havde frastjaalet hende.

Den unge Frue havde selv en Fornemmelse af at være vaagnet op af en tiaarig Febersøvn. Fra Morgen til Aften gik hun endnu omkring ligesom i en let Rus af Lykke; og naar hun — endog paa Hverdagene — gik saa pyntet, at det var nær ved at vække Anstød, var det ikke alene af Lyst til at glimre, af forfængelig Glæde over igen at have et forstaaende Publikum at udfolde sig for, men fordi hver Dag virkelig var hende en Fest, der skulde fejres. Hver Morgen, naar hun blev vækket ved Lyden af Vognenes Rumlen paa Stenbroen, af Fabrikernes Piben og det udrykkende Militærs Trommehvirvler, gennemstrømmedes hun af en Jubel, som hun *maatte* give Udtryk.

Det havde i sin Tid ikke været uden Overvindelse, at hun bestemte sig til at blive den daværende Landsbysagførers Hustru. Sorgen over Forældrenes Død, Trangen til faderlig Støtte og Udsigten til at skulle fortjene sit Brød som Gouvernante havde halvt mod hendes Vilje ført hende i hans Arme. Men nu var det, som om ogsaa Kærligheden pludselig vaagnede i hendes Hjærte. Den Dag, Budskabet om Hammers Udnævnelse var kommen til den fjærne Hedeby, havde hun kastet sig om hans Hals og klynget sig ind til ham under Kærtegn, hvis Voldsomhed næsten gjorde ham forlegen. Hun glemte fra den Dag hans fem og halvtredsindstyve Aar og allerede graanende Haar. Hun saae nu kun sin Redningsmand i ham, sit Livs Befrier og hengav sig til ham med en opblussende Lidenskab, der havde givet den aldrende Mand en ikke ringe Erstatning for de Bryderier og Bekymringer, som hans Embedsgærning i disse urolige Tider forvoldte ham.

Og dog . . . denne Forflyttelse var for den unge Frue kun det første Skridt hen imod Virkeliggørelsen af et Haab, som hun selv i sin Landflygtigheds sorteste Mismodstimer aldrig helt

havde kunnet slippe . . . Haabet om engang at kunne vende tilbage til den By, der for hende var den eneste paa hele Jordkloden, og hvis blotte Nævnelse kunde bringe hende Taarer i Øjnene: København. Hendes lige saa kloge som smukke Hoved udrugede dristige Fremtidsplaner, som den Hyldest, alle viste hende i denne lille By, daglig hjalp til at nære. Hun vidste meget godt, hvad det betød for en Embedsmand at have en smuk og elskværdig Frue; og hun havde ogsaa meget hurtigt indset, hvilke Trapper det var, der for Tiden førte tilvejrs.

Og hun havde ikke lagt sine nydelige Hænder i Skødet!

Hun var allerede den lille Amtmands erklærede Kæledægge. Den gamle apoplektiske Lensgreve til Anniegaarden forgudede hende, siden hun en Gang ved et Middagsselskab havde bundet ham Servietten under Hagen; og Garnisonens samlede Officerskorps havde hun indtaget med Storm ved ganske af sig selv at tilbyde sin Medvirkning ved den forestaaende Veldædighedskoncert, der skulde afholdes til Fordel for de københavnske Fæstningsværker.

Da hun hørte sin Mand træde ind ad Døren, vendte hun — uden at tage Hænderne fra Tangenterne — smilende Hovedet om imod ham og sendte ham et Nik.

Men næppe havde hun kastet et Blik paa hans Ansigt, før hun afbrød sit Spil med en nervøs Bevægelse, slukkede begge Klaverlysene og rejste sig.

„Nej, kære — hold dog ikke op!“ bad Hammer indtrængende.

„Jo — jeg er træt nu,“ sagde hun og gik hen til en Kanape, der stod under en mægtig Gruppe Bladplanter ved Siden af et lille, rundt Mosaikbord, hvorpaa der brændte en lav Lampe med en japanesisk Silkeskærm. Hun satte sig her og tog fat paa et lille Stramajbroderi, mens Birkedommeren tavs og med urolig adspredt Mine spaserede omkring i det store, salonmæssigt udstyrede Værelse, hvor han snart standsede foran en Etagere med Nips, snart betragtede et af Litografierne paa Væggene eller lod, som om han fængsledes af et Billede i de illustrerede Pragtværker, der oversvømmede Bordene.

Pludselig udbrød han henne fra et Hjørne af Stuen:

„Hvad er det, der ligger her?“

Hans Kone saae op — men trak hurtigt Øjnene til sig igen og blev rød paa Kinderne.

„Hvad er dette for noget?“ gentog han og nærmede sig en Lampe med et Papir i Haanden.

„Nu, det ser du vel,“ svarede hun lidt utaalmodigt, mens hun bøjede sig dybere over sit Stramaj. „Det er en Liste.“

„Hvad behager? . . . Skriver *du* ogsaa Lister?“

„Ja — hvorfor ikke?“

„Men hvad i Alverden betyder alle disse Navne?“

„Aa, du store, kloge Mand . . . kan du virkelig ikke begribe det? Det er naturligvis Navnene paa dem, der skal inviteres til vort Aftenselskab i næste Uge efter Koncerten.“

„Selskab igen!“ udbrød Birkedommeren og tog Papiret ned fra Øjnene. „Hvad mener du med det, Agathe? Det er næppe fjorten Dage, siden vi havde vor store Dinér . . . og saa tænker du paa — —“

„Det er naturligvis min Spøg,“ henkastede hun. „Jeg veed jo, at du ikke synes om det . . . men det morede mig at skrive op, hvem vi maatte have indbudt, i Fald vi *skulde* have haft det Aftenselskab.“

„Naa — og saa vilde du have samlet alle disse Mennesker? Jeg ser blandt andet alle Garnisonens Officerer og . . . hvad er det . . . Simmelkjær! . . . Havde du virkelig i Sinde igen at invitere Simmelkjær, skønt han var med til Dinér'en?“

„Ja — hvorfor ikke?“

„Hm! . . . Det forekommer mig at være en mærkelig Forkærlighed, du pludselig har faaet for Hr. Simmelkjær, Agathe!“

Fru Hammer drejede sig om imod sin Mand og saae paa ham med et stift og koldt Blik.

„Fy!“ sagde hun derpaa foragteligt — og vendte ham hele Ryggen. „Nu vil jeg aldeles ikke længer tale med dig.“

„Naa, naa, kære Agathe . . . det var jo ikke saadan ment,“ skyndte Birkedommeren sig at sige — han var bleven ganske rød, først af Vrede, bagefter af Forlegenhed. „Men du veed,

hvor lidt Pris jeg sætter paa den Mand . . . og det synes jeg, du kunde tage Hensyn til."

„Ja, i min Smag falder han saamænd heller ikke, kan jeg forsikre dig. Men han er nu en Gang et Menneske, man for Tiden skal vogte sig for at støde. Har du ikke selv fortalt mig, at han har en ikke ringe Indflydelse hos Personer, som netop du har Interesse af at staa dig godt med, naar du vil tænke paa at opnaa et hurtigt Avancement?"

Birkedommeren svarede ikke straks. Han begyndte igen at spasere uroligt omkring i Stuen og løfte paa Bøger og Blade.

Endelig lod han sig falde ned i en Lænestol i den mørkeste Ende af Stuen og sagde:

„Du taler om Avancement, Agathe . . . veed du, hvad jeg netop gik og tænkte paa?"

„Nej, min Ven!" svarede Fruen — med en nervøs Sitren i Stemmen, der røbede, at hun ikke desmindre var fuldt ud fortrolig med sin Mands Tankegang.

„Sig mig, Agathe . . . hvad vilde du svare, dersom jeg foreslog at vende tilbage til Bjerrebro?"

Det gav et lille Ryk i Fruen — det var just det Spørgsmaal, hun med Angst havde ventet paa i de sidste Maaneder. Bjerrebro var nemlig Navnet paa den Landsby, hvor hun i ti Aar havde været levende begravet — og den blotte Lyd af Byens Navn fik hende til at blegne.

„Nej, nej — kære Agathe," vedblev Birkedommeren, da hun som Svar havde slaaet en munter, lille Latter op. „Det er virkelig ikke helt Spøg. Jeg har før talt til dig derom . . . jeg tror ikke, jeg passer til dette Embedsvæsen. Jeg er bleven for gammel, eller . . . jeg veed ikke . . . jeg kan ligesom ikke rigtig komme i Trit her."

„Men, kære Hammer, du var dog saa glad i Begyndelsen. Og Gud skal vide, du følte dig da ikke for veltilpas ved din Virksomhed derude i Bjerrebro."

„Aa, nej saamænd . . . men alligevel. Ser du, jeg vidste den Gang ikke, hvad jeg gik ind til. Jeg tænkte mig den Gang noget ganske andet ved det at komme i Kongens Kjole — som

man siger. Jeg kendte jo ikke Besværlighederne; eller — for at tale rent ud — disse forkvaklede politiske Forhold, hvorunder vi lever, og de nye Retstilstande, de har affødt, gør Embedsbyrden dobbelt tung. Du forstaar dig ikke paa det og kan vanskelig sætte dig ind i den Sag; men jeg forsikrer dig, det er ikke let, naar man ikke med fuldkommen ren Samvittighed kan udføre de Pligter, der paahviler En. Jeg mener ikke netop, at man tvinges til at handle mod sin Overbevisning. Paa ingen Maade! Men alligevel . . . Forholdet bliver trykkende og pinligt. Og naar man ikke er absolut nødt til at paalægge sig denne Byrde, men er pekuniært uafhængig, saa — — ja, kære Agathe, jeg synes oprigtig talt, vi havde det langt hyggeligere derude i Bjerrebro. Jeg har i den sidste Tid saa ofte tænkt paa vor kære, gamle Bolig derude, der endnu staar tom efter os, og jeg har ikke kunnet lade være med at længes inderligt efter den . . . Ja, hvad siger du, min lille Pige?"

Henne fra sin Kanape havde Fruen nu og da i Smug kastet et underfundigt Blik hen paa ham, mens han talte. Nu rejste hun sig, let og smilende, lagde sit Haandarbejde fra sig paa det lille Mosaikbord og gik hen til ham over det bløde Gulvtæppe. Under et forførerisk Brus af Silkekjolen satte hun sig paa hans Skød og lagde Armene om hans Hals.

„Hammer," sagde hun. „Vil du svare mig paa en eneste Ting — holder du ikke mere af mig?"

„Men Agathe dog! Hvor kommer du paa de Tanker?"

„Jo, det har jeg netop god Grund til. Du har jo i den sidste Tid gaaet omkring for dig selv og næsten ikke set til mig. Sig mig ganske oprigtigt, Hammer, er du bleven ked af mig? Og er det derfor, du nu vil have mig bort?"

„Men jeg forsikrer dig, du tager ganske fejl."

„Jeg har undertiden tænkt paa, om der kunde være noget i min Opførsel, du ikke syntes om . . . noget . . . noget i min Forelskelse i dig," føjede hun til med sænket Stemme og gav sig til at dreje paa en af Knapperne i hans Vest.

„Men kære Agathe —"

„Ja, for i saa Fald tror ogsaa jeg, det vilde være bedst, at vi tog tilbage til Bjerrebro. For saa længe vi er her," sagde hun og slog Øjnene op paa ham med et Smil — „sker der i den Henseende næppe nogen Forandring med mig, vil jeg sige dig. Veed du, at da du før kom herind i Stuen — jeg kunde næsten ikke lade være med at løbe hen og kysse dig. Men du saae saa bister ud, du stygge Mand, at jeg ikke turde det."

„Men kære, lille Agathe —"

„Og saadan er det altid. Naar jeg om Dagen sidder derhenne ved Vinduet og ser dig komme over Torvet henne fra Tinghuset i din nye Uniform — jeg bliver saa stolt af dig, at jeg føler Lyst til at raabe det højt, at det er *min* Mand, der kommer der!"

„Min kære, lille —"

„Men derfor bedrøver det mig, at *du* er saa utilfreds, Hammer. Det har været min hemmelige Sorg, som jeg ikke har turdet tale til dig om, at mens jeg er saa lykkelig ved vort Samliv, vor Kærlighed og vort yndige Hjem her, længes du blot herfra. Kan du forstaa det?"

„Du har Ret. Det skal ikke ske. Jeg lover dig, at jeg ikke oftere skal omtale den Sag."

„Er det sandt? Hvor er du kær!" — hun tog hans graanende Hoved mellem sine Hænder og saae ham ømt ind i Øjnene. „Men Hammer, gør mig nu ogsaa en anden Glæde idag. Sig, at du vil det?"

„Hvilken, min Pige?"

„Sig nu ja til det Aftenselskab, jeg talte om. Lad din lille Agathe nu faa sin Vilje denne ene Gang. Du veed, hvor taknemlig jeg vil være derfor, og hvor jeg vil holde af dig. — — Nej, nej, du maa slet ikke tale. Bare sige ja — og saa kysse mig."

Saa megen kærlig Ømhed kunde den aldrende Birkedommer ikke modstaa. Han trykkede hende til sig og kyssede hende dybt bevæget.

„Min lille Agathe!" —

Den næste Morgen holdt en aaben Landauer udenfor Birkekontoret. Paa Stentrappen stod Fuldmægtig Simmelkjær, fuldt rejseklædt, med guldtresset Kasket paa sit rødlige Hoved og en Protokol under Armen. Han havde ventet nogle Minutter og i Løbet af denne Tid set tyve Gange paa sit Ur. Han kneb Læberne sammen og saae ophidset ud. Det var, som om han brændte af Utaalmodighed efter at komme til at virke.

Det tegnede til at blive en smuk Dag. Det havde regnet hele Natten, men Solen var nu brudt frem og skinnede paa de røde Tegltage, hvor Rækker af Spurve og Stære sad og skreg af fuld Hals.

Endelig aabnedes Døren bag Fuldmægtigen, og Birkedommeren traadte ud — fulgt af Birkets tre Alen lange Landpolitibetjent, der bar hans Rejsetøj med den faareagtig forfjamskede Mine, som Folks Ansigter gærne fremviser umiddelbart efter Modtagelsen af en uventet Røffel. Birkedommer Hammer var heller ikke til at spøge med i denne Morgenstund. Uden at se paa Hr. Simmelkjær og næsten uden at gengælde hans Hilsen steg han til Vogns og gjorde sin Person saa tyk paa Bagsædet, at Hr. Simmelkjær blev nødt til at sætte sig paa Forsædet. Politibetjenten krøb som en lang Abe op paa Bukken til Kusken, og Vognen rullede afsted.

For Enden af en snever Gyde, der førte ned til Byens Kaserne, holdt to beredne, til Tænderne bevæbnede Gendarmer, der — efter at have gjort stram Honnør — svingede ud paa Gaden og sluttede sig til Toget.

Vognens Rumlen og Lyden af de mange klaprende Hestesko vakte Opmærksomhed i den lange, smalle Gade. Overalt kom Folk til Vinduerne, Haandværksmestrene traadte frem i deres Døre, og Hundene foer gøende ud af Portene. I alles Ansigter tegnede der sig et vist humoristisk Smil, idet det krigeriske Optog raslede forbi. Alle vidste, hvad Fogedrejsen denne Gang galdt. Birkedommer Hammer sad tilbagelænet i Vognhjørnet, indhyllet i sin Kappe, og saae utilgængelig frem for sig. Han mælede bestandig ikke et Ord. Han følte sig beskæmmet og nedværdiget

af alle disse nyfigne Blikke og tvetydige Smil, i hvilke han syntes at kunne læse den samme hemmelige Tvivl, som nagede ham selv. Han forstod godt, at man saae paa ham med en lignende Nysgerrighed som den, hvormed man betragter Bøddelen paa hans Vej til Retterstedet. Hvorledes er du egentlig tilmode, lille Ven? — frittede alle Blikkene. Selv Toldforvalterens hvide Ansigt, som i Forbifarten viste sig for ham i et Gadespejl, havde haft det samme farisæiske Smil . . . og Toldforvalteren var endda en af dem, der havde raabt allerheftigst paa Anvendelsen af de skrappeste Tvangsmidler imod Folket. Men de Fyre havde let ved at raabe: hæng dem! — For det var ikke dem, der skulde udføre Eksekutionen!

Han havde haabet at skulle komme til at aande lettere, naar han først var ude af Byen. Men Synet af den frie Natur, de udstrakte Marker, den store, blaa Himmel og Lærkerne, der boltrede sig i den stille Luft, gjorde blot hans Stemning endnu mere tung og bitter. Uvilkaarlig mindedes han sit eget lykkelige Frihedsliv, som han saa ubetænksomt havde givet Afkald paa. For hvor var det dog bagvendt, at netop han, der altid havde elsket Freden og præket Fordragelighed, — at han skulde køre her med vaabenklirrende Eskorte ligesom gennem et fjendtligt Land — frygtet og forhadt! Hvor ganske anderledes havde han ikke tænkt sig det at være Lovens Haandhæver, Retfærdighedens Arm, de forurettedes Beskytter og Misgærningernes ophøjede Dommer! Nu kom han som den, mod hvem Forargelsen var vendt; som den, der i Befolkningens Øjne selv øvede Vold og traadte alle hellige Love under Fødder!

— Han mærkede pludselig Hr. Simmelkjærs kolde, farveløse Øjne rettet ligesom udspionerende paa ham og bed Læberne sammen. Hvor han oprørtes over dette Menneske, denne ølfede Dreng, der i sin frække Magtglæde var som et Sindbillede paa den dybe Fordærvelse, hvori hans Fædreland var sunket ned. Og i denne hæslige Nedværdigelse af Magten skulde han nu selv deltage! . . . Om han nu rejste sig op og gav Ordre til at vende tilbage? Og om han saa, naar han var kommen hjem, kastede Kongens besudlede Uniform fra sig og — —

Han kom til at tænke paa sine Børn og paa, hvad han havde lovet sin Agathe. Han mindedes hendes Bønner og rørende Angst, hendes Ømhed og hendes Kys . . . og sank resigneret tilbage i Vognhjørnet.

Og Vognen rullede videre med sin vaabenklirrende Eskorte.

Den første Gendarm

I

Det var en stille, sollys Dag i Foraarets Begyndelse, at den første Gendarm holdt sit Indtog i Lillelunde By.

Budskabet om hans Komme bragtes af en kørende Humlepranger, der paa sin Vej fra Købstaden havde set ham sidde inde i en Kro knap en halv Mil fra Landsbyen. Hans opsadlede Hest havde staaet bunden i Rejsestalden, og i Kælderstuen var der bleven sagt, at han agtede sig denne Vej.

Han kunde altsaa ventes, hvad Øjeblik det skulde være.

Denne Efterretning kom nu ingenlunde helt uventet for de gode Lillelunder. Allerede for flere Uger siden havde den stedlige Politibetjent ladet et Ord falde om, at de snart kunde vente „et Par Blaamænd" her til Egnen. Paa sin sædvanlige tvetydige Maade havde han endog anmodet dem om „at tage rigtig godt imod dem"; og der havde fra den Dag hersket en Uro og Spænding i hele Byen, som om der virkelig i Hemmelighed forberedtes noget afgørende.

Endog Børnene havde haft paa Fornemmelsen, at der var noget utrygt i Luften. De gjorde sig de eventyrligste Forestillinger om, hvad disse bestandig omtalte Gendarmer egentlig var for Væsner, og hvad der vilde ske, naar de endelig ankom. De saae dem for sig om Natten i urolige Drømme som et Slags Trold-Uhyrer med rullende Øjne og frygtelige Hugtænder; thi hver Gang de kom hjem

fra deres Leg om Gadekæret med en tilsnavset Trøje eller et forrevet Skørt, opløftede de gamle Bedstemødre bag Spinderokken truende deres runkne Fingre og sagde:

„Ja, bi du blot, til Gendarmerne kommer — saa vil de nok æde dig, dit Utyske."

Men de gamle Bedstemødre var selv ikke meget klogere. De gik skælvende omkring og forputtede i Smug deres Ejendele under Sengedyner og i hemmelige Gemmer, som om Fjenden virkelig var i Landet og hvert Øjeblik kunde ventes udenfor Byen. De talte om Gendarmerne i samme Tone som i gamle Dage om Tyskerne og Engelskmændene og fordybede sig bestandig i gruopvækkende Skildringer fra „den forrige Gang, vi var i Krig".

Ja — om man turde tro den diplomatiske Politibetjent, skulde selv Herredsfogden, der var ny dér paa Egnen, have været betænkelig ved det forestaaende Sammentræf og ved Henvendelse til højere vedkommende søgt at forhindre de nye Ordenshaandhæveres Ankomst.

Thi de krigerske Lillelunder havde ikke lagt Skjul paa deres Sindelag. Højlydt havde de tilsidst erklæret, at den første Gendarm, der viste sig i deres By, skulde ikke komme helskindet igennem den.

Man forstaar da det Røre, som fremkaldtes her, da Humleprangeren indtraf med sit Budskab.

Skønt det var lige i Middagstiden, befolkedes i et Nu Bakken bag Smedjen af den Sværm gamle Stoddere og sladrende Husmandskællinger med Pattebørn eller Strikkestrømper, der altid først kom paa Benene, naar der var noget paa Færde. Men ogsaa inde fra Gaardene kom Folk hastig ilende og søgte op paa Digerne eller andre højtliggende Punkter, hvorfra der var Udsigt ned over Dalen.

Paa Stenflisen foran sin Butiksdør stod den lille fruentimmeragtige Købmand med en stor Taftes Kasket nede om Ørene og gned under synlig Beklemmelse sine Hænder mod hinanden, — som om han i Stilhed bad Gud om dog at afvende Blodsudgydelser.

Paa den anden Side af Gaden smækkede Skolelæreren et Vindue op og spurgte, hvad der var paa Færde.

Men i Stedet for at svare pegede Købmanden blot hen imod Gadekæret, hvor endnu en Flok af Mænd og Karle stod sammenstimlede omkring Humleprangerens Vogn, — hævede derpaa Hænderne haabløst over Hovedet og gik ind.

Et Par Minutter efter blev det første Hold af Skolebørnene sluppet løs, og snart var hver Høj og hvert Gærde i hele Byen tæt besat med Skarer af Voksne og Børn, der ubevægelige, med Hænderne skyggende over Øjnene, stirrede ud imod Nord.

II

Det varede da heller ikke længe, før man langt borte paa den hvide Vej, der bugtede sig gennem Dalstrøget, opdagede en lille Støvsky, der nærmede sig. Over Støvskyen viste sig først et mørkt, nikkende Hestehoved og derpaa — en lyseblaa Skikkelse.

Det var ham!

. . . Langsomt, Skridt for Skridt, med Haanden krigerisk støttet paa Laaret og Solen lynende fra de blanke Knapper og Vaaben, red han frem gennem det store, fredelige Landskab, hvor Køer og Faar saae op fra deres Græs, maalløse af Forbavselse.

En intet anende Bondemand, der kom rullende med et Møllelæs fra en Sidevej og pludselig saae denne Rytter foran sig, drejede i Forfærdelse Heste og Vogn ud til Vejkanten med et Ryk, saa han var paa Nippet til at vælte lige ned i Grøften. Og længe efter blev han ved at stirre tilbage med en Mine, som var det Fanden selv, han havde set skride sig forbi paa Hesteryg.

Imidlertid havde en Del af Byens Karle samlet sig inde i en aaben Port ud mod Gadekæret, hvor de havde indtaget en udfordrende Holdning med Kasketterne hængende ned over Ørene og lange Tobakspiber i Munden. Rundt om i de halvaabne Stalddøre saaes Bøndernes brede Skikkelser som en Art Reserve, der hvert Øjeblik var parat til Udrykning.

Derimod havde Købmanden ganske imod Sædvane gjort sig helt usynlig. Ja, i Hemmelighed havde han endog stænget Døren til sin Butik og bag et Gardin lavet sig et lille Kighul, hvorfra han i Sikkerhed kunde følge Begivenhedernes Gang.

Endelig red Gendarmen ind i Byen, — urokkelig rolig, stolt og strunk som den, der veed, at han væsentlig har den Opgave at vise sig, og den Pligt at tage sig ud.

Dette sidste gjorde han uomtvistelig, som han der red frem mellem de fattige, straatækte Husrækker. Den himmelblaa Uniform sad som støbt omkring hans Krop; den raske Kepi med den lange hvide Nakkesnor, den blanke Rytterpallask, Knapperne og Patrontasken — alt skinnede og blinkede som Silke og Sølv i Solen. Selv var han ogsaa en stolt Skikkelse med store, opadbøjede Moustacher, Hagefip og mørke, svære Bryn. Han havde halvlakerede Ridestøvler op til Knæene og Korporalsnore paa Armene.

Da han naaede Gadekæret, red han et Stykke ud i dette for at lade Hesten drikke. Og her, ved det spejlblanke Vand og midt i Solens fulde Lys, virkede Dobbeltbilledet af Hest og Rytter næsten som en Skønhedsaabenbaring fra en højere Verden. Alle maatte imod deres Vilje erkende, at det var et smukt Syn, der kastede Glans over den hele By.

To Piger, der stod paa et Gærde, puffede hinanden i Siden med Albuen. Og den ene hviskede forsigtigt, for at ingen af de omstaaende skulde høre det:

„Hør du — det er nu det samme — en flot Karl er'et ligegodt — hva'?"

Endog de krigsberedte Karle i Porten og Bønderne i Staldd̊rene stod med maabende Munde og forglemte sig ganske i undrende Beskuen. Med hemmelig Misundelse betragtede de unge hvert blankt Spænde og hver skinnende Knap paa Gehæng og Uniform, medens Bønderne fortrinsvis beundrede Hesten — en slank, lysebrun Vallak med et mørkladent, spidst Hoved, Forben som et Par Piskeskafter og et Haarlag saa fint og blankt, at Jord og Himmel spejlede sig i det.

Da Hesten var færdig med at drikke, klappede Rytteren den

paa Halsen med sin behandskede Haand og drejede den derpaa ind igen paa Vejen.

Blandt Karlene i Porten blev der Bevægelse. Nu maatte Tidspunktet være belejligt for det kraftige „Ned med Estrup", hvormed man havde aftalt at indlede Demonstrationen. Man saae opmuntrende paa hinanden og kastede lange Blikke over til de andre Flokke af Byens Mænd, der efterhaanden havde samlet sig rundt om Gadekæret. Men det var, som om Lysten til Krig pludselig var kølnet; ingen vilde ret begynde.

Da fik man Øje paa den store Lars Hedegaard, der i hele sin Bredde og med sit mægtige ildrøde Skæg havde stillet sig op foran sin Lodør lige ved den Vej, som Gendarmen skulde passere. I det samme forstod alle, at hos Lars maatte det begynde.

Tilfældigt standsede Rytteren ogsaa ud for ham, — og saa dødsstille blev der i dette Øjeblik rundt om Gadekæret, ja over den hele By, at man overalt tydeligt hørte Gendarmen spørge, om ikke dette var Vejen til Bunkeby.

Den strunke, soldatermæssige Hilsen, hvormed Gendarmen ledsagede Spørgsmaalet, og den ganske uventet høflige Tone, hvori det udtaltes, forvirrede den store Bonde. Han blev glorød i Hovedet og havde aabenbart ondt ved at lade være med at gengælde Gendarmens Hilsen og besvare hans Spørgsmaal. Dog holdt han sig stiv.

Gendarmen, der aabenbart forstod Meningen med hans Tavshed, trak paa Skuldrene, — gav derpaa sin Hest Sporen og travede vaabenklirrende ud af Byen.

Da Karlene, der havde staaet parat til at rykke frem ved det mindste Vink, saae Rytteren fjerne sig, mens Lars Hedegaard slukøret trak sig tilbage til sin Lo, opstod der stor Forvirring. Og det hjalp just ikke paa Stemningen, at en Flok Piger, der havde været underrettet om Krigsplanen, i det samme begyndte at fnise, ja tilsidst lo himmelhøjt.

En lille bleg Fyr med en stor Kokarde paa Kasketten, der hele Tiden havde holdt sig aller bagest i Flokken og herfra opflammet de andre ved vilde Kampfagter, løftede endelig Haanden og raabte:

„Fremad, Brødre!“

Men i samme Øjeblik forsvandt netop Gendarmens snorebesatte Kepi under Bakken.

III

Dér stod de stolte Lillelunder!

Hvad skulde de gøre? Kunde det nytte at sætte efter ham?

Da hørtes med eet et frygteligt Spektakel henne fra den samme Kant, hvor Gendarmen nys var forsvunden. Alle styrtede frem. Hvad var sket?

I det samme saaes den blaa Uniform dukke op igen over Bakken . . . derpaa den stejlende Hest . . . og en Klinge, der blinkede i Luften.

Det var i første Øjeblik ikke muligt at se, hvad der var paa Færde; thi baade Hest og Rytter var ganske indhyllede i ophvirvlede Støvmasser. Omsider fik man dog Øje paa Kresten Skrædders lille arrige Pudel-Bjæffert, der under rasende Gøen dansede rundt omkring Hestens Forben og nappede den i Kodeskægget. Rytteren kunde ikke naa den med sit Værge og havde øjensynligt ogsaa nok at gøre med at holde sig fast paa Ryggen af sit skræmte Dyr, der blev ved at stejle og vige tilbage for den ophidsede Køters bestandig mere rasende Forfølgelse.

Fra alle Sider begyndte man at strømme hen imod Kampladsen. Men i det samme snublede Hesten over en Sten, . . . den sank i Knæ, — og Gendarmen laa midt i Landevejsstøvet!

Der rejste sig fra hele Byen en øredøvende Haanlatter.

Men nogle af Kvinderne blev blege. Thi i Faldet havde Rytteren skrabet sin Kind, saa der kom Blod. Alligevel havde han bevaret Aandsnærværelse nok til ikke at slippe Tøjlerne. I en Fart var han derfor igen i Sadlen, og idet han kastede et rasende Blik tilbage over den jublende Folkemasse, huggede han Sporerne i Siden paa sit Dyr og var i næste Øjeblik atter ude afsyne.

Men i Lillelunde kunde man nu hovere.

Takket være Skrædderens Mops havde man holdt sit Løfte:

den første Gendarm, der viste sig i Byen, var ikke kommen helskindet igennem den.

De Lillelunde Bønder brystede sig siden ikke lidet af denne Bedrift; hver Gang de i politiske Lag kom sammen med Meningsfæller fra andre Sogne, klappede disse dem beundrende paa Skuldren; og bestandig maatte de paany fortælle om, hvad der var passeret.

Ja, selv den listige Politibetjent blinkede fortroligt til dem med Øjnene og nikkede, som om han vilde sige:

„I gjorde jeres Sager godt, Børn! Saadan skal de have det, de — nok sagt!“

INDHOLD AF FØRSTE BIND:

	Side
Sandinge Menighed	5
Ung Elskov	105
Fra Hytterne:	
Naadsensbrød	187
Knokkelmanden	194
Et Grundskud	206
Hans og Trine	212
En Fiskerrede	232
En Bonde	248
Ane-Mette	269
Idyl	278
En stor Dag	292
En Vandringsmand	295
Isbjørnen	303
Krøniker:	
Menneskenes Børn	353
Ørneflugt	360
En lille By	365
Morgendug	372
Den stærke Skrædder	381
Den kloge Mand	384
Havfruens Sang	392
Digterliv	396
Muldskud	400
Naar Vildgæssene trækker forbi	404
De Vises Sten	415
Vildt	417
Skyer:	
Ilum Galgebakke	483
To Venner	497
To Gange mødt	520
Tro til Døden	533
Et Offer	550
I Kongens Kjole	581
Den første Gendarm	595